Nº 213

216
764

UVA. BHSC. IyR_048_1

2321

5-3
748

UVA. BHSC. IyR_048_1

Textus logice posteriora

~~100~~ 464

~~325~~

48

UVA. BHSC. IyR_048_1

UVA. BHSC. IyR_048_1

Liber predicabiliū porphirij.

Incipit liber quinqꝫ predicabilium por-
phirij.

Ca.i.

Vm ſit neceſſariū
griſarori ⁊
ad eã q̃ ē apd̓ Ariſtoti-
lē p̄dicamentoꝝ doctri
nã noſſe: qd ſit gen⁹: qd
differētia: quid ſpecies
quid ꝓpriū ⁊ quid acci
dens: ⁊ ad diffinitionuꝫ
aſſignationē ⁊ omnino ad ea que in diuiſiōe
uel in demonſtratione ſunt vtilia. Iſtarū re
rum ſpeculatione cōpendioſam tibi traditio
nem faciens tentabo breuiter velut introdu
ctionis modo ea que ab antiquis dicta ſunt
aggredi altioribus queſtionib⁹ abſtinēs: ſim
pliciores v̓o mediocriter ꝯiectans Mox
de generibus ⁊ ſpecieb⁹ illud quidē ſiue ſub
ſiſtant ſiue in ſolis nudis puriſqꝫ intellectib⁹
poſita ſint ſiue ſubſiſtentia corporalia an in-
corporalia: ⁊ vtrū ſeparata a ſenſibilib⁹ an in
ſenſibilibus poſita: ⁊ circa ea conſtantia dice
re recuſabo. altiſſimū eniꝫ negociū eſt huiuſ
modi ⁊ maioris egens inquiſitionis. Il
lud v̓o quemadmodū de his ac de ꝓpoſitis
probabiliter antiqui tractauerunt ⁊ hoꝝ ma
xime perypatetici tibi nunc tētabo mōſtrare.

Capitulum ſecundum.

Idetur autē neqꝫ genus neqꝫ ſpe
cies ſimplicit̄ dici. Genus eniꝫ
dicit̄ ⁊ aliquoꝝ quodãmodo ſe habentiū ad
vnū aliquod ⁊ ad ſe inuicē collectio: ſm quã
ſignificationē romanoꝝ dicit̄ genus ab vni⁹
ſcilicet habitudine. Dico autē romuli ⁊ mul-
titudinis habentiū aliquo modo ad inuiceꝫ
eam que ab illo eſt cognationē ſm diuiſionē
ab alijs generib⁹ dictã Dicit̄ aūt alit̄ rur
ſus genus qd̓ eſt vniuſcuiuſqꝫ generationis
principiū: uel ab eo q̄ genuit: uel ab eo loco i
quo quis genitus eſt. Sic eniꝫ Oreſtē quidē
dicim⁹ a Tantalo genus habere. Hylū autē
ab Hercule: ⁊ rurſus Pindaꝝ thebanū eſſe
genere. Platonē v̓o athenienſem. Eteniꝫ pa
tria principiū eſt vniuſcuiuſqꝫ generationis
quemadmodū ⁊ pater. Hec aūt videtur prō
ptiſſima eſſe ſignificatio generis: romani. n.
qui ex genere deſcendunt Romuli: ⁊ Cicro
pide qui ex genere deſcendunt Cicropis et
eoꝝ proximi. Et quideꝫ prius appellatū
eſt genus vniuſcuiuſqꝫ generationis princi-
pium: dehinc etiã ⁊ multitudo eoꝝ qui ſunt
ab vno principio ut a romulo: nãqꝫ diuiden-
tes ⁊ ab alijs ſeparantes dicebamus omneꝫ
illã collectionē eſſe romanoꝝ genus. Ali
ter aūt rurſus dicit̄ genus cui ſupponit̄ ſpe
cies: ad hoꝝ fortaſſe ſimilitudinē dictū eſt.
Etenim principium quoddã eſt huiuſmodi
genus eaꝝ que ſub ipſo ſunt ſpecieꝝ: videt̄
aūt multitudinē ꝯtinere omniū que ſub eo
ſunt ſpecieruꝫ. Tripliciter igit̄ cū genus
dicat̄ de tertio apud philoſophos ſermo eſt:
qd̓ etiã deſcribentes aſſignauerunt dicentes
genus eſſe qd̓ de pluribus differentib⁹ ſpe-
cie in eo qd̓ quid ſit predicatur ut animal.
Eorum enim que predicantur: alia quidem
de vno dicunt̄ ſolo: ſicut indiuidua ſūt ſicut
Socrates: ⁊ hic hec ⁊ hoc: alia de pluribus
quemadmodū genera ⁊ ſpecies ⁊ differētia
⁊ propria ⁊ accidentia cōmuniter: ſed nō pro
prie alicui. Eſt aūt genus ut animal: ſpecies
v̓o ut homo: differentia ut rationale: propriū
ut riſibile: accidens ut album: ſedere. Ab
his g̊ que de plurib⁹ predicant̄ differt gen⁹.
A ſpeciebus quidē primū: quoniã ſpecies et
ſi de pluribus predicantur: nō tñ de differen
tibus ſpecie: ſed numero: homo enim cū ſit
ſpecies de Socrate ⁊ de Platone predicat̄:
que non ſpecie a ſe inuicē differunt: ſed nu-
mero ſolum. Animal v̓o cū ſit genus de ho-
mine equo ⁊ boue predicatur que differunt
a ſe inuicē ſpecie non numero ſolum. A pro
prio v̓o differt genus: quoniã propriū d̓ vna
ſola ſpecie cuius eſt proprium predicat̄: ⁊ de
his que ſub vna ſpecie ſunt indiuiduis. quē
admodum riſibile de homine ſolo: ⁊ de par
ticularibus hominibus: genus aūt nō d̓ vna
ſolū ſpecie predicatur ſꝫ d̓ pluribus differen
tibus ſpecie. A differentia ⁊ ab his que com
muniter ſunt accidentia differt genus: quo-
niam ⁊ ſi de plurib⁹ predicetur non tñ in eo
qd̓ qd ſit dicimus p̄dicari: ſꝫ poti⁹ in quale.
interrogantibus enim qualis eſt homo? dici
mus rationalis: ⁊ qualis eſt coruus? dicim⁹
ꝙ niger eſt. Eſt aūt rationale differentia. ni
grum v̓o accidens: qñ aūt quid eſt homo in
terrogat̄? animal reſpondemus: eſt aūt gen⁹
hominis animal. Quare de pluribus pre
dicari diuidit genus ab his que de vno ſolo
dicunt̄: ſicut indiuidua: de differentibus v̓o
ſpecie ſeparat genus ab his que ſicut ſpecieſ
predicantur uel ſicut indiuidua: in eo ꝙ qd
ſit predicari diuidit a differentiis ⁊ cōmuni
ter accidentibus que non in eo ꝙ quid pre-
dicantur: ſed magis in eo ꝙ quale uel quo-
modo ſe habet. Nihil igitur neqꝫ ſuper-
fluū neqꝫ min⁹ ꝯtinet gñis dicta deſcriptio.

Capitulū tertium.

Pecies aūt dr̄ quidē ⁊ de vniuſcu
iuſqꝫ forma: ſm quã dictū eſt pria

UVA. BHSC. IyR_048_1

mi quidem ſpecies digna eſt imperio. Di
citur autē ſpecies ⁊ ea que eſt ſub aſſignato
genere ſm quā ſolemus dicere hominē qui-
dem ſpeciē animalis cū ſit genus animal. al-
bū aūt coloꝛis ſpeciē. triangulū vero figure
ſpeciem. Quod ſi etiā genus aſſignātes
ſpeciei meminimus dicentes qđ de pluribꝰ
⁊ differentibus ſpecie in eo qđ quid ſit p̄di-
catur: ⁊ ſpeciē dicimus id qđ ſub genere eſt.
Noſce aūt opoꝛtet quoniā genus ⁊ alicu
ius eſt genus: ⁊ ſpēs alicuius eſt ſpēs icirco
neceſſe eſt ⁊ i vtrorūqȝ rōnibus vtriſqȝ vti.
Aſſignant ergo ⁊ ſic ſpeciē. Species eſt
que ſub genere ponitur ⁊ de qua genus i eo
ꝙ quid ſit predicat᷑. Amplius aūt ſic quoqȝ
ſpecies eſt que de pluribꝰ differentibus nu-
mero tantū in eo ꝙ quid ſit predicat᷑: ſȝ hec
quidē aſſignatio ſpecialiſſime eſt: ⁊ que ſolū
ſpecies eſt: alie vͦo nō ſpālīſſimaꝝ. Planū
aūt erit qđ dicit᷑ hoc modo in vnoquoqȝ pre
dicamento ſunt quedā generaliſſima ⁊ rur-
ſus alia ſpecialiſſima: ⁊ inter generaliſſima:
⁊ ſpecialiſſima ſunt alia media. Eſt aūt gene
raliſſimū quidē ſupꝛa qđ non eſt aliud ſupue
niens genus. Specialiſſimū aūt poſt qđ nō
eſt alia inferioꝛ ſpēs. Inter generaliſſimum
aūt ⁊ ſpecialiſſimū genera ⁊ ſpecies ſunt ea
dē ad aliud quidē ⁊ ad aliud ſumpta. Sit au
tem manifeſtū in vnoquoqȝ p̄dicamento qđ
dicit᷑: ſubſtātia eſt quidē ⁊ ipſa genꝰ: ſub ſub
ſtantia aūt eſt coꝛpus: ſub coꝛpoꝛe animatū
coꝛpus. ſub quo animal: ſub animali vͦo ratio
nale animal. ſub quo homo. ſub homine vͦo
Socrates ⁊ Plato ⁊ q̄ ſunt particulares ho
mines. Sed hoꝛū ſubſtantia quidē genera-
liſſimū eſt eo ꝙ genus ſit ſolū homo vͦo ſpe
cialiſſimū eo ꝙ ſolū ſpecies ſit coꝛpꝰ vͦo ſpe
cies eſt ſubſtantie: genus vͦo coꝛpoꝛis anima
ti: ⁊ animatū coꝛpus ſpecies quidē eſt coꝛpo
ris: genus vͦo animalis: animal vͦo ſpecies q
dem eſt coꝛpoꝛis animati. genus vͦo anima-
lis rationalis. ſed rationale animal ſpecies q
dem eſt animalis. genꝰ aūt hominis: homo
vͦo ſpecies eſt rationalis animalis nō autē
genus particulariū hominū. ſed ſolum ſpeci
es. ⁊ omne quod ante indiuidua pꝛoximum
eſt ſpecies erit ſolū non etiā genus. Quē
admodum igitur ſubſtantia que cū ſupꝛema
ſit eo qđ nihil ſupꝛa eam ſit genus eſt gene-
raliſſimū: ſic ⁊ homo cū ſit ſpecies poſt quā
non eſt alia inferioꝛ ſpecies neqȝ aliud eorū
que poſſunt diuidi ſȝ ſolū indiuidua indiui-
duum eſt Socrates ⁊ Plato: ſpecies erit ſo
la ⁊ vltima ſpecies: ⁊ ut dictum eſt ſpecialiſſi
ma que vͦo ſunt in medio eoꝝ quidē que ſu
pꝛa ipſa ſunt ſpecies erunt. eoꝝ vͦo que poſt
ipſa genera ſunt: quare hec quidē duas hn̄t
habitudines. illam que eſt ad ſuperioꝛa ſm
quam ſpecies dicunt᷑ eſſe ipſoꝝ ⁊ eam que ē
ad poſterioꝛa ſm quā genera ipſoꝝ eſſe dicū
tur. Extrema vͦo habent vnam habitudinē.
Nam ⁊ generaliſſimū ad ea que poſterioꝛa
ſunt habet habitudinē cū genus ſit omniū
id qđ eſt ſupꝛemū. ea vͦo que eſt ad ſuperioꝛa
non habet cum ſit ſupꝛemū ⁊ pꝛincipium pꝛi
mum. Specialiſſimū aūt vnam habet habi
tudinem eam que eſt ad ſuperioꝛa: quoꝛum
eſt ſpecies: eā vͦo que eſt ad poſterioꝛa nō hȝ
ſȝ indiuiduoꝝ ſpecies dr̄: ſpecies quidē ve
lut indiuiduoꝝ ea ꝯtinens: ſpecies vͦo ſupe-
rioꝛū velut ea que ab illis continet᷑. De-
terminant aūt generaliſſimū ita ꝙ cū genus
ſit non eſt ſpecies. Et rurſus ſupꝛa qđ nō eſt
aliud ſupraueniens genus. Specialiſſimum
vͦo qđ cū ſit ſpecies nō eſt genus: ⁊ qđ cū ſit
ſpecies nunꝙ diuidit᷑ in ſpecies. ⁊ qđ de plu
ribus differentibꝰ numero in eo qđ quid ſit
predicatur. Ea vͦo q̄ ſunt in medio extremo
rum ſubalterna vocant᷑ genera ⁊ ſpecies. et
vnūquodqȝ eoꝝ ſpecies eſſe poteſt ⁊ genus
ad aliud quidē ⁊ ad aliud ſumpta. Ea vͦo q̄
ſunt an̄ ſpecialiſſima vſqȝ ad generaliſſimū
aſcendentia ⁊ genera dicunt᷑ ⁊ ſpēs ⁊ ſubal-
terna genera: ut agamēnon atride ⁊ pelopi-
des tantalides ⁊ vltimū iouis: ſed in famili-
is quidē plerunqȝ reducuntur ad vnū pꝛin
cipiū. v.g. ad iouem. In generibꝰ autem
et ſpeciebus non ſic ſe habet: neqȝ enim vnū
cōmune genus omniū eſt ens nec omnia ei
uſdem generis ſunt: ſed vnum ſupꝛemū ge-
nus quemadmodū dicit Ariſto. ſed ſunt po
ſita quēadmodum dictum eſt in pꝛedicamē-
tis pꝛima decē genera quaſi decē pꝛima pꝛin
cipia: uel ſi omnia quis entia vocet equiuoce
inquit nuncupabit non vniuoce: ſi enim eſſē
cōmune omniū genus ens vniuoce etiā dice
ret᷑: cū vͦo ſint decē pꝛincipia p̄ma commune
ens omniū ſm nomē eſt ſolū nō etiā ſm diffi
nitionis rationē que ſm nomē eſt. Decē
quidē gn̄aliſſima ſunt: ſpecialiſſima vͦo in nu
mero qdē quodā ſunt nō tn̄ i definito. Indi
uidua aūt q̄ ſunt poſt ſpālīſſima infinita ſūt
q̄pꝛopt᷑ vſqȝ ad ſpālīſſima a generaliſſimis
deſcendentē iubet Plato qeſcere. Deſcēdere
aūt ꝑ media diuidentes ſpecificis differētiis
infinita vͦo inqt relinquēda ſunt: neqȝ enim
eoꝝ poſſe fieri diſciplinā. Deſcendētibꝰ
igit᷑ ad ſpecialiſſima neceſſe eſt diuidentē ꝑ
multitudinē ire. Aſcendentibꝰ vͦo ad gene-
raliſſima neceſſe eſt colligere multitudinē.
Collectiuū. n. multoꝝ in vnā naturā ſpēs ē
⁊ magis id qđ eſt genꝰ: particularia vͦo ⁊ ſin-
gularia ecōtrario in multitudinē ſemꝑ diui-
dunt qđ vnū ē. Participatione. n. ſpeciei plu
res hoīes ſūt vnꝰ hō: i particularibꝰ aūt vnꝰ
hō ⁊ cōis plures. diuiſiuū enim eſt ſemꝑ qđ

UVA. BHSC. IyR_048_1

ſingulare eſt: collectiuū aūt ꝛ adunatiuū qđ cōe eſt. Aſſignato aūt genere ꝛ ſpecie ꝙ qd ſit vtrunq3 ꝛ genere qdē vno: ſpeciebꝰ vͦ pluribꝰ: ſemp eni3 diuiſio generis in ſpecies plures eſt: genus quidē ſemp de ſpeciebꝰ ꝑ dicaꝫ: ꝛ oia ſupiora đ inferioribꝰ: ſpecies aūt neq3 de ꝓximo ſibi genere: neq3 de ſuperio ribus: neq3.n. ꝯuertiꝫ. Oportet.n.eq̄ de eqs predicari: ut hinnibile de equo: aut maiora de minoribus: ut animal de homine: minora vͦ de maioribꝰ minime: nec aial dicis eē ho minē quēadmodū dicis hoiem aial. De qbꝰ autē ſpecies predicaꝫ: đ his neceſſario ꝛ ſpe ciei genus ꝑdicaꝫ: ꝛ generis genus vſq3 ad generaliſſima. Si enim veꝝ eſt dicere So cratē hoiem: hoiem aūt aial: animal vͦ ſub ſtantiā: veru3 eſt Socratē ꝛ aial dicere atq3 ſubſtantiā. Semp eni3 ſuperiora de inferio ribus predicanꝫ: ꝛ ſpecies quidē de indiui duis predicanꝫ: genera aūt ꝛ de ſpecie et de indiuiduo: generaliſſimū autē ꝛ de genere ꝛ de generibus ſi plura ſunt media ꝛ ſubalter na ꝛ đ ſpecie et de indiuiduis. Diciꝫ aūt ge neraliſſimū quidē đ oibus ſub ſe poſitis ge neribus ꝛ de ſpeciebus ꝛ indiuiduis. Genꝰ aūt qđ aň ſpecialiſſimū eſt de omnibus ſpe cialiſſimis ꝛ de indiuiduis: ſolū aūt ſpecies de omnibꝰ indiuiduis: indiuiduū autē ꝑdi caꝫ de vno ſolo particulari. Indiuiduū autē đꝛ Socrates et hͦ album et hͦ veniēs et Sophronici filius ſi ſolus ſit ei Socrates fi lius. Indiuidua autē dicunꝫ huius. quonia3 ex ꝓprietatibus ꝯſiſtit vnūquodq3 eoꝝ. q̄re collectio nunꝙ in alio quolib3 eadē erit. So cratis enim ꝓprietas nunꝙ in aliquo quoli bet erit particulariū. He vͦ que ſunt hoīs ꝓ prietates: dico autē eius q eſt cōmunis erūt eedē in pluribꝰ magis aūt et in omnibꝰ par ticularibus in eo ꝙ hoies ſunt. Cōtineꝫ igiꝫ indiuiduū quidē ſub ſpecie: ſpecies aūt ſub genere: totum enim quidda3 eſt genus. Indiuiduū autē pars: ſpecies vͦ ꝛ totum et pars eſt alterius: ſed alijs partibus totum: ſ3 pars quidē alterius: totū vͦ nō eſt. De gene re quidē et ſpecie: et qd ſit generaliſſimu3: et quid ſpecialiſſimū: et que genera eadē ꝛ ſpēs ſunt et que indiuidua: et quot modis genus et ſpecies diciꝫ ſufficienter dictum eſt.

Capitulū quartū.

Differentia vͦ cōiter et proprie et magis ꝓprie đꝛ. Cōmuniter qde3 differre alteꝝ ab altero đꝛ: quoniā alteritate quada3 differt quocunq3 modo uel a ſe ipſo uel ab alio. Differt.n. ſocrates a Platone al teritate et ipſe a ſe ſene: uel iā puero uel iā vi ro uel iā faciēte aliquid uel quieſcēte ꝛ ſemp in aliquo mō habendi ſe alteritatibus. Pro prie aūt differre alteꝝ ab altero đꝛ qn̄ inſe parabili accidente ab altero differt. Inſepa rabile vͦ accidēs eſt: ut naſi curuitas: cecitas oculoꝝ: et cicatrix cū ex vulnere occaluerit. Magis aūt proprie alteꝝ differre ab altero diciꝫ cū ſpecifica differentia differt quemad modū homo ab equo ſpecifica differētia dif fert rationali qualitate. Uniuerſaliter ğ oīs differentia alteratū facit cuilibet adueni ens: ſed ea que eſt cōiter et ꝓprie alteratum ſolū facit: illa aūt que eſt magis ꝓprie aliud. Differentiaꝝ vͦ alie quidē alteratu3 faciūt: alie vͦ aliud. Ille quidē que faciūt aliud ſpe cifice vocanꝫ: ille vͦ que alteratum ſimpliciꝫ dicunꝫ: animali eni3 rationalis differētia ad ueniens aliud facit ꝛ ſpeciē animalis facit. Illa vͦ que eſt mouēdi alteratū facit ſolū a quieſcente: quare hec quidē aliud: illa vͦ al teratū ſolū facit. Secundū igiꝫ aliud faci entes diuiſiōes fiunt a generibꝰ in ſpēs ꝛ dif finitiones aſſignanꝫ que diffinitiōes.ſ. ſunt ex genere ꝛ huius differentijs: ſm aūt eas q̄ ſolū alteratū faciunt: alteratio ſola ꝯſiſtit et aliquo modo ſe habendi ꝑmutatiōes. A ſuperioribꝰ rurſus inchoādi dicendū eſt. dif ferentiaꝝ alias quidē eſſe ſeparabiles. alias vͦ inſeparabiles. Moueri.n. et queſcere ꝛ ſa nū eſſe ꝛ egrū: ꝛ quecūq3 his ꝓxima ſunt ſe parabilia ſunt. At vͦ acquilū eſſe uel ſimum uel rationale uel irrationale īſeparabilia ſūt. Inſeparabiliū aūt alie qdē ſunt ꝑ ſe. alie vͦ ꝑ accidēs: nā rōnale ꝑ ſe ineſt homini ꝛ mor tale et diſcipline eſſe ſuſceptibile. At vͦ aq lu3 eſſe uel ſimū ꝑ accidēs ꝛ nō ꝑ ſe. Ille igiꝫ que ꝑ ſe ſunt in rōne ſubſtātie accipiunꝫ ꝛ faciunt aliud ille q̄ ſm accidens nec in ſub ſtantie rōne accipiunꝫ: nec faciunt aliud ſed alteratū. Et ille qdē q̄ ꝑ ſe ſunt nō ſuſcipiunt magis et minus ille vͦ que ꝑ accidens etſi ī ſeparabiles ſunt intenſionē accipiūt ꝛ remiſ ſionē. Nā neq3 genus magis ꝛ minus ꝑdica tur de eo cuius eſt genus neq3 generis diffe rentie ſm quas diuidiꝫ: ipſe.n. ſunt que vni uſcuiuſq3 rationē complent: eſſe aūt vniuſcu iuſq3 vnū ꝛ idē eſt nec intenſionē nec remiſ ſionem ſuſcipiens eſt: aquilum aūt uel ſimū uel coloratū aliquo modo intendiꝫ ꝛ remitti tur. Cum igitur tres ſpecies differentie ꝯſi derentur: ꝛ cū he quidē ſint ſeparabiles: ille vͦ inſeparabiles. Et rurſus inſeparabiliū: he qdem ſint ꝑ ſe: ille vͦ ꝑ accidens. Rurſus eaꝝ que ꝑ ſe ſunt differentiaꝝ: alie quidem ſunt ſm quas diuidimus genera in ſpecies: alie vͦ ſm quas ea que diuiſa ſunt ſpecificā tur: ut cū ꝑ ſe differentie oēs huiuſmodi ſint animati ꝛ inanimati. ſenſibilis ꝛ inſēſibilis: rationalis ꝛ irrationalis: mortalis ꝛ immor talis. Ea quidē que aiati ꝛ ſenſibilis differē tia ꝯſtitutiua eſt animalis ſubſtantie: eſt.n.

UVA. BHSC. IyR_048_1

animal ſubſtantia animata ſenſibilis. ea vō que mortalis ⁊ immortalis differentia rōnalis ⁊ irrationalis diuiſiue ſunt animalis differentie: ꝑ eas enim genera in ſpecies diuidimus. Sꝫ he ꝗdem que diuiſiue ſunt differētie generū: cōpletiue ſunt ſpecierū: diuidit̄. n. aīal rōnali ⁊ irrationali differētia: et rurſus mortali ⁊ immortali differentia: ſed ea que ē rationalis differentia ⁊ mortalis ꝯſtitutiue ſunt hominis: rōnalis vō et immortalis dei: ille vō que ſunt irrationalis et mortalis irrationabiliū animalium ſic et ſuprema ſubſtātia cum diuiſa ſit animati ⁊ inanimati differentia ſenſibili et inſenſibili animata ⁊ ſenſibilis ꝯgregate ad ſubſtantiā aīal ꝑfecerunt. Quoniā ḡ eedē alio modo accepte fiunt ꝯſtitutiue: aliquo modo aūt diuiſiue oēs ſpecifice dicunt̄: et his maxime opus eſt ad diuiſiones generū ⁊ diffinitiones ſpecierū. ſꝫ nō his que ſm accidens inſeparabiles: nec magis his que ſunt ſeparabiles. Quas etiā determinantes dicunt. Differētia eſt qua abūdat ſpecies a genere: homo eniꝫ ab aīali plures hꝫ rationale ⁊ mortale: aīal enim ipſum nihil horū eſt. nā vn̄ hꝫ ſpēs differētias: nec enim oppoſitas hꝫ: nāqꝫ in eodē ſimul non hꝫ oppoſitas ſed quēadmodum ꝓbant ꝑtāte quidem hꝫ oēs differentias ſub ſe: actu vō nullā at ſi nec ex his que non ſunt aliquid fit nec in eodē ſimul habebit oppoſita. Definiunt autē et hoc modo. Differentia eſt que de pluribus differentib⁹ ſpecie in eo ꝙ quale ſit predicat̄: riſibile enim ⁊ mortale ď hoīe predicatū in eo ꝙ q̄le eſt homo dicit̄: ſed nō in eo ꝙ quid ē ꝗd eſt homo interrogatis nobis ꝯueniens eſt dicere aīal: quale aūt inquiſiti: quoniā rationale et mortale ꝯuenienter aſſignabimus. Rebus eniꝫ ex materia et forma ꝯſtantibus uel ad ſimilitudinē ꝓportionēqꝫ materie et forme ꝯſtitutionem habētibus: quemadmodū ſtatua ex materia eſt eris. forma aūt figura: ſic et homo cōmunis et ſpecialis: ex materia quidē ſimilit̄ ꝓportionabiliter ꝯſiſtit ex genere: ex forma aūt differentia: totū aūt hoc. ſ. aīal rōnale mortale homo eſt quemadmodū illic ſtatua. Deſcribunt aūt huiuſmodi differentiā ⁊ h̄ modo. Differentia eſt qđ eſt aptū natū diuider̄ ea que ſub eodē genere ſunt: rationale enim et irrationale hoīem et equū: que ſub eodem genere ſunt diuidunt. Aſſignant etiam h̄ modo. Differentia eſt q̄ differunt a ſe ſingula: nanqꝫ ſm genus non differunt. Sumus enim animalia nos ⁊ irrationabilia ſed additū rationale diſiunxit nos ab illis: rōnales ſumus et nos et dij ſed mortale appoſitū nobiſ diſiunxit nos ab illis. Interius aūt ꝑſcrutantes et ſpeculantes differentiā dicunt nō quodlibet eorū que ſub eodē ſunt genere diuidentiū eſſe differentiā ſꝫ qđ ad eſſe ꝯducit et quod eſt pars ei⁹ qđ eſt eſſe rei. Neqꝫ. n. qđ aptū natum eſt nauigare erit hoīs differentia: et ſi propriū ſit hominis. Dicim⁹ eni animaliū hec quidē apta nata ſunt ad nauigandum: illa vō minime: diuidentes ab illis ſed natū eſſe et aptū ad nauigandum nō erit cōpletiuū ſubſtantie nec ei⁹ pars ſꝫ aptitudo quedā. Jccirco nō eſt talis q̄les ſūt differētie que ſpecifice dicunt̄. Erūt ḡ ſpecifice differentie quecunqꝫ alterā faciunt ſpecieꝫ: ⁊ q̄cunqꝫ in eo ꝙ quale eſt accipiuntur: ⁊ de differentijs quidem iſta ſufficiant.

Capitulū quintū.

Propriū vō quadrifariā diuidūt Nam ⁊ id qđ ſoli alicui ſpeciei accidit: ⁊ ſi non omni ꝓprium ē: ut homini eſſe medicū uel geometrā. Et qđ omni accidit et non ſoli: quemadmoduꝫ hominem eſſe bipedē. Et qđ ſoli: ⁊ omni: ⁊ aliquando: ut homini in ſenectute caneſcere. Et qđ ſoli: ⁊ omni: ⁊ ſemꝑ: quemadmodum homini eſſe riſibile: nā ⁊ ſi non rideat tn̄ riſibilis dr̄ nō ꝙ iam rideat: ſed quod aptus natus ſit ad ridendū: hoc aūt ei ſemꝑ naturale eſt et equo hinnibile. Hec autem nominant̄ vere propria: quoniā conuertunt̄: quicquid enim eſt equus hinnibile eſt. ⁊ quicquid eſt hinnibile eſt equus.

Capitulū ſextū.

Accidens eſt qđ adeſt ⁊ abeſt p̄ter ſubiecti corruptionē. Diuidit̄ aūt in duo in ſeparabile ⁊ in inſeparabile. Separabile enim accidens eſt dormire: nigrum vō eſſe inſeparabiliter coruo ⁊ ethiopi accidit: poteſt autē ſubintelligi ⁊ coruus albus: ⁊ etiops nitens candore preter ſubiecti corruptionē. Diffinit̄ etiā ſic quoqꝫ: accidēs eſt qđ ꝯtingit eidem ineſſe ⁊ non ineſſe. Et qđ neqꝫ genus: neqꝫ ſpecies: neqꝫ differētia neqꝫ ꝓprium: ſemꝑ autē eſt in ſubiecto ſubſiſtens. Omnibus igit̄ determinatis que ꝓpoſita ſunt: dico aūt genere ſpecie differētia ꝓprio accidente: dicendū eſt que eis ꝓpria ſūt ⁊ communia.

Capitulū ſeptimū.

Commune quidē omnibus eſt de pluribus predicari. Sꝫ genus quidem de omnibus ſpeciebus et de indiuiduis ⁊ differentia ſimiliter p̄dicatur. Species quidē de his q̄ ſub ipſa ſunt indiuiduis. At vō ꝓpriū de ſpecie cui⁹ eſt ꝓpriuꝫ: et de his que ſub ſpecie ſunt indiuiduis. Accidens aūt ⁊ de ſpecieb⁹ ⁊ de indiuiduis: nāqꝫ aīal ⁊ de eq̄s et bob⁹ ⁊ de canib⁹ predicat̄ que ſunt ſpecies: ⁊ de hoc equo et boue que ſunt indiuidua. Jrrationale vō de equis et

UVA. BHSC. IyR_048_1

hobus ⁊ de his q̄ ſunt particulares p̄dicat̄.
Species aūt ut homo de inferiorib9 ⁊ ď his
qui ſunt particulares predicatur. Proprium
aūt qđ eſt riſibile de homine ⁊ de his q ſunt
particulares predicat̄. Nigrū aūt de ſpecie
coruoꝝ ⁊ de his qui ſunt particulares qđ eſt
accidens inſeparabile: et mouere de hoīe et
equo: qđ eſt accidens ſeparabile: ſȝ principa
liter quidē de indiuiduis: ſecūdario v̄o ⁊ de
his que continēt indiuidua. Cōmune eſt
aūt generi ⁊ differentie ꝯtinētia ſpecieꝝ: cō-
tinet enim ⁊ differentia ſpecies ⁊ ſi non oēs
quot genera rationale enim etſi nō ꝯtinet ir-
rationabilia ut genus quemadmodū ut aīal
ſed ꝯtinet hoīem et deum q̄ ſunt ſpēs: et que
cunqȝ p̄dicant̄ de genere ut genus: ⁊ de his
que ſub ipſo ſunt ſpeciebꝰ predicant̄: quecū
qȝ de differentia predicant̄ ut differentia et
de his que ſub ipſa ſunt ſpeciebꝰ predicabū-
tur. Nā cū genus ſit animal no ſolū de eo p̄
dicabit̄ ſubſtantia et animatū: ſed etiā ď his
que ſub animali ſunt ſpeciebus omnibꝰ p̄di
catur vſqȝ ad indiuidua. Cūqȝ ſit differētia
rōnale p̄dicat̄ de ea ut differētia id qđ eſt rō
ne vti. nō ſolū de eo qđ eſt rōnale. ſȝ etiam ď
his que ſub rōnali ſunt ſpeciebꝰ p̄dicabitur
ratione vti. Cōmune aūt eſt et perēpto gene
re uel differētia ſimul perimi q̄ ſūt ſub ipſis:
quemadmodū ſi nō ſit animal nō eſt equus
neqȝ hō. at ſi nō ſit rōnale nullū erit aīal qđ
vtat̄ rōne. Propriū aūt generis eſt de plibus
p̄dicari q̄ differētia et ſpēs et ꝓpriū et acci-
dens. aīal enim de homine et equo et aue et
ſerpente predicat̄. q̄drupes v̄o de ſolis quat
tuor pedes habentibꝰ. hō v̄o de ſolis indiui-
duis. et hinnibile de equis et de his q̄ ſunt
particulares. et accidens ſimilit̄ de paucіori
bus. Oportet aūt differentias accipere qbꝰ
diuidit̄ genus non eas q̄ cōplent ſubſtantiā
generis. Amplius genus ꝯtinet differentiā
poteſtate. animalis. n. hꝰ quidem rōnale eſt. il
lud v̄o irrationale. Amplꝰ genera quidē p̄o
ra ſunt his que ſub ſe ſunt poſite differētijs:
propt̄ hꝰ quidē ſimul q̄ eas auferunt. nō aūt
ſimul auferunt̄ ſublato v̄o aīali auferi̅ rōna-
le et irrationale. Differentie v̄o nō auferunt
genus. nā ſi oēs interimant̄ tum ſubſtantia
aīata ſenſibilis ſubintelligi pōt q̄ ē aīal. Am-
plꝰ qdē genꝰ in eo q̄ qd ē. differētia v̄o in eo
q̄ q̄le quid eſt predicat̄ quēadmodum dictū
eſt. Amplius genus vnū quidē eſt ſm̄ vnam
quanqȝ ſpēm ut eſt hoīs id qđ eſt aīal. diffe-
rentie v̄o plurime. ut rōnale mortale mētis
et diſcipline ꝑceptibile. quibꝰ ab alijs differt
et genus quidē ꝯſimile eſt materie. et forme
quidem differētia. Cū aūt ſint et alia cōia et
propria generis et differētie nunc iſta ſuffi-
ciant. Genus aūt et ſpēs cōe quidē hn̄t
de pluribꝰ p̄dicari: quēadmodum dictū eſt.
Sumat̄ aūt ſpēs ut ſpecies non aūt ut genꝰ.
ſi fuerit idē ſpecies et genus. Cōmune autē
his eſt et p̄ora his eſſe de quibꝰ p̄dicant̄. et
totū quoddā eſſe vtrunqȝ. Differunt aūt
eo q̄ genus quidē ſpecies ꝯtinet. ſpecies v̄o
cōtinetur et nō ꝯtinet genera. In pluribꝰ. n.
eſt genus q̄ ſpecies. Genera quidē p̄iacere
oportet ⁊ informata differentijs ſpecificis ꝑ
ficere ſpecies. vn̄ et p̄ora ſunt naturalit̄ gene
ra et ſimul interimentia ſȝ q̄ ſimul nō interi
mant̄ genꝰ et ſpecies q̄ cū ſit genꝰ. genꝰ v̄o
cum ſit nō omnino erit ſpecies. Et genera q
dem vniuoce de ſpeciebꝰ predicant̄. ſpecies
v̄o de generibꝰ minime. Amplius genera q
dem abundāt eaꝝ q̄ ſub ipſis ſpecierū ſunt
cōtinentia. ſpecies v̄o de generibꝰ abundāt
proprijs differentijs. Amplius nec ſpēs fiet
vnq̄ generaliſſimū: nec genus fiet vnq̄ ſpe-
cialiſſimū. Generis aūt ⁊ ꝓprij cōe quidē
eſt ſeq ſpēs. Nāqȝ ſi hō eſt animal eſt. ⁊ ſi hō
eſt riſibile eſt. Et q̄liter dr̄ p̄dicari genus de
ſpeciebus. et ꝓpriuȝ de his q̄ participāt illo:
equaliter. n. et hō et bos aīal eſt: et Cicero et
Cato ſunt riſibiles. Cōe aūt eſt his vniuoce
predicari genus de ꝓprijs ſpeciebꝰ. ⁊ ꝓpriū
de his quoꝝ eſt ꝓpriū. Differt aūt genꝰ
et ꝓprium. quoniā genus p̄us eſt. poſterius
v̄o ꝓprium: oportet. n. eſſe p̄us aīal de hinc
diuidi differentijs et ꝓprijs. Et genus qdeȝ
de pluribus ſpeciebus predicat̄ ꝓpriū v̄o de
vna ſola ſpecie cuius eſt ꝓprium. eſt. n. ꝓpri
um qđ ꝯuerſim de eo cuius eſt ꝓpriuȝ p̄dica
tur genus vero de nullo conuerſim predica
tur: nā nec ſi aīal eſt hō eſt: nec ſi aīal eſt riſi-
bile eſt. ſi v̄o riſibile eſt homo eſt ⁊ ecōuerſo.
Amplius. n. ſpeciei ineſt ꝓpriū cuius eſt pro
prium et ſoli et ſemꝑ: genus v̄o quidem etiaȝ
ſpeciei ineſt cuiꝰ fuerit genus ⁊ ſemꝑ nō aūt
ſoli. Amplius aūt ſpecies quidē interempte
nō ſimul interimunt genera quoꝝ ſunt ſpēs.
propria v̄o interēpta interimūt ea quoꝝ ſūt
propria. ⁊ his interemptis ipſa ſimul interi-
munt̄. Generi v̄o et accidenti cōmune eſt
de pluribus: quemadmodū dictuȝ eſt predi-
cari. ſiue ſeparabiliū ſit accidens ſiue inſepa
rabilium. etenim moueri ď pluribus ⁊ nigrū
de coruis et de omnibus ethiopibus et aliq-
bus inanimatis predicant̄. Differt auteȝ
genus ab accidenti. quoniā genus an̄ ſpēs ē.
accidentia v̄o ſpeciebus poſteriora ſunt. naȝ
⁊ ſi inſeparabile accidens ſumat̄. tn̄ p̄us eſt
illud cui accidit q̄ accidens. ⁊ genera quidē
q̄ participant equalit̄ participant. accidētia
v̄o nō equalit̄. Intenſionē v̄o et remiſſioneȝ
ſuſcipit accidentiū participatio: genera vero
minime. Et accidentia qdē ī indiuiduis p̄n
cipalit̄ ꝯſiſtunt: genera v̄o et ſpēs naturalit̄

pꝛioꝛa ſunt indiuiduis ſubſtantijs. Et gene
ra quidē in eo ꝙ quid ſit pꝛedicant̄ de his q̄
ſub ipſis ſunt: accidētia v̄o in eo ꝙ quale ali
quid ſit: uel quomodo ſe hꝫ vnūquodqꝫ. q̄lis
eſt enim ethiops interrogatus dicis niger.
et quomodo Socrates ſe hꝫ dicis quoniā ſe
det uel ambulat. Genus v̄o quō ab alijs
quatuoꝛ differat dictū eſt. Cōtingit aūt etiaꝫ
vnumquodqꝫ alioꝝ differre ab alijs quattu
oꝛ. ut cū quinqꝫ quidē ſint vnūquodqꝫ auteꝫ
ab aliis differat quater quinqꝫ viginti fiant
oēs differentie: ſed ſemꝑ poſterioꝛibus enu
meratis. et ſecundis quidē vna differētia ſu
peratis ꝓpterea qꝛ iam ſumpta eſt. tertiis v̄o
duabus: quartis v̄o tribus: quintis v̄o quat
tuoꝛ decē ſunt omnes: quatuoꝛ tres due vna.
Genus etenim differt a differētia et a ſpecie
et ꝓpꝛio et accidente. quatuoꝛ ergo ſunt oēs
differentie. Differentia quo differt a genere
dictū eſt: qn̄ quo differt genꝰ ab ea dicebat̄.
relinquit̄ g̊ quo differat differentia a ſpecie
et ꝓprio et accidenti dicere. Et ſunt tres rur
ſus ſpecies quo quidem differt a differentia
dictū eſt qn̄ quo differret a ſpecie differentia
dicebatur. Quo differat ſpecies a genere di
ctum eſt: qn̄ quo differat genus a ſpē diceba
tur. Reliquū eſt igit̄ ut quo differat ſpēs a ꝓ
pꝛio ⁊ accidenti dicat̄: ⁊ ſunt due: quo auteꝫ
differt ꝓpꝛiū ab accidēti relinquit̄. Nā quo
a genere et ſpecie differat pꝛedictū eſt in illo
rum ad ipſū differentiis: quattuoꝛ igit̄ ſum
ptis differentiis ad alia tribꝰ v̄o differentiis
duabꝰ ſpeciei: vna aūt ꝓpꝛii ad accidens de
cē erunt oēs: quare quattuoꝛ que erant gene
ris ad reliquas ſuperius demonſtrauimus.
Cōmune ergo eſt differentie et ſpeciei equa
liter participari. Hoie enim equalit̄ partici
pant particulares hoies et rōnali differētia.
Cōmune v̄o eſt ſemꝑ adeſſe his que eorum
participant: ſemꝑ eni Soꝛ. rōnalis eſt. ⁊ ſem
per Soꝛ. hō eſt. Pꝛopꝛiū aūt eſt differen
tie quidē in eo ꝙ quale ſit p̄dicari: ſpeciei v̄o
in eo ꝙ̄ quid eſt. nā ſi hō uelut q̄litas accipia
tur non erit tn̄ ſimplicit̄ q̄litas: ſed ꝺm id qꝺ
generi aduenietes differētie eā ꝯſtituerunt.
Amplius differentia quidē ſepe in pluribus
ſpeciebus conſiderat̄: quēadmodū q̄drupes
in pluribus aialibus ſpecie differentibꝰ. ſpe
cies v̄o in ſolis his que ſub vna ſpecie ſunt i
diuiduis. Amplius differentia q̄dem p̄ma ē
ab ea ſpecie que eſt ꝺm ipſā: ſimul. n. ablatū
rationale interimit hoiem. hō v̄o interemptꝰ
non aufert rationale cū ſit deus. Amplꝰ dif
ferentia quidē cōponit̄ cū alia differentia. ra
tionale et moꝛtale cōpoſitum eſt in ſubſtātia
hois. ſpēs v̄o ſpeciei nō cōponitur ut gignat
alterā ſpēm: quedā. n. eq̄ cuidam aſino ꝑmi
ſcet̄ ad muli generationē. eq̄. n. ſimpliciter a
ſino nunꝙ̄ ꝯueniēs eſt ꝑficere mulū. Dif
ferentia v̄o et ꝓpriū cōe quidem hn̄t equali
ter participari ab his que eoꝝ participant.
eq̄lit̄. n. et rōnalia et rōnalia ſūt et riſibilia.
ſūt riſibilia ⁊ ſemꝑ omni. adeſſe cōe vtriqꝫ ē.
ſi eniꝫ curtet̄ q̄ bipes eſt nō ſubſtantia perit.
ſed ad id ad qꝺ natū eſt ſemꝑ p̄dicat̄. nā et ri
ſibile ad id qꝺ natū eſt ſemꝑ dicit̄: ſed non in
eo ꝙ ſemꝑ rideat. Pꝛopꝛiū aūt differētie
eſt ꝙ hec q̄dem de plibus ſpēbus dr̄ ſepe. ut
rationale de hoie et de deo: ꝓpꝛiū v̄o de vna
ſola ſpecie cuius eſt ꝓprium et differentia il
lis eſt ꝯſequens quoꝝ eſt differentia. ſꝫ non
conuertit̄ ꝓpria v̄o ꝯuerſim p̄dicant̄ de his
quoꝝ ſunt ꝓpꝛia. Differētie aūt et accidē
ti cōmune quidē eſt de pluribus dici: cōe v̄o
ad ea que ſunt inſeparabilia accidentia ſemꝑ
⁊ omnibꝰ adeſſe bipes. n. ſemꝑ adeſt oibus
coꝛuis et nigrū ſimilit̄. Differunt autē ꝙ
differentia q̄dem ꝯtinet ⁊ nō continet̄. conti
net enim rationalitas hoiem accidentia v̄o
quodāmodo continēt eo ꝙ in pluribus ſunt
quodāmodo. cōtinent̄ eo ꝙ nō vnius accidē
tis ſuſceptibilia ſunt ſubiecta ſed plurimoꝝ.
Et differentia quidē in intenſibilis ⁊ irremi
ſibilis accidētia v̄o minus ⁊ magis recipiūt:
⁊ impermixte ſunt q̄dem contrarie differen
tie: mixta v̄o cōtraria accidentia: huiuſmodi
q̄dem cōmunionis ⁊ ꝓpꝛietates differentie
et ceteroꝝ ſunt. Spēs v̄o quo quidē differat
a genere et differentia dictū eſt in eo ꝙ dice
bamus quo genꝰ differat a ceteris: ⁊ quo dif
ferentia differt a ceteris. Speciei v̄o ⁊ ꝓpꝛij
cōmune eſt quideꝫ de ſe inuicē p̄dicari. Nā
hō riſibile eſt: ⁊ riſibile hō eſt. riſibile v̄o quo
niam ꝺm id qꝺ natū eſt dicit̄: ſepe. n. iam di
ctum eſt. Equalit̄. n. ſunt ſpēs his q̄ eoꝝ par
ticipant ⁊ ꝓpꝛia quoꝝ ſunt ꝓpꝛia. Differt
aūt ſpēs a ꝓpꝛio: quoniam ſpēs q̄dem poteſt
⁊ alijs eſſe genus: ꝓpꝛiū v̄o aliaꝝ ſpecierum
eſſe impoſſibile eſt. ⁊ ſpēs q̄dem an̄ ſubſiſtit
ꝙ̄ ꝓprium: pꝛopꝛiū v̄o poſt fit in ſpecie. opoꝛ
tet. n. an̄ hoiem eē ut ſit riſibile. Amplius ſpe
cies quidē ſemꝑ actu adeſt ſubiecto. ꝓpꝛium
v̄o aliqn̄ actu. poteſtate v̄o ſemꝑ: hō. n. ſemꝑ
actu eſt Socrates. non v̄o ſemꝑ ridet ꝙ̄uis
ſit natura ſemꝑ riſibilis. Amplius quoꝝ ter
mini differentes ſunt ⁊ ipſa ſunt differentia.
eſt aūt ſpeciei eſſe ſemꝑ ſub genere ⁊ de plu
ribus differentibus numero in eo ꝙ q̄d ſit p̄
dicari ⁊ cetera huiuſmodi: ꝓprium v̄o eſt ſo
li et ſemꝑ ⁊ omni adeſſe. Speciei v̄o ⁊ ac
cidentis cōmune quidem eſt de pluribꝰ p̄di
cari: rare v̄o alie ſunt cōmunitates ꝓpterea.
quoniā ꝙ̄ plurimū diſtant a ſe accidens ⁊ id
cui accidit. Propria vero vtriuſque ſunt
ſpeciei ꝙ in eo quod quid eſt de pluribus
pꝛedicari de his quoꝛum eſt ſpecies. acci

UVA. BHSC. IyR_048_1

dentis autem in eo quod quale quidam eſt vel quomodo ſe habẽs ⁊ ꝓpꝛium eſt vnāquã q̄ȝ ſubſtãtiam: vna quideȝ ſpecie participari pluribus aũt accidentibus ⁊ ſeparabilibꝰ ⁊ i ſeparabilibus. Et ſpecies quidem ante ſubi telligi põt q̄ꝫ accidentia uel ſi ſint inſeparabi lia. opoꝛtet enim ante eſſe ſubiectuȝ ut illi ali quid accidat. accidentia vero poſterioꝛis ge neris ſunt ⁊ aduẽticie nature. ⁊ ſpeciei quidẽ participatio equaliter eſt accidentiſ vero vel ſi inſeparabile ſit non equaliter. ethiops eniȝ alio ethiope habebit coloꝛem uel intenſũ uel remiſſum ſm nigredinẽ. Reſtat igit̃ de pꝛo pꝛio ⁊ accidenti dicere: quo enim pꝛoprium a ſpecie ⁊ differentia ⁊ genere differt dictuȝ eſt. Cõmune autem pꝛopꝛii ⁊ accidentis inſeparabilis eſt q̄ꝫ pꝛeter ea nunq̄ꝫ conſiſtãt ea in quibus conſiderantur: quemadmoduȝ pꝛeter riſibile non ſubſiſtit homo: ita nec p̃ ter nigredinem ſubſiſtit ethiops: ⁊ quemad modum ſemper ⁊ omni adeſt pꝛopriuȝ ſic ⁊ inſeparabile accidens. Differt autẽ quo niã pꝛopriuȝ vni ſoli ſpeciei adeſt: quẽadmo dum riſibile homini inſeparabile vero acci dens: ut nigrum non ſolum ethiopi: ſed etiaȝ coruo adeſt ⁊ carboni ⁊ ebeno ⁊ quibuſdam alijs: quare pꝛopriuȝ conuerſim de eo cuius eſt pꝛoprium pꝛedicatur ⁊ equaliter. inſe pa rabile vero accidens conuerſim non pꝛedica tur. Et pꝛoprium quidem equalis eſt partici patio. accidentium uero hec quidem magis illa vero minus. Sunt quidem ⁊ alie cõmu nitates uel ꝓprietates eorum que dicta ſunt ſed ſufficiant quidem hec ad diſcretiõem eo ruȝ que dicta ſunt cõmunitatiſq̄ȝ traditiõeȝ.

Explicit liber pꝛedicabilium porphirij.

Incipit liber pꝛedicamentoꝝ Ariſtotelis.

Capitulũ. j. prime partis.

Quiuoca dicũt̃ quoꝝ ſolũ nomẽ cõe eſt: ſ3 no mẽ v̾o ſubſtãtie ratio di uerſa: ut aimal hõ ⁊ qḋ pingit̃. hoꝝ eni ſolum nomẽ cõe eſt: ſm nomẽ v̾o ſubſtãtie rõ diuerſa. Siquis eni aſſignet quid ſit vtrũq̄ȝ eoꝝ quo ſint aialia pꝛopriam aſſignabit vtriuſq̄ȝ rõneȝ. Uniuoca dicũ tur quorum nomẽ cõe eſt: ⁊ ſm nomẽ eadem rõ ſubſtãtie: ut aial hõ atq̄ȝ bos. cõi eni noie vtraq̄ȝ aialia nũcupãt̃ ⁊ eſt ſubſtãtie rõ eadẽ Siquis eni aſſignet vtriuſq̄ȝ rõnem qd vtrũ q̄ȝ ſit quo ſint aialia eandẽ aſſignabit rõem. Denoiatiua uero dicũtur quecũq̄ȝ ab ali quo ſolo differentia caſu ſm nomen habent appellatiõem. ut a grãmatica grãmaticus: ⁊ a fortitudine fortis. Eorum que dicunt̃ alia quidẽ ſm cõplexiõeȝ dicũt̃: alia v̾o ſine cõplexjõe ⁊ ea que ſm cõplexiõem dicũt̃ ſũt hõ currit: hõ vincit. ea v̾o que ſine cõplexiõe dicũt̃ ſunt: ut homo bos currit vincit.

Capitulum ſcđm.

Orũ que ſũt alia de ſubiecto quo dam dicũtur. in ſubiecto vero nul lo ſunt: ut homo de ſubiecto qui dem dicitur aliquo homine: in ſubiecto autẽ nullo eſt. Alia autem in ſubiecto quidem ſũt de ſubiecto autem nullo dicuntur. In ſub iecto autem eſſe dico qḋ qum ſit in aliquo nõ eſt ſicut quedã pars. ipoſſibile eſt ſine eo eſſe in quo eſt: ut quedam grammatica in ſubie cto quidẽ eſt in anima. de ſubiecto v̾o nullo dicitur. ⁊ quoddã album in ſubiecto eſt coꝛ poꝛe. omnis enim coloꝛ in corpore eſt. Alia vero de ſubiecto quodam dicuntur ⁊ in ſub iecto ſunt: ut ſcientia: in ſubiecto quidem eſt in aia: de ſubiecto vero dicitur ut de grãmati ca. Alia vero neq̄ȝ i ſubiecto ſunt neq̄ȝ ḋ. ſub iecto dicũtur: vt aliquis homo uel aliq̄s equꝰ nihil enim hoꝝ neq̄ȝ in ſubiecto eſt neq̄ȝ de ſubiecto dicitur. Simpliciter autem que ſũt indiuidua ⁊ nũero ſingularia de nullo ſubie cto dicũt̃. in ſubiecto aũt nihil ꝓhibet ea eẽ: quedã enim grãmatica in ſubiecto eſt.

Capitulum tertiũ.

Uando alterũ de altero p̃dicatur ut de ſubiecto quecũq̄ȝ de eo qḋ p̃ dicat̃ dicũt̃ oĩa etiã de ſubiecto di cũt̃. ut hõ p̃dicat̃ de quodaȝ hoĩe. aial v̾o de hoĩe. ergo ⁊ de quodã hoĩe aial p̃dicabit̃. q dam eni homo ⁊ homo eſt ⁊ animal.

Capitulum quartũ.

UVA. BHSC. IyR_048_1

Iuerſoꝝ geneꝝ ⁊ nō ſubalternatiꝫ poſitoꝝ diuerſe ſunt ſpēs ⁊ differētie: ut aialis ⁊ ſcie. aialis qdē differētie ſūt ut greſſibile ⁊ volatile ⁊ bipes: ſcie vō nulla haꝝ ē. neqꝫ eni ſcia a ſcia differt i eo ꝙ eſt bipes. Subalternoꝝ vō geneꝝ nihil ꝓhibet eaſdē eſſe dr̄ias. ſupioꝛa eni de inferioribus p̄dicaꝰ: q̄re quecūqꝫ fuerint predicati differentie erunt eedem ⁊ ſubiecti.

Capitulum. v.

Orū quidē q̄ ſm nullā cōplexiōeꝫ dicunꝰ ſingulum aut ſubſtātiā ſignificat: aut quātitatem aut q̄litatem aut ad aliquid aut vbi: aut qn̄: aut ſitum: aut habere aut facere: aut pati. Eſt auteꝫ ſubſtātia vt ſingulariter dicaꝰ vt hō equus: quantitas vt bicubitum tricubitum: q̄litas ut album: ad aliquid ut duplum: ubi vero ut in loco: quādo autē ut heri: ſitum uero ut ſedet iacet: habere ut calciatus armatus: facere ut ſecare vrere: pati ut ſecari vri. Sigula igiꝰ eoꝝ que dicta ſunt ipſa quidē ſm ſe in nulla affirmatiōe dicunꝰ. hoꝛum autem ad ſe inuiceꝫ affirmatio fit complexione. Videꝰ autē oīs affirmatio uel uera uel falſa eſſe. Eoꝛum autem que ſm nullā ꝯplexionē dicunꝰ ſingula neqꝫ uera neqꝫ falſa ſunt: ut homo album ⁊c̄.

Pars ſecunda diuiſionis p̄ie. Sermo in ſubſtantia.

Ubſtātia autē eſt q̄ ꝓprie ⁊ p̄ncipaliter ⁊ maxime diciꝰ: que neqꝫ d̄ ſubiecto dr̄ neqꝫ in ſubiecto eſt: ut aliquis hō: uel aliquis equꝰ. Scđe ſubſtātie dicunꝰ ſpēs i qbꝰ ſpēbus ille que p̄ncipaliter ſb̄e dicunꝰ inſunt. Hec quidē ⁊ haꝝ ſpērum genera: ut aliquis hō i ſpecie quidē eſt i hoīe genꝰ vō ſpeciei aīal ē. Scđe vō ſubſtātie dicūtur: ut eſt hō atqꝫ aīal. Manifeſtū eſt aūt ex his que dicta ſunt quoniā eoꝝ q̄ de ſubiecto dicūꝰ neceſſe eſt ⁊ nomē ⁊ rōnē de ſubiecto predicari: ut hō d̄ ſubiecto aliquo hoīe p̄dicaꝰ. Rō quoqꝫ hoīs de ſubiecto aliquo homine p̄dicabiꝰ. quidā eni hō ⁊ hō ē ⁊ aīal rōnale moꝛtale: quare ⁊ nomē ⁊ rō p̄dicabiꝰ de ſubiecto. Eoꝝ vō que in ſubiecto ſunt in pluribꝰ quidem neqꝫ nomē de ſubiecto neqꝫ rō p̄dicabiꝰ. In aliquibꝰ aūt nomē quidē nihil ꝓhibet p̄dicari aliquādo de ſubiecto: rōnem vō īpoſſibile eſt p̄dicari: ut albū cum in ſubiecto ſit ut in coꝛpoꝛe p̄dicaꝰ de ſubiecto. diciꝰ eni coꝛpuſ album rō vō albi nūꝙ̄ d̄ coꝛpoꝛe p̄dicabiꝰ. Alia ergo oīa aut de ſubiectiſ dicunꝰ p̄ncipalibꝰ ſubſtātijs aut in ſubiectis eiſdeꝫ ſunt. hoc aūt manifeſtū eſt ex his que ꝑ ſingula ꝓponenꝰ: ut aīal de hoīe p̄dicaꝰ: ꝰ de aliquo hoīe p̄dicaꝰ. nā ſi d̄ nullo aliquoꝝ hoīum neqꝫ oīo de hoīe. Rurſus coloꝛ i coꝛpoꝛe eſt. ergo ⁊ in aliquo coꝛpoꝛe. nam ſi nō in aliquo ſingulorum nec omnino ī coꝛpoꝛe. Quare alia omnia aut de ſubiectis principalibus ſubſtantijs dicuntur: aut in ſubiectis eiſdem ſunt. Non ergo exiſtentibus primis ſubſtantijs impoſſibile eſt eſſe aliquid alioꝝ̄ omnia enim alia: aut de ſubſtantijs eiſdeꝫ dicunꝰ: aut in ſubſtātijs eiſdem ſunt. Scđaruꝫ vero ſubſtātiarū magis ſubſtātia eſt ſpecies ꝙ̄ genus. ꝓpinquior eniꝫ eſt prime ſubſtantie. Siquis eni aſſignet primā ſubſtātiā quid eſt: euidentius ⁊ cōuenientius aſſignabit ſpēm proferens ꝙ̄ genus: ut quendaꝫ hominē manifeſtius aſſignabit hoīem ꝙ̄ aīal aſſignando. Illud enim ꝓprium eſt magis alicuius hominis: hoc autem conuenientius. ⁊ qum aliquam arboreꝫ reddideris manifeſtius aſſignabis qum arborē reddideris ꝙ̄ plātam. Amplius principales ſubſtantie eo ꝙ alijs oībus ſubiecte ſunt ⁊ alia oīa aut de his predicātur aut in eis ſunt ideo maxime dicūꝰ ſubſtātie. Sicut autē p̄ncipales ſubſtātie ad alia oīa ſe habēt: ſic ⁊ ſpecies ad genus ſe habēt. ſubiacet eni ſpēs generi. genera eni de ſpēbus p̄dicaꝰ. ſpēs aūt de generibꝰ non cōuertūꝰ: quare ⁊ ex his ſpēs magis genere ſubſtantia eſt. Ipſaꝝ vō ſpērū quecunqꝫ non ſunt genera: nihil magis alterum altero ſubſtātia eſt. nihil eni familiarius aſſignabiſ de aliquo homine hoīem aſſignādo ꝙ̄ de aliquo equo equū. Similiter aūt ⁊ p̄ncipaliū ſb̄ſtantiaꝝ nihil magis alterū altero ſubſtātia eſt: nihil enim magis aliquis hō ſubſtātia eſt ꝙ̄ aliquiſ bos: merito aūt poſt p̄ncipales ſubſtātias ſola ſpēs ⁊ genera dicunꝰ eſſe ſcđe ſb̄ſtantie. Eoꝛum enim que pꝛedicātur p̄ncipales ſubſtātias ſola hec indicāt. aliquē eni hominē ſiquis aſſignauerit quid ſit ſi ſpēm ꝓtulerit cōuenientius aſſignabit ꝙ̄ ſi genus: ⁊ manifeſtius faciet aſſignādo hoīeꝫ ꝙ̄ aīal. Aliorū vero quicqd aſſignauerit quilibet aſſignabit extranee velut albū aut currit aut quecūqꝫ talium reddens: ergo merito he ſole ſcđe ſubſtātie dicunꝰ. Amplius p̄ncipales ſubſtātie eo ꝙ alijs oībus ſubiaceāt: iccirco ꝓprie ſubſtātie dicunꝰ. Sicut aūt pꝛime ſubſtantie ad oīa alia ſeſe habent: ita pꝛincipalium ſubſtantiarum genera ⁊ ſpecies ad omnia reliq̄ ſeſe habent. De his enim omnia reliqua pꝛedicantur. aliquem enim hominē dicis grammaticū eſſe ergo ⁊ aīal ⁊ hominē grāmaticū dicis: ſimiliter autem ⁊ in alijs. Cōe ē autem omni ſubſtantie in ſubiecto non eſſe. p̄ncipalis enim ſubſtātia neqꝫ de ſubiecto diciꝰ neqꝫ in ſubiecto eſt. Secūde vero ſubſtantie ſic etiā conſtant qꝛ nulla eſt in ſubiecto. etenī hō de ſubiecto aliquo hoīe diciꝰ: in ſubiecto auteꝫ nullo eſt: neqꝫ enim in aliquo homine hō eſt. Similiꝰ aīal de ſubiecto qdē dr̄ aliquo

UVA. BHSC. IyR_048_1

hoīe nō eſt autē aīal in aliquo hoīe. Ampliꝰ
eorum que ſunt in ſubiecto nomen quidem
de ſubiecto aliqñ nihil ꝓhibet p̄dicari rōnez
v̓o ipoſſibile p̄dicari eſt. Scđarū v̓o ſubſtan
tiarū de ſubiectis rō predicabit̄ ⁊ nomen rō
nē eni hoīs ⁊ aīalis de aliquo homie predica
bis: ꝙ nō erit horū ſubſtātia que ſūt in ſubie-
cto. Nō eſt aūt ꝓpriū ſubſtātie hoc: nāqz dif
ferētia eoꝝ eſt que in ſubiecto nō ſunt. bipes
eni ⁊ greſſibile de ſubiecto quidez hoīe đr: in
ſubiecto aūt nullo eſt. nō eni in hoīe ē bipes
neqz greſſibile. rō quoqz differētie de illo đr
de quo ipſa differētia p̄dicat̄: ut greſſibile de
hoīe đr: ⁊ rō greſſibilis de hoīe predicabitur
eſt eni hō greſſibilis. Nō v̓o cōtrahēt ſubſtā
tiaꝝ partes que ita ſūt in toto corpore q̄ſi in
ſubiecto ut ne forte cogamur ꝯfiteri nō eas
eſſe ſubſtātias: nō eni in ſubiecto eſſe dicunt̄
que tāq̄ ꝑtes ſint in aliquo: nō eni dicebātur
eſſe ea que ſunt in ſubiecto ut q̄ſi ꝑtes eēnt.
Ineſt aūt ſubſtātiis ⁊ differētiis ex his oībꝰ
vniuoce p̄dicari. oīa eni que ab his p̄dicata
ſūt aut de indiuiduis p̄dicāt̄ aut de ſpēbꝰ a p̄
ma nāqz ſubſtātia nulla ē p̄dicatio: de nullo
eni ſubiecto đr. Scđaꝝ v̓o ſubſtantiaꝝ ſpēs
quidē de idiuiduo p̄dicat̄. Genꝰ aūt ⁊ de ſpē
⁊ de indiuiduo: ſimiliter aūt ⁊ differētie ⁊ de
ſpēbꝰ ⁊ de indiuiduis p̄dicāt̄. Rōnē etiā ſu-
ſcipiūt p̄me ſubſtātie ſpēꝝ ⁊ geneꝝ ⁊ ſpēs ge
neris q̄cūqz de p̄dicato dicūt̄ eadē ⁊ de ſub
iecto dicūt̄. Similit̄ aūt ⁊ differētiarū rōnez
ſuſcipiūt ſpēs ⁊ indiuidua. Uniuoca aūt ſūt
quorū ⁊ nomē cōe ⁊ rō eadē ē: q̄re oīa que a
ſubſtātiis ⁊ differētiis ſūt vniuoce dicunt̄.
Oīs aūt ſubſtātia vr̄ h̓ aliqđ ſignificare ⁊ in
p̄mis qdē ſubſtātiiſ idubitabile ⁊ verū ē: quo
niā h̓ aliqđ ſignificat. Indiuiduū eni eſt quo
vnū nūero ſignificat̄. i ſcđis v̓o ſubſtātiis vr̄
qdē ſimilit̄ ſub appellatiōis figura h̓ aliqđ ſi
gnificare: qñ quis dixerit uel hoīem uel aīal
nō tñ verū ē ſꝫ magis q̄le aliqđ ſignificat: ne
qz vnū eni eſt vnū qđ ſubiectū eſt quēadmo-
dū p̄ma ſubſtātia: ſꝫ de pluribus hō đr ⁊ aīal
ñ aūt ſimplicit̄ q̄le qđ ſignificat quēadmodū
albū: nihil eni albū aliud ſignificat q̄ q̄litatē
Genꝰ autē ⁊ ſpēs circa ſubſtātiā q̄litatē đter
mināt: q̄lē eni quādā ſubſtātiā ſignificāt plꝰ
autē i genere q̄ in ſpē determinatio fit: dicēs
eni aīal plꝰ ꝯplectit̄ q̄ hoīem. Ineſt autē
ſubſtātiis ⁊ iā nihil illis eſſe ꝯriū: p̄me enim
ſubſtātie nihil erit ꝯriuz alicui hōi nihil ē cō
trariū. at v̓o nec hoī nec aīali aliqđ eſt ꝯriuz.
nō eſt autē h̓ ſubſtātie ꝓpriuz ſꝫ ⁊ etiā multo
rum aliorū ut q̄titati: bicubito eni nihil ē ꝯ-
riū: at v̓o nec decē nec alicui taliuz. At ſiquis
forte multa paucis dicat eſſe ꝯriū uel magnū
paruo. determinatoruz v̓o nullum nulli ē cō-
trariū. Videt̄ autē ſubſtātia nō ſuſcipere

magis ⁊ minꝰ. dico autē h̓ nō q̄ ſubſtātia nō
ſit magis ⁊ minꝰ a ſubſtātia. h̓ autē dictuz eſt
qꝛ ē. ſꝫ quoniā vnaquēqz ſb̄a h̓ ipſuz qđ ē nō
dicit̄ magis ⁊ minꝰ: ut eſt hec ſb̄a hō nō ē ma
gis aut minꝰ hō nec ipſe a ſeipſo: nec alter ab
altero. nō eſt eni alter altero magis hō ſicut ē
albū altero magis albuz ⁊ bonū alterū altero
magis. Sꝫ ⁊ ipſuz a ſe magiſ ⁊ minꝰ đr ut cor
pus qū ſit albū magis albuz đr eſſe q̄ p̄us ⁊
qū caliduz ſit magis ⁊ minꝰ caliduz đr. Sub
ſtātia v̓o nō đr: nihil eni hō magis nūc hō q̄
p̄us nec alioꝝ q̄cq̄ q̄ ſubſtātie ſunt: q̄propt̄
nō recipit ſb̄a magis ⁊ minꝰ. Maxime v̓o
ſubſtātie ꝓprium eē videt̄ q̄ qū vnuz ⁊ idez
nūero ſit ꝯrioꝝ ſuſceptibilē eſſe: ⁊ in alijs q
dē nō habebit quiſq̄ qui ꝓferat quecūqz nō
ſūt ſubſtātie q̄ qū ſint vnū nūero ſuſceptibi
le ꝯrioꝝ ſit: uelut color qđ eſt vnū ⁊ idē nūe-
ro nō erit albū ⁊ nigꝝ: neqz eadē actio ⁊ vna
nūero erit praua ⁊ ſtudioſa. Similit̄ aūt ⁊ i
aliis que ſubſtātie nō ſūt. ſb̄a eni qū vnum ⁊
idē nūero ſit capax ꝯrioꝝ eſt: ut hō qū vnꝰ ⁊
idē nūero ſit aliqñ qdē niger aliqñ aūt fit al-
bꝰ ⁊ calidus ⁊ frigidꝰ: fit ⁊ prauꝰ ⁊ ſtudioſus
In nullis aūt aliis aliqđ tale vr̄ niſi q̄s forſi-
tan inſtet dicēs orōnē opinatiōem eiuſmodi
eē. eadē eni orō ⁊ idē viſus veꝝ uel falſū eſſe
vr̄: veluti ſi v̓a ſit oratio: ſedere quēdā ſurgē-
te eo falſa erit: ſimilit̄ aūt de viſu. Siq̄s autē
v̓e putat ſedere aliquē ſurgēte eo falſū vr̄ eū-
dē ei hñte de eo viſū uel opiniōem. Sꝫ ⁊ ſiq̄ſ
hoc ſuſcipiat tātūmō differt. nā ea que in ſub
ſtātiis ſunt ipſa mutata ſuſceptibilia ſūt ꝯrio
rū. frigidū eni de calido factū mutatū eſt. al-
teratū eni factū ē ⁊ nigrū ex albo ⁊ ſtudioſū
ex prauo. Similit̄ aūt ⁊ i aliis vnūqđqz mu-
tatiōem ſuſcipiēs eſt ſuſceptibile ꝯrioꝝ. orō
aūt ⁊ opinio ipſa qdē imobilia oīo ꝑſeuerāt.
Qū v̓o res mouet̄ ꝯriū circa eā fit. orō nāqz
ꝑmanet eadē eo q̄ ſedet aliq̄s. Qū v̓o res re
mota ſit. aliqñ quidē v̓a: aliqñ falſa ſit. ſimilit̄
aūt ⁊ i opiniōe: q̄propter ꝓpriū ſolūmō ſub-
ſtātie eſt eo q̄ ſcđm mutatiōem ſuā captabilis
ē ꝯrioꝝ. Siq̄s aūt etiā recipiat placitū ⁊ orō-
nē dicēs ſuſceptibilia eē ꝯrioꝝ nō eſt h̓ verū
orō nāqz ⁊ opinio nō in eo q̄ ipſa aliqđ reci-
piāt ꝯrioꝝ ſuſceptibilia eſſe dicūt̄: ſꝫ in eo q̄
circa alteꝝ aliq̄ paſſio facta ſit. nā i eo q̄ res
eſt vel nō ē in eo etiā orō v̓a aut falſa đr nō in
eo q̄ ipſa ſit captabilis ꝯrioꝝ. Simplicit̄ au
tē a nullo nec orō mouet̄ nec placitū: q̄propt̄
nō erūt ſuſceptibilia ꝯrioꝝ qū nulla i eis paſ
ſio facta ſit. Veꝝ ſb̄a i eo q̄ ipſa ꝯria r̄cipiat
i h̓ ſuſceptibilis đr ꝯrioꝝ eē. Lāguorē eni ⁊
ſanitatē ſuſcipit cādorē ⁊ nigredinē: ⁊ vnūqđ
qz talium ipſa ſuſcipiendo contrarioruz eſſe
ſuſceptibilis đr: q̄re ꝓprium erit ſubſtātie q̄
qum idē et vnum ſit numero ꝯrioꝝ ſuſcepti

UVA. BHSC. IyR_048_1

biſlē cū pmutatiōe eſſe et de ſubſtātia quidē hec dicta ſufficiant.

Diuiſio ſcđa ptis ſcōe. Sermo i quātitate.

Quantitatis autē aliud qdē eſt cōtinuum aliud diſcretum et aliō qdē ex habētibus poſitiōem ad ſe inuicē ſuis ptib⁹ cōſtat: aliud autē ex nō hñtibus poſitōem. Eſt autē diſcreta q̄titas ut numer⁹ ꝛ oratio. Cōtinua vō vt linea ſupficies corpus. Ampli⁹ autē et pter hec eſt tēpus et locus. Partiū etenī numeri eſt cōis terminus ad quē copulāt̄ pticule eius: ut qnqꝫ et qnqꝫ ad decē ſunt pticule ad nullum cōem terminū copulāt̄ qnqꝫ et quiqꝫ ſed ſemp diſcreta ſūt et ſepata. Sed et tria et ſeptē ad nullum cōem terminū pticulariū cōiūgunt̄ ſed ſemp diſcreta ꝛ ſeparata ſūt: q̄ꝓpter nūerus quidē diſcretoꝝ ē. Similit̄ aūt et oratio diſcretoꝝ eſt: mēſurat̄ aūt ſyllaba breuis et longa. Dico aūt orōnē cū voce ꝓlatā: ad nullū enīꝫ cōem terminū pticule eius copulāt̄. Nō enī eſt cōis terminus ad quē ſyllabe copulāt̄ ſed vnaqueqꝫ diuiſa eſt ipa ꝟm ſeipam. Linea vō cōtinua eſt. pōt enī ſumere cōem terminū ad quē pticule eius copulāt̄ vt ad punctū et ſupficiei lineā. plani nāqꝫ ad quēdam cōem terminū pticule eius copulāt̄. Similit̄ aūt et in corpore poteris ſumere cōem terminū ſupficiē ad quā copulant̄ corpis pticule. Eſt aūt taliū et tēpus et locus. pñs enī tēpus et ad pteritū et ad futuꝝ copulāt̄. Rurſus locus cōtinuoꝝ ē locū enī quēdā corporis pticule obtinēt q̄ pticule ad quēdā cōem terminuꝫ copulant̄ ad quē corpis particule. quapropter continuus erit locus. ad vnum enī terminū cōem copulant̄ ej⁹ pticule. Ampli⁹ aūt alie qdē cōſtāt ex pticulis q̄ i eis ſūt poſitiōem ad ſe inuicē hñtibuſ. alie aūt ex nō habētibus poſitiōem: vt linee quidē pticule poſitōem hñt ad ſe inuicē. Singulū aūt eoꝝ ſitū ē alicubi et habes vñ ſumas et aſſignes vnūqꝺqꝫ vbi ſitū eſt in plano et ad q̄dā particulā pticule cetere copulēt̄. ſimiliter autē et pticule plani hñt quādā poſitiōem. ſimiliter nāqꝫ vnūqꝺqꝫ oſtēdit̄ vbi iacet q̄ ad ſe inuicē copulēt̄: ſed et ſoliditatis quoqꝫ et loci ſimiliter. In nūero aūt nō poterit qſq̄ ꝓſpicer̄ tāq̄ pticule eius poſitiōem aliquā ad ſe inuicē habeant: ut ſit ſitū alicubi: aut alique pticule eius ad ſe inuicē nectant̄. Sꝫ neqꝫ ea q̄ tēporis ſūt: nihil enī pmanēt pticule tpis. Qꝺ aūt nō eſt pmanēs quō poſitiōem aliquā habebit. ſed magis quēdā ordinē pticulaꝝ dices habere ut aliqd qdē ꝑmū ſit tpis aliō vō poſterius. Sꝫ ꝛ de nūero ſimiliter eo q̄ ꝑus nūerat̄ vnus q̄ duo et duo q̄ tres: et ita habebūt quēdā ordinē. poſitiōem vō nō multuꝫ ꝓſpicies. Sed orō ſimiliter. nihil enī pmanēt pticule eius: ſed dictū eſt q̄ nō pōt ā plius ſumi hꝫ: q̄ꝓpter nō erit poſitio pticularū eius ſiqdē nihil pmanēt. Alia itaqꝫ ꝯſtāt ex pticulis q̄ in eis ſūt poſitiōem ad ſe inuicē habētibus: alia aūt ex nō habēt ib⁹ pōnē.

Proprie aūt q̄titatis he ſole ſūt q̄ſ diximus: alia vō oīa ꝟm accidens ſūt. ad hꝫ enī aſpiciētes ꝛ alias dicim⁹ q̄titates ꝛ multū dr̄ albū eo q̄ ſupficies multa ſit ꝛ actio lōga eo q̄ tps lōgū ꝛ multū ſit ꝛ motus multus. neqꝫ enī hoꝝ ſingulū p ſe q̄titaſ dr̄ ut ſiqs aſſignet q̄ta ſit actio tpis diffiniet āni mēſurā: uel ſic aliquo mō aſſignāſ ꝛ albū q̄tū ſit aſſignās ſupficiē diffiniet. Quāta .n. ſupficies fuerit tantū enī albū dices. Quare aūt ſole ꝓprie ꝛ ꝟm ſeipm q̄titates dicūt̄ q̄ dicte ſūt: alioꝝ vō nihil p ſe ſꝫ ſi forte p accidēs.

Ampli⁹ q̄titati nihil ē ꝯriū. Indefinitis aūt maximū eſt quoniā nihil eſt ꝯrium vt bicubito tricubito vel ſupficiei uel alicui taliū nihil eſt ꝯriū niſi forte qs multa paucis dicat eē ꝯria uel magnū puo: hoꝝ aūt nihil ē q̄titas ſꝫ magis ad aliqd. Nihil enī p ſeipſū paruū uel magnū dr̄ ſꝫ ad aliud refert̄. nam mōs qdē paru⁹ dr̄: miliū vō magnū eo q̄ hꝫ qdē ſui generis mai⁹ ſit. illō vō min⁹: q̄ ad aliō ē eoꝝ relatio. nā ſi p ſeipſū magnū uel paruū diceret̄ nūq̄ mōs qdē aliqñ paruus: milium vō magnū diceret̄. Rurſus i vico qdē plures hoīes eē dicim⁹. i ciuitate vō paucos qū ſint eoꝝ multiplices: ꝛ i domo qdē multos i theatro vō paucos qū ſint plures. Ampli⁹ bicubitū vō uel tricubitū ꝛ vnūqꝺqꝫ taliū q̄titateꝫ ſignificat magnū vō uel paruū ñ q̄titatē ſed magis ad aliqd quoniā ad aliud ſpectat magnū uel paruū: q̄re maximū ē quoniā hec ad aliqd ſūt. Ampli⁹ aūt ſiue ponat aliqs haſ eē q̄titates ſiue non ponat nihil illis ꝯriū erit. Qꝺ enī ñ pōt ſumi p ſeipſū ſꝫ ad ſolā alteri⁹ relatiōem refert̄ quō huic aliquid erit ꝯriū. Ampli⁹ aūt ſi erūt magnū ꝛ paruū ꝯria cōtigeret ipſū idē ſimul ꝯria recipere ꝛ ea ipſa ſibimet eē ꝯria. Cōtigit enī idē ipſū ſimul paruū eē ꝛ magnū. ē enī aliqd ad hꝫ qdē puū: ad aliō qdē hꝫ idē ipſū magnū: q̄re ideꝫ paruū ꝛ magnū i eodē tpe eē ꝯtigit: q̄re ꝯria ſimul ſuſcipiet. Sꝫ nihil eſt qꝺ vr̄ ſimul ꝯria poſſe ſuſcipere: ut ſubſtātia ſuſceptibilis ꝯrioꝝ qdeꝫ eē videt̄ ſed nō ſuſcipit vno eodēqꝫ tpe. nam null⁹ ſimul ꝛ ſan⁹ eſt ꝛ eger: nec alb⁹ ꝛ niger ſimul eſt. Nihilqꝫ aliud ſimul ꝯria ſuſcipiet ꝛ eadē ſibiip ſi cōtingit eē ꝯria. nam ſi eſt magnū paruo ꝯriū ipſū aūt ſimul idē eſt paruuꝫ ꝛ magnū ipſum ſibi erit contrarium ſed impoſſibile eſt ipſum ſibi eſſe ꝯriū nō eſt igitur magnū paruo ꝯriū nec multa paucis: quare uel ſiue relatiuoꝝ hoc quilibet dicat tamen quātitas nihil hēbit ꝯriuꝫ. Maxime aūt

UVA. BHSC. IyR_048_1

circa locū videt͂ eſſe ꝯrietas quātitatis. ſur
ſum eni ad id qđ eſt deorſum ꝯrium ponunt
locum qui in medio eſt deorſum dicentes eo
ꝙ multa differentia medij ad terminos mū
di ſit. videtur aūt ⁊ aliquoꝝ ꝯrioꝝ diffinitio
nem ab his ꝓferre. que eni a ſe invicē multū
diſtant eoꝝ que ſub eodē genere ſunt ꝯria d
terminant. Non videt͂ quātitas ſuſcipet͂
magis ⁊ minus vt bicubitū. neq; eni ē aliud
alio magiſ bicubitū. neq; in numero vt trina
rius quinarius. nihil eni magis tria dicētur
ꝙ̄ quinq;: nec tria potius ꝙ̄ tria: neq; temp⁹
aliud alio magis ⁊ minus dicit͂ vt nec in his
que dicta ſunt magis ⁊ minus dicitur: quare
quātitas nō ſuſcipit magis ⁊ minus. Pro
priū aūt maxime quantitatis eſt ꝙ ⁊ equale
vel inequale dicit͂. Singulū eni eaꝝ que dc̄a
ſunt quātitatū equale dicit͂ ⁊ inequale vt cor
pus equale ⁊ inequale dicit͂: ⁊ tempus equa-
le ⁊ inequale dicit͂: ⁊ numerus equalis ⁊ ine
qualis dicitur ⁊ oratio equalis ⁊ inequalis.
Similiter autē ⁊ in alijſ que dicta ſunt ſingu
lis equale ⁊ īequale dicit͂. In ceteris vero q̄
quātitateſ non ſunt non multū videbit͂ equa
le ⁊ inequale dici. Nāq; affectio ⁊ diſpoſitio
equalis ⁊ inequalis nō multū dicitur ſed ma
gis ſimilis ⁊ albū ⁊ equale ⁊ īequale nō mul
tū dicitur ſed ſimile: quare quantitatis eſt ꝓ
prium equale vel inequale dici.

Diuiſio tertia. Sermo in predicamento
relationis.

Ad aliquid vō talia dicūt͂ q̄cūq; h̾
ipſū ꝙ ſunt alioꝝ dicūt͂ vel quō
libet aliter ad aliud: vt maius id qđ eſt alteri
us dicit͂. aliquo eni maius dicit͂ ⁊ duplū alte
rius dicit͂ hoc ipſū qđ eſt alicuius eni duplū
dicitur. ſimiliter autē ⁊ alia quecunq; ſūt hu
iuſmodi. At vō ſūt etiā ⁊ hoc aliqd ut ha
bitus affectus diſciplina ſenſus poſitio: hec
eni oīa que dicta ſunt hoc ipſum ꝙ ſūt alioꝝ
dicūtur ⁊ non aliter ad aliud aliquid. habit⁹
eni alicuius eſt habitus ⁊ diſciplina alicuius
eſt diſciplina: ⁊ poſitio alicuius eſt poſitio. ſ;
alia quidem ſimiliter ad aliquid vero ſunt q̄
cūq; ipſū ꝙ ſunt alioꝝ dicunt͂ vel quōlib; a-
liter ad aliud: vt mons magnus dicit͂ ad mō
tē parvū alium. magnū eni ad aliud dicit͂: ⁊
ſimile alicui ſimile ⁊ oīa talia ſimiliter ad ali
quid dicuntur. Sūt aūt ⁊ accubitus ⁊ ſta
tio ⁊ ſeſſio poſitiōes quedā. poſitio vō ad ali
quid dicitur. iacere autē vel ſtare vel ſedere
ipſa quidē non ſūt poſitiones denoīatiue vō
dicūtur ex his que dicte ſunt poſitiōibus.

Ineſt autē ⁊ ꝯrietas in relatione vt virt⁹
vitio cōtrarium qum ſit vtrūq; ad aliquid ⁊
diſciplina. Nō autē oībus relatiuis ineſt cō-
trarietas. duplici eni nihil eſt cōtrariū neq;
eni triplici nec vlli talium. Vident͂ autē
magis et minus relatiua ſuſcipere. ſimile eni
magis et minus dicitur: et inequale magis
et minus qum vtrūq; ſit relatiuū. ſimile eni;
alicui ſimile dicit͂ ⁊ inequale alicui inequale.
nō autē oīa relatiua ſuſcipiūt magis et min⁹
duplex nō dicitur magis et min⁹ duplex nec
aliquid talium. Oīa autē relatiua ad con-
uertentiā dicunt͂. ut ſeruus dn̄i ſeruus dicit͂
et dn̄s ſerui dn̄s: et dupluz dimidij duplum
et dimidiū dupli dimidium: et maius mino-
re maius et minus maiore minus: ſimilit͂ au
tem et in alijs. Sed caſu aliquotiēs differūt
ſm locatiōem: ut diſciplina diſciplinati diſci
plina et diſciplinatuz diſciplina diſciplinatū
et ſenſus ſenſati ſenſus: et ſenſatum ſenſu ſē
ſatum. At vō non aliquotiens videbitur
ꝯuerti niſi ꝯuenienter ad qđ dicitur aſſigne
tur. Si eni peccet is qui aſſignat vt ala ſi aſſi
gnetur aui non cōuertit͂ vt ſit auis ale: neq;
eni ꝑus ꝯueniēt aſſignatū eſt ala auis. neq;
in eo ꝙ auis eſt in eo auis ala dicit͂ ſed in eo
ꝙ alata eſt. Multoꝝ eni et alioꝝ ale ſunt q̄
nō ſūt aueſ: quare ſi aſſignēt͂ cōueniēter ⁊ cō
uertit͂ ut ala alati ala: et alatū ala alatum. Ali
quotiens autē forte et noīa fingere neceſſe
erit ſi nō fuerit poſitū nomē ad qđ cōuenien
ter aſſignet͂: ut remus ſi nauis aſſignat͂ non
erit cōueniēs aſſignatio. neq; eni in eo ꝙ eſt
nauis in eo eni remus dicit͂. ſūt eni naues q̄
rū remi nō ſūt: q̄re nō cōuertit͂. nauis eni nō
dicit͂ remi nauis ſ; forte cōueniētior aſſigna
tio erit: ſi ſic quodāmō aſſignet͂ rem⁹ remite
rei remus aut aliquo mō aliter dictū ſit. no-
mē eni nō eſt poſitū: cōuertit͂ aūt ſi cōuenien
ter aſſignet͂: remitū eni remo remitū eſt. Si
militer autē et in aliis: ut caput cōueniētius
aſſignat͂ capitati ꝙ̄ ſi aīali aſſignet͂ neq; eni
i eo ꝙ aīal ē caput h;. multa eni ſūt aīalia ca-
pita n̄ hn̄tia. Sic aūt facili⁹ fortaſſe ſumet͂
qb⁹ nomē n̄ ē poſitū ſi ab his q̄ ꝑma ſūt ⁊ ab
his q̄ ꝯuertūt͂ noīa ponāt͂. ut i hiſ q̄ dc̄a ſūt
ab ala alatū a remo r̄mitū. Oīa ğ q̄ ad aliqd
dicūt͂ ſi cōueniēter aſſignēt͂ ad cōuertētiā di
cūt͂. Nā ſi ad qđlibet aliud aſſignēt͂ ⁊ nō ad
illud dicāt͂ nō cōuertūt͂. Dico autē quoni
am neq; hoꝝ que indubitāter conuertibilia
dicūt͂ et noīa eiſ poſita ſūt nihil ꝯuertit͂ ſi ad
aliqd eoꝝ q̄ ſunt accidētia aſſignēt͂ et nō ad
ea q̄ dicūt͂: ut ſeruus ſi dn̄i nō aſſignet͂ ſeru⁹
ſ; hoīs vel pipedis aut alicui⁹ taliū nō cōuer
tit͂. nō eni erit cōueniēs aſſignatio. Am-
pli⁹ ſi cōuenienter aſſignet͂ ad id ad qđ dicit͂
oībus aliis circūſcriptis quecūq; accidentia
ſūt relicto ſolo illo ad qđ aſſignatū eſt ſemꝑ
ad ipſū dicet͂: ut ſi ſeruus dicat͂ ad dominū
circūſcriptis oībus que ſunt accidentia dn̄o
vt eſſe bipedē vel ſciētie ſuſceptibilem vel ho
minē. relicto vō ſolo domino ſemꝑ ſeruus di

UVA. BHSC. IyR_048_1

cet̃ ad ipſũ. ſeruus enĩ dñi ſeruꝰ dicit̃. Si au
tem nõ cõueniẽter dicat̃ ad id ad qd̓ dicitur
circũſcriptis oĩbꝰ alijs relicto illo ſolo ad qd̓
redditũ eſt nõ dicit̃ ad illud. aſſignet̃ enĩ ſer
uus hoĩs ⁊ ala auis: circũſcribat̃ ad hoĩez eẽ
dñm nõ iam ſeruus ad hoĩez dicit̃: qum enĩ
dñs nõ ſit ſeruus nõ eſt. Similiter autẽ ⁊ de
aue adimat̃ ab ea alataꝫ eſſe ⁊ ampliꝰ nõ erit
ala ad aliqd qũ nõ enĩ ſit alatum nec ala erit
alicuiꝰ q̃re oꝫ aſſignari ad id ad qd̓ ꝯuenient̃
dicit̃: ⁊ ſi ſit nomẽ poſitũ facilis erit aſſigna-
tio. ſi aũt nõ ſit foꝛtaſſe erit neceſſariũ finger̃
nomẽ. ſi aũt ſic reddãt̃ manifeſtũ eſt quoniã
oĩa relatiua ꝯuerſim dicũt̃. Vident̃ aũt
ad aliqd ſimul eſſe nã ⁊ i alijs quidẽ pluribꝰ
veꝝ eſt. ſimul enĩ duplũ eſt ⁊ dimidiũ: ⁊ quꝫ
ſit duplũ dimidiũ eſt: ⁊ quꝫ ſit ſuus dñs eſt.
Similiter aũt hĩs ⁊ alia: ſimul enĩ auferũt ſe
ſe iuicẽ. Si enĩ nõ ſit duplũ nõ eſt dimidiuꝫ:
⁊ ſi nõ eſt dimidiũ nõ eſt duplũ: ſimiliter aũt
⁊ in alijs quecũqꝫ talia ſũt. Nõ aũt ⁊ i oĩ-
bus relatiuis veꝝ videt̃ eſſe ſimul eẽ nã: ſci-
bile enĩ ſcia pꝛius nãliter eſſe videt̃. Nãqꝫ i
pluribus rebus ſubſiſtẽtibꝰ ſcias accipimus.
In paucis v̾o vel nullis hoc quis reperiet ſi
mul cũ ſcibili ſciam eſſe. Amplius ſcibile
ſublatũ ſimul aufert ſciaꝫ. ſciam v̾o nõ ſimul
aufert ſcibile: nã ſi ſcibile nõ ſit nõ eſt ſcia: ſci
entia v̾o ſi nõ ſit nihil ꝓhibet eſſe ſcibile: ut
circuli q̃dratura ſi eſt ſcibilis ſcia quidẽ eius
nõdũ eſt: illud v̾o ſcibile eſt. Ampliꝰ aĩali
quidẽ ſublato nõ eſt ſcia: ſcibiliũ v̾o plurima
eſſe cõtingit. Similiter aũt hĩs habẽt ſeſe ⁊
ea que de ſenſu ſũt. Sẽſibile enĩ pꝛius ꝙ̃ ſen
ſus videt̃ eſſe: ſublato enĩ ſenſibili ſimul au-
fert̃ ſenſus: ſenſus v̾o ſenſibile nõ ſimul au-
ferũt: ſenſus enĩ circa coꝛpuſ ⁊ in coꝛpoꝛe ſũt
ſenſibili aũt perempto peremptũ eſt ⁊ coꝛpꝰ
ſenſibile enĩ eſt coꝛpꝰ. qum v̾o coꝛpus nõ ſit
ſublatus eſt ſenſus. Quare ſimul aufert ſen
ſibile ſenſũ: ſenſus v̾o ſenſibile nõ aĩali enim
ꝑempto ſenſus quidẽ peremptus eſt: ſenſi-
bile aũt ꝑmanet vt coꝛpus calidũ dulce ama
rum ⁊ oĩa alia quecũqꝫ talia ſunt. Am-
plius ſenſus quidẽ ſimul cũ ſenſato fit. ſimul
enĩ aĩal fit ⁊ ſenſus. Senſibile enĩ ante eſt ꝙ̃
ſẽſatũ eſſꝫ. Ignis enĩ ⁊ aqua ⁊ alia huiuſmo
di ex quibus ipſũ aĩal cõſtat: ante ſũt ꝙ̃ aĩal
ſit oĩo vel ſenſus quare pꝛius ſenſibile ꝙ̃ ſen
ſus eſſe videt̃. Habet aũt queſtionẽ vtrũ
nulla ſubſtãtia ad aliquid dicat̃ quẽadmodũ
videt̃: an hoc cõtingat ꝺm quaſdã ſcḋas ſub-
ſtãtias: nã in pꝛimis ſubſtãtijs neceſſariũ ẽ:
nã neqꝫ tote neqꝫ partes ad aliquid dicũtur
nam aliquis hõ nõ dicit̃ alicuius aliquis ho-
mo neqꝫ aliquis bos alicuius aliquis bos.
Similiter aũt ⁊ ꝑtes. quedã enĩ manus non
dicit̃ alicuius quedã manus ſed alicuiuſ ma

nus: ⁊ qḋdã caput nõ dicit̃ alicuius quoddã
caput ſed alicuius caput. Similiter aũt ⁊ in
ſcḋis ſubſtãtijs atqꝫ hoc quidẽ in pluribꝰ: vt
hõ nõ dicit̃ alicuius hõ: nec bos alicuiꝰ bos
nec lignũ alicuius lignũ ſed alicuius poſſeſ-
ſio dicit̃. In huiuſmodi ergo manifeſtuꝫ eſt
quoniã nõ eſt ad aliqd. In aliquibꝰ v̾o ſcḋiſ
ſubſtãtijs habet aliquã dubitatiõeꝫ: vt caput
alicuius caput dicit̃ ⁊ manus alicuius manꝰ
dicit̃ ⁊ ſingula huiuſmodi: quare hec foꝛtaſ-
ſe ad aliquid eſſe videntur. Si igit̃ ſuffi-
cienter eoꝝ que ſũt ad aliquid diffinitio aſſi
gnata eſt: aut nimis difficile aut impoſſibile
eſt ſoluere: quoniã nulla ſubſtãtia eoꝝ q̃ ſũt
ad aliqd dicit̃. Si aũt nõ ſufficiẽt̃ ſed ſũt ad
aliquid quibus hoc ipſum eſſe eſt ad aliquid
quodãmõ ſe habere. foꝛtaſſe aliquid contra
iſta dicet̃. Pꝛioꝛ v̾o diffinitio ſequit̃ quideꝫ
oĩa relatiua non tamẽ eis hoc eſt eſſe ꝙ ſint
ad aliquid ꝙ ea ipſa que ſũt alioꝝ dicũt̃.
Ex hiſ ergo manifeſtũ eſt ꝙ ſiquis aliqd
eoꝛum que ſunt ad aliquid diffinite ſciet ⁊
illud ad quod dicitur diffinite ſciturus eſt:
quoniam eoꝛum eſſe que ſunt ad aliquid eſt
ad aliquid quodammodo ſe habere. Si
enim non nouerit oĩo ad qd̓ hoc quodãmõ
ſe habet nec ſi aliquid ad quod hoc quodã-
modo ſe habꝫ ſciturus eſt. ſed in ſingulis pa
lã hoc eſt: vt hoc ſiquis nouit diffinite qd̓ eſt
duplũ ⁊ cuius duplũ eſt mox diffinite nouit
Si v̾o nihil diffinite nouit ipſũ cuius duplũ
ſit neqꝫ ſi eſt oĩo nouit. Similiter aũt ⁊ hoc
ad aliquid ſi nouit aliquis ꝙ melius eſt diffi
nite: ⁊ quo melius eſt neceſſariũ ẽ noſſe. In
diffinite aũt ſi ſciat qꝛ eſt peioꝛe melius opi-
nione id quidẽ tale eſt ſic nõ diſciplina. non
enĩ ſciuit ſubtilit̃ quo eſt peioꝛe melioꝛ: ſi enĩ
ſic contingit nihil eſt peius eo pꝛopter hoc.
Quapꝛopter palam eſt ⁊ neceſſariũ ꝙ ſi no
uerit quis aliqd relatiuoꝝ diffinite neceſſa-
riũ eſt ⁊ illud ad quod dicitur diffinite noſ-
ſe. Caput vero ⁊ manus ⁊ hoꝛum ſin-
gula que ſubſtantie ſunt hoc ipſuꝫ ꝙ ſũt põt
ſciri diffinite. Ad quod qum dicantur nõ eſt
neceſſarium ſcire. cuius enim caput hoc vel
hec manus ſi nõ eſt dici diffinite: quare non
erunt hec ad aliquid. Si vero non ſunt rela
tiuoꝛum verum erit dicere ꝙ nulla ſubſtan-
tia relatiuoꝛum eſt. Foꝛtaſſe aũt difficile
ſit de huiuſmodi rebus confidenter declara
re niſi ſepe pertractata ſint: dubitare autẽ de
ſingulis non erit inutile.

Diuiſio quarta. Sermo in qualitate.

Qualitatem autem eſſe dico ſecun
dum quam quale quidem dicitur
Eſt autem qualitas eoꝛuꝫ que
multipliciter dicuntur. ⁊ vna quideꝫ ſpecies
qualitatis habitus ⁊ diſpoſitio dicit̃. differt

UVA. BHSC. IyR_048_1

autem habitus a diſpoſitione ꝙ permanen
tioꝛ ⁊ diuturnioꝛ eſt: tales enim ſunt ſcientie
⁊ virtutes. ſcientia enim videtur eſſe perma
nentium ⁊ eoꝛum que difficillime moueanẗ
vt ſiqs vel mediocriter ſumat ſciam niſi foꝛ
te grãdis ꝑmutatio facta ſit vel ab egritudi
ne vel ab aliquo huiuſmõi. Similiter aũt ⁊ vͥ
tus ut iuſticia uel caſtitas ⁊ ſingula taliũ nõ
vidẽtur poſſe moueri neqʒ facile permutari.
Affectiões uero dicũẗ que ſunt facile mobi
les ⁊ cito ꝑmutabiles ut caloꝛ ⁊ frigiditas ⁊
ſanitas ⁊ egritudo ⁊ alia huiuſmõi. Afficiẗ
eni circa eas hõ quodãmõ cito aũt ꝑmutaẗ:
⁊ ex calido frigidus fit ⁊ ex ſanitate in egri
tudinẽ trãſit: ſimiliter aũt ⁊ in alijs niſi foꝛte
in his q̃ cõtingit ꝑ tꝑis lõgitudinẽ in nãʒ cu
iuſqʒ trãſferri: ut iſanabilis uel difficile mo
bilis exiſtat affectꝰ quẽ iã q̃libet hitudinẽ vo
cet. Manifeſtũ eſt aũt quoniã hec nolũt
hitudies noiari que ſũt diuturnioꝛa uel diffi
cile mobilia. Nãqʒ in diſciplinis nõ multum
retinẽtes ſed facile mobiles dicũẗ nõ habitũ
hr̃e q̃uis ſint ad diſciplinas peius uel meliꝰ
diſpoſiti: quare differt habitꝰ a diſpoſitiõe ꝙ
hoc quidẽ facile eſt: illud vͦ diuturnius ⁊ dif
ficile mobile. Sũt aũt habitꝰ diſpõnes ⁊
diſpõnes vͦ nõ neceſſe eſt habitꝰ eẽ. qui eniʒ
retinẽt habitũ ⁊ quodãmõ diſpoſiti ſũt ad ea
que habẽt uel peiuſ uel melius. qui aũt diſpo
ſiti ſũt nõ oĩo retinẽt habitũ. Aliud ergo
genus q̃litatis eſt ſm ꝙ pugillatoꝛes uel cur
ſoꝛes uel ſalubꝛes uel inſalubꝛes dicimus: ⁊
ſimpliciter quecũqʒ ſm potẽtiã naturalẽ uel
ipotentiã dicunẗ. Nõ. n. quoniã ſũt diſpoſiti
aliquo mõ vnũqdqʒ huiuſmõi dicitur: ſed ꝙ
hñt potentiam nãlem uel facere q̃dem facile
vel nihil pati ut pugillatoꝛes uel curſoꝛes di
cũẗ nõ ꝙ ſint diſpoſiti ſʒ ꝙ habeãt potentiã
h̾ facile faciẽdi. Sanatiui aũt dicũẗ eo ꝙ ha
beãt potentiã nãlem ut nihil a q̃buſlibʒ acci
dẽtibus patianẗ. Egrotatiui vͦ quidẽ hẽant
impotentiã nihil patiẽdi: ſimiliẗ auteʒ his et
molle ⁊ duꝝ ſe habẽt. Quare eni durũ diciẗ
qꝛ habeat potentiã non citius ſecari. Molle
vͦ ꝙ hẽat eiuſdẽ ipſius ipotentiam. Ter
tia vͦ ſpecies q̃litatis paſſibiles q̃litates et
paſſiões. ſũt aũt huiuſmõi ut dulcedo ⁊ ama
ritudo ⁊ auſteritas ⁊ oĩa his cognata. Am
pliuſ aũt ⁊ caloꝛ ⁊ frigus ⁊ albedo ⁊ nigredo
⁊ quoniã he q̃litates ſẗ maiſeſtũ ẽ. Quecũqʒ
eni iſta ſuſceperit qualia dicũẗ ſm ea ut mel
quoniã dulcedinẽ ſuſcipit dulce dr̃ ⁊ coꝛpus
albũ eo ꝙ albedinẽ ſuſcipit. ſimiliter auteʒ ſe
habent in ceteris. Paſſibiles vͦ qualita
tes dicunẗ nõ ꝙ hec que illas ſuſceperint q̃
litates aliquid patianẗ: neqʒ enim mel qđ ali
quid paſſum ſit iccirco dr̃ dulce: nec aliquid
aliud huiuſmodi. ſimiliter aũt his ⁊ caloꝛ et
frigus paſſibiles q̃litates dicunẗ non ꝙ ipſa
que eas ſuſcipiunt aliquid paſſa ſint: ſʒ quo
niã ſingula eoꝝ q̃ dicta ſunt ſm ſenſuũ q̃lita
tem paſſionis ꝑfectiua ſunt paſſibiles q̃lita
tes dicunẗ. dulcedo enim quandã paſſioneʒ
ſm guſtũ efficit ⁊ caloꝛ ſm tactũ. ſimiliẗ aũt
⁊ alie. Albedo aũt ⁊ nigredo et alij colo
res nõ ſimiliẗ his q̃ dicta ſunt paſſibiles q̃li
tates dicunẗ: ſʒ h̾ ꝙ he ipſe qualitates ab ali
quibus paſſionibꝰ innaſcunẗ. Quoniã g̃
fiũt ꝑ aliquã paſſionẽ multe coloꝝ mutatio
nes manifeſtũ eſt: rubeſcens eniʒ aliquis ru
beus factꝰ eſt: ⁊ timens pallidus ⁊ vnũquod
qʒ taliũ: Quare uel ſiqs naturaliter aliquid
taliũ paſſus eſt ſimilẽ coloꝛẽ opoꝛtet eũ habe
re. Que enim affectio nunc ad verecundiaʒ
circa coꝛpus facta eſt ⁊ ſm naturalẽ paſſionẽ
eadẽ fiet actio ut naturalis coloꝛ ſit ſimilis.
Quecunqʒ g̃ talia caſuũ ab aliquibꝰ paſſioni
bus difficile mobilibꝰ ⁊ ꝑmanentibꝰ pꝛincipi
um ſumpſerint paſſibiles q̃litates dicunẗ. ſi
ue eniʒ uel ſm naturalẽ ſubſtantiã palloꝛ aut
nigredo facta eſt q̃litates dicũẗ. Quales. n.
⁊ ſm eas dicũẗ ſiue ꝓpẗ egritudinẽ lõgã uel
eſtũ aliq̃d tale ꝯtingit: uel nigredo uel palloꝛ
⁊ nõ facile ꝑ̃terit ⁊ in vita ꝑmanet q̃litates ⁊
iſte dicũẗ. Similiẗ. n. q̃les ⁊ ſm eas dicimur
Quecũqʒ vͦ ex his q̃ facile ſoluũtur ⁊ ci
to tranſeunt fiunt paſſiones dicunẗ. non. n.
dicimur ſm eas quales: neqʒ eniʒ qui ꝓpter
verecundiã rubeus factus eſt rubeus diciẗ.
nec cui palloꝛ ꝓpter timoꝛẽ venit pallidꝰ eſt
ſed magis quidẽ aliquid paſſus ſit: quaꝛ̃ paſ
ſiones huiuſmodi dicũtur. q̃litates vͦ mini
me. Similiẗ his ⁊ ſm aiaʒ ⁊ paſſiones paſſi
biles qualitates dicũtur. Quecũqʒ eni mox
in naſcendo ab aliquibꝰ paſſionibus fiunt q̃
litates dicũtur: ut demẽtia vel ira vel alia hu
iuſmodi: q̃les eni ſm eas dicimur. i. iracũdi
⁊ demẽtes. Similiter aũt ⁊ quecũqʒ alie na
tiones non naturaliter ſʒ aliquibꝰ caſibus fa
cte ſũt difficile pretereũtes ⁊ omnino imobi
les ⁊ huiuſmodi q̃litates ſunt: quales eni et
ſm eas dicimur. Quecũqʒ vͦ ex his q̃ citiuſ
pretereũt fiunt paſſiones dicunẗ: ut ſiqs cõ
triſtatus iracũdioꝛ fit. nõ eni iracũdus diciẗ
qui in huiuſmodi paſſione iracũdioꝛ eſt ſed
magis aliquid paſſus. Quare paſſiões q̃deʒ
huiuſmodi dicunẗ. qualitates vͦ minime.
Quartum vͦ genꝰ qualitatis eſt foꝛma ⁊
circa aliq̃d ꝯſtans figura. Amplius autẽ ad
hoc rectitudo ⁊ curuitaſ ⁊ ſiquid ſimile ẽ his
ſm. n. vnũquodqʒ eorũ quale q̃d dicitur tri
angulũ eni uel quadrãgulũ eſſe quale quid
diciẗ aut rectũ aut curuũ. Rarum vero ⁊
ſpiſſum ⁊ aſperũ ⁊ lene putabũtur q̃dẽ qua
litatẽ ſignificare ſed aliena huiuſmõi putanẗ
eſſe a diffinitiõe que circa qualitatẽ eſt. quã

UVA. BHSC. IyR_048_1

dam enim poſitionē quodāmodo videntur
vtrūqꝫ partiū ſignificare. Spiſſum quidē ē
eo ꝙ partes ſibiipſe ꝓpinque ſint: rarum vͦ
eo ꝙ differant a ſe inuicē: ⁊ lene quidē quod
in rectum ſibi partes iaceant: aſperum vͦ ꝙ
hec quidē parſ ſuperet: illa vͦ ſit inferior. Et
fortaſſe alij quoqꝫ apparēt qualitatis modi:
ſꝫ qui maxime dicunt̄ hi ſunt: qualitates ita-
qꝫ ſunt que p̄dicte ſunt. Qualia vͦ ſunt que
ſm hec denoīatiue dicunt̄ uel quomodolibet
alit̄ ab his. In pluribꝰ ꝗdem ⁊ pene in omni
bus denoīatiue dicunt̄. ut a candore cādidꝰ.
⁊ a grāmatica grāmaticus: ⁊ a iuſticia iuſtꝰ:
ſimilit̄ aūt ⁊ in alijs. In aliquibꝰ vͦ eo ꝙ nō
ſint poſita q̄litatibus noīa nō ꝯtingit ea que
dicuntur ab eis denoīatiue dici: ut curſor aut
pugillator ꝗ ſm vallitudinē naturalē dicunt̄
a nulla q̄litate denoīatiue dicunt̄: non enim
poſita ſunt noīa valitudinibꝰ ſm q̄s iſti qua
les dicūtur: ſicut in diſciplinis ſm quas uel
pugillatores uel paleſtrici ſm affectionē di-
cunt̄ pugillatoria eſt uel paleſtrica diſciplina
dicit̄. Quales vͦ ab his denoīatiue hi ꝗ ad
eas afficiunt̄ dicunt̄. Aliqn̄ aūt ⁊ poſito no-
mine denoīatiue nō dicitur id quod ſm ipm
quale dicitur: ut a virtute ſtudioſus dicitur:
virtutē enim habendo virtuoſus dr̄ ſed non
denoīatiue a virtute dicit̄: nō autē in pluribꝰ
hoc tale eſt. Que autem dicuntur qualia aut
denoīatiue a p̄dictis qualitatibus dicuntur
aut aliquo modo aliter ab his. Ineſt autē
⁊ ꝯtrarietas ſm quod quale eſt: ut iuſticia in
iuſticie ꝯtraria eſt ⁊ albedo nigredini ⁊ alia:
ſimilit̄ aūt ⁊ ea que ſm eas q̄lia ſunt uel dicū
tur ut iuſtū iuſto ⁊ albū nigro: nō aūt in om-
nibus hͦ eſt. rubro enim uel pallido aut huiuſ
modi coloribꝰ nihil ꝯtrariū eſt qualitatibus
exiſtentibus. Amplius ſi ex ꝯtrarijs vnū
fuerit quale hͦ palam eſt quoniā reliquū erit
quale ꝓponenti ex ſingulis alia p̄dicamēta
nā ſi eſt iuſticia iniuſticie ꝯtrariū: quale autē
eſt iuſticia quale igit̄ eſt iuſticia: nullū enim
alioꝝ predicamentoꝝ aptabit̄ iniuſticie: nec
quantitas: nec ad aliquid: nec vbi: nec oīno:
aliud quicquid niſi q̄le. ſic autē ⁊ in alijs que
ſm quale contraria ſunt. Suſcipit autē q̄
litas magis ⁊ minus. albū enim magis ⁊ mi
nus alterū altero dicitur: ⁊ iuſtū alterū al-
tero magis ⁊ minus dr̄: ſed ⁊ ipſa crementū
ſuſcipiunt: cū candidū nanqꝫ ſit amplius cō
tingit candidū fieri nō tn̄ oīa ſꝫ plura. Iu
ſticia nanqꝫ ⁊ iuſticia ſi dicatur magis ⁊ mi-
nus poteſt quilibet ambigere: ſimiliter ⁊ in
alijs affectibꝰ: quidā. n. de talibꝰ dubitāt: iu-
ſticiam nanqꝫ a iuſticia nō multū aiūt magis
⁊ minus dici: nec ſanitatē a ſanitate. Minꝰ
aūt alterū altero habere ſanitatem aiunt ⁊ iu
ſticiam minus alteꝝ altero habere: ſic aūt ⁊
grāmaticā ⁊ alios affectus: ſed tātū ea q̄ ſm
eos affectus dicūtur idubitāter recipiūt ma
gis ⁊ minus. grāmaticior eni alteꝝ altero dr̄
⁊ iuſtior ⁊ ſanior ſimiliter ⁊ in alijs. Triā
gulus vͦ ⁊ quadrāgulꝰ nō videt̄ magis ⁊ mi
nꝰ ſuſcipere nec alique aliaꝝ figurarū. Que
cūqꝫ eni diffinitiōem triāguli ſuſcipiūt ⁊ cir-
culi oīa ſimiliter trianguli uel circuli ſūt. Eo
rū vͦ que nō recipiūt nihil magis alteꝝ alte
ro dicit̄. nihil eni quadratū magis q̄ pte al-
tera lōgior forma circulus eſt: nullū eni ipſo
rū recipit circuli rōnem. Simpliciter autem
vtrūqꝫ nō recipiūt huius ꝓpoſiti rōem nō di
cetur alterū altero magis. Nō ergo oīa qua-
lia recipiūt magiſ ⁊ minus: horū itaqꝫ que p̄
dicta ſūt nihil eſt ꝓpriū qualitatis. Simi
lia vero ⁊ diſſimilia ſm ſolas dicūtur quali-
tates. Simile eni alteꝝ alteri nō eſt ſm aliō
niſi ſm illud ꝙ quale eſt: quare ꝓpriū erit q̄-
litatis ſm eā ſimile ⁊ diſſimile dici. At vͦ
nō decet cōturbari ne quis nos dicat de qua
litate ꝓpoſitiōem faciētes multa de relatiuis
interpoſuiſſe. habitus eni ⁊ diſpoſitiōes ho-
rū que ad aliquid ſūt eſſe dicebamus. pene
eni in oībus talibus genera ad aliquid dicūt̄
nihil aūt eoꝝ que ſingula ſūt. Nā qum diſci
plina genus ſit hoc ipſū quod eſt alterꝰ dici
tur: alicuius eni diſciplina dicit̄. Eorū vͦ q̄
ſingula ſunt nihil ipſū qͦ eſt alterius dicitur
ut grāmatica nō dicit̄ alicuiuſ grāmatica nec
muſica alicuius muſica: ſed forte ſm genus
hec ad aliquid dicūt̄: ut grāmatica dicit̄ ali-
cuius diſciplina nō alicuius grāmatica ⁊ mu
ſica alicuius diſciplina non alicuius muſica.
Quapropter que per ſe quidē ſingularia ſūt
nō ſūt ad aliquid. dicimur eni ſm ſingulas q̄
les hec eni ⁊ habemus. ſcientes eni dicimur
ꝙ habemus ſingulas ſcīas: quare hec erunt
⁊ qualitates que ſingularia ſunt ſm q̄s qua-
les dicimur. hec aūt nō erūt eoꝝ que ſūt ad
aliquid. Amplius ſi contingat hoc ipſū
quale ⁊ relatiuū eſſe nihil eſt incōueniens in
vtriſqꝫ hec generibus enumerare.

Diuiſio quinta. Sermo in agere ⁊ pati.

Ecipit aūt facere ⁊ pati ꝯrietates
⁊ magis et minꝰ. calefacer̄. n. ⁊ fri
gidum facere ꝯria ſūt: ⁊ calefieri
et frigidum fieri. delectari ac cōtriſtari: qua-
re recipit ꝯrietatē ſm magis et minus. cale-
facere eni dicitur magis et minus: et calefie-
ri magis et minus. Recipit eni magis ⁊ mi-
nus facere et pati de his itaqꝫ tanta dicant̄.

Diuiſio ſexta.

Sermo in predicamento poſitiōis.

Ictum eſt aūt et de ſitu eſſe in his
que ad aliquid ſūt. denoīatiue eni
a poſitiōibus dicuntur. De reliqs
autē qn̄ et vbi et habere eo ꝙ maniſeſta ſūt

UVA. BHSC. IyR_048_1

nihil de his ꝙ quidem in principio dictum ē
quia habere quid ſignat calciatuꝫ eſſe: vbi āt
in loco quando ut heri. Sed alia de his que
dicta ſunt de propoſitis itaqꝫ generibus ſuf-
ficiant.

Pars tertia. Sermo in oppoſitis.

Quotiēs ſolet opponi dicendum eſt.
Dicitur autem alterum alteri oppo-
ni quadrupliciter: aut ut ad aliquid
aut ut cōtraria: aut vt habitus ⁊ priuatio: aut
vt affirmatio ⁊ negatio. Opponiť auteꝫ vnū
quodqꝫ iſtorum vt ſit ſigillatim dicere vt rela
tiua: vt duplū dimidio. vt ꝯtraria: vt malo bo
num: vt ſm priuationē ⁊ habitum: ut cecitas
viſui: ut affirmatio ⁊ negatio: ut ſedet ⁊ non
ſedet. Quecūqꝫ igitur vt relatiua opponū-
tur ea ipſa que ſunt oppoſitorum dicunť: aut
quomodolibet aliter ad ea: v: duplum ipſum
qd̄ eſt alterius diciť. alicuius. enim duplū di-
citur: ſed ⁊ diſciplina diſciplinato tanꝙ relati
uam oppoſita eſt. ⁊ diciť diſciplina hoc ipſuꝫ
qd̄ eſt diſciplinati: ſed diſciplinatuꝫ hoc ipm
quod eſt ad oppoſitum diciť ideſt ad diſcipli
nam: diſciplinatum eni aliquem dicimus di-
ſciplinatum diſciplina. Quecūqꝫ ergo oppo
ſita ſunt tanꝙ ad aliquid ipſa quidē ſunt alio
rum dicūtur. aut quomodocūqꝫ ad ſe inuicē.

Illa vero que ſūt ut contraria ipſa quidem
que ſunt nullo modo ad inuicem dicunť con
traria vero ſibi inuicem dicūtur: neqꝫ eni bo
num mali dicitur bonū ſed contrariuꝫ: nec al
bum nigri album ſed cōtrarium: quare diffe-
runt a ſe inuicem he opiniones. Quecūqꝫ
ergo talium contrariorū ſunt ut i quibꝰ nata
ſūt fieri ⁊ de quibus predicātur neceſſarium
ſit alterum ipſorum ieſſe nihil horum eſt me-
dium. Quorum uero nō neceſſarium eſt alte
rum ineſſe horum oium aliquid eſt medium
omnino: ut languor ⁊ ſanitas in corpore ani-
malis natura habent fieri. ⁊ neceſſarium ē al
terum eſſe animalis in corpore vel languoreꝫ
uel ſanitateꝫ. Sed ⁊ par ⁊ impar de numero
predicantur: ⁊ neceſſarium ē alterū in nume-
ro eſſe: aut abundans: aut pfectum. ⁊ nihil ē
in medio eorum neqꝫ inter languorem ⁊ ſani
tatem: neqꝫ inter abundantem ⁊ perfectum.
Quorum vero non eſt neceſſarium alterum
ineſſe eorum eſt aliquid medium: ut nigrū ⁊
album in corpore. nam habēt fieri ⁊ nō eſt ne
ceſſarium alterū horum eſſe i corpore. Non
enim omne corpus aut albū: aut nigrum eſt.
Sed prauum ⁊ ſtudioſū predicātur quidem
de homine ⁊ de aliis multis: ſed nō eſt neceſ
ſarium alterum horum ineſſe illis de quibus
predicanť. non eni omia vel praua uel ſtudio
ſa ſunt: ſed eſt horum medium. albi quidem
⁊ nigri fuſcum ⁊ paliduꝫ quicūqꝫ alii ſunt co
lores. praui vero ⁊ ſtudioſi ꝙ neqꝫ prauum:
neqꝫ ſtudioſū eſt. In aliqbꝰ itaqꝫ noia poſita
his que media ſunt: ut albi nigri fuſcuꝫ: ⁊ pal
lidum: in aliquibus autem nomina quidē me
dio aſſignare idoneum nō eſt: ſed per vtrorū
qꝫ ſūmorum negationē quod medium eſt de
terminat: ut neqꝫ bonū: neqꝫ malum: neqꝫ iu
ſtum: neqꝫ iniuſtum. Priuatio autem ⁊ ha-
bitus diciť quidem que habent fieri circa idē
aliquid: ut uiſio ⁊ cecitas circa oculum. vni-
uerſaliter autem dicere eſt i quo naſcitur ha-
bitus fieri: circa hoc idem dicitur utrūqꝫ ho-
rum ordine. Priuari autem tunc dicimus
unūquodqꝫ ſuſceptibilium habitus quando
ad id quod natum eſt habere nullo modo ha
bet. Edentulum enim dicimus non qui nō
habet dentes: nec cecum qui non habet uiſū
ſed quando qui debuit habere non habet. q̄
dam enim generationes: neqꝫ dētes: neqꝫ ui
ſum habent ſed non dicūť edētule neqꝫ cece.

Priuari vero ⁊ habere habitum nō eſt ha-
bitus ⁊ priuatio. habitus enim eſt: uiſus. pri
uatio vero cecitas eſt. habere uiſum non eſt
uiſus: nec cecum eſſe cecitas priuatio uero q̄
dā ē cecitas cecū vero eē ꝑuari ⁊ ñ ꝑuatio ē.

Nam ſi idem eſſet cecitas ⁊ cecuꝫ eſſe utrū
qꝫ de eodeꝫ predicaretur: nūc vero minime
ſed cecꝰ dicitur homo: cecitas vero nullo mo
do dicitur. Oppoſita vero etiam hec vidē
tur eſſe idem priuari ⁊ habitum habere tan-
ꝙ priuatio ⁊ habitus. Modus enim oppoſi
tionis idem eſt: nam ſicut cecitas viſui oppo
ſita eſt ſic cecum eſſe ad uiſum habere oppo
ſitum eſt. Non eſt autem neqꝫ id qd̄ ſub af
firmatione ⁊ negatiōe iacet affirmatio et ne
gatio. affirmatio nāqꝫ oratio eſt affirmatiua
et negatio oratio negatiua. hoꝝ vero que ſb̄
affirmatione et negatione ſunt nulla eſt ora
tio. Cōcedātur aūt ēt hec eſſe oppoſita alte-
rutris tanquā affirmatio ⁊ negatio: nā i his
modis oppoſitionis eſt idem. Si. n. affirma
tio verſus negationem oppoſita eſt: ut qui ſe
det ei qui non ſedet ſic et res que ſub utroqꝫ
poſite ſunt. ſedere et non ſedere. Quoniaꝫ
āt priuatio ⁊ habitus non ſic opponuntur ut
ad aliquid manifeſtum eſt neqꝫ enim dicitur
uiſus hoc ipſum quod ē oppoſiti. viſus enim
non eſt cecitatiſ viſus: nec alio vllo modo ad
ipſum dicitur ſimiliter autem neqꝫ cecitas
dicitur uiſionis cecitas: ſed priuatio quidem
viſionis cecitas dicitur: cecitas vero viſiōis
non dicitur. Amplius ad aliquid uero om-
nia reciproca dicūť quare et cecitas ſi eēt eo
rum que ad aliquid ſunt vtiqꝫ et conuertere
tur ad illud ad quod dicitur: ſed non conuer
titur: neqꝫ enim viſus dicitur cecitatis viſuſ
Quoniam autem neqꝫ ut contraria opponū
tur ea que ſecundum priuationem et habi-
tum dicuntur ex his manifeſtum eſt: quoruꝫ

UVA. BHSC. IyR_048_1

enim contrarioruȝ nihil eſt medium neceſſe
eſt in quibus nata ſunt fieri aut de quibus p̄
dicantur alterum ipſorum ineſſe ſemper. ho
rum enim nihil erit medium quorum alteꝝ
neceſſarium erat ineſſe ſuſceptibili ut langu
orem ⁊ ſanitatem ⁊ abundantem ⁊ perfectuȝ
Quorum vero aliquid ē medium nunquam
neceſſitas eſt omni ſuſceptibili ineſſe alterū
neqȝ enim neceſſe eſt omni ſuſceptibili cādi-
dum uel nigrum eſſe: neqȝ frigidum neqȝ ca
lidum. horum enim medium aliquid nihil ꝓ
hibet eſſe. horum enim erat aliquid mediuȝ
quorum non erat neceſſarium alterum ineſ-
ſe ſuſceptibili preter illa ſubiecta quibus na-
turaliter vnum ineſt: ut igni calidum eſſe: ⁊
niui candidum. In his autem determinate
neceſſarium eſt alterum ineſſe et non alteru
trum contingit. non enim poſſibile eſt igneȝ
frigidum eſſe neqȝ niuem nigraȝ. quare om
ni quidem ſuſceptibili non eſt neceſſarium
eorum ineſſe ſed ſolis quib⁹ naturaliter unū
ineſt et in his determinate vnū n̄ alterutruȝ
contingit. In priuatione vero et habitu ni
hil horū que dicta ſunt ueꝝ ē: neqȝ. n. ſēper
ſuſceptibili neceſſarium ē alteꝝ ineſſe eoruȝ
quod enim nondum naturam habet ad uidē
dum neqȝ cecū neqȝ uiſum habens dicitur.
Ideoqȝ non erunt hec taliū ꝯtrarioꝝ quoꝝ
nihil eſt medium ſed neqȝ quorum ē mediū
neceſſarium. n. eſt omni ſuſceptibili alterum
iſtorum ineſſe. quando. n. iam natum fuerit
ad habendum uiſionē aut cecū aut habens
viſionem dicitur et horum non determinate
alterum ſed alterutrū contigit In contra
riis autem quibus medium ē nunquam ne-
ceſſariū fuit omni ſuſceptili alterum ineſſe:
ſed quibuſdam et his determinate vnuȝ. vn
de palam eſt ꝙ ſm neutrum modum tāꝙ cō
trar ia oppoſita ſūt hec que ſm priuationē ⁊
habitum opponuntur. Amplius in contra
riis quidem exiſtente ſuſceptibili poſſibile ē
in alterutrū fieri mutationē niſi alterū alteri
naturaliter inſit: ut igni calidum eſſe. namqȝ
poſſibile eſt ꝙ ſanum ē languere: ⁊ candiduȝ
nigrū fieri: ⁊ ex ſtudioſo prauum ⁊ ex prauo
ſtudioſum poſſibile eſt fieri. prauus enim ad
meliores exercitatiōes deductus ⁊ ad doctri
nam ⁊ ad modicū aliud ꝓficiet ut melior ſit.
Si vero ſemper uel modicum crementū ſum
pſerit palam ē ꝙ aut perfecte mutabit̄: aut ſa
tis multum crementū ſumet. Si enim bene
mobilior ad virtuteȝ fiat vel quodcūqȝ cremē
tum ſumpſerit a principio. ex hoc enim etiam
veriſimile eſt amplius euȝ ſumere crementū
⁊ hoc dum ſemper fit. ꝑfecte in ꝯ̄rium habi-
tum reſtituetur niſi forte tempore ſuſpenſum
ſit. Verum in priuatione ⁊ habitu impoſſibi-
le eſt mutationeȝ in alterū fieri: ſed ex habitu
in priuationem fit mutatio: a priuatione vero
in habitum īpoſſibile eſt: neqȝ enim cecus fa
ctus rurſus videt: neqȝ qum eſſet caluus rur
ſus comptus ē factus: nec qum eſſet ſine den
tibus dentes iterum orti ſunt. Quecunqȝ
vero tanꝙ affirmatio ⁊ negatio oppoſita ſūt:
palam eſt ꝙ nullo predictorū modorū oppo-
ſita ſunt. In ſolis enī iſtis neceſſarium eſt ſē-
per aliud quidem eorum verū aliud autē fal-
ſum eſſe: neqȝ enī contrariū neceſſariū ē ſem
per alterū verū eſſe: alterū vero falſum: neqȝ
in his que ſunt ad aliud: neqȝ in habitu ⁊ pri-
uatione: vt ſanitas ⁊ languor ꝯ̄ria ſunt ⁊ neu
trum: neqȝ verum: neqȝ falſum eſt. Similiter
autem ⁊ duplum ⁊ dimidiū tanꝙ relatiua op
poſita ſunt ⁊ nō eſt eorū alterum nec verum:
neqȝ falſum: ſed neqȝ ea que ſm priuatōnem
⁊ habitum dicūtur ſicut uiſio ⁊ cecitas. Om-
nino autem eorum que ſm complexionē nul
lam dicuntur nihil: neqȝ verum: neqȝ falſum
eſt. Porro autem oīa que dicta ſunt ſine com
plexione dicunt̄. Sed maxime videbit̄ hoc
tale cōtingere in his que ſm complexionem
contraria dicunt̄. Sanum nanqȝ eſſe ſocra-
tem ad languere ſocratem ꝯ̄rium eſt: ſed ne-
qȝ in his alterū ſemper verū: alterum autem
falſum eē contingit. cū enim ſocrates ſit erit il
lud quidem verū illud uero falſum: cum ve-
ro non ſit ambo falſa ſunt: neqȝ. n. languere
neqȝ ſanū eſſe verum eſt cum non ſit ipſe ſo-
crates omnino. In priuatione vero ⁊ habitu
cum non ſit neutrum verum eſt. cuȝ uero ſit
non erit alterum verum. habere namque vi-
ſum ſocratem ad id qđ eſt ſocratem cecū eſſe
oppoſitum ē ſicut priuatio ⁊ habitus: ⁊ cum
ſit neceſſarium nō eſt alterum verū uel falſū
eſſe: cum enim nondū natus eſt vtraqȝ falſa
ſunt ⁊ viſum eum habere ⁊ cecū eſſe. In af
firmatione vero ⁊ negatiōe ſemper ſiue ſit: ſi
ue non ſit: aliud quidē verum erit aliud uero
falſum languere nanqȝ ſocratem ⁊ nō langue
re ſocratem cum ipſe ſit palā ē quia alterū eo
rum verum alterū uero falſuȝ eſt. ⁊ cū non ſit
ſimiliter: languere enim cum nō ſit falſuȝ eſt
non languere autem verū. Quare ī his ſolis
proprium erit ſemper alterum eorū verum al
terum falſum eſſe quecunqȝ tanꝙ affirmatio
⁊ negatio oppoſita ſunt. Contrarium autē
eſt bono quidem ex neceſſitate malū hoc aūt
palam eſt ꝑ ſingulorū inductionem: vt ſanita
ti lāguor ⁊ iuſticie iniuſticia ⁊ fortitudini de
bilitas: ſiliter autem ⁊ in aliis malo aūt aliqn̄
bonum quidē eſt ꝯ̄rium aliquando aūt malū
malo. egeſtati. n. qū ſit malū ſupabundantia
ꝯ̄ria eſt qū etiā ipſa ſit malū: ſed ī paucis hoc
tale quilibet inſpicier: in plurib⁹ uero ſemper
malo bonū ꝯ̄rium eſt. Amplius ꝯ̄riorū non
neceſſariū eſt ſi alterū ſit ⁊ reliquū eē. Sanis

nāqꝫ oībus ſanitas quidē erit: languor vō nō
erit: ſimiliter aūt qū oēs albi ſint albedo qui-
dem erit: nigredo vero non erit. Amplius ſi
ſocratem eſſe ſanū ad id qḋ eſt ſolū languere
ↄ̄rium eſt qū non ſit poſſibile vtrūqꝫ eidē in-
eſſe ſimul nō erit poſſibile qū alterum ↄ̄rium
ſit ꝛ reliquū eſſe: qum.n. ſit ſocrates ſanuꝫ eē
non erit languere ſocratem. Palam vō ē ꝙ
circa idem aut ſpecie: aut genere nā hn̄t fieri
ↄ̄ria. languor itaqꝫ ꝛ ſanitas i corpore aīalis
natura habent fieri. albedo āt ꝛ nigredo ſim-
pliciter in corpore: iuſticia vero in aīa ꝛ in iu-
ſticia. Neceſſarium eſt aūt oīa ↄ̄ria vel i eo
dem genere eſſe uel in ↄ̄riis generibꝰ eſſe vel
ipſa genera eſſe. album.n. vel nigrū in eodeꝫ
genere ſunt. color eni genus eoꝝ eſt: iuſticia
vō ꝛ iniuſticia in ↄ̄riis generibꝰ. huius.n. vir
tus huius aūt nequitia genus eſt. bonū vō ꝛ
malum nō ſunt in genere ſed ipſa ſūt genera
aliquoꝝ exiſtentia.

Pars ſecunda. Sermo in priore.

Rius aūt alterum altero dr̄ q̄drupli
citer. Primo q̄dem ꝛ ꝓprie ſm tp̄s
ſm qḋ .ſ. antiquius alteꝝ altero ꝛ ſe
nius. dr̄ in eo.n. qḋ tp̄s ampliuſ eſt ꝛ antiquꝰ
ꝛ ſenius dicit̄. Secūdo aūt ꝙ non conuer-
titur ſm ſubſiſtēti conſequētiam: ut vnꝰ duo-
bus prior eſt. duobꝰ.n. exiſtentibꝰ mox ↄ̄ns ē
vnum eē: vno exiſtente nō eſt neceſſariū duo
eſſe. Jccirco nō ↄuertitur ab vno ↄ̄ntia vt ſit
reliquum: prius aūt vr̄ illud eſſe a quo nō cō-
uertitur in eo qḋ ē eſſe conſeqnētia. Tertio
vero ſꝫ ordinē quendā prius dr̄ quēadmodū
ꝛ in diſciplinis ꝛ orationibꝰ: nam ꝛ i demon-
ſtratiuis diſciplinis eſt prius ꝛ poſteriuſ ꝑ or
dineꝫ. elemēta.n. in geometria priora ſūt his
que diſtribuūt̄ ꝑ ordinem: ſed in grāmatica
elementa priora ſunt ſyllabis: ꝛ in orationibꝰ
ſimiliter proemiū prius eſt narratione ꝑ or-
dinem. Amplius ſupra ea q̄ dicta: qḋ meliꝰ
eſt ꝛ honorabilius prius nāliter eſſe videtur
Conſueuerunt.n. ꝛ plurimi honorabiliores:
ꝛ magis a ſe dilectos priores dicere a preſide
Eſt q̄dem ꝛ pene alieniſſimus hic priorū mo
dus. modi itaqꝫ q̄ dicti ſunt de priore iſti ſunt
Videt̄ aūt preter eos q̄ dicti ſunt alter eſſe
prioris modus. Eoꝝ.n. que ↄuertunt̄ ſm eſ-
ſentie conſequentiā ꝙ alterū alterius quoli-
bet mō cā eſt. digne prius natura videt̄: q2 vō
ſunt quedā hꝰi palam ē eſſe nāqꝫ hoīeꝫ ↄuer
titur ſm eſſentie conſequētiam ad verā orati
onem de ſe. nam ſi eſt hō vera eſt oratio q̄ dr̄
hō eſt: ꝛ homo ↄuertit̄ q2 eſt: ꝛ ſi vā eſt oratio
qua dr̄ q2 hō eſt conſeqtur eſſe hoiem: eſt aūt
quidē vā oratio nequaq̄ cā vt ſit res. veꝝ tn̄
vr̄ quodāmodo res cā ut ſit oratio vera. duꝫ
eni res eſt vel nō eſt vera oratio aut falſa dice
tur neceſſe eſt. Jdeoqꝫ ſm quinqꝫ mōs priuſ
alterū altero dicitur.

Sermo in ſimul.

Jmul aūt dicuntur ſimpliciter ꝛ pro
prie q̄dē quoꝝ generatio eſt in eodē
tp̄e. neutꝝ.n. neqꝫ prius: neqꝫ poſterius ē eo
rum. Simul itaqꝫ hec dicūtur ſm idem tp̄us
Naturaliter aūt ſimul ſunt q̄cūqꝫ ↄuertūt̄
q̄dem ſm qḋ eſt eſſe ↄſequētiam: ſꝫ nequaq̄
cā eſt alteꝝ alteri vt ſit ut in duplo ꝛ dimidio
ↄuertunt̄ eteni hec. nā qum ſit duplū ē dimi-
dium ꝛ quꝫ ſit dimidiū eſt duplū: ſed neutrū
alteri cā ē ut ſit. Dicunt̄ āt ſimul nāliter ꝛ. q̄
ex eodē genere e diuerſo diuidūt̄ a ſe inuicē.
e diuerſo āt diuidūt̄ que ſm eandē diuiſionē
ſunt: ut greſſibile uolatile ꝛ aq̄tile: hec.n. e di
uerſo diuidunt̄ que ſunt ex eodē genere ſꝫ di
uiſioneꝫ. aīal nāqꝫ diuiditur in hoc i uolatile
ꝛ greſſibile ꝛ in aquatile: ꝛ nihil hoꝝ priꝰ uel
poſterius ē: ſed ſimul ꝑ naturā hec eſſe videt̄
Diuidit̄ āt ꝛ ſingulū hoꝝ in ſpecieꝫ rurſus
vt greſſibile animal ꝛ uolatile ꝛ aq̄tile. erunt
ergo ꝛ illa ſimul naturaliter quecunqꝫ ex eo
dem genere ſecundū eandē diuiſionē ſūt: ge
nera vō ſemper priora ſūt: neqꝫ.n. cōuertun
tur ſm ꝙ eſt eſſe cōſequentiā: ut qū ſit aliq̄d
aquatile quidē eſt animal. qū vero ſit animal
non eſt neceſſe ut ſit aquatile: Simul ergo ꝑ
naturā dicuntur quecūqꝫ cōuertuntur quidē
ſm quod eſt eſſe ↄſequētiam: ſed nequaquaꝫ
quidem cā eſt alterū alteri ut ſit: ꝛ ea que ex
eodem genere ꝛ diuerſo diuiduntur ab inui
cem: ꝛ ſimpliciter ſimul ſunt quoꝝ generatio
in eodem tempore eſt.

Sermo in motu.

Otus āt ſpecies ſūt: ſex. generatio
corruptio: augmētū: diminutio: alte
ratio: ſm locū mutatio: alii nāqꝫ mo
tus palam eſt quia alii ab inuicē ſunt non eſt
generatio corruptio neqꝫ augmētū: nec dimi
nutio nec alteratio neqꝫ ſm locū mutatio: ſi
militer autem ꝛ in aliis. Jn alteratiōe vō ha
bet quandā queſtionē ne forte neceſſarium
ſit id qḋ eſt alterat̄ per aliquam motioneꝫ al
terari: hoc aūt non ē verum. nam pene ſecun
duꝫ oēs paſſiōes aut plures alterari accidit
nulla aliarū motionū cōicāte. neqꝫ.n. auge-
ri neceſſariū ē quod ꝑ paſſionē mouetur: ne
qꝫ minui. ſimiliter autē ꝛ i aliis. Jdeoqꝫ erit
alia preter illos motus alteratio. naꝫ ſi eadē
eſſet oporteret id quia alteratur mox uel au-
geri vel minui. uel per quandam aliarum cō
ſequentiam motionum fieri. ſed non eſt ne-
ceſſe. ſimiliter auteꝫ ꝛ quod augetur aut alia
mutatione mouetur alterari oportebat.
ſed ſunt quedā creſcentia que nō alterantur
vt quadrangulū ↄpoſito gnomone: creuit q̄
dem alteratum uero nihil factum eſt: ſic ꝛ in
aliis huiuſmodi. quare alii ſunt motus ad i

UVA. BHSC. IyR_048_1

uicem. Eſt autem ſimpliciter quidem mo-
tui quies ꝯtrarium. His aūt que per ſingula
ſunt generationi quidem corruptio: augmē-
tationi quidem diminutio: ſm locum v̄o mu
tationi quies: maxime āt uideť oppoſituꝫ eē
⁊ forte ī contrariū locū mutatio. ut que eſt in
feriꝰ ei q̄ ē ſupiꝰ: ⁊ ea q̄ ē ſupiꝰ: ei q̄ ē inferiꝰ.
Reliquum vero aſſignatorum mortuū nō fa
cile aſſignare quidem contrariū. videtur au
tem neqꝫ aliquid ei eſſe cōtrarium niſi quis
⁊ in hoc ſm qualitatem quietē opponat: aut
in contrarium qualitatis mutationem ſicut
⁊ immutationem ſm locū quietē aut ī cōtra
rium locum mutationem: Eſt. n. alteratio ſe
cundū qualitatem mutatio. Quapropter op
poſita erit ſm qualitatē mutatiōis quies aut
ī contrarium mutatio qualitatis: vt albū fie-
ri ad id qđ ē nigrū fieri: alteratur. n. ī cōtrari
um qualitatis mutatione facta.

Sermo in habere.

Habere aūt multiſ mōis diciť: aut. n.
tanquā habitū ⁊ affectū aut aliā quā
libet qualitatē. dicimꝰ. n. diſciplinā
habere atqꝫ virtutē aut quātitatē. cōtingit ei
qui hꝫ magnitudinē diciť. n. bicubitū aut ea
que circa corpus ſunt: ut ueſtimētum vel tu-
nicā: aut ī membro vt ī manu annulū: aut mē
brum vt manū uel pedē. aut in vaſe vt in mo
dio granatrici. aut in lagena vinū. vinū eniꝫ
habere lagena diciť. ⁊ modius grana tritici
hec ergo oīa hēre dicuntur: aut in uaſe: aut in
poſſeſſione. habere enī domū: aut agrū dici-
mur: aut etiā vir uxorem hēre: aut vxor uirū
Sed uideť alieniſſimus qui nūc dictus ē mo
dus eſſe in eo qđ eſt hēre. nihil enī aliud uxo
rem hēre ſignificamꝰ niſi qꝛ cohabitant. For
te tn̄ ⁊ alii quideꝫ apparebunt modi de eo qđ
eſt habere. Sed qui conſueuerūt dici penes
omnes numerati ſunt.

Explicit liber predicamētorum.

Incipit liber ſex p̄ncipioꝝ Gilberti pore
tani.

Forma ē ꝯpo
ſitōni
ꝯtingēs ſimplici ⁊
īuariabili eſſentia
ꝯſiſtēs. Cōpoſitio
etenī nō eſt forma
quoniā a nā ꝯpō-
nis ſeiungiť. Cō-
poſitio etenī vnaq̄
qꝫ alteri adueniēs
compoſitioni maioreꝫ ſe coniūctam quodam
modo efficit in forma aūt hoc minime ē. Nā
in eo q̄ corpus albū eſt: non eſſe maiꝰ dř aut
minus ſe ipſo non albo. Nec ſi non album in
telligať: deſtructio compoſitiōis uel minora-
tio aliqua facta ē: ſed alteratio ſola. Quoniaꝫ
aūt fortaſſe ī aliis ꝯtingit idem proferri ad-
dituꝫ eſſe ꝯuenienter exiſtimo: inuariabili eſ
ſentia conſiſtēs. In aīa. n. alteratio ꝯrietatis
īuenitur ut triſticie ⁊ gaudii. Sed quoniā ut
aiunt quidam ſimplicitati nulli vero uariatio
ni ſubiectum eſt: vt ea que ē mundi anima diſ
ſocians hanc ab oībus: addidi ꝯpōni contin
gēs. erit itaqꝫ ī minꝰ forme dicta diffinitio nō
enim ſupfluum: neqꝫ minus continere. ſi qs
ſubtiliter inueſtigauerit reperietur. Habet
aūt dubitationem ex precedentibꝰ vtrum nul
la forma īuariabilis ſit. Hoc āt vř ut ī pluribꝰ
Nam eadem oratio ē ſuſceptiua veri ⁊ falſi ⁊
albedo claritatis ⁊ obſcuritatis ⁊ ratio eius
que in re ē ⁊ non eſt. ſed non eſt ita. Nam ni
hil differt albedinē clarā dicere q̄ ſuſcipient
ipſam claꝝ dicere non eſt aūt oratio ꝯrioꝝ
ſuſceptiua: nec rō eiꝰ qđ in re ē ⁊ non eſt. Sꝫ
note ſunt eaꝝ que ſunt ī aīa paſſionū. De hiſ
aūt alibi dictum ē: Subſtantiale uero eſt qđ
ꝯfert eſſe ex quadā ꝯpoſitiōe ꝯpoſitiōi: ut in
pluribus ⁊ qđ impoſſibile ē deeſſe rei: ut rō ⁊
ſenſus: ſiue eoꝝ ſimilia ut ꝯtinuū ⁊ diſcretuꝫ
Hoc v̄o erit ut mā. Illđ āt ut forma: ut corpꝰ
quidem eſt materia hōis: anima uero forma
erit itaqꝫ ſbale ut corpus ē hō atqꝫ rō. Hec āt
in his que de categoriis dicta ſunt expedita
ſunt. Videť aūt quedā forma a natura eſſe: q̄
dam uero ab actu. Ratio ⁊. n. a natura ē. Ca
lor uero ⁊ paſſio quedā ī actu. ī qbuſdā āt du-
bitatio ē utꝝ a nā: aut ab actu īcipiāt ut ī figu
ra īciſiōis nā nihil additōis fit ſꝫ ſepatio q̄dā
partiū. Dico aūt figuraꝫ eſſe a nā: ſentiri v̄o
ab actu. Sed ⁊ que ꝯſtitutōnis eſt actus ē: ut
domus manifeſtū aūt de his. Sed ī his que
in pluribus ſunt palaꝫ nō eſt. Nā ea q̄ in plu
ribus ſunt in actione eſſe īpoſſibile ē. A nā
v̄o non uidentur fieri: quoniā ea q̄ a nā ſūt a
creatura p̄exiſtente ſumunt p̄ncipiū. palā v̄o
eſt creaturam nō eſſe. Nihil. n. rōnis oīo q̄re

b⁹i creature ſint poterit explicari. Nã igiť i bis occulte opatur. Nam ſicut ex plurium cõiunctõe partium ꝯſtitutio quedã priorum excedens quantitatem efficitur: ſic ex ſingularium diſcretione vnum quidem intelligitur eoꝝ excedens predicationẽ. Quapropter cõitas omnis nãlis eſt quoniã a ſingularitate ꝑcedit que creationi coequať. Subtiliter ãt ſpeculantes ſicut naturã in actionibus latenter operari iuenimus ſic creaturaꝝ creatorẽ in nãm ex actu. Numero eteni naturã ſtabiliuit: ſed hec hactenus: alterius.n. conſiderationis ſunt.

Ormarũ quidem alia eſt i ſubiecto ⁊ de ſubiecto dr̃ ut ſcia quidẽ in animã eſt ut i ſubiecto: ⁊ de ſubiecto dicitur vt de grãmatica. Quedã aũt eſt in ſubiecto: dẽ ſubiecto vͦ nullo dicit̃: vt albedo ſocratis. ſimiliter aũt in his ẽ quecũqꝫ formarũ ſunt idiuidue. Quedã vero de ſubiecto dicũtur i ſubiecto ãt nullo ſunt ut rationale atqꝫ mortale. quedã enim neqꝫ in ſubiecto ẽ: neqꝫ de ſubiecto dicitur vt humanitas ſocratis. Eoꝝ vͦ que i ſubiecto ſũt de ſubiecto ãt idicibilia ſũt alia ſunt ſenſibilia: alia vero iſenſibilia. Senſibile vͦ eſt qđ ſenſu ꝯprehẽditur: ut albedo ſonus: ſapor: odor: color: ꝑcuſſio: ⁊ dulcedo: Inſenſibilia vero que rõne ſola ꝯpatiunť: ut doctrina ⁊ diſciplina: Simpliciť ãt nihil eoꝝ que de ſubiecto dicũtur ſenſibilia ſunt. Manifeſtum ãt eſt ex his ꝙ ꝓpoſita ſunt quoniaꝫ quedã ſita ſũt alicubi vt nigredo i oculo: quedam vͦ difficile erit aſſignare vt paternitas ſiliatio: ⁊ ſcia niſi forte in generantiũ ⁊ componentium cõplexione ſint ſite. Singulũ vͦ eorum que dicta ſũt incõplexionis ei⁹ que i voce: hoc vͦ erit uel ſubſiſtens: vel contingens. Eoꝝ vͦ que ſubſiſtenti ꝯtingũt ſingulũ aut extrinſecus adueniet: aut infra ſubſtãtiã: ſimpliciter conſiderať: vt linea ſupficies corpus ea vͦ que extrinſecus ꝯtingũt: aut actus: aut pati: aut eſſe alicubi vt diſpoſitio: aut i mora aut hẽre neceſſario hec erunt: ſed de his que ſubſiſtũt: ⁊ que ſolũ in quo exiſtunt exigũt: in eo qui de cathegoriis libro inſcribiť ſufficienter diſputatum eſt: de reliquis vero continuo agemus.

Ctio vero eſt ſecundũ quã in id qđ ſubiicitur agere dicimur: vt ſecans quis i eo ꝙ ſecat ſecãs dicitur. Eſt autẽ actio alia quidem anime. Alia vero corporis. Differũt autẽ: quoniã ea que corporis eſt mouẽs neceſſario ẽ id i quo eſt. Idem.n. ⁊ quod agẽs ẽ corpus ⁊ mobile ẽ. Anime ãt actio non id mouet in quo eſt: ſed cõiunctũ ſibi. Aia.n. dũ agit imobilis ẽ: Mouet autẽ corpus. Aia vero imutabilis ꝑmanet. Quoniã anima quid ẽ nec ſecũdũ locũ nec ꝯm aliorum motuũ quẽquã mouetur niſi forte ſecũdũ alterationem. Nõ.n. cremẽtum ſuſcipiendo mutatur: neqꝫ diminuẽdo: neqꝫ ad locũ oppoſitũ trãſeũdo. Locus.n. eſt corpus anima uero corpus non eſt. Impoſſibile uero eſt non corpus corpore moueri. nullã loci anima. Quare ſuſcipit mutationem. Solum enim corpus in eo ꝙ de loco ad locum tranſit moueť. Hoc aũt i quibuſdã dubitabile apparebit. Speculo.n. immutabili ꝑmanente imaginis motus videtur ad oppoſiti mutationes. Impoſſibile ergo erint ſoluere conceſſo, quod ibi uere forma exiſtat. Si vero non ẽ: incredibilis error putabitur in vulgo: licet ſic ꝯueniẽtius ſit dicere. Scire ãt oportet quoniã omne qđ i motu eſt ẽ actio uel i actiõe. Moueri enim actio ẽ ſiquis igiť moueatur neceſſario: agit omnis ergo actio i motu eſt omniſqꝫ motus in actione firmabitur. ꝓpriũ igitur eſt actionis i motu eſſe. ſicut proprium motus in actione eſſe in his quidem actionibus ex quibus eſt generatio aliqua palã eſt. De hiis uero que corrũpunť fortaſſe obiicitur. Nam qui deſtruit domuꝫ in motu eſt. Nihil aũt uideť agere. Nam nihil efficitur. ſed qđ factũ eſt deſtruiť. Dico aũt actionem non quid: ſed in quid agat exigere. Non eſt autem motus actio ſed quale Quieſcere eni eſt quale: q̃re ⁊ motus quideꝫ quale erit. ſimpliciter.n. quecnuqꝫ contrariorum oppoſitionem ſuſcipiunt: eiuſdem ſuſcipiunt generis predicatiõem. Naturalis vero proprietas actionis eſt paſſionem ex ſe in eo quod ſubiicitur inferre. Omnis eni actio perfectiua paſſionis eſt: omnẽqꝫ paſſionẽ inferens actio eſt. Contingit autem actioneꝫ ex actione effici. actio enim eius quod per ſe mouetur: eius actionis que ẽ: per aliud generatiua eſt. Actio enim ab animali illata ab ea que ẽ animalis ſumit principiuꝫ. Nihil enim intereſt: ſiue agere: ſiue pati ſi agere quod ab animali eſt eſſe principium dicatur ⁊ ſi actus quidem primordiale principiuꝫ ſit. pati tamẽ eſt permixtuꝫ quam ob rem actionis ⁊ paſſionis actus generatiuus eſt. Facere vero id quod eſt quale ex ſe gignit: qualitas etenim que calor eſt: efficit eaꝫ que eſt calefacere actionem. Qualitatum uero particularium poſitio effectrix eſt ⁊ ꝙtitatũ. Aſperitas eniꝫ ⁊ lenitas ⁊ ſimilia qualia ſũt. Linea vͦ ſupficies ⁊ ſoliditas quãtitates ſunt. vniuerſa aũt hec a ſitu ſubſtantiam ⁊ generationem habent.

Quantitas aũt eſt quãtitas effectiua vt longitudinis linea: latitudinis planũ: altitudinis vero corpus ſoliduꝫ. Qualitas vͦ qualitatis effectiua eſt: vt caliditatis calor. ſitus autem agere ⁊ pati. indiſpoſitionis nãqꝫ compoſitõne quedam generatio ſimplicitũ fit quã i mo

UVA. BHSC. IyR_048_1

tiua actione ꝯſiſtere neceſſe eſt. Eſſe aũt in tẽpoꝛe qñ vbi vͦ locus hẽre aũt coꝛpus. Ea.n. que circa coꝛpus ſunt haberi dicunt̃. Eoꝛum vero que in ſubiecto nõ ſunt indiuiduoꝝ corruptio quidem ẽ in pꝛimis: ⁊ generatio vero eſt in his que mox poſt pꝛimoꝝ conſtitutõeꝫ conſiſtũt: eoꝝ vero que de ipſis pꝛedicata ſũt ea a quibus oino nulla ẽ pꝛedicatio: ut omnes homines eius hoĩs qui cõis ⁊ vlis eſt. Recipit aũt agere ⁊ pati ꝯtrarietatẽ ⁊ magis ⁊ minus. Secare eniꝫ ad plantare ꝯ̃rium ẽ. et vrere ad humidũ facere ⁊ calefieri magis ⁊ min⁹ quidem dicitur ⁊ in frigidari: ⁊ ſiccari ⁊ humiduꝫ fieri: ⁊ triſtari ⁊ gaudere magis ⁊ minus dicitur.

Paſſio vero eſt effectus illatioq̃ꝫ actõnis: ſm quã hec patiũtur. magis illa vero minime: ſecũduꝫ ꝙ quedã quibuſdam animantioꝛa nata ſunt ut aianti⁹ qui dem brutum ẽ arboꝛe. Animantius vͦ rõnale irrationali. Omnia vero que ð generatiõe dicta ſunt eadẽ etiã pñt dici de ea que in reb⁹ ẽ actõe: q̃dã vͦ platõe nõ recta: ſꝫ i trãſũptõe eſt.n. pati eoꝝ que multipliciter dicũt̃: aie.n. actionũ vnaqueq̃ꝫ paſſio dicit̃ quas quideꝫ ſub actõe locauimus ut amor: odiũ: gaudere triſtari. ⁊ que oia paſſibiles actões aie appellamus. Dicit̃ quoq̃ꝫ paſſio ꝙ in nãm agit ut moꝛbus febris ⁊ egritudines ⁊ reliq̃ que qualia dicta ſunt. paſſio vero vt dictũ eſt. pꝛia generatio actionis ẽ. Non eſt.n. in agẽte paſſio ſꝫ in quo agit̃ ⁊ in eo qð opantis. actũ ſuſcipit pcutiens.n. pati non dicit̃ ſed materia actum ſuſcipiens. ⁊ de paſſione quideꝫ dicta hec ſufficiant. ea autem que nunc relinquuntur: in eo quod de generatione eſt libꝛo tractantur.

Quando vero ẽ ꝙ ex tpis adiacentia relinquit̃ tps aũt qñ nõ eſt vtriuſq̃ꝫ aũt rõ ꝯiuncta eſt. ut tps quidẽ preteritũ qñ non eſt. Effectus aũt eius ⁊ iſectio que ẽ ſm quã dicitur aliqd fuiſſe qñ quidem eſt. Inſtans quidem qñ non ẽ. ſed ſcðm qð equale uel inequale dicitur. eius aũt affectio ſm quã aliquid dicit̃ nunc ⁊ i inſtanti eſſe qñ eſt. Similiter futurũ tps qñ non ẽ: ſed id qð futurũ eſt quoniã ꝯtingere neceſſe eſt: ſcðm qð aliquid dicit̃ eſſe futuruꝫ. ẽ igitur qñ aliud ex eo qð abiit. Aliud uero ex eo quod inſtat. aliud autem ex eo qð contingere neceſſe eſt. Dictum eſt autem in cathegoriis preteritum ⁊ futurũ quantitates eſſe: ⁊ ꝙ maius eſt continuas ad preſens. De preterito autẽ hoc dictũ eſt: nõ ꝙ in ſubſtãtia pmaneat: ſed quoniaꝫ i exceſſu ſuo nondũ preteriit. De futuro aũt quoniã neceſſariũ ẽ ꝯtingere qð tantũdẽ ac ſi inſtaret. Nulla.n. dr̃ia ẽ in eo ꝙ pmanet ⁊ qð futuꝝ ẽ ⁊ ꝙ nõ nũc abiit quã ob reꝫ ⁊ de futuris agitur: ⁊ ſm ea aliqd dr̃ ⁊ nuncupatio nẽ exiſtentiuꝫ ſoꝛtiunt̃: vt ſol oꝛiet̃ cras: cras erit nauale bellum. heri obiit ſocrates: ⁊ aliqd dicitur ſꝫ tps id qð futurũ ẽ. naſcetur neceſſario de eo qð ẽ futuruꝫ ut callias diſputabit cras uel ñ diſputabit. Diſputabit.n. actõꝫ futurã ſignificat. Nihil ãt ẽ qð i ſbantia adhuc ſit. Differt aũt quando ab eo quod eſt vbi: quoniã i quocũq̃ꝫ tempus eſt: uel erit uel fuit: i eodẽ ⁊ quando ẽ uel erit uel fuit quod ſecundum tempus dicit̃. Quando.n. qð ex inſtanti ẽ cum ipſo iſtanti ſimul in eodem eſt. Quando uero ex eo ꝙ abiit ⁊ ex eo quod futuꝝ eſt nunquam ſimul erunt Vbi aũt ⁊ locus a quo fit nũquam ſimul ſunt in eodem. Vbi.n. i circũſcriptiõe eſt. Locus aũt i complectente. Diſtat autem quando quod ex p̃terito ẽ ab eo quod ex futuro pꝛocedit. Quoniam quando qð ex preterito eſt futuro poſterius eſt. Quod uero ex futuro eſt: pꝛius p̃terito eſt. Quãdo aũt eſt vnũ et ideꝫ primũ quidem ex futuro ẽ ſecundũ quidem ex preſenti poſterius uero ex preterito: quemadmodũ ⁊ tempus pꝛimum quod nũc futurum eſt poſtea uero pꝛeſens. deinde preteritũ. Sicut autem ⁊ tempus: aliud quidem cõpoſitũ eſt. aliud uero ſimplex. Eſt autem cõpoſituꝫ qð in compoſita actione conſiſtit. Simplex uero quod cũ ſimplici pcedit. ita ⁊ qñ aliud ſimplex aliud uero ꝯpoſitũ. Simplex quideꝫ ut i momento eſſe ⁊ nũc eſſe. Compoſitum ãt vt in hoꝛa die: hebdomada ⁊ cũ ſimilibus:

Amp̃ aũt ⁊ quenadmodũ tempoꝛis partes ſibi ſine moꝛa ſuccedũt. ſimiliter ⁊ quãdo qñ quippe preteriti ⁊ futuri partes ad preſens copulatiue reducũtur. Diſtat ãt tempus ab eo quod eſt qñ. quoniam ſecundum tempus aliquid menſurabile eſt: ut annus quidem dr̃ tempore diurnus: ⁊ motus multus dicit̃ eo ꝙ multo tempore permaneat. At ſecũdum quãdo nihil menſuratur. Sed aliqñ dr̃ eſſe aliquid ⁊ ſecundũ idem temporale ⁊ variabile ꝓnunciatur. Ineſt aũt qñ nõ ſuſcipere magis ⁊ minus. Non.n. dies uel diurn⁹ magis ⁊ minus a die uel diurno dicit̃. neq̃ꝫ vnũ quidẽ diurnius alio ſimiliter aũt ⁊ de aliis. q̃re quidem oi quando ineſt non dici magis ⁊ min⁹. Quando quoq̃ꝫ nihil eſt contrarium qñ. ⁊ enim qð ex preſenti eſt vnum ⁊ idem ei quod ex futuro ⁊ preterito ẽ. Impoſſibile ãt erit duas de eodẽ pdicari ꝯ̃rietates idiuiduo Amplius aũt ꝯ̃ria nunꝙ̃ in eodẽ erũt ſimul qñ aũt qð ſm pñs p̃teritũ ⁊ futurũ ẽ: ſimul i eodẽ erit. Idem naq̃ꝫ qð eſt fuiſſe verũ ẽ ⁊ p manſurum eſſe. Cõtrarioꝛum vͦ rõ eſt nũꝙ̃ in eodem ſimul exiſtere: neq̃ꝫ de codeꝫ ſubiecto dici in eodẽ tpe: q̃re ꝯ̃rietas in eo qð qñ ẽ

UVA. BHSC. IyR_048_1

nō enūciabiť. Eſt aūt qñ in oī eo qȯ incipit eſſe: ut corpus quidem vniuerſū eſt ⁊ aliqñ. et in tpe. ſuſcipit.n. tēpus alterationem: alterať.n. corpus in eſtate vere et hyeme ⁊ autūno. Similiter aūt et in aīa. acutius.n. quidaʒ in hyeme quidā in eſtate quidā in vere ſpeculantur: ẜm inſtrī complexione. Aīa.n. cōiuncta corpori cōplexiones comitať. hoīes enim qui aride ⁊ gelide cōpaginatiōis ſunt dementiores ſeipſis in autūno ſepe ſunt: quibus vero ſanguis principať in vere. Similiter autē ⁊ in aliis ẜm ſimilitudinem cōplexionis aīaliū ⁊ temporuʒ. Erit igiť in tpe quicqd tpis ſuſcipiens variatiōes alterať ẜm tempus et corpus. Huiuſmodi vͦ ſunt que dicta ſūt. de paucis aūt aut de nullis aliis conuenientius erit ꝓferre.

Bi vͦ eſt circunſcriptio corpis a loci circunſcriptione ꝓcedens: locus autē ī eo ꝙ capit eſt ⁊ circunſcribit. eſt igiť in loco quicquid a loco circunſcribiť et complectitur. nō eſt autem in eodem locus et vbi Locus.n. eſt in eo qȯ capit ⁊ circunſcribit. vbi vͦ in eo ꝙ circunſcribitur et cōplectitur. Videť autem vbi nō oī adeſſe. aīa.n. nuſꝙ̄ eſt: nulluʒ eteni locuʒ occupat neqʒ īplet. aīatum āt aliud cape pōt: nunꝙ̄ āt ꝯtingere palā eſt. occupatuʒ ꝗdem locuʒ aliquo aliud capere et complecti poſſe occupante ꝑmanēte. granum eteni modio aduenīēs retineri non poſſet aere quo īplebať quieſcēte. Aere autē expulſo granū vtiqʒ recipiť: nequaꝙ̄ igitur duo in eodē loco eſſe pn̄t: nec idē ⁊ vnū in diuerſis: ꝙ̄obrem nec aīa quidē localis erit cū ipſa locū nullatenus occupet: Similiter aūt ⁊ quecūqʒ alia a corpis rōne diſſentiūt ⁊ loci circūſcriptiōe carēt. Mouet aūt fortaſſe qs qōnē idē eē ī diuerſis ⁊ ī pluribꝰ ꝯcludēs. eteni vox ī auribꝰ diuerſoꝝ ē. Vox āt et ſi aer ñ ē eſſe nō poterit: q̄re ⁊ aer in auribꝰ diuerſoꝝ erit: q̄re ⁊ corpus in diuerſis locis ē vox ꝗdē orō vna ⁊ eadē nūero in diuerſis quidē aeriſ ꝑtibus eē nō pōt. Cōcedētibꝰ itaqʒ nobiſ vnā et eandē oīno vocē nūero in auribus diuerſorū ſentiri vtiqʒ ⁊ cōfiteri oʒ oīo aeris ꝑticulā ad aures diuerſoꝝ ꝑuenire. Simpliciter aūt vnū et idē in pluribꝰ totū impoſſibile eſt eſſe ꝙ̄obrē ⁊ cōcedere cogimur uel diuerſū ꝗdē ī auribus ſentiri: uel vnū et idē in nūero ī pluribus locis relinq. Eligere āt ſenſus diuerſorū quidē eē imaginabiliť ſeſe generantiū et ſimiliter. q̄re et vox ꝗdē aīalis non ē. eā.n. que imaginabiliť fit. et ſimiliť aīalis nō ē quoniā ab aīali ñ proferť. Ad h̔ āt dicimꝰ oēm ꝗdē vocē aīalis eē. quis.n. audiuit vocē ab initio in ſilentio aīaliū: q̄re et vox quidē cuiuſlibʒ aīalis dr̄ ꝗcūqʒ ipſo proferēte ſit. Vniꝰ igiť vox ad aures diuerſorū dirigiť. vna āt et eadē ñ ꝯtingēs ē. Vbi āt aliud ſimplex ē: aliud ꝯpoſitū Siplex āt ē qȯ a ſimplici loco ꝓcedit. Compoſitū vͦ qȯ ex ꝯiūcto. Locus vͦ ſimplex ē origo et ꝯſtitutio eiꝰ qȯ cōtinuoꝝ ē. Locꝰ āt ꝯpoſitꝰ ut dictū ē copulatas hʒ ꝗdē ꝑticulas ad eūdē terminū ad quē corpis ꝑticule copulanť. Corpis vͦ ꝑtes ad pūctū: loci vero ꝑteſ iuxta pūctū fieri necē ē. Erit itaqʒ locus ſimplex ī quo pūctū adiacē cōſtabit. loci ǧ ꝑticule ſoliditatis ꝑticulas claudūt. eteni loca quidē ſimplicia mīmas corpis ꝑticulas occupantia ſūt. q̄re vero nec locꝰ ſine corpe nec ſoliditas ſine loco erit. ꝯtētio āt oriť ȯ ſphere extremitate. nihil.n. idē ē extra ī eo āt locꝰ eē ñ poťit a ſupioribꝰ ꝙ ab eo que loco nō āhr̄. Cōfitētibꝰ igiť nobis ſpā eē localē. Cōfiteri nūc vtiqʒ ⁊ neceſſe ē aliud ꝗdē preter eā eē ī quo extremitatis locꝰ exiſtat. Nihil aūt preter ideʒ ē: quare extremitas quidē ī loco nō ē. De hiis aūt īſolitū quidē ē et occultū ꝓnūciare ⁊ ēt extra ſenſibilia Caret aūt vbi ītenſiōe ⁊ remiſſione. Nō.n. dr̄ alterū altero magis eſſe ī loco uel minꝰ. lʒ tñ ⁊ maiorē locū et minorē poſſideat: ñ āt ẜm vbi uel ꝙ̄titatē aliquā ſed ẜm id ꝙ q̄le ē. Ineſt āt vbi nihil eē ꝯriū: eo ꝙ nec loco ꝯrietas quidē ieſt. Locꝰ.n. loco ꝯrius ñ ē. quoniā āt nec ī alijs māifeſtum ē. Surſū āt ⁊ deorſū eē ꝯria pluribꝰ videť. multū.n. diſtare videnť id qȯ ē ſurſū eē et id qȯ deorſū eſt: eſſe: quēadmodū ſurſū et deorſū. q̄re ꝯrietas vbi maxīe vr̄ circa ſurſū et deorſū eē quēadmodū ⁊ ꝙ̄titati circa locū eē. Cōtingit āt in duo eodē eē ꝯria. Surſū āt et deorſū ī eodē ſūt. Idē.n. ſurſū ⁊ deorſū ē ad diuerſa quidē ſūptū. nā turris quidē altitudo ſurſuʒ ē et ad nos. ſphere uero extremitati cōpata īferior ē: et deorſū. Amp̄ iȯ ſibi fore ꝯriū cōtigeret. ſi.n. ſurſū eſſe et īferius eē ꝯtraria ſť cū idē ſurſū et deorſum ſit: ꝯtigit idē ſibimet fieri ꝯriū. non ē igitur ꝯrietaſ vlla in eo quod in loco eſt eſſe.

Oſitio uero eſt quidam ſitus partium et generationis ordinatio ſecundum quam dicunt uel leuia ſedentia uel aſpera uel quomodolibet aliter diſpoſita. Sedere autem et iacere poſitiones non ſunt ſed denominatiue ab eiſ dicta. Solet autem ⁊ quedam induci queſtio de curuo et recto aſpero et leni quadrangulo ⁊ triangulo: bicubito ⁊ tricubito magno ⁊ paruo: breui ⁊ longo ⁊ ſilibꝰ. quādā.n. ꝑtiū diſpoſitionē ſignificare videť. Aſperuʒ n. dr̄ cuiꝰ ꝑtiū vna alteri ſupemiet. Lene vͦ cuiꝰ ꝑticule eq̄liter porrecte ſūt ſimiliter aūt ⁊ de reliquis. Nō ſūt āt pōnes ea q̄ dicta ſť ſed qualia circa ſitum exiſtentia: eo nanque

UVA. BHSC. IyR_048_1

ꝙ partes ſic diſpoſite ſūt: ex eo talia ſenſibuſ
iudicant̄: nō aūt ex eo ꝙ talia. i. aſpera uel le
nia uel bicubita uel tricubita ſūt. Siliter autē
⁊ de aliis hꝰmodi q̄ in ꝑtibus habent diſpo-
ſitionē. erit igit̄ vnūqdq̄ꝫ ꝓdictoꝝ nō poſitio
ſed quale quid circa pōnes naſcit̄. Suſci-
pere aūt videt̄ ſitus ꝯtrarietates. nā ſedere
ad id qđ ē ſtare ꝯtrariū eſſe videt̄. Cōtraria
aūt ſunt que in vno indiuiduo eodēq̄ꝫ tēpore
īpoſſibile ē ſimul reꝑiri: viciſſim tñ poſſibilia
ineſſe. Sedens. n. illico ſtare pōt ⁊ ſtans ſe-
dere. quocūq̄ꝫ tñ ſedente: īpoſſibile eſt eūdeꝫ
ſtare. Ponētibus aūt nobis hec ꝯtraria eſſe
incōueniētia cogimur recipe: eo ꝙ vnū ꝯtra
riū ſit pluriū. Scđm. n. collationis ꝯtinētiaꝫ
nō magis ſedere ad id quod ſtare ē ꝯtrariū ē
q̄ꝫ ad accūbere. Similiter auteꝫ quēadmodū
ſedere ⁊ ſtare nūquā ī eodem ſimul reꝑiunt̄
ita nec ſedere ⁊ accūbere. Scđm igit̄ huiuſ-
modi diſpōnes ſitui nulla ꝯtrarietas inerit.

Foꝛtaſſis aūt nec inſolitum quidē vnum
pluriuꝫ eſſe ꝯtrariū. palloꝛ. n. ad albū ⁊ nigꝝ
contrariū videt̄ eē. nā ſub eodē genere cum
ſint nūq̄ꝫ in eodē īueniūtur ⁊ viciſſim trāſmu
tant̄. Relinquit̄ igit̄ vnū pluribus eſſe ꝯtra-
riū. Nō ē aūt pallidū ad albū ⁊ nigrū contra
riū ⁊. n. cū vtrūq̄ꝫ ī eodē ē. palloꝛ. n. ⁊ reliqui
coloꝛes ex albo ⁊ nigro cōficiūtur. Neceſſa-
riū ergo eſt in quocūq̄ꝫ pallidū ē: in oī eo qui
dē eſſe albū ⁊ nigrū. ſimiliter aūt ⁊ de ceteriſ
coloꝛibus. Amplius autē cōtrarioꝝ rō ē
circa idē natura exiſtere: ſedere autē ⁊ iacere
nō circa idē natura exiſtunt ſed ſeiūcta ſunt.
Eſt. n. ſedere circa rōnalia Jacere autē ⁊ ac
cūbere circa diuerſa hꝰmōi autē ſignū ē equi
⁊ bouis ſimilitudo: quibus ſine dubio accu-
bitus ꝓbatur ineſſe. Propꝛiū autē poſitio
nis ē neq̄ꝫ cū minus neq̄ꝫ cū amplius dici. Se
dere nanq̄ꝫ nō magis poſitio eſt q̄ꝫ accūbere
nec minus. neq̄ꝫ. n. ſedēs magis alteꝝ altero
uel minus dr̄: neq̄ꝫ accūbens neq̄ꝫ vliter ſm
aliquā aliā poſitionē. Magis aūt videt̄ po
ſitionis propꝛiū ſube ꝓxime aſſiſtere oībꝰ ali
is foꝛmis ſuppoſitis Poſitio. n. nihil aliđ eſt
q̄ꝫ naturalis ipſius ſube oꝛdinatio q̄ꝫ a pꝛinci
pio quidē inata ē: ut ea que aſperis uel lenibꝰ
equalibus uel inequalibus ineſt uel a nature
quidem motu ꝯſueto: ut ſeſſio ⁊ accubitus ⁊
ſilia. Quicquid igit̄ ꝓxime ē ſube aſſiſtēs: id
neceſſario poſitio ē: ⁊ oīs quidē poſitio huiꝰ
mōi rōnis ſuſcipit ꝓdicationē.

Abitus aūt ē coꝛpoꝝ ⁊ eoꝝ que circa
coꝛpꝰ ſūt adiacētia: ſm quē hec quideꝫ
hr̄e: illa vo hr̄i dicūt̄. hoc aūt nō tantū
ſm totū ſed etiā ſm ꝑticularē diuiſionē fit: ut
armatū eē ⁊ calciatū eē. His aūt neq̄ꝫ ſimpli
cia quidē noīa īpoſita ſūt quibꝰ ea appellarēt̄
ſed ſint eis noīa armatio: calciatio. hoꝝ autē
ad ꝓpoꝛtionē ⁊ reliquis: Suſcipit aūt hītꝰ
⁊ magis ⁊ minꝰ. armatioꝛ. n. ē eques pedite.
dr̄ ⁊ calciatioꝛ q cū caligis ⁊ calciamētis tuet̄
q̄ꝫ q caligis ſolū. Jn qbuſdā aūt nō ē verū ꝙ
cū magis uel minꝰ dicūt̄: ut veſtitū eē ⁊ ſilia.

Habitui aūt nihil ē ꝯriū. eteni armatio cal
ciatiōi ꝯria ñ ē. idē. n. calciatꝰ ⁊ armatꝰ ē: quo
niā āt aliis ꝯriuꝫ nō ē: palā eſt. ſiliter āt ⁊ his
ſilia. Propꝛium āt hītꝰ ē in pluribꝰ quidē eē:
ut in coꝛꝑe ⁊ in his q̄ circa coꝛpꝰ ſunt. adiacet
eni coꝛꝑi ⁊ his q̄ circa coꝛpꝰ ſt̄. hꝰ āt ut dictū ē
fit ſm eā q̄ ī ꝑtibꝰ ē diuiſioꝫ. Jn paucis āt ali-
is ꝓncipiis ab his hꝰi ꝓpꝛiū īuenies: ī quāti-
tate āt ſolū ⁊ ī hiſ q̄ ad aliqd ſūt ſimilia reꝑieſ
ad aliqd āt ut figurate dicat̄ ut ſilitudo ⁊ diſ-
ſilitudo q̄ pluribꝰ ſilibꝰ ⁊ diſſimilibꝰ inſunt.
Quātitas āt ut nūerus q ī numeralibus eſt
vtiq̄ꝫ ſꝑ creſcēſ ſm multifariā vnitatū aſcēſio
nē. ſimilit̄ āt ⁊ nihil īuēieſ ī tot diſtribui ꝑtibꝰ
poſſe nūeꝝ. ñ āt oīs quātitaſ aut relatio taliū
ē. hītꝰ āt oīs ī pluribꝰ necīo ꝯſiſtit ut ī coꝛꝑe ⁊
ī his que circa coꝛpus conſiſtunt: oē eniꝫ qđ
in coꝛꝑe ⁊ circa coꝛpus eſt conſiſtens habitꝰ
nomen ſortitur quare magis ꝓprium quidē
habitus erit ī coꝛpoꝛe ⁊ circa corpus exiſten
tibus ſcđm eā que partiū eſt diuiſionem ut ī
pluribus ꝯſiſtere. Dicitur āt habere mul-
tis modis. Habere. n. dicit̄ ſm alterationem
ut albedinem ⁊ nigrediueꝫ: ⁊ q̄ꝫtitatem ut lō
gitudinem. Nihil tamen aliud eſt albedineꝫ
aut longitudinem habere q̄ꝫ albū eſſe aut lō
gū. Dr̄ āt vas habere aliquid: vt modiꝰ triti
cū: qđ nihil aliud eſt q̄ꝫ ꝯtinere. Habere quo
q̄ꝫ ⁊ ī mēbro dicimur. vt in digito anulū. qđ
tantum eſt dr̄e q̄ꝫtū ⁊ digitū ī anullo eſſe. Dr̄
āt vir habere vxoꝛem ⁊ quo vir habet vel dr̄
vxoꝛ viꝝ: hic aūt īſolitus eſt hn̄di modus. hꝰ
autem habere nihil aliud ſignificat q̄ꝫ coha
bitare. Quare mōi hn̄di qui dici ꝯſueuerūt
quinario nūero termināt̄. Foꝛtaſſe aūt alii
quidem habent̄ ꝓter hos qui nūerant̄. ſed
q ſūt diligēs īquiſitoꝛ īueniat qdē ꝺ pꝛicipiis
hec dicta ſufficiāt. Reliq̄ aūt ī eo qui de ana-
leticis requirantur.

Jcit̄ aūt magis ⁊ minus ſuſcipe tri-
plicit̄. Aiūt. n. quidā ſcđm cremētū
uel diminutionem eoꝝ que ſuſcipiūt
ſubiectoꝝ. Aliter aūt ⁊ alii. Jpſa quidē q̄ ſu-
ſcipiūt ī ſuſcipiēte ⁊ diminui ⁊ creſcere aſſe-
rūt. Ali aūt ſecūdum utrunq̄ꝫ eoꝝ ſuſcipiūt
diminutionē ⁊ augmentationem A primis
itaq̄ꝫ ichoātes que eorum rata ſit ⁊ firma ſē
tentia manifeſtabimus. Siquis autem pꝛi-
mam ⁊ ſecundam deſtruxit utiq̄ꝫ ⁊ tertiam:
que ex vtriuſq̄ꝫ efficitur cōiunctiōe. Nō igit̄
ſecundum ſuſcipientium ipſoꝝ cremētū uel
decrementū cum magis ⁊ cuꝫ minus aliqua
vocant̄. Nulla. n. rō obuia erit dicenti homi

UVA. BHSC. IyR_048_1

nem quidē aīal ⁊ ſubſtantiā et cetera ſimilia
cum magis et cū minus dici cōcedentibꝰ no
bis ſm ſubiecti intenſionē ⁊ remiſſionē que-
libet cum magis ⁊ cum minus dici. Am-
plius autē equus quidē augmenti ⁊ diminu
tionis motum ſuſtinet frequenter. Dicit̄ aūt
lapis maior uel minor lapide quodā qui nun
ꝙ neq; intenſionē neq; remiſſionē paſſus ē.
Mons etiā alio monte maior dr̄: cuz neuter
creſcat ⁊ decreſcat. Amplius autē et mar
garita albior ꝙ equus dr̄ cui pedē ꝙuis ma-
iorē habere cōtingit: hoc autē nō ſm ꝙ equꝰ
quidē in eſſentia a margarita ſupat̄. Colligi
ergo oportet non margaritā quidē albiorem
equo pronunciari ſm magnitudinē ſubiecti
uel paruitatē: uel nō veruz quidē erit albiorē
equo margaritā eſſe: uel nihil oīno cum ma-
gis uel cum minꝰ dici ſm ſubiectoꝝ magni
tudinē uel paruitatē neq; ſm crementuz uel
diminutionē. Hoc autē palā ē quoniā ſm ma
gnitudinē quidez ſubiecti margarita albior
equo nō dr̄: tñ margaritā nō albiorē eē equo
falſum ē. Relinquit̄ ḡ nihil ſm ſubiecti ma-
gnitudinē cum ampliꝰ uel cum minꝰ dici. Si
militer aūt et neq; ſm paruitatē. Ampliꝰ
aūt neq; ſm ea que inficiūt. Si. n. quidē ſm
magnitudinē albedinis uel alicuius ceteroꝝ
accidentium aliquid dr̄ albius altero: uel ſm
paruitatē minus albū uel quomodolibet alit̄
vtiq; ⁊ magis albus et equus ē uel quodlibz
aliud animal albius margarita dici. Etenim
maior albedis quātitas equo accidit ꝙ mar
garite. Amplius aūt maius et minus al
teꝝ altero dr̄: non ſm ſubiecti neq; acciden
tis crementū uel decrementū. quoniā autem
non ſm ſubiecti crementū uel magnitudinē
aliquid paruius aliquo dicatur: manifeſtum
eſt nec quoq; ſm ampliorē ipſius accidentis
quantitatē. Eteni quantitas vltra ſubiectum
non pōt. Terminus. n. quātitatis corpus eſt.
paruitas aūt quātitati ſupponitur: quare vl-
tra paruū quidē ſubiectū paruitaſ ipa ñ porri
gitur. Quanto ergo ſubiectū paruius efficit̄
tanto ⁊ paruitatis quantitas minoratur. Pa-
tet itaq; nihil ſcōm magis ⁊ minus predica-
ri neq; ſm augmentū ſolū uel diminutionez
ſubiecti uel accidētis: quare neq; ſm vtraq;.

Oportet igitur alia īuenire que ſm magiſ
⁊ minus dicant̄. huiuſmodi v̄o ſunt ea que ī
voce ſunt. eoꝝ aūt que in ſubiecto adueniunt
neq; ſm ſubiecti uel mobilis crementū uel di
minutionē. Sed quoniā eoꝝ que ſunt ī voce
īpoſitioni propinquiora ſūt uel remotiora de
his. n. cū magis dicūtur que proximiora ſūt
ei que in voce ē impoſitioni: cū minus v̄o de
his que remotiora exiſtūt: ut albū dicitur in
quo eſt pura albedo. Quanto igitur quis ad
īpoſitionem vocis accedēs puriori inficitur
albedine: tanto ⁊ candidior aſſignabitur: Et
paruū dicitur quidē qd̄ aliis cōparatum a ſta
ture quidē diminutione ⁊ quantitate vincit̄.
Quicquid igitur ē qd̄ in quātitatis menſura
ſupatur id cōtinuo puius pronūciatur. Simi
liter ⁊ ī aliis. Dubitabit aūt aliquis quā-
obrē hec quidē cū magis ⁊ minus dicāt̄: ſub-
ſtantie v̄o mīme. Hoc aūt contingit quoniaz
ſubſtantiaꝝ ipoſitio in termīo quidē eſt vltra
quē tranſgredi impoſſibile eſt. Additur autē
⁊ de accidentibus quibuſdam q̄ ſine magis ⁊
minus dicūt̄: ut quadrāgulus triangulus et
ſilia. Nō. n. magis quadrangulū vnū altero
dicimur. Cōtingit aūt hoc quoniā aliquid ī
ſubaꝝ deſignatione accipit̄. et. n. quadrāgu
lus quātitas nūcupat̄: ⁊ corpus q̄drāgulatū
dr̄: uel eadē q̄ ī ſupioribꝰ ē rō h̄ vetat. ⁊ quo-
niā ē hꝰi ipoſitio in termino facta vltra quez
trāgredi nō licet quēadmodū licet ī ſuperla
tiuis. Et. n. albiſſimus ⁊ nigerrimus. ⁊ hu-
iuſmodi ſine magis ⁊ minus ſunt: eo ꝙ hu-
iuſmodi impoſitio ī termino ē: ultra quē por
rigi ipoſſibile ē. ⁊ circa permanētem. Poſſibi
le. n. ſi ꝯtingat: nullū ſequit̄ ipoſſibile: qua p
pter ⁊ ſi oēs pūcti cōponāt̄ nullā faciunt ma
gnitudinē: quoniā pūctꝰ pūcto ꝯpoſitus ni-
hil auget. Eſt autem generatio ſimplex
⁊ corruptio non ī ꝯgregatione uel ſegregati
one atomoꝝ. ſz qñ trāſmutat̄ ex aere ſpecifi
cato ī hoc totū. In ſubiecto. n. duo ſūt: quoꝝ
hoc quidē ē ſpecies ſecūdū rōem: hoc aūt ſe
cūdū naturā. Quando quidē igitur ī his du
obus ē trāſmutatio; generatio erit tūc ⁊ cor-
ruptio ſimplex ſecūdū veritatē. Dicitur aūt
generari ſimplicit̄ ī his magis ī hoc aliquid
⁊ ſpecies hec quā terra: muſicus eni hō cor-
ruptus ē: hō imuſicus generatꝰ ē. hō aūt ma
net idem. Si quidē igit̄ ī his nō eſſet paſſio
ſecūdū ſe muſica ⁊ īmuſica: huius quidē ge-
neratio eēt huiuſmōi āt corruptio. Ideo hu-
iuſmodi quidē hominis paſſiones: hominis
āt muſici ⁊ imuſici generatio quedā ē ⁊ cor-
ruptio: nunc aūt hominis hec manentis paſ
ſio muſica ⁊ imuſica. Ideoq; alteratio taliū
ē. Eſt aūt ille maxime quidē proprie ſubie
ctū generatiōis ⁊ corruptionis ſuſceptibile.

Sed querit̄ quare quidē diſcēs ñ dicit̄ ge-
nerari ſimpliciter ſed ſecūdum quid genera
ri diſciplialiter plāta āt generari ſimpliciter
Hec āt determiata ſūt ī predicamentis. hoc
quidē ad aliquid ſubſtātiā ſignificat h̄ aūt q̄
le hoc autē quātū. Quecunq; igitur nō ſub-
ſtantiam ſignificant: nō dicūtur ſimpliciter
ſed ſm quid generari. ē aūt quod ieſt ſecun-
dum naturā moueri vt ignis quod ē princip
um motus.

Explicit liber ſex pricipioꝝ.

UVA. BHSC. IyR_048_1

Incipit liber. j. perihermenias Ariſtotelis.

Rimum oportet conſtituere quid ſit nomen ⁊ qd ſit verbum: poſtea quid affirmatio ⁊ negatio et enūciatio ⁊ oratio. Sūt ergo ea que ſūt in voce earū que ſunt in anima paſſionū note: ⁊ ea que ſcribuntur eorum que ſunt in voce: ut quemadmodum nec littere eedem omnibus: ſic nec eedem voces. Quorū autem he primorū note ſunt eedem omnibus paſſiones anime ſūt ⁊ quorum he ſimilitudines ſunt res ⁊ eedem de his quidem dictum eſt in hiſ que dicta ſūt de anima: alterius enim eſt negotii. Eſt autē quēadmodū in anima aliquotiens quidē intellectus ſine vero ⁊ falſo: aliquotiens autem qū iam neceſſe eſt horum alterum ineſſe: ſic etiam in voce circa compoſitionem vero ⁊ diuiſionem eſt veritas falſitaſqȝ. Nomina igitr̄ ipſa ⁊ verba conſimilia ſunt ſine compoſitiōe uel diuiſione intellectui: ut eſt homo uel albū quando non additur aliquid. neqȝ enim adhuc verum uel falſum eſt. huius autem ſignū hoc eſt hircoceruuſ ſignificat aliquid: ſed qꝺ nondum verum uel falſum ſit: ſi non vel eſſe uel non eſſe addatur uel ſimpliciter uel ſcd̄m tempus.

Dictio in nomine.

Omen ergo eſt vox ſignificatiua ad placitum ſine tempore: cuius nulla pars ſignificatiua eſt ſeparata. In nomine enim quod eſt equiferus ferus per ſe nihil ſignificat: quemadmodum in oratione que eſt equus ferus. At vero nō quemadmodum in ſimplicibus nominibus ſic ſe habent ⁊ in compoſitis. In illis enim nullo modo pars ſignificatiua eſt: in his autem vult quidem: ſed nullius ſeparati eſt: ut in eo qꝺ eſt equiferus. Scd̄m vero placitum quoniaȝ naturaliter nomen nihil eſt: ſed quando fit nota. nam deſignant ⁊ illitterati ſoni: ut ferarum quorum nihil eſt nomen. Nō homo vero non eſt nomen: at vero nec poſitum eſt nomen quo illud oporteat appellari. neqȝ enim omnino aut negatio eſt: ſed ſit nomen infinitum. Catonis autem uel catoni ⁊ quecunqȝ talia ſunt non ſunt nomina ſed caſus nominum. Ratio autem eius eſt in aliis quidem eadem ſed differunt quoniam qum eſt uel fuit uel erit adiunctum neqȝ verum neque falſum eſt: nomen vero ſemper: ut catonis eſt uel non eſt: nondum enim neqȝ aliquis dicit verum neque falſum.

Dictio in verbo.

Erbum autem eſt quod conſignificat tempus: cuius pars nihil extra ſignificat ⁊ eſt ſemper eorum que ꝺ altero predicantur nota. Dico autem quoniam conſignificat tempus ut curſus quidem nomen eſt: currit vero verbum. conſignificat enī nūc eſſe ⁊ ſemper ē eorū que de altero predicār̄ nota: ut eorū q̄ ꝺ ſubiecto uel ī ſubiecto ſūt. Non currit aūt ⁊ nō laborat nō uerbū dico: conſignificat quidem tempus ⁊ ſemper ꝺ aliquo ē: diffinite autem huic nō eſt poſitum nomē ſed ſit infinitū verbū: quoniā ſimiliter in quolibet ē: uel quod eſt vel qꝺ non eſt. Similiter aūt curret vel currebat non eſt uerbū ſed caſus verbi. Differt āt a uerbo: quoniaȝ hoc quidem preſens tēpus ſignificat: illa vo quod cōplectitur ipſa vero ꝭȝ ſe dicta uerba nomina ſunt ⁊ ſignificāt aliquid. Conſtituit n. qui dicit intellectū ⁊ qui audit quieſcit. Sȝ ſi eſt uel non eſt nondū ſignificat. neqȝ. n. ſignum rei eſſe uel non eſſe: nec ſi hoc ipſum ē purum dixeris ipſū quidem nihil eſt conſignificat autem quandā cōpoſitionem quā ſine cō poſitis non eſt intelligere.

Sermo in oratione.

Ratio autē ē uox ſignificatiua cuius partiū aliquid ſignificatiuū eſt ſeparatim: vt dictio non: ut affirmatio uel negatio. Dico aūt ut homo ſignificat aliquid ſed non quoniam eſt aut non eſt. ſed erit affirmatio vel negatio ſiquid addar̄ ſed non una nominis ſyllaba: nec in hoc quidem quod eſt ſorex rex ſignificat: ſed uox eſt nunc ſola. In duplicibus vero. ſignificat quidem ſed non ſecunduȝ ſe ſed quemadmodū dictum eſt. Eſt autem oratio omnis quidem ſignificatiua non ſicut inſtrumentuȝ: ſed quē admodum dictum eſt ſm placitum. Enunciatiua vero non omnis. ſed illa ī qua veruȝ vel falſum eſt. non autem in omnibus ut deprecatiua. oratio quidem eſt: ſed neque uera neque falſa: ⁊ cetere quidem relinquuntur. Rhetorice enim uel poetice conuenientior conſideratio eſt. enunciatiua vero preſentis ſpeculationis eſt. Eſt autem vna prima oratio enūciatiua affirmatio: deide negatio: alie vo ꝯiūctione vne neceſſe eſt autem oē orationem enunciatiuā ex verbo eſſe uel caſu vbi. Etenim hoiſ rationi ſi non aut ē aut fuit aut erit aut aliquid huiuſmodi addatur nondū ē

UVA. BHSC. IyR_048_1

oro enũciatiua. Quare autẽ vnũ quoddã ẽ ⁊ non multa animal greſſibile bipes. neqꝫ eniꝫ in eo ꝙ ꝓpinque dicunt̃ vnũ erit. eſt autẽ al terius hoc tractare negocii. Eſt aũt vna oro enũciatiua que vnũ de vno ſignificat: uel cõ iunctione vna: plures vo que plura: ⁊ nõ vnũ uel incõiuncte. Nomen ergo ⁊ verbũ dictio ſit ſola quoniã non eſt dicere ſic aliquid ſigni ficantẽ voce enunciare: uel aliquo interrogã te uel nõ ſed ipo ꝓferente. Harum autẽ hec ſimplex quidẽ eſt enunciatio: ut aliquid d ali quo. uel aliquid ab aliquo. hec autẽ ex his cõ iũcta velut oro quedam eſt iam compoſita. eſt autẽ ſimplex enunciatio vox ſignificatiua de eo qd eſt aliquid uel non ẽ queadmodum tẽ pora diuiſa ſunt. Affirmatio vo eſt enuncia tio alicuius de aliquo. Negatio vo eſt enun ciatio alicuius ab aliquo.

Capitulũ qualis eſt diſpoſitio in oppõne

Qoniã autem eſt enũciare ⁊ qd ẽ eſſe ⁊ qd eſt nõ eſſe: ⁊ qd non eſt eſſe: ⁊ qd nõ eſt nõ eſſe: ⁊ circa ea que ſunt extra ꝑſens tẽpus. Similiter oẽ contingit qd quis affirmauerit negare: ⁊ quod negauerit affir mare: quare manifeſtũ eſt quoniã oĩ affirma tioni negatio ẽ oppoſita: ⁊ oĩ negationi affir matio: ⁊ ẽ ꝯtradictio affirmatio ⁊ negatio op poſite. Dico autem opponi eiuſdẽ de eodem non aũt equiuoce ⁊ quecunqꝫ cetera taliũ de terminauimus contra argumentoꝝ ſophiſti cas importunitates. Quoniã ſunt quidẽ re rum hec vniuerſalia: illa vero ſingularia. Di co autem vniuerſale qd in pluribus natũ eſt ꝑdicari. Singulare vero qd non: ut hõ qui dem vniuerſale. Plato vero eorum que ſunt ſingularia neceſſe eſt enũciare: quoniam ineſt aliquid: aut non ineſt: aliquotiens quidẽ alio rum alicui que ſunt vniuerſalia: aliquotiens quidẽ eorum que ſũt ſingularia. Si ergo vni uerſaliter enũciet in vniuerſali: quoniã ẽ aut nõ eſt erunt contrarie enũciatiões. Dico au tem in vniuerſali fieri enũciationẽ vniuerſa lem: ut oĩs homo eſt albus: nullus hõ eſt alb9 Quãdo autem in vniuerſalibus non vniuer ſaliter non ſunt ꝯtrarie que aũt ſignificantur eſt eſſe ꝯtraria. Dico aũt nõ vliter enũciare i his que ſunt vlia: ut eſt albus homo non ẽ al bus homo: qũ eniꝫ vniuerſale ſit homo: non vliter vtitur enũciatione. oĩs nanqꝫ non vni uerſale eſt: ſed quoniã vliter conſignificat. in eo vo ꝙ vniuerſale ꝑdicatur id qd eſt vniuer ſale vliter ꝑdicari non eſt verũ. nulla eniꝫ af firmatio erit vera in qua de vniuerſali pre dicato vniuerſaliter predicetur: ut omnis ho mo eſt omne animal. Opponi autẽ affirmati onẽ negationi dico ꝯtradictorie que vniuer ſaliter ſignificat ei q̃ nõ vniuerſaliter: ut oĩs hõ alb9 ẽ: ñ oĩs hõ alb9 ẽ: quidã hõ alb9 ẽ: nul lus hõ alb9 ẽ. Contrarie vo vniuerſalẽ affir mationẽ ⁊ vniuerſalẽ negationẽ: ut oĩs hõ iu ſtus ẽ: nullus hõ iuſt9 ẽ. Quo circa has quidẽ ĩpoſſibile ẽ ſimul eẽ veras. his vo oppoſitas ꝯtingit in eodẽ: ñ oĩs hõ alb9 ẽ: ⁊ quidã hõ al bus ẽ. Quecũqꝫ igit̃ ꝯdictiones vniuerſaliũ ſunt vliter: neceſſe ẽ alterã eẽ verã: alterã fal ſam: ⁊ q̃cũqꝫ in ſingularib9 ſũt: ut ẽ Socra. al bus ẽ. Socra. alb9 ñ ẽ. Quecũqꝫ aũt in vni uerſalib9 ñ vniuerſaliter: non hec quidẽ ſp va ẽ: illa vero falſa. ſimul. n. verũ ẽ dicere quo niã ẽ hõ alb9: ñ ẽ hõ alb9: ⁊ ẽ hõ ꝓbus ⁊ non ẽ hõ ꝓb9. ſi. n. turpis ẽ non prob9 ẽ: ⁊ ẽ hõ pul cher: ⁊ ñ ẽ hõ pulcher. ſi. n. fed9 ẽ ñ pulcher ẽ ⁊ ſi fit aliqd nõ ẽ. Videbit̃ aũt ſubito incõue niẽs eẽ iccirco quoniã videt̃ nõ eſt hõ alb9 ſi mul etiã ſignificare quoniã nemo ẽ alb9. hoc ãt neqꝫ idẽ ſignificat neqꝫ ſimul neceſſario ſt̃. Manifeſtum eſt autem quoniã negatio vna vnius affirmationis eſt. hoc eniꝫ idem opor tet negare negationẽ quod affirmatio affir mauit: ⁊ de eodẽ vel de aliquo ſingulariũ uel de aliquo vniuerſaliꝫ: uel vniuerſaliter: uel nõ vniuerſaliter. Dico aũt ut eſt Socra. al bus. nõ ẽ ſoc. albus. Si aũt aliud aliquid uel de alio idem: nõ ẽ oppoſita. ſed erit ab eo di uerſa. Huic vo que ẽ oĩs hõ albus ẽ: illa que ẽ ñ oĩs hõ alb9 ẽ illi ãt q̃ ẽ aliqs hõ alb9 ẽ. illa q̃ ẽ nullus homo albus ẽ illi que eſt homo al bus: illa q̃ ẽ non eſt homo albus. Manifeſtũ ẽ ergo: quoniã negationi vni: vna affirmatio eſt oppoſita. quoniã ãt alie ſunt cõtrarie: alie ãt ꝯdictorie: ⁊ que ſũt he dictũ ẽ: vel qr̃ non oĩs vera vel falſa ꝯtradictio: ⁊ quare ⁊ qñ ve ra uel falſa ẽ. Vna aũt affirmatio ⁊ negatio eſt que vnũ de uno ſignificat: vel qũ vniuer ſale vniuerſaliter: uel nõ vniuerſaliter: ut oĩs hõ albus ẽ nõ oĩs hõ albus ẽ nullus hõ alb9 ẽ: quidã homo albus ẽ: ſi albũ unũ ſignificat Si vero duobus vnum nomen poſitũ ẽ ex q bus nõ eſt vnum non eſt vna affirmatio. Vt ſiquis põat hoc nomen tũica homini ⁊ equo ⁊ dicat tunica eſt alba: hec non eſt vna affir matio nec vna negatio. nihil eniꝫ differt hec quam dicere eſt homo albus ⁊ eſt equus al bus. ſi ergo he multa ſignificant et ſunt plu res manifeſtum eſt quoniam et prima multa vel nihil ſignificat: neqꝫ enim aliquid eſt ho mo equus: quare nec in his neceſſe eſt hanc quidem contradictionem veram eſſe: illam vero falſam. In his ergo ⁊ que ſũt et que fa cta ſunt: neceſſe eſt affirmationem vel nega tionem veram vel falſam eſſe. In vniuerſa libus quidem vniuerſaliter. ſemper hãc qui dem veraꝫ illã vero falſã. et i his que ſũt ſin gularia quenadmodum dictum eſt. In his vero que i vniuerſalibus nõ vniuerſaliter di cũtur non ẽ neceſſe. dictum eſt autẽ ⁊ de his

UVA. BHSC. IyR_048_1

Jn ſingularibus vō ⁊ futuris non ſiliter. nā ſi oīs affirmatio uel negatio vera uel falſa eſt ⁊ oē neceſſe eſt uel eſſe uel non eſſe: ſi hic quidē dicat futurū aliquid: ille vō nō dicat hoc quidē ipſū. Manifeſtū ē quoniā neceſſe eſt verū dicere alterū ipſorū: ſi oīs affirmatio vā uel falſa ē: vtraqȝ.n. nō erūt ſimul in talibus nā ſi verū eſt dicere quoniā ē albū uel non album: neceſſe eſt albū eē uel nō eſſe. ⁊ ſi eſſe album uel nō eſſe albū: veꝝ ē vel affirmare uel negare: ⁊ ſi nō ē mentit᷑: ⁊ ſi mentit᷑ nō ē. q̄re neceſſe ē aut affirmationē aut negationem veram eē uel falſam. nihil ḡ neqȝ ē neqȝ fit neqȝ caſu neqȝ vtrūlibet erit nec nō erit: ſed ex neceſſitate oīa ⁊ non vtrūlibet. aut.n. qui dicit verus eſt aut qui negat. ſimiliter.n. uel fieret uel non fieret: vtrūlibet.n. nihil magis ſic uel nō ſic ſe hȝ aut habebit. Amplius ſi ē album nūc veꝝ erat dicere primo quoniā erit albuȝ quare ſemꝑ fuit verū dicere quodlibet eoruȝ que facta ſūt quoniā erit ꝙ ſi ſemꝑ verū fuit dicere quoniā eſt vel erit nō pōt hoc nō eſſe uel nō futuꝝ eſſe. Qđ aūt nō pōt non fieri impoſſibile ē nō fieri. ⁊ quod impoſſibile eſt nō fieri neceſſe ē fieri oīa ḡ que futura ſūt neceſſe ē fieri. nihil igit᷑ vtrūlibet neqȝ caſu erit: nā ſi caſu: nō ex neceſſitate. At vō nec quoniaȝ verū eſt neutꝝ ꝯtingit dicere ut quoniā neqȝ erit neqȝ non erit. primū.n. qū ſit affirmatio falſa erit negatio non vera: ⁊ qū hec ſit falſa ꝯtingit affirmationē eſſe nō verā. Ad hec ſi verū ē dicere quoniā albū ē ⁊ magnū oȝ eſſe vtrūqȝ: ſi vō erit cras oȝ eſſe cras: ſi aūt neqȝ erit neqȝ non erit cras: nō erit vtrūlibet: ut ē nauale bellū: oȝ eni neqȝ fieri nauale bellum: neqȝ nō fieri nauale bellū. Que ḡ ꝯtingūt in cōuenientia hec ſūt ⁊ alia huiuſmodi ſi oīs affirmationis ⁊ negationis uel in his que ſunt in vlibus dicūtur vliter: uel ī his que ſūt ſingularia neceſſe eſt oppoſitaꝝ hanc quidē veram eē: illā vō falſam. Nihil aūt vtrūlibet eē in his q̄ fiūt: ſed oia eſſe uel fieri ex neceſſitate: quare nō oportebit neqȝ ꝯſiliari neqȝ negociari: quoniā ſi hoc facimus erit hoc. ſi vō hoc nō erit: nihil.n. ꝓhibet in milleſimū ānū hunc quidē dicere: hoc futurū eſſe illū vō nō dicere: quare ex neceſſitate erit quodlibet eorū quod verū erat dicere tūc. At vō nec hoc differt ſi aliquis dixerit negationē uel non dixerit. Manifeſtū eſt eni quoniā ſic ſe habent res: uel ſi hic quidē affirmauerit: ille vō negauerit. non enim ꝓpter negare uel affirmare erit uel non erit: nec in milleſimū ānū magis q̄ꝫ in quātolibet tempore: quare ſi in omni tēpore ſic ſe habeat ut vnū dicatur vere neceſſe erat hoc fieri: ⁊ vnūqđqȝ eorū que fiūt ſic ſe habere ut ex neceſſitate fieret. qn̄ enim vere dicit quis quoniā erit nō pōt non fieri: et qđ factum eſt verū erat dicere ſemper quoniam erit. Qđ ſi hec non ſunt poſſibilia videmur enim eſſe principium futurorū ⁊ ab eo qđ conſiliamur atqȝ agimus aliquid. Et quoniam eſt omnino in his que non ſemꝑ actu ſunt eſſe poſſibile in quibus vtrūqȝ contigit eſſe ⁊ non eſſe: quare fieri ⁊ non fieri ⁊ multa nobis manifeſta ſūt ſic ſe habētia ut quoniā hanc veſtem poſſibile eſt incidi ⁊ non incidi tur: ſed prius exteritur. Similiter autem ⁊ non incidi poſſibile eſt: non enim eēt eā priꝰ exteri niſi poſſibile eſſet non incidi: q̄re ⁊ in aliis futuris que ſ̄m potētiā huiuſmōi dicūt᷑. Manifeſtū ē quoniā non oia ex neceſſitate uel ſūt uel fiūt. Sed alia quidē vtrūlibet ⁊ n̄ magis uel affirmatio uel negatio erit vā: alia vero magis quidē in pluribus habent alteꝝ ſed contingit fieri alteꝝ: alteruȝ vō minime. Igitur eſſe qđ ē qn̄ eſt ⁊ nō eſſe quod non ē qn̄ non eſt neceſſe ē: ſed nō omne qđ eſt neceſſe ē eſſe: nec quod nō ē neceſſe ē nō eſſe: n̄ enim idem eſt: omne quod eſt neceſſario eſſe qn̄ ē ⁊ ſimpliciter eē eđ neceſſitate. ſimilit᷑ autem et in eo quod non ē: ⁊ in contradictione eadem rō eſt. Eſſe quidem uel nō eſſe oē neceſſe eſt: et futuꝝ eſſe uel nō eſſe: non tamen diuidētē dicere ē alteꝝ neceſſario. Dico aūt neceſſe ē ꝙ eē futuꝝ bellū nauale cras uel n̄ futurū eſſe. ſed n̄ futuꝝ eſſe craſ bellū nauale neceſſe ē uel non futurū eē. Futurū āt uel eſſe uel non eſſe neceſſe ē. Quare quoniam orationes ſimiliter vere ſunt quēadmodū ⁊ res ſe habēt. Manifeſtū ē quoniā quecūque ſic ſe habēt vt utrunlibet ſint: ⁊ contratria ipſorū ꝯtingere queāt neceſſe ē ſimiliter ſe habere ⁊ ꝯtradictiones. Qđ ꝯtingit in his que non ſemper ſūt ⁊ non ſemper non ſunt. Horum.n. neceſſe ē alterā partē ꝯtradictionis uerā eſſe uel falſā. Nō tantū hoc uel illud: ſȝ utrūlibet ⁊ magis quidē alterā veram: nō tamen iā uerā vel falſā. Quare māifeſtū ē quoniā nō ē neceſſe oīs affirmationis ⁊ negationis oppoſitarū: hāc quidē verā: illā vō falſaȝ eſſe. Neqȝ.n. quēadmodū in his que ſūt ſic ſe habēt etiam in his que non ſunt poſſibilia tamen eſſe uel non eſſe: ſed quēadmodū dictum eſt.

UVA. BHSC. IyR_048_1

Incipit liber ſecũdus peribermenias Ar. Ca.i.

Quoniam

autẽ affirmatio ꝺ aliquo ſignificans aliqͩ hoc aũt ẽ uel nomẽ uel inoiabile. vnũ aũt oportet eẽ ⁊ de vno id qꝺ eſt in affirmatiõe. Nomen aũt dictũ eſt ⁊ innominabile ꝓus. n̄ hõ. n. qͩdem nomẽ non dico ſꝫ nomen infinitũ. vnũ enim ſignificat quodãmodo infinitũ quẽadmodũ ⁊ non currit non verbuꝫ dico: ſed infinitũ verbũ. Erit aũt oiſ affirmatio uel ex noie ⁊ verbo: uel ex infinito noie ⁊ ꝟbo. Preter verbũ aũt nulla affirmatio vel negatio eſt. eſt enim uel erit uel fuit: uel quecũqꝫ alia huiuſmõi verba ex his ſũt que ſũt poſita. conſignificant eni tẽpus. Quare prima ẽ affirmatio ⁊ negatio: eſt homo non eſt hõ. deinde ẽ non hõ: nõ eſt non hõ. Rurſus eſt ois homo non ẽ ois hõ: eſt ois non hõ nõ eſt ois non homo. ⁊ in extrinſecis tẽporibꝰ eadem ratio eſt. Qñ aũt eſt tertiũ adiacens predicatur dupliciter dicũtur oppoſitiones. Dico aũt ut ẽ iuſtus homo: eſt tertiũ adiacere nomen: uel verbũ in affirmatione: quare quattuor erunt ille: quaꝝ due quidem ad affirmationẽ ⁊ negationẽ ſeſe habent ſm conſequentiã ut ꝓnũtiatiões due vero minime. Dico autem quoniã eſt aut iuſto adiacebit: aut non iuſto: quare etiã negationeſ quattuor. n. ſunt: intelligimus ꝟo quod dicit̃ ex his que ſubſcripta ſunt: eſt iuſtus hõ: huius negatio eſt non ẽ iuſtus hõ: eſt non iuſtus hõ: huius negatio ẽ: non ẽ non iuſtus hõ. eſt enim hoc loco ⁊ non ẽ iuſto ⁊ non iuſto adiacet. Hec igit̃ quẽadmodũ in reſolutoriis dictũ eſt ſic ſunt diſpoſita. Similiter aũt ſe habent: ⁊ ſi vniuerſalis nois ſit affirmatio: ut omnis eſt hõ iuſtus: non ois eſt homo non iuſtus. Sꝫ non ſimiliter angulares contingit veras eẽ: contingit aũt aliquando: he due igit̃ oppoſite ſunt. alie aũt habent ad id qꝺ ẽ non homo quaſi ad ſubiectũ aliquid additũ: ut ẽ iuſtus non hõ non ẽ iuſtus non hõ: eſt nõ iuſtus nõ hõ non ẽ non iuſtus non hõ. magis aũt plures his non erũt oppoſite: he aũt extra illas ipſe ſm ſe erũt ut vtentes eo noie qꝺ eſt non homo. In his ꝟo in quibus ẽ non contingit ut in eo qꝺ ẽ currere uel ambulare idẽ faciũt ſic poſita ac ſi eſt adderet̃: ut ẽ currit ois homo non currit ois hõ currit omnis non hõ: non currit ois non hõ non. n. dicendũ ẽ: non ois hõ: ſed non negatio ad id qꝺ ẽ hõ addenda ẽ: ois enim non vniuerſale ſignificat ſed quoniã vniuerſaliter. Manifeſtũ ẽ aũt ex eo qꝺ ẽ currit hõ: non currit hõ: currit nõ hõ non currit nõ hõ. hec enim ab illis differunt eo ꝙ vniuerſaliter nõ ſũt: quare ois uel nullus nihil ſignificant aliud niſi quoniã vl̃iter de hoie uel affirmãt uel negãt. ꝗ ⁊ cetera eadẽ oportet apponi. Quoniã ꝟo contraria eſt negatio ei que ẽ: oẽ aial eſt iuſtũ illa que ſignificat: quoniã nullũ aial eſt iuſtũ: he quidem manifeſtũ ẽ quoniam nũꝙ erũt: neqꝫ vere ſimul neqꝫ in eodẽ ipſo. His ꝟo oppoſite erũt aliqñ ut aliqꝺ animal iuſtũ ẽ: non oẽ animal iuſtũ eſt. Sequit̃ ꝟo eam que eſt nullus hõ eſt iuſtus: illa que ẽ ois hõ eſt nõ iuſtus. Illã ꝟo que eſt aliquis homo iuſtus eſt oppoſita: quoniã non ois ẽ hõ non iuſtus: neceſſe eſt enim aliquẽ eſſe. Manifeſtũ eſt aũt quoniaꝫ etiã in ſingularibus ſi eſt veꝝ interrogatum negare: quoniã ⁊ affirmare veꝝ ẽ: ut putas ne Socra. ſapiens ẽ non Socra. igit̃ non ſapiens ẽ. In vl̃ibus ꝟo non ẽ vera que ſimiliter dicit̃ ꝟa autẽ negatio eſt: ut putas ne ois hõ ſapiens eſt: non ois igit̃ hõ non ſapiens eſt: hoc aũt falſum: ſed nõ igit̃ omnis hõ ſapiens eſt: vera ẽ. hec enim oppoſita ẽ: illa ꝟo ꝯtraria: ille ꝟo ſm infinita ꝯ iacentes nomina vel ꝟba: ut in eo qꝺ eſt nõ hõ uel nõ iuſtꝰ quaſi negationes ſine nomine ⁊ ꝟbo eſſe videbunt̃ ſed non ſũt. ſemp. n. uel verã eſſe uel falſam neceſſe eſt negationẽ: qui ꝟo dixit nõ hõ nihil magis de hoie: ſed etiã minus verꝰ uel falſus fuit ſi non aliquid addat̃. Significat aũt eſt ois non homo iuſtus nulli illaruꝫ idem nec huic negatio oppoſita ea que ẽ nõ ẽ hois nõ hõ iuſtus. Illa ꝟo que ẽ omnis hõ non iuſtus nõ hõ: illi que eſt nullus ẽ iuſtus non hõ idẽ ſignificat. Trãſpoſita nomina uel ꝟba idẽ ſignificant: ut ẽ albus hõ ⁊ eſt homo albus. nã ſi hoc non eſt eiuſdẽ multe erũt negationes. ſed oſtenſũ eſt quia vna vnius eſt eius enim que ẽ albus hõ: negatio eſt non ẽ albus homo. eius ꝟo que ẽ eſt hõ albus ſi nõ eadem eſt ei que ẽ eſt albus hõ erit negatio. vel ea que ẽ nõ ẽ albꝰ nõ hõ. Sed altera quidẽ eſt negatio eiꝰ que ẽ eſt non hõ albus. alia ꝟo eius que ẽ eſt hõ albus. quare erũt due vniꝰ quoniã igit̃ tranſpoſito nomine uel ꝟbo eadẽ fit affirmatio uel negatio manifeſtũ eſt.

Capitulũ. ii.

T ꝟo vnũ de pluribus vel plura ꝺ vno affirmare uel negare ſi non ẽ vnũ ꝺ pluribus non ẽ affirmatio uel negatio vna Dico aũt vnũ non ſi vnũ nomẽ poſitũ ſit nõ ſit tamẽ vnũ ex illis. ut hõ eſt fortaſſe aial et manſuetũ ⁊ bipes. ſed ex his vnũ fit ex albo aũt ⁊ hoie ⁊ ambulante nõ ẽ vnũ. quare non

UVA. BHSC. IyR_048_1

ſit vnū aliquid de his: ſi affirmet aliquis nō erit affirmatio vna. ſ; uox qdē vna. affirmatiões vō multe: nec ſi ō vno iſta: ſ; ſimiliter plures. ſi ğ dialectica iterrogatio rñſiōis eſt petitio uel ꝓpoſitiōis uel alteri⁹ ptis ꝯdictionis: ꝓpoſitio vō vni⁹ ꝯdictiōis ē huiuſmōi āt iterrogatiōi ñ erit una rñſio ad hᷓ: nꝫ vna iterrogatio nec ſi ſit ṽa: dictū ē aūt de his in thopicis. ſimiliter aūt manifeſtū ē quoniaꝫ nec hoc ipſū quid ē dialectica iterrogatio eſt ſiquis iterrogat quid ē animal: oꝫ. n. ex data interrogatiōe hūc eligere utrū velit ꝯdictionis ptē quā oꝫ iterrogantē determinare vtꝝ hoc ſit i hoc an nō. Quoniā vō hic quidem ꝑdicāẛ ꝯpoſita ut unū ſit oē ꝑdicamentū eoꝝ que extra ꝑdicāẛ: alia vō nō que differentia ē. de hoīe. n. veꝝ ē dicere: ⁊ ex aīal ⁊ ex bipes hoc vt vnū ē ⁊ hoīem ⁊ albū: ⁊ hoc ut vnū ſ; nō ſi acharedus ē bonus ⁊ acharedus bonus. ſi. n. quoniam alteꝝ dr̄ ⁊ vtrunqꝫ diceẛ multa icōuenientia erūt: ō homie n. veꝝ ē ⁊ hominē ⁊ albū dicere: quare ⁊ hominē rurſus ⁊ albū ſi ⁊ albnm ⁊ hominem quare erit homo albus ⁊ homo albus ⁊ hoc i ifinitū. Et rurſus muſicus albus ambulās hec eadem frequenter implicita. Amplius ſi ſoc. eſt ⁊ homo ⁊ bipes erit ſocra. homo bipes. Quoniā ergo ſiquis ſimpliciter ponat ꝯplexiones fieri plurima icōueniētia ꝯtigit dicere manifeſtū ē. queādmodū ponēdū eſt nūc dicemus. Eoꝝ igr̄ que ꝑdicāẛ ⁊ ō quib⁹ predicāẛ quecūqꝫ ſm accidēs dicūtur uel ō eodē uel alterū de altero. hec nō erūt unū: ut hō albus ē ⁊ muſicus. ſed nō ē idem muſicuſ ⁊ albus accidētia. n. ſūt utraqꝫ eidē: nec ſi albū muſicū uerū ē dicere: tamē nō erit album muſicū unū aliquid ſm accidēs eni albū muſicum dicetur quare non erit album muſicum unū: quocirca nec acharedus bon⁹ ſimpliciter ſed animal bipes: non eni ſūt ſm accidēs. Amplius nec quecūqꝫ iſūt i alio: quare neqꝫ album frequēter dictū neqꝫ hō: neqꝫ animal uel bipes. Inſūt. n. i homine animal ⁊ bipes. Veꝝ aūt ē dicere de aliquo ⁊ ſimpliciter: ut quēdā hominē albū eē hominē: ut quoddā albū hominē albū eē nō aūt ſemper ſꝫ qñ i adiecto aliqd qdē oppoſitoꝝ ieſt q̄ ꝯſeqẛ ꝯdictio ñ uerū ſed falſū ē: ut hominē mortuū hominē dicerē: qñ aūt nō ineſt uerum ē. uel ēt qñ ē eſt falſū ſꝑ ē qñ uero ñ ieſt nō ſemper veꝝ ē: ut homer⁹ ē aliquid ut poeta: ergo ēt ē aut nō. Scōm accidēs. n. ꝑdicāẛ eſſe de homero: quoniā ieſt ei poeta: ſꝫ ñ ſm ſe ꝑdicāẛ de homero quoniā ē. Quare i quantiſcūqꝫ ꝑdicamētis neqꝫ ꝯtrarietas aliqua. aut nulla oppoſitio ineſt ſi diffinitiones ꝓ nominib⁹ reddāẛ. ⁊ ſm ſe ꝑdicāẛ ⁊ nō ſm accidēſ i his ⁊ ſimpliciter veꝝ erit dicere. Qō aūt ñ ē quoniā opinabile ē nō ē uerū dicere eē aliquid: opinatio. n. eius nō ē quoniā ē ſed quoniā nō ē. His uero determinatis ꝓſpiciēdū ē queādmodū ſeſe habēt affirmatiōes ⁊ negatiōes ad ſe iuicē: he. ſ. que ſūt ō poſſibili eſſe ⁊ nō poſſibili: de cōtingere ⁊ nō contingere ⁊ de ipoſſibili ⁊ neceſſario. Habent enim aliquas dubitationes. nam ſi eorum que cōplectūẛ ille ſibi iuicē oppoſite ſūt ꝯdictiones quecūqꝫ ſm ſe uel nō eſſe diſponūtur. ut ei⁹ que eſt eſſe hominem negatio eſt non eſſe hominem: non autem ea que eſt eſſe non hominē. ⁊ eius que ē eſſe albū hominē negatio ea que eſt nō eē albū hominē: ſed nō ea que ē eſſe nō albū hominē: Si. n. de oib⁹ aut dictio ē: aut negatio uera: qū lignū falſū ſit dicere eē albū hominē erit ueꝝ dicere de eo eē nō albū hominē. Qō ſi hoc mō ⁊ i quātiſcūqꝫ eē nō addiẛ idē faciet id qō ꝓ eē diciẛ: ut eius que ē ambulat hō: negatio ē nō ea que ē ambulat nō hō ſꝫ ea que ē nō āmbulat hō: nihil n. differt dicere hominē ambulare. uel hominē ambulātem eē: quare ſi hoc mō i oibus ⁊ eius que eſt poſſibile eē: negatio ē poſſibile nō eē non ea que ē nō poſſibile eē. uideẛ autē idē poſſibile eſſe ⁊ nō eſſe. Oē. n. qō eſt poſſibile diuidi uel ambulare ⁊ nō ambulare ⁊ nō diuidi poſſibile ē. Rō aūt ē quoniā oē qō ſic poſſibile eſt. nō ſemp i actu eſt: quare ierit ēt negatio. pōt igr̄. ⁊ nō ambulare qō eſt ambulabile ⁊ nō uideri qō eſt viſibile. At uero impoſſibile eſt de eodem oppoſitas eſſe ueras ꝯdictiōes. nō eſt igiẛ iſta negatio. Cōtigit āt vnū ex his aut idē ipſū dicere aut negare ſimul de eodem aut nō ſecūdū eſſe uel nō eſſe que opponūẛ fieri affirmatiōes uel negationes. Si ergo illō ipoſſibile eſt hoc erit magiſ eligendū. eſt igiẛ negatio ei⁹ que eſt poſſibile eſſe. ea que eſt ñ poſſibile eſſe. eadem quoqꝫ rō eſt in eo qō eſt cōtigens eſſe. Eteni negatio eius eſt nō ꝯtigens eſſe. ⁊ in aliis quoqꝫ ſimili mō. ut i neceſſario ⁊ ipoſſibili. fiunt n. in illis queādmodū eſſe ⁊ nō eſſe appoſitiones. ſubiecte uero res. ut hoc quidem albū illud vō hō. eodem quoqꝫ mō hoc loco eſſe quidem ſubiectū ſit ꝯtingere vō ⁊ poſſe appoſitiones determinātes. quemadmodū i illis eſſe ⁊ non eſſe ueritatem. eius vō q̄ ē poſſibile ē nō eſſe. negatio ē non poſſibile ē non eſſe. Nō. n. ꝯdictiōes ſūt ſibi iuicē huiuſmodi poſſibile eſſe ⁊ poſſibile nō eſſe. quaẛ ⁊ ſe qſe ſe iuicē videbūẛ. idē. n. poſſibile eſt eſſe ⁊ nō eſſe. ſed poſſibile eſt eē. ⁊ non poſſibile ē eſſe nunꝗ ſimul ſūt: opponūẛ eni. At uero poſſibile eſt nō eſſe ⁊ non poſſibile eſt nō eſſe nunꝗ ſimul ſunt. ſimiliter āt ⁊ eius que ē neceſſariū eſſe non ea que eſt neceſſariū nō eſſe ſed ea que eſt non neceſſariū eſſe: ei⁹ que

UVA. BHSC. IyR_048_1

vo ē neceſſariū ē nō eē ea q̄ ē n̄ neceſſariū nō eē: ⁊ eiꝰ que eſt ipoſſibile eē: n̄ ea que ē ipoſſibile nō eē: ſ; nō ipoſſibile eē: eiꝰ vo q̄ ē ipoſſibile non eē. ea que ē nō ipoſſibile ē nō eē. vliter vo quēadmodū dictū ē eē qdē ⁊ nō eē oꝫ ponere quēadmodū ſubiecta negationē vo ⁊ affirmationē hͦ facientem ad unū idem tātū mō ad modū apponere: ⁊ has putare oꝫ eē oppoſitas dictiōes ⁊ negatiōes poſſibile ⁊ n̄ poſſibile ꝯtingens ⁊ nō cōtingēs ipoſſibile ⁊ nō ipoſſibile: neceſſariū ⁊ nō neceſſariū. uerū ⁊ nō verꝫ. Cōſequētie vo ſm ordinē fiūt ita ponētibꝰ. Illi. n. que ē poſſibile ē eē: illa q̄ ē cōtingēs eē: ⁊ hec illi cōuertit̄ ⁊ nō ipoſſibile eē ⁊ nō neceſſariū eē Illi vo que ē poſſibile nō eē: ⁊ cōtigens nō eē: ea que eſt nō neceſſariū nō eē: ⁊ nō ipoſſibile nō eē. Illi vo que ē nō poſſibile eē ⁊ nō contigens eſſe ea que ē neceſſariū nō eē ⁊ ipoſſibile eē. Illi vo que ē nō poſſibile nō eē ⁊ nō cōtingēs nō eē illa q̄ eſt neceſſe eſt eē: ⁊ ipoſſibile nō eſſe. ꝯſideretur āt ex ſubſcriptōe quemadmodū dicimꝰ.

Poſſibile eſt eſſe.	Contingens ē eſſe.
Poſſibile ē nō eſſe.	Cōtingēs nō eſſe.
Nō poſſibile eſt eē.	Nō contigens eē.
Non poſſibile ē nō eē.	Nō contigēs n̄ eē.
Nō ipoſ. ē eſſe.	Non neceſſe ē eſſe.
Nō ipoſ. eſt nō eſſe.	Non neceſſe ē n̄ eē.
Impoſſibile eſt eſſe.	Neceſſe eſt nō eſſe.
Impoſſibile eſt nō eſſe.	Neceſſe eſt eſſe.

Ergo impoſſibile ⁊ non impoſſibile illud quod eſt contingens ⁊ poſſibile ⁊ non contingens ⁊ non poſſibile ſequitur quidez contradictorie ſed conuerſim. Illud enim quod eſt poſſibile eſſe negatio ſequitur impoſſibile negatiōem. vo affirmatio. Illud. n. quod eſt non poſſibile eſſe: illud quidem qꝺ eſt ipoſſibile eē. affirmatio. n. erit poſſibile eē nō poſſibile vo negatio: neceſſariū vero quēadmodū ſit ꝯſiderādū ē. Manifeſtū eſt aūt quoniā nō eodem mō: ſ; ꝯ̈rie ſequūtur. Contradictorie aūt ſūt extra: nō. n. eſt negatio eiꝰ qꝺ eſt neceſſe nō eſſe: non neceſſe ē eē: ꝯtingit. n. eē veras vtraſq; in eodem: quod. n. eſt neceſſarium non eſſe non eſt neceſſarium eſſe cā aūt ē cur non. ſeqt̄ ſiliter cū ceteris quoniā ꝯ̈rie ipoſſibile reddit̄ idem valēs neceſſario nam ſi ipoſſibile ē eſſe neceſſe ē non eſſe. Si vo ipoſſibile ē hoc nō eſſe: neceſſariū ē eē. At certe ipoſſibile ē ſic poni neceſſarii ꝯ̈dictiōes nā ꝙ eſt neceſſariū eē poſſibile eſt eē: nā ſi nō negatio ꝯſequit̄: neceſſe. n. ē aut dicer̄: aut negare: q̄re ſi nō poſſibile ē eē: ipoſſibile eſt eſſe igit̄ ipoſſibile eſt eē: qꝺ neceſſe eſt eē: qꝺ eſt icōueniens. At vo illud qꝺ ē poſſibile eē: non ipoſſibile eē ſequit̄: hoc vo illud qꝺ eſt nō neceſſariū eſt eē: q̄re ꝯtingit qꝺ eſt neceſſarium eē nō neceſſariū eſſe qꝺ ē incōueniēs. At vo neq; neceſſariu; eē ſequitur poſſibile eē neq; neceſſarium non eſſe. Illi. n. vtraq; ꝯtingit accidere hoꝝ aūt vtrūlib; veꝝ fuerit nō erūt illa va. Simul. n. poſſibile eē ⁊ nō eſſe: ſi vo n̄ neceſſe eſt eē vel nō eē nō erit poſſibile vtꝝq; Reliq̄ ergo nō neceſſariū nō eē ei qꝺ eſt poſſibile eſt eē: hoc. n. verū eſt: ⁊ de neceſſe nō eē hec eni fit ꝯ̈dictio eiꝰ q̄ ſeqtur nō poſſibile eē. Illud. n. ſeqtur hoc qꝺ ē ipoſſibile eē ⁊ neceſſe non eē: cuiꝰ negatio eſt nō neceſſe nō eſſe. Sequūt̄. n. ⁊ he ꝯ̈dictiōes ſm p̄dictū modū ⁊ nihil ipoſſibile ꝯtingit ſic poſitis.

Poſſibile eſt eſſe.	Cōtingit eſſe.
Poſſibile eſt non eē.	Contingit non eē.
Non poſſibile ē eſſe.	Non contingit eē.
Nō poſ. eſt nō eſſe.	Non ꝯtingit nō eē.
Nō impoſ. eſt eſſe.	Nō neceſſe ē n̄ eſſe.
Non ipoſ. ē non eſſe.	Nō neceſſe ē eſſe.
Impoſſibile ē eſſe.	Neceſſe ē non eē.
Impoſſibile ē nō eſſe.	Neceſſe ē eſſe.

Dubitabit āt aliquis ſi illud qꝺ ē neceſſariu; eē poſſibile ſequat̄. nā ſi non ſequat̄ ꝯ̈dictio ſeqtur nō poſſibile eē ⁊ ſi qs dicat nō hāc eē ꝯ̈dictionē: neceſſe ē ip̄; dicere poſſibile nō eſſe: ſ; vtreq; falſe ſunt de neceſſe eſſe. At vo rurſus idē vr̄ eē poſſibile aliqd incidi ⁊ nō incidi ⁊ eē ⁊ non eſſe. Quare erit neceſſe eē ꝯtingere nō. eē hoc āt falſū eſt. Manifeſtū eſt aūt quoniā non eē poſſibile vel eē vel ābulare ad oppoſita valet. Sꝫ ē in quibꝰ non ſit veꝝ ⁊ p̄mu; quidē in his q̄ nō ſm rōem pn̄t: ut ignis calefactibilis ē ⁊ h; vim irratiōabilē: ergo ſ; rōnem ptātes ſunt eedē plurimoꝝ etiā ꝯ̈rioru; ſūt. Irrōnabiles vo nō oēs: ſ; quēadmodum ignē non eē poſſibile nō calefacere vel q̄cunq; alia ſemꝑ agunt. Alia vero pn̄t ⁊ ſm irrationabiles ptātes ſimul q̄dā oppoſita: ſed hoc iccirco dictū ē quoniā nō ōis ptās oppoſitoꝝ eſt: neq; quecūq; ſm eadē ſpecie dicūt̄ Quedā vo ptātes equoce ſunt: poſſibile eſſe enī nō ſimplicit̄ dr̄: ſed hoc q̄dem ꝙ verū eſt vt i actu: vt poſſibile ē ambulare: quoniā ābulatꝰ iam ⁊ oīno poſſibile ē eē: quoniam eſt iam aliqd actu qꝺ dr̄ poſſibile. Illud vo qꝺ forſitan aget vt poſſibile ē ābulare: quoniā ambulabit: ⁊ hec q̄dem in ſolis mobilibꝰ eſt ptās illa vo ⁊ in imobilibꝰ vtriſq; vo veꝝ ē dicere n̄ ipoſſibile eē ābulare: ⁊ qꝺ ābulat ia; ⁊ agit: ⁊ ambulabile eſt: hoc igit̄ poſſibile non ē verū de neceſſario ſimpliciter dicere: alterū autez verum ē. Quare quoniā ptē vniuerſale ſeqt̄ illꝺ qꝺ ex neceſſitate ē ꝯſeqt̄ poſſe eē: ſ; nō oīo Et eſt fortaſſe quidē principiū qꝺ neceſſariū ē: ⁊ qꝺ nō neceſſarium oīum vel eē: vel nō eē alia quēadmodū hoꝝ ꝯſeq̄ntia ꝯſiderar̄ oꝫ.

Non neceſſe ē non eſſe	Poſſibile eſt eſſe.
Non neceſſe ē eſſe.	Poſſibile ē nō eē.
Neceſſe eſt non eē.	Nō poſſibile ē eē.

UVA. BHSC. IyR_048_1

Neceſſe eſt eſſe.	Nō poſ. eſt nō eē.
Cōtingit eſſe.	Non ipoſ. eſt eē.
Contingit nō eē.	Nō ipoſ. ē nō eſſe.
Non ꝯtingit eē.	Impoſſibile ē eē.
Nō cōtingit nō eē.	Impoſſibile ē n̄ eē.

Manifeſtū ē aūt ex his que dicta ſūt: quoniā qꝺ ex neceſſitate ē ſm̄ actū ē. Quare ſi ꝓꝛa ſūt ſēpiterna ⁊ que actu ſūt ꝑtāte pꝛiora ſūt ⁊ hec ſine ꝑtāte actu ſūt: ut pꝛime ſbe. Alia vͦ ſūt actu cū poſſibilitate que nā ꝓꝛa ſꝫ tꝑe vͦ poſterioꝛa: alia vero nūq̄ ſꝫ actu ſed ꝑtāte tātum. Utꝝ aūt ꝯ̄ria eſt affirmatio negationi: ⁊ oꝛ̄o orationi que dicit quoniam oīs hō iuſtus eſt ei que eſt nullus hō iuſtus eſt: aut oīs hō iuſtus ē: ei que ē omnis hō iniuſtus ē. callias iuſtus ē: callias iuſtus nō eſt: callias iniuſtus ē que hoꝝ ꝯ̄ria ē. Nā ſi ea q̄ ſūt i uoce ſequētur ea que ſūt i aīa: illic aūt ꝯ̄ria ē opinio ꝯ̄rii: ut oīs hō iuſtus eſt ei que ē oīs hō iiuſtus ē: ⁊ ēt i his que ſunt i uoce affirmationibꝰ neceſſe ē ſiliter ſe habere. Nō ſi neqꝫ illic ꝯ̄rii opinatio ꝯ̄ria ē: nec affirmatio affirmationi ꝯ̄ria erit: ſed ea que dicta eſt negatio. Quare ꝯſiderādū ē cui opinio vera opinioni falſe ꝯtraria ē utrū negationi an certe ei que ꝯ̄riū eē opinaꝛ̄. Dico āt hoc mō ē quedā opinatio vera boni: quoniā bonū ē: alia uero quoniā bonū nō eſt falſa: alia uero falſa quoniā malū ē: que hoꝝ ꝯ̄ria ē uere: ⁊ ſi eſt vna ſꝫ quā ꝯ̄ria ē. Nā arbitrari ꝯ̄rias opiniones differri i eo qꝺ ꝯ̄rioꝝ ſūt: falſū ē. Boni. n. quoniā bonū eſt: ⁊ mali: quoniā malum eſt: eadem foꝛtaſſe opinio eſt etiaꝫ vera: ſiue plures ſiue una ſint. Sūt āt iſta ꝯ̄ria ſed nō i eo ꝙ ꝯ̄rioꝝ ſūt ꝯ̄rie. ſed magis i eo ꝙ ꝯ̄rie. Si gͦ boni: quoniā bonū ē opinatio eſt auteꝫ quoniā nō eſt bonū: ē uero quoniā aliud aliquid eſt qꝺ n̄ ē: nꝫ pōt eſſe: aliaꝝ quideꝫ nulla ponēda eſt. neqꝫ quecūqꝫ eē ꝙ nō ē opinatur nꝫ quecūqꝫ nō eē ꝙ ē. Infinita. n. vtraqꝫ ſunt ⁊ que eē opinātur ꝙ nō eſt. ⁊ que nō eſſe ꝙ eſt. ſed i q̄bus fallacia eſt. Hec āt eſt ex his ex quibus ſūt ⁊ generationes. ex oppoſitis vͦ ⁊ generatiōes fiūt. q̄re ēt fallacia. Si gͦ ꝙ bonū eſt ⁊ bonū ⁊ malū non eſt ⁊ hoc quidem ſm̄ ſe. illud uero ſm̄ accidens. accidit n. ei malū n̄ eſſe. magis āt in unoquoqꝫ eſt q̄ ſm̄ ſe vera eſt. etiā falſa. ſiquidem ⁊ uera ergo ea que eſt quoniā n̄ eſt bonū ꝙ bonū eſt ſm̄ ſe cōſiſtens falſa eſt. Illa vͦ que eſt quoniā malū eſt eiꝰ q̄ eſt ſm̄ accidens. q̄re magis erit falſa ꝺ bono ea que eſt negatōis opinio q̄ ea que eſt contrarij. falſus autem eſt magis circa ſingularia qui habet contrariaꝫ opinionem. contrarium enim eſt eoruꝫ que plurimum circa idem differunt. Quod ſi harum contraria eſt altera magis uero cōtradictionis eſt contraria: manifeſtum eſt quoniā hec erit ꝯ̄ria. Illa vͦ q̄ eſt quoniā malum eſt ꝙ bonū eſt implicita ē. Eteni quoniā non bonum ē neceſſe ē idem ipſum opinari. His ergo ita poſitis quoniā ꝯ̄rii opinio nō ē ſimplex: ſimplex vero negatiōis neceſſe ē: vt ꝯ̄ ſimplicē opinionē ſimplex potius videaꝛ̄ eē ꝯ̄ria. Eſt āt ſimplex opinio boni: quoniā bonum eſt vera. Simplex vero boni: quoniam bonū non ē falſa. Siplici igiꝛ̄ opiniōi ꝺ bono quoniā bonū ē erit ꝯ̄ria ſiplex negatōis. ſ. q̄ ē boni quoniā nō bonū. Amplꝰ ſi ēt in aliis ſimiliter ſe oꝫ habere ⁊ hoc videꝛ̄ bn̄ eē dictum aut eni vbiqꝫ ea que eſt ꝯ̄dictionis aut nuſq̄. Quibꝰ vero nō ē ꝯ̄riuꝫ de his quidē eſt falſa ea q̄ eſt vere oppoſita: vt qui hoīem nō putat hoīem falſus ē. Si ergo he ꝯ̄rie ſunt ⁊ alie ꝯ̄dictiones. Amplius ſimiliter ſe hꝫ boni: quoniam bonum eſt ⁊ nō boni: quoniā nō bonuꝫ eſt. ⁊ ſuꝑ has boni quoniā non bonū eſt: ⁊ nō boni quoniā bonum ē. Illi ergo que ē nō boniam non bonū eſt vere opinatiōi que ē ꝯ̄ria nō enim ea que dicit quoniā maluꝫ eſt: ſimul enim aliqn̄ erūt vere: nunq̄ eni vera vere eſt ꝯtraria: eteni quoddam nō bonū malum q̄re ꝯtingit ſimul eſſe veras. At uero nec illa q̄ ē non maluꝫ: ſimul. n. ⁊ he erūt: relinquiꝛ̄ ergo ei q̄ ē non bonū: quoniā non bonū eſt ꝯtraria ea que eſt nō eſt boni: quoniaꝫ ē bonū: quare ⁊ ei q̄ ē boni: quoniā bonū ē ea q̄ ē boni: quoniam nō bonum eſt. Manifeſtū eſt igiꝛ̄: quoniam nihil intereſt: nec ſi vniuerſaliter ponamus affirmationē: huic. n. vlis negatio erit ꝯ̄ria ut opinioni q̄ opinaꝛ̄: quoniā oē qꝺ eſt bonū: bonum eſt: ea q̄ ē quoniā nihil hoꝝ q̄ bona ſunt bonū eſt. Nam eius q̄ ē boni quoniā bonū ē ſi vniuerſaliter ſit bonū: eadē eſt que opinaꝛ̄ q̄cq̄d bonū ē: quoniā bonum ē. Similiter aūt ⁊ in nō bono quare ſi in opinione ſic ſe hēnt. Sunt aūt he que ſunt i uoce affirmationes ⁊ negationes note eoꝝ que ſūt in aīa. Manifeſtū eſt aūt quoniā affirmatōni ꝯ̄ria quidē negatio ē circa idem vlis: ut ei q̄ ē quoniam oē bonū: bonum eſt: vel quoniā oīs hō bonus eſt ea que ē quoniā nullum vel nullus. Cōtradictoꝛie aūt: aut non oīs hō: aut nō oē. Manifeſtū ē aūt quoniā ⁊ veraꝫ vere nō cōtingit eē ꝯ̄riam nec in opinione nec i ꝯ̄dictōe. Cōtraria gͦ ſūt: q̄ circa oppoſita idē ſūt circa eaſdē āt ꝯtigit veꝝ dicere eūdē: ſimul aūt nō ꝯtingit eidem ineſſe ꝯtraria.

Liber ſecūdus Ariſto. philoſophoꝝ ꝓ̄n cipis perihermenias finit.

UVA. BHSC. IyR_048_1

Incipit li.i.prioꝝ analecticoꝝ ariſ. Ca.i.

Kimum
oportet dicere cir
ca quid ⁊ de quo
eſt intentio.Quo
niam circa demō
ſtrationem ⁊ de d̄
monſtratiua diſci
plina .Deinde de
terminare quid ē
propoſitio: ⁊ quid
terminus:⁊ quid ſyllogiſmus :⁊ quis perfe
ctus.⁊ quis iperfectus . Poſtea v̄o quid in
toto eē uel nō eē hoc in illo:⁊ quid dicim⁹ de
oī aut de nullo predicari. Propoſitio igitur ē
oratio affirmatiua uel negatiua alicuius de
aliquo.Hec aūt aut v̄lis aut ꝑticularis. aut
indeffinita.Dico aūt vniuerſalē que aut om
ni aut nulli ineſſe. Particularē v̄o que alicui
aut nō alicui aut nō oī ineſſe. Indefinita aūt
que ineſſe uel nō ineſſe ſignificat ſine v̄l'i aut
particulari.ut ꝯrioꝝ eandē eē diſciplinā.aut
voluptatē nō eſt bonū.Differt aūt demōſtra
tiua ꝓpoſitio a dialectica quoniā demonſtra
tiua quidem ſumptio alteri⁹ ꝑtis ꝯdictionis
eſt non enim interrogat ſed ſumit qui demō
ſtrat .Dialectica uero interrogatio ꝯtradicti
onis eſt. Nihil autem diſtabit ut fiat ex utriſ
qꝫ ſyllogiſmus.nam ⁊ qui demonſtrat ⁊ qui
interrogat ſyllogizat ſumens aliquid de ali
quo eſſe uel non eē Quare erit quidem ſyl
logiſtica ꝓpoſitio ſimpliciter quidem affir
matio uel negatio alicuius de aliquo ſecun
dum dictū modū. Demonſtratiua uero ſi ue
ra ſit ⁊ per primas ꝓpoſitiones ſumpta. dia
lectica autem percunctanti quidem interro
gatio contradictionis . Syllogizanti autem
ſūptio apparentis ⁊ ꝓbabilis. ſicut in topiciſ
dictum eſt.Quid ergo propoſitio. ⁊ quid dif
fert ſyllogiſtica: ⁊ demonſtratiua. ⁊ dialecti
ca ſubtiliter quidem in ſequentibus dicetur
ad preſentem autem utilitatem ſufficienter
nobis determinata ſunt que nunc .Termi
num autem voco in quem reſoluitur propo
ſitio. ut predicatum ⁊ de quo predicatur aut
appoſito aut ſeparato eſſe uel non eſſe.
Syllogiſmus autem eſt oratio in qua poſi
tis quibuſdam. aliud quidem ex neceſſitate
contingit eo ꝙ hec ſint. Dico autē eo ꝙ hec
ſint propter hoc contingere. propter hoc ue
ro contingere nullius extrinſecus termini i
digere. ut fiat neceſſarium . Perfectum ue
ro uoco ſyllogiſmum nullius alius indigen
tem preter ea que aſſumpta ſunt ut appareat
neceſſarius . Imperfectuꝫ uero qui indiget
aut vno aut pluriū que ſūt quidē neceſſaria
per ſumptos terminos non autem ſumpta ꝑ
ꝓpōnes. In toto autem eē alterum altero ⁊
de oi p̄dicari alteꝝ altero idem ē. Dicim⁹ aūt
de omni predicari quādo nihil eſt ſumere ſb
iecti de quo nō dicatˀ alterum ⁊ de nullo ſimi
liter. Ca.2. Quoniā aūt omnis propo
ſitio aut eſt ineſſe: aut neceſſarium ineē: aut
contingēter ineſſe ſignificans. Harum auteꝫ
he qdeꝫ affirmatiue: ille v̄o negatiue ſm vtrā
qꝫ allocutionem. Rurſum aūt affirmatiuarū
vel negatiuarū: alie ſunt vniuerſales. alie ꝑti
culares: quedā indefinite. Vniuerſalē auteꝫ
priuatiuam de eo qđ eſt ineē neceſſe ē ꝯuerti
in t̄minis: vt ſi nulla voluptas bonū: ⁊ bonuꝫ
nullum erit voluptas. Predicatiuā autem cō
uerti vniuerſalem quidē neceſſariū ē: non ta
men vniuerſaliter: ſed i ꝑte vt ſi omnis volu
ptas bonū: ⁊ bonum quoddā erit voluptas.
Particularem aūt affirmatiuā quidem ꝯuer
te neceſſe ē de eo qđ eſt ineē ꝑticulariter. naꝫ
ſi voluptas quoddam bonum: ⁊ bonū quod
dam voluptas erit. Priuatiuam aūt non ne
ceſſarium ē conuerti. nō enim ſi homo nō in
eſt alicui animali: ⁊ aīal non inē alicui homi
ni. Primū ergo ſit priuatiua vniuerſalis. a. b
ꝓpoſitio. Si ergo nulli eorū que ſunt. b. inē.
a. nec econuerſo eoꝝ que ſunt. a. nulli inerit
b. Nam ſi alicui vt. c. non verum erit nullum
b. eſſe. a. nam. c. eorum que ſunt. b. aliqđ eſt.
Si uero omni. b. ineſt. a. ⁊. b. alicui. a. inē. Si
enim nulli neqꝫ. a. nulli. b. inerit ſed poſitum
erat ineſſe omni. Similiter aūt ⁊ ſi particula
ris eſt ꝓpoſitio. nam ſi inē. a. alicui. b. ⁊. b. eo
rum alicui que ſūt. a. neceſſe ē ineſſe. Si eniꝫ
nulli nec. a. villi. b. ſi aūt. a. alicui eoꝝ que ſūt
b. non ineſt: nō neceſſe ē: ⁊. b. alicui. a. nō ineē
vt ſi. b. qdem ſit animal. a. vero homo: hō ve
ro non omni animali: aīal vero omni homini
ineſt. Eodem aūt modo ſi hēbit ⁊ in neceſſa
riis propoſitionib⁹: nam vniuerſalis quideꝫ
priuatiua vniuerſalit̄ cōuertitˀ: affirmatiuaꝝ
vero vtraqꝫ ꝑticulariter. nam ſi neceſſe eſt. a.
nulli. b. ineſſe neceſſe ē: ⁊. b. nulli. a. ineſſe. Si
enim alicui ꝯtingit ⁊. a. alicui. b. continget. ſi
āt ex neceſſitate. a. oi vel alicui. b. inē: ⁊. b. ali
cui. a. neceſſe ē ineē. nā ſi n̄ neceſſe nec. a. ali
cui. b. ex neceſſitate inerit. Particularis aūt
negatiua non conuertitˀ per eandem cauſam
ꝓpter quam ⁊ ſupra diximus. In ꝯtingenti
bus vero quoniam multipliciter dicitur con
tingere. nam ⁊ neceſſarium ⁊ nō neceſſariū
⁊ nō nec̄cariū ⁊ poſſibile ꝯtigere dicimus. In
affirmatiuis quidem ſimiliter ſe hꝫ ſm ꝯuer
ſionem in omnibus. naꝫ ſi. a. alicui. b. uel om
ni contingit: ⁊. b. alicui. a. continget. ſi enim
nulli nec. a. vlli. b. oſtenſum eſt autem hoc p̄
us. In negatiuis vero non ſimiliter: ſed que
cūqꝫ quidem contingere in eo ꝙ ex neceſſita

UVA. BHSC. IyR_048_1

te non inſunt: vel ex eo qđ nõ ex neceſſitate
inſunt. Similiter vt ſi quis dicat contingere
hominem non eſſe equum aut album nulli
tunice ineſſe: horuꝫ qdem hoc ex neceſſitate
nõ ineſt. illud vero nõ neceſſe ẽ ineſſe: ⁊ ſimi
liter cõuertit̃ ꝓpoſitio. nam ſi contingit nulli
homini equũ eſſe hoiem cõtingit nulli equo
ineſſe: ⁊ ſi albũ cõtingit nulli tunice ineſſe ⁊
tunica contingit nulli albo. Sienim alicui
neceſſe ⁊ albuꝫ tunice alicui ex neceſſitate in-
erit: hoc enim oſtenſum eſt prius. Similiter
⁊ in particulari negatiua: quecũqꝫ vt in pluri
bus ⁊ in eo ꝙ nata ſunt dicuntur contingere
quẽadmodũ determinauimꝰ contingens non
ſimiliter ſe hẽbit ⁊ in priuatiuis cõuerſionibꝰ
Sed vniuerſalis qdem priuatiua propoſitio
nõ cõuertit̃: particularis uero cõuertitur hoc
aũt erit manifeſtum qñ de contingenti dice-
mus. Nũc aũt tantũ ſit nobis cũ his q̃ dicta
ſũt. Manifeſtũ quoniã ꝯtingere nulli aut ali
cui ineſſe affirmatiuã hꝫ figurã. Nã ꝯtingit
⁊ eſt ſimiliter ordinãtur. Eſt autẽ qbuſcũqꝫ
adiacens ꝑdicat̃ affirmatõꝫ ſemp facit: ⁊ oio
vt eſt nõ bonũ vel eſt nõ albũ: vel ſimpliciter
eſt nõ hoc: oſtendetur autem ⁊ hoc ꝑ in ſeq̃n
tia ſũt: conuerſiones autem ſimiliter ſe habe
bunt in aliis.

Capitulum. 3.

His võ determinatis dicendũ ẽ ꝑ q̃ ⁊
qñ: ⁊ quõ ſit oĩs ſyllogiſmꝰ. Poſtea
võ dicemꝰ de demonſtratiõe. priꝰ. n.
dicendũ de ſyllogiſmo ꝙ̃ de demõſtratiõe eo
ꝙ vniuerſalior ẽ ſyllogiſmꝰ. Nam demõſtra
tio qdem ſyllogiſmꝰ eſt: ſyllogiſmꝰ võ nõ oĩs
demonſtratio. Qñ igit̃ tres termi ſic ſe hñt
ad inuicem. vt poſtremꝰ in toto ſit medio: ⁊
mediꝰ i toto ꝑmo vel ſic vel non ſic neceſſe eſt
extremitatũ eẽ ſyllogiſmũ ꝑfectũ. Voco aũt
mediũ qđ ad ipꝫ i alio ⁊ aliđ i ipſo ẽ ꝙ ⁊ poſi-
tiõe mediũ ẽ. Extrema võ ꝙ ⁊ i alio: ⁊ i quo
aliđ ẽ. Si. n. a. đ oĩ. b. ⁊. b. de oĩ. c. neceſſe ẽ ꝑ
dicari de oĩ. c. a. Prius. n. eſt dictuꝫ quõ de oĩ
dicimus. Siliter ãt ⁊ ſi. a. de nullo. b. b. aũt de
oĩ. c. quoniã. a. nulli. c. inerit. ſi võ ꝑmũ qdem
oĩ medio ineſt: mediũ qdẽ nulli. poſtremo nõ
erit ſyllogiſmꝰ extremitatũ: nihil. n. neceſſa-
rium accidit eo ꝙ h̃ ſint. Nã ⁊ oĩ nulli poſtre
mo ꝯtingit ꝑmũ ineſſe: q̃re neqꝫ vniuerſale:
neqꝫ ꝑticulare: verũ qũ ãt nihil ſit neceſſariũ
ꝑ hoc non erit ſyllogiſmꝰ. Termini võ oĩ ineſ
ſe: aĩal: hõ equꝰ: vt nulli aĩal hõ lapis. Quan-
do nec ꝑmũ medio: nec mediũ poſtremo vlli
ineſt: nec ſic erit ſyllogiſmꝰ. Termini võ ineſ
ſe: ſcia: linea: medicina: vt nõ ineẽ ſcia: linea:
vnitas. In vlibus ĝ termĩs manifeſtuꝫ i hac
figura qñ erit: ⁊ qñ non erit ſyllogiſmꝰ ⁊ quo
niaꝫ qũ eſt ſyllogiſmꝰ: neceſſariũ eſt termios
ſic ſe habere vt diximꝰ: ⁊ ſi ſe habent quoniã
erit ſyllogiſmꝰ. Si autem hic quidẽ termino
rum vniuerſaliter ille vero particulariter ad
aliũ qñ vniuerſale qdẽ ponit̃ ad maiorẽ extre
mitatẽ vel ꝑdicatiuũ vel ꝑuatiuũ. Particular̃
vero ad minorẽ predicatiuũ neceſſe ẽ ſyllogiſ
mum eſſe perfectũ. Quando autem ⁊ ad mi
norem ⁊ quolibꝫ modo aliter ſe habeãt termi
ni impoſſibile. Dico aũt maioreꝫ quidẽ extre
mitatẽ i qua mediũ ẽ: minorẽ que ſub medio
eſt. Inſit. a. quidẽ omni. b. b. autẽ alicui. c. er
go ſi ẽ de oi predicari ꝙ in principio dictũ eſt
neceſſe eſt. c. alicui. a. ineſſe: ⁊ ſi. a. quidẽ nulli
b. ineſt. b. autẽ alicui. c. neceſſe ẽ alicui. c. non
ineſſe. Determinatũ eſt eni de nullo quõ di-
cimus: quare erit ſyllogiſmus perfectus. Si
militer autẽ ⁊ indefinitũ ſit. b. c. predicatiuuꝫ
nam idem erit ⁊ indefinito ⁊ particulari ſum
pto. Si autem ad minorem extremitateꝫ
vniuerſale ponatur vel ꝑdicatiuuꝫ vel priua-
uatiuũ nõ erit ſyllogiſmus nec affirmatiuus
nec negatiuꝰ idefinita ſũpta uel ꝑticulari: ut
ſi. a. quidẽ alicui. b. ineſt. b. ãt oĩ. c. ineſt: ter-
mini võ ieſſe: bonũ habitus. prudẽtia vbi ñ
ineſſe: bonũ. habitꝰ: idiſciplina. Rurſũ ſi. b.
quidẽ nulli. c. a. võ alicui. b. ineſt vel nõ ineſt
uel nõ oĩ ineſt. nec ſic erit ſyllogiſmus. Ter-
mini vbi ieſſe: albũ. equus. cignꝰ: vbi nõ ieẽ
albũ equus. coruꝰ. Idẽ aũt ⁊ ſi. a. b. idefinitũ
ſit nec qñ unus ad maiorẽ quidẽ extremita-
teꝫ vniuerſale quidẽ fuerit: aut priuatiuum.
aut predicatiuũ. Ad minorẽ võ priuatiuum
ꝑticulare nõ eſt ſyllogiſmus uel idefinito uel
ꝑticulari ſũpto: ut ſi. a. quidẽ oĩ. b. ineſt. b. ãt
alicui. c. non uel nõ oĩ ineſt. qũ. n. alicui non ĩ
eſſe mediũ hoc ⁊ oẽ ⁊ nullũ ſequitur primuꝫ
Ponant̃ termini. aĩal. hõ albũ. Deide ⁊ de q
bus albũ non predicat̃ hõ ſumatur cignus ⁊
nix ĝ aĩal de vno quidẽ oĩ predicat̃: de altero
uero nullo. quare nõ erit ſyllogiſmus. Rur-
ſum ſi. a. quide nulli. b. iſit. b. ãt alicui. c. non
inſit. ⁊ ſint termini. ianimatũ. hõ. albũ. dein
de ſumãt̃ termini de quibus nõ ꝑdcetur hõ
cignꝰ ⁊ nix: ergo aĩal de uno quideꝫ oĩ predi
cat̃ đ altero võ nullo. nã ⁊ ianimatũ de hoc q
dem oĩ: de illo võ nullo predicat̃. Amplius
quoniã idefinite ẽ alicui eoꝝ que ſũt. c. nõ in
eſſe. b. võ ẽ ãt ⁊ ſi nulli ieſt: ⁊ ſi nõ oĩ. quoniã
alicui nõ ieſt. Sũptis aũt huiuſmõi terminiſ
velut nulli ieſſe nõ fit ſyllogiſmus. hoc. n. di
ctũ ẽ prius. Manifeſtũ ẽ ergo quoniã i eo ꝙ
ſic ſe hñt termini nõ erit ſyllogiſmus. eẽt. n.
⁊ i his ſimiliter aũt oñdit̃. ⁊ ſi vniuerſale po
nat̃ priuatiuũ. neqꝫ ſi ãbo interualla ꝑticula
ria ꝑdicatiue uel priuatiue: aut hoc qdẽ ꝑdi
catiue illud võ priuatiue dr̃. ſi uero hoc qui
dem idefinitũ. illud uero definitũ uel ambo
indefinite nullo mõ erit ſyllogiſmus. Termi
ni võ cões oĩum. aĩal. album. hõ. aĩal. albũ: la

UVA. BHSC. IyR_048_1

pis. Manifeſte igit̄ ex hiſ que dicta ſūt: quo
niam ſi ſit ſyllogiſmus in hac figura ꝑticula
ris neceſſe ē terminos ſic ſe habere. ut dixi
mus. aliter.n.ſe habentibꝰ nullo mō fit. Pa
lā aūt quoniā oīs qui ī hac figura ſūt ſyllogiſ
mi ꝑfecti ſūt. oēs.n. perficiūt̄ ꝑ ea que a prin
cipio ſumūtur. quoniā oīa ꝓblemata oſtēdū
tur ꝑ hanc figurā. nā oī ⁊ nulli ⁊ alicui ⁊ nō
alicui ineſſe. uoco aūt huiuſmodi figuraꝫ pri
mam. Ca.iiii.

Quādo vō idē alteri quidē oī. alteri ue
ro nulli ieſſe uel utriqꝫ oī uel nulli. fi
guram quidē huiuſmodi voco ſecūdā. medi
um aūt ī hac qd̄ de utroqꝫ p̄dicat̄. Extremi
tates vō de quibus dicitur hoc. Maiorē ue
ro extremitatem que iuxta mediū poſita eſt.
Minorem uero que longius ſita eſt ponitur
quidem medium foras extremitatuꝫ primū
uero poſitione. perfectus autem ſyllogiſmꝰ
nullo modo erit ī hac figura: poſſibilis uero
erit ī uniuerſalibus ⁊ nō uniuerſalibus exi
ſtētibꝰ terminis. Uniuerſales igitur qū ſint
erit ſyllogiſmus quando medium quidē hu
ic oī: illi vō nulli ineſt: utrolibet modo ſit pri
uatiuum: aliter uero nullo. predicetur.m. d̄
n. quidem nullo de.x. uero omni. Quoniam
igitur conuertit̄ priuatiua nulli.m. ierit: eniꝫ
at.m. omni.x. poſita erat: quare.n. nulli.x. in
erit: hoc.n. oſtenſū eſt prius. Rurſū ſi.m.n.
quidē omni.x. vō nulli: ⁊.x. nulli.n. ierit. nā
ſi.m. nulli.x. ⁊.x. nulli.m. inerit. At vō.m. oī
n. poſita erat. quare.x. nulli.n. ierit. facta ē.n.
rurſus prima figura. Quoniā igit̄ conuertit̄
priuatiuū. ⁊.n. nulli.x. ierit: quare idem erit
ſyllogiſmus: ē aūt oñdere hoc ad īpoſſibile
ducētes. quoniam ergo fit ſyllogiſmus ſic ſe
habētibus terminis manifeſtū ē ſed īperfe
ctus ſyllogiſmus. nō.n. ſolū ex his que a p̄n
cipio ſumpta ſunt: ſed ex aliis perficitur ne
ceſſarium. Si autem.m. de oī.n. ⁊ de.x. pre
dicetur nō erit ſyllogiſmus. Termini ineſſe
ſubſtantia aīal homo: nō ineſſe ſubſtātia aīal
lapis: mediū ſubſtantia. nec qñ de.n. nec d̄.x
vllo p̄dicatur.m. termini ineſſe: linea animal
hō. nō ineſſe: linea aīal lapis. Manifeſtū eſt
ergo quoniā ſi ſit ſyllogiſmus ex vniuerſali
bus terminis neceſſe ē terminos ſic ſe habe
re ut in p̄ncipio diximus: aliter eni ſe haben
tibus nō fit neceſſariū. ſi aūt. ad alteꝝ vniuer
ſaliter ſi mediū qñ ad maiuſ vniuerſaliter fu
erit uel priuatiue uel p̄dicatiue ad minuſ aūt
ꝑticulariter ⁊ oppoſite vniuerſali. dico auteꝫ
oppoſite ſi vniuerſali quidē priuatiuū parti
culare p̄dicatiuū. vel ſi vniuerſale quidē p̄di
catiuū: ꝑticulare priuatiuū: neceſſe ē ſyllogiſ
mū fieri priuatiuū ꝑticulariter. Nā ſi.m.n.
quidē nulli.x. vō alicui ineſt: neceſſe eſt.n. ali
cui.x. nō ineſſe quoniā cōuertitur priuatiua.
Nulli.m. inerit.n.m. vō poſitū erat alicui.x.
ineſſe q̄re eni alicui coꝝ que ſūt.x. nō inerit.
fit eni ſyllogiſmus ꝑ primā figurā. Rurſus ſi
n. quidē oī.m. ineſt.m. vō alicui.x. nō neceſſe
ē alicui.x.ñ ineſſe. nā ſi oī ineſt.x. p̄dicat̄.a. ⁊
m. de oī.n. neceſſe ē.m. ⁊ oī.x. ineſſe. ſed po
ſitū erat alicui nō ineē. Et ſi.m. quidē oī.n. in
eſt.x. aūt nō oī erit ſyllogiſmus: quoniā nō oī
x. ineſt.n. demonſtratio aūt eadē. Si autē de
x. quidē oī de.n. nō oī p̄dicat̄.m. nō erit ſyllo
giſmus. termini ineē: aīal ſubſtantia coruus.
nō ineſſe: aīal albū coruus. ſed neqꝫ qñ d̄.x.
quidē nullo: de.n. vō aliquo. Termini ineſſe
aīal ſubſtātia lapis. nō ineſſe: aīal ſubſtantia
ſciētia. Qñ igit̄ oppoſitū ē vniuerſale ꝑticu
lari dictū ē qñ erit ⁊ qñ non erit ſyllogiſmꝰ.
Qñ aūt ſilis figure fiūt ꝓpōnes ut ābe priua
tiue uel predicatiue nullo mō erit ſyllogiſmꝰ
Sicut aūt prius priuatiue ⁊ vniuerſale pōat̄
ad emaiorē extremitatē: vt.m.n. quidē nulli
x. aūt alicui nō inſit. ergo ⁊ oī ⁊ nulli.x. ineſſe
ꝯtingit.n. termini nulli ineſſe: nigꝝ nix aīal:
oī vero ineē nō ē ſumere. ſi.m. quidē alicui.x
ineſt: alicui aūt nō. ſi eni oī.x. inē.n. ⁊.m. nul
li.x. inerit. ſed dicebat̄ alicui ineſſe. nō igitur
ſic ꝯtingit ſumere terminos. Ex indefinito
aūt ſic oñdendū ē: quia veꝝ ē.m. nō ineē ali
cui.x. ⁊ ſi nulli inē nulli vero cū inſit nō erit
ſyllogiſmus. manifeſtū quoniā nec nūc erit.
Rurſus ſint predicatiue ⁊ vniuerſale ponat̄
vt.m.n. quidē oī.x. aūt alicui inſit. ꝯtingit er
go.n. ⁊ oī ⁊ nulli.x. ineſſe termini nulli ineē.
albus cignus lapis. oī vero nō erit ſumere ꝓ
pter eandē cāꝫ quā ⁊ prius: ſed ex indefinito
monſtrandū. Si aūt vniuerſale ad minoreꝫ
extremitatē ē ⁊.m.x. quidē nulli.n. vō alicui
nō ē. ꝯtingit eni ⁊ oī ⁊ nulli.x. ineē. termini ī
eſſe: albū aīal coruꝰ. nō ieſſe: albū lapis cor
uus. Similiter aūt ſi predicatiue fuerint ꝓpō
nes termini nō ineſſe: albū aīal nix. ineſſe: al
bū aīal cignus. Manifeſtū igit̄ quoniam ſi
ſimilis figure ſint ꝓpōnes ⁊ hoc quidē vlis
illa vero particularis quoniam nullo modo
fit ſyllogiſmus. Sed nec ſi alicui vtriqꝫ ineſt
uel non ineſt uel huic quidē illi non: uel neu
tro omni uel indefinite. Termini autem cō
munes omniū: albū: animal: homo: albū uel
inanimatū. Manifeſtū igitur ex p̄dictiſ quo
niam ſi ſic habeant ſe termini ad inuicem: vt
dictum eſt fit ſyllogiſmus ex neceſſitate. ⁊ ſi
ſit ſyllogiſmus: neceſſe eſt terminos ſic ſe ha
bere. Palam autē ⁊ quoniā oēs imꝑfecti ſūt
qui in hac figura ſunt ſyllogiſmi oēs eni ꝑfi
ciuntur aſſumptis quibuſdam que uel inſūt
terminis ex neceſſitate: uel ponūtur velut hi
potheſes ut quando per impoſſibile oſtendi
mus: quoniam non fit affirmatiuus ſyllogiſ
mus per hanc figuram: ſed omnes priuati

UVA. BHSC. IyR_048_1

ni ⁊ vniuerſales ⁊ particulares. Ca.v.
J aũt eidẽ hoc quidẽ oĩ illud vo nulli
ineſt: uel ambo oĩ uel nulli figurã qdẽ
huiuſmodi voco tertiã: mediũ autẽ in
hac dico de quo ambo ꝑdicant᷑. extremitates
vo que ꝑdicant᷑. maiorem vo extremitatẽ q
longius ẽ a medio. minorem vo que propiꝰ
Ponit᷑ aũt mediũ foras extremitatũ: vltimũ
vo poſitiõe. Perfectus igit᷑ ſyllogiſmus non
fit nec in hac figura. Poſſibilis vo erit ⁊ vni
uerſaliter. ⁊ nõ vniuerſaliter terminis exiſtẽ
tibus ad mediũ. Uniuerſaliter quidẽ quãdo
⁊.p.⁊.r. inerit oĩ.s. quoniam alicui.r. inerit
p. ex neceſſitate. Quoniã igit᷑ cõuertit᷑ ꝑdica
tiua inerit.s. alicui.r. quare quoniã.p. ieſt oĩ
s.⁊.s. alicui.r. neceſſe ẽ.p. alicui.r. ineſſe. fit
eni ſyllogiſmus ꝑ ꝑmã figurã. Eſt aũt ꝑ im
poſſibile ⁊ ex poſitione facere determinatio
nẽ. Si eni ambo.s. inſũt. ſi ſumat᷑ aliqd eoꝝ
que ſunt.s. ut.n. huic ⁊.p.⁊.r. ex neceſſitate
inerũt: quare alicui.r. inerit.p. Etſi.r. oĩ qdẽ
s.p. aũt nulli.s. ineſt erit ſyllogiſmuſ quoniã
p. alicui.r. nõ inerit ex neceſſitate. nã idẽ mo
dus demonſtrationis erit ↄuerſa.r.s. ꝓpoſi
tione oñdet᷑ aũt ⁊ ĩpoſſibile quemadmodũ ⁊
in ꝓori. Si aũt inſũt.r.s. quidẽ nulli.p. vo oĩ
s. non erit ſyllogiſmus. termini in eſſe: aĩal:
equꝰ: hõ. nõ ineſſe: aĩal: inaĩatũ: hõ. Nec qñ
ambo de nullo.s. dicũt᷑ erit ſyllogiſmꝰ. termi
ni ineſſe: aĩal inanimatũ: equus nõ ieſſe: hõ
equus ianimatũ. mediũ iaĩatum. Ca.vi.
Aniſeſtũ ẽ igit᷑ ⁊ ĩ hac figura qñ erit
⁊ qñ nõ erit ſyllogiſmus ex vniuerſa
libꝰ terminis. Qñ.n. ambo termini fuerint
predicatiui erit ſyllogiſmus: quoniã alicui in
eſt extremitas extremitati: qñ uero priuati
ui non erit: quando vero hic priuatiuus ille
vo predicatiuus ſi maior quidẽ fuerit priua
tiuus: alter vo affirmatiuus erit ſyllogiſmuſ
quoniã alicui nõ ieſt extremitas extremita
ti. ſi ãt ecõuerſo nõ erit. ſi ãt vnus uniuerſali
ter ſit ad mediũ alter vo ꝑticulariter ſi uter
q; ſit predicatiuus neceſſe ẽ fieri ſyllogiſmũ
⁊ ſi alteruter ſit vniuerſalis terminoꝝ. naꝫ ſi
r. omni.s. inſit.p. vo alicui.s. neceſſe ẽ.⁊.p.
alicui.r. ieſſe. nã quoniã ↄuertit᷑ affirmatiua
ierit.s. alicui.p. quare quoniã.r. ineſt oĩ.s.s.
aũt alicui.p.⁊.r. alicui.p. inerit. qre.⁊.p. ali
cui.r. Rurſum ſi.r. alicui.s.p. oĩ.s. iſit neceſ
ſe.p. alicui.r. ieſſe. nã idẽ modus demõſtra
tiõis.⁊ ꝑ ĩpoſſibile ⁊ ꝑ expõnẽ quẽadmoduꝫ
⁊ in ꝓoribus. Si aũt vnꝰ quidẽ ſit ꝑdicatiuꝰ
aliꝰ vo ꝓuatiuꝰ: vniuerſaliter quidẽ ꝑdicati
uus quoniã minor fuerit ꝑdicatiuꝰ erit ſyllo
giſmꝰ. nã ſi.r. oĩ.s.p. vo alicui.s. nõ ieſt: neceẽ
eſt.p. alicui.r. nõ ineſſe. ſi eni oĩ ⁊.r. oĩ.s.⁊.p.
oĩ.s. inerit ſed nõ inerat. demõſtrat᷑ aũt ⁊ ſi
ne deductione. ſi ſumat᷑ aliqõ eoꝝ que ſũt.s.

cui.p. nõ ineſt. Qñ vo maior fuerit ꝑdicati
uus nõ erit ſyllogiſmꝰ: ut ſi.p. inſit oĩ.s.r. aũt
alicui.s. nõ inſit. termini vero oĩ ineẽ: aĩatuꝫ
hõ: aĩal. nulli vero nõ ẽ ſumere terminos ſi.r
inẽ alicui qdẽ alicui ãt ñ. ſi eni ẽ oĩ.s. ineſt.p.
r. aũt alicui.s.⁊.p. inerit alicui.r. ſed poſituꝫ
erat nulli ineſſe: ſed quemadmodũ in ꝓoribꝰ
dicendũ eſt. nã cũ indefinitũ eſt alicui nõ in
eẽ ⁊ qõ nulli ieſt veꝝ ẽ alicui ñ ineſſe. nulli vo
cũ eẽt nõ erat ſylogiſmꝰ. mãifeſtũ ğ erit quo
niã non erit ſyllogiſmus nũc. Si aũt priuati
uus ſit vniuerſalis terminꝰ qñquidẽ maior
fuerit ꝓuatiuꝰ: minor aũt ꝑdicatiuus erit ſyl
logiſmus. ſi enim.p. nulli.s.r. aũt alicui.s. in
eſt ⁊.p. alicui.r. non ierit: rurſum eni erit pri
ma figura.r.s. ꝓpõne ↄuerſa. Quãdo autẽ
minor fuerit ꝓuatiuus non erit ſyllogiſmus
termini ieſſe: aĩal: homo: ferum: non ieẽ: aĩal
ſciẽtia: ferũ: mediũ in vtriſq; ferũ. nec qñ am
bo ꝓuatiui ponũtur. Eſt aũt vnus quidem
vniuerſalis alter vo particularis termini qñ
minor ſit vniuerſalis ad mediuꝫ: aĩal: homo
ferũ. aĩal ſciã feꝝ. Qñ ãt maior ñ ieſſe quidẽ
coruꝰ: nix albuꝫ: ieẽ vero nõ eſt ſumere. Si.r
alicui quidem ieſt.s. alicui aũt non ieſt. ſi eni
p. omni.r. inſit.r. autem alicui.s.⁊.p. inerit
alicui.s. ſed poſitum erat nulli ieſſe. ſed ex in
definito monſtrandum eſt. neq; ſi vtreq; ali
cui medio ieẽ uel non ineſt: uel vnus quideꝫ
ineſt: alter vero non ieſt. vel hoc quidem ali
cui ille non omni uel indefinite nullo modo
erit ſyllogiſmus. termini auteꝫ cõmunes om
nium: animal. homo: album: animal ianima
tum album. Manifeſtum igitur in hac figu
ra quando erit ⁊ quando non erit ſyllogiſ
mus. ⁊ quoniam ie terminis. ut dictum eſt
fit ſyllogiſmus ex neceſſitate. ⁊ ſi ſit ſylogiſ
mus neceſſe eſt terminos ſic ſe habere.
Manifeſtum ẽ etiã quoniã oẽs ĩpfecti ſũt ſyl
logiſmi ĩ hac figura. oẽs eni ꝑficiunt᷑ qbuſdã
aſſumptis: ⁊ quoniã ſyllogizare ꝑ hãc figurã
vniuerſale ñ erit neq; ꝓuatiuũ: neq; affirma
tiuũ. Palã ãt ⁊ quoniã ĩ oibꝰ figuris qñ nõ fit
ſyllogiſmꝰ cũ ꝓuatiui vel ꝑdicatiui ſint vtriq;
t̃mini ⁊ ꝑticulares ẽt nihil oĩo fit neceſſariuꝫ
Cũ aũt ꝑdicatiuꝰ ⁊ ꝓuatiuꝰ ⁊ vniuerſalit᷑ ſũ
ptꝰ priuatiuꝰ ſꝑ ſyllogiſmꝰ fit minoris extremi
tatis ad maiorẽ: vt ſi.a. qdẽ oĩ.b. vel alicui.b.
ãt nulli.c. ↄuerſis ãt ꝓpõibꝰ neceſſe ẽ.c. ali
cui.a. ñ ineẽ ſiliter ãt ⁊ ĩ aliis figuris: ſꝑ.n.ꝑ
ↄuerſiõꝫ fit ſyllogiſmꝰ. Patꝫ ẽt quoniã ĩdefi
nitũ ꝓ ꝑdicatiuo ꝑticulari poſitũ eũdẽ faciet
ſyllogiſmũ in oibꝰ figuris. Maifeſtũ eſt ãt ⁊
quoniã ſyllogiſmi ĩpfecti ꝑ ꝑmã figuram ꝑfi
ciunt᷑. aut.n. oñſiue aut ꝑ ĩpoſſibile claudũt᷑
oẽs vterq; aũt fit pria figura. Oſtenſiue qdẽ
ꝑfectis quoniã ꝑ ↄuerſiõꝫ ꝑficiebant᷑ oẽs cõ
uerſio ãt primã faciebat figuraꝫ. Per impoſ

UVA. BHSC. IyR_048_1

ſibile v̄o demōſtratis quoniā poſito falſo ſyl
logiſmus fit ꝑ primā figurā ut in poſtrema fi
gura ſi.a.⁊.b.oi.c.inſunt:quia.a.alicui.b.inē
nā ſi nulli.b.aūt oi.c.nulli.c.inerit.a. ſed po
ſitū erat oi.ſiliter aūt ⁊ in aliis. Eſt etiā redu
cere ad prime figure vniuerſales ſyllogiſmoſ
Nā qui ſūt in ſecūda manifeſtū ē quoniā ꝑfi
ciunt̄ ꝑ illos: veꝝ nō ſimiliter oēs ſed vniuer
ſales quidē priuatiua ꝯuerſa. Particularium
aūt vtraqꝫ ꝑ ad ipoſſibile ductionē. Qui v̄o
in prima ſūt ꝑticulares ꝑficiunt̄ quidē ⁊ ꝑ ſe.
Eſt aūt ⁊ per ſecundam oñdere ad impoſſi
bile ducentes. ut ſi.a.inſit oi.b. ⁊.b.alicui.c.
quoniā.a.alicui.c.inerit. Si eniꝫ nulli.b.aut
omni.a.nulli.c.ierit.b.hoc enim ſcimus per
ſecundā figurā.ſiliter ⁊ in priuatiuo erit de
monſtratio.ſi eni.a.nulli.b.⁊.b. alicui.c.ieſt
⁊.a.alicui.c.nō inerit.nā ſi oi.c.b.aūt nulli i
eſt.a.nulli.c.inerit.b.hec aūt fuit media figu
ra:q̄re quoniā qui in media figura ſunt ſyllo
giſmi oēs reducunt̄ ad vniuerſales ſyllogiſ
mos prime figure. Qui v̄o ꝑticulares ūt in
prima ad eos qui ſūt i media. Maīfeſtū quo
niā ⁊ ꝑticulares reducūt̄ ad eos qui in pria
figura ſūt vniuerſales ſyllogiſmos. Qui v̄o
ſūt i tertio qui vniuerſales ſūt quidē termini
ſtati ꝑficiunt̄ per illos ſyllogiſmos. ſi aūt ꝑti
culares ſumāt̄ ꝑ ꝑticulares ſyllogiſmos p̄rie
figure.ſed hi reducti ſūt ad illos.q̄re ⁊ tertie
figure ꝑticulares.manifeſtū ē igit̄ quoniam
oēs reducūt̄ ad prime figure vniuerſales ſyl
logiſmos. Igit̄ ſyllogiſmi oñdentes ineē ⁊ ñ
ineē dictū ē quoniā ſe hn̄t ad eos ꝑ ſe q ſūt ex
eadē figura ⁊ ad alios qui ex aliis. Ca.vii.

Quoniā aūt diuerſū eſt ineē ⁊ ex neceſ
ſitate ineē ⁊ ꝯtingere ineē.naꝫ quidē
inſūt multa nō tm̄ ex necītate: alia v̄o
neqꝫ inſunt ex necītate neqꝫ inſūt oino ꝯtin
git aūt ineē. Manifeſtū ē ꝙ ſyllogiſmus vni
uſcuiuſqꝫ hoꝝ alter erit ⁊ non ſimiliter ſe ha
bentibus terminis.ſed hic quidē ex neceſſa
riis:ille v̄o ex his q̄ ſimpliciter inſūt:ille aūt
ex contingentibꝰ.ḡ in neceſſariis quidē vere
ſimiliter ſe hꝫ.ſimilit̄.n.poſitis terminis ⁊ in
his q̄ ſūt ⁊ in his que ex necītate inſūt uel nō
inſūt.⁊ erit ⁊ nō erit ſyllogiſmus:veꝝ diſta
bit in eo q̄d adiacet terminiſ ex neceſſitate in
eē uel nō ineē.nā ⁊ ꝑuatiuū ſimilit̄ ꝯuertit̄ ⁊
de toto eē ⁊ de oi ſiliter aſſignaimꝰ.ḡ i aliis q
dē ꝑ ꝯuerſionē oñdet̄ quoniā cōcluſio necīa
qūo in eo quod ē ineſſe.in media aūt figura
qn̄ fuerit vniuerſalis affirmatiua: particula
ris v̄o ꝑuatiua. Et rurſū in tertia quādo vni
uerſalis quidē ꝑdicatiua:ꝑticularis ꝑuatiua
nō ſimiliter erit demonſtratio.neceſſe ē autē
exponētes cui alicui nō inē vtꝛqꝫ d̄ hoc face
re ſyllogiſmū.erit.n.neceſſarius in his. Si
aūt de expoſito ē necīus erit: ⁊ de illo aliquo
nā h̄ q̄d expoſitū ē ipſū ꝙ illud aliq̄d ē. fit āt
vterqꝫ ſyllogiſmus in figura. Ca.viii

Ccidit aūt q̄nqꝫ ⁊ altera ꝓpōne nece
ſſaria.neceſſariū fieri ſyllogiſmū veꝝ
nō vtralibet:ſed q̄ ad maiorē extremi
tatē:ut ſi.a.quidē.b.ex neceſſitate ſūptū ē in
eē uel nō ineē.b.aūt.c.ineē tantū. Sic.n.ſum
ptis ꝓpōnibꝰ ex neceſſitate.a.c.inerit uel nō
inerit.nā quoniā oi.b.ex necītate ieſt uel ñ iē
a.c.āt aliq̄d eoꝝ q̄ ſūt.b.manifeſtū quoniā ⁊
c.ierit alteꝝ hoꝝ ex necītate. Si aūt.a.b.q̄dē
non eſt neceſſaria ꝓpō.b.c.aūt neceſſariū ñ
erit ꝯcluſio neceſſaria. nā ſi eſt accidit.a.ali
cui.b.ieſſe ex neceſſitate ꝑ primā ⁊ tertiā fi
gurā.h̄ āt falſū.ꝯtigit.n.tale eſſe.b. cui poſ
ſibile eſt.a.nulli ineſſe.eſt ēt ex terminis ma
nifeſtū.quoniā ñ erit ꝯcluſio neceſſaria. ut
ſi.a.quidē ſit motꝰ.b.aīal i quo ſit.c.hō. nā
qꝫ hō aīal eſt ex neceſſitate.mouet̄ aūt aīal ñ
ex neceſſitate.neqꝫ hō. ſimiliter aūt ⁊ ſi ꝑua
tiua ſit.a.b.nam eadē demōſtratio. In parti
cularibꝰ aūt ſyllogiſmis ſi vlis.quidē eſt ne
ceſſaria.⁊ cōcluſio erit neceſſaria. Si autem
ꝑticularis nō neceſſaria:uel priuatiua ſiue ꝑ
dicatiua fuerit vlis ꝓpoſitio. ſit aūt primuꝫ
vlis ꝓpoſitio neceſſaria. ⁊.a.quidem omni
b.iſit ex neceſſitate.b.aūt alicui.c.iſit ſolum
neceſſe ē.a.alicui.c.ieſſe.ex neceſſitate.nam
c.ſub.b.ē.b.aūt oi.a. inerat ex neceſſitate.ſi
militer aūt ⁊ ſi priuatiuꝰ ſit ſyllogiſmꝰ: nam
eadē erit d̄mōſtratio ſi aūt ꝑticularis ſit ne
ceſſaria ñ erit ꝯcluſio neceſſaria.nihil.n.ipoſ
ſibile euenit quēadmodū nec in vlibus ſyllo
giſmis: ſimiliter ⁊ in priuatiuis : termī motꝰ
animal album. Ca.ix.

In ſcd̄a aūt figura ſi ꝑuatiua q̄dem
vlis ꝓpoſitio ſit ⁊ neceſſaria:⁊ ꝯclu
ſio erit neceſſaria: ſit āt ꝑdicatiua ñ
neceſſaria. Sit aūt primū ꝑuatiua neceſſaria
⁊.a.b.q̄dē nulli ex neceſſitate.c.aūt inſit:tātū
quoniam ergo ꝯuertit̄ ꝑuatiua :⁊. b.nulli.a.
inerit ex neceſſitate.a.aūt oi:c.inē:quare nul
li.c.inerit.b.ex neceſſitate:nā.c.ſub.a.ē. Sili
ter aūt ſi ad.c.ponat̄ ꝑuatiuū.nā ſi.a.nulli.c.
ꝯtigit:⁊.c.nulli.a.poterit ineē.a.aūt oi.b.ieſt
quare nulli eoꝝ que ſunt.b.ꝯtingit.c.fit eniꝫ
prima figura. Rurſū non ergo neqꝫ.b.c.con
uertit̄.n.ſiliter. Si āt ꝑdicatiua ꝓpō ē neceſ
ſaria nōn erit ꝯcluſio neceſſaria. Inſit enim
a.omni.b.ex neceſſitate.c.auteꝫ nulli inſit ſo
luꝫ:conuerſa igitur priuatiua fit pria figura.
Oſtenſū ē aūt in ꝑma quoniā qū non ē neceſ
ſaria que ad maiorē eſt ꝑuatiua nec cōcluſio
erit neceſſaria:quare nec in his erit ex nece
ſſitate. Amplius aūt ſi ꝯcluſio eſt neceſſa
ria accidet.c.alicui.a.nō ineſſe ex neceſſitate
ſi eni.b.nulli.c.ineſt ex neceſſitate:neqꝫ.c.vl
li.b.inerit ex neceſſitate.b.aūt alicui.a.nece

UVA. BHSC. IyR_048_1

ſſe ē ineſſe. Siquidē ⁊.a.oī.b.neceſſe ē ineſſe quare neceſſe eſt.c.alicui.a.nō ineſſe: ſed nil ꝓhibet.a.huiuſmodi accipi cui oī.c. ꝯtingit eſſe. Amplius aūt ⁊ſi ſit terminos ponentē oſtendere quoniā ꝯcluſio nō ē neceſſaria: ut ſit.a.aīal.b.aūt hō.c.ꝟo albū.⁊ ꝓpōnes ſimiliter ſūpte ſint. ꝯtingit eni aīal nulli albo ineē: nec hō inerit ulli albo ſed non ex neceſſitate.ꝯtingit.n.hoīem fieri albū nec tn̄ donec aīal nulli albo inſit: q̄re qū h̄ ſint neceſſaria erit ꝯcluſio: ſimpliciter aūt nō neceſſaria. Similiter aūt ſe habebit ⁊ in particularibus ſyllogiſmis qn̄ ꝑuatiua quidē ꝓpō vniuerſalis fuerit ⁊ neceſſaria: ⁊ ꝯcluſio erit neceſſaria. Qn̄ aūt ꝑdicatiua vniuerſalis: priuatiua ꝟo ꝑticularis nō erit ꝯcluſio neceſſaria. Sit aūt primū priuatiuū ⁊ vniuerſale: ⁊.a.nulli.b.cōtingat ex neceſſitate ineē.c.aūt alicui iſit: quoniā ğ cōuertit̄ priuatiua.⁊.b.nulli.a.cōtingit ex neceſſitate.a.autem alicui.c. ineſt: quare ex neceſſitate alicui eoꝝ que ſūt.c.nō ierit.b. Rurſū ſit ꝑdicatiua vniuerſalis ⁊ neceſſaria ⁊ ponat̄ ad.b.quidez ꝑdicatiuū. ſi ergo.a.oī b.ex neceſſitate ieſt.c.aūt alicui nō ieſt. quoniā nō inerit.b.alicui.c.manifeſtū ē.ſed non ex nēcitate ineſt.nā idē termini erunt ad demonſtrationē qui in vniuerſalib⁹ ſyllogiſmis ſed nec ſi priuatiua neceſſaria ē particularit̄ ſumpta erit ꝯcluſio neceſſaria nā per eoſdez terminos demonſtratio. Ca.x.

In poſtrema aūt figura terminis quidē vniuerſalibus ad mediū ⁊ ꝑdicatiuis vtriſq₃ ꝓpōnibus ſi vtralib₃ propoſitio ē necīa ⁊ cōcluſio erit necīa.ſi aūt hec quidē ſit priuatiua: illa ꝟo ꝑdicatiua qn̄ ꝑuatiua fuerit quidē necīa ⁊ concluſio erit necīa Qn̄ aūt ꝑdicatiua nō erit cōcluſio necīa: ſint n.primū vtreq₃ ꝑdicatiue ꝓpōnes ⁊.a.⁊.b oī.c.inſit: necīa aūt ſit.a.c.quoniā ergo.b.oī c.ineſt ⁊.c.alicui.b.inerit eo. ꝙ cōuertit̄ vniuerſalis in ꝑticularē: q̄re ſi.a.oī.c.ineſt ex neceſſitate.⁊.c.alicui.b.⁊.a.alicui.b.neceſſe eſt ineē.nā.b.ſub.c.ē.fit ergo prima figura. ſilit̄ aūt oñdet̄. ⁊ſi.b.c.ē neceſſaria: ꝯuertit̄ enim ⁊.c.alicui.a.quare ſi oī.c.ineſt.b. ex necītate ⁊.a.alicui.b.ineſt ex neceſſitate. Rurſū ſit a.c.quidē priuatiua.b.c.aūt ꝑdicatiua: necīo aūt.ſit priuatiua.quoniā ergo cōuertit̄.c. alicui.b.a.aūt nulli.c.ex neceſſitate.neq₃.a.alicui.b.inerit ex necītate.nā.b.ſub.c.ē.ſi autez ꝑdicatiua ſit neceſſe nō erit cōcluſio neceſſaria.ſit eni.b.c.ꝑdicatiua ⁊ necīa.a.c.aūt priuatiua ⁊ nō necīa.quoniā ergo cōuertit̄ affirmatiua inerit ⁊.c.alicui.b.ex necītate.quare ſi.a.quidē nulli eoꝝ que ſunt.c.ineſt.c.autez alicui eoꝝ que ſūt.b.a.alicui eoꝝ que ſūt.b. nō inerit ſed n̄ ex neceſſitate.oſtēſū.n.ē i prima figura quoniā priuatiua ꝓpōne nō neceſſoria nec concluſio erit neceſſaria. Amplius ⁊ſi per terminos ſit manifeſtum. Sit aūt.a.bonū.b.quidē aīal.c.aūt equus: ğ bonū quidē contingit nulli equo ineē.aīal ꝟo neceſſe eſt oī ineē: ſed nō neceſſe ē aīal nō eē bonū. Siquidē contingit oī eē bonū aut ſi nō h̄ poſſibile ſed vigilare uel dormire tantū ponēdū.oē eni aīal ſuſceptibile eſt hoꝝ.ſi igit̄ vniuerſaliter termini ad mediū ſint: dictū eſt qn̄ ꝯcluſio erit neceſſaria. ſi āt hic quidē vniuerſalis: ille ꝟo ꝑticularis ꝑdicatiu⁹ autez vterq₃ qn̄ vniuerſaliter fuerit neceſſarius ⁊ ꝯcluſio erit necīa.demōſtratio aūt eadē q̄ ⁊ pri⁹.conuertit̄.n. ꝑticularis affirmatiua.ſi ergo neceſſe ē.b.oī.c.ineē.a.aūt ſub.c.eſt.neceſſe eſt.b. alicui.a.ineē.ſi aūt.b.alicui.a.⁊.a.alicui.b.ineſſe.neceſſariū ē.ꝯuertit̄ enim ſimiliter autē ⁊ſi.a.c.ſit necīa vniuerſalis.nā.b.ſub.c.eſt.ſi aūt particularis eſt neceſſaria non erit ꝯcluſio neceſſaria. Sit.n.b.c.ꝑticularis ⁊ neceſſaria.a.āt inſit oī.c.non tn̄ ex neceſſitate.cōuerſa ğ.b.c.ꝑma figura fit: ⁊ vlis ꝓpoſitio n̄ neceſſaria.ꝑticularis āt neceſſaria: qn̄ āt ſic ſe habēt propoſitiones non erit ꝯcluſio neceſſaria quare nec in his. Amplius aūt ex terminis his manifeſtū.ſit.n.a.uigilare.b.autē bipes.i quo āt.c.aīal: ğ.b.alicui.c.neceſſe eſt ieſſe.a. āt.cōtingit.c.oī: ⁊.a.nō neceſſario.b. nō enim neceſſe ē aliquā bipidē vigilare uel dormir̄: ſimiliter aūt ⁊ p eoſdē terminos oſtēdetur. Et ſi.a.c.ſit particularis ⁊ neceſſaria ſi āt hic quidē terminoꝝ ſit predicatiuus: ille ꝟo priuatiuus: qn̄ vlis quidē fuerit priuatiua ⁊ neceſſaria concluſio erit neceſſaria. ſi n.a.nulli.c.ꝯtigit.b.aūt alicui. c.ineſt: neceſſe ē.a.alicui.b nō ineē. Qn̄ aūt affirmatiua q dem ponit̄ neceſſaria uel vlis uel particularis uel priuatiua ꝑticularis non erit concluſio neceſſaria.nā alia quidē eadē que i prioribus dicem⁹ termini ꝟo cū vlis affirmatiua ē neceſſaria: uigilatio animal: homo: mediū hō. Cū particularis āt ꝑdicatiua neceſſaria vigilatio aīal: albu₃ aīal.n. neceē eſt alicui albo ieē: vigilatio aūt contingit nulli.⁊ nō neceſſe ē alicui aīali non ieſſe vigilatiōi: Qn̄ āt ꝑticularis fuerit ꝑuatiua neceſſaria. bipes. moueri aīal. Manifeſtū igit̄ quoniā ineſſe quidē nō ē ſyllogiſmus. ſi utreq₃ ꝓpōes nō ſūt in eo qō eſt ieſſe.neceſſariū ꝟo ē ⁊ altera ſola neceſſaria. In utriſq₃ aūt affirmatiuis ⁊ ꝑuatiuis exiſtētib⁹ ſyllogiſmis neceē ē alterā ꝓpōem eē ſimilē ꝯcluſiōi.dico āt ſimilem ſi ineſſe quidem que ieſſe ſignificat.ſi autem neceſſaria neceſſarii.quare ⁊ hoc palaz quoniam non erit concluſio.neq₃ que ieſſe.neq₃ neceſſaria ii ſūpta.uel neceſſaria.uel q̄.ieſſe ſignata ꝓpoſitione. igit̄ ꝺ neceſſario quō ſit ⁊ quā differētiā habet ad ineſſe ſufficienter

UVA. BHSC. IyR_048_1

pene dictũ ẽ. Ca.xi.

Contingente ãt poſt hoc dicemus. qñ ⁊ quõ ⁊ ꝑ que erit ſyllogiſmꝰ. dico ãt ꝯtingere ⁊ ꝯtingẽs quo non exiſtẽte neceſſario: poſito aũt eẽ uel nõ eẽ ꝑꝑ hoc nihil erit impoſſibile. n ã neceſſariũ ꝯtingere equiuoce dicimus. Quoniã aũt hoc eſt contingens manifeſtũ ẽ ex affirmationibus ⁊ negationibus oppoſitis. nã nõ ꝯtingẽs eẽ ⁊ ĩpoſſibile eẽ: ⁊ neceſſariũ nõ eẽ idẽ ſũt uel ſequũt̃ ſe ad inuicẽ. q̃re ⁊ oppſita his ꝯtingat eẽ ⁊ nõ ĩpoſſibile eẽ ⁊ non neceſſe non eſſe: ⁊ eadem erũt ⁊ ſequentia ſe inuicem. de omni.n. affirmatio uel negatio vera erit: ergo ꝯtingẽs erit neceſſariũ ⁊ nõ neceſſariũ ꝯtingẽs accidit aũt omnes que ſᵐ ꝯtingẽs ꝓpoſitiones ſũt ꝯuerti ad inuicẽ. Dico aũt nõ negatiuas affirmatiuis: ſed quecũq; affirmatiuã habẽt figuram ſᵐ oppoſitionẽ: ut ea que ẽ ꝯtĩgit eẽ ei que ẽ nõ eſſe: ⁊ ea que ẽ ꝯtingit oĩ ei que eſt ꝯtingit nulli uel non oĩ ⁊ que alicui. ei que non alicui eodẽ autẽ ꝑ nõ ⁊ ĩ aliis: Quoniã.n. qḋ ẽ ꝯtingẽs nõ eſt neceſſariũ. qḋ aũt nõ eſt neceſſarium poſſibile ẽ non eſſe manifeſtũ ẽ. Quoniã ſi ꝯtingit. a. ĩeſſe. b. ꝯtingit ⁊ nõ ĩeſſe: ⁊ ſi omni ꝯtingit ineſſe. ⁊ oĩ ꝯtingit non ineſſe: ſimiliter aũt ⁊ ĩ particularibꝰ affirmatiõibus. naʒ eadem eſt demõſtratio. Sint aũt ꝓpoſitiões p̃dicatiue. nã contingeꝛ ei qḋ ẽ eſſe: ſimiliter ponat̃ quẽadmodũ dictũ eſt prius. Determinatis aũt his: rurſũ dicimꝰ ꝯtingere quoniã duobꝰ mõis dicit̃. vno quidẽ mõ qḋ plurimũ q; fit ⁊ deficit neceſſariũ: ut caneſcere hominẽ uel augeri uel minui. uel oĩo qḋ natũ ẽ eẽ hoc.n. ñ ꝯtinuũ hʒ neceſſariũ qḋ nõ ſemper ẽ huiuſmodi hõ. nã cũ hõ ẽ. aut ex neceſſitate aut ut ĩ pluribꝰ alio aũt infinitũ qḋ ſic ⁊ ñ ſic poſſibile: vt aĩali ãbulãte uel non ambulante accidit terre motũ fieri: uel oĩo qḋ caſu fit: nihil.n. magis ſic natũ ẽ uel ecõuerſo. ꝯuertit̃ ergo ⁊ ſᵐ oppoſitas ꝓpoſitiões vtrũq; ꝯtingens nõ tñ eodẽ mõ: ſed qḋ natũ quidẽ ẽ eſſe ei qḋ ẽ nõ ex neceſſitate eſſe: ſic.n. ꝯtingit nõ caneſcere hoĩeʒ. Infinitũ aũt non magis ſic uel illo modo. Diſciplina aũt uel ſyllogiſmus demonſtratiuus ex ĩdefinitis quidẽ nõ eſt: eo qḋ ĩordinatũ ẽ mediũ. Ex his v̓o q̃ nata ſũt eſſe pene oẽs ⁊ conſideratões ſũt ĩ his cõtingentibus: ex his aũt euenit fieri ſyllogiſmũ nõ tamen ſolet: queri hoc tñ magis diffinietur in ſequentibus. Nũc autem dicemꝰ qñ ⁊ quomodo ⁊ quis erit ſyllogiſmus ex cõtingentibus ꝓpoſitionibꝰ.

Capitulum duodecimũ.

Quoniã ãt ꝯtingere hoc huic ineſſe dupliciť eſt accipere: aut.n. cui ineſt hoc: aut cui cõtingit ineſſe ipſũ. Nã de quo.b.a. ꝯtingit hoꝝ alterũ ſignificat: aut de quo dicit̃.b. aut de quo ꝯtingit dici. ꝺ quo aũt.b.a. ꝯtigere: aut oĩ.b. poſſibile eſt eſſe.a. nihil differt: manifeſtũ igitur quoniã dupliciter dicit̃ a contingere oĩ.b. ineſſe. Primũ g̊ dicamꝰ de quo.c. contingit.b. ⁊ ꝺ quo.b.a q̈s erit ⁊ qualis ſyllogiſmus: ſic.n. vtreq; propoſitiones ſũmunt̃ ſᵐ contingere. Qñ autẽ de quo ineſt.b. contingit.a. hic q̈dẽ eſt ineſſe illa vero cõtingens q̃re a ſimilibꝰ figuris incipiẽdum quẽadmodũ ⁊ in alijs. Qñ igit̃ contingit.a.oĩ.b.⁊.b.oĩ.c. erit ſyllogiſmꝰ ꝑfectꝰ: quoniã.a. contingit oĩ.c. ineſſe: hoc ãt manifeſtũ ẽ ex diffinitiõe: nã cõtingere oĩ ineſſe ſic dicebamus. Similiter aũt: ⁊ ſi.a. ꝯtingit nulli.b. b. aũt oĩ.c. quoniã a nulli.c. ꝯtinget. Nam de quo.b. contingit.a. nõ contigere hoc erit nullũ dimittere ꝺ his q̃ ſꝰ.b. ꝯtigũt. Qñ ãt.a. cõtingit oĩ.b.b. ãt nulli.c. cõtingit ꝑ aſſumptas q̈dẽ ꝓpoſitiones nullus fit ſyllogiſmus: conuerſa aũt.b.c. ſᵐ contingẽs fit idem qui ⁊ p̃us. Quoniam aũt contingit.b. nulli.c. ineſſe contingit ⁊ oĩ ineſſe. hoc aũt dictũ eſt prius: q̃re ſi.b. q̈dẽ omni.c.a. vero oĩ.b. rurſus ideʒ fit ſyllogiſmus. Similiter aũt ⁊ ſi ad vtraſq; propoſitiones negatio ponat̃ ꝯtingere dico aũt ut ſi.a. ꝯtigat nulli.b.⁊.b. nulli.c. nã ꝑꝑ aſſumptas ꝓpoſitiones nullus fit ſyllogiſmus conuerſis aũt rurſus idem fit qui ⁊ prius.

Manifeſtuʒ eſt quoniã negatione poſita ad minorem extremitatẽ vel ad vtraſq; propoſitiones aut non fit. ſyllogiſmꝰ: aut fit q̈dẽ ſʒ nõ ꝑfectꝰ: ex ꝯuerſione.n. fit neceſſariũ. Si ãt altera q̈dem ꝓpoſitionũ vl̃is: altera q̈dẽ ꝑticularis ſumat̃ ad maiorẽ extremitatẽ poſita vl̃i ſyllogiſmus erit ꝑfectꝰ. Nã ſi eni.a.oĩ.b. contingit.b. aũt alicui.c. cõtinget.a. alicui.c. ineẽ hoc aũt mãifeſtũ eſt ex diffinitione ꝯtingẽtis Rurſum ſi.a. contingit nulli.b.b. aũt contingit alicui.c. ineſſe neceſſe eſt a contingere alicui.c. non ineſſe: demonſtratio aũt eadẽ. Si ãt priuatiua ſumat̃ ꝓpoſitio ꝑticularis: vl̃is ãt affirmatiua ꝓpõne ſimiliter ſe hñte: vt ſi.a.oĩ b. contingit.b. aũt alicui.c. nõ ineſſe: ꝑ ſũptas q̈dem ꝓpões non fit ſyllogiſmꝰ: conuerſa ãt ꝑticulari: ⁊ poſita.b. alicui.c. contingere ineẽ eadem erit ꝯcluſio q̃ ⁊ priꝰ quẽadmodũ ĩ his q̃ ab initio. Si ãt que ad maiorẽ extremitateʒ eſt particularis q̃ ad minorẽ vl̃is: ſiue vtreq; affirmatiue ponatur: ſiue p̃uatiue: ſiue nõ ſimilis figure: ſiue vtreq; indefinite: uel ꝑticulares nullo modo erit ſyllogiſmꝰ. Nihil eniʒ ꝓhibet: b. tranſcendere.a.⁊ non p̃dicare de equis. quo.n.b. trãſcẽdit.a. ſumat̃.c. huic.n. neq; oĩ: neq; nulli: neq; alicui: neq; nõ alicui cõtingit.a. ineſſe: ſi q̈dẽ conuertant̃ ſᵐ contingere ꝓpoſitiones: ⁊.b. pluribus contingit q̃ꝑ.a. ineſſe. Amplius aũt ⁊ ex terminis manifeſtũ. nam ſic ſe habẽtibꝰ propoſitionibꝰ cõ

UVA. BHSC. IyR_048_1

ꝯtingit ⁊ primuꝫ poſtremo nulli ⁊ omni ex neceſſitate ieſſe. termini oēs oiuꝫ ieſſe quidem ex neceſſitate aial: albū: hō: non contingere vō; aial: albū: veſtis. Manifeſtū ē igiᷓ quoniam hoc mō ſe habentibꝰ terminis nullo mō fit ſyllogiſmus. Nā oīs ſyllogiſmus. uel eꝰ quod eſt ineſſe uel ex neceſſitate vel contingere: hic aūt neqꝫ ineſſe: neqꝫ neceſſarius manifeſtū ē quoniā nō ē. Nā affirmatiuus ꝑimit priuatiuū ⁊ priuatiuus affirmatiuum: reliquiᷓ ḡ ꝯtingere: hoc aūt ipoſſibile. oſtēſū ē. n. quoniā ſic ſe habētibus terminis ⁊ oī poſtremo primū ieſſe ⁊ nulli ꝯtingit ex neceſſitate: quare nō erit ꝯtingēs ſyllogiſmus: nam ꝯtigens nō erit neceſſariū Manifeſtū quoniam cū uniuerſales ſint termini in contigētibꝰ ꝓpoſitiōibus ſꝑ ſit ſyllogiſmus i prima figura: ſiue ſint predicatiui ſiue priuatiui: verū ex predicatiuis quidē ꝑfectus: ex priuatiuis āt iperfectus. Oꝫ āt contingere ſumere nō in neceſſariis: ſed ſm dictā diffinitioneꝫ aliquotiens aūt latet huiuſmodi.

Capitulum. xiiii.

Si aūt hoc quidē ieſſe: illa uero ꝓpoſitionū ꝯtingere ſumaᷓ. qn̄ que ad maiorē quidē extremitatē contingere ſignificauerit ꝑfecti erūt oēs ſyllogiſmi: ⁊ cōtingētes ſm dictā determinationem: Qn̄ vō q̄ ad minorē ⁊ iꝑfecti oēs: ⁊ ꝓuatiui ſyllogiſmi n̄ ꝯtigētis ſꝫ dictā dtermiatiōnē: ſꝫ eiꝰ qđ ē nulli aut nō oī ex neceſſitate. Si. n. nulli aut n̄ omni ex neceſſitate ꝯtingere dicimus ⁊ nulli ⁊ nō oī ineſſe. Contingit. n. a. oī. b. b. aūt oī. c. ponaᷓ ineſſe: quoniā igiᷓ ſub. b. ē. c. a. aūt contigit oī. b. manifeſtū eſt quoniā ⁊. c. oī cōtinget. fit aūt ꝑfectus ſyllogiſmꝰ. Similiter aūt ⁊ cū priuatiua ſit. a. b. propoſitio. b. c. aūt affirmatiua: ⁊ hoc quidem cōtingere: illa uero ieſſe ſumaᷓ ꝑfectus erit ſyllogiſmꝰ quoniā. a. cōtingit nulli. c. ineſſe quoniā ergo ineſſe poſito ad minorē extremitatē ꝑfecti ſūt ſyllogiſmi manifeſtū eſt. Qn̄ aūt ꝯrie ſe habētes erūt ſyllogiſmi per ipoſſibile mōſtrandū: ſimiliter aūt erit manifeſtū quoniā impfecti. nā oſtenſio nō ē ex ſūptis ꝓpoſitionibus. Primū aūt oſtendendū ſi cū ē. a. neceſſe ē eē. b. ⁊ cum ſit poſſibile eſſe. a. poſſibile erit eē. b. ex neceſſitate. Sit. n. ex ſic ſe habētibus terminis i quo quidē. a. poſſibile. in quo qdē. b. ipoſſibile. Si ḡ vnū ſit poſſibile qn̄ ē poſſibile fiet. ſi aūt alteꝝ ipoſſibile qn̄ impoſſibile nō fiet. ſimiliᷓ autē ſi. a. poſſibile ⁊. b. impoſſibile ꝯtinget. a. fieri preter. b. Si autem fieri ⁊ eē: nā qđ fit qn̄ factū fuerit ē oportet aūt nō ſolū ſumeᷓ i generatiōe poſſibile ⁊ ipoſſibile: ſed hoc qđ veꝝ eē ⁊ ineſſe qđ actū ē: ⁊ quocunqꝫ mō aliᷓ dicaᷓ poſſibile ioibus. n. ſimiliter ſe habebit. Ampliꝰ aūt cum ē. a. b. eē nō quoniā vno aliquo exiſtente. a. erit. b. oꝫ opinari. nihil. n. ē ex neceſſitate vno aliquo exiſtente: ſed duobus ad minus: vt qn̄ ꝓpoſitiōes ſic ſe hn̄t: ut dictū ē ad ſyllogiſmū. nā ſi. c. de. d. d. autē de. f. ⁊. c. de f. ex neceſſitate. ⁊ ſi poſſibile utrūqꝫ ⁊ cōcluſio erit poſſibilis. quēadmodū igiᷓ ſiqs ponat. a. qdē ꝓpoſitiōes. b. aūt cōcluſionē accidet nō ſolū. a. ſit neceſſariū: ⁊. b. neceſſariuꝫ: ſed ex poſſibili poſſibile. Hoc āt oñſo manifeſtū ē quoniā falſo poſito ⁊ non ipoſſibili: ⁊ qđ accidit ꝑꝑ poſitionē falſū erit ⁊ nō ipoſſibile. ut ſi. a. quidē falſū ſit nō tn̄ impoſſibile qū āt ſit. a. eſt ⁊. b. ⁊. b. erit falſū nō tn̄ impoſſibile. Qđ. n. oſtēſum ē ſi cum ē. a. ē. b. ⁊ qum ſit poſſibile eē. a. poſſibile erit eē. b. poſſibile poſitū ē āt. a. poſſibile eſſe. ⁊. b. erit poſſibile Si. n. impoſſibile ſimul idē erit poſſibile ⁊ impoſſibile. Determinatis autē his inſit. a. oī. b. b. āt cōtingit omni. c. neceſſe ē ergo. a. cōtingere omni. c. ineſſe n̄. n. cōtingat. b. autem omni. c. ponaᷓ ineſſe: hͦ autē falſum qdē nō tn̄ impoſſibile. ſi ḡ. a. quidē non contingit c. b. āt inſit oī. c. a. nō omni. b. ꝯtingit: fit. n. ꝑ tertiā figurā ſyllogiſmus: ſed poſitū erat omni ꝯtingere ineſſe. Neceſſe eſt ergo. a. omni c. ꝯtingere ineſſe. falſo. n. poſito ⁊ nō impoſſibili qđ accidit nō eſt impoſſibile. eſt āt ⁊ ꝑ primā figurā facere ſyllogiſmuꝫ ponētes. b. ineſſe. Naꝫ ſi. b. omni. c. ineſt. a. āt omni. b. ꝯtigit: ⁊ oī. c. ꝯtigit. a. ſꝫ poſituꝫ erat n̄ oī ineſſe. Oꝫ āt accipere oī ineſſe nō ſꝫ tp̄s determinātes ut nunc. aut in hoc tꝑe: ſed ſimpliciter: ꝑ huiuſmodi. n. ꝓpoſitōes ⁊ ſyllogiſmos facimus quoniā ſecundum nunc ſumptā ꝓpoſitionē non erit ſyllogiſmus: nihil. n. fortaſſe quādoqꝫ ꝓhibet ⁊ omni mouenti hominem ineſſe: vt ſi nihil aliđ moueatur: mouens āt ꝯtingit oī equo ſꝫ hō nulli equo ꝯtigit. ampliꝰ ſit ꝓmū qdē animal: mediū auteꝫ moueri. poſtremū vō hō: ḡ ꝓpoſitiōes qdeꝫ ſimiliter ſe habebūt cōcluſio erit neceſſaria nō ꝯtingens. ex neceſſitate. n. hō aial: manifeſtū eſt igiᷓ quoniā vniuerſale ſumēdū ſimpliciᷓ ⁊ nō tꝑe determinato. Rurſus ſit ꝓuatiua ꝓpoſitio uniuerſalis. a. b. ⁊ ſūmatur. a. qdeꝫ nulli. b. ineſſe. b. āt ꝯtingat oī. c. ineſſe: his igiᷓ poſitis neceſſe eſt. a. nulli. c. ineſſe n̄ n. ꝯtingat. b. aūt ponaᷓ ineſſe. c. ſicut prius neceſſe igiᷓ eſt. a. alicui. b. ineſſe. fit. n. ſyllogiſmus ꝑ tertiā figurā. hͦ āt impoſſibile: q̄re a. ꝯtinget nulli. c. poſito. n. falſo impoſſibile eſt qđ accidit. hic igiᷓ ſyllogiſmus nō eſt eiꝰ qđ determinatum eſt eſſe contingens: ſed nulli ineſſe ex neceſſitate: hoc enim eſt contradictio facte hypotheſis: poſitum enim eſt ex neceſſitate. a. alicui. c. ineſſe. ſyllogiſmus autem per impoſſibile eſt oppoſite contra-

UVA. BHSC. IyR_048_1

nã ariſtomenes ẽ intelligibilis ariſtomenes
a.aũt nõ ineſt.c.corruptibilis.n.eſt ariſtome
nes.nõ.n.ſyllogiſmus fiebat ſic ſe habentibꝰ
terminis.ſed oꝫ vniuerſaliter.a.b.ſumi ꝓpo
ſitionẽ:hoc v̾o falſum qd̾ ꝓponebat oẽm in-
telligibilem ariſtomenẽ ſemꝑ eſſe cũ ariſto-
menes corruptibilis ſit. Rurſũ in quo quidẽ
c.micalus:in quo aũt.b.muſicus micalus:in
quo aũt.a.corrũpi cras.veꝝ eſt ergo.b.de.c.
p̃dicari.nã micalus eſt muſicus micalus.ſed
a.de.b.corrũpet̾ eni cras micalus muſicus.a
autem de.c. falſum.hoc antem idem eſt pri-
ori.nõ.n.veꝝ eſt vniuerſaliter muſicus mi-
calus quoniã corrũpet̾. hoc autem non ſum
pto non erat ſyllogiſmus.hic autem falſa fit
in eo ꝙ pene.quoniaꝫ.n nihil differt dicere
hoc huic ĩeſſe aut hoc huic oĩ ĩeſſe ꝯcedimꝰ

Capitulum.xxxi.

Requenter.n.mẽtiri euenit eo ꝙ non
bene exponunt̾ ẜm ꝓpoſitioneꝫ termi
ni.ut ſi.a.q̃dẽ ſit ſãitas.b.v̾o egritudo
c.aũt hõ veꝝ ẽ dicere quoniã a nulli.b.ꝯtigit
ĩeẽ.nulli.n.egritudini inẽ ſãitas ⁊ rurſũ quo
niã.b.ineſt oĩ.c.oĩs.n.hõ ſuſceptibilis eſt.g.
egritudinis.videbit̾ igit̾ accidere nulli hoĩ
ꝯtingere ſanitatem ineſſe.Huiꝰ autem cã eſt
ꝙ nõ bene exponunt̾ termini ẜm dictionem
quoniã tranſumptis his que ſunt ẜm habi-
tudines non erit ſyllogiſmus. ut ſi ꝓ ſanita-
te quidem ponat̾ ſanuꝫ ꝓ egritudine autem
egꝝ.nõ.n.eſt veꝝ dicere quoniã non ꝯtin-
git egrotãti ineſſe ſanum eſſe.hoc autem nõ
ſumpto nõ fit ſyllogiſmus niſi ꝯtingentis.ħ
aũt nõ ĩpoſſibile.ꝯtingat.n. nulli hoĩ ineſſe
ſanitatem. Rurſuꝫ in media figura erit ſimi
liter falſum.nã ſanitatem quidem nulli egri
tudĩ.hoĩ v̾o oĩ ꝯtigit ineſſe q̃re nulli hoĩ egri
tudo. In tertia auteꝫ figura ẜm ꝯtingere ac
cidit falſum.eteni ⁊ ſanitateꝫ ⁊ egritudineꝫ ⁊
diſciplinã ⁊ ignorantiã ⁊ oĩo ꝯ̃ria oĩ ⁊ eideꝫ
ꝯtingit ineſſe.ſibi v̾o ĩpoſſibile inuicẽ.hoc au
tem in p̃dictis manifeſtum eſt. qñ.n.ei plu-
ra ꝯtingit ĩeſſe ꝯ̃igit ⁊ ſibi ĩuicẽ. Manifeſtũ
ergo quoniã in oĩbus his fit fallacia ꝓpter
terminoꝝ expõnem.trãſumptis.n.his q̃ ſũt
ẜm habitudines nihil fit falſum. Palã ergo
quoniã in hꝰmodi ꝓpoſitionibꝰ eſt ẜm habi
tum ꝓ habitu ſumendum ⁊ ponendum ter-
minum.

Capitulum.xxxii.

On oꝫ autem ſemꝑ terminos q̃rere
noĩe expõi.ſepe.n.erunt termini qui
bus ꝓpoſitum non eſt nomen q̃re ⁊
reducere difficile huiꝰmodi ſyllogiſmos.ali
quotiens aũt falli accidet ꝑꝑ hꝰ inquiſitiõeꝫ
ut qñ ĩmediatoꝝ eſt ſyllogiſmus.ſit autem.a
duo recti.b.triãgulꝰ.c.v̾o eq̃reꝰ.g̊ ei qd̾ eſt.c
ĩeſt.a.ꝑ.b.ei v̾o qd̾ eſt.b. nõ ĩã ꝑ alid̾. ꝑ ſe.n.
triãgulꝰ hꝫ duos rectos.q̃re nõ erit mediuꝫ
eiꝰ qd̾ eſt.a.b.cũ ſit demõſtratiuuꝫ.mãifeſtũ
n.quoniã mediũ nõ ſemꝑ ſit ſumẽdũ ut hoc
aliquid ſꝫ aliqñ orõeꝫ qd̾ accidit in p̃dcõ. In
eẽ p̃mũ medio ⁊ hoc poſtremo nõ ẽ ſumẽ ve
lut q̃ ſemꝑ p̃dicent̾ de ſe ĩuicẽ.ſil̾r p̃mũ.d̾ me
dio ⁊ hoc de poſtremo ⁊ ĩ ñ eẽ. ſiliter ſꝫ quo
tiẽs eẽ dr̃ ⁊ veꝝ dicere hoc totiẽſ oꝫ putare ſi
gnificare in eẽ:ut quoniã ꝯ̃rioꝝ eadẽ ẽ diſci-
plina. Sit.n.a.vnã eẽ diſciplinã.b.autẽ ꝯ̃ria
ſit ĩuicẽ.a.g̊ ĩeſt.b.ñ quoniã ꝯ̃ria vnã eẽ diſci
plinã earũdẽ. Accidit aũt qñqꝫ primũ de me
dio dici:mediũ aũt de tertio nõ dici: ut ſi ſo-
phia ẽ diſciplina:boni aũt eſt ſophia ꝯcluſio
quoniã boni ẽ diſciplina.g̊ bonũ quidẽ nõ ẽ
diſciplina:ſophia aũt ẽ diſciplina. Qñqꝫ aũt
mediũ de tertio dicit̾:primũ aũt de medio ñ
dicit̾:ut ſi q̃lis ẽ diſciplina oĩs aut ꝯ̃rii:bonũ
aũt ⁊ ꝯ̃riũ ⁊ q̃le ꝯcluſio quidẽ quoniã boni ẽ
diſciplina:nõ ẽ aũt bonũ diſciplina.neqꝫ q̃le
neqꝫ ꝯ̃riũ ſꝫ oĩuꝫ diſciplina. nõ ẽ aũt bonum
diſciplĩa neqꝫ ꝯcluſio ẜm rectũ neqꝫ q̃le neqꝫ
ꝯ̃riũ ſꝫ bonũ ħ. Eſt aũt qñqꝫ nꝫ p̃mũ de me
dio:neqꝫ ħ de tertio.prio de tertio qñqꝫ qui
dẽ dicto:qñqꝫ aũt nõ dicto:ut ſi cuius ẽ diſci
plina huiꝰ ẽ genꝰ boni aũt ẽ diſciplina cõclu-
ſio quoniã boni ẽ genꝰ:p̃dicat̾ aũt nulluꝫ de
nullo. Si aũt cuiꝰ ẽ diſciplina genꝰ ẽ ħ boĩ ãt
diſciplĩa ꝯcluſio:quoniã bonũ ẽ genꝰ.g̊ d̾ ex-
tremo quidẽ p̃dicat̾ p̃mũ de ſe aũt ĩuicẽ ñ di
cit̾ eodẽ aũt mõ ⁊ in nõ eẽ ſumendũ. Nõ.n.
ſignificat ſemꝑ nõ ineſſe ħ huic nõ eẽ hoc ħ:
ſꝫ aliqñ nõ eẽ hꝰmoĩ:aut ħ huic:ut quoniã ñ
ẽ motiõis motꝰ aut gñationis gñatio. volu-
ptatis aũt ẽ:nõ igit̾ voluptas gñatio:aut rur
ſus quoniã riſus quidẽ ẽ ſignũ: ſigni aũt nõ
ſignum.q̃re nõ ẽ ſignũ riſus:ſiliter aũt ⁊ ĩ ali
is in quibꝰ ĩterimit ꝓpõ eo ꝙ dicit̾ aliq̊ mõ
ad ipſũ genꝰ. Rurſũ quoniã eſtas nõ ẽ tẽpus
opportunũ:deo aũt eſtas quidẽ ẽ:tp̃s aũt op
portunũ nõ ẽ eo ꝙ nihil deo ꝓficiẽs. termi-
nos.n.ponendũ:eſtatẽ ⁊ tp̃ſ opportunũ:deũ
ꝓpõ aũt aſſumẽda ẜm noĩs caſus.ſimplicit̾
hic dicimꝰ de oĩbus quoniã terminos quidẽ
ſemꝑ ponendũ ẜm vocatiões noĩum: ut hõ:
aut bonũ aut ꝯ̃ria nõ hoĩs aut nõ boni:aut ñ
ꝯ̃rioꝝ. ꝓpões aũt ſumendũ vniuſcuiuſqꝫ
caſus.aut.n.quoniã huic ħ ut eq̃le:aut quo-
niã huiꝰ duplũ:aut ut feriẽs uel videns: aut
quoniã hic:ut quoniã hõ aĩal:aut ſi quolibet
mõ aliter cadit nomẽ ẜm ꝓpõnem. ĩeſſe aũt
hoc huic ⁊ veꝝ eſſe hoc totiens ſumendum
quotiens p̃dicamẽta diuiſa ſũt. ⁊ ħ aut quo
aut ſimplic iter. Amplius auteꝫ ſimplicia aut
complexa .ſimiliter aũt ⁊ non eſſe conſiderã
dũ.ħ aũt ⁊ determinãdũ meliꝰ.

Ca.xxxiii.

Eduplicat̾ aũt in ꝓpoſitionibꝰ ad
primam extremitatẽ ponẽduꝫ: nõ
ad mediũ dico ãt vt ſi fiat ſyllogiſ

UVA. BHSC. IyR_048_1

mus:quoniam iuſticia ē diſciplina i eo ꝙ bo
nuz ad primā extremitatē ponendū. Sit eni
a. diſciplina:quoniā bonū in quo.b.bonum i
quo vero.c.iuſticia:ergo.a.verū eſt de.b.pre
dicari:nam bonū eſt diſciplina quoniā bonū
ſed ⁊.b.de.c.nam iuſticia quidē bonū :ſic er-
go fit reſolutio.ſi aūt ad.b.ponaꝛ:quoniā bo
num nō erit ſyllogiſmus.nā.a.qdē de.b.veꝝ
erit.b.āt de.c.nōerit veꝝ.nā bonū quoniaz
bonū ꝑdicare ꝺ iuſticia falſū ⁊ nō itelligibile
ſimiliter aūt ⁊ ſi ſalubre oſtendaꝛ: quoniam
diſciplinatum eſt in eo ꝙ bonum:aut hirco-
ceru⁹ opinabile in eo ꝙ nō exiſtens: aut hō
corruptibile in eo ꝙ ſenſibile: in oībus enim
predicatis ad extremū maius reduplicatio ē
ponenda. Non eſt aūt eadem poſitio ter
minoꝝ qñ ſimpliciter quidē ſyllogizatuz ſue
rit.⁊ qñqz hoc aliqd: aut quo: aut quō .dico
aūt vt quoniā bonū diſciplinatū oñſum erat
⁊ qñ diſciplinatū quoniā bonum: ſed ſimpli
citer quidē diſciplinatū oñſum eſt:mediū po
nendum eſt ens. Si aūt quoniam bonuz qd
ens:ſit.a.quidem diſciplia quoniā:quid ens
in quo aūt.b.ens quid ⁊ in quo aūt.c. bonuz
verum aūt.a.de.b.predicari erat enim diſci-
plina alicuius entis:quoniā qd ens:ſed ⁊.b.
de.c.nā i quo.c.bonū quid quare ⁊. a.de. c.
erit ergo diſciplina boni quoniaz bonū erat
enim quid ens ꝓprie ſbe ſignum. Si aūt ens
medium ſit poſituz ⁊ ad extremū ens ſimpli
citer:⁊ non quid ens dictum ſit nō erat ſyllo
giſmus:quoniam diſciplina eſt boni:quoniā
bonum :ſed quoniam ens vt ſi ſit in quo. a.
diſciplia:quoniā ens i quo.b.ens i quo.c.bo
nū:manifeſtū ğ quoniā i ꝑticularib⁹ ſyllogiſ-
mis ſic ſumēdi ſūt ꝉmini. Oportz autem ⁊ ac
cipe que idem valeant nomina pro noibus:
⁊ orationez pro orationibus:⁊ nomen ⁊ ora-
tionez ⁊ ſemper pro oratione nomen accipe
re:facilior eſt enim terminoruz expoſitio vt
ſi nihil differt dicere ſuſpicabile non eſſe ge-
nus opinabilis:aut non eſſe idem qꝺ ſuſpi-
cabile quid opinabile:nam idem ꝙ ſignum
pro oratōne dicta ſuſpicabile ⁊ opinabile ter
mini ponēdi ſunt. Quoniam vero non idem
eē voluptatem bonum ⁊ eē voluptatez qꝺ bo
nuz nō ſimpliciꝛ ponēdum in terminos. Sz
ſi eſt ſyllogiſmus quoniā voluptas eſt bonū
terminū ponendum bonum. Si autem quo
niam ꝙ bonuz :quoniā ꝙ bonū. ſimiliter au
tem ⁊ in alijs.

Capitulum.xxxiiij.

On eſt autem idem neqz eē :neqz
diceꝛ quoniā cui.b.ineſt: huic quo
qz oi.a.ineſt : ⁊ diceꝛ cui oi.b.ineſt
⁊.a.ieſt|oi.nihil.n.ꝓhibz.b.ineſſe.c .nō oi āt
vt ſi ſit.b.quidē pulchrū.c.autez albū. Si igi
tur alicui albo ineſt pulchrum veꝝ eſt dicere
quoniā albo ineſt pulchrum:ſed nō omni for
taſſe. Si ergo.a.ineſt.b.non oi autez de quo
b.neqz ſi oi.c.ineſt.b.neqz ſi ſolum alicui ne-
ceſſe ē.a.ineſſe.c.nō qꝛ nō oi:ſz nec ineſt ei ꝙ
eſt.c.ſi autem de quocūqz.b.diciꝛ vere huic
oi ineſt.a.accidet.a.de quo oi.b. diciꝛ. de eo
oi dici. Si aūt.a.non dicaꝛ de oi ꝺ quo. b. di
citur nihil ꝓhibet ei qꝺ eſt.c. ineſſe.b.a .aūt
non omni aut oīno non ineſſe. In tribus er
go terminis manifeſtum:quoniaz de quo.b.
omni ⁊.a.diciꝛ hoc ē de quocūqz. b.diciꝛ de
omni diciꝛ ⁊.a.⁊ ſi.b.quidez de oi ⁊.a.ſimili-
ter. Si aūt non de oi non neceſſe ē.a.de om-
ni. Non oportet arbitrari ꝑꝑ expoſitōz aliqd
accidere incōueniēs:non enim laborauimus
in eo ꝙ aliqd ſit:ſed quēadmodū geometer
pedalem rectā hanc eē ſine latitudine diciꝛ q
non ē:ſed nō ſic vtiꝛ vt ex his ſyllogizās om-
nino enim ꝙ non ē vt totuz ad partē:⁊ aliud
ad hoc:vt pars ad totū:ex nullo taliuz oñdit
demōſtrator. Neqz enim fit ſyllogiſm⁹:expo
ſitione aūt ſic dicim⁹ vt ſentiat q diſcit:nō.n.
ſic fit vt ſine his non poſſibile demonſtrare
quēadmodū ex quib⁹ ſyllogiſmus. Nō lateat
aūt nos quoniā in eodē ſyllogiſmo nō omēs
concluſiones ꝑ vnam eandēqz figuram ſunt
ſed hoc quidē per hanc:illa vō per aliā. Pa
lā ergo quoniā ⁊ reſolutiones in his faciēde
Quoniā aūt non omnis ꝓpoſitio in omni fi
gura ſed in vnaquaqz diſpoſite ſunt.manife
ſtū ex ꝯcluſione in qua figura ſit querendū.
Et ad diffinitiōes orationū quecūqz ad vnū
ꝙ ſunt redarguētes eoꝝ qui ſūt in termino
ad qꝺ redargutū ē terminū ponendū ⁊ non
totā orationē.minus.n.ꝯtingit ꝑturbari pro
pter longitudinē:ut ſi aquam oſtendit quo-
niam humidus pot us:potuz ⁊ aquam termi
nos ponendum.

Capitulum.xxxv.

Amplius autez ex hypotheſi ſyllogiſ-
mos non eſt tentandū reducere.nam
non ex his que poſita ſunt reducere.
non.n.ꝑ ſyllogiſmos oſtenſi ſunt ſed ad pla-
citum ꝯceſſi oēs:ut ſi quis ponat ꝙ ſi vna q̄
dam ptās non ſit ꝯrioꝝ neqz diſciplinā vnā
eē deinde diſputat quoniā nō ē vna ptās cō-
trarioꝝ:ut ſanatiui ⁊ egrotatiui. Simul eniz
idem erit ſanatiuū ⁊ egrotatiuū: quoniā er-
go non ē vna ꝯrioꝝ omniū poteſtas oſtenſū
eſt.ſed quoniā non ē diſciplina vna nō oſten
ſū ꝙuis ꝯfiteri ſit neceſſe at non ex ſyllogiſ-
mo:ſed ex ꝯditione.hoc igiꝛ nō eſt reducere
quoniā aūt nec vna poteſtas eſt.ſic.n.forſitā
fuit ſyllogiſmus:illud aūt conditio.ſimiliter
autē ⁊ in his que ꝑ impoſſibile ꝯcludūꝛ. naz
neqz hos reſoluere ſed ad impoſſibile quidē

UVA. BHSC. IyR_048_1

quoniā non ꝯtingit ineſſe. Priuatio aūt quo
niā ꝯcluſio nō ꝯtigit: ſʒ neceſſaria ē. Sit eni
a. qdeʒ albū. b. aūt hō: in quo āt. c. equꝰ: ergo
a. albū ꝯtigit huic qdē oī: illi vō nulli ineſſe: ſʒ
b. nō ꝯtingit ineſſe. c. nec nō ineſſe. Quoniaʒ
igit̄ ineſſe nō poſſibile eſt māifeſtū. nullꝰ. n.
equꝰ hō: ſʒ nec ꝯtingere nō ineſſe: neceſſe. n.
eſt nullū equū hoiem eē: neceſſariū āt nō erit
ꝯtingēs. Nō igit̄ fit ſyllogiſmꝰ. Similit̄ aūt
oñdet̄: ⁊ ſi ecōuerſo ponat̄ ꝓuatiua: ⁊ ſi vtre
qʒ affirmatiue ponātur vel ꝓuatiue ꝑ eoſdeʒ
terminos erit demōſtratio. Et quoniā hic q
deʒ vlis: illa vō ꝑticularis vel vtreqʒ ꝑticula
res vel indefinite: aut quolibʒ mō aliter ꝯtin
git ꝑmutare ꝓpōnes: ſemꝑ eni erit ꝑ eoſdem
terminos demōſtratio. Manifeſtū ꝙ quoniā
vtriſqʒ ꝓpoſitionibus contingere poſitis nul
lus erit ſyllogiſmus. Capi. xv.

Si aūt altera qdē ineſſe: altera qdem
contingere ſignificat. Predicatiua q
deʒ ineſſe poſita. Priuatiua vō ꝯtin
gere nūꝙ erit ſyllogiſmꝰ ſiue vniuerſaliter ſi
ue ꝑticulariter ſumāt̄ termi: demōſtratio āt
eadē ⁊ ꝑ eoſdem terminos. Qñ aūt affirma
tiua ꝯtigere qdē priuatiua aūt ineſſe erit ſyl
logiſmus. Sumat̄. n. a. b. nulli ineſſe. c. vō oī
ꝯtingere: ꝯuerſa ergo ꝓuatiua. b. inerit nulli
a. a. aūt oī ꝯtingebat. fit ꝙ ſyllogiſmꝰ quoniā
b. ꝯtingit nulli. c. ꝑ ꝓmā figurā. Similiter āt
⁊ ſi ad. c. ponat̄ priuatiua. Si āt vtreqʒ ſint ꝓ
uatiue: ſignificet aūt hec qdē neceſſe: illa vō
ꝯtingere ꝑ ea qdē que ſumpta ſunt nihil acci
dit neceſſariū: cōuerſa āt ſm ꝯtingēs ꝓpōne
fit ſyllogiſmꝰ: quoniā. b. ꝯtigit nulli. c. ineſſe
queādmodū in ꝓoribꝰ: erit. n. pria figura. Si
āt vtreqʒ ponāt̄ p̄dicatiue nō erit ſyllogiſmꝰ
termī ineſſe qdē: ſanitas: aīal hō: nō ineē aūt
ſanitas: equꝰ hō. Eodē aūt mō ſe hēbit ⁊ in ꝑ
ticularibꝰ ſyllogiſmis. qñ. n. affirmatiua erit
ieſſe ſiue vniuerſaliter ſiue particulariter ſū
pta nulius erit ſyllogiſmꝰ. Hoc aūt ſimiliter
⁊ ꝑ eoſdē terminos demōſtrat̄ qbꝰ ⁊ prius.
Qñ aūt priuatiua erit ꝑ ꝯuerſionē queādmo
dū ⁊ in ꝓoribꝰ. Rurſum ſi ambe qdem dimē
ſiones priuatiue ſumātur: vniuerſaliter āt ꝙ
nō ineſſe ē ex ipſis qdē ꝓpoſitionibꝰ non erit
neceſſariū: cōuerſa aūt ꝯtingenti erit ſicut i
prioribꝰ ſyllogiſmis. ſi aūt nō ineſſe qdē ſit ꝓ
uatiua: ꝑticulari aūt ſumpta non erit ſyllogiſ
mus neqʒ p̄dicatiua exiſtēte altera ꝓpoſitio
ne: neqʒ qñ vtreqʒ ponūtur infinite vel affir
matiue: vel negatiue: vel ꝑticulares: demon
ſtratio āt eadē: ⁊ ꝑ eoſdē t̄minos. Ca. xvi.

Si aūt hic qdē ꝓpōnum ex neceſſita
te: illa vō ꝯtigere ſignificat ꝓuatiua
qdem neceſſaria erit ſyllogiſmus nō
ſolū quoniā ꝯtingit nō ineſſe: ſed quoniā nō
ieſt: affirmatiua āt non erit. ponat̄ eni. a. nul
li qdē. b. ieſſe ex neceſſitate. c. āt oī ꝯtigere cō
uerſa ꝙ ꝓuatiua. ⁊. b. nulli. a. inerit. a. āt oī. c.
ꝯtigebat. fit igit̄ rurſus ꝑ ꝓmā figurā ſyllo
giſmꝰ: quoniā. b. ꝯtigit nulli. c. ieſſe. Simili
ter āt manifeſtū quoniā non ineſt. b. nulli. c.
ponat̄. n. ieſſe ꝙ ſi. a. ꝯtigit nulli. b. aūt ieſt ali
cui. c. a. alicui. c. ñ contiget: ſʒ oī ponebat̄ con
tingere: eodem aūt modo oñdit̄ ⁊ ſi ad. c. po
nat̄ ꝓuatiuū. Rurſū ſit p̄dicatiua quideʒ ne
ceſſaria: altera āt ꝯtigens ⁊. a. b. quideʒ con
tigat nulli. c. aūt oī iſit ex neceſſitate ſic ſe ha
bentibꝰ terminis nullus erit ſyllogiſmus. ac
cidit. n. b. ñ ieſſe. c. ex neceſſitate. ſit. n. a qdeʒ
albū: i quo āt. b. homo: i quo aūt. c. cignus er
go albū quideʒ cigno ex neceſſitate ineſt hoī
āt ꝯtigit nulli: ⁊ hō nulli cigno ex neceſſitate
Quoniā igit̄ eiꝰ qḋ eſt ꝯtingere nō eſt ſyllo
giſmus manifeſtū eſt. nā ex neceſſitate non
erit ꝯtingens: ſʒ neqʒ neceſſariū. nā neceſſa
riū aut ex utriſqʒ neceſſariis: aut ex priuati
ua cōtigebat. Amplius aūt ⁊ poſſibile eſt
his poſitis. b. ieſſe. c. nihil ꝓhibet. c. ſub. b. eſ
ſe. a. āt oī. b. quidē ꝯtingere. c. aūt ex neceſſi
tate ineſſe: ut ſi. c. quidē ſit uigilās. b. āt aīal:
i quo aūt. a. motus. nā uigilāti quidē ex ne
ceſſitate ineſt motus: aīali aūt oī ꝯtingit: ⁊ cē
vigilās aīal. manifeſtū ꝙ quoniā nec eiꝰ qḋ ē
non ineſſe: ſiquidē ſic ſe habentibꝰ terminiſ
neceſſe ē ieſſe. neqʒ. n. oppoſitaꝝ dictionū: q̄
re nullus erit ſyllogiſmus. ſimiliter aūt ⁊. e.
cōuerſo oñdet̄ poſita affirmatiua. Si autē
ſilis figure ſint ꝓpōnes cū ſint ꝓuatiue ſꝑ
erit ſyllogiſmus: ꝯuerſa ſm ꝯtigere ꝓpōne
queādmodū ⁊ i ꝓoribꝰ. Sumat̄. n. a. b. qdeʒ
ex neceſſitate ñ ieſſe. c. aūt ꝯtigere ñ ineſſe:
ꝯuerſis ꝙ ꝓpōnibꝰ. b. quidē nulli. a. inē. a. āt
oī. c. ꝯtingit. fit igit̄ prima figura. ⁊ ſi ad. c. po
nat̄ ꝓuatiuū ſimilit̄. Si aūt p̄dicatiue ponūt̄
nō erit ſyllogiſmus. nā eiꝰ qḋ ē nō ieſſe: aut
eiꝰ qḋ ē ex neceſſitate: manifeſtū quoniā nō
erit eo qḋ nulla ſūpta ſit ꝓuatiua ꝓpoſitō ne
qʒ in eo quod ē ineſſe neqʒ in eo quod eſt ex
neceſſitate ineſſe ſed neqʒ eius quod eſt con
tingere nō ineſſe: ⁊ eiꝰ qḋ ē non ieſſe: ex ne
ceſſitate. n. ſic ſe habētibꝰ termis. b. nō ierit
c. ut ſi. a. quidē ponat̄ albū i quo aūt. b. cignꝰ
i quo aūt. c. hō. neqʒ oppoſitaꝝ affirmatio
nū quoniā oñſū ē. b. ex neceſſitate nō ineſſe
c. ñ ergo ſit ſyllogiſmus oīno: ſiliter aūt ⁊ in
particularibꝰ ſe habebit ſyllogiſmuſ. Qñ. n.
fuerit priuatiua vlis ⁊ neceſſaria ſemper erit
ſyllogiſmus: ⁊ eiꝰ qḋ ē cōtingere: ⁊ eiꝰ qḋ nō
eſt ineſſe: demōſtratio aūt ꝑ ꝯuerſionē: qñ āt
affirmatiua nūꝙ. Eodē aūt mō oñdit̄ quo
i vlibꝰ. ⁊ ꝑ eoſdē terminos: nec qñ vtreqʒ ſu
mūt̄ affirmatiue. nā ⁊ huiꝰ eadē demonſtra

UVA. BHSC. IyR_048_1

tio q̄ ⁊ priꝰ. Qn̄ aūt vtreqȝ quidē priuatiue:
vlis āt neceſſaria q̄ n̄ ieſſe ſignificat: ꝑ ea q̄-
dē que ſupta ſt̄ n̄ erit neceſſaria: ꝯuerſa aūt
ſm ꝯtigere ꝓpoſitionē erit ſyllogiſmus. quē
admodū i prioribus. Si āt utreqȝ ifinite uel
ꝑticulares ſumāt̄ nō erit ſyllogiſmus: demō
ſtratio aūt eadem: ⁊ ꝑ eoſdeȝ t̄minos. māife-
ſtū igit̄ ex predictis quoniā ꝓuatiua vli poſi
ta neceſſaria: ſꝑ fit ſyllogiſmꝰ: nō ſolū eiꝰ qđ
eſt ꝯtingere nō ieſſe ſed nō ieſſe: affirmatiua
āt nūq̄: ⁊ quoniā eodeȝ mō ſe habētibꝰ ter-
minis neceſſariis ⁊ i bis q̄ iſunt fit ⁊ n̄ fit ſyl
logiſmus. Palā aūt quoniā oēs iperfecti ſūt
ſyllogiſmi ⁊ quoniā ꝑficiūt̄ ꝑ predictas figu
ras. Ca. xvii.

IN poſtrema aūt figura ⁊ vtriſqȝ cō
tigētibꝰ ⁊ altera ſꝑ erit ſyllogiſmus
Qn̄ ḡ ꝯtingere ſignificāt ꝓpoſitiōes ⁊ ꝯclu
ſio erit ꝯtigēs: ⁊ qn̄ hoc qdē ꝯtigere: illa v̄o
nō ieſſe. Qn̄ āt altera pōit̄ neceſſaria: ſi affir
matiua qdem nō erit ꝯcluſio neqȝ neceſſaria
nȝ ieſſe. Si aūt priuatiua eiꝰ q ō ē non ineſſe
erit ſyllogiſmus quēadmodū i prioribꝰ. Su
mēdū aūt ⁊ i bis ſimilit̄ qđ ē i ꝯcluſiōibꝰ ꝯti
gēs. Sint ergo ꝓmū ꝯtigētes: ⁊.a.⁊.b. ꝯtin-
gat oi.c. ineſſe. Quoniā ḡ ꝯuertit̄ ꝑticularit̄
affirmatiua.b. aūt oi.c. ꝯtingit ⁊.c. alicui.b.
ꝯtinget: quare ſi.a. qdē oi.c.c. aūt alicui.b. ⁊
a. alicui.b. ꝯtiget. fit.n. ꝓma figura: ⁊ ſi.a. q-
dē ꝯtiget nulli.c. ieſſe. b. āt oi.c. neceſſe ē.a.
alicui.b. contigere nō ieſſe: erit ḡ rurſū ꝓma
figura ꝑ ꝯuerſionē: ſi aūt vtreqȝ ꝓuatiue po
nāt̄ ex bis qdē q̄ ſupta ſūt neceſſariū ꝯuer-
ſis aūt ꝓpoſitiōibꝰ erit ſyllogiſmꝰ quēadmo
dū in ꝓoribꝰ. ſi.n.a.⁊.b. ꝯtigūt nulli.c. ieē.b.
ſi traſmutat̄ āt oi.c. neceſſe eſt.a. alicui.b. cō
tingere n̄ ieē erit.n. rurſus prima figura ꝑ cō
uerſionē. ſi āt bic qdē t̄minoꝝ vlis ille v̄o ꝑti
cularis eodē mō ſe habētibꝰ terminis quo i
eē ⁊ erit ⁊ nō erit ſyllogiſmus. ꝯtingat.n.a.
oi qdē.c.b. āt alicui.c. ieſſe: erit ḡ rurſū ꝓma
figura ꝑticulari ꝓpoſitiōe ꝯuerſa nā ſi.a. oi
c.c. āt alicui.b.⁊.a. alicui.b. ꝯtigit. Et ſi ad.b.
c. ponat̄ vlis ſimiliter. ſimiliter āt ⁊ ſi.a.c. q-
dē ꝓuatiua ſit.b.c. āt affirmatiua: erit.n. rur
ſū prima figura ꝑ cōuerſionē ſi aūt vtreqȝ ꝓ
uatiue ponāt̄ bic qdē vniuerſalit̄: illa v̄o ꝑti
cularitur: ꝑ ea qdem q̄ ſupta ſūt nō erit ſyl-
logiſmus. cōuerſis āt ꝓpoſitiōibꝰ erit quēad
modū i ꝓoribus. Qn̄ āt vtreqȝ idefinite uel
ꝑticulares ſumūt̄ nō erit ſyllogiſmus. eteni
necē eſt.a. oi ⁊ nulli.b. ineſſe: termini ineſſe.
animal bomo. album. non ineſſe. equus bō:
album: medium albuȝ. Ca. xviii.

Si āt hoc qdem ꝓpoſitionū ineſſe illa
v̄o ꝯtingere ſignificat. ꝯcluſio qdem
erit quoniā ꝯtingit ⁊ nō quoniā ieſt. ſyllogiſ-
mus aūt erit eodē mō ſe bn̄tibꝰ terminis vt i
ꝓoribꝰ. Sint.n. ꝓmuȝ qdē ꝑdicatiue ⁊.a. qdē
oi.c. inſit.b. aūt ꝯtingat oi ieſſe. ꝯuerſa ergo
b.c. erit ꝓma figura ⁊ ꝯcluſio quoniaȝ ꝯtigit
a. alicui.b. ineſſe: cū.n. altera ꝓpōnum ſigni-
ficauerit ꝯtingēs i pria ⁊ ꝯcluſio erit ꝯtingēſ
Similiter aūt ⁊ ſi.b.c. qdē ineſſe.a.c. aūt ꝯti-
gere: ⁊ ſi.a.c. qdē ꝓuatiua.b.c. aūt ꝑdicatiua
iſit āt alterutrū vtrūqȝ ꝯtigēs erit ꝯcluſio: fit
eni rurſū pria figura. oñſuȝ ē aūt quoniā alte
ra ꝓpō ſignificet ꝯtigere i ipſa: ⁊ ꝯcluſio erit
ꝯtigens. Si aūt ꝯtigēs ꝓuatiua ponat̄ ad mi
norem extremitatē: aut in vtraqȝ ſumat̄ ꝓua
tiua ꝑ ea qdē q̄ poſita ſunt nō erit ſyllogiſmꝰ:
ꝯuerſis aūt erit quēadmodū ⁊ in ꝓoribꝰ. Si
āt bic qdē ꝓpoſitionū fuerit vlis illa v̄o ꝑticu
laris: vtriſqȝ qdē ꝑdicatiuis: aut vli qdē ꝓua
tiua ꝑticulari aūt affirmatiua ideȝ erit modꝰ
ſyllogiſmoꝝ. oēs eni claudūt̄ ꝑ primā figurā
q̄re manifeſtū: quoniā eiꝰ qđ eſt ꝯtingere ⁊ n̄
ineſſe erit ſyllogiſmꝰ. Si aūt affirmatiua qdē
vlis ꝓuatiua āt ꝑticularis ꝑ ipoſſibile erit de
monſtratio. Inſit.n.b. quidē oi.c.a. āt ꝯtigat
alicui.c. nō ineſſe neceſſe ergo.a. alicui.b. ꝯti
gere non ieſſe. Nā ſi oi.b. ineſt.a. ex neceſſi-
tate.b. aūt oi.c. poſitū eſt ineſſe.a. oi.c. ex ne
ceſſitate inerit hoc aūt oñſum ē priꝰ: ſed poſi
tuȝ ē alicui ꝯtigere nō ineſſe. qn̄ aūt indefini-
te vel ꝑticulares ſūmunt̄ vtreqȝ nō erit ſyllo
giſmus: demonſtratio aūt eadeȝ q̄ ⁊ in vlibꝰ
⁊ per eoſdē termios. Si aūt bic quidem ꝓpo
ſitionum neceſſaria: illa vero ꝯtingēs: ſi ꝑdi-
catiui ſint t̄mini ſēper eiꝰ qđ eſt ꝯtingere erit
ſyllogiſmꝰ qn̄ aūt fuerit bic quidē ꝑdicatiuꝰ
ille vero priuatiuꝰ ſi ſit affirmatiuus quidem
neceſſarius eius qđ eſt ꝯtigere nō ineſſe. Si
aūt priuatiuus ⁊ eiꝰ qđ eſt ꝯtingere nō ineſſe
⁊ nō ineſſe eiꝰ aūt qđ eſt ex neceſſitate nō in
eſſe nō erit ſyllogiſmus ſicut nec in aliis figu
ris. Sint ḡ ꝑdicatiui termini primū. ⁊.a.c.
oi inſit ex neceſſitate.b. aūt oi.c. contingat in
eſſe. Quoniā ergo.a. oi.c. neceſſario ineſt.c.
aūt alicui.b. cōtingēs: ⁊.a. alicui.b. cōtingenſ
erit ⁊ nō erit ſic eni accidit i ꝓma figura. Si
militer aūt oñdet̄ ⁊ ſi.b.c. quidē ponat̄ neceſ
ſaria.a.c. aūt contingēs. Rurſū ſic bic quidē
priuatiuū: neceſſariū autem ꝑdicatiuū: ⁊.a. q
dem ꝯtingat nulli.c. ineſſe.b. autē oi inſit ex
neceſſitate: erit ergo rurſū prima figura: naȝ
priuatiua ꝓpō contingere ſignificat: manife
ſtum igit̄ quoniā concluſio erit ꝯtingēs. cuȝ
eni ſic ſe hēbant ꝓpōnes i prima figura ⁊ cō-
cluſio erat ꝯtingens. Si autem priuatiua ꝓ
poſitio ſit neceſſaria: ⁊ concluſio erit: quoniā
alicui contingit nō ineſſe: ⁊ quoniā nō ineſt.
ponat̄ eni.a. nō ineſſe.c. ex neceſſitate.b. au
tē oi ꝯtingere: cōuerſa ergo.b.c. affirmatiua
prima erit figura ⁊ neceſſaria priuatiua pro
poſitio. qn̄ aūt ſic ſe hēbant ꝓpōnes ꝓuatiue

UVA. BHSC. IyR_048_1

accidebat.a.contigere non ineē alicui. c.ꝛ nō
ineſſe:q̄re ꝛ.a.neceſſe ē alicui. b.non ineſſe.
Qñ aūt ꝓuatiua ponit̄ ad minorē extremita
tem ſi ꝯtingēs qdē erit ſyllogiſm⁹ trāſumpta
ꝓpōe queādmodū ꝛ in prioribus. Si aūt ne
ceſſariū non erit:eteni neceſſe ē.oi ꝛ nulli ꝯti
gere ineſſe:termi aūt oi ineſſe ſomn⁹:equ⁹ ſō
nians:hō nulli ineſſe:ſomnus:equ⁹ vigilans
hō. Siliter aūt ſe hēbit:ꝛ ſi hic qdeꝫ termino
rū ſit vniuerſalis:ille vō ꝑticularis ad mediū
nā ſi vtriqꝫ ſint p̄dicatiui ei⁹ qd ē ꝯtigere:ꝛ ñ
eius qd ē ineſſe erit ſyllogiſm⁹:ꝛ qñ hic qdeꝫ
ꝓuatiuū ſumit̄ illud vō affirmatiuū: neceſſa-
rium aūt affirmatiū. Qñ aūt priuatiuū neceſ
ſarium::ꝛ ꝯcluſio erit ei⁹ qd eſt nō ineſſe.nā
idem erit modus demōſtratiōis.ꝛ qū vniuer
ſales ſint termi:nec eſſe enīꝫ eſt ꝑ primā figu
ram ꝑfici ſyllogiſmos:q̄re vt illis ꝛ in his ne
ceſſariū accidere.qñ auteꝫ ꝓuatiuū fuerit vli
ter ſumptū ad minorē extremitatē.ſi cōtingēs
qdeꝫ erit ſyllogiſmus ꝑ conuerſionē. Si aūt
neceſſe nō erit.oñdet̄ aūt eodem mō quo ꝛ ī
vlibus ꝛ ꝑ eoſdem terminos. Manifeſtuꝫ ḡ
in hac figura qñ ꝛ qūo erit ſyllogiſmus: ꝛ qñ
eius qd eſt ꝯtingere:ꝛ qñ eius qd eſt īeſſe. pa
lam aūt ꝛ quoniam omnes imperfecti ꝛ quo
niam omnes ꝑficiunt̄ per primā figuram.

Capitulū.xx.

Quoniā igit̄ qui ī his figuris ſūt ſyllo
giſmi ꝑficiūtur ꝑ eos q̄ in p̄ma ſūt fi
gura vlis ſillogiſmos:ꝛ ī hos r̄ducū
tur palā ex predictis eſt. Quoniā āt ſimplici
ter oīs ſyllogiſm⁹ ſic ſe hēbit:nūc erit manife
ſtū qū oñſiuus fuerit oīs q̄ fit ꝑ aliquā iſtarū
figurarū neceſſe ē ergo oēm demōſtratiōem
erit oēm ſyllogiſmū:aut ineſſe qdē:aut nō in
eſſe mōſtrare:ꝛ hoc aut vliter aut ꝑticularit̄.
Amplius aūt oñſiue aut ex hypotheſi:ei⁹ aūt
qd ē ex hypotheſi ꝑs ē īpoſſibile. Primū ḡ di
cemus de oñſiuis:his.n.oſtenſis manifeſtū
erit qui ſūt ad īpoſſibile:ꝛ oīo de his q̄ ex hy
poteſi. Si ḡ opteat a.ꝛ b.ſyllogizare vel ineē
vel ñ ineſſe neceſſe ē ſumere aliqd de aliquo.
ſi ergo.a ſumat̄ ď.b.quod ex p̄ncipio eſt erit
ſumptū. Si aūt.a.de.c.c.autem de nullo nec
aliud de illo:neqꝫ de.a.alterū null⁹ erit ſyllo
giſm⁹.nā ī eo ꝙ vnū de vno ſumit̄ nihil acci
dit ex neceſſitate:quare aſſumēda ē altera ꝓ
poſitio.ſi igit̄ ſumat̄.a.ď alio.aut aliud ď.a.
aut de.c.alteꝝ:ſyllogiſmū quidē eē nihil pro
hibet ad.b.aūt nō erit per ea que ſūpta ſunt
nec.qñ.c.ieſt alteri:ꝛ illud alii: ꝛ hoc alteri:
ñ copulet̄ aūt ad.b.nec ſic erit ad.b.ſyllogiſ
mus. Dio.n.dicimus quoniam nullus vnꝙ
erit ſyllogiſm⁹ ali⁹ ď alio ñ ſūpto aliquo me
dio qd ad utrūqꝫ ſe habet quoquo mō pre-
dicatiōib⁹. Nā ſyllogiſm⁹ quidē ſimpliciter
ex ꝓpoſitionibus eſt ad hoc aūt ſyllogiſm⁹
ex ꝓpoſitiōib⁹ que ad hoc.qui āt huiuſmodi
ē ad hoc ꝑ ꝓpoſitiones huiuſmodi ad hoc:
īpoſſibile aūt ad.b.ſumere ꝓpoſitionē nihil
predicātes de eo neqꝫ negātes. Aut rurſum
eius ꝙ ē.a.ad.b.nihil cōmune ſumētes ſed
utriuſqꝫ ꝓpria quedā predicātes aut negan
tes quar̄ ſumēdū aliquod mediū vtriſqꝫ qd
copulet predicatiōes:ſi erit huiuſmodi ad h̄
ſyllogiſmus:ergo ſi neceſſe ē aliquid ſumer̄
ad utraqꝫ cōe. hoc aūt contingit tripliciter:
aut.n.a.de.c.ꝛ.c.de.b.predicātes: aut.c.de
utriſqꝫ.aut vtraqꝫ de.c.he aūt ſūt tres dicte
figure. Manifeſtū quoniā oēm ſyllogiſmū
neceſſe ē fieri per aliquā haꝝ figuraꝝ. Naꝫ
eadem ratio eſt:ꝛ ſi per plura copuletur ad
b.eadē.n.erit figura ꝛ ī prioribus. Quoniaꝫ
igit̄ oſtenſiui terminant̄ ꝑ predictas figuraſ
manifeſtū eſt. Quoniā aūt ꝛ hi qui ad īpoſ-
ſibile palā erit per hec. Oēs enim qui per ī-
poſſibile ꝓl ant.falſū quidem ſyllogizant.
qd aūt ex p̄ncipio erat ex hypotheſi mōſtrāt
Quoniā accidit aliquod īpoſſibile poſita cō
tradictione:ut quoniam diameter eſt icōmē
ſurabilis coſte.eo ꝙ fiūt abūdantia equalia
poſito commēſurabili:ergo equalia quidem
fieri abūdantia ꝑfectis ſyllogizant.aſſimetꝝ
aūt eē diameteꝝ ex hypotheſi mōſtrant:quo
niam accidit falſū ꝑp contradictioneꝫ. Hoc
n.fuit per impoſſibile ſyllogizare oſtēder̄ ali
quid impoſſibile.ꝑpter priorem hypotheſiꝫ.
Quare quoniaꝫ falſus ſit ſyllogiſmus oſten-
ſiuus ī his q̄ ad īpoſſibile deducūt̄ qd āt ē ex
p̄ncipio ex hypoteſi mōſtrat̄. Oñſiuos āt ꝑ⁹
dixim⁹:quoniā ꝑ has termināt̄ figuras:māi
feſtū quoniā ꝛ ꝑ īpoſſibile ſyllogiſmi per has
erūt figuras.ſiliter aūt ꝛ alii oēs q̄ ſunt ex hy
potheſi:in oīb⁹.n.ſyllogiſmus fit ad trāſum
ptum. Quod āt erat ex p̄ncipio ꝑ oñſionem
terminat̄:aut aliquā aliam hypotheſim. Si
aūt hoc verū neceſſe eſt oīum demonſtratiōeꝫ
ꝛ oēs ſyllogiſmū fieri ꝑ tres figuras p̄dictas.

Capitulū.xxi.

Oc āt oñſo palā quoniā oīs ſyllogiſ-
mus ꝑficit̄ ꝑ p̄mā figurā: ꝛ reducit̄
ī h⁹ vniuerſales ſyllogiſmos. Amplius āt
in oīoꝫ aliquē termioꝝ p̄dicatiuū eſſe: ꝛ vni
uerſalē eſſe. Sine.n.vli aut nō ſit ſyllogiſm⁹:
aut non ex hoc qd poſitū ē:aut ꝙ ex p̄ncipio
erat petet:ponat̄.n.muſicā voluptatē eſſe ſtu
dioſam. Si ḡ poſuerit voluptateꝫ eē ſtudioſā
non addēs oēm nō erit ſyllogiſmus.ſi aūt ali
quā voluptatē:ſi aliā quideꝫ nihil ad hoc qd
poſitū eſt. Si aūt eandem qd ex p̄ncipio erat
ſumet. Magis aūt fit manifeſtuꝫ in figuris:
vt quoniam equicruris equales ſunt anguli
qui ſunt ad baſim:ſint in centrum ducte.a.b.
Si ergo equalem ſumpſerit.a.c.angulum ei-
quod eſt.b.d.non omnino ponens eq̄les coſ

UVA. BHSC. IyR_048_1

qui ſunt ſemi circuloꝝ:⁊ rurſum.c.ei qđ ē.d.
nō oē aſſumens eū qui eſt inciſionis. Amplꝰ
vb equalibꝰ exiſtentibus angulis eq̄libꝰ dēp-
tis equales eē reliquos.ſ.e.f.qđ ex principio
erat patet niſi ſumat ab eq̄libus oībꝰ dēptis:
eq̄les erūt rliq̄. Manifeſtū ergo quoniā i oi
oꝫ vniuerſale eſſe. Et quoniā vniuerſale q̄dē
ex oībus terminis vniuerſalibus mōſtratur:
particulare aūt ⁊ ſic ⁊ aliter:quare ſi cōclu-
ſio ſit vniuerſalis ⁊ termīos neceſſe ē vniuer
ſales eſſe. Si aūt vniuerſales ſint termini cō
tingit ⁊ ꝯcluſionē nō eſſe vniuerſalē:palaꝫ ēt
quoniā nō in oi ſyllogiſmo aut vtrāqꝫ: aut al
teram ꝓpōnem ſil'em neceſſe ē fieri ꝯcluſiōi
Dico aūt non ſolū in eo ꝙ affirmatiua ſit vel
negatiā:ſꝫ i eo ꝙ neceſſaria:aut ineſſe:aut cō
tingens. Cōſiderare aūt oꝫ ⁊ alia predicamē
ta. Manifeſtū aūt ſimpliciter: qñ erit ⁊ quā
do nō erit ſyllogiſmꝰ:⁊ qñ poſſibiliſ.⁊ qñ ꝑfe
ctus:⁊ quoniā ſi ē ſyllogiſmꝰ neceſſe ē termi-
nos ſe habere ſm aliquem dictorum modo
rum.

Capitulum.xxii.

Alam aūt ⁊ quoniā oīs demōſtratio
erit ꝑ tres t̄minoſ ⁊ nō plures niſi ꝑ
alia:⁊ alia eadē ꝯcluſio fiat:ut.e.vt ꝑ
a.b.⁊ ꝑ.c.d.aut ꝑ.a.b.⁊.a.c.⁊.b.c.plura eniꝫ
media eorūdem eſſe nihil ꝓhibet.hec aūt cū
ſint nō vnus:ſꝫ plures ſūt ſyllogiſmi:aut rur
ſum quando vtrumqꝫ.a.b.ſumitur per ſyllo-
giſmum:vt.a.per .c.d.⁊ rurſum. b.per .f.g.
aut hꝰ quidē inductione:illud autem ſyllogiſ-
mo:ſꝫ ſic plures ſyllogiſmi plures enim con-
cluſiones ſūt:vt.a.b.⁊.c. Si aūt nō plures ſꝫ
vna:ſic q̄dem ꝯtingit ꝑ plura eandē fieri ꝯclu
ſionē:vt aūt.e.ꝑ.a.b.īpoſſibile. Sit eni.e.cō-
cluſū ex.a.b.c.d.ḡ neceſſe ē aliq̄đ eoꝝ ad ali-
q̄d ⁊ ad aliđ ſūptū eē:hoc q̄dē vt totuꝫ: illud
v̄o vt pars:hic.n.oñſuꝫ ē p̄us:quoniā ſi ē ſyl-
logiſmꝰ neceſſe ē ſic aliquoſ hr̄e t̄minoꝝ hēat
ergo.a.ſe ſic ad.b.ē igit̄ aliq̄d ex eis ꝯcluſio.
ergo aut.e.aut.c.alterū:aut eoꝝ q̄ ſūt. c.d.al
terum:aut aliud q̄d p̄ter hec.⁊ ſi.e.q̄dē ex. a.
b.tātū erit ſyllogiſmꝰ.c.d.āt ſi quidē ſe hēant
ſic vt ſit hoc quidē vt totū illud v̄o vt ꝑs: erit
aliq̄d ex illis aut.e.aut aliquid eoꝝ q̄ ſunt. a.
b.alteꝝ:aut aliud quid preter hec.⁊ ſi.e.q̄deꝫ
aut eoꝝ q̄ ſunt.a.b.alteꝝ:aut plures erūt ſyl-
logiſmi: aut ut ꝯtingebat idē ꝑ plures t̄mios
ꝯcludi accidit. Si āt aliud quidē preter hec
plures erūt ⁊ incōiuncti ſyllogiſmi ad inuicē.
Si aūt nō ſic ſe hēat:c.ad.d.vt faciat ſyllogiſ
mū vana erūt ſūpta niſi iductōis:aut celatōiſ
aut alicuiꝰ alius taliū gr̄a.ſi aūt ex.a.b.nō.e.
ſed aliud q̄d fiat ꝯcluſio ex.c.d.aūt:aut horū
alteꝝ:aut aliud preter hec:⁊ plures fiunt ſil-
logiſmi ⁊ nō eius qđ poſituꝫ eſt.ponebat̄. n.
eius qđ eſt.e.eſſe ſyllogiſmū. Si aūt non fiat
ex.c.d. nulla ꝯcluſio ⁊ vane ſūpta eē ea acci-
dit: ⁊ nō ad id qđ eſt ex pricipio eſſe ſyllogiſ-
mum quare manifeſtū:quoniā oīs demōſtra
tio ⁊ oīs ſyllogiſmus erit ꝑ tres terminos tā-
tū.hoc aūt manifeſtū palam quoniā ex dua-
bus ꝓpoſitionibꝰ ⁊ non pluribꝰ.nam tres ter
mini due ſunt ꝓpoſitiōes niſi aſſumant̄ quē-
modū in prioribꝰ dictū eſt ad ꝑfectionē ſyllo-
giſmoꝝ. Manifeſtū igitur quoniā in q̄ orati
one ſyllogiſtica nō pares ſunt ꝓpoſitiones ꝑ
quas fit ꝯcluſio principalis:quaſdā.n. cōclu-
ſionū ſupioꝝ neceſſariū eſſe ꝓpoſitiōes:hec
aūt oratio non ſylogiſtica eſt:aut plura neceſ
ſariis interrogauit ad poſitionē. Secūdū igr̄
principales propoſitiones ſumptis ſyllogiſ-
mis erit omnis ſyllogiſmꝰ ex ꝓpoſitionibus
quidem perfectis:ex terminis auteꝫ abundā
tibus:vno eiꝫ plures ſunt termini propoſitio
nibus:erunt aūt ꝯcluſiones dimidietas ꝓpō
nū. Qñ āt ꝑ añ ſyllogiſmoſ ꝯcludit̄ aut ꝑ plu
ra media nō ꝯtiua:vt.a.b.ꝑ.c.d.⁊ multitudo
quidem terminorum vno ſimiliter ſuperabit
propoſitiones:aut enim extrinſecus aut ad
medium ponetur intercidens terminꝰ.vtri-
qꝫ autem accidit uno minus eſſe interualla
quam terminos.propoſitiones autem equa
les ſunt interuallis:non tamen he quidem ſē
per perfecte erunt. illi vero abundantes ſed
permutatim. Cum propoſitiones quidem ſīt
perfecte abundantes termini.cum uero ter
mini perfecti abūdātes propoſitiōes. ſimul
enim cum uno termino una additur propo-
ſitio vndecunqꝫ addat̄ terminus.quare quo
niam he quidem perfecte.ille uero abundā
tes erant neceſſe eſt tranſmutare eadem ad
ditione perfecta. Concluſiones autem non
iam habebūt eundem ordinem neqꝫ ad ter-
minos neqꝫ ad propoſitiones.vno enim ter-
mino addito concluſiōes adiungentur vno
pauciores preexiſtentibus terminis.ad ſolū
enim vltimum non facit concluſionē. ad ali-
os autem omnes.ut ſi eis que ſunt.a.b.c.ad
iaceat.d.ſtatim ⁊ concluſiones due adiacent
que ad.a.⁊ que ad.b.ſimiliter autem ⁊ in ali
is. Si autem ad medium intercidat eodem
modo.ad vnum enim ſolū non faciet ſyllo-
giſmū.quare multo plures concluſiones ⁊
terminis erunt ⁊ propoſitionibus.

Ca.xxiii.

Quoniam autē habemus de q̄bꝰ fiūt
ſyllogiſmi ⁊ quales in vnaquaqꝫ fi
gura ⁊ quot modis monſtratur ma
nifeſtum nobis eſt.⁊ que propoſitio facile.⁊
que difficile argumētabilis eſt nam que ī plu
ribus figuris:⁊ per plures caſus concludit̄
facilis. Que autem in paucis ⁊ ꝑ pauciores
difficilꝰ argumētabilis:ḡ affirmatiua q̄dem
vniuerſalis ꝑ primā figurā tātū mōſtrat̄:⁊ ꝑ

UVA. BHSC. IyR_048_1

banc ſimpliciter. priuatiua vͦo ⁊ per primam
⁊ per mediam. per primã quideꝫ ſimpliciter
per mediam autem dupliciter. Particularis
autẽ affirmatiua per primã ⁊ per poſtremaꝫ
ſimpliciter quidẽ per primã: tripliciter vero
per poſtremã. Priuatiua vͦo particularis in
omnibus figuris monſtrat̃: veꝝ ĩ prima q̃dẽ
ſemel: in media aũt ⁊ poſtrẽa. in hac q̃dẽ du
plicit̃ ĩ illa ãt triplicit̃ Mãifeſtũ igit̃ quoniã
vniuerſalẽ affirmatiuã conſtruere quidẽ dif-
ficillimũ deſtruere autem facillimũ: omnino
autem eſt interimere quidẽ vniuerſalia ꝙ̃ ꝑ-
ticularia facilius. Etenim ſi nulli ⁊ ſi non ali
cui inſit interemptũ eſt. horum autem alicui
quidem non in omnibus figuris monſtrat̃:
nulli autem in duabus. Eodem autẽ modo
⁊ in priuatiuis etenim ⁊ ſi omni ⁊ ſi alicui iter
emptũ eſt quod eſt ex principio: hoc aũt fuit
in duabus figuris In particularibus autem
ſimpliciter aut omni aut nulli oſtendentem
ineſſe. conſtruenti autem facilius eſt particu
laria. nã ⁊ ĩ pluribus figuris ⁊ per plures ca
ſus. Oino autẽ oportet non latere quoniam
deſtruere quidem per ſe inuiceꝫ eſt ⁊ vniuer
ſalia ꝑ particularia ⁊ hoc per vniuerſalia. cõ
ſtruere autẽ non eſt per particularia vniuer-
ſalia. per illa vͦo hͦ eſt. nam ſi omni ⁊ alicui. ſi-
mul autẽ manifeſtũ eſt quoniam deſtruere ꝙ̃
conſtruere facilius. Quomodo ergo ſit oĩs
ſyllogiſmus: ⁊ per quot terminos ⁊ ꝓpoſitio
nes: ⁊ quomodo ſe habentes ad inuicem.
Amplius auteꝫ que ꝓpoſitio in vnaquaqꝫ ſi
gura: ⁊ que in pluribus ⁊ que in paucioribus
monſtratur palam eſt ex his que dicta nt.

Ca.xxiiij.

Quomodo autem idonei erimus ſem
per ſyllogiſmoꝝ ad ꝓpoſitum: ⁊ per
quã viam ſumemus que circa vnum-
quodqꝫ ſũt principia neceſſaria dicendum.
Non enim ſolum oportet fortaſſe generatio
nem conſiderare ſyllogiſmoꝝ: ſed ⁊ potentiã
habere faciendi. Omniũ igitur que ſunt hic
ſunt talia ut de nullo alio p̃dicentur vere: vt
cleon ⁊ callias: ⁊ quod ſingulare ⁊ ſenſibile
eſt. de his autem alia. nam homo ⁊ animal ⁊
vtraqꝫ horum eſt. illa vero ipſa quideꝫ de ali
is p̃dicantur. de his autẽ alia priora non pre
dicantur. alia autem ⁊ ipſa de aliis ⁊ alia de
ipſis: ut homo de hallia ⁊ de homine aĩal.
Quoniã ergo quedã eoꝝ que ſunt de nullo
nata ſũt dici palam. nã ſenſibiliũ pene vnum
quodqꝫ ẽ huiuſmodi ut de nullo p̃dicet̃ niſi
ſm accidens. dicimus. n. quandoqꝫ album il
lud ſocratẽ eſſe ⁊ veniens calliã. Quoniã au
tem in ſurſũ pergentibus ſtatur q̃nqꝫ rurſuꝫ
dicemus: nũc aũt ſit hoc poſitũ. de his g̃ non
eſt demonſtrare p̃dicatũ aliquod niſi ſm opi
nionẽ: ſꝫ hoc de aliis. neqꝫ ſingularia d̃ aliis

ſed alia de ipſis. que autem in medio ſũt ma
nifeſtum quoniã vtꝝqꝫ contingit. nam ⁊ hoc
de aliis ⁊ alia de his dicent̃: ⁊ pene conſide-
rationes ⁊ rationes ſũt maxie de his. Opor
tet ergo ꝓpoſitiones circa vnũquodqꝫ ſic ſu
mere ꝓponentẽ ipſum prius ⁊ diffinitiones
⁊ quecũqꝫ ꝓpria ſunt rei. deinde poſt hͦ que
cunqꝫ ſequũtur rem. ⁊ rurſum que res ſequi
tur ⁊ quecũqꝫ non contingũt eidẽ ineſſe: qui
bus autem non contingit non ſumendum eo
ꝙ cõuertitur ꝑuatiua. Deinde auteꝫ ẽ ⁊ eoꝝ
que ſequũtur quecũqꝫ in eo quod quid eſt: ⁊
eoꝝ ꝓpria ⁊ quecũqꝫ ut accidentia p̃dicãtur
⁊ hoꝝ que ſm opinionem: ⁊ que ſm veritatẽ
Quanto enim plurium talium idoneus fue
rit quis citius inueniet concluſiones quanto
autem verorum magis monſtrabit. Oportꝫ
autem eligere non que ſequuntur quid ſed
quecunqꝫ totam rẽ ſequũtur: ut nõ ꝙ aliquẽ
hominem ſed ꝙ omnem hominem ſequitur
per uniuerſales enim propoſitiones ſyllogiſ
mus fit: quando ergo eſt indefinitum incer-
tum ſi uniuerſalis eſt propoſitio: cum uero d̃
finitum manifeſtum. Similiter autem eligẽ-
dum ⁊ que ipſum ſequitur tota propter ean-
dem cauſam: ipſum autem quod ſequitur ñ
eſt ſumendum totum ſequi dico auteꝫ vt ho
minem omne animal. aut muſicam omnẽ di-
ſciplinam: ſed tantum ſimpliciter ſequi quẽ-
admodum ⁊ protendimus: eteni inutile alte
rum ⁊ impoſſibile ut omnem hominem eſſe
omne animal: uel iuſticiam omne bonum: ſꝫ
cui ꝯſequẽs ẽ in illo oẽ dicitur: q̃n autem ab
aliquo ꝯtinetur ſubiectũ cuius ꝯſequẽtia oꝫ
ſumere que vniuerſale quid ſequũtur nõ eli
gendũ in his: ſũpta. n. ſũt ĩ illis: quecũqꝫ. n.
animal. ⁊ hominẽ ſequũtur ⁊ quecũqꝫ nõ in-
ſunt ſimiliter: que autem ĩ unoquoqꝫ ſunt ꝓ
prie ſumendũ extranea: ſũt. n. quedam ſpeci
ei ꝓpria ꝓpter genus: neceſſe. n. eſt diuerſis
ſpeciebus quedam propria ineſſe: neqꝫ autẽ
uniuerſale eligenduꝫ quem ſequit̃ hoc quod
continetur vt animal quod ſequitur homo:
neceſſe enim ſi hominẽ ſequit̃ animal: ⁊ hec
oĩa ſequi ꝯueniẽtiora ãt oĩs electionis. ſu-
menda aũt ſunt: ⁊ que plerũqꝫ ſequũtur ⁊ q̃
bus cõſequẽs ẽ: nã ꝓblematibus que plerũ-
qꝫ ⁊ ſyllogiſmus ex ꝓpoſitionibus que pleꝝ
qꝫ aut oĩbus aut aliquibus. Similis enim ẽ
vniuſcuiuſqꝫ ꝯcluſio principiis. Amplius q̃
omnium conſequentia ſunt non eligendum:
non enim erit ſyllogiſmus ex ipſis. ob quã
autem cauſaꝫ in ſequentibus erit manifeſtũ
Conſtruere autem uolentibus de aliquo
toto eius quidem quod conſtruitur inſpici-
endum ad ſubiecta de quibus ipſum dicitur
de quo autem oportet predicari quecunqꝫ
hoc ſequuntur. ſi enim aliquod hoꝝ ſit idem

UVA. BHSC. IyR_048_1

neceſſe ē alteri alteꝝ ineſſe. ſi autem nō quo niā omni ſed quoniā alicui que ſequit̄ vtꝝqꝫ Si enim aliquid hoꝛum idem neceſſe eſt ali- cui ineē quando autē nulli opoꝛtet ineſſe cui quidem opoꝛtet non ieſſe ad ſequētia. quod aūt oꝫ nō ineē ad ea q̄ nō ꝯtingūt eidē ineſſe aut ꝯuerſim cui q̄dē oꝫ nō ieſſe ad ea que nō ꝯtingūt ieſſe: qꝺ vͦ nō ineſſe ad ſequentia.

Nā ſi hͦ ſūt eadē alterutꝝ nulli ꝯtingit alteꝝ alteri ineſſe. fit qn̄qꝫ quidē in p̄ma figura ſyl logiſmus: qn̄qꝫ aūt in media. ſi aūt alicui nō ineſſe cui quidē oꝫ nō ineſſe quibus ꝯſequēs ē. Qꝺ vero nō ineſſe q̄ nō poſſibile ē eidē in- eſſe. ſi enī aliqꝺ hoꝝ ſit idē neceſſe eſt alicui nō ieſſe. magis aūt foꝛtaſſe erit ſic vnūqꝺqꝫ eoꝝ que dicta ſūt manifeſtū. ſunt enī ſequen tia a. quidē in quib⁹. b. quib⁹ aūt ipſū ſequit̄ ī quib⁹. c. q̄ autē nō ꝯtingit ei ineſſe in quib⁹ d. Rurſū aūt. e. que quidē inſūt in quibus. f. quib⁹ aūt ipſū ſequit̄ in quibus. g. que autē nō ꝯtingit ei ineſſe in quib⁹. h. Si vero idē erit aliqꝺ eoꝝ q̄ ſūt. c. alicui eoꝝ q̄ ſunt. f. ne ceſſe ē. a. oī. e. ineſſe. nā. f. quidē oī. e. c. aūt oī a. q̄re oī. e. ineſt. a. Si aūt. c. ⁊. g. idē neceſſe ē alicui. e. ineſſe. a. nā id quod ē. c. a. id vͦ qꝺ ē g. e. oē ſeq̄t̄. ſi aūt. f. ⁊. d. ſint idē nulli. e. inerit a. ex ꝓ ſyllogiſmo quoniā ergo ꝯuertit̄ priua tiua ⁊. f. ei quod ē. d. idē nulli. f. inerit. a. f. āt oī. e. Rurſus ſi. b. ⁊. h. idē nulli. e. inerit. a. nā b. a. quidē oī: ei aūt qꝺ ē. e. nulli inerit. Idem enī erat ei quod eſt. h. b. h. aūt nulli. e. erit. Si aūt. d. ⁊. g. idē. a. alicui. e. nō inerit. nā ei qꝺ eſt. g. nō inerit: quoniā neqꝫ. d. g. autē ſub e. ē. q̄re alicui. e. nō inerit. Si aūt ei quod eſt g. ſit. h. idem ꝯuerſus erit ſyllogiſmus. nā. g. inerit. a. oī: nā. h. ei quod ē: a. e. aūt ei quod ē h. idē enī erat. g. a. aūt ei qꝺ ē. e. oī quidē non neceſſariū eſt ineſſe. alicui aūt neceſſariū eo qꝺ ꝯuertat̄ vniuerſale p̄dicatiuū i ꝑticulare.

Incōſtās ex duab⁹ affirmatis i h̄a figura

Inconſtans ex duabus negatiuis

Particularis affir. ꝯſtās i. i. ⁊. iii. figura per cōuerſionē.

Manifeſtū ergo quoniā ad p̄dicta ꝓſpi- ciendū vtriuſqꝫ in vnaq̄qꝫ q̄ōne ꝑ hec. n. oīs ſyllogiſmus. Opoꝛtet aūt ⁊ cōſeq̄ntiū ⁊ qui- bus ꝯſeq̄ns ē ſingulū ad p̄ma ⁊ vniuerſalia maxime inſpicere vt. e. quidē magis ad. r. f. ꝙ ad. f. ſolū. a. aūt ad. r. c. ꝙ ad. c. ſolū. ſi enī ei qꝺ ē. f. r. ieſt. a. ⁊ ei quod ē. f. ⁊. e. ineſt: ſi āt huic nō conſeq̄ns ē: poſſibile eſt. a. ſeq ei qꝺ eſt. f. ſimiliter aūt ⁊ in q̄bus idē ſequit̄ conſi derandū. nā ſi p̄ma ⁊ ea que ſub ipſis ſūt ſe quit̄. ſi autem nō his aut in his que ſub ipſis ſunt contingit. Ca. xxv.

Palā aūt ⁊ quoniā per tres terminoſ ⁊ ꝑ duas ꝓpōnes cōſideratio: ⁊ per pꝛedictas figuras ſyllogiſmi omnes Mōſtrat̄ enī omni quidē: e. ineſſe. a. quan do ei quod ē. c. ⁊ ei quod eſt. f. idem ſumitur hoc autem erit medium. extremitateſ autem e. ⁊. a. fit enim pꝛima figura. Alicui autem quando. c. ⁊. g. ſumitur idem. hec autem po- ſtrema figura: medium autem fit. c. g. Nulli autem quando. d. ⁊. f. idem. fit autem pꝛima figura ⁊ media. nam pꝛima quidem quando nulli. f. ineſt a. Siquidem conuertitur pꝛiua- tiua. f. autem omni. e. media autem. d. a. qui- dem nulli. e. autem omni ineſt. Alicui autem non ineſſe quando. d. ⁊. g. idem fuerint. hec autem poſtrema figura: nam. a. quidem nul li. g. inerit. e. vͦ oī. g. manifeſtum ē ergo quo niā per pꝛedictas figuras oēs ſyllogiſmi. Et quoniā nō eligēdū que ſūt oībus cōſequētia eo ꝙ nullus fiat ſyllogiſmus ex ipſis. Nam ꝯſtruere quidē oīo nō erat ex ſequētibus: pꝛi uare aūt nō ꝯtingit ꝑ ea que oīb⁹ ꝯſequentia ſūt oꝫ quidē huic quidē ieſſe. manifeſtū ē aūt quoniā ⁊ alie ꝯſideratiōes iutiles que ſūt ſe cūdū electiōes iutiles ad faciēdū ſyllogiſmū vt ſi ſequētia vtriqꝫ eadē ſint: aut que ſequit̄ a. ⁊ que nō ꝯtigit. e. ieſſe: aut rurſū quecūqꝫ nō poſſibile vtriqꝫ ieſſe: nō. n. fit ſyllogiſmus ꝑ hec nā ſi ſequētia ſint eadē: ut. b. ⁊. f. media fit figura pꝛedicatiuas habēs utraſqꝫ ꝓpo- ſitiōes. Si aūt ea que ſeq̄tur. a. ⁊ que nō cō- tingit: ut. c. ⁊. e. pꝛima erit figura p̄uatiua ha bēs ea que ē ad minoꝛē extremitatē ꝓpoſitio nem ſi aūt quecūqꝫ nō contigit vtriqꝫ: ut. d. ⁊. h. pꝛiuatiue utreqꝫ pꝛopoſitiones uel ī pꝛi- ma uel in media figura: ſic aūt nullo mō fit ſyllogiſmus. Palā aūt ⁊ que eadē ſumēdum ſecundū conſiderationē ⁊ non que diuerſa ꝯtria. Primū quidē quoniā medii gratia in- ſpectio mediū autē non diuerſum: ſed opoꝛ tet idē ſumere. Deide ⁊ ī quibus accidit fieri ſyllogiſmū eo ꝙ ſumātur ꝯtria aut non conti gentia eidē ieſſe ī pꝛedictos oēs reducentur modos: ut ſi. b. ⁊. f. ſint ꝯtria aut nō contingē tia eidem ineſſe. erit. n. his ſūptis ſyllogiſm⁹ quoniā nulli. e. īerit. a. ſed nō ex ipſis ſed ex pꝛedicta mō. nā. b. a. quidē oī. e. vͦ nulli ine- rit quare neceſſe ē idē eē. b. alicui. h. Rurſū ſi. b. ⁊. g. nō cōtingat eidē ieſſe: quoniā alicui e. nō ierit. a. nā ſic media erit figura. nā. b. a. q̄dē oī. g. uero nulli fuerit q̄re neceē ē b. idē eē alicui eoꝝ q̄ ſūt. h. nā n̄ ꝯtigē. b. ⁊. g. eidē ieē

UVA. BHSC. IyR_048_1

nihil differt.aut.b.alicui.b.ideꝫ eſſe omnia
n.ſumpta ſunt que non contingit. e. ineſſe.
Manifeſtū ergo quoniā ex iſtis quidē inſpe
ctionib⁹ nullus fit ſyllogiſmus:neceſſe ē aūt
ſi.b.⁊.f.ſint ꝯ̄ria idē eē.b.alicui.b.⁊ ꝑ h̄ fieri
ſyllogiſmū.Accidit g̊ ſic inſpicientibus cōſi
derare aliā viā neceſſaria eo ꝙ q̄nqꝫ latet idē
titas eoꝝ que ſunt.b.⁊ b. Ca.xxvi.

Odē aūt mō ſe hn̄t ⁊ qui ad ipoſſibile
deducūt ſyllogiſmi oſtēſiui:nā ⁊ ipſi fi
unt ꝑ ſequētia ⁊ quib⁹ ꝯn̄s ē vtrūqꝫ ⁊
eadē ꝯſideratio in vtriſqꝫ.nā qꝺ̇ mōſtratur
oſtenſiue ⁊ ꝑ ipoſſibile ē ſyllogizare:⁊ ꝑ eoſ-
dē terminos ⁊ qꝺ̇ per ipoſſibile ⁊ oſtenſiue:
ut quoniā.a.nulli.e.ineſt:ponat̄.n.alicui ieē
g̊ quoniā.b.oi.a.a.aūt alicui.e.⁊.b. alicui.e.i
erit:ſed nulli inerat.Ruſū quoniā alicui ieſt
ſi eni nulli.e.ineſt.a.e.aūt oi.g.nulli.g.inerit
a.ſed oi inerat.ſiliter āt ⁊ i aliis ꝓpōnib⁹.ſp
enim erit in oibus ꝑ ipoſſibile oſtenſio ex ſe
quētibus ⁊ quib⁹ ē ꝯn̄s utꝝqꝫ ⁊ in vnaquaqꝫ
ꝓpōne eadē cōſideratio ⁊ oſtenſiue volenti
ſyllogizare ⁊ ad ipoſſibile deducere nā ex eiſ
dē terminis vtreqꝫ demōſtrationeſ:ut ſi oſtē
ſum ē nulli.e.ineſſe.a.quoniā accidit ⁊.b.ali
cui.e.ineſſe qꝺ̇ ē ipoſſibile:ſi ſūptū ſit.e. qui-
dē nulli.b.a.aūt oi ineſſe.b. manifeſtū enim
quoniā nulli.e.inerit.a.Rurſum.ſi oſtenſiue
ſyllogizatum ſit.a ineſſe nulli.e. ponentibus
ineſſe per impoſſibile monſtrabitur nulli in
eē. ſiliter autem ⁊ in aliis.in omnibus.n.ne
ceſſe ē his qui ꝑ impoſſibile cōem aliqueꝫ ſu
mere terminū aliū.a.poſitis ad quē erit ſyl-
logiſmus mēdacii:q̄re cōuerſa ea ꝓpōne al
tera aūt ſiliter ſe hn̄te oſtenſiuuſ erit ſyllogiſ
m⁹ ꝑ eoſdē terminos.differt.n. oſtenſiu⁹ eo
ꝙ ad ipoſſibile quoniā in oſtenſiuo quidem
ſm ṽitatē ambe ponūt̄ ꝓpōnes.in eo aūt qꝺ̇
ad impoſſibile falſo vna h̄ ergo erūt magis
manifeſta ꝑ ſequētia q̄n de impoſſibili dice-
mus:nūc aūt intantū nobis ſit manifeſtum
quoniā ad hoc ꝓſpiciendū ⁊ oſtenſiue volen
tib⁹ ſyllogizare:⁊ ad ipoſſibile deducē i alijs
aūt ſyllogiſmis q ſunt ex hypoteſi: vt qcunqꝫ
ſm trāſumptionē aut ſm q̄litatē in ſubiectis
⁊ nō in priorib⁹:ſꝫ in trāſumptis erit ꝯſidera
tio:modus aūt inſpectiōis idē.Conſiderare
aūt oꝫ ⁊ diuidere quot modis ſūt q ex hypo
teſi:mōſtrat̄ ergo vnaqueqꝫ ꝓpoſitionū ſic.ē
āt ⁊ alio mō quedā ſyllogizare hoꝝ ut vlia ꝑ
particularē inſpectiōꝫ ex hypoteſi. Si eni.c.
⁊.g.eadē ſint:ſolū aūt.g.ſumat̄.e.ineſſe oi.e.
inerit.a.⁊ rurſum.a.d.⁊.g.eadem de ſolo au
tem .g. predicetur. e .quoniam nulli.e. in-
erit.a.manifeſtum ergo quoniam ſic iſpiciē-
dū.Eodē aūt mō ⁊ in neceſſarijs ⁊ i ꝯtingē-
tib⁹:nā eadē ꝯſideratio ⁊ ꝑ eoſdeꝫ terminos
erit ordine ⁊ ꝯtingēti ⁊ ieſſe ſyllogiſmis.Su

mendū aūt ⁊ in ꝯtingētib⁹:⁊ q̄ nō inſūt poſ
ſibilia aūt ineſſe:oſtenſū eſt eni quoniā ⁊ ꝑ h̄
fit cōtingentis ſylogiſmus.ſimiliter aūt ſi ha
bebit ⁊ in aliis ꝑ̄dicamētis. Ca.xxvii.

Anifeſtū g̊ ex ꝑ̄dictis quoniā nō ſolū
poſſibile ē ꝑ hāc viā fieri oēs ſyllogiſ
mos ſed ⁊ ꝑ aliā impoſſibile.ois.n. ſyllogiſ-
mus oſtenſū ē quoniā ꝑ aliquā ꝑ̄dictaꝝ fit:
has aūt nō cōtingit ꝑ alia cōſtitui ꝙ ꝑ conſe
quētia ⁊ quibus conſeq̄ns ē vnūqꝺ̇qꝫ.ex his
eni ꝓpōnes ⁊ medii aſſumptio:q̄re nec ſyllo
giſmū poſſibile fieri ꝑ alia. ergo methodus
quidē eadē ē ⁊ circa phiam ⁊ circa artē quā-
libet ⁊ diſciplinā.oꝫ.n.que inſūt circa vnum
qꝺ̇qꝫ colligere ⁊ his ꝙ plurimū abundare.⁊
hoc ꝑ tres terminos cōſiderare:deſtrueteꝫ
quidē ſic:cōſtruentē ṽo ſic.⁊ ſm ṽitatem ex
his eis q̄ ſm ṽitatē deſcripta ſūt ineē:ad dia
lecticos aūt ſyllogiſmos que ſūt ſm opinio
nē.Principia aūt ſyllogiſmoꝝ vniuerſaliter
dicta ſūt:⁊ q̄ūo ſe hēant:⁊ q̄ūo oꝫ inquirere
ea q̄tenus nō inſpiciamus ad oia ea que dcā
ſūt:neqꝫ ad eadē cōſtruētes ⁊ deſtruētes nec
cōſtruētes de omni aut aliquo: ⁊ deſtruenti
bus ab oibus aut aliquibus ſed ad paucio-
ra aut determinata.Et ſm ſingulū eligere eo
rū q̄ ſunt ut ꝺ̇ bono aut diſciplina. Sp̄aliter
aūt in vnoquoque ſunt plura:q̄re ꝑ̄ncipia q
dē que ſūt circa ſingula expimenti ē tradere
dico aūt ut aſtrologiā quidē expientiā aſtro-
logice diſcipline:ſūptis.n. ſufficiēter apparē
tibus ſic monſtrate ſūt aſtrologice demōſtra
tioneſ.Similiter aūt circa aliā quālibet ſe hꝫ
⁊ diſciplinā:quare ſi ſumant̄ que inſūt circa
ſingula noſtꝝ ē iam demōſtrationes ꝓmpte
declarare.ſi.n.nihil ſm hiſtoriā omittat̄ eoꝝ
que ſubtiliter ⁊ vere inſūt rebus habebimus
de oi cuius quidē ē demōſtratio hāc iuenire
⁊ demonſtrare:cuius autem non nata eſt de-
monſtratio hoc facere manifeſtū. Vniuerſa
liter g̊ q̄ūo oꝫ ꝓpoſitioneſ eligere pene dictū
ē:ſtudioſe aūt ꝑtrāſiuimus in eo negocio qꝺ̇
circa dialecticā eſt. Ca.xxviii.

Voniā aūt diuiſio ꝑ genera parua q̄
dā particula ē dicte methodi facile vi-
dere.ē.n.diuiſio velut infirmus ſyllogiſmus
nā qꝺ̇ oꝫ quidē oſtēdere petit ſyllogizat̄ ṽo ſē
per aliquid ſuperioꝝ.primū aūt hoc quidē
latuit oēs utētes ea ⁊ ſuadere conati ſūt:quo
niā ē poſſibile de ſuba demōſtrationē fieri ⁊
i eo qꝺ̇ quid ē:quare quoniā neqꝫ cōtigit ſyl
logizare diuidētes itellexerūt: neqꝫ quoniā
ſic ꝯtingebat:ut diximus ergo i demōſtratio
nibus quidē cū oꝫ ſyllogizare ineſſe oꝫ medi
um ꝑ qꝺ̇ fit ſyllogiſmus ſēꝑ minus eē ⁊ nō ꝺ̇
tota ꝑ̇ori extremitate.diuiſio aūt e ꝯ̄rio vult
nā vniuerſalius ſumit mediū. Sit.n. aial i
quo.a.mortale autem in quo .b. immortale

UVA. BHSC. IyR_048_1

uero in quo.c.homo uero cuius terminum
oꝫ ſumē in quo:d.oē ǵ aīal ſumit: aut morta
le aut imortale. hᵒ aūt ē qcq̄d ē.a. oē eſſe:aut
b.aut.c. Rurſū hoīem ſemper diuiſor ponit
aīal eſſe q̄re de.d. ſumit aīal eſſe. ǵ ſyllogiſ-
mus quidē eſt:quoniā.d.aut.b.aut.c.oē eſt:
q̄re hoīem aut mortalē aut imortalem oꝫ eē.
Nā mortale quideꝫ aut imortale neceſſe eſt
eſſe aīal mortale.aut nō neceſſariū ē:ſed hoc
petit̄:hoc aūt erat qđ oportebat ſyllogizare.
Rurſū ponens.a.quidē aīal mortale in quo
b.autē quidē pedes hn̄s.in quo aūt.c.nō pe-
des hn̄s:hoīem vo.d.ſimiliter ſumit.a. qui-
dē aut in.b.aut in.c.eſſe. oē eni aīal mortale
aut pedes habens aut pedes nō hn̄s ē.de.d.
aūt:a.nā hoīem aīal mortale ſūpſit eſſe:qua-
re hn̄s pedes aut nō hn̄s pedes eſſe aīal ne-
ceſſe ē hoīem pedes aūt hn̄s nōneceſſe ē ſed
ſumit.hoc aūt erat qđ oportebat rurſū oſten
dere.ꝛ ad hunc modū ſꝑ diuidentibꝰ vniuer
ſale quidē accidit eis mediū ſumē đ quo aūt
oportebat oñdē ꝛ drīas ꝛ extremitates: finē
vo quoniā hᵒ ē hō uel qcq̄d ē qđ q̄rit̄.nihil aūt
dicūt planū ut neciūꝫ ſit.nā ꝛ aliā viā faciunt
oēm neqꝫ ꝯtingentes idoneitates opinantes
ineſſe.manifeſtū ē aūt quoniā neqꝫ deſtruere
hac via ē neqꝫ de accidēte aliquid neqꝫ de ꝓ
prio ſyllogizare:neqꝫ de genere neqꝫ in q̄bus
ignorat̄ vtꝝ hoc mō aut illo ſe hēant ut putaſ
ne diameter incōmenſurabilis ē uel ꝯmenſu
rabilis? Si.n.ſumat quoniā oīs lōgitudo uel
menſurabilis uel incōmenſurabiliſ diameter
aūt longitudo ſyllogizatū ē quoniā ꝯmēſura
bilis uel incōmenſurabilis diameter. Si aūt
ſumat incōmenſurabilis qđ oportebat ſyllo-
gizare ſumet.nō ǵ ē oſtendere nā via quidem
hᵒ.ꝑ hanc aūt oſtendere nō ē cōmenſurabile
uel incōmenſurabile in quo.a.lōgitudo.b. āt
ꝯmenſurabile uel incōmenſurabile.diamet̄
c.manifeſtū ē igit̄ quoniā neqꝫ ad oēm cōſi-
deratione q̄ōni ꝯgruit modus:neqꝫ in q̄bus
videt̄ maxime cōuenire i his ē vtilis. Ex qui
bus ǵ demonſtratiōes fiūt ꝛ q̄uo ꝛ ad que ꝑ
ſpiciendū ſm vnāquāqꝫ ꝓpōnē manifeſtum
ex predictis. Ca.xxix.

Quomodo aūt reducemus in p̄dictas
figuras dicendū ē poſt hec. Reſtat.n.
adhuc hec ꝯſideratio. Si.n.ꝛ genera
tionē ſyllogiſmoꝝ inſpeximus ꝛ inueniendi
habemus ptātē. Amplius aūt factos reduce
mus in p̄dictas figuras finē habebit qđ ē ex
principio ꝓpoſitū.accidit etiā ſimul q̄ prius
dicta ſūt ꝯfirmari ꝛ manifeſtiora eē quoniaꝫ
ſic ſe hn̄t ꝑ ea que nūc dicūt̄.oꝫ.n.oē qđ veꝝ
ē ipm ſibi manifeſtū eſſe oīo.primū ǵ oꝫ ten
tare duas ꝓpōnes accipe ſyllogiſmi:facilius
n.maiora diuidere q̄ꝫ in minora. maiora aūt
ꝯpoſita q̄ꝫ ex quibꝰ ꝯponit̄.deinde ꝯſidera-
re ut in toto ꝛ ut in pte.ꝛ ſi nō ambe ſumpte
ſint:alterā. Qn̄qꝫ.n. vniuerſalē ꝓponentes
eā que in hac ē nō ſumūt neqꝫ ſcribētes neqꝫ
interrogātes:aut has quidē ꝓponūt ꝑ quas
aūt hᵒ ꝯcludūt̄ omittūt.alia vo vana īgrunt
ꝯſiderandū ǵ ſiquid ſupfluū ſūptū ſit:ꝛ ſiq̄d
neceſſariū omiſſū:ꝛ hoc quidē ponendū illđ
vo auferendū donec veniat ad duas ꝓpoſiti
ones.ſine his.n.nō ē reducere ſic interroga-
tas orōnes. In aliquibꝰ vo facile eſt videre
qđ minꝰ eſt.aliqui vo latent ꝛ vident̄ quideꝫ
ſyllogizare eo qđ neceſſariū qđ accidit ex hiſ
q̄ poſita ſunt.ut ſi ſumat̄ nō ſuba interempta
nō ſubam interemi.ex quibꝰ autē ē interem-
ptis ꝛ qđ ex his ē corrumpi.his.n.poſitis ne
ceſſarium ē ſube ptē eſſe ſubam:nō tātum ſyl
logizatum ē ꝑ ea que ſunt ſumpta ſed deſunt
ꝓpōnes. Rurſum vo cum ē hō neceſſe ē aīal
eſſe.ꝛ cuꝫ ē aīal ſubam.cuꝫ ē hō neceſſe ē eſſe
ſubam:ſed nondum ſyllogizatum eſt.non.n.
ſe hn̄t propoſitiones:ut diximꝰ. Ca.xxx.

Allimur.n.i talibus eo q̄ꝫ neceſſariū
quidē accidit ex poſitis: quoniā ꝛ ſyl
logiſmus neceſſarius ē: i pluribus āt
neciūꝫ q̄ꝫ ſyllogiſmus.nā oīs ſyllogiſmus ne
ceſſarius:nō aūt oē neciūꝫ ſyllogiſmus: q̄re
nō ſiq̄d accidit poſitis quibuſdā ſtati tentan
dū eſt reducē.ſꝫ p̄mū ſumendū eſt duas pro
poſitioneſ:deinde ſic diuidendū in terminoſ
mediū āt ponendū t̄minoꝝ qui i vtriſqꝫ pro
pōnibus dicit̄:neceſſe.n.eſt mediū i vtriſqꝫ
eſſe in oībus figuris.ſi ǵ ſubijciat̄ ꝛ p̄dicetur
mediū:aut ipſū quideꝫ p̄dicet̄:aliud vo ab il
lo abneget̄:prima erit figura. Si aūt p̄dicet̄
ꝛ ab illo neget̄:media erit figura.ſi vo aliud
đ illo p̄dicet̄ aut hoc quideꝫ p̄dicet̄ illud vo
abneget̄.poſtrema:ſic.n.ſe hūit in poſtrema
figura mediū.ſiliter āt ꝛ ſi ñ vniuerſales ſūt
propoſitiones.nā eadem determinatio me
dii.manifeſtū ǵ quoniā in q̄ orōne ñ dicitur
idē freq̄nter non fit ſyllogiſmuſ.non.n.ſum
ptū eſt mediū.quoniā aūt hēmus que i vna
q̄qꝫ figura claudit̄ propoſitio ꝛ in q̄ vniuer
ſalis ꝛ in q̄ pticularis.manifeſtū eſt quoniā
ad oes figuras ꝑſpiciendū.ſed in vnaquaqꝫ
propoſitione i propriā.quecunqꝫ vo in pluri
bus ꝯcludūt̄ medii pōne cognoſcimꝰ figurā
Frequēter ǵ falli accidit circa ſyllogiſmoſ ꝑꝑ
neciūꝫ quēadmodū dictū ē p̄us. Aliquotiēs
aūt ꝑꝑ ſilitudinē poſitiōis terminoꝝ:qđ.nō oꝫ
latere nos:ut ſi.a.đ.b.dr̄ ꝛ.b.đ.c.videbit̄.n.
ſic ſe hn̄tibꝰ terminis eē ſyll's.nō fit aūt neqꝫ
neciūꝫ quicq̄ꝫ neqꝫ ſyllogiſmꝰ.ſit.n. in quo.a
ſꝑ eē:i quo aūt.b.itelligibilis ariſtomenes.in
quo āt.c.ariſtōenes:veꝝ ē aūt.a.ieē.b.ſꝑ eni
eſt intelligibilis ariſtomenes. ſed.b.ineſt.c.

UVA. BHSC. IyR_048_1

tradictionis. Amplius autem ⁊ ex terminis
manifeſtum: quoniam nō erit concluſio con
tingens. Sit enim coruus in quo.a. b.intel-
ligens in quo. c.homo nulli ergo.b.ineſt.a.
nam nullū intelligēs coruus.b.aūt ꝯtingit oī
c.oī enim hōi ineſt intelligere: ſꝫ.a.ex neceſſi
tate nulli.c.non ergo ꝯcluſio contingens: ſꝫ
neqꝫ neceſſaria ſemꝑ.ſit enīꝫ.a.quidē mouēſ
b.aūt ſcia: in quo aūt.c.hō: ergo.a.ꝗdem nul
li.b.inerit.b.aūt omni.c. contingit ⁊ nō erit
ꝯcluſio neceſſaria.nō.n.neceſſe eſt nullū ho
minem moueri.ſed non neceſſe ē aliquē: ma
nifeſtū igitur quoniaꝫ ꝯcluſio eſt nulli ex ne
ceſſitate ineſſe: ſumēdū eſt autem melius ter
minos. Si aūt priuatiuum ꝗdem ponaꝛ̄ ad
minorem extremitatem ꝯtingere ſignificanſ
ex hꝰi ſumptis ꝓpoſitionibus nullus erit ſyl
logiſmus.conuerſa aūt ſm contingens ꝓpo
ſitione erit quēadmodū in priorībꝰ. Sit eniꝫ
a.oī.b.b.autē contingit nulli.c.ſic ergo ſe hn̄
tibus terminis non erit neceſſariū. Si ergo
conuertaꝛ̄.b.c.⁊ ſumaꝛ̄.b. ꝯtingere oī.c. fiet
ſyllogiſmꝰ quēadmodū ⁊ ꝑ̄us. Similiter. n.
ſe habebūt termini poſitiōe. Eodē aūt mō ⁊
cum priuatiue ſint vtreqꝫ ꝓpoſitiones. Si āt
a.b.ꝗdeꝫ non ineſſe.b.c.aūt non contingere
ſignificet ꝓpter hꝰi quidem aſſumptiōes ni
hil fit neceſſariū: conuerſa aūt ſm contingēs
ꝓpoſitione erit ſyllogiſmus.ſumaꝛ̄.a. quidē
nulli.b.ineſſe.b.aūt cōtingit nulli.c. propter
hoc enim nihil neceſſariū. Si aūt ſumaꝛ̄.b.
omni.c.contingere qꝺ̄ verum eſt.a.b. propo
ſitio ſimiliter hēat: rurſuꝫ idē erit ſyllogiſmꝰ
Si autem non ineſſe ponaꝛ̄.b. omni.c. ⁊ nō
contingere non ineſſe non erit ſyllogiſmus:
ſiue ſit priuatiua: ſiue ſit affirmatiua.a.b.pro
poſitio.termini āt cōes ex neceſſitate quideꝫ
ineſſe: albū: aīal: nix.ñ ꝯtigere albū aīal: pix.
Manifeſtū ē igꝛ̄ quoniā cū vniuerſales ſint
termini ⁊ hic quidē ꝓpoſitionum ineſſe: illa
vero ſumaꝛ̄ contingens: quādo que ad mino
rem quidem extremitatem contingēs ſuma
tur ꝓpoſitio ſemper fit ſyllogiſmꝰ: verum ali
us quidem ex eiſdem: alius vero conuerſa ꝓ
poſitione: quādoqꝫ autem vtrūqꝫ ⁊ propter
quā cauſam diximus. Si aūt hic quidem ꝓ-
poſitionū ſumatur vniuerſalis: illa vero par
ticularis quando ad maiorem quidem extre
mitatem vniuerſalis poniꝛ̄ contingens: ſiue
affirmatiue: ſiue negatiue: particularis autē
affirmatiue ⁊ ineſſe erit ſyllogiſmus ꝑfectꝰ
velut ⁊ cum vniuerſales ſint termini demon
ſtratio autem eadem que ⁊ prius. Quan
do autem vniuerſalis quideꝫ fuerit ꝓpoſitio
ad maiorem extremitatem ineſſe ⁊ non con
tingens: altera vero particularis ⁊ contingēſ
ſiue affirmatiue: ſiue negatiue ponāꝛ̄ vtreqꝫ
ſiue hec quidem affirmatiue: illa vero nega
tiue ſemper erit ſyllogiſmus imperfectus ve
rum hi per impoſſibile oſtenduntꝛ̄: alij vero
ꝑ ꝯuerſionem. Erit aūt ſyllogiſmus ꝑ ꝯuer
ſionem ꝯtingētis quēadmodum in priorībꝰ.
Qn̄ aūt hic quidem vl̄is ad maiorē extremi
tatem ſignificauerit ineſſe vel nō ineſſe par
ticularis aūt ſit priuatiua ꝯtingēs: vt ſi.a.qui
dem oī.b.ineſt vel non ineſt. b.āt alicui.c.cō
tingit nō ineſſe ꝯuerſa.n.b.c.ſꝫ ꝯtingere fit
ſyllogiſmus. Qn̄ aūt non ineſſe ꝑticulari po
ſita non eſt ſyllogiſmꝰ: termini ineſſe quideꝫ
album: animal: nix: non ineſſe autem album
animal pix per indefinita autem ſumēda eſt
demonſtratio. Si aūt vniuerſale quidē po
natur ad minorem extremitateꝫ: particulare
āt ad maiorē: ſiue affirmatiue ſiue negatiue:
ſiue ꝯtingēs ſiue īeſſe: vtrūuis nullo mō erit
ſyllogiſmꝰ. Nec cum ꝑticulares vel īdefinite
ſūt ꝓpoſitōes: ſiue ꝯtigere ſūpte: ſiue īeſſe: ſi
ue ꝑmutatū: nec ſic erit ſyllogiſmꝰ.demōſtra
tio autem eadem q̄ ⁊ ī priorībꝰ.termini auteꝫ
oēs ineſſe ꝗdē ex neceſſitate aīal: albū hō nō
ꝯtigere aīal albū tūica. Manifeſtū ḡ quoniā
vl̄i poſito ad maioreꝫ extremitatē ſemꝑ fit ſyl
logiſmus: ad minorem autem nunq̄.

Capitulum.xiiij.

Quando aūt hic propoſitionum ex
neceſſitate ineſſe: vel nō ineē: illa
v̄o ꝯtingere ſignificat ſyllogiſmus
quidē erit hoc mō ſe habentibꝰ terminis: ⁊ ꝑ
fectus. Qn̄ ad minorē extremitatē poneꝛ̄ ne
ceſſariū: ꝯcluſio āt ſi predicatiui fuerint vtri
qꝫ termī: ꝯtingētis ⁊ nō ineſſe erit: ſiue vl̄iter
ſiue ñ vl̄iter ponāꝛ̄ temini. Si āt ſint: hic ꝗdē
affirmatiuꝰ.ille v̄o priuatiuꝰ.qn̄ aūt affirma
tiuꝰ fuerit ꝗdē neceſſariꝰ: ꝯtingētis ⁊ ñ eiꝰ qꝺ̄
eſt nō ineſſe. Qn̄ aūt priuatiuꝰ ⁊ ꝯtingentis
nō ineſſe ⁊ nō ineſſe: ſiue vniuerſales.ſiue ñ
vniuerſales ſint termini. Cōtingere āt in cō-
cluſione eodē mō accipiēdū quo ⁊ in ꝑ̄ori eiꝰ
āt qꝺ̄ ē ex neceſſitate nō ineſſe: non erit ſyllo
giſmꝰ.aliud.n.ē nō ex neceſſitate ineſſe: ⁊ ex
neceſſitate nō ineſſe. Quoniā igiꝛ̄ vniuerſali
bus affirmatiuis exiſtētibꝰ termīs nō ſit ꝯclu
ſio neceſſaria manifeſtū. Inſit enī.a.oī.b.ex
neceſſitate.b.aūt ꝯtingat oī.c.erit igiꝛ̄ ſyllo-
giſmꝰ impꝑfectꝰ: quoniā.a.ꝯtingit oī.c. ineſſe
Quoniā aūt impꝑfectꝰ ex demonſtratōe palā
eodē enī mō demonſtraꝛ̄ quo ⁊ in ꝑ̄oribus.
Rurſum.a.quidē ꝯtingat oī.b.ineſſe.b.āt oī
c.īſit ex neceſſitate: erit itaqꝫ ſyllogiſmꝰ: quo
niam a ꝯtingit oī.c.ineſſe: ſꝫ nō quoniā ineſt
⁊ ē ꝑfectꝰ: ſꝫ non impꝑfectꝰ: ſtatī.n.ꝑficiꝛ̄ ꝑ ex
ꝑ̄ncipio ꝓpoſitiōes. Si aūt non ſimilis figu
re ſint ꝓpoſitiōes ſit primū priuatiua neceſ-
ſaria: ⁊.a.ꝗdē ꝯtigat nulli.b.ex neceſſitate.b.

d

UVA. BHSC. IyR_048_1

autem contingat omni.c.neceſſe igitᷣ.a. nul-
li.c.ineē.ponatᷣ aūt oī aut alicui:poſitū eſt āt
a.ꝯtingere nulli.b.quoniā aūt ꝯuertitᷣ priua
tiua:⁊.b.nulli.a.ꝯtinget.a.aūt poſitū eſt ineſ
ſe.c.aut oī aut alicui:q̄re nulli aut nō oī.c. cō
tinget.b.ineſſe:ſꝫ inerat oī ex ꝑ̄ncipio. mani
feſtū ē aūt quoniā ⁊ eiꝰ qḋ eſt ꝯtigere nō ineſ
ſe fit ſyllogiſmꝰ:ſi qdem ⁊ nō ineſſe. Rurſuꝫ
ſit affirmatiua ꝓpoſitio neceſſaria:⁊.a.qdeꝫ
ꝯtingat nulli.b.ineſſe.b.āt inſit oī.c.ex neceſ
ſitate:ḡ ſyllogiſmꝰ qdē erit ꝑfectꝰ:ſꝫ n̄ eiꝰ ꝙ ē
n̄ ineē:ſꝫ eiꝰ ꝙ ē n̄ ꝯtigē ineē.nā ⁊ ꝓpoſitio ſic
ſūpta eſt q̄ ad maiorē extremitateꝫ eſt: ⁊ ad ī
poſſibile nō ē dicere. Nā ſi ſponatᷣ.a.ineſſe vl
li.c.poſitū aūt ē ⁊.a.nulli.b.ꝯtigere ineſſe:ni
hil accidit ꝑ hoc īpoſſibile. Si aūt ad minorē
extremitatē ponatᷣ priuatiuū qn̄ ꝯtigere qdē
ſignificauerit ſyllogiſmꝰ erit ꝑ ꝯuerſionē ꝯti
gentis queādmodū ī prioribꝰ:qn̄ āt nō ꝯtin-
gere nō erit ſyllogiſmꝰ:nec qn̄ vtraqꝫ ponitᷣ
ꝑ̄uatiua. Si nō eſt ꝯtingēs ad minorē termī
aūt ineſſe:albū:aīal nix:nō ineſſe:albū: aīal:
pix:eodē aūt mō ſe hēbit in ꝑticularibꝰ ſyllo
giſmis. Qn̄ aūt fuerit ꝑ̄uatiua neceſſaria: ⁊
ꝯcluſio erit nō ineſſe:vt ſi a qdē ex neceſſita-
te ꝯtingat nulli.b.ineſſe.b.aūt alicui.c.ꝯtin-
gat ineſſe:neceſſe ē.a.alicui eoꝝ q̄ ſūt.c. non
ineſſe. Si.n.oī ineſt:ꝯtigit āt.a.nulli.b. ⁊.b.
nulli.a.ꝯtinget ineſſe q̄re ſi oī.c.ineſt.a. nul-
li.c.ꝯtinget.b.ſꝫ poſitū erat alicui ꝯtingere
Qn̄ āt ꝑticularis affirmatiua neceſſaria fue
rit:q̄ in ꝑ̄uatiuo ē ſyllogiſmo:ut.b.c.aut vlis ī
affirmatiuo:vt.a.b. ineſſe nō erit ſyllogiſmꝰ
demōſtratio āt eadē q̄ ꝑ̄us. Si āt vniuerſa
le ponatᷣ ad maiorē extremitateꝫ vel affirma
tiuū uel priuatiuū ꝯtingēſ. Particulare āt ne
ceſſariū nō erit ſyllogiſmꝰ:termī aūt ineſſe q
deꝫ ex neceſſitate:aīal:albū:hō:nō ꝯtingere
aūt aīal:albū:tunica. Qn̄ āt vniuerſale qdeꝫ
ē neceſſariū ꝑticulare aūt ꝯtingens cū priua
tiuū qdē ē vniuerſale:ineſſe qdē termini:aīal
albū:coruꝰ:nō ineſſe aūt aīal:albū:pix:cū āt
affirmatiuū ineſſe qdē aīal:albū:cignꝰ:nō cō
tingere āt:aīal:albū:nix:nec qn̄ indefinite ſu
muntᷣ ꝓpoſitiōes:aut vtreqꝫ ꝑticulares:nec
ſic erit ſyllogiſmꝰ:termī aūt cōes ineſſe:aīal:
albū:hō:nō ineſſe aūt:aīal:albū:inaīatuꝫ. nā
⁊ aīal alicui albo:⁊ albū alicui inaīato neceſ-
ſe eſt ineſſe:⁊ nō ꝯtingit ineſſe:⁊ ī non ꝯtigē-
ti ſimiliter:q̄re ad oīa vtiles ſūt termī. Ma
nifeſtū ē ergo ex his q̄ dicta ſūt:quoniā ſimi
li ſe hn̄tibꝰ termīs:⁊ ī eo qḋ eſt ineſſe:⁊ ī ne-
ceſſarijs:⁊ fit ⁊ n̄ fit ſyllogiſmꝰ:veꝝ ſ̄m ineē
qdē poſita priuatiua ꝓpoſitione eiꝰ qḋ eſt cō-
tingere erit ſyllogiſmꝰ:ſ̄m aūt neceſſariū pri
uatiua:⁊ ꝯtigere nō ineſſe ⁊ non ieſſe. Palaꝫ
aūt quoniā oēs impfecti ſyllogiſmi:⁊ quoniā
perficiuntur per predictas figuras. In ſe

cūda aūt figura qn̄ ꝯtigētes qdeꝫ ſumūtᷣ ꝓpo
ſitiones nullus erit ſyllogiſmꝰ ſiue ſint affir-
matiue:ſiue ꝑ̄uatiue:ſiue vniuerſales:ſiue ꝑ-
ticulares. Qn̄ aūt hic qdē ineſſe:illa v̄o ꝯtin-
gere ſignificat affirmatiua qdē ineſſe ſignifi-
cante nūꝙ̄ erit:priuatiua aūt vlī ſemꝑ:eodeꝫ
āt mō qn̄ hic ꝓpōnum ex neceſſitate:illa v̄o
ꝯtingere aſſumitᷣ:oꝫ aūt ⁊ in his accipe qdē
in ꝯcluſionibus ē cōtingēs queādmodū:⁊ in
prioribꝰ. Primū igitᷣ oñdendū:quoniā non
ꝯuertitᷣ in ꝯtingēti priuatiua:vt ſi.a. ꝯtingit
nulli.b.nō neceſſe ē:⁊.b.ꝯtingere nulli.a.po
natur eiꝫ hec:⁊ ꝯtigat.b.nulli.a.ieſſe:quoniā
ḡ ꝯuertuntᷣ q̄ ſunt ī eo qḋ ꝯtingere affirmati
ones negatioibꝰ ⁊ ꝯ̄rie ⁊ ꝯ̄ iacentes.b.aūt cō
tingit nulli.a.ineſſe:manifeſtū eſt quoniā.b.
⁊ oī.a.ꝯtinget ineſſe:h̄ aūt falſū:nō.n.ſi huic
h̄ oī ꝯtinget:⁊ huic h̄ neceſſario:q̄re nō ꝯuer
titur priuatiua. Ampliꝰ aūt nihil ꝓhibet.a.
qdē ꝯtigē nlli.b.b.aūt alicui.a. ex neceſſitate
nō ineſſe:ut albū qdē ꝯtingit oī hōi nō ineſſe
Nā ⁊ ineſſe hoīem aūt nō veꝝ ē dicere quo-
niam ꝯtingit nulli albo:pluribꝰ.n.ex neceſſi-
tate nō ineſt:neceſſariū aūt non erat ꝯtingēſ
ſed nec ex īpoſſibili oñdetᷣ ꝯuerti:vt ſi qs ꝓ-
betᷣ quoniā falſū ē.b.ꝯtigere nulli.a.ineſſe ve
rū aūt non ꝯtingere nulli.affirmatio.n.⁊ ne-
gatio. Si autē hoc veꝝ ex neceſſitate alicui.
a.ineſſe.b.q̄re ⁊.a.alicui.b.hic aūt īpoſſibile
Nō.n.ſi.a.nō ꝯtingit nulli.b.neceſſe ē alicui
ineſſe. Nā nō contingere nulli dupliciter dr̄.
Hoc qdē ſi alicui ex neceſſitate ineſt:illud v̄o
ſi ex neceſſitate nō ieſt alicui. Nā ꝙ ex neceſ
ſitate alicui eoꝝ q̄ ſūt.a.nō ineſt nō veꝝ dice
re quoniā ꝯtigit oī n̄ ineſſe:queādmodū nec
qḋ ex neceſſitate alicui ineſt quoniā oī ꝯtigit
ineſſe. Si ḡ aliqs ꝓbet quoniā nō ꝯtigit.c.oī
b.ineē ex neceſſitate alicui nō ineſſe falſū ſu-
met:oī.n.ineſt:ſꝫ quoniā qbuſdā ex neceſſita
te ineſt:ꝑꝑ hoc dicimꝰ nō oī ꝯtingere:q̄re ei
q̄ ē ꝯtigere oī ineſſe ex neceſſitate alicui ineē
opponitᷣ:⁊ ex neceſſitate alicui nō ineſſe. Si
militer āt ⁊ ei q̄ ē cōtingere. Palā ē ergo quo
niā ad ſic ꝯtingēs ⁊ nō ꝯtingēſ:vt in ꝑ̄ncipio
diffinimꝰ:nō ex neceſſitate alicui:ſꝫ ſic ex ne
ceſſitate nō ineē ſumēdū hoc aūt ſumpto ni-
hil accidit īpoſſibile:q̄re nō fit ſyllogiſmꝰ. ma
nifeſtū ergo ex his q̄ dicta ſūt:quoniā nō cō-
uertitᷣ ꝑ̄uatiua. Hoc aūt oñſo ponatᷣ.a.b.qdē
ꝯtingere nulli.c:v̄o oī ꝑ ꝯuerſionē:ergo non
erit ſyllogiſmꝰ:dictū ē.n.quoniā nō conuer-
titur hꝰi ꝓpō:ſꝫ nec ꝑ īpoſſibile.nā poſito.b.
oī.c.contigere ineſſe nihil accidit falſū:conti
git enī.a.oī ⁊ nulli.c.ineſſe oīo āt ſi ē ſyllogiſ-
mus. Palā quoniā ꝯtingens erit:eo ꝙ neu-
tra ꝓpoſitionū ſumpta ē in eo qḋ ē ineſſe:⁊.h̄
affirmatiuꝰ vel ꝑ̄uatiuꝰ:neutro āt mō poſſibi
le ē. Affirmatio.n.poſito oſtenditᷣ ꝑ termios

UVA. BHSC. IyR_048_1

deductione. ſyllogiſmo enim monſtratur al-
terum enim non eſt ſed ex conditione enim
concluditur. Differt autẽ a pꝛedictis quoniã
in illis quidem opoꝛtet pꝛius confiteri ſi de-
beant accidere: ut ſi oſtendatur vna poteſtas
cõtrarioꝝ ⁊ diſciplinam eandem eſſe: hi au-
tem ⁊ non pꝛius confeſſi concedũt: eo ꝙ ma
nifeſtũ ſit falſum ut poſito diametro ſimetro
eo ꝙ imparia equalia ſint paribuſ. plures au
tem ⁊ diuerſi concludũt ex conditione quos
perſpicere opoꝛtet ⁊ notare aperte. Que er-
go hoꝛum differre ⁊ quotiens fiunt qui ſunt
ex hypotheſi poſtea dicemus. Nunc autem
tantum ſit nobis manifeſtum quoniã nõ eſt
reſoluere in figuraꝫ huiuſmodi ſyllogiſmos
⁊ ob quam cauſam diximus.

Capitulũ viceſimũſextũ.

Quecunqꝫ autem in pluribus figu
ris concluduntur ꝓpoſitiones ſi i
altera ſyllogizatũ eſt reducere ſyl-
logiſmum in alteram: ut euꝫ qui in pꝛima eſt
pꝛiuatiuum in ſecundã figuram: ⁊ eum qui
eſt in media in primã. non oĩs autẽ ſed quoſ
dam erit autem manifeſtum in ſequẽtibus.
Si eniꝫ. a. nulli. b. b. autẽ omni. c. a. nulli. c. ſic
pꝛima figura. Si auteꝫ cõuertatur priuatiua
media erit. nam. b. a. quidẽ nulli. c. autẽ omni
inerit. Similiter autẽ ⁊ ſi non vniuerſalis ſꝫ
particularis ſit ſyllogiſmus: ut ſi a quidẽ nul
li. b. b. aũt alicui. c. conuerſa enim priuatiua
media erit figura. Hoꝝ autẽ ſyllogiſmoꝛum
qui ſunt in media figura duo quidem vniuer
ſales reducuntur in pꝛimaꝫ figurã. particula
rium autem alter ſolus. Inſit enim. a. b. qui
dem nulli. c. autem omni conuerſa enim pri
uatiua prima erit figura. nam. b. quidẽ nulli
a. a. autẽ omni. c. inerat. Si autẽ pꝛedicatiuũ
quidem ſit. a. b. priuatiuũ aũt. a. c. primus ter
minus ponendus ad. c. hoc eni nulli ineſt. a.
a vero omni. b. quare nulli. c. inerit. b. ergo ⁊
b. nulli. c. conuertitur eni priuatiua. Si autẽ
particularis ſit ſyllogiſmus quando pꝛiuati-
uũ quidẽ erat ad maioꝛẽ extremitatẽ reſolue
tur in primã figurã: vt ſi a nulli. b. ineſt. ali-
cui aũt. c. ineſt. a. conuerſa eni priuatiua pri-
ma erat figura. nam. b. quidẽ nulli. a. a. auteꝫ
alicui. c. Quando vero predicatiuũ nõ reſol
uetur: ut ſi. a. quidẽ b. omni. c. aũt non omni.
non eni ſuſcipit conuerſionẽ. a. b. neqꝫ cũ ſit
erat ſyllogiſmus. Rurſuꝫ qui in tertia quidẽ
ſunt figura nõ reſoluẽtur oẽs in primã. Qui
autẽ in prima non oẽs in tertiã. Inſit eni. a.
quidẽ omni. b: b. aũt alicui. c. ergo quia con-
uertitur particularis predicatiua inerit ⁊. c.
alicui. b. a. vero omni. b. inerat: quare fit ĩ ter
tia figura ⁊ ſi priuatiuus ſit ſyllogiſmus ſimi
liter. Conuertitur eni particularis predicati
ua quare. a. quideꝫ nulli. b. c. aũt alicui inerit
a. Horũ aũt ſyllogiſmorũ qui ſunt in poſtre-
ma vnus tantũ non reſoluitur in prima quã
do non vniuerſaliter ponitur priuatiua: Alij
aũt oẽs reſoluũtur: Predicetur eni de omni
c. a. ⁊. b. ergo conuertitur. c. ad vtrũqꝫ parti-
culariter. inerit ergo. a. alicui. b. quare erit ꝓ
ma figura. Siquidẽ. a. omni. c. c. aũt alicui. b
ſi. a. quidẽ omni. c. b. aũt alicui. c. ſimilis ẽ ra
tio: conuertitur eni. b. ad. c. Si aũt. b. quideꝫ
omni. c. a: aũt alicui. c. primũ terminũ ponen
dũ. b. nam. b. oĩ. c. c. autẽ alicui. a. quare. b. ali
cui. a. quoniã autẽ conuertitur particularis
a. alicui. b. inerit. Et ſi priuatiuus ſit ſyllogiſ
mus vniuerſalibus terminis ſimiliter ſumẽ-
dũ. Inſit eni. b. omni. c. a. aũt nulli. c. ergo a-
licui. b. inerit. c. a. aũt nulli. c. quare erit medi
um. c. Similiter aũt ⁊ ſi priuatiua quideꝫ ſit
vniuerſalis. predicatiua aũt particularis. nã
a. quidẽ nulli. c. c. aũt alicui. b. inerit. Si autẽ
particularis ſumatur priuatiua non erit reſo
lutio vt ſi. b. quidẽ. c. a. aũt alicui. c. nõ ieſt: cõ
uerſa. b. c. vtreqꝫ erũt particulares. manife-
ſtũ aũt quoniam ad reſoluendũ in ſe inuiceꝫ
figuras que cum minoꝛe extremitate eſt pꝛo
poſitio conuertẽda eſt in vtriſqꝫ figuris. hac
enim conuerſa cõmutatio fit. Hoꝛum autem
qui in media ſunt figura alter quidem in ter-
tia reſoluitur. alter vero nõ reſoluitur in ter-
tiam: nam cum eſt vniuerſalis priuatiua re-
ſoluitur. Si enim. a. nulli. b. c. autem alicui
vtraqꝫ ſimiliter conuertunt ad. a. quare. b. q
dem nulla. a. c. vero alicui. a. medium ergo ẽ
a. Quando autem. a. omni. b. c. autem alicui
a non ineſt non eſt reſolutio. neutra enim ꝓ-
poſitionuꝫ ex cõuerſione vniuerſalis. Quã
do autem ex tertia ſunt figura reſoluũtur in
mediam quando fuerit vniuerſalis priuati-
ua vt ſi. a. nulli. c. b. autem alicui. c. aut omni
Nam. c. a. quidem nulli. b. autem alicui ine-
rit. c. Si autem particularis ſit priuatiua nõ
reſoluitur. non enim ſuſcipit conuerſionem
particularis negatiue. manifeſtum autẽ quo
niam idem ſyllogiſmi non reſoluũtur in his
figuris. quoniam nec in primam reſoluti ſũt
⁊ quoniaꝫ in prima figura reſolutis ſyllogiſ
mis iſti ſoli per impoſſibile claudũtur. Quo
modo ergo opoꝛtet reducere ſyllogiſmos: ⁊
quoniam reſoluũtur figure in ſe inuicẽ mani
feſtum ex predictis.

Capitulum. xxviii.

Differt autem in conſtruendo opi-
nari aut idem aut diuerſum ſigni-
ficare non eſſe hoc ⁊ eſſe non hoc
vt non eſſe album ei quod eſt album nõ eſſe
non enim idem ſignificant: neqꝫ enim eius
quod eſt eſſe album ea que eſt eſſe non albuꝫ
ſed non eſſe album. ratio autem huius hic ẽ.
Similiter enim ſe habet poſſibile eſt ambu-

UVA. BHSC. IyR_048_1

lare ad poſſibile nō ambulare ei quod eſt al
bum ad eſt non album ⁊ ſcit bonum ad ſcit
non bonum. nam ſcit bonū uel eſt ſciens bo-
num nihil differt: neqʒ poteſt ambulare vel
eſt potens ambulare: quare ⁊ oppoſita non
poteſt ambulare ⁊ non eſt potens ambulare.
Si igitur non eſt potens ambulare idem ſi-
gnificat ⁊ eſt non ambulare potēs ipſa ſimul
erunt eidem poteſt ambulare ⁊ non ambula
re: ⁊ idem ſciens boni ⁊ nō boni eſt. affirma
tio autem ⁊ negatio nō erunt poſite ſimul in
eodem. Quemadmodum ergo non ideʒ
eſt non ſcire bonum ⁊ ſcire non bonuʒ: neqʒ
eſſe non bonum ⁊ non eſſe bonum idē. Naʒ
proportionalium ſi alterū ſit ⁊ alterum: neqʒ
eſſe non equale ⁊ non eſſe equale ideʒ. Huic
autē quod eſt non equale ſubiacet aliquid ⁊
hoc eſt inequale. illi vero nihil eo ꝙ equale q
dem vel inequale non omne eſt equale autē
omne. Amplius eſt non album lignuʒ ⁊ non
eſt albū lignū nō ſimul ſūt. ſi eni lignū nō al
bum erat lignū: quod autē nō eſt album non
neceſſe eſt eſſe lignū: quare manifeſtum quo
niam non eſt eius quod eſt eſt bonuʒ: ſed qđ
eſt nō bonum negatio. Si ergo de omni vno
vel affirmatio uel negatio uera ſed nō eſt ne-
gatio. palaʒ quoniā affirmatio aliquo modo
erat: affirmationis autē omnis negatio eſt ⁊
huiuſmodi: ergo eius que eſt eſt non bonuʒ
ea que eſt non eſt non bonum. Habet aūt
ordinem hunc adinuicem: ſit eſſe quideʒ bo
num in quo. a. non eſſe autē bonū in quo. b.
eſſe autem non bonū in quo. c. ſub. b. nō eſſe
non bonum in quo. d. ſub. a. Omni ergo ine-
rat aut. a. aut. b. ⁊ nulli eidem ⁊ aut. c. aut. d.
⁊ nulli eidē ⁊ cui. c. neceſſe eſt. b. omni ineſſe
Si enim verum eſt dicere quoniam eſt nō al
bum ⁊ quoniam non eſt album verū impoſ-
ſibile eſt eſſe album ⁊ eſſe nō album: aut eſſe
lignum album ⁊ eſſe lignum non album: qua
re ſi non eſt affirmatio negatio inerit ei autē
quod eſt. b. non ſemper. c. quod enim omni-
no non eſt lignum: neqʒ lignum erit non al-
bum: econuerſo autē cui ineſt. a. d. omni aut
enim. c. aut. d. Quoniaʒ autem non poſſunt
ſimul eſſe non album ⁊ eſſe album hoc ierit.
nam de eo quod eſt album verum eſt dicere
quoniā non eſt non album. de. d. autē nō om
nino. a. Nam de eo quod omnino non eſt li-
gnum non verum. a. dicere quoniā eſt lignū
albū quare. d. verum. a. non verum quoniaʒ
eſt lignum album. Palam autem quoniā ⁊. a
c. nulli eidem inſunt ſed. b. ⁊. d. continget ali
cui eidem ineſſe. Similiter autem ⁊ ſe habēt
⁊ priuatiōes ad predicamenta hac poſitione
equale in quo eſt. a. non equale in quo. b. ine
quale in quo. c. non iequale i quo. d. In plu-
ribus autē quoꝝ his quidem ineſt alijs vero

non ineſt idem: negatio quidem ſimiliter ve
ra erit quoniaʒ non ſunt alba omnia vel quo
niam non album vnumquodqʒ. Quoniam
autem eſt non album vnumquodqʒ aut quo
niam ſunt omnia non alba falſa. ſimiliter au-
tem ⁊ eius que eſt omne aīal albuʒ non hoc
quidem eſt: eſt non album omne animal ne-
gatio. ambe enim falſe ſed non eſt omne ani
mal album. Quoniam autem palaʒ quod ali
ud ſignificat eſt non album ⁊ non eſt album
⁊ quidem affirmatio. illa vero negatio. mani
feſtum quoniam non idem eſt modus demō
ſtrandi vtrunqʒ. ut quoniam quicquid eſt a-
nimal non eſt album vel contingit auteʒ nul
lum animal eſſe album ⁊ quoniam eſt veruʒ
dicere non album. idem enim eſt non album
ſed verum quidem dicere eſt non album ſi-
ue albū idem modus. affirmatiue enim am-
be ꝑ primam figurā oſtenduntur. nam ve-
rum ⁊ eſt ſimiliter ponūtur. nam eius quod
eſt verum dicere album. non hoc quidem ve
rum eſt dicere non album negatio: ſed nō ve
rum dicere album. Si autem verum eſt dice
re quicquid eſt homo muſicum eſſe aut non
muſicum eſſe quicquid animal ſumendum
eſſe. muſicum autem nō muſicum eſſe oſten
ſum eſt: non eſſe autem muſicū quicquid eſt
homo negatiue monſtratur ſecundū dictos
modos tres. Simpliciter autem quando ſic
habent ⁊. a. ⁊. b. vt ſimul quidem eidem non
contingant omni autem ex neceſſitate alte-
rum ⁊ rurſum ⁊. c. ⁊. d. ſimiliter. Sequatur
autem id quod eſt. a. c. ⁊ non conuertatur: ⁊
id quod eſt. b. ſequitur. d. ⁊ non conuertitur
⁊ a quidem ⁊. d. contingant eidem. b. autem
⁊. c. non contingent. Primum ergo quoniaʒ
ei quod eſt. b. ſequitur. d. hinc manifeſtum
eſt. quoniam enim eorum que ſunt. c. d. alte-
rum ex neceſſitate ſoli ineſt. cui autem. b. nō
contingit. c. eo ꝙ ſimul infert. a. a. auteʒ ⁊. b.
non contingunt eidem. Manifeſtum quoni
am. d. ſequitur ad. b. Rurſum ei quod eſt. a.
non conuertitur quod eſt. c. omni autem vel
c. uel. d. ineſt: contingit autem. a. ⁊. d. eidem
ineſſe. b. autem ⁊. c. non continget eo ꝙ con-
ſequitur. a. ei quod eſt. c. ſi hoc contingat. ac-
cidit quid impoſſibile. manifeſtū igitur quo
niaʒ neqʒ. b. ei quod eſt. d. conuertitur eo ꝙ
contingit ſimul. a. d. ineſſe. accidit autem ali
quotiens ⁊ huiuſmodi terminorum ordine
falli eo ꝙ oppoſita non ſumantur recte quo-
rum neceſſe eſt omnino alterum ineſſe: ut ſi
a. ⁊. b. non cōtingunt ſimiliter eidem neceſſe
eſt autem ineſſe cui non alterum: alteꝝ ⁊ rur
ſus. c. ⁊. d. ſimiliter cui autem. c. omni ſequit̄
a. accidet eni cui. d. ⁊. b. ineſſe ex neceſſitate
quod falſum eſt. Sumat̄ eni negatio eorum
que ſunt. a. b. ⁊ ea que in quibus. f. ⁊ rurſus

UVA. BHSC. IyR_048_1

eoꝝ que ſunt .e.d.in quibus.g.neceſſe eſt.
ergo omni ieſſe vel.a.vel.f.aut enim affirma
tionē aut negationem ⁊ rurſum aut.c.aut.g.
affirmatio eni ⁊ negatio cuilibet ⁊ cui.c. om-
ni.a.poſitum eſt.quare cui. f.omni:hoc ꝙ ē
g.rurſus quoniā eoꝝ que ſūt.f.b.oi alterum
⁊ eoꝝ que ſunt.g.d.ſimiliter ſequatur.eſt au
tem.g.ei quod eſt.f.⁊.b.d.ſequatur.hoc eni
ſcimus. Si ergo.a.ei quod eſt.c.⁊ ei quod.d
ſequitur.b.hoc autem falſum.ecōtrario eniꝫ
erat in his que ſic ſe habent conſequētia. nō
eni fortaſſe neceſſarium omni ineſſe:aut .a.
aut.f.neqꝫ.f:aut.b.nō enim eſt negatio eius
quod eſt.a.hec que eſt.f.naꝫ boni non bonū
negatio:nō autem idem ex hoc quod eſt:ne-
qꝫ bonum neqꝫ non bonum. Similiter autē
⁊ in.c.d.nam negationes que ſunt due ſunt.

Explicit liber primus priorum Analecti
corum Ariſto.

Incipit liber ſecundus priorum anale.
Ariſto. Ca.j.

N quantis
ergo figuris ⁊ ꝑ qua
les ⁊ quot ꝓpoſitio-
nes ⁊ quādo ⁊ quo-
modo fit ſyllogiſmꝰ
Amplius autē ad q̄
perſpiciendum con-
ſtruenti ⁊ deſtruēti
⁊ quomodo oporteat querere de ꝓpoſito ſꝫ
vnāquāqꝫ artem. Amplius autem per quaꝫ
ſumamus viam que in ſingulis ſūt principia
iam pertranſiuimus. Quoniā aūt alij quidē
ſyllogiſmorum ſūt vniuerſales alij vero par-
ticulares. Uniuerſales quidē oēs ſemꝑ plu-
ra ſyllogizāt. particulariū autē predicatiui q-
dem plura.negatiui vero cōcluſiōem ſolam
nam alie quidem ꝓpoſitiōes cōuertunt.pri-
uatiua vero nō cōuertitur. Concluſio vero
aliquid de aliquo eſt:quare aliī quidem ſyllo
giſmi plura ſyllogizāt ut ſi.a.oſtenſum ſit: oi
aūt alicui ineſſe.b.et.b.alicui.a.neceſſarium
ineſſe:⁊ſi nulli.b.a.⁊.b.nulli.a.hoc aūt aliud
ꝑ̄ore. Si aūt alicui.b.nō ineſt.a.nō neceſſe ē
et.b.alicui.a.nō ineſſe.cōtingit eni oi ineſſe:
hic ergo cōis oium cauſa et vniuerſaliū et ꝑ-
ticulariū. Eſt aūt de vniuerſalibꝰ aliī ſcri
bere. Quecūqꝫ eni aut ſub medio aut ſub cō
cluſiōe ſūt oium idē erit ſyllogiſmus: ſi hec q
dē in medio. illa v̄o in cōcluſiōe ponantur vt
ſi.a.b.cōcluſio per.c.quecūqꝫ ſub.b. aut ſub
c.ſūt neceſſe eſt de oibus dici.a.nam ſi.d. in
toto.b.⁊.b.in.a.⁊.d.inerit.a. Rurſum ſi.e.in
toto.c.et.c.in.a.et.e.inerit.a.ſimiliter et ſi ꝑ̄
uatiuus fit ſyllogiſmus.in ſecūda aūt figura
quod ſub cōcluſiōe erit ſolū ſyllogizare :vt ſi
a.inſit nulli.b.⁊ omni.c.concluſio quoniam
nulli.b.ineſt.c. Si aūt.d.ſub.c.eſt manifeſtū
quoniam non ineſt ei.b.his auteꝫ que ſub.a.
quoniam.b.non ineſt. Non palaꝫ eſt per ſyl-
logiſmū.et ſi nō ieſt ei qđ eſt.e.ſi ē e.et ſub.a.
ſed ineſſe quidem nulli .c. per ſyllogiſmum
oſtēſum eſt.non ineſſe vero .a. hoc quod eſt
b.inde monſtratum ſūptum eſt:quare non ꝑ
ſyllogiſmum accidit.b.nō ineſſe.e. In parti-
cularibus in his quidem que ſub cōcluſione
non erit neceſſarium.nō eni fit ſyllogiſmus
quando ea ſumpta ſunt particulariter. Eoꝝ
autē que ſunt ſub medio erit in omnibus ve-
rum nō per ſyllogiſmū ut ſi. a.omni. b.et. b.
alicui.c.nā eius quod eſt ſub.c.poſitum non
erit ſyllogiſmꝰ:eius vero quod ſub.b.eſt erit
ſed non propter eum qui prius factus eſt. ſi-
militer autē et in aliis figuris.nam eius qui-
dem quod ſub concluſione eſt non erit. alte-
rius vero erit verum nō per ſyllogiſmum eo

UVA. BHSC. IyR_048_1

ꝙ ⁊ in vniuerſalibus ex indemonſtrata pro-
poſitione que ſunt ſub medio oſtendebātur
quare aūt ſi nec ibi erit aut ⁊ in his.

Capitulum.ij.

Sit ergo ſic ſe habere vt vere ſint
propoſitiōes per quas fit ſyllogiſ-
mus. Eſt autem ut falſe:eſt autem
ut hec quidem vera.illa autem falſa. conclu-
ſio autem aut uera aut falſa ex neceſſitate ex
veris ergo non falſū ſyllogizare ex falſis au-
tem eſt verum tamen non propter quid ſed
quoniā.nam eius quod eſt propter quid non
eſt ex falſis ſylogiſmis:ob quam autem cau-
ſam in ſequētibus dicetur. Primo ergo quo
niam ex veris non poſſibile falſum ſylogiza-
re hinc manifeſtum. Si enim cum eſt.a. ne-
ceſſe eſt eſſe.b.⁊ cum.b.non eſt neceſſe eſt.a.
non eſſe. Si ergo verum eſt.a.neceſſe eſt. b.
verum eſſe:aut accidet idem ſimul eſſe ⁊ nō
eſſe hoc autem impoſſibile.non autem quo-
niam poſitum eſt.a.vnus terminus accipit
contingere vno aliquo exiſtente ex neceſſita
te aliquid accidere non enim poteſt. nam ꝙ
cōtingit ex neceſſitate aliquid accidere con-
cluſio eſt:per que autē hec fit ad minus erūt
tres termini:duo autem interualla ⁊ ꝓpoſi-
tiones. Si ergo verum eſt cui ineſt.b.⁊.a. oī
uel alicui:cui autē.c.⁊.b.cui.c.neceſſe eſt. a.
ineſſe:⁊ non poteſt hoc falſum eſſe. Simul
enim idem erit ⁊ non erit:ergo.a.ut ꝓpoſi-
tū eſt duas propoſitiones colligere:ſimiliter
ſe habet in priuatiuis non enim ex ueris fal
ſum oſtenſum. Ex falſis autem ueruꝫ eſt ſyl
logizare ⁊ vtriſqꝫ propoſitionibꝰ falſis ⁊ vna
Hac autem non vtralibet ſed ſecunda ſi tota
ſumatur falſa nō tota autem ſumpta eſt vtra
libet. Inſit enim.a.omni.c.eorum auteꝫ que
ſunt.b.nulli.neqꝫ.b.inſit.c. accidit autē hoc
ut nulli lapidi animal:⁊ lapis nulli homini.
Si ergo ſumatur.a.omni.b.⁊.b.omni.c.a.oī
c.inerit:quare ex utriſqꝫ falſis uera conclu-
ſio:omnis enim homo animal:ſimiliter autē
⁊ in priuatiuis. Inſit eniꝫ.c.nulli neqꝫ.a. ne
qꝫ.b.a.autem.b.omni:ut ſi eiſdem terminis
ſumptis medium ponatur homo: lapidi eni
neqꝫ homo neqꝫ animal nulli ineſt: homini
autem omni ineſt animal.quare ſicui quideꝫ
omni ineſt nulli ſumatur ineſſe:cui uero nō
ineſt omni ieſſe ex falſis vtriſqꝫ uera erit cō
cluſio:ſimiliter autem oſtenſum erit ⁊ſi in ali
quo falſa vtraqꝫ ſumatur. Si autem altera
ponatur falſa prima quidem tota falſa:ut .a.
b.non erit concluſio uera.b.c.autem erit di-
co autem totam falſam contrariam uere ut
ſi quod nulli ineſt ſumptum eſt omni ineſſe
aut ſi quod omni nulli ineſſe ſumptuꝫ eſt:in-
ſit enim.a.nulli.b.b.autem omni.c.ſi ergo.b
c.propoſitionem ſumo ueram.a.b.autem to
tam falſam ⁊ omni.b.ineſſe.a.impoſſibile.a
c.concluſionem ueram eſſe:nulli enim.a.ine
rat eorum que ſunt.c.ſiquidē cui ineſt.b.nul
li ei ineſt .a.b. aūt omni.c. Similiter autē ne
qꝫ ſi.a.omni.b.ineſt.⁊.b. omni.c.ſumpta ſit
b.c.quidem uera propoſitio.a.b.autem falſa
tota ⁊ nulli cui.b.ineſt.a.concluſio falſa erit
omni enim.c.inerit.a.ſiquidem cui.b. omni
⁊.a.b.autem omni.c.manifeſtum igitur quo
niaꝫ prima tota falſa ſiue priuatiue ſiue affir
matiue ſumpta:altera autem uera non fit ue
ra concluſio.non tota autem ſūpta falſa erit.
Nam ſi.a.c.quidem omni ineſt.b.autem ali
cui.a.b.autem omni.c.ut animal quidem ci-
gno omni albo autem alicui:album uero ci-
gno omni. Si ſumatur.a.omni.b.⁊.b. omni
c.⁊.a.omni.c.erit uera.omnis enim cignus
animal.ſimiliter auteꝫ ⁊ priuatiua:ſi ſit.a. b.
poſſibile eſt eni.a.b.alicui ineſſe.c.uero nul
li.b.autem omni.c.ut animal alicui albo ni-
ui ueto nulli:album autem omni niui. Si er
go ſumatur.a.quidem nulli.b.b.autem om-
ni.c.a.nulli.c.inerit. Si autem.a.b.propoſi-
tio tota ſumatur uera.b.c.autē tota falſa erit
ſyllogiſmus uerus:nihil enim prohibet.a. ⁊
b.⁊.c.omni ineſſe.b.autem nulli.c.ut quecū
qꝫ eiuſdeꝫ generis ſunt ſpecies non ſubalter
ne.nam animal ⁊ homini et equo ineſt.equꝰ
autem nulli homini. Si ergo ſumatur.a.om
ni.b.b.autem omni.c.concluſio uera erit to-
ta falſa.b.c.propoſitione. Similiter auteꝫ ⁊
ſi priuatiua.a.b.propoſitio:contingit eniꝫ.a.
neqꝫ.b.neqꝫ.c.nulli ineſſe:et.b.nulli.c.ut.ex
alio genere ſpeciebus genus:nam animal ne
qꝫ muſice neqꝫ medicine ineſt:neqꝫ muſica
medicine. Sumpta ergo quidem.a.nulli .b.
b.autem omni.c.uera erit concluſio:et ſi nō
tota falſa ſit.b.c.ſꝫ in aliquo ⁊ ſic erit ꝯcluſio
uera nihil prohibet.a.et. b.et.c.omni ineſſe
b.autem alicui.c.ut genus ſpeciei et differen
tie:nam animal omni homini et omni greſſi
bili:homo auteꝫ alicui greſſibili et nō omni
Si ergo.a.omni.b.et.b.omni.c.ſumatur. a.
omni.c.inerit quod erit ueruꝫ. Similiter au
tem et cum priuatiua eſt.a.b.propoſitio.con
tingit enim neqꝫ.a.neqꝫ.b.neqꝫ.c.nulli ineſ
ſe.b.uero alicui.c.ut genus ex alio gener̃ ſpe
ciei ⁊ differentie.nam animal neqꝫ pruden
tie nulli ineſſe neqꝫ contemplationi. pruden
tia vero alicui contemplationi ineſt. Si ergo
a.ſumatur nulli.b.b. autem omni.c.c. nulli
a.hoc autem erat uerum. In particulari-
bus autem ſyllogiſmis contingit ⁊ prima ꝓ-
poſitione tota falſa altera autem uera ueraꝫ

UVA. BHSC. IyR_048_1

eſſe concluſionem: ⁊ in aliquo falſa pꝛima al-
tera autem uera: ⁊ maioꝛi quidem uera: par
ticulari autem falſa ⁊ vtriſque falſis. Nibil
enim probibet.a.b.nulli quidem ineſſe.c.au
tem alicui: ⁊.b.alicui c.ut animal nulli niui:
albo autem alicui ineſt ⁊ nix albo alicui. Si
ergo medium ponatur nix pꝛimum autez a-
nimal ⁊ ſumatur.a.quidem toti.b.ineſſe.b.
autem alicui.c.a.b.quidem tota falſa.b.c.au
tem uera ⁊ concluſio uera. Similiter ⁊ cum
priuatiua eſt.a.b.pꝛopoſitio.contingit enim
a.b.quidem toti ineſſe.c.autem alicui non in
eſſe.b.uero alicui.c.ineſſe: ut animal quidez
omni ineſt bomini album quoddam non ſe-
quitur: bomo uero alicui albo ineſt: quare ſi
medio poſito bomine ſumatur.a.nulli.b.in-
eſſe ⁊.b.alicui.c.uera erit concluſio qum ſit
tota falſa.a.b.propoſitio. Etſi i aliquo ſit fal
ſa.a.b.propoſitio erit concluſio uera. Nibil
enim pꝛobibet.a. ⁊.b. ⁊.c.alicui ineſſe.b. au-
tem alicui.c.ut animal alicui pulcro ⁊ alicui
magno ⁊ pulcrum alicui magno ineſt. Si er-
go ſumatur.a.omni.b. ⁊.b.c. alicui ⁊.a.b. q-
dem propoſitio: in aliquo falſa erit.b.c. autē
uera ⁊ concluſio uera: ſimiliter autem ⁊ cum
priuatiua eſt.a.b.propoſitio: nam idem erūt
⁊ termini ⁊ ſimiliter poſita ad demonſtratio
nem. Rurſum ſi.a.b.quidem uera.b.c.autez
falſa uera erit concluſio: nibil enim pꝛobibet
a.b.quidem toti ineſſe.c.autem alicui ⁊.b.
nulli.c.ineſſe ut animal quidem cigno omni
nigro autem alicui: cignus uero nulli nigro
quare ſi ſumatur.a.omni.b. ⁊.b.c.alicui ve-
ra erit concluſio cum ſit falſa.b.c. Similiter
autem ⁊ priuatina ſumpta.a.b. pꝛopoſitio-
ne. Contingit enim.a.b.quidem nulli.c. au-
tem alicui non ineſſe ⁊.b.nulli.c.ut genus ex
alio genere ſpeciei ⁊ accidenti eius ſpecie-
bus.nam animal numero quidez nulli ineſt
albo autem alicui: numerus autem nulli al-
bo. Si ergo medium ponatur numerus ⁊ ſu
matur.a.quidem nulli.b.b.autem alicui.c.a.
quidem alicui.c.non inerit quod fuit uerum
⁊.a.b.qdē ꝓpoſitio v̑a.b.c.aūt falſa ⁊ ſi in ali
quo ſit falſa.a.b.falſa aūt. ⁊.b.c.v̑a erit ꝯclu
ſio nibil eni probibet.a.alicui.b. ⁊ alicui.c.i
eſſe.b.autem nulli.c.ut ſi.b.ſit contrarium.c
⁊ ambo accidentia eidem generi.nam ani-
mal alicui albo ⁊ alicui nigro ineſt.album au
tez nulli nigro. Si ergo ſumatur.a.omni
b. ⁊.b.alicui.c. vera erit concluſio priuatiua
ſumpta.a.b.ſimiliter.nam idem termini ⁊ ſi
militer ponantur ad eandem demonſtratio-
nem. Et utriſqꝫ falſis erit concluſio vera poſ
ſibile eſt enim.a.b.quidem nulli.c.autem ali-
cui ineſſe.b.uero nulli.c.ut genus ex alio ge-
nere ſpeciei ⁊ accidenti ſpeciebus eius. ani-
mal enim numero quidem nulli alicui autez
albo ineſt: ⁊ numerus nulli albo. Si ergo ſu
matur.a.omni.b. ⁊.b.alicui.c.et cōcluſio qui
dem uera: propoſitiones autem ambe falſe.
Similiter autem ⁊ cum priuatiua eſt.a.b.ni-
bil enim probibet.a.b.quidem toti ineſſe.c.
autez alicui non ineſſe. ⁊.b.nulli.c.ut animal
quidem cigno omni: nigro autem alicui non
ineſt: cignus uero nulli nigro quare ſi ſuma-
tur.a.nulli.b.b.autem alicui.c.a.alicui.c. nō
ineſt: ergo concluſio quidez uera propoſitio
nes autem falſe.

Capitulum tertium.

N media autem figura omnino
contingit per falſa uerum ſyllogi-
ʒare: ⁊ vtriſqꝫ propoſitionibus to
tis falſis ſumptis: ⁊ in aliquo vtraque. ⁊ bac
quidem vera: illa autem tota falſa vtralibet
falſa poſita: ⁊ ſi vtreqꝫ in aliquo falſe. ⁊ ſi
boc quidem ſimpliciter ſit vera: illa autem
in aliquo falſa: ⁊ ſi bec quidem ſit tota falſa:
illa autem in aliquo uera ⁊ in vniuerſalibus
⁊ in particularibus ſyllogiſmis. Si enim.a.
b.quidem nulli ineſt.c.autem omni: ut ani-
mal lapidi quidem nulli equo autem omni ſi
contrarie ponantur propoſitiones. ⁊ ſuma-
tur.a.b.quidem omni.c.autem nulli ex fal-
ſis totis pꝛopoſitionibus erit concluſio uera
Similiter autem ⁊ ſi a ineſt.b. quidem
omni.c.autem nulli: nam idem ſyllogiſmus.
Rurſū ſi altera qdē tota falſa.altera aūt tota
v̑a. Nibil enim pꝛobibet.a. ⁊.b. ⁊.c.oi ineſſe
b.autem nulli.c.ut genus non ſubalterterniſ
ſpeciebus.nam animal ⁊ equo omni ⁊ bomi
ni ineſt ⁊ nullus equus bomo. Si ergo ſu-
matur buic quidem omni: illi uero nulli in-
eſſe: bec quidem tota falſa erit: illa autem to
ta vera ⁊ concluſio vera: ad quodlibet poſi-
to priuatiuo ⁊ ſi altera in aliquo falſa: altera
autem tota vera poſſibile enim.a.b.alicui in
eſſe.c.autem omni: ⁊.b.nulli.c.ut animal al-
bo quidem alicui: coꝛuo autē omni: albū aūt
nulli coꝛuo. Si ergo ſumatur.a.b. quidem
nulli.c.autem toti ineſſe.a.b.quidem pꝛopo
ſitio in aliquo falſa.a.c.autem tota uera ⁊ cō
cluſio uera ⁊ tranſpoſita pꝛiuatiua ſimplici-
ter.nam per eoſdem terminos demonſtra-
tio ⁊ ſi affirmatiua quidem propoſitio in ali
quo falſa: priuatiua autem tota uera. Nibil
enim probibet.a.b.quidem alicui ineſſe.c.
autem toti non ineſſe ⁊.b.nulli.c. ut animal
albo quidem alicui: pici autem nulli: album
uero nulli pici: quare ſi ſumatur.a.toti.b. in-
eſſe.c.autem nulli.a.b.quidem propoſitio in
aliquo falſa.a.c.autem tota uera ⁊ concluſio

UVA. BHSC. IyR_048_1

⁊ ſi utreqꝫ propoſitiones in aliquo falſe erit concluſio vera: poſſibile eſt enim .a. ⁊ .b. ⁊ .c. alicui ineſſe .b. autem nulli .c. ut animal albo alicui: ⁊ nigro alicui: albū autem nulli nigro Si ergo ſumatur .a. b. quidem omni .c. auteꝫ nulli: ambe quidem propoſitiones falſe in aliquo: concluſio autem uera. Similiter auteꝫ tranſpoſita priuatiua per eoſdem terminos.

Manifeſtum ⁊ in particularibus ſyllogiſmis. Nihil enim probibet .a. b. quidem omni .c. autem alicui ineſſe. ⁊ .b. alicui .c. non ineſſe: ut animal omni homini. albo autem alicui: homo uero alicui albo non inerit. Si ergo ponatur .a. b. quidem nulli ineſſe .c. auteꝫ alicui ineſſe: vniuerſalis quidem propoſitio tota falſa: particularis autem tota uera: ⁊ cōcluſio uera. Similiter autem ⁊ affirmatiua ſumpta .a. b. Poſſibile eſt enim .a. b. quidem nulli .c. autem alicui non ineſſe. ⁊ .b. alicui .c. non ineſſe: ut animal nulli inanimato: albo autem alicui non ⁊ inanimatum non inerit alicui albo. Si ergo penatur .a. b. quideꝫ omni .c. autem alicui non ineſſe .a. b. vniuerſaliſ ꝓpoſitio tota falſa .a. c. aūt v̄a ⁊ ꝯcluſio v̄a ⁊ vniuerſali quidem tota vera poſita minori ꝑticulari falſa. Nihil enim probibet .a. neqꝫ .b neqꝫ .c. nullum ſequi: ⁊ .b. alicui .c. non ineſſe ut animal nulli numero: neqꝫ inanimato: ⁊ numerus aliquod inanimatuꝫ non ſequitur Si ergo ponatur .a. b. quidem nulli .c. vero alicui· concluſio quidem uera erit ⁊ vniuerſalis propoſitio uera: particularis autem falſa Affirmatiua autem vniuerſali poſita ſimiliter. poſſibile eſt enim .a. ⁊ .b. ⁊ .c. toti ineſſe ⁊ .b. c. aliquod non ſequi: ut genus ſpeciē ⁊ differentiam. nam animal totum hominem ⁊ greſſibile totum ſequitur: homo uero nō omne greſſibile. quare ſi ſumatur .a. b. quidem toti ineſſe .c. autem alicui non ineſſe. vniuerſalis quideꝫ propoſitio uera: particularis autem falſa: concluſio autem uera. Manifeſtum autem quoniam ex vtriſqꝫ propoſitionibus falſis erit concluſio vera. Siquidem contingit .a. ⁊ .b. ⁊ .c. huic quidem omni: illi vero nulli .b. uero aliquod .c. non ſequi. nam ſumpto .a. b. quidem nulli .c. autem alicui ineſſe propoſitiones quidem ambe falſe: concluſio autem vera. Similiter autem ⁊ qum predicatiua fuerit vniuerſalis ꝓpoſitio: particularis autem priuatiua: poſſibile eſt .a. b. quidem nullum .c. autem omne ſequi: ⁊ .b. alicui .c. non ineſſe: ut animal diſciplinam quidem nullam. hominem autem omnem ſequitur: ⁊ diſciplina uero non omnem homineꝫ. Si ergo ſumatur .a. b. quidem toti ineſſe .c. autem quoddam non ſequitur. propoſitiōes quidem falſe: concluſio autem vera.

Capitulum quartum.

Rit autem et in poſtrema figura per falſas totas: et in aliquo vtraqꝫ et altera quidem vera: altera autem falſa et concluſio vera: hac quidem in aliquo falſa: illa autem tota uera et econuerſo et quotquot modis aliter contingit tranſumere propoſitiones. Nihil enim prohibet neqꝫ .a. neqꝫ .b. nulli .c. ineſſe .a. autem alicui .b. ineſſe: ut neqꝫ homo neqꝫ greſſibile nullū inanimatum ſequitur homo alicui greſſibili ineſt. Si ergo ſumatur .a. ⁊ .b. omni .c. ineſſe propoſitiones quidem tote falſe: concluſio autem vera. Similiter autem et cum hoc eſt priuatiua: illa uero affirmatiua. poſſibile eſt enim .b. nulli quidem .c. ineſſe .a. autem omni .c. et .a. alicui .b. non ineſſe vt nigrum nulli cigno: animal autem omni et animal non oī nigro: q̄re ſi ſumatur .b. quideꝫ omni .c. a. autem nulli .a. alicui .b. non inerit et concluſio quidem uera: propoſitiones autem falſe ⁊ ſi in aliquo ſit vtraqꝫ falſa erit concluſio vera. Nihil enim probibet .a. ⁊ .b. alicui .c. ⁊ .a. alicui .b. ut album ⁊ pulcrum alicui animali ineſt ⁊ albuꝫ alicui pulcro. Si ergo ponatur .a. ⁊ .b. omni .c. ineſſe propoſitiones quidem in aliquo falſe: concluſio autem vera ⁊ priuatiua .a. c. poſita ſimiliter. Nihil eni probibet .a. quidem alicui .c. non ineſſe .b. uero alicui .c. ineſſe: ⁊ .a. non omni .b. ineſſe ut pulcrum alicui animali non ineſt album autem alicui ineſt: ⁊ pulcrum non omni albo: quare ſi ſumatur .a. quidem nulli .c. b. autem omni vtreqꝫ quidem propoſitiones in aliquo falſe: cōcluſio autem uera. Similiter quidem ⁊ hac tota falſa. illa vero tota vera ſumpta. poſſibile eſt enim ⁊ .a. ⁊ .b. omne .c. ſequi et .a. alicui .b. non ineſſe .c. album. et animal omnem cignum ſequitur: et animal non omni ineſt albo. poſitis igitur terminis ſi ſumatur .b. quidem toti .c. ineſſe .a. vero toti non ineſt. b. c. quidem tota vera erit .a. c. tota falſa et concluſio vera. Similiter autem et ſi .b. c. quidē falſa .a. c. autem vera. nam idem termini ad demonſtrationem nigrum: cignus inanimatum. ſed et ſi vtreqꝫ ſumantur affirmatiue. Nihil eniꝫ probibet .b. quidē omne .c. ſequi .a. aūt toti .c. nō ineſt et .a. alicui .b. ieſſe ut oī cigno aial: nulli uero cigno nigrum: ⁊ nigrū ineſt alicui animali. quare ſi ſumatur .a. ⁊ .b. omni .c. ineſſe .b. c. quidem tota vera .a. c. autem tota falſa: ⁊ concluſio tota vera. Similiter autem ⁊ .a. c. ſumpta vera: nam per eoſdē terminos demonſtratio. Rurſum hac quidē tota vera: illa vero in aliquo falſa: poſſibile enim .b. quidem omni .c. ineſſe .a. autem ali/

UVA. BHSC. IyR_048_1

cui.c.non:⁊.a.alicui.b.ut bipes quidem om
ni homini: pulchrum vero non omni. ⁊ pul-
chrum alicui bipedi ineſt. Si ergo ſumatur
a.⁊.b.toti.c.ineſſe.b.c. quidem tota vera.a.
c.autem in aliquo falſa: concluſio autem ve-
ra. Similiter autem ⁊.a.c.quidem vera.b.c
autem falſa ſumpta:tranſpoſitis eniꝫ eiſdeꝫ
terminis erit demonſtratio : ⁊ cum hec qui-
dem eſt priuatiua:illa vͦ affirmatiua:quoni
am enim euenit.b.quideꝫ toti.c.ineſſe.a.au
tem alicui.c.⁊ quando ſic ſe habent non om
ni.b.ineſt.a.Si ergo ſumatur.b.omni.c. in-
eſſe.a.autem nulli: priuatiua quidem in ali-
quo falſa:altera autem tota vera ⁊ concluſio
Rurſum quia cum oſtenſum eſt. a. quidem
nulli.c.ineſſe.⁊.b.alicui euenit.a.alicui.b.nõ
ineſſe. Manifeſtum quoniam et cum.a.c.to
ta eſt vera.b.c.autem in aliquo falſa contin-
git concluſionem eſſe veram.Si enim ſuma
tur.a.quidem nulli.c.b.autem omni.a.c.qui
dem tota vera.b.c.autem in aliquo falſa.
Manifeſtum autem ⁊ in particularibus ſyl
logiſmis quoniã omnino per falſa erunt ter
mini:nam idem termini ſumendi:⁊ quando
vniuerſales fuerint propoſitiones in cathe-
goricis quidem cathegorici:in priuatiuis au
tem priuatiui. Nihil enim differt cum nulli
ineſt oĩ ſumere ieſſe:⁊ ſi alicui vniuerſaliter
inerat alicui vniuerſalit̃ ſumere ad t̃minorũ
poſitionẽ:ſimilit̃ aũt ⁊ in p̃uatiuis. Manife
ſtum g̊ quoniã ſi ſit concluſio falſa neceſſe ea
ex quibus eſt oratio falſa eſſe:aut omnia aut
aliqua.Quando autem vera non neceſſe eſt
vera eſſe:neqꝫ quid neqꝫ omnia:ſed eſt cum
nullum ſit verum eorum que ſunt in ſyllogiſ
mis concluſionem ſimiliter eſſe veram non
tamen ex neceſſitate. Cauſa autem quando
ſic ſe habent ad inuicem ut cum ſit alterum
ex neceſſitate eſſe alterum hoc cum non ſit
quidem:neqꝫ alterum erit:cum autem ſit nõ
neceſſe eſt eſſe alterũ. Idem autem cum ſit
et non ſit impoſſibile eſt ex neceſſitate idem
eſſe.Dico ergo ut cum ſit.a.album .b. ex ne-
ceſſitate eẽ magnum:⁊ cum non ſit.a.album
b.ex neceſſitate eẽ.Quando autem cum hoc
ſit.a.album illud de neceſſitate eſt.b.eſſe ma
gnum. Cum autem ſit.b.magnum.c.non
album neceſſe eſt ſi.a.ſit album.c.non eſſe al
bum. Et quando duobus exiſtentibus ter-
minis cum alterum ſit neceſſe eſt alterum eſ
ſe:hoc cum non ſit neceſſe eſt non eſſe.a.
Cum ergo.b.non ſit magnum.a.non poteſt
album eſſe:cum vͦ a non ſit album neceſſe
eſt.b.magnum eſſe:accidit enim.b.ex neceſ-
ſitate : cum .b.magnum non ſit idem .b.eſſe
magnum:hoc autem impoſſibile. Nam ſi.b.
non eſt magnum.a.non erit album ex neceſ
ſitate.Si igitur cum non ſit hoc albuꝫ.b.erit
magnum accidit ſi.b.non eſt magnum.b. eſ-
ſe magnum.

Capitulũ.v.

Irculo autem ⁊ ex ſeinuicem oſtẽ
dere eſt per concluſionem ⁊ econ
uerſo predicationem alteram ſu-
mentem propoſitionem concludere reliquã
quam ſumpſerat in altero ſyllogiſmo : ut ſi
oportuit oſtendere quoniam.a.ineſt omni.c
oſtendat autem per.b.Et rurſus ſi monſtret
quoniam.a.ineſt.b.ſumens.a. quidem ineſ
ſe.c.c.autem.b.⁊.a.inerit.b. prius autẽ ecõ-
uerſo ſumpſit.b. ineſſe.c.aut ſi quoniam .b.
ineſt.c.oportet oſtendere ſi ſumatur .a.de.c
que fuit concluſio.b.autem de.a. eſſe. Pri
us autem ſumptum eſt econuerſo.a.de.b.
aliter vͦ non ẽ ex ſe inuicem oſtendere:ſiue
enim aliud medium ſumatur non circulo ni
hil ſumitur eorundem : ſiue horum quidem
neceſſe eſt alterum ſolũ: nam ſi ambo eadeꝫ
erit concluſio at oportet eſſe diuerſam. In
his ergo que non conuertuntur ex indemon
ſtrato altera propoſitione fit ſyllogiſmꝰ: non
enim demonſtrare per hos terminos : quo-
niam medio ineſt tertium aut primo mediũ.
In his vͦ que conuertuntur eſt omnia mõ-
ſtrare per ſe inuicem:ut ſi.a.⁊.b.⁊.c.conuer
tuntur ſibi inuicem : oſtendatur enim.a.c. ꝑ
medium.b.⁊ rurſum .a.b. per concluſionem
per.b.c.propoſitionem conuerſam:ſimiliter
autem ⁊.b.c.⁊ per ꝯcluſionem ⁊ per.a.b.ꝓ
poſitionem conuerſam. Oportet .⁊.b.c.⁊
b.a.propoſitione demonſtrare:naꝫ his inde
monſtratis vſi ſumus ſolum. Si ergo ſuma-
tur.b.omni.c.ineſſe:⁊.c. omni.a. ſyllogiſmꝰ
erit eiꝰ quod eſt.b. ad.d. Rurſus ſi ſumatur
c.omni.a.⁊.a.omni.b.neceſſe ẽ.c.ineſſe om-
ni.b.In vtriſqꝫ ergo ſyllogiſmis.a.c.ꝓpoſi-
tio ſumpta eſt indemonſtrata: nam alie pro-
bate erant.quare ſi hanc oſtenderimus om-
nes erunt approbate per ſe inuicem. Si er
go ſumatur .c.omni.b.⁊.b.omni.a.ineſſe: et
vtreqꝫ propoſitiones demonſtrate ſumũtur.
⁊.c.neceſſe eſt ineſſe.a. Manifeſtum er
go quoniam in ſolis his que conuertuntur
circulo ⁊ per ſe inuicem contingit fieri demõ
ſtrationes.In alijs vͦ quemadmodum priꝰ
ut diximus. Accidit autem ⁊ in his eodem
ſumpto qͦ monſtrat̃ vti ad demonſtrationẽ
nam.c.de.b.⁊.b.de.a. monſtratur ſumpto.c
de.a.dici.c.autem de .a. per has oſtenditur
propoſitiones:quare concluſione vtimur ad
demonſtrationem.In priuatiuis autem ſyl
logiſmis hoc monſtraretur ad ſe inuicem .
Sit.b.quidem omni .c.ineſſe.a.autem nulli

UVA. BHSC. IyR_048_1

b.concluſio quoniam.a.nulli.c. Si ergo rur ſum oporteat concludere quoniam.a. nulli b.quod prius ſumptum erat: erit.a. quidem nulli.c.c.autem nulli.b. ſic enim econuerſo propoſitio. Si autem quoniaȝ.b. omni ineſt c.oportet concludere iam non ſimiliter conuertendum.a.b. Nam eadem eſt propoſitio b.nulli.a.ꝛ.a. nulli.b. ineſſe ſed ſumendum cui.a.nulli ineſt huic.b.omni ineſſe.ꝛ ſunt.a nulli.c.ineſſe quod fuit concluſio. cui autem a.nulli.b.ſumatur omni ineſſe. Neceſſe eſt igitur.b.omni.c.ineſſe: quare cum ſint tria vnumquodqȝ concluſio eſt facta et circulo dmonſtrare: hoc eſt concluſionem ſumentem et econuerſo alteram propoſitionem reliquã ſyllogizare. In particularibus autem ſyllogiſmis vniuerſalem quidem propoſitionẽ non eſt demonſtrare per aliam particulareȝ autem eſt: quoniam autem demonſtrare vniuerſalem manifeſtum: nam vniuerſalis mõſtratur per vniuerſalem: concluſio autem nõ eſt vniuerſalis: oportet autem ex concluſione oſtendere ꝛ altera propoſitione. Amplius omnino non fit ſyllogiſmus conuerſa propoſitione: nam particulares fiunt vtreqȝ propoſitiones: particularem auteȝ eſt. Oſtẽdatur enim.a.de aliquo.c.per.b. Si ergo ſumatur.b.omni.a.ꝛ concluſio maneat.b. alicui.c.inerit. Fit enim prima figura ꝛ.a.medium.ſi ergo fit priuatiuus ſyllogiſmus vniuerſalem quidem propoſitioneȝ non eſt oſtẽdendum propter hoc quod dictum eſt prius particularem autem eſt ſi ſimiliter conuertatur .a.b. quemadmodum in vniuerſalibus: ut cui.a.alicui non ineſt: huic.b. alicui ineſt: naȝ aliter non fit ſyllogiſmus eo ꝙ negatiua eſt propoſitio particularis.

Capitulũ ſextũ.

In ſecunda autem figura affirmatiuam quidem non eſt oſtendere hoc modo: priuatiuam autem eſt: ergo predicatiua quidem non oſtenditur eo ꝙ non vtreqȝ propoſitiones ſicut affirmatiue: nam concluſio priuatiua eſt predicatiua autem ex vtriſqȝ oſtendebatur affirmatiuis: priuatiua võ ſic oſtenditur. Inſit eniȝ.a.omni.b.nulli autem.c.concluſio quoniaȝ.b. nulli.c. Si ergo ſumatur.b.omni.a.ineſſe: ꝛ nulli.c.neceſſe eſt.a.nulli.c.ineſſe. fit enim ſecũda figura ꝛ medium.b. Si autem.a.b.priuatiua ſit: altera võ p̃dicatiua prima erit figura nam.c.quidem omni.a.b.autem nulli.c.quare.b.nulli.a.ergo neqȝ.a.b.ergo per concluſionem quidem ꝛ vnam propoſitionem non fit ſyllogiſmus: aſſumpta autem altera erit.

Si autem non vniuerſalis ſit ſyllogiſmus que in toto quidem eſt propoſitio non oſtẽditur propter eandem cauſam quam prius diximus. Que autem in parte oſtenditur quando vniuerſalis eſt predicatiua: inſit eni a.omni.b.c.autẽ non omni.concluſio.b.c. Si ergo ſumatur.b.omni.a.c.autem nõ omni.a.alicui.c.non ineſſe: medium.b. Si autẽ eſt vniuerſalis ꝛ priuatiua non oſtenditur.a c.propoſitio conuerſa.a.b. accidit enim aut vtraſqȝ aut alteram propoſitionem fieri negatiuam: quare non erit ſyllogiſmus: ſed ſimiliter oſtendetur quemadmodum in vniuerſalibus: ſi ſumatur cui.b. alicui non ineſt hec alicui.a.ineſſe.

Capitulũ ſeptimũ.

In tertia auteȝ figura quãdo vtreqȝ quidem propoſitiones vniuerſaliter ſumuntur nõ contingit oſtẽdere p ropoſitionem nam vniuerſalis quidẽ oſtenditur per vniuerſalia. Que autem in hac concluſio eſt ſemper particularis: quare manifeſtum quoniam omnino non cõtingit oſtendere per hanc figuram vniuerſaleȝ propoſitionem. Si autem hic quidem vniuerſalis ſit.illa autem particularis quandoqȝ quidem erit.quandoqȝ quidem non erit: quando autem ad alteram non erit: quando autem vtreqȝ affirmatiue ſumuntur et vniuerſale ſit ad minorem extremitatem erit. quando autem ad alteram non erit. Inſit enim .a. omni .c. b.autem alicui: concluſio autem.a.b. Si ergo ſumatur.c.omni.a. ineſſe.b.autem alicui.a.c.quidem oſtenſa eſt alicui.b.ineſſe.b.autem alicui.c.non eſt oſtenſa quamuis neceſſe eſt ſi.c.alicui. b.ꝛ.b.alicui.c.ineſſe: ſed non idem eſt hoc huic: ꝛ illud illi ineſſe ſed aſſumendum ſi hoc alicui illi: ꝛ alterum alicui huic. hoc autem ſumpto non iam fit ex concluſione: ꝛ altera propoſitione ſyllogiſmus. Si autem.b.omni.c.a.autem alicui.c.erit oſtendere.a.c.quoniam ſumitur.c.quidem omni.b.ineſſe.a.autem alicui.b.nam ſi.c.omni.b.a.autem alicui.b.neceſſe eſt.a.alicui.c.ineſſe: medium.b. Et cuȝ ſiunt hec quideȝ p̃dicatiua: illa võ priuatiua vniuerſalis aũt predicatiua oſtendet̃ altera. Inſit.n.b.omni.c.a.aũt alicui nõ inſit: ꝯcluſio quoniã.a.alicui.b.nõ ineſt ſumat̃. ſi g̃.c. omni.b.ineſſe inerat aũt ꝛ.a.nõ omni.b.neceſſe ẽ.a.alicui.c.nõ ineſſe mediũ.b. Cũ aũt priuatiua ſit vniuerſalis non oſtenditur altera niſi ſicut in prioribus. Si ſumatur cui hoc alicui non ineſt: alterum alicui ineſt: ut ſi .a. quidem nulli.c.b.auteȝ alicui concluſio quo-

UVA. BHSC. IyR_048_1

niam.a.alicui.b.non ineſt. Si ergo ſumatur cui alicui.a.non ineſt.c. alicui ineſſe neceſſe eſt.c.alicui.b.ineſſe: alicui autem non eſt cõuertentem vniuerſalem propoſitionem oſtẽdere alteram: nullo enim modo erit ſyllogiſmus. Manifeſtum igitur quoniã in prima quidem figura per ſe inuicem oſtenſio: et per tertiam & per primam figuram. Nam cum predicatiua quidẽ eſt concluſio per primã: cum autem priuatiua per tertiam: ſumitur enim cum hoc nulli alterum omni ineſſe. In media autem figura cum vniuerſalis eſt ſyllogiſmus & per ipſam figuram & per primã: cum autem particularis & per ipſã & poſtremam. In tertia vero per ipſam omnes: manifeſtum & quoniam & in tertia & in media qui nõ per ipſos oſtenduntur ſyllogiſmi: aut nõ ſunt ſm eam que circulo eſt oſtenſionẽ, aut imperfecti.

Capitulũ octauũ.

Conuertere autem eſt tranſponentem concluſionem facere ſyllogiſmum: quoniam uel extremũ medio non inerit vel hoc poſtremo: neceſſe enĩ concluſione conuerſa & altera manente propoſitione interimi reliquam. Nam ſi erit et concluſio erit. Differt autẽ oppoſite aut cõtrarie conuertere concluſionem. Non enim fit idem ſyllogiſmus alterutra conuerſa: palam autem hoc erit per conſequentia. Dico autem opponi contrarie omni nulli & alicui & non alicui ineſſe: & oppoſite quidem omni ineſſe non omni ineſſe & alicui et nulli. Sit enim oſtenſũ.a.de.c.per mediũ.b.ſi igitur a ſumatur nulli.c.ineſſe.omni autem.b.nulli.c.inerit.b. Et ſi.a.quidem nulli.c.b. autẽ omni.c.a. non omni.b.& non omnino nulli: non enĩ oſtendebatur vniuerſale per poſtremam. Omnino autem eam que eſt ad maiorem extremitatem propoſitionem nõ eſt deſtruere vtiliter per conuerſionẽ ſemper enĩ interimitur per tertiam figuram: neceſſe eſt enim ad poſtremam extremitatem vtraſque ſumere propoſitiones: & ſi priuatiuus ſit ſyllogiſmus ſimiliter. Si enim oſtenſum ſit.a. nulli.c.ineſſe per.b.medium: ergo ſi ſumatur a.omni.c.ineſſe nulli autem.b.nulli.c. inerit b.& ſi.a.et.b.omni.c.a.alicui.b. ſed nulli inerat. Si autem oppoſite conuertatur concluſio ſyllogiſmi oppoſiti et nõ vniuerſales erũt fit enim altera propoſitio particularis: quare et concluſio erit particularis. Sit enim predicatiuus ſyllogiſmus et cõuertatur ſic: ergo ſi.a.non omni.c.b.autem omni.b. non omni.c.et ſi.a.quidem non omni.c.b.autem omni.c.a.non omni.b. Similiter autem et ſi priuatiuus ſit ſyllogiſmus. nam ſi.a.alicui.c ineſt.b.autem nulli.b.alicui.c.non inerit nõ ſimpliciter nulli. Et ſi.a.quidem alicui .c.b. autem omni quemadmodum in principio ſumptum eſt.a.alicui .b. inerit. In particularibus autem ſyllogiſmis quando oppoſite conuertitur cõcluſio interimuntur vtreque propoſitiones. Quando vero cõtrarie neutra: non enim iam accidit quemadmodũ in vniuerſalibus ſyllogiſmis interimere deficiente concluſione ſm conuerſionem: ſed nec omnino interimere. Sit enim oſtenſum .a. de aliquo.c.ergo ſi ſumatur.a.nulli.c. ineſſe b.autem alicui.a.alicui.b.non inerit. Et ſi.a nulli.c.b.autem omni nulli.c.inerit.b.quare interimuntur vtreque. Si autem contrarie cõuertitur neutra. Nam ſi.a. alicui.c. nõ ineſt b.autem.omni.b.alicui.c.non inerit: ſed nõdum interimitur quod ex principio: contingit enim alicui ineſſe et alicui non ineſſe. Uniuerſalit r autem.a .b. omnino non fit ſyllogiſmus ſi enim.a.quidem alicui.c. non ineſt.b.autem alicui ineſt neutra propoſitionum vniuerſalis. Similiter autem et ſi priuatiuus ſit ſyllogiſmus. Si enim ſumatur.a omni.c.ineſſe interimuntur vtreque: ſi autem alicui neutra: demonſtratio autem eadem.

Capitulum nonũ.

In ſecunda autem figura eadem quidem que eſt ad maiorem extremitatem propoſitionem nõ eſt interimere contrarie quolibet modo conuerſione facta: ſemper enim concluſio in tertia figura. Uniuerſalis autem non fuit in hac ſyllogiſmus: alteram autem ſimiliter interimemus conuerſioni. dico autem ſimiliter ſi contrarie conuertitur contrarie: ſi autem oppoſite oppoſite. Inſit.n.a omni.b.c.aũt nulli concluſio.b.c. Si ergo ſumatur.b.omni.c. ineſſe.&.a.b.maneat.a.omni.c.inerit: fit enĩ prima figura. Si autem.b.omni.c.a. autem nulli.c.a.non omni.b.figura poſtrema. Si autem oppoſite conuertatur.b.c.a.b. quidẽ ſimiliter oſtenditur.a.c.autẽ oppoſite. Nã ſi.b.alicui.c.a.autem nulli.c.a.alicui .b. non inerit. Rurſum ſi.b.alicui .c.a. autem omni b.a.alicui.c.quare oppoſitus fit ſyllogiſmus Similiter autem oſtendetur & ſi econuerſo ſe habeant propoſitiones. Si autem in parte ſyllogiſmus quidẽ contrarie conuerſa concluſione neutra propoſitionũ interimitur quemadmodum nec in prima figura: oppoſite autẽ vtreque. Ponatur enim.a.b. quidẽ nulli ineſſe c.autem alicui concluſio.b.c. Si ergo ponatur b.alicui.c.ineſſe &.a.b.maneat: concluſio erit

UVA. BHSC. IyR_048_1

quoniã.a.alicui nõ ineſt: ſed non interimit̃ qḋ ex principio: ɔtingit eniʒ alicui ineſſe ⁊ nõ ineſſe. Rurſum ſi.b.alicui.c.⁊.a.alicui.c. nõ inerit ſyllogiſmus. Neutrũ enim vniuerſale eoꝝ que ſumpta ſunt: quare non interimitur a.b. Si auteʒ opoſite conuertatur interimũtur vtreqʒ. Nam ſi.b.omni.c.a.autem nulli b.nulli.c.a.auteʒ inerat alicui. Rurſum ſi.b. omni.c.a.autem alicui.c.alicui.b.a. Eadem auteʒ demonſtratio ⁊ ſi vniuerſalis ſit predicatiua.

Capitulũ.x.

N tertia autem figura quando cõtrarie quidem conuertitur concluſio neutra propoſitionum interimitur ſm̃ nullum ſyllogiſmorum. Quando autem oppoſite vtreqʒ ⁊ in omnibus. Sit enim oſtenſum.a. alicui.b. medium aũt ſumptum ſit.c.⁊ ſint vniuerſales propoſitiones. Si ergo ſumatur.a.alicui.b.non ineſſe.b.autem omni.c.non ſit ſyllogiſmus eius quod ẽ a.⁊.c.neqʒ ſi.a.b.quidẽ alicui nõ ineſt.c. aũt omni: non erit eius quod eſt.b.⁊.c. ſyllogiſmus. Similiter autem oſtendet̃ ⁊ ſi nõ vniuerſales ſint propoſitiões aut vtraſqʒ neceſſe eſt particulares eſſe. Per conuerſionẽ aũt vniuerſalem ad minorem extremitatem.fieri: ſic autem non fuit ſyllogiſmus: neqʒ in p̃ma: neqʒ in media: ſi autem oppoſite conuertantur propoſitiones interimuntur vtreqʒ. Nam ſi.a.nulli.b.b.auteʒ omni.c.a. nulli.c. Rurſum ſi.a.b.quidem nulli.c.autem omni b.nulli.c.⁊ ſi altera non ſit vniuerſalis ſimiliter. Si enim.a.nulli.b.b.auteʒ alicui.c.a.alicui.c.non inerit. Si autem.a.b. quidem nulli.c.autem omni nulli.c.b. Similiter ⁊ ſi priuatiuus ſit ſyllogiſmus: ſit enim oſtenſuʒ.a. alicui.b.non ineſſe: ſit autem. b.c. quidem p̄dicatiua.a.c.autem negatiua: ſic enim fiebat ſyllogiſmus: quando ergo contrarium ſumitur concluſioni non erit ſyllogiſmus. Nam ſi.a.alicui.b.b.autem omni.c.non fit ſyllogiſmus eius quod eſt a.⁊.c. neqʒ ſi.a. alicui .b. nulli autem.c.non fuit eius quod eſt.c.⁊.b. ſyllogiſmus: quare non interimuntur propoſitiones: quando v̊o oppoſitũ interimuntur. Naʒ ſi.a.omni.b.⁊.b.c.a.omni.c.ſed.a.nulli.c.inerat. Rurſum ſi.a.omni.b.nulli auteʒ c.b.nulli.c.ſed.b.omni.c. inerat. Similiter autem monſtratur ⁊ ſi non vniuerſales ſint propoſitiones: ſit enim. a.c. vniuerſalis ⁊ p̄uatiua.altera autem particularis ⁊ predicatiua: ergo ſi a quidem omni. b.b. autem alicui.c.a.alicui.c.accidit: ſed.a.nulli.c.inerat. Rurſum ſi.a.omni.b. nulli autem .c.b. nulli c.ſi autem.a.alicui.b.⁊.b.alicui.c.ſi ſic nõ fit ſyllogiſmus: neqʒ ſi.a.alicui.b. ⁊ nulli.c. nec ſic quare illo quidem modo interimuntur: ſic autem non interimuntur propoſitiones. Manifeſtũ ergo ex his que dicta ſunt quomodo conuerſa concluſione in vnaquaqʒ ſit ſyllogiſmus: ⁊ quando contrarius ꝓpoſitioni: ⁊ quando oppoſitus: ⁊ quoniam in p̄ma figura per mediam ⁊ poſtremam fiunt ſyllogiſmi: et que quidem ad minorem extremitatem ſemper per mediaʒ interimitur: que v̊o ad maiorem per poſtremam in ſecunda autem per primam ⁊ poſtremaʒ: q̄ quidem ad minorem extremitatem ſemper per primam figuram: que v̊o ad maiorem per poſtremã: in tertia v̊o per primam et per mediam et q̄ quidem ad maiorem extremitatem per primam ſemper: que v̊o ad minorem per mediam. Quid ergo eſt conuertere ⁊ quomodo in vna quaqʒ figura ⁊ quis ſit ſyllogiſm⁹ manifeſtum.

Capitulũ.xi.

Er impoſſibile autem ſyllogiſm⁹ oſtenditur quidem quando contradictio ponitur concluſionis: ⁊ aſſumitur alia propoſitio: fit autem in omnibus figuris: ſimile enim eſt conuerſioni: verum differt tamen quoniam conuertitur quidem facto ſyllogiſmo ⁊ ſumptis vtriſqʒ propoſitionibus. Deducitur autem ad impoſſibile nõ ſyllogizato quod poſitum eſt prius: ſed manifeſto quoniam verum. Termini ſimiliter ſe habent in vtriſque ⁊ eadem ſumptio vtrorunqʒ ut ſi.a.ineſt omni.b.medium autem.c.ſi ſupponatur uel non omni uel nulli.b.ineſſe.c.v̊o omni quod fuit verum neceſſe eſt.c.b.aut nulli aut non omni ineſſe: hoc autem impoſſibile: quare falſum quod ſuppoſitum eſt: verum ergo oppoſitum: ſimilit̃ autem ⁊ in alijs figuris quecunqʒ conuerſionem ſuſcipiunt ⁊ per impoſſibile ſyllogiſmũ ergo alie quidem propoſitiones omnes oſtẽduntur per impoſſibile in omnibus figuris. Uniuerſalis autem predicatiua in media et in tertia monſtratur: in prima autem nõ mõſtratur. Supponatur enim.a. non omni .b. aut nulli ineſſe: ⁊ aſſumatur alia propoſitio: vndecunqʒ ſiue omni.a.ieſſe.c.ſiue .b.omni d.ſic enim erit prima figura . Si ergo poſitum: ſit non omni.b.ineſſe.a.non fit ſyllogiſmus quolibet modo propoſitione ſumpta. Si autem.a.nulli: ſi.b. quidem.d. aſſumat̃ ſyllogiſmus quidem erit falſi. Non aũt oſtẽditur propoſitũ: nam ſi.a.b.nulli.b.b.autem omni.d.a.nulli.d. h̾ aũt ſit impoſſibile. Falſuʒ eſt igit̃ nulli.b.ineſſe.a.ſed nõ ſi nulli falſum omni verum. Si aũt.c.a. aſſumat̃ non

UVA. BHSC. IyR_048_1

fit ſyllogiſmus: nec quando ſupponitur non
omni.b. ineſſe.a. quare manifeſtū quoniam
omni ineſſe non oſtenditur in prima figura
per impoſſibile. Alicui autem ⁊ nulli ⁊ non
omni oſtendetur. Supponatur enim.a. nul-
li.b. ineſſe.b. autem ſumptū ſit omni aut ali
cui.c. ergo neceſſe eſt.a. nulli: aut non omni
ineſſe.c. hoc autem impoſſibile. Sit enim ve
rum et manifeſtū quoniam omni.c. ineſt.a.
quare ſi hoc falſum neceſſe eſt.a. alicui.b. in
eſſe. Si autem ad.a. ſumatur altera propoſi
tio non erit ſyllogiſmus: neqꝫ quando cōtra
rium concluſioni ſupponitur. ut alicui nō in
eſſe. manifeſtum ergo quoniam oppoſitum
ſupponendum. Rurſum ſupponatur .a. ali-
cui.b. ineſſe. ſit aūt ſumptuꝫ.c. omni.a. neceſ
ſe eſt ergo.c. alicui.b. ineſſe. hoc autē impoſ-
ſibile: quare falſum quod ſuppoſituꝫ eſt. Si
autem ſic verum eſt.a. nulli.b. ineſſe: ſimilit̄
autem etſi priuatiua ſit ſumpta.a. c. Si autē
ad.b. ſumpta ſit propoſitio non erit ſyllogiſ-
mus. Si ergo contrarium quidem ſuppona
tur ſyllogiſmus quidem erit ⁊ impoſſibile:
non tamen oſtenditur quod eſt propoſitum.
ſupponatur enim.a. ⁊.c. ſumptum ſit omni.
a. ergo neceſſe eſt.c. omni.b. ineſſe: hoc autē
impoſſibile: quare falſū eſt omni.b. ineſſe.a.
ſed nondum neceſſariū ſi non omni nulli in
eſſe. Similiter autem ⁊ ſi ad.b. ſumatur pro
poſitio altera: nam ſyllogiſmus quidem erit
non tamē interimitur hypotheſis: quare op
poſitum ſumendum. Ad oſtendendum autē
non omni .b. ineſſe.a. ſupponendum omni
ineſſe. nam ſi.a. omni.b. ⁊.c. omni.a. ⁊.c. om
ni.b. quare ſi hoc impoſſibile falſū quod ſup
poſitum eſt. Similiter autē ſi ad.b. ſumatur
altera propoſitio: ⁊ ſi priuatiua ſit.a.c. ſimili
ter: nā ⁊ ſic fit ſyllogiſmus. Si autem ad.b.
ſit priuatiua nihil oſtendetur. Si autem nō
omni ſed alicui ſupponatur ineſſe non oſten
detur quoniaꝫ nō omni ſed quoniā nulli. Si
enim.a. alicui.b.c. autem omni .a.b. inerit.c.
ſi ergo hoc impoſſibile falſum eſt alicui.b. in
eſſe.a. quare verum nulli: hoc autem oſtenſo
cointerimitur verum. nam.a. alicui.b. quidē
inerat. alicui vero non inerat. Amplius non per
hypotheſim accidit impoſſibile: falſa enim
erit ſiquideꝫ ex veris non eſt ſyllogizare: nūc
autem eſt vera. Inſit enim.a. alicui.b. quare
non ſupponendum alicui ineſſe ſed omni.
Similiter autē etſi alicui.b. non ineſt.a. oſtē-
derimus: aut enim idē eſt alicui non ineſſe ⁊
non omni ineſſe aut eadem vtriſqꝫ demon-
ſtratio. Manifeſtum ergo quoniam nō con
trarium ſed oppoſitum ponendum in omni
bus ſyllogiſmis: ſic enim neceſſarium erit et
anxioma probabile. nam ſi de omni uel affir-
matio uel negatio oſtenſo quoniam non ne-
gatio neceſſe eſt affirmationem veram eſſe.
Rurſum ſi non ponit veram eſſe affirmatio
nem conſtat probare negationem. contrariū
vero neutro modo contingit probare. neqꝫ enī
neceſſarium ſi nulli falſum omni verum ne-
qꝫ probabile: ut ſi alterum falſum alteruꝫ ve-
rum. Manifeſtum ergo quoniam in pri-
ma figura alie quidem propoſitiones omneſ
oſtenduntur per impoſſibile vniuerſalis aūt
affirmatiua non oſtenditur.

Capitulū duodecimū.

In media autēꝫ figura et poſtre
ma: et hoc oſtenditur: ponatur
enim.a. non omni.b. ineſſe. Sū
ptum ſit autem omni.c. ineſſe .a. igitur ſi. b.
quidem non omni.c. autem omni. a. nō om-
ni.b. inerit.c. hoc autem impoſſibile. Sit enī
manifeſtum quoniam omni.b. ineſt.c. quare
falſum eſt quod eſt ſuppoſitum. verum ergo
omni ineſſe. Si autem contrarium ſuppona
tur ſyllogiſmus quidem erit: ⁊ impoſſibile:
non tamen oſtendit quod poſitum eſt. Si
enim.a. nulli.b.a. autem omni.c. nulli.b.c. hoc
autem impoſſibile quare falſum eſt nulli in
eſſe. ſed non ſi hoc falſum: omni verum. Quā
autem alicui.b. ineſt.a. ponatur.a. nulli.b. in
eſſe.c. autem omni inſit: neceſſe eſt ergo .c.
nulli.b. ineſſe: quare ſi hoc impoſſibile neceſ
ſe eſt.a. alicui.b. ineſſe. Si autem ſupponat̄
alicui non ineſſe eadem erunt que in prima
figura. Rurſum ſupponatur.a. alicui.b. ineſ
ſe.c. autem nulli inſit neceſſe eſt ergo. c. ali-
cui.b. non ineſſe. ſed omni inerat quare fal-
ſum quod ſuppoſium eſt: nulli ergo.b. inerit
a. Quoniam autem non omni.b. ineſt.a.
ponatur omni ineſſe.c. autem nulli: neceſſe
eſt igitur.c. nulli.b. ineſſe: hoc autem impoſ-
ſibile: quare verum eſt non omni ineſſe.
Manifeſtum ergo quoniam omnes ſyllogiſ
mi fiunt per mediā figurā.

Capitulū.xiij.

Similiter autem et per vltimam.
ponatur enim.a. alicui.b. non in
eſſe.c. autem omni: ergo .a. alicui
c. non ineſt: ſi ergo hoc impoſſibile: falſuꝫ ali
cui non ineſſe: quare verum omni ineſſe.
Si vero ſupponatur nulli ineſſe erit quideꝫ
ſyllogiſmus non tamen oſtenditur quod pro
poſitum eſt. Si enī contrarium ſupponatur ea
dem erunt que in prioribus.

Capitulū.xiiij.

Sed ad oſtendendum alicui ineſſe
hec ſumēda hypotheſis: nā ſi.a. nul-
li.b.c. aūt alicui.b.a. nō omni.c. ſi ergo hec fal-
ſum. verum eſt.a. alicui.b. ineſſe. Quoniam
aūt nulli.b. ineſt.a. ſupponat̄ alicui.b. ineſſe

UVA. BHSC. IyR_048_1

ſumptum ſit autem ⁊.c.omni.b.ineſſe:ergo
neceſſe eſt.a.alicui.c.ineſſe.ſed nulli inerat:
quare falſum eſt alicui.b.ineſſe.a. Si vͦo ſup
ponatur omni.b.ineſſe.a. non oſtenditur ꝓ
poſitum:ſed ad.a.b.non omni ineſſe hic ea-
dem ſumenda hypotheſis. Nam ſi.a.omni
b.⁊.c.omni.b.a.ieſt alicui.c.hoc autē nō fu
it:quare falſum eſt omni ineſſe.Si autem ſic
verum eſt non omni. Si autem ſupponatur
alicui ineſſe eadem erit que et in his que di-
cta ſunt prius. Manifeſtū ergo quoniam in
omnibus per impoſſibile ſyllogiſmis oppo-
ſitum ſumendum. Palam autem ⁊ quoniam
in media figura oſtenditur quodammodo af
firmatiua vniuerſalis ⁊ in poſtrema. Dif
fert autem que ad impoſſibile demonſtratio
ab oſtenſiua:in eo ꝙ ponat quod vult interi-
mere deducens ad indubitabile falſum:oſtē
ſiua autem incipit a conceſſis propoſitioni-
bus veris. Sumunt ergo vtreq; propoſitio-
nes duas ⁊ indubitabiles:ſed hec quidē ex
quibus eſt ſyllogiſmus:illa vͦo hanc quidem
harum alterum vͦo contradictionem conclu
ſionis ⁊ huic quidem non neceſſe eſt notam
eſſe concluſionem:nec prius opinari quoniā
eſt aut non eſt illic vͦo neceſſe eſt quoniā nō
eſt. Differt aūt nihil affirmatiuā uel negati-
uam eſſe concluſionem:ſed ſimiliter ſe habē
in vtriſq;.omne enim quod oſtenſiue conclu
ditur ⁊ per impoſſibile monſtratur: ⁊ ꝙ per
impoſſibile oſtenſiue per eoſdem terminos.
Nam quoniam quando per impoſſibile fit
ſyllogiſmus in prima figura quod verum eſt
in media erit aut poſtrema:priuatiuam qui-
dem in media:predicatiuā autem in poſtre
ma. Quando autem in media fit ſyllogiſ
mus quod verum eſt in prima erit in omni-
bus ꝓpoſitionibus:quando vͦo in poſtrema
eſt ſyllogiſmus quod verum eſt erit in pͥma
et in media:affirmatiua quidem in prima. ꝑ
uatiua autem in media:ſic enim oſtenſū .a.
nulli aut non omni.b. per primā figuram. ꝗ
hypotheſis quidem erat alicui.b.ineſſe .a.c.
autem ſumebatur.a.quidem ineſſe omni.b.
aut nulli.ſic enim fiebat ſyllogiſmus: ⁊ ꝑ im-
poſſibile.hoc autem media figur a ſi.c.a.qui
dem omni.b.autem nulli ineſt : manifeſtum
eſt quoniam nulli.b.ineſt.a. Similiter autē
etſi.a.non omni.b.oſtenſum ſit ineſſe. Nam
hypotheſis quidem eſt omni ineſſe .c. aſſu-
mebatur.a.quidem omni.b.vͦo non omni.et
ſi priuatiua ſit ſumpta.a.c. ſimiliter. ⁊ ſic fit
media figura. Rurſum ſit oſtenſū alicui .b.
ineſſe.a.ergo hypotheſis quidē nulli ineſſe
b.autem ſumebatur.c.omni ineſſe ⁊.a.omni
uel alicui.c.ſic enim erit impoſſibile : hic au
tē in poſtrema figura.ſi.a.⁊.b.omni.c. ⁊ ma
nifeſtum eſt ex his quoniā neceſſe eſt.a. ali
cui.b.ineſſe:ſimiliter aūt et ſi ſumatur alicui
c.ineſſe.a.uel.b. Rurſū in media figura oſtē
ſum ſit.a.omni.b.ineſſe.ergo hypotheſis q-
dem fuit non omni.b.ineſſe.a. ſumptum eſt
aūt.a.omni.c.⁊.c.omni.b.ſic enī erit impoſ
ſibile:hic autem prima figura:ergo ſi.a. om-
ni.c.⁊.c.omni.b. Similiter autem etſi alicui
oſtenſum ſit ineſſe:nam hypotheſis quidem
fuit nulli.b.ineſſe.a.ſumptū eſt autē.a. om
ni.c.⁊.c.alicui.b.ſi autem priuatiuus ſit ſyl-
logiſmus hypotheſis quidem.a.alicui.b.ſū-
ptū ē autem.a.nulli.c.⁊.c.omni.b.quare fit
prima figura:⁊ſi non vniuerſalis ſit ſyllogiſ-
mus.ſed.a.alicui.b.oſtenſum ſit non ineſſe
ſimiliter. Nam hypotheſis omni.b.ineſt .a.
ſumptum eſt autē.a.nulli.c.⁊.c.alicui.b.,ſic
enim prima figura. Rurſum in tertia figura
oſtenſum ſit.a.omni ineſſe.b.ergo hypothe-
ſis quidem non omni.b.ineſt.a.ſumptum ē
c.omni.b.⁊.a.omni.c.ſic enim erit impoſſi-
bile.hic autem prima figura. Similiter autē
⁊ſi in aliquo ſit demonſtratio: nam hypothe
ſis quidem nulli.b.ineſſe.a.ſumptū eſt autē
c.alicui.b.⁊.a. omni.c. Si autem ꝑuatiuus
ſit ſyllogiſmus hypotheſis quidem .a. alicui
b.ineſſe ſumptum:eſt autem.c. quidem nul
li.a.b.autem omni.hic autem media figura.
Similiter aūt ⁊ ſi non vniuerſaliter ſit demō
ſtratio:nā hypotheſis quidem erit omni . b.
ineſſe.a.ſumptum eſt aūt.c.a. quidem nulli
b.autem alicui.hic autē media figura. Ma-
nifeſtum ergo quoniā per eoſdem terminos
⁊ ꝑ impoſſibile ⁊ oſtenſiue eſt demonſtrare
vnamquāq; ꝓpoſitionem. Similiter autem
erit ⁊ cū oſtenſiui ſint ſyllogiſmi ⁊ ad impoſ
ſibile deducere. In ſumptis terminis qn̄ op
poſita ꝓpoſitio concluſioni ſumpta eſt. nam
fiunt ſyllogiſmi idem his qui ſunt per ꝯuer-
ſionem:quare ſtatim habemus figuras per
quas vnūquodq; erit. Palam ergo quoniā
omnis ꝓpoſitio oſtenditur per vtroſq; mo-
dos per impoſſibile ⁊ oſtenſiue : ⁊ non con-
tingit ſeparari alterum.

Capitulū.xv.

In qua autem figura eſt oppoſi-
tis propoſitionibus ſyllogizare: ⁊
in qua non eſt:ſic erit manifeſtū .
Dico aūt oppoſitas eſſe ꝓpōnes ſm̄ locutio
nem quidem quattuor.ut omni nulli omni ⁊
non omni ⁊ alicui nulli ⁊ alicui ⁊ non alicui
ineſſe ſm̄ veritatē aūt tres:nam alicui ⁊ non
alicui ſm̄ locutionē opponunt̄ ſolū. Harum
autem contrarias quidē vniuerſales: ut om-
ni nulli ineſſe:ut omnē diſciplinā eſſe ſtudio
ſam nullā eſſe ſtudioſā:alias vͦo oppoſitas ꝗ
in prima quidem figura non eſt ex oppoſitis
ſyllogiſmus nec affirmatiuus nec negatiuꝰ.
Affirmatiuus quidem quoniā oportet affir

UVA. BHSC. IyR_048_1

matiuas eſſe propoſitiones: oppoſite aũt affirmatio ꝛ negatio: priuatiuus autem nõ ſic: quoniam oppoſite quidẽ idem de eodeꝫ pdicant ꝛ denegant. In prima autem medium non dicitur de vtriſqꝫ ſed de alio aliud quidem negatur: idem autem de alio pdicatur: he aũt nõ opponuntur. In media autem figura ꝛ ex oppoſitis ꝛ ex ↄtrarijs ↄtingit fieri ſyllogiſmũ. Sit eniꝫ bonum in quo.a. diſciplina autem in quo.b.ꝛ.c. Si ergo oẽm diſciplinam ſtudioſam ſumpſit ꝛ nullã.a.ineſt omni.b.ꝛ nulli.c.quare.b.nulli.c.nulla ergo diſciplina diſciplina eſt: ſimiliter aũt ꝛ ſi omnem diſciplinã ſumens ſtudioſam medicinã non ſtudioſam ſumpſerit. Nam.a.b.quideꝫ oĩ.c.ãt nulli q̃re q̃dã diſciplina ñ ẽ diſciplina Et ſi.a.c. quidẽ omni.b.aũt nulli: eſt ãt.b.q̃dem diſciplina.c.aũt medicina.a. võ opinio nullam võ diſciplinam opinionem ſumens ſumpſit quandã diſciplinam opinionẽ eſſe. differt aũt a priori in terminis cõuerti: nã prius quidem ad.b.nunc aũt ad.c. affirmatiuã etſi ſit non vniuerſalis altera ꝓpoſitio: ſemꝑ enim ſimiliter mediũ eſt quod ab altero quidem affirmatiue: ab altero quidem dicitur negatiue: quare contingit per oppoſita concludi non tñ ſemper nec omnino ſed que ſic ſe habent que ſunt in medio: ut eadẽ ſint uel totũ ad partem aliter autem impoſſibile non enim erunt ꝓpoſitiones vllo modo neqꝫ cõtrarie neqꝫ oppoſite. In tertia quidem figura affirmatiuus quidem ſyllogiſmus nullo modo erit ex oppoſitis propoſitionibus propter dictam cauſam ꝛ in pͥma figura. Negatiuus autẽ erit ex vniuerſalib⁹ terminis ꝛ nõ vniuerſalib⁹ exiſtentibus. Sit enim diſciplina in quo.b.c.medicina in quo.a.ſi võ ſumatur omnem diſciplinã medicinã: ꝛ nullã medicinã diſciplinã.b.autem omni.a.ſumpſit.ꝛ c.nulli.a.quare erit quedã diſciplina non diſciplina. Similiter aũt etſi non vniuerſalit̃ ſumpta ſit.a.b.ꝓpoſitio: nã ſi eſt quedam diſciplina ꝛ rurſus nulla medicina diſciplina accidit diſciplinã quandam non eſſe diſciplinam: ſunt autem vniuerſalibus quidem terminis ſumptis ↄtrarie propoſitiones ſi autẽ particularis ſit altera propoſitio oppoſite.

Capitulũ.xvi.

Oportet aũt ſcire quoniã ↄtingit q̃dem oppoſita ſumere: ut diximus quoniã oẽm diſciplinã ſtudioſam eſſe: ꝛ rurſus nullã aut aliquã eſſe ſtudioſaꝫ per qõ nõ ſolet latere. Erit autẽ ꝛ per alias interrogationes ſyllogizare alterum aut quẽadmodũ dictũ eſt in topicis ſumere. Quoniam autẽ affirmationũ oppoſitiones ſũt tres ſpecies: ſexties accidit oppoſita ſumere aut omni aut nulli.aut omnĩ et non omni: aut alicui ꝛ nulli: ꝛ hoc conuerti in terminis.ut.a. omni.b.ꝛ nulli.c. aut omni.c. ꝛ nulli. b. aut huic quidem omni: illi võ non omni: ꝛ rurſus hec conuerti per terminos: ſimiliter autẽ ꝛ in tertia figura: quare manifeſtũ eſt quotiens ꝛ in quibus figuris contingit per oppoſitas ꝓpoſitiones fieri ſyllogiſmum: manifeſtum etiam quoniã ex falſis quidem eſt veꝝ ſyllogizare quemadmodũ dictũ eſt prius: ex oppoſitis autẽ non eſt: ſemꝑ aũt ſyllogiſmus contrarius eſt rei: ut ſi eſt bonum nõ eſſe bonum: ꝛ ut ſi eſt aĩal nõ eſſe animal eo ꝙ ex cõtradictione eſt ſyllogiſmus ꝛ ſubiecti termini: aut idem ſunt: aut hic quidem totũ: ille autem pars. Palã etiam in paralogiſmis quoniam ↄtingit hypotheſeos fieri contradictionem: ut ſi eſt impar nõ eſſe impar: nã ex oppoſitis ꝓpoſitionibus ↄtrarius rei fit ſyllogiſmus. Si ergo ſumpſerit huiuſmodi erit hypotheſeos contradictio. Oportet aũt cõſiderare quoniã ſic quidem non eſt ↄtraria cõcludere ex ſyllogiſmo vno ut vna ſit concluſio. Quoniã quidem non eſt bonũ: bonũ aũt aliud quid tale niſi ſtatim huiuſmodi ꝓpoſitio ſumat̃: ut omne animal eſſe albũ ꝛ ut non albũ. hominẽ aũt aĩal ſed aſſumere oportet ꝛ ↄdictoꝝ: ut quoniã oĩs diſciplina opinio. ꝛ ñ opinio. Deinde ſumere quoniã medicina diſciplina quidẽ eſt: nulla aũt opinio quemadmodũ elenchi fiunt: aut ex duob⁹ ſyllogiſmiſ quare eſſe quidẽ cõtraria ꝺm veritatem que ſumpta ſunt non eſt alio modo: ꝙ hoc quemadmodũ dictũ eſt prius.

Capitulũ.xvij.

In principio aũt petere eſt ꝛ accipere eſt quidẽ ut in genere ſumer̃ in eo qõ eſt nõ demõſtrare ꝓpoſitum. Hoc aũt accidit multipliciter: nam etſi oĩo non ſyllogizent ꝛ ſi per ignotiora aut ſimiliter ignota: ꝛ ſi per poſteriora qõ prius eſt: demonſtratio enim ex prioribus ꝛ notiorib⁹ eſt: hoꝝ ergo nullũ eſt petere quod ex principio eſt: ſꝫ q2 hic quidẽ per ſe nata ſũt cognoſci illa võ per alia: nam principia quidẽ ꝑ ſe: que aũt ſunt ſub principijs per alia: quando qõ nõ ꝑ ſe notũ eſt per ſe aliquis conat̃ oſtendere tunc petit qõ ex principio: hoc aũt eſt q̃dem ſic facere ut ſtatim probet qõ propoſitũ eſt. Cõtingit aũt ꝛ transferentes in alia que nata ſunt per illud oſtendi per hoc demõſtrare qõ ex principio: ut ſi.a.oſtendant per.b.ꝛ b.per.c.c.aũt natũ ſit oſtendi per .a.accidit enim idem.a.mõſtrare eos ꝑ ſe q̃ ſic ſyllogizant qõ faciunt qui paralellas arbitrant̃ ſcribere. Latent enim idem ſeipſos talia ſumentes que nõ valeant demõſtrare cũ nõ ſint paralelle: quare ſic accidit ſyllogizãtib⁹ ſingulũ

UVA. BHSC. IyR_048_1

eſſe dicere ſi eſt ſingulū: ſic aūt omne erit ꝑ
ſe notum qḋ eſt impoſſibile. Si ergo aliquis
dubitat quoniā.a.ineſt.c.ſimiliter aūt quoni
am ⁊.b.petit.a.ineſſe.b.nondū manifeſtū ſi
quod in pͥncipio eſt petat: ſed quoniā non de
monſtrauit manifeſtū. Non enim eſt princi-
pium demonſtrationis qḋ ſimilit̄ eſt incertū
Si aūt.b.ad.c.ſic ſe hꝫ ut idē ſit aut palā quo
niam ꝯuertunt̄: aut ineſt alterū alteri quod i
principio eſt petit: nam ⁊ quoniā.a.ineſt.b.ꝑ
illa monſtrabit ſi conuertant̄. Nunc aūt hic
prohibet ſed non modus: ſi aūt hoc facit qḋ
dictū eſt.qḋ faciet ⁊ conuertet̄ ꝑ tres termi-
nos. Similiter aūt ⁊ ſi.b.ſumpſerit ineſſe.c.
c.aūt ſimiliter ſit incertū: ⁊ſi.a.nondū qḋ ex
principio: ſed neqꝫ demonſtrat. Si aūt idem
ſit.a.⁊.b.aut in eo ꝙ conuertuntur: aut in eo
ꝙ ſequit̄ ei qḋ eſt:b.quod eſt ex principio pe
tit ꝓpter eandē cauſā. Nam quidem valet ex
principio dictū eſt nobis qn̄ per ſe monſtrat̄
quod non eſt manifeſtū per ſe: ſi ergo eſt i pͥn
cipio petere per ſe mōſtrare quod nō per ſe
manifeſtū. Hoc aūt eſt nō oſtēdere quoniaꝫ
ſimiliter dubia ſunt quod mōſtratur ⁊ ꝑ qḋ
mōſtrat̄: uel in eo ꝙ eadē eidē uel in eo ꝙ hiſ
dem idem ineſſe ſumit̄. In media quidem
figura et tertia vtrunqꝫ cōtinget ꝙ eſt ex pͥn
cipio petere. In predicatiuo aūt ſyllogiſmo
⁊ in tertia ⁊ in prima figura: quando aūt ne-
gatiue quando eadem ab eodem ⁊ non ſimi-
liter vtreqꝫ ꝓpoſitiones: ſimiliter aūt ⁊ i me
dia eo ꝙ non conuertunt̄ termini ẜm nega-
tiuos ſyllogiſmos. Eſt aūt in principio pete-
re in demōſtrationibus que ẜ veritatē ſic ſe
hn̄t. In dialecticis aūt que ẜm opinionem.

Capitulū.xviij.

Non ꝓpter hͦ autē accidere falſum
ꝙ ſemp in diſputationibꝰ ſolemuſ
dicere: primū quidē ad impoſſibi-
le ſyllogiſmis eſſe.ſ.quando ad contradictio
nem huiuſmodi demōſtrat ea que eſt ad im-
poſſibile. Nam neqꝫ qui nō cōtradicit dicit
non propter hoc eſt ſed quoniā falſum aliqḋ
poſitū eſt eoꝝ que prius: neqꝫ in ea que oſtē
dit: nō enim ponit qḋ contradicit. Amplius
quoniā interimitur aliquod oſtenſiue per.a.
b.c.nō eſt dicere ꝙ nō ꝓpter hoc qḋ poſituꝫ
eſt factus eſt ſyllogiſmus: nā non propter hͦ
fieri tunc dicimus qn̄ interempto hoc nihil
minus cōcluditur ſyllogiſmus quod nō eſt i
oſtenſiuis. Interempta enim poſitione non
ad hanc erit ſyllogiſmus: manifeſtū igit̄ quo
niam in his que ad impoſſibile ſunt dicitur
nō ꝓpter hoc: ⁊ qn̄ ſic ſe habet ad impoſſibi
le que ex principio eſt hypotheſis: ut et cum
ſit ⁊ cum nō ſit hic nihil minꝰ accidit impoſ
ſibile: ergo manifeſtiſſimus quidem modus
nō ꝓpter poſitionē eſſe falſū quando ad hy
potheſim incōuictus eſt a medijs ad impoſ-
ſibile ſyllogiſmus qḋ dictū eſt ⁊ in topicis.
Quod enim cauſa nō eſt ut cauſam ponere
hͦ eſt ut ſi volens oſtēdere quoniā aſſimetruꝫ
eſt diametrū conetur zenonis ratione quoni
am nō eſt moueri: ⁊ ad hoc iudicat impoſſi-
bile: nullo eniꝫ modo nunꝙ ꝯtinuū eſt falſū
locutioni que ex principio eſt. Alius aūt mo
dus ſi ꝯtinuū quidē ſit impoſſibile hypothe
ſi nō tn̄ ꝓpter illā accidit impoſſibile. hoc.n.
poſſibile eſt fieri ⁊ in hoc qḋ ſuperius in hoc
qḋ inferiꝰ ſumpſerit ꝯtinuū: ut ſi.a. predica
tur ineſſe.b.b.aūt.c.c.vͦo.d. hoc aūt ſit falſū
b.ineſſe.d.nam ſi ablato.a.nihil minus inſit
b.c.⁊.c.d.nō erit falſum ꝓpter priorem.a.b.
hypotheſim. Aut rurſum ſiquid in ſuperiori
ſumat ꝯtinuū.ut ſi.a.quidē.b.e.aūt.a.f.vero
e.falſū aūt ſit.f.ineſſe.a.naꝫ ⁊ ſic nihil minꝰ
impoſſibile erit interēpta que ex pͥncipio.a.
b.hypotheſi. Sꝫ oportet ad eos qui ex pͥnci
pio ſunt terminos copulare īpoſſible ſic erat
propter hypotheſim: ut inferiori quidē ſumē
ti ꝯtinuū ad predicatū terminū: nā ſi impoſ
ſibile eſt.a.ineſſe.b.interēpto.a.nō amplius
erit falſum. In ſuperiori aūt de quo predica
tur. Nam ſi.f.nō poſſibile eſt ineſſe.b.inter-
empto.b.nō amplꝰ erit impoſſibile: ſimilit̄
aūt ⁊ cū ꝑuatiui ſint ſyllogiſmi. Manifeſtū
quoniā cū impoſſibile nō ad eos qui ſunt ex
principio terminos eſt nō propter poſitionē
accidit falſum. Aut nec ſi ſemp ꝓpter hypo-
theſim accidit falſum: eteni ſi nō ineſt ei qḋ
eſt.b.ſꝫ.r.poſitū ē ineſſe.a.r.aūt.c.⁊ hic.d.⁊
ſi ſic erat impoſſibile ⁊ ſic manet impoſſibile
Similiter ⁊ ſi inſurſum ſumenti terminos: ꝙ
re quoniā ⁊ cum eſt ⁊ cum non eſt hoc acci-
dit impoſſibile nō erit ꝓpter poſitioneꝫ.aut
cum non eſt hoc nihil minus fieri falſum: nō
ſic ſumendum ut aliquo poſito accidat ipoſ
ſibile: ſed quando ablato hoc per reliquas ꝓ
poſitiones ideꝫ claudit̄ impoſſibile eo ꝙ idē
falſum accidere per plures hypotheſes nihil
fortaſſe inconueniēs: ut paralellas cōcidere:
⁊ ſi maior eſt qui exterius eo qui interius: et
ſi triangulus habet plures rectos duobus.

Capitulū.xix.

Falſa aūt oratio ſit propter primuꝫ
falſum. aut enim ex duabꝰ ꝓpoſi-
tionibus: aut ex pluribus eſt oīs
ſyllogiſmus ergo ſi ex duabus quidem harū
neceſſe ē eſſe alterā aut etiā vtraſqꝫ eſſe fal-
ſas: nā ex veris nō erit ſyllogiſmus. Si vͦo
ex pluribus ut.c.quidē ꝑ.a.b.hic aūt ꝑ.d.e.
f.g.hoꝝ erit aliquid ſuperioꝝ falſum. ⁊ pro-
pter hoc oro.nam.⁊.a.b.per illas ꝯcludunt̄:
quare propter illoꝝ aliqḋ accidit ꝯcluſio et
falſum ut aūt nō ſyllogizetur obſeruandum
quando ſine concluſionibus interrogat ora-

UVA. BHSC. IyR_048_1

tionem ne detur his idem in ꝓpoſitionibus eo quod ſcimus quoniaꝫ ſine medio ſyllogiſmus non fit: medium autem quod plurimuꝫ dicimus. Quando autem oportet ad vnamquanqꝫ concluſionem obſeruare mediū. manifeſtum ex hoc qꝺ ſcitur quale in vnaquaqꝫ figura oſtenditur: hoc auteꝫ nos non latebit eo ꝙ vidimus quomodo habemus orationē Oportet aūt cuſtodire ꝙ anunciemus reſpō dentes eoſdem conantes latere: hoc autem erit primum quidem ſi concluſiones non prius ſyllogizēt ſed ſumptis neceſſarijs nō manifeſte ſint. Amplius ſi nō ꝓpinqua interrogent ſed quoniaꝫ maxime longe media. ut ſi opportunum concludere. a. de. f. media. b. c. d. e. nō oportet ḡ inquirere ſi. a. b. ⁊ rurſuꝫ ſi b. c. Sed ſi. d. e. ⁊ deinde ſi. b. c. ⁊ ſic reliqua: ⁊ ſi per vnum mediū fit ſyllogiſmus. a. b. medio incipere: maxime enim ſic latebit reſpōdentē. Quoniā aūt habemus qn̄ ⁊ quō ſe habentib9 terminis fit ſyllogiſmus: manifeſtuꝫ ⁊ qn̄ erit ⁊ qn̄ nō erit elenchus. Nā omnib9 affirmatiuis uel cōmutati poſitis reſponſionibus ut hec quidem negatiua: illa vͦo affirmatiua ꝯtingit fieri elenchū. erit enim ſyllogiſmus ſic ⁊ illo moto ſe habentibus terminis: quare ſi id quod poſitū eſt ſit ꝯ̄rium concluſioni neceſſe eſt fieri elenchū: nā elench9 cōtradictionis ſyllogiſmuſ. Si vͦo nihil ſit cōceſſum affirmatiue impoſſibile eſt fieri elenchū: nō enim erit ſyllogiſmus cū omnes termini erunt priuatiui: quare nec elenchuſ: nā ſi elenchus: neceſſe eſt ſyllogiſmū eſſe: cū autem eſt ſyllogiſmus nō neceſſe eſt elenchum eſſe. Similiter ⁊ ſi nihil poſitū ſit ſm̄ reſponſionem vniuerſaliter: naꝫ eadē erit diffinitio ſyllogiſmi ⁊ elenchi.

Capitulū. xx.

Ccidit aūt qn̄qꝫ quemadmodum in poſitione terminoꝝ fallebamur ⁊ ſm̄ opinionē fieri fallaciā: ut ſi ꝯtingit ideꝫ principalit̄ plurib9 ineſſe: ⁊ hͦ quidē latere aliquē et putare nulli ineſſe illud aūt ſcire: ut ſi inſit. a. b. c. ꝑ ſe: ⁊ hic omni. d. Similiter ḡ ſi b. quidē omni putat. a. ineſſe. ⁊ hoc. d. c. autē nulli. a. ⁊ hͦ omni. d. eiuſdem. ſm̄ idem habebit diſciplinā ⁊ ignorantiā. Rurſuꝫ ſiquis fallatur circa ea q̄ ſunt ex eadē ꝯiugatione. ut ſi a. ineſt. b. hoc aūt. c. ⁊. c. d. opinetur aūt. a. ineſſe omni. b. ⁊ rurſum nulli. c. Simul eni ſciet ⁊ nō opinabitur ineſſe: ergo nihil aliud ꝓbat ex his ꝙ̄ ꝙ ſcit hoc nō opinari: ſcit. n. aliquomodo: quoniā. a. ineſt. c. ꝑ. b. velut in vl̄i hoc quod eſt particulare: q̄re qꝺ aliquo mō ſcit hoc oīo ꝓbat nō opinari qꝺ eſt impoſſibile. In eo aūt qꝺ dictū eſt prius ſi nō ex eadē cōiugatione ſit mediū ſm̄ vtranqꝫ quidē terminoꝝ medioꝝ ambas ꝓpoſitiones nō contingit opinari. ut. a. b. qdē omni. c. āt nlli hͦ āt vtraqꝫ oi. d. accidit. n. aut ſimplicit̄ aut i aliquo tantū ꝯtrarium ſumere ꝓpoſitiones ꝑ̄mam. Si enim cui. b. ineſt omni. a. opinatur ineſſe. b. aūt omni. d. nouit. ⁊ quoniā. a. d. nouit. quare ſi ſurſum cui. c. nulli putat. a. ineſſe cui. b. alicui ineſt huic nō putat. a. ineſſe ꝙ āt omni putat cui. b. Rurſum alicui nō putare cui. b. aut ſimplicit̄ aut in aliquo contrariuꝫ eſt. Sic ḡ nō ꝯtingit opinari ſm̄ vtrunqꝫ aūt vnā aut ſm̄ alteꝝ vtraſqꝫ nihil ꝓhibet. ut. a. omni. b. ⁊. b. d. ⁊ rurſum. a. nulli. c. nam ſimilis huiuſmōi fallacia: ⁊ ut fallamur circa particulares: ut ſi. a. omni. b. b. aūt omni. c. a. oi c. inerit. Si ḡ aliquis nouit quoniā. a. cui. b. ineſt omni. nouit ⁊ quoniā. c. Sꝫ nihil prohibet ignorare. c. quoniā eſt: ut ſi. a. quidē duo recti in quo. a. b. triangulus: in quo aūt. c. ſenſibilis triangulus: opinabit̄ enim aliquis. a. nō ineſſe. c. ſciens quoniā oīs triangulus hꝫ tres angulos duobus rectis: q̄re ſimul ſciet ⁊ ignorabit idem. Nā ſcire oēm triangulum quoniam duobus nō ſimplex eſt. Et hͦ qdem vniuerſalē hꝫ diſciplinaꝫ. illud vͦo ſingularē. Sic ḡ vniuerſaliter nouit. c. quoniā duobus rectis: ſingulariter aūt nō nouit: q̄re nō habebit contrarias. Similit̄ aūt ⁊ q̄ in menone ē oratio: quoniā diſciplia rememoratio. nunꝙ̄ enim accidit preſcire quod ſingulare ſed ſimul cū inductione ſumere particulariū diſciplinā velut recognoſcentes: nam quedam ſcientes ſtatim ſcimus: quoniam duobus rectiſ ſi ſcimus quoniam triangulus: ſimilit̄ aūt et in alijs: ḡ in vl̄i quidē ſpeculamur ꝓpria aūt particularia nō ſcimus: q̄re ꝯtingit falli circa ea veꝝ nō ꝯ̄rie: ſed habere quidem in vniuerſali decipi aut in particulari: ſimiliter autem ⁊ in ꝑ̄dictis: non eniꝫ eſt contraria q̄ eſt ſm̄ mediū fallacia ei que eſt ſm̄ ſyllogiſmuꝫ diſcipline: nec que ſm̄ alterū medioruꝫ eſt ſe piusNihil enim prohibet ſcientē quoniam a. toti. b. ineſſe. ⁊ rurſum hoc. c. putare nō ineſſe. a. c. ut quoniam omnis mula ſterilis et hec mula. putare in vtero hr̄e hanc: nō enim ſcit quoniam. a. c. nō videmus quoniā eſt ſm̄ alterum: quare manifeſtū quoniam et ſi hoc quidem nouit. illud vͦo non nouit falletur, ꝙ habuit vniuerſales ad particulares diſciplinas. Nullū enim ſenſibilium cum extra ſenſum ſit ſcimus: nec ſi ſcientes fuerimus niſi in vniuerſali et in eo qꝺ habet propriam diſciplinam: ſed non ut in eo quod agit. Nam ſcire dicit̄ tripliciter. aut ut in vniuerſali aut ut propria. aut ut agere. quare et decipi dicit̄ totidem modis. nihil ergo prohibet et ſcire et deceptum eſſe circa eadem. verum non ꝯ̄ria quidem accidit et ei qui ſm̄ vtranqꝫ. ⁊ nō pertractauit prius. nā opinans in vtero hr̄e

UVA. BHSC. IyR_048_1

mulam non habet ſm actū diſciplinā neqꝫ ꝓpter opinionem contrariam fallaciam diſcipline. Syllogiſmus enim fallacia contraria vniuerſali. Qui autem opinatur ꝙ bonuꝫ ⁊ malum eſſe idem opinabitur qđ bonum eſt ⁊ malum eſſe. Sit enim bonum quideꝫ in quo a. malum autem in quo. b. rurſum bonum in quo. c. quoniam ergo idem opinabitur. b. ⁊. c ⁊. eſſe. c. b. opinabitur ⁊ rurſuꝫ. b. eſſe. a. ſimiliter quare ⁊. c. a. Nam ⁊ quemadmodum ſi ſit verum de quo. c. b. ⁊ de quo. b. a. ⁊ de. c. a. verum erit ſic opinari: ſimiliter autem in eo quod eſt eſſe: nam cum idem ſit. c. ⁊. b. ⁊ rurſum ſit. b. et. a. ⁊. c. et. a. ideꝫ: quare ⁊ opinari ſimiliter. ergo hoc quidem neceſſarium ſiqs det primum: ſed fortaſſe illud falſum opinari quod malum eſt bonum eſſe niſi ſm accidēs multipliciter enim poſſibile eſt hoc opinari perſpiciendum ergo hoc melius.

Capitulū. xxi.

Qando atem conuertuntur extremitates neceſſe eſt ⁊ medium ad vtrāqꝫ conuerti. ut ſi. a. de. c. per. b eſt. Si conuertitur ⁊ ineſt alicui. a. omni. c. et b. a. conuertitur: et ineſt cui. a. omni. b. ꝑ medium. c. ⁊. c. b. per medium conuertitur. a. et in non ineſſe ſimiliter. ut ſi. b. ineſt. c. a. vͦo nō ineſt. b. neqꝫ. a. inerit. c. Si ergo. b. conuertitur. a. et. c. ad. a. ſi enim. b. quidem nulli ineſſe. a. ergo neqꝫ. c. a. omni. n. c. inerat. b. ⁊ ſi. b conuertitur. c. ⁊. a. conuertiť. c. nam de quo omni. b. ⁊. c. ⁊ ſi. c. ad. a. conuertitur ⁊. b. conuertetur ad. a. cuilibet. b. ineſt. c. cui aūt. c. a. nō ineſt. ⁊ ſolū hoc. a. cōcluſione incepit. alia vͦo nō ſimiliter. ut in predicatiuo ſyllogiſmo. Rurſum ſi. a. ⁊. b. conuertunť. ⁊. c. ⁊. d. ſimiliter. omni autem neceſſe eſt. a. aut. c. ineſſe. et b. ⁊. d. ſic ſe habebunt ut omni alterum inſit. quoniam enim cui. a. b. et cui. c. d. omni autē a. aut. c. ⁊ non ſimul. manifeſtum quoniam. ⁊ b. aut. d. omni et nō ſimul. ut ſi genitum corruptibile incorruptibile ingenitū neceſſe eſt qđ factum eſt corruptibile et corruptibile factum eſſe. duo enim ſyllogiſmi conſtituti ſūt: Rurſum ſi. a. et. b. opponantur omni quideꝫ a. uel. b. ⁊. c. uel. d. ſic: et. d. opponātur. ſimul autem non inſunt. Si cōuertiť. a. et. c. ⁊. b. et. d. conuerteť. nā ſi alicui nō ineſſe. b. cui. d. palam quoniam. a. ineſt. Si aūt. a. et. c. conuertunť eniꝫ: q̄re ſimul. ⁊. c. et. d. hoc aūt impoſſibile. Quando aūt. a. oi ineſt. b. et. c. et. a. de nullo ſubiecto alio predicatur. ineſt aūt et. b. omni. c. neceſſe eſt. a. et. b. conuerti. Quoniā enim de ſolis. b. c. dř. a. ꝑ̄dicatur aūt ⁊. b. et idem de ſe et de. c. manifeſtū quoniā de qbuſ a. et. b. diceť de omnibꝰ. Rurſū qn̄. a. et. b. toti. c. ineſt conuertiť aūt. c. b. neceſſe eſt. a. omni. b. ineſſe: quoniā enim oi. c. ineſt. a. c. auteꝫ b. eo ꝙ conuertunť. et. a. omni. b. inerit.

Capitulū. xxij.

Qando aūt duo fuerint oppoſita ⁊. a. eligendum magis ꝗ̃. b. ⁊. d. et c. ſimiliter ſi magis eligenda ſunt a. c. ꝗ̃. b. d. a. magis eligendū ꝗ̃. d. ſimiliter enim ſequendum. a. et fugiendum. b. oppoſita enim. ⁊. c. ei qđ eſt. d. nam hec opponunť. Si ergo. a. ei quod eſt. d. ſimiliter eligenduꝫ ⁊ ei quod eſt. c. b. ſimiliter fugiendū: vtrunqꝫ enim vtriqꝫ ſimiliter fugienduꝫ ⁊ ſequendū quare ⁊ hoc ambo. a. c. ⁊. b. d. Quando autē magis nō poſſibile eſt ſimiliter. naꝫ et. b. d. ſimiliter erant. Si aūt. d. magis eligendū ꝗ̃. a ⁊. b. ꝗ̃. c. minus fugiendū. nam qđ minꝰ eſt minori opponetur. magis aūt eligendum eſt maius bonū: ⁊. b. minꝰ malū ꝗ̃. a. minus bonum. ⁊. c. maius malū: vniuerſum ğ. b. d. magis eligendum ꝗ̃. a. c. nūc aūt non eſt: ergo. a magis eligendū ꝗ̃. d. ⁊. c. ergo minus fugiē dum ꝗ̃. b. Si ergo eligat omnis amans ſm amorē. a. ſic ſe habere: ut ꝯcedere ⁊ nō cōcedere. in quo. c. aut concedere in quo. d. ⁊ nō talē eſſe: ut cōcedere: in quo. b. Manifeſtum quoniam. a. huiuſmodi eſſe magis eligendū eſt ꝗ̃ concedere: ergo diligere magis ꝗ̃ coitꝰ eligendum ſm amorem magis: ergo amor dilectionem ꝗ̃ eius qđ coeundi. Si aūt huiuſmodi maxime ⁊ finis qđ eſt coire aut nō eſt omnino: aut gr̄a diligendi: nam et alie concupiſcētie ⁊ alie virtutes ſic fiunt. Quomodo ergo ſe habent termini ſm ꝯuerſionem: ⁊ in eo ꝙ magis eligendi uel magis fugiendi manifeſtum eſt.

Capitulū. xxiij.

Qoniam aūt non ſolū dialectici ⁊ demonſtratiui ſyllogiſmi ꝑ predictas figuras fiunt: ſed etiaꝫ rethorici: ⁊ ſimiliter quecunqꝫ fides eſt ⁊ ſm vnāquanqꝫ artē nunc erit dicendum oia eniꝫ credimꝰ aut ꝑ ſyllogiſmū aut ex inductione: ğ inductio quidem eſt: ⁊ ex inductione ſyllogiſmus ꝑ alterā extremitatē alteram de medio ſyllogizare: ut ſi eoꝝ q̄ ſunt. a. c. ſit mediū. b. ꝑ. c. oſtendiť. a. ineſſe. b. ſic enim facimus inductiones ut ſit. a. longeuū. ī quo aūt. b. cholераꝫ nō habere in quo vͦo. c. ſingulare longeuum: ut hō: equus ⁊ mulus: ğ toti. b. ineſt. a. omne enim qđ ſine cholera eſt longeuuꝫ eſt. Sed ⁊. b. nō habere choleram omni ineſt. c. Si ergo ꝯuertať. c. ei qđ eſt. b. ⁊ non tranſcē dat mediū neceſſe eſt. a. ineſſe. b. oſtenſuꝫ eſt eſt eniꝫ ꝓ̄us ꝙ ſi duo aliqua inſunt eidē ⁊ ad alterū eoꝝ conuertatur extremū. Quoniam cōuertēti ⁊ alterū inerit predicatoꝝ oportet. autem intelligere. c. ex omnibus ſingularibꝰ compoſitū: nā inductio per oia. Eſt autē huiuſmodi ſyllogiſmꝰ ꝓ̄me ⁊ immediate ꝓpoſi

UVA. BHSC. IyR_048_1

tionis. Quarū enim mediū eſt ꝑ mediū eſt ſyllogiſmus quarū ꝗ non eſt per inductionē: ⁊ quodā modo opponit̄ inductio ſyllogiſmo nam hꝰ quidem ꝑ mediū extremum . tertio oſtendit illa aūt ꝑ tertiū extremū medio. ergo natura prioꝛ ⁊ euidentioꝛ ſyllogiſmus per mediū: nobis aūt manifeſtioꝛ ꝗ ꝑ inductionē

Capitulū. xxiiij.

Exemplū autem eſt quando medio extremuꝫ ineſſe oſtenditur per id qḋ eſt ſimile tertio. o poꝛtet. n. medium tertio ⁊ primū ſimili euidentius ineſſe ut ſit. a. malū. b. aūt ꝯ confines inferre bellū in quo autem. c. athenienſes ꝯ thebanos in quo aūt. d. thebanos contra phocenſes. Si ergo volumus oſtendere quoniam thebanis pugnare eſt malū: ſumendum quoniam contra confines pugnare eſt malum: huiuſmodi autem fides ex ſimilibus: ut quoniam thebanos ꝯtra phocenſes: quecunqꝫ ergo ꝯtra cōfines malū contra thebanos aūt contra confines eſt manifeſtuꝫ: quoniā ꝯtra thebanos pugnare malū. Quoniam ergo. b. c. ⁊. d. ieſt manifeſtum vtrunqꝫ enim eſt contra cōfines inferre bellū: ⁊ quoniam. a. d. thebanis. Nō enim conuenit inferre ꝯ phocenſes bellum quoniā aūt. a. ineſt. b. per. d. oſtendit̄: eodeꝫ autem modo ⁊ ſi ꝑ plura ſilia fides ſit medij ad extremū. Manifeſtū eſt aūt quoniam exemplū eſt: neqꝫ ut pars ad totū: neqꝫ ut totū ad partem: ſed ut pars ad partē quoniā ambo quidem inſunt ſub eodē: euidens aūt alterum. Et differt ab inductione. quoniā hoc ꝗdem ex oībus indiuiduis extremū oſtendebat ineſſe medio. ⁊ ad extremū non copulabat ſyllogiſmū: hoc aūt ⁊ copulat ⁊ nō ex omnibus oſtendit.

Capitulū. xxv.

Eductio aūt eſt qn̄ medio primuꝫ palā eſt ineſſe: poſtremo aūt medium dubiū quidē: ſimiliter aūt credibile aut magis concluſione. Amplius autē ſi paucioꝛa ſint media poſtrēo ⁊ medio: omnino enim propinquius eſſe ſcientie accidit: ut ſit. a. docibile in quo. b. diſciplina. c. iuſticia: ergo diſciplina quoniā docibilis manifeſtum: virtus aūt diſciplina dubiū. Si ergo ſimiliter aut magis credibile: ſit. b. c. quideꝫ. a c. deductione ꝓpinquius enim ſcientie eo ꝙ aſſūpſerit. a. c. diſciplinā ꝑꝰ nō habētes. Aut rurſum ſi paucioꝛa ſint media. b. c. nam ⁊ ſic propinquius eſt ſcientie: ut ſi. d. ſit q̄drangulari: in quo aūt. e. recta linea: in quo aūt. f. circulus. Si ꝗ eius qḋ eſt. e. f. vnū ſolū ſit medium lunares figurant eq̄lem fieri recte linee circulū ꝓpinquius eſt ſcientie. Quando aūt neqꝫ credibiliꝰ eſt. b. c. quoniā. a. c. neqꝫ pauca media nō dico deductionē: nec qn̄ immediata eſt. b. c. diſciplina. n. qḋ huiuſmodi eſt.

Capitulū. xxvi.

Inſtantia enim eſt ꝓpoſitio ꝓpoſitioni ꝯtraria. Differt aūt a ꝓpoſitione quoniam inſtantiaꝫ ꝯtingit eſſe in parte: ꝓpoſitio aūt omnino nō contingit: aut non in vniuerſalibꝰ ſyllogiſmis. Fertur aūt inſtantia duobꝰ modis ⁊ ꝑ duas figuras: quoniā aut vniuerſalis aut particularis oīs inſtantia. Ex duabus aūt figuris quoniam oppoſite ferunt̄ ꝓpoſitiōes oppoſita aut in ꝑma et tertia figura ꝯcluduntur ſolum. quando enim ꝓbant omni ineſſe: inſtamus quoniam nulli aut quoniā alicui non ineſſe. hoꝝ aūt nulli quidem ex ꝑma figura: alicui aūt non ex poſtrema: ut ſi ſit. a. vnam eſſe diſciplinam in quo. b. ꝯria ꝓpoſitio: ergo vnaꝫ eſſe contrarioꝝ diſciplinā: aut quoniā omnino nō eadem eſt oppoſitoꝝ inſtant ꝯria aūt oppoſita q̄re fit ꝑma figura: aut quoniam noti uel ignoti nō vna: hic aūt tertia: naꝫ ſm tertiam notū ⁊ ignotū ꝯtraria quidem eſſe: verum vnā aūt eoꝝ diſciplinaꝫ eſſe falſū. Rurſum in ꝑuatiua ꝓpoſitione ſimiliter: ꝓbante enim ꝯtrarioꝝ nō eſſe vnā diſciplinam: aut quoniam omniū oppoſitoꝝ: aut quoniaꝫ aliquoꝝ contrarioꝝ eſt eadē diſciplina dicimꝰ ut egrotatiui ⁊ ſanatiui: ꝗ omniū quidē ex prima aliquoꝝ vo ex tertia. Simpliciter autem in omnibꝰ vniuerſaliter quidē inſtantibꝰ neceſſe eſt ꝓcedenti ad vniuerſaliꝰ ꝯtradictionū dicere: ut ſi non eandē ꝓhibet contrariorum oīm dicere oppoſitoꝝ vnā. Sic aūt neceſſe eſt ꝑmam eſſe figurā: mediū eni fit vniuerſale ad hoc qḋ ex ꝑncipio: particulariter aūt ad hoc cui ē vniuerſale vniuerſalit̄ dr̄ ꝓpoſitio: ut noti ⁊ ignoti nō eandē: nā ꝯria vniuerſalius ad hoc ⁊ fit tertia figura. Mediuꝫ enim particulariter ſumptū: ut notū ⁊ ignotum: nā ex quibꝰ eſt ſyllogizare ꝯriū ex his ⁊ inſtantias conamur dicere: q̄re ⁊ in his ſolis figuris ferimus: nā ⁊ in his ſolū ſyllogiſmi oppoſiti: ꝑ mediā. n. nō fuit affirmantē. Ampliꝰ aūt ⁊ ſi orone indigeat plima q̄ eſt ꝑ mediam figurā ut ſi nō cōcedat. a. ineſſe. b. eo ꝙ nō ſequit̄ huic. c. hec enim ꝑ alias ꝓpoſitiones manifeſtū. nō opoꝛtet aūt inſtantias ad alia cōuerti: ſꝫ ſtatim manifeſtū eſt hr̄e ꝑ alteram propoſitionē: quapropter ⁊ ſignū ex ſola hac figura nō eſt: perſpiciendū aūt et ḋ aliis inſtantijs ut de his que ſunt ex ꝯrio: ⁊ ſili ſm opinionē: ⁊ ſi particularē ex ꝑma vel ꝑuatiua ex media poſſibile eſt ſumere.

Capitulū. xxvij.

Ichos aūt ⁊ ſignū nō eſt idē: ichoſ quidē ꝓpoſitio eſt ꝓbabilis. Qḋ enim ex pluribꝰ ſciūt ſic factuꝫ vel nō factū: aut eſſe aut non eſſe. hꝰ eſt ichos. ut

UVA. BHSC. IyR_048_1

odire inuidẽtes vel diligere amãtes. Signũ
aũt vult eſſe ꝓpoſitio demonſtratiua uel ne-
ceſſaria uel ꝓbabilis nã quo exiſtente uel q°
facto prius uel poſterius in futuro eſt res: ſi
gnum eſt uel fuiſſe uel eſſe uel quoniaꝫ erit.
Entimema ergo eſt ſyllogiſmus ex ichoti-
bus ꝛ ſignis. Accipit̃ aũt ſignũ triplicit̃: quo
tiens mediũ in figuris aut enim ut in p̃ma:
aut ut in media: aut ut in tertia: ut oſtendere
quidẽ parientẽ eo ꝙ lac hẽat ex p̃ma figura:
medium enim lac habere in quo. a. parere. b
lac habere mulier in quo. c. quoniã autẽ ſapi
entes ſtudioſi. nã pſithacus ſtudioſus ꝑ po-
ſtremã in quo. a. ſtudioſum: in quo. b. ſapiẽs
in quo. c. pſithacus. veꝝ g̊ ꝛ. a. ꝛ. b. de. c. p̃di-
cari: ſed h̃ ꝗdem nõ dicunt eo qḋ palã ſit: illḋ
v̊o ſumunt: peperiſſe aũt quoniã pallida per
mediam figurã vult ineſſe. Quoniaꝫ eniꝫ ſe
quitur pariens palloꝛ. Sequitur aũt ꝛ hanc
oſtenſum eſſe arbitramur quoniam peperit
palloꝛ in quo. a. parere in quo. b. mulier in q°
c. ergo ſi vna quidem dicatur ꝓpoſitio ſignũ
fit tantũ. Si autẽ eſt altera aſſumat̃ ſyllogiſ
mus: ut quoniã pſithacus liberalis: nã ambi
tioſi liberales pſithacus aũt ambitioſus: aut
rurſum quoniã ſapientes boni: pſithacus au
tem bonus: ſed et ſapiens. Si g̊ fiunt ſyllo-
giſmi: veꝝ qui ꝑ p̃mam quidẽ figurã in ſolu-
bilis: ſi veꝝ ſit vniuerſalis eni eſt. Qui auteꝫ
per poſtremam eſt ſolubilis ꝛ ſi vera ſit con
cluſio eo ꝙ non ẽ vniuerſalis. In tertia neqꝫ
ad rem ſyllogiſmus: nõ enim ſi pſithacus ſtu
dioſus ꝓpter hoc alios neceſſe eſt eſſe ſapiẽ
tes. Qui v̊o ꝑ mediã figuram ſemꝑ ꝛ oĩo ſo-
lubilis. nunꝗ̃ enim fit ſyllogiſmus ſic ſe ha-
bentibus terminis: nõ eniꝫ ſi qua peperit pal
lida: pallida autem ꝛ hoc parere neceſſe eſt
ꝛ hanc: g̊ veꝝ quidẽ in omnib⁹ erit figuris:
dr̃ias aũt iã dictas ſic g̊ diuidendũ ſignũ ho
rum autem medium ꝓdigiũ dicendum. naꝫ
prodigium dicũt eſſe qḋ ſcire facit. Tale aũt
maxime mediũ: aut q̃ quidẽ ex extremitati-
bus ſigna dicendũ. Quod autem ex medio
prodigiũ: ꝓbabiliſſimũ aũt et maxime verũ
eſt qḋ eſt per primam figuram.

Capitulũ. xxviij.

Aturas aũt reꝝ cognoſcere poſſi
bile eſt ſiquis cõcedat ſimul tranſ
mutare corpus ꝛ aĩam quecunqꝫ
naturales ſunt paſſiones. Dicens. n. aliquis
fortaſſe muſicã tranſmutauit ſm̃ quid aĩam
ſed nõ coꝝ q̃ naturaliter nobis hic eſt paſ-
ſio: ſed ut ire ꝛ ꝯcupiſcentie ꝛ naturaliũ mo
tuum. ſi igit̃ et hoc det ꝛ vnũ vnius ſpeciei ſi
gnũ eſſe: et poterimus ſumere ꝓpriaꝫ vniuſ
cuiuſqꝫ generis paſſionẽ: ꝛ ſignuꝫ poterim⁹
naturã cognoſcere: ſi enim eſt ſp̃aliter ꝓprie
alicui generi indiuiduo exiſtẽs paſſio: ut leo-
nibus fortitudo. neceſſe eſt ꝛ ſignũ eſſe aliqḋ
cõpati eniꝫ ſibi inuicẽ poſitũ eſt. ut ſi h̃ ſit ma
gnas ſũmitates habere qḋ ꝛ in alijs totis ge
neribus non contingit. Nam ſignũ ſic ꝓpri
um ẽ quoniã totius generis paſſio eſt ꝓpria
et non ſolius propriũ ſicut ſolemus ꝓprium
dicer̃ erit g̊ et ĩ alio genere h̃ et erit fortis hõ
ꝛ ad aliqḋ aĩal: habebit g̊ ſignũ: vnũ eniꝫ vni
us fuit. Si g̊ ſunt hec ſunt et poterimus talia
ſigna colligere in his animalib⁹ q̃ tantũ vnã
paſſionẽ hñt aliꝗ̃ ꝓpriam. vnũquodqꝫ autẽ
hꝫ ſignũ quoniã vnũ habere neceſſe eſt. ꝛ po
terimus naturas cognoſcere. Si v̊o duo hꝫ
ꝓpria totũ genus. ut leo forte et cõmunicati
uũ qũo cognoſcemus vtrũ virtus ſignum ſit
eoꝝ ſignoruꝫ q̃ ſp̃aliter ſequunt̃ niſi ſi alicui
non toti alij ambo. et in ꝗb⁹ nõ totis vtrũqꝫ
qñ h̃ quidẽ hꝫ. illud aũt nõ ſi enim fortis qui
dem liberalis aut nõ. Habet aũt dubiũ h̃ pa
lam quoniã et in leone fuit hoc ſignũ fortitu
dinis. Eſt g̊ naturas cognoſcere in p̃ma qui
dem figura mediũ p̃ori extremitati ꝯuerti.
In tertia aũt tranſcendere et nõ cõuerti. ut
fortitudo ſit. a. ſũmitates magnas ĩ quo. b. c
aũt leo: g̊ cui. b. c. omni. Sed et in aliis cui
aũt. b. a. omni et nõ pluribus. ſed conuertit̃.
Si aũt nõ ꝯuertit̃ nõ erit verum vnũ vnius
ſignum.

Explicit liber ſecũdus p̃oꝝ anale. Ariſ.

UVA. BHSC. IyR_048_1

Incipit liber primus poſterioꝝ analecti-
corum Ariſtotelis.

Capitulum.i.

OMnis doctrīna ⁊ oīs di-
ſciplina itellectiua ex
p̄exiſtēte fit cognitio
ne. Manifeſtū ē au
tē h̾ ſpeculātibꝰ ī oēs
Mathematice eniꝫ
ſciaꝝ ꝑ hūc modum
fiūt ⁊ aliaꝝ vnaq̄qꝫ
artium. Similiter aūt ⁊ circa orōnes queqꝫ
ꝑ ſyllogiſmos ⁊ q̄ ꝑ inductiōem. vtreqꝫ enim
ꝑ prius nota faciūt doctrinā: he q̄dē accipiē
tes tāq̄ꝫ a notis. Ille v̾o demōſtrātes vniuer
ſale ꝑ id qꝺ manifeſtū eſt ſingulare. Similit̾
aūt ⁊ rhetorice ꝑſuadēt: aut eni ꝑ exēpla que
ē inductio. aut ꝑ enthymemata qꝺ v̾e ē ſyllo
gyſmꝰ. Dupliciter āt neceſſariū ē p̄cognoſcer̾
alia nāqꝫ. qꝛ ſūt p̾us opinari neceſſe. alia v̾o
q̄d eſt qꝺ dicit̾ itelligere oꝫ q̄dā aūt vtraqꝫ ut
quoniā omne q̄dē aut affirmare aut negare.
veꝝ eſt qꝛ ē. triāgulū aūt quoniā h̾ q̄dē ſigni-
ficat. ſed vnitatē vtraqꝫ et q̄d ſignificat. ⁊ qꝺ
qꝛ ē. Nō eni ſimilit̾ hoꝝ vnūqꝺqꝫ manifeſtū
nobis eſt. Eſt aūt cognoſcere alia quidē p̾us
cognoſcētē. quorūdā aūt ſimul accipere noti-
ciā. ut q̄cunqꝫ ꝯtingunt eſſe ſub vniuerſalibꝰ
quoꝝ hn̄t cognitiōem. Qꝺ eni oīs q̄dē trian
gulus hꝫ tres angulos duobꝰ rectis eq̄les p̄
ſciuit ꝙ v̾o h̾ ꝙ eſt in ſemicirculo triāgulꝰ ſit
ſimul inducēs cognouit. quorūdā. n. hoc mō
diſciplina eſt ⁊ nō ꝑ mediū vltimū cognoſcit̾
ut q̄cunqꝫ iā ſingularium ꝯtingunt eſſe ⁊ nō
de ſubiecto aliquo antequā ſit inducere aut
acciper e ſyllogiſmū quodāmodo fortaſſe di
cendū ē ſcire. mō aūt alio non ꝙ eni neſciuit
ſi eſt ſimplicit̾ hic quodāmodo ſciuit. Et qꝺ
ad duos rectos habet h̾ neſciuit ſimpliciter:
ſed manifeſtum eſt ꝙ ſic q̄dē ſcit. ſimpliciter
aūt nō ſcit. Si v̾o nō. Menonis ambiguitaſ
contingit. aut enim nihil diſcent. aut que no
uerunt. Non enim ſicut quidam argumen-
tant̾ ſoluere dicendū eſt. nunq̄d ſciuiſti oēm
dualitatē quoniā par eſt aut nō: dicēte aūt at-
tulerāt quandā dualitatē quā nō opinatus ē
eſſe. Soluūt eni nō dicētes cognoſcere oēm
dualitatē parē eſſe: ſꝫ quā ſciūt ꝙ dualitas ſit
⁊ etiā ſciūt ꝙ cuiꝰ v̾e demōſtratiōem habent
⁊ cuius acceperūt. acceperūt aūt nō de oī cu-
ius vtiqꝫ ſciūt ꝙ triangulꝰ aut numerus ſit
ſed ſimpliciter de oī numero ⁊ triangulo: ne
qꝫ eni vna ꝓpō accipit̾ huiuſmodi ꝙ queꝫ tu
noſti numerū aut quā noſti rectā lineā: ſed d̾
omni. Sed nihil ut opinor ꝓhibet: quoniā ē
qꝺ addiſcit ſic ſcire: eſt aūt ſic ignorare. incō
ueniēs eni nō eſt ſi ſcit quodāmō qꝺ addiſcit
ſed ſi hoc mō vt inquātū addiſcit ⁊ ſcit.

Capitulum.ij.

SCire autem opinamur vnūqꝺqꝫ
ſimpliciter ſed non ſophiſtico mō
qꝺ eſt ſꝫm accidens quam cām ar-
bitramur cognoſcere propter quam res eſt:
quoniā illius cā eſt ⁊ nō eſt contingere hoc
aliter ſe habere. Manifeſtū igit̾ eſt ꝙ huiuſ
modi aliquid ſcire ſit: ⁊ etiā nāqꝫ nō ſcientes
⁊ ſcientes: hi quidem opinātur ipſi ſic ſe hr̄e
ſciētes aūt ⁊ eam habent. quare cuius ſimpli
citer ē ſciētia: hoc impoſſibile eſt aliter ſe ha-
bere. ſiquidē igitur ⁊ alius eſt ſciēdi modus:
poſterius dicetur. Dicimus aūt: quia ſcire ꝑ
demonſtratiōem eſt intelligere. demonſtra-
tiōem aūt dico ſyllogiſmū ſcientialem. i. faciē
tem ſcire. Sed ſcientialē ſyllogiſmū dico ſꝫm
quem in habendo ipſum ſcimus. Si igitur ē
ſcire ut poſuimus neceſſe eſt ⁊ demōſtratiuā
ſcientiam ex veris eſſe ⁊ primis ⁊ īmediatis
⁊ notioribus ⁊ prioribus ⁊ cauſis concluſio-
nis. Sic eniꝫ erūt ⁊ principia ꝓpria eius qꝺ
demonſtrat̾. Syilogiſmus quideꝫ erit ⁊ ſine
his. demonſtratio autē nō erit: nō enim facit
ſcientiam. Uerum q̄dem igitur oportet eſſe:
quoniā nō eſt ſcire qꝺ non eſt: ut qꝺ diame-
tros ſit ſinmetros. Ex primis aūt indemon-
ſtrabilibus eſt: qꝺ non ſciet nō habēs demō-
ſtratiōem ipſoꝝ. Scire eni eſt habere demō
ſtratiōem quorum demonſtratio eſt non ſꝫm
accidens. Cauſas quoqꝫ notiores oportet ⁊
eſſe primas cauſas: quoniā tunc ſcimus quꝫ
cauſas cognoſcimuſ: ⁊ priores ſi uere ſūt cau
ſe ⁊ notiores non ſolum in altero modo intel
ligendo: ſed in ſciendo quoniam ſunt. Prio-
ra aūt ⁊ notiora dupliciter ſunt non eni ideꝫ
eſt natura ⁊ ad nos prius: neqꝫ notius natu-
ra ⁊ nobis notius. Dico autem p̾ora ad nos
⁊ notiora proxima ſenſui: ſimpliciter autem
priora ⁊ notiora que longius ſunt. Sunt au
tem quidem lōgiora vniuerſalia: maxime au
tem ꝓpinquiora ſenſui ſingularia ⁊ opponū
tur hec adinuicem. Ex primis autem eſt qꝺ
ex propriis principiis eſt. Jam eni dico ideꝫ
primum ⁊ principium. eſt autem principiuꝫ
demonſtrationis propoſitio īmediata. imme
diata autem eſt qua non eſt altera prior. Pro
poſitio autem eſt enunciationis altera pars
vnum de vno. Dialectica ſimiliter eſt accipi-
ens quemlibet. Demonſtratiua alterū deter-
minate quoniā verum eſt. Enūciatio autem
contradictionis quamlibet partem. Contra
dictio autem eſt oppoſitio cuius non eſt me
dium ſecundum ſe inuenire. pars autem con
tradictionis que quideꝫ aliquid de aliquo af
firmatio eſt: q̄ v̾o aliq̄d ab aliquo negatio eſt
Immediati aūt p̾ncipii ſyllogiſtici poſitionē
q̄dē dico quā nō eſt mōſtrare neqꝫ ē neceſſe

UVA. BHSC. IyR_048_1

habere docēdū quēlibet. Quā vo neceſſe eſt
habere docēdū quēlibet dignitatez uel maxi
mā ꝓpoſitōez. ſūt eni q̄dā hu⁹mōi. h eni ma
xie in huiuſcemōi noie cōſueuim⁹ dicer̄. Po
ſitiōe quidē que ē q̄lībet partiū enūciatio-
nis accipiēs: ut dico aliqd eē aut non eē. ſup-
poſitio quidē eſt: que vo ſine h diffinitio eſt.
Diffinitio quidē eſt poſitio. ponit eni arith-
metic⁹ vnitatē indiuiſibilē eē ſm quātitatem
ſuppō aūt nō eſt idē. id eni qȯ quid ē vnitas
ⷩ eē vnitatē nō idē eſt. Quoniā aūt oꝫ crede
re ⁊ ſcire rē i huiuſmōi hn̄do ſyllogiſmū queꝫ
vocam⁹ demōſtratiōem. eſt aūt h ꝙ eſt ſcire
ea ex quib⁹ eſt ſyllogiſm⁹. Neceſſe eſt nō ſo-
lū p̄cognoſcere p̄ma aut oīa aut quedā ſꝫ eti-
am magis: ſemꝑ eni ꝓpter qȯ vnūqȯqꝫ ⁊ il-
lud magis ē. vt ꝑꝑ qȯ amam⁹ illȯ amatū ma-
gis ē: q̄re ſiquidē ſcim⁹ ꝑ p̄ma ⁊ credimus il-
la ſcim⁹ ⁊ credim⁹ magis: quoniam ꝓpter il
la ⁊ poſteriora nō pōt autem credere magis
que ſcit que non cōtingunt neqꝫ ſciens neqꝫ
melius diſpoſit⁹ q̄ꝫ ſit ſciens ſi contingit. Ac
cidit aūt hoc niſi aliquis p̄cognouerit ꝑ de-
mōſtratiōeꝫ credētiū magis eni neceſſe ē cre
dere oībus principiis aut quibuſdam q̄ꝫ con
cluſiōi. Magis aūt debenteꝫ hr̄e ſciam ꝑ de
monſtratiōem nō ſolū debet principia magiſ
cognoſcere ⁊ magis ipſis credere q̄ꝫ ei qȯ de
monſtrat̄ ſed neqꝫ aliud ipſo credibili⁹ ē: ne-
qꝫ notius oppoſitis principiiſ ex quibus erit
ſyllogiſm⁹ ꝯrie deceptiōis: ſiquidē oꝫ ſcientē
ſimpliciter non incredibilem eſſe.

Capitulum. iii.

Quibuſdam quidem igitur ꝓpter
id quod oportet prima ſcire nō vi-
detur ſcientia eſſe: quibuſdam aūt
omnium vident̄ eſſe demonſtratiōes. quorū
neutrum neqꝫ verum eſt: neqꝫ neceſſarium
eſt. ſupponētes quidem eni nō eſſe omnino
ſcire. hi ad infinitū volūt reduci tāq̄ꝫ nō ſint
vtiqꝫ ſciētes poſteriora ꝑꝑ p̄ora. quorū non
eſſe prima recte dicentes. impoſſibile enim ē
infinita tranſire ⁊ ſi ſtent ⁊ ſi ſint principia:
hec ignora eſſe qum demonſtratio ipſorum
nō ſit ꝙ vere debent eſſe ſcire ſolum. ſi vero
non eſt prima ſcire: neque que ſunt ex ip-
ſis eſt ſcire ſimpliciter: neque proprie ſed
ex conditione ſi illa ſint. Quidam enim ꝙ ip
ſum quidem ſcire eſt confitentur per demon
ſtrationem enim ſolum eſſe ſed omniuꝫ eſſe
demonſtrationem nihil prohibet: contingit
eni circulariter fieri demōſtrationē ⁊ hoc ex
his q̄ ſūt ad iuicē. Nos aūt dicim⁹ neqꝫ oēꝫ
ſciaꝫ demōſtratiuā eſſe: ſꝫ ſciaꝫ imediatoꝝ in
demonſtrabilē. ⁊ hoc quod veꝝ ſit maifeſtū
eſt. ſi enim neceſſe eſt quidē ſcire priora ex q
bus eſt demonſtratio: ſtant aūt quādoqꝫ im
mediata. hec q̄dē p̄ora indemonſtrabilia ne-
ceſſe eſt eſſe ⁊ hoc igit̄ ſic dicimus: ⁊ nō ſolū
ſcientiā ſed ⁊ p̄ncipiū ſcie eſſe quoddā dici-
mus: inquantū terminos cognoſcimus. Cir
culo quoqꝫ ꝙ īpoſſibile ſit demōſtrare ſim-
pliciter manifeſtū eſt: ſi vere ex prioribus oꝫ
demonſtrationē ⁊ notioribus. ipoſſibile ē. n.
eadē ſibiipſis ſimul p̄ora ⁊ poſteriora eē niſi
tero modo: ut quedā ad nos. illa aūt ſimplici
ter quo certe modo facit inductio notū. ſi āt
ſic ē non erit ſcire vtiqꝫ ſimpliciter bene de-
terminatū. ſed dupliciter aut nō ſimpliciter.
Altera demonſtratio que fit ex nobis notio-
ribus. accidit aūt dicentibus circulo demon
ſtrationē eſſe nō ſolū quod nūc dictū eſt ſed
nihil aliud dicere q̄ꝫ quoniā hoc eſt: ſi hoc eſt
ſic auteꝫ facile demonſtrare oīa. Manifeſtū
aūt eſt ꝙ hoc accidit tribus terminis poſitis
ꝑ multos quidē aut ꝑ paucoſ reflectere nihil
differt ꝑ paucos āt aut ꝑ duos. qū ſit. a. ex ne
ceſſitate ē. b. ⁊ h. c. qū igit̄. a. ſit ex neceſſitate
erit. c. ſi igit̄ qū ſit. a. neceſſe ē. b. eē. hoc autē
qū ſit. a. h aūt erat circulo. ponat̄. n. a. i quo
ē. c. b. igit̄ qū ſit. a. eſſe dicere ē ipꝫ. c. dicē aūt
hoc ē quoniā qū ſit. a. ē. c. ſed. c. cū. a. idem ē.
quare accidit dicere circulo dicentes eſſe de
monſtrationē nihil alteꝝ qū ſit. a. ē. a. ſic aūt
oīa demonſtrate leue ē. At vo nec hoc poſſi-
bile ē niſi in his quecūqꝫ alternati ſe ſequūt̄
ſicut ſūt ꝓp̄a. vno quidē poſito oſtenſū eſt ꝙ
neq̄q̄ꝫ ē aliquid eē alteꝝ. dico āt vno ꝙ neqꝫ
termino vno neqꝫ ꝓpōne vna propoſita. ex
duabuſ āt ꝓpōnib⁹ p̄mis ⁊ mimis ꝯtingit ſic
quidē ſyllogizare. ſi qd igit̄ ⁊. a. ipſi. b. ⁊. c. in
hereat. ⁊ h ad iuicē ⁊ ipſi. a. ſiqdē cōtingit ex
alterutris monſtrare oīa queſita: ipſū i p̄ma
figura ſicut oſtēſū ē in his que de ſyllogiſmo
ſunt. oſtenſū aūt ē ꝙ in aliis figuris: aut non
fit ſyllogiſmus aut non de acceptis nō auteꝫ
eq̄liter p̄dicantia neq̄q̄ꝫ ē monſtrare circulo
q̄re quoniā pauca h⁹mōi demōſtrationibus
ſūt. manifeſtū ē ꝙ vanū q̄dē ē ⁊ ipoſſibile ſic
dicere ex his que ſūt ad iuicē eē demr̄atiōꝫ ⁊
ꝑꝑ h oiuꝫ ꝯtingit demr̄ationē eē. Ca. iiii.

Quoniā aūt ipoſſibile eſt aliter ſe ha-
bere illud cuius eſt ſciētia ſimpliciter
neceſſarium vtiqꝫ erit id eſſe ſcibile:
quod eſt ſm demr̄atiuā ſciam. Demr̄atiua ē
quā hēm⁹ i hn̄do demr̄atōꝫ ex neccīis vtiqꝫ ē
ſyllogiſmus ē demōſtratio. Accipiendū igit̄
ex quibus ⁊ qualibus demr̄ationes fiūt. Pri
mū determinandū eſt quid ſit d̄ oī: ⁊ quid ſit
ꝑ ſe: ⁊ quid vniuerſale. De oī quidē h dico ꝙ
vtiqꝫ ē nō i quodā q̄dē ſic. i quodā āt non. nꝫ
aliqn̄ q̄dē: aliqn̄ vo enō: ut de oī hoīe aīal ſi. n
veꝝ ē dicē hoīem: veꝝ eſt dicere aīal: ⁊ ſic al
teꝝ ⁊ alteꝝ ⁊ ſi in oī linea punctū ſimilit̄ ieſt
ſignū aūt ē ꝙ nāqꝫ inſtantias ſic ꝓferrimus
ſicut de oī interrogāti: aut ſi in quodaꝫ n̄ aut

UVA. BHSC. IyR_048_1

ſi aliquãdo nõ. Per ſe aũt ſũt quecũqꝫ ſũt in
eo qȯ quid eſt: ut triãgulo ineſt linea ⁊ linee
pũctũ ſb̃a eni ipſoꝝ ex his eſt ⁊ que inſũt in
rõne dicẽti quid eſt: ⁊ quibuſcunqꝫ eoꝝ que i
ſunt ipſis: ipſa in rõne inſũt quid eſt demon-
ſtrãti ⁊ vt rectũ ineſt linee ⁊ circulare ⁊ ipar
⁊ par numero ⁊ primũ ⁊ cõpoſitũ ⁊ iſopleu-
ros qȯ eſt equilateꝝ ⁊ ſcalenõ.i. altera ꝑte lõ
gius ⁊ que in oĩbus his inſũt in rõne quidẽ
dicẽti huic quidẽ linea: linee v̈o numerꝰ ſimi
liter ⁊ in aliis huiuſmodi vnicuiqꝫ ꝑ ſe eẽ di-
co: quecũqꝫ v̈o neutraliter inſũt accidentia
ſũt vt muſicũ: aut albũ aĩali. Ampliꝰ qȯ non
de ſubiecto dicũť alio quodã vt ambulãs qũ
alterũ qȯdã ſit ambulãſ ⁊ albũ. ſb̃a aũt ⁊ que
cũqꝫ hoc aliquid ſignificãt nõ alterũ aliquid
ſũt ꝙ v̈e ſũt: que quidẽ igiť nõ ȯ ſubiecto ſũt
ꝑ ſe dico: que v̈o de ſubiecto accñtia. Itẽ alio
mõ ꝙ quidẽ ꝓpter ipſũ ineſt vnicuiqꝫ per ſe
qȯ v̈o nõ ꝓpter ipſum accñs eſt: vt ſi ambu-
lante coruſcauit: accñs eſt. nõ eni ꝓpter id ꝙ
ambulat coruſcauit ſed ꝙ accñs dicimus hic
ſi v̈o ꝓpter ipſũ ꝑ ſe eſt vt ſi aliqȯ interfectũ
interierit ſm interfectiõem: quoniã ꝓpter id
qȯ interfectũ eſt: ſed nõ ꝙ accidat interfectũ
interire. Que ergo dicunť in ſimpliciter ſci-
bilibuſ ꝑ ſe ſic ſũt ſicut ineſſe ꝑ̄dicãtibus: aut
ieſſe ꝓpter ipſa que ſũt ex neceſſitate. nõ eni
cõtingũt nõ ineſſe: aut ſimpliciter aut oppoſi
ta: ut linee aut rectũ aut obliquum ⁊ numero
par aut impar. eſt enim ꝯ̃riũ aut priuatio aut
ꝯ̄dictio in eodẽ genere: ut par uel impar i nu
meris ſm ꝙ ſequiť: q̃re ſi neceſſe eſt affirma
re aut negare neceſſe eſt ⁊ que ſunt per ſe in-
eſſe de oĩ quidẽ igitur ⁊ per ſe determinatuꝫ
ſit hoc modo.

Capitulum. v.

Uniuerſale antẽ dico qȯ qum de oĩ
ſit ⁊ ꝑ ſe eſt ſm ꝙ ip̃m eſt. Mani-
feſtũ igiť eſt quecũqꝫ ſũt vniuerſa
lia ex neceſſitate inſunt rebus. per ſe aũt ⁊ ſꝫ
ꝙ ip̃m eſt idem eſt: ut ꝑ ſe linee ineſt pũctuꝫ
⁊ rectitudo ⁊ nãqꝫ ſm ꝙ linea eſt et triangu
lo ſm ꝙ eſt triãgulo duo recti. etenim ꝑ ſe triã
gulus duobus rectis eq̃lis eſt. vniuerſale aũt
eſt tũc qȯ qum in quolibet ⁊ primo demõſtra
tur ut duos rectos habere: neqꝫ cuilibꝫ figu
re ineſt vniuerſaliter ⁊ tamẽ eſt demonſtrare
de figura ꝙ duos habet: ſed nõ cuiuſlibet fi-
gure eſt neqꝫ vtiť q̃libet figura demõſtrans
Quadrãgulus eni figura q̃dẽ eſt: non aũt hꝫ
duobus rectis eq̃les ſed iſocheles: hꝫ quideꝫ
fortaſſe duobus rectis eq̃les: ſed nõ ꝑ̇mũ ſꝫ
triãgulus priꝰ. Qȯ igiť qȯlibet primũ mon-
ſtrať duos rectos habere: aut qȯcũqꝫ aliud
huic prĩo ineſt vniuerſale ⁊ demõſtratio per
ſe huiuſ vniuerſaliť eſt. alioꝝ autẽ quodãmõ
nõ ꝑ ſe neqꝫ iſocheles non eſt vniuerſaliter

ſed frequẽtius. Oportet aũt nõ latere quoni
am multotiens cõtingit peccare ⁊ nõ eſſe qȯ
demonſtrať primũ vniuerſale ſm ꝙ videtur
demõſtrari vniuerſale primuꝫ. Oberramus
aũt hãc deceptiõem. qum aũt nil ſit accipere
a ſuperiori extra ſingulare ꝙ̃ ſingularia ſi qȯ
aũt aut ſit quidẽ ſed indenoiatũ ſit indifferẽ-
tibus ſpẽ rebus aut cõtingat eſſe ſicut in ꝑte
totũ in quo monſtrať. Eis eni que ſũt in ꝑte
ineſt quidẽ demõſtratio ⁊ erit de oĩ: ſed tamẽ
nõ huiuſmodi ꝑ̇mi vniuerſaliter demõſtratõ
dico eni ꝑ̇mi ſm ꝙ eſt demõſtratio qum ſit ꝑ̇
mi vniuerſalis. Si igiť aliq̃s demõſtrabit ꝙ
recte nõ intercidãt. videbiť vtiqꝫ huiuſmodi
eſſe demõſtratio ꝓpť id qȯ ineſt rectis: ñ aũt
eſt niſi ꝙ quoniã ſic equales ſint fiat hic: ſed
aut in quolibet eq̃les ⁊ ſi triãgulꝰ nõ eẽt aliȯ
ꝙ̃ iſocheles ſꝫ ꝙ eſt iſocheles videreť vtiqꝫ
eẽ ⁊ ꝓportionale qȯ ⁊ cõmutabiliter ẽ ſm ꝙ
numeri ſũt ⁊ de lineis ſupple ſꝫ ꝙ linee ⁊ ſꝫ
ꝙ firma ⁊ ſm ꝙ tꝑa ſũt: quẽadmodũ ⁊ demõ
ſtratũ eſt aliquãdo ſeorſũ cõtingens eẽ de oĩ-
bus vna demõſtratione mõſtrari: ſed ꝓpter
id ꝙ nõ eſt denoĩatũ aliquid in quo oĩa hoc
vnũ ſũt: numeri lõgitudines ꝑa ⁊ firma ⁊ ſpẽ
differẽtia ſeorſum ab inuicẽ accepta ſũt: nũe
ro aũt vniuerſale mõſtrať. nõ eni ſm ꝙ linee
ſũt: aut ſm ꝙ nũeri ierãt ſũt ſꝫ ſm ꝙ hoc eſt
ꝙ vniuerſale ponũt eſſe ꝑꝑ hꝰ neqꝫ ſi aliquis
mõſtret vnũquẽqꝫ triãgulũ ȯmõſtratiõe vna
aut altera ꝙ duos rectos habet vnũqȯqꝫ iſo
pleuros.i. iſocheles ſeorſũ ⁊ ſcalenõ.i. grada
tũ nõdũ cognouit triãgulũ ꝙ duos rectos hꝫ
niſi ſophiſtico mõ neqꝫ vniuerſale trianguli
neqꝫ ſi nullus eſt ꝑ̄ter hꝰ triãgulꝰ alter: nõ eni
ſm ꝙ triãgulꝰ eſt cognouit neqꝫ oẽm triãgu
lũ ſed aut ſm numeꝝ. ſm ſpẽm aũt nõ oẽm ⁊
ſi nullus eſt quẽ nõ nouit. Qñ igiť nõ nouit
vniuerſaliter ⁊ qñ nouit ſimpliciť manifeſtũ
eſt: ꝙ ſi idẽ ineraт triãgulo ⁊ iſocheli aut triã
gulo aut vnicuiqꝫ aut oĩbꝰ ſi v̈o nõ idẽ ſꝫ alte
rũ eſt aut ſm ꝙ eſt triãgulꝰ nõ nouit vtꝝ aũt
ſm ꝙ eſt triãgulꝰ aut ſm ꝙ eſt iſocheles ſit:
⁊ qñ ſm hꝰ eſt primũ ⁊ vniuerſale cuiꝰ demon
ſtratio eſt: manifeſtũ eſt quoniã remoto inſit
ꝑ̇mũ: ut iſocheles ⁊ eneo triãgulo inſũt duo
recti. Sꝫ eneũ oẽ ŕmoto ⁊ iſochele ſꝫ nõ figu-
ra aut termino uel extremitate ſed nõ ꝑ̇mis.
Cuiꝰ igiť ꝑ̇mi: ſi itaqꝫ triãguli ẽ ⁊ ſm hꝰ ineſt
⁊ aliis ⁊ huiuſmõi vniuerſaliter ẽ demonſtra
tio.

Capitulum. vi.

I igiť ẽ demõſtratiua ſcia ex neceſ
ſariis ꝑ̇ncipiis. qȯ eni ſciť nõ pȯt
ſe hr̃e aliť. Que aũt ꝑ ſe ſũt neceſ-
ſaria inſunt rebus hꝰ q̃dẽ eni ſũt in eo qȯ q̃d ẽ.
Quibuſdã autem alia inſunt in eo qȯ q̃d eſt
ꝑ̄dicãtibus de ipſis. quorũ alteꝝ oppoſitorũ
neceſſe ẽ ieſſe. Manifeſtum eſt ꝙ ex huiuſ-

UVA. BHSC. IyR_048_1

modi quibuſdam vtiq3 ſit demõſtratiu9 ſyllogiſmus.omne enim aut ſic eſt aut ſecũdu3 accidens. Accidentia autem non neceſſaria ſunt:aut igitur ſic dicendum:aut principiu3 ponentibus ꝙ demonſtratio circa neceſſarium ſit ⁊ ſi demonſtratur non poſſe aliter ſe habere ex neceſſariiſ.ergo oportet eſſe ſyllogiſmum.ex veris quidem eſt non demõſtrantem ſyllogizare.ex neceſſarijs autem non eſt ſed aut demonſtrantem.hoc aũt propriu3 demõſtrationis ẽ.Signum autem eſt ꝙ demõſtratio ex neceſſariis ſit:quoniã inſtãtiã ita ferimus ad opinantes demonſtrare:quoniã non ſit neceſſe ſi opinamur aut oino contingere aliter:aut rõnis cauſa. Manifeſtũ aũt ex his eſt ⁊ quoniam ſtulti ſunt accipere opinati bene principia ſi probabilis ſit ꝓpoſitio ⁊ uera vt ſophiſte:quoniã ⁊ ſcire ſciam ẽ habere.non enim quod probabile ẽ aut non oẽ principiũ eſt:ſed primum genere circa quod demonſtrant ⁊ verũ non oẽ proprium. Quõ autem ex neceſſariis eſſe oportet ſyllogiſmũ manifeſtum ⁊ ex his ẽ.Si eni nõ eſt habens rõnem propter quid exiſtente demonſtratione non eſt ſciens:ſit autem vtiq3 ⁊ ꝙ.a.de.c ex neceſſitate eſſe.b.autem medium per qõ demõſtratũ eſt:non ex neceſſitate non ſciuit ꝓpter quid.non eſt enim hoc ꝓpter mediu3 hoc enim quidem contingit non eſſe:concluſionem autem neceſſariam. Ampliusſi aliqs neſciuit nunc habens rationem ⁊ ſaluatus ẽ ſalua re nec oblitus:neq3 prius ſciuit:corrũperetur autem vtiq3 medium niſi ſit neceſſarium.quare habebit quide3 rõnem neſcit autem:neq3 ergo prius ſciuit.ſi vero non corruptum eſt.contingit autem corrumpi quod accidit vtiq3 erit poſſibile ⁊ contingens:ſed eſt impoſſibile ſic ſe habentem ſcire:qũ qdẽ igitur concluſio ex neceſſitate eſt: nihil prohibet mediũ non neceſſarium eſſe ꝓpter qõ demonſtratum ẽ.Eſt neceſſariu3 non ex neceſſariis ſyllogizare ſicut ⁊ uerum non ex veris:qum aũt medium ex neceſſitate ẽ ⁊ concluſio ex neceſſitate ſicut ex ueris verꝫ ſemp ſit.n.a.de.b.ex neceſſitate:⁊ hoc ð.c.neceſſe ergo eſt ⁊.a.c.ſ.de neceſſitate ineſſe ſ3 qum nõ neceſſaria ſit cõcluſio:neq3 mediũ neceſſariũ eſſe poſſibile eſt.ſit.n.a.in.c.non ex neceſſitate eſſe in.b:aut.a.ex neceſſitate:⁊ hoc igiẽ in.c. ex neceſſitate ⁊. a.ergo in.c.ex neceſſitate erit:ſed non conceſſum eſt.

Capitulum.vii.

Quoniã igiẽ ſi ſcit demõſtratiue o3 habere demõſtratiõem aut nõ ſciet neq3 ꝓpter qd neq3 pp q̃ neceſſe ẽ illud eſſe:ſ3 opinabiẽ aut neſciẽs:ſi accipiat tãquã neceſſariũ nõ neceſſariũ aut neq3 opinabiẽ.ſimiliter ſiue q̃ ſciet p media ſiue ꝓpter quid ⁊ p imediata.accidẽtium aũt nõ p ſe quõ determinatũ eſt per ſe quidẽ eẽ nõ eſt ſcia demõſtratiua.nõ.n.eſt ex neceſſitate demõſtrare cõcluſiõem. Accidẽs.n.ↄtingit nõ eſſe.de tali.n.dico accñti ⁊ tñ opponet fortaſſis aliqs cuius cã hic o3 interrogare de his ſi nõ neceſſe eſt cõcluſiõem eẽ.nihil eni differt ſi aliqs interrogatus ↄtingentia poſtea dicat ↄcluſiõem. Oportet aũt interrogare nõ tãꝗ neceſſariũ eẽ pp iterrogata ſ3 qõ diceẽ neceſſe eſt illa dicẽti ⁊ vẽ dicẽti ſi vera ſunt q̃ ſunt. Quoniã aũt ex neceſſitate ſũt circa vnũqðq3 genus q̃cũq3 p ſe ſunt:⁊ ẽm ꝙ vnũqðq3 ẽ Manifeſtũ eſt quoniã de his que p ſe ſũt demonſtratiue ſcie ⁊ ex talibus ſũt.accñtia .n. nõ neceſſaria ſũt:ꝙ nõ neceſſariũ ↄcluſionẽ ſcire propter qd ſit neq3 ſi ſemp ſit:nõ per ſe aũt ut ſũt p ſigna ſyllogiſmi.hoc eni p ſe non p ſe ſcit neq3 pp qd. Propter quid aũt ſcire ẽ eſt per cãm ſcire pp ipſum ergo oportet ⁊ mediũ tertio ⁊ primũ medio ineẽ:nõ ergo eſt ex alio genere deſcendẽtẽ demonſtra ut geometricũ in arithmeticã. Tria eni ſũt in demonſtratiõibus:vnũ qdẽ qõ demõſtraẽ cõcluſio hoc aũt eſt qõ ineſt alicui generi p ſe. alteru3 aũt dignitates:dignitates aũt ſũt ex qbus demõſtratio ẽ:tertiũ aũt genus ſubiectũ cuius paſſiões ⁊ p ſe accñtia oñdit demonſtratio. Ex quibus igiẽ demõſtratio fit contingit eadem eſſe:quoꝝ aũt gen9 alteꝝ eſt ſicut arithmetice ⁊ geometrice. nõ eſt eni arithmetica demõſtratiõem ↄuenire in magnitudinibus accidẽtia niſi magnitudies numeri ſint: hoc aũt queãdmodũ ↄtingit in qbuſdã poſterius diceẽ.S3 arithmetica demõſtratio ſemp h3 gen9 circa qõ fit demõſtratio ⁊ alie ſimiliter q̃re aut ſimpliciẽ neceſſe ẽ gen9 idẽ eẽ aut ſic ſi debet demõſtratio deſcẽdere aliter aũt impoſſibile eẽ manifeſtũ eſt.ex eodẽ eni genere neceſſe ẽ vltima ⁊ media eẽ.ſi nãq3 non ſũt p ſe accñtia erũt:pp h̃ geometrice nõ ẽ mõſtrare ꝙ ↄrioꝝ eadẽ ẽ ſcia:ſ3 neq3 ꝙ duo cubi cubus ſit vn9:neq3 ſcie alteri ꝙ alteri9 ẽ:ſ3 aut quecũq3 ſic ſe hñt ad inuicẽ ⁊ ꝙ ſit alteꝝ ſub altero:ut pſpectũ ad geometriã ⁊ ut cõſonatũ ad arithmeticã.niſi aliqd ineſt lineis non ẽm ꝙ linee ſũt ⁊ nõ inq̃tũ ex ꝑncipiis ꝓpriiſ ſunt.ut ſi pulcherrima lineaꝝ recta eſt.aut ſi ↄrio ſe h3 circulari ñ h̃3 ꝙ ꝓpriũ gen9 ẽ ipoꝝ ſ3 inq̃tũ cõe eſt quiddã.

Capitulũ.viii.

Aniſeſtũ eſt aũt et ſi ſint ꝓpoſitiones vniuerſales ex qb9 eſt ſyllogiſm9 ꝙ neceſſe ẽ cõcluſionẽ eſſe ꝑpetuã huiuſmodi demõſtrationis ⁊ ſimpliciẽ ut ẽ dr̃e demõſtrationis.nõ eſt ĝ demõſtratio corruptibiliũ nec.ſcia ſimpliciter:ſed ſic ſic eſt ẽm accidenſ. Que aũt vniuerſaliter ipſius non eſt ſed aliquando ⁊ ſic. Qum aut ẽ ſit neceſſe al-

UVA. BHSC. IyR_048_1

terā non vniuerſalē eſſe propoſitionē ⁊ coꝛ
ruptibilem quidē quare ⁊ concluſiōem qum
ſit nō vniuerſalē aūt ꝙ hic quidē erit hic aūt
non erit ex quibus eſt.quare non eſt vniuer
ſalem ſyllogizare.ſed quoniā nunc eſt.Simi
liter ſe habet ⁊ de diffinitione quoniā eſt qui
dem aut pꝛincipium demonſtrationis:aut ḋ
monſtratio poſitione differens:aut cōcluſio
quedam demonſtrationis:eoꝛum aūt que ſe
pe fiunt demonſtrationes ſunt ⁊ ſcientie vt
lune defectus.Manifeſtum eſt ꝙ ƀm ꝙ hu
iuſmodi ſunt ſemper ſunt:inquantum autēꝫ
non ſemper ƀm partem ſunt.ſic autem defe-
ctus ſimiliter eſt in aliis. Quoniam aūt ma-
nifeſtum eſt quod vnūqḋqꝫ demonſtrare nō
eſt:ſed aut ex vnoquoqꝫ principioꝝ:ſi id qḋ
demonſtraẜ ſit ƀm ꝙ eſt illud non eſt ſcire hꝰ
quidem ſi ex veris ⁊ in demonſtrabilibꝰ mō
ſtretur ⁊ immediatis.Eſt enim ſic monſtra-
re ſicut bꝛiſo tetragoniſmū qḋ eſt ⁊ quadran
gulatum:ſed cōe enim demonſtrantur rōneſ
huiuſmodi ⁊ quod alteri ineſt:vnde ⁊ ī aliis
cōueniunt he rōnes nō tamen ꝓximis : non
itaqꝫ ƀm quod illud eſt ſcit:ſed ƀm accidens
non enim ꝯuenit demonſtrare ⁊ in aliud ge
nus.vnumqḋqꝫ autem ƀm accidens qum ſꝫ
illud non cognoſcimus ƀm ꝙ ex pꝛincipiis
illius inquantum illud eſt ut duobus rectis
equales habere cui ineſt per ſe quod dictuꝫ
eſt ex pꝛincipiis ipſius.Quare ſi per ſe ⁊ il-
lud ineſt cui neceſſe eſt medium in eadem ꝓ
ximitate eſſe.ſi uero non:ſed ſicut armonica
per arithmeticā huiuſmodi demonſtrantur
quidē ſimiliter ſed differunt:ipſum quidem:
quia alterius quidē ſcientie eſt:ſubiectuꝫ enī
alterum genus eſt:ſed propter quid ſuperio
ris eſt cuius per ſe paſſiones ſunt:quare ex
his manifeſtū eſt ꝙ non ſit demōſtrare vnū-
quodqꝫ ſimpliciter:ſed ƀm ꝙ eſt ex vniuſcu-
iuſqꝫ principiis eſt:ſed hoꝛum principia ha-
bent cōe.ſi autem hoc manifeſtum eſt ꝙ non
eſt vniuſcuiuſqꝫ pꝛincipia monſtrare: erunt
enim illa oīum principia ⁊ ſcia illoꝛuꝫ ꝓpria
oībus ⁊ nāqꝫ ſciuit magis intelligens ex ſu-
perioꝛibus cauſis.ex prioꝛibus enim ſciuit:
qum nō ex cauſatis ſciat cauſas.quare ſi ma
gis ſciuit ⁊ maxime ⁊ ſcia illa erit ⁊ magis ⁊
maxime ſed demonſtratio non ꝯuenit in ali
ud genus:ſed aut ſicut dictum eſt geometri-
ce in mechanicas uel imaginatiuas aut ſpe-
culatiuas ⁊ arithmetice in armonicas.

Capitulum.ix.

Difficile aūt noſcere ē ſi ſciuit aut
nō.difficile enī noſceꝛ ē:ſi ex vniꝰ
cuiuſqꝫ p̄ncipiis ſcimuſ aūt nō qḋ
uere ē ſcire opinamur aūt ſi ex ueris aliqbus
ſyllogiſmū ⁊ p̄mis ⁊ ſcire:ſꝫ hoc nō ē:ſꝫ ꝓxi-
ma oꝫ eē p̄mis.Dico aūt p̄ncipia in vnoquo

qꝫ genere:q̄ qum ſint nō cōtingit demōſtra-
re:qḋ quidē ergo p̄ma ſignificēt ⁊ que ſūt ex
his accipiẜ ꝙ aūt ſint pricipia quidē neceſſe
ē accipere:alia vō demonſtrare ut qd vnitas
⁊ qd rectū ⁊ qd ē triāgulꝰ.ē aūt vnitatē acci-
pere ⁊ magnitudinē:altera vō demonſtrare
ſūt aūt qbuſ vtūẜ demōſtrare.alia qdē ꝓpꝛia
vniuſcuiuſqꝫ ſcie:alia vō cōia. Cōia aūt ƀm
analogiā:quoniā utile ē in eo qḋ ē ſub ſcia ge
nere ꝓpria pꝛincipia qdē ut lineā eē huiꝰmo
di ⁊ rectū:cōia aūt ut ab equalibꝰ eq̄lia ſi au-
ferēs qdē eq̄lia reliq̄ ſūt.ſufficiēs aūt ē vnum
qḋqꝫ iſtoꝝ ꝙtūcūqꝫ in genere ē:idē enī faci-
et ⁊ ſi nō de oibꝰ accipiat.ſed in magnitudi-
nibꝰ ſolū.Arithmetico aūt in numeris.ſunt
aūt propꝛia qdē ⁊ q̄ accipiūẜ eē circa q̄ ſcien
tia ſpeculaẜ q̄ ſūt per ſe ut arithmetica vnita
tes geometria aūt ſigna ⁊ lineas.hoc enī re-
cipiūt eſſe et hoc eſſe.hoꝝ aūt paſſiōes ꝑ ſe
qd qdē ſignificet vnūquēqꝫ accipiūt ut arith
metica qdē qd ipar aut par aut quadrangulꝰ
aut cubꝰ.geometria vō qd irrōnale aut refle
cti aut curuare:ꝙ aūt ſint demōſtret ꝑ cōia:
⁊ ex his q̄ demōſtrēẜ ꝑ cōia ⁊ aſtrologia ſimi
liter.Oīs enī demōſtratiua ſcia circa tria eē
⁊ q̄cūqꝫ eſſe ponūẜ hic ſūt:genus cuiꝰ per ſe
paſſionū ſpeculatiua ē ⁊ q̄ cōes dignitateſ di
cūẜ ex quibꝰ pꝛimis demōſtrāẜ ⁊ tertiū paſ-
ſiones q̄rū qd ſignificet vnaq̄qꝫ accipit. q̄ſ-
dā tn̄ ſcias nihil probibet q̄dā eoꝝ deſpice
re ut genꝰ nō ſuppōne eſt ſi ſit maifeſtū.quo
niā ē.nō enī ſimiliẜ manifeſtū ꝙ nūerꝰ ſit : ⁊
ꝙ calidū ⁊ frigidū ⁊ paſſiōes nō ē recipe qd
ſignificāt ſi ſint maifeſte ſic̄ nec cōia n̄ r̄cipit
qd ſignificēt ſi qḋ ē eq̄lia ab eq̄libꝰ ḋmeꝛ quo
niā notū ē:ſꝫ nihil minus vā tria hic ſūt cir-
ca qḋ ⁊ demōſtrat ⁊ q̄ demōſtrāt ⁊ ex qbus
nō aūt ſuppō neqꝫ petitio qḋ neceſſe eſt ⁊ ꝓ
pter ſeipſū videri neceſſe ē.nō enī ad exteriꝰ
dignitas rōnē ē:ſꝫ ad eā q̄ eſt ī aīa:quoniam
neqꝫ ſyllogiſmꝰ ſemꝑ enī eſt inſtare ad exte-
riꝰ rōnē ſꝫ ad interiꝰ rōnē nō ſemꝑ. Quecū-
qꝫ igiẜ demōſtrabilia accipit eē ipſe nō demō
ſtrās hꝰ qdē probabilia ſi accipiat dicēti ſup-
ponūẜ ⁊ nō ē ſimpliciẜ ſuppō:ſꝫ ad illū ſi vō
neqꝫ vnius opinionis aut cōtrarie eſſe ideꝫ
accipiat idē petit ⁊ in hꝰ differunt ſuppō ⁊ q̄-
ſtio.Eſt enī qḋ in ꝯ̄riū dicentis opiniōi: aut
qḋ ſi aliquis demōſtrabile qum ſit accipiat ⁊
vtaẜ non demonſtrans.Termini igitur non
ſunt ſuppoſitiōes:nihil enī eſſe aut non eſſe
debent:ſed in propoſitiōibꝰ ſunt ſuppōnes
termini autem non:ſed ſolum intelligere oꝫ
hec autē non eſt ſuppoſitio niſi ⁊ audire ſup
poſitioneꝫ aliquis eſſe dicat:ſed quorūcūqꝫ
exn̄tiū in eo ꝙ illa ſūt fit cōcluſio. Neqꝫ geo
metra falſa ſuppōit ſic̄ qdā affirmāt dicētes
ꝙ nō opoꝛtet falſo vti geometrā mentiri au

UVA. BHSC. IyR_048_1

te dicētē vnius pedis eſſe nō vni⁹ pedis: aut rectā ſcriptā nō rectā eſſe: ſed geometra nihil cōcludit ſm hāc lineā quā ipſe poſuit: ſed que per hoc oſtēdūtur. Ampli⁹ petitio ⁊ ſuppoſitio oīs: aut ſicut totū eſt: aut ſicut in pte termini aūt neutri hoꝝ. Spēs quidē igiť eē aut vnū aliquid extra multa nō neceſſe eſt: ſi demōſtratio erit: eſſe tamē vnū de multis verum dicere neceſſe eſt: nō enim erit vniuerſale niſi hoc: ſi uero vniuerſale nō ſit mediūꝫ non erit: quare neqꝫ demōſtratio. oꝫ nāqꝫ aliqđ vnū ⁊ idē de pluribus eſſe nō equiuoce in demōſtratione: cōtingere autē ſimul affirmare ⁊ negare: neqꝫ vna recipit demonſtratio: ſed ſi idigeat monſtrare ꝯcluſiōem ſic oñditur ꝙ accipiētibus ꝓmū de medio ꝙ verū ſit affirmare: negare aūt nō verū: mediū aūt nihil differt eſſe ⁊ non eſſe accipere: ſimiliter aūt ⁊ tertiū. ſi eni aſſigneť de quo homie verum eſt dicere aīal ꝗuis nō hoīe verū: ſed ſi ſolū hoiem aīal eſſe oē: non aīal aūt non. erit eni verū dicere calliā ⁊ non calliā: tamē aīal nō aīal aūt nō: cā aūt eſt ꝙ primū nō ſolū de medio diciť: ſed de alio ꝓpter qđ de plurib⁹ Quare ſi neqꝫ mediū ⁊ idē: ⁊ nō idem eſt ad cōcluſionē nihil differt: oē aūt aut affirmare aut negare qđ eſt impoſſibile demonſtratio accipit: ⁊ hoc neqꝫ ſemp vniuerſale: ſꝫ ꝗ ſufficiens eſt: ſufficiens aūt eſt in genere. Dico aūt in genere vt circa qđ genus demōſtratio nē fert ſicut dictum eſt prius.

Capitulum. xi.

Communicāt autē ſciētie omnes ſm cōia. cōmunia aūt dico quibus vtunť tanꝗ ex his demōſtrantes ſed nō de monſtrāt de quibuſ neqꝫ qđ demōſtrat. Sed dialectica oibuſ ⁊ ſi aliqua vniuerſaliter tentet monſtrare cōia ut quidē omne affirmare aut negare aut qđ eſt equalia ab equalibus ad taliū quelibet. Sed dialectica ñ eſt ſic diffinitoꝝ quorūdā: neqꝫ generis alicuius vnius: non enim interrogaret. Nō eſt enim interrogare demōſtrātem ꝓpter id qđ oppoſitoꝝ eſſe non demōſtrat idem. Oſtenſum aūt eſt hic in his que de ſyllogiſmo: ſi autem interrogatio ſyllogiſtica ⁊ ꝓpoſitio contradictionis. Propoſitiōes autēꝫ ſm vnā quanqꝫ ſciam ex quibus eſt ſyllogiſmus ſm vnāquāqꝫ vtiqꝫ erit aūt interrogatio ſcibiliſ ex quibus quidem eſt ſm vnāquāqꝫ ꝓprius ſit ſyllogiſmus. Manifeſtū vtiqꝫ ꝙ nō omnis interrogatio geometrica vtiqꝫ erit: neqꝫ medicinalis. ſimiliter aūt eſt ⁊ in alijs. Sed ex quibus aūt demōſtrať aliquid eoꝝ de quibus geometria eſt: aut ex eiſdēꝫ monſtratur geometrice ſicut i ſpeculatiua ſimiliter aūt ⁊ in alijs. Et de his quidem ⁊ rōnē ponēdā eē ex geometricis ꝑncipiis ⁊ cōcluſionib⁹ ſꝫ ꝑncipiorum rōnē nō ponēdā eſſe geometrie ſꝫ ꝙ eſt geometer: ſimiliter aūt ⁊ i aliis ſciētiis Neqꝫ oēm interrogatiōem vtiqꝫ eſt vnūqđqꝫ ſcientē interrogare neqꝫ ſꝫ omne interrogatū reſpondere de vnoquoqꝫ ſed que ſunt ſm ſciam determinatā. Si aūt diſputat cūꝫ geometra ſm ꝙ eſt geometra ſic manifeſtūꝫ eſt ⁊ ꝙ bene. ſi ex his aliquid demonſtraret ſi vero non non bene. Manifeſtū eſt aūt ꝙ nō arguit geometra ſed aut ſm accidēs: quare aut vtiqꝫ erit nō in geometricis de geometria diſputādū. Latebit aūt praue diſputātē ſimiliter aūt ⁊ in aliis ſe hꝫ ſcientiis. Quoniam aūt ſunt geometrice interrogatiōes nonne ſūt ⁊ nō geometrice: Et ſm vnāquāqꝫ ſcientiā que aūt ſm ignorātiā quālibet geometrie ſūt. Et vtꝝ ſm ignorātiā ſyllogiſm⁹ ſit q eſt ex oppoſitis: ſyllogiſmuſ aut paralogiſm⁹ Secūdū geometriam aūt aut que ex alia arte ut muſica eſt interrogatio nō geometrica. De geometria vero paralellas ſubire opinanari de geometrica quodāmō eſt ⁊ non geometrica alio modo. Dupliciter enim hoc eſt ſicut ariſmon. i. qđ eſt ſine riſthino. Altera quidem non geometrica eſt in non habēdo ſicut cum capiſtarie. Altera uero in praue habendo ⁊ ignorantia hic que eſt ex huiuſmodi ꝑncipiis ꝯria eſt. In doctriniſ aūt ſimiliter aut nō eſt paralogiſmus qđ mediū ſit ſemper dupliciter: ⁊ de hoc eni omni ⁊ hoc iteꝝ de alio diciť oi: qđ aūt predicať non dicitur oē: hoc aūt ſunt vt videre intellectu: ſed in rōnibus latet: vtꝝ ois circulus figura ſit. Si aūt ſcribatur manifeſtū eſt. Quid aūt ſunt carmina circulus manifeſtū quoniā non eſt.

Capitulum. xii.

Non oportet aūt inſtātiā in ipſum ferre ſi ſit ꝓpoſitio inductiua. Sicut enim neqꝫ ꝓpoſitio eſt que nō eſt in pluribus. nō eni ita erit in oibus: aut ex vniuerſalibus aūt eſt ſyllogiſmus. Manifeſtum eſt ꝙ neqꝫ inſtātia eſt: eedē eni ſunt ꝓpoſitiōes ⁊ inſtantie: quā enim fert inſtantiā hoc fiet utiqꝫ propoſitio aut demonſtratiua aut dialectica. Cōtingit aūt quoſdam nō ſyllogiſtice dicere ꝓpter id ꝙ accipiūt vtriſqꝫ inherentia. ut ⁊ cenes facit ꝙ ignis i multa duplicata analogia ſit. Namqꝫ ignis cito generatur ſicut dicit ⁊ analogia. aliquādo quidem igitur ſyllogizare nō cōtigit ex acceptis aliquādo vero contingit ſed nō videtur. Si autē eſſet impoſſibile ex falſo verū monſtrare vtiqꝫ facile eſſet reſoluere. cōuerterentur eni ex neceſſitate. Sit enim. a. eſſe hoc autēꝫ qum ſit ⁊ ea utiqꝫ ſunt que noui quoniā ſunt vt. b. ex his demonſtrabo ꝙ illud eſt. Cōuertunť autē magis que ſunt in mathematicis: quoniā nullū accidens recipiūt: ſed in hoc

UVA. BHSC. IyR_048_1

differũt ab his que ſũt in dialogis: ſʒ diffiniti
ones. Augent̃ aũt non p media: ſed in poſt aſ
ſumendo: vt. a. de. b. hoc aũt de. c. Jtẽ hic de
d. ⁊ hoc in infinitũ ⁊ i latꝰ: vt. a. de. c. ⁊ d. e. vt
eſt numerꝰ quãtus aut infinitꝰ hoc ãt in quo
ſit. a. Jmpar numerus q̃tus in quo. b. nume
rus impar in quo ſit. c. eſt itaqʒ. a. d. c. ⁊ ẽ par
quantus numerus in quo ſit. d. par numerus
in quo eſt. e. eſt ergo. a. de. e.

Capitulum. ij.

Ed ꝙ differt ⁊ pp q̄ꝺ ſcire: primum quidem in eadẽ ſcientia ⁊ in hac dupliciter vno q̄dem modo ſi non p nõ mediuʒ fiat ſyllogiſmꝰ. non eiʒ accipitur prima cauſa ſed q̄ eſt ꝑpter quid ſcientia ſm p̄mã cauſaʒ Alio vero modo ſi p nõ media quideʒ ſʒ non p cãm: ſed per ꝯuertẽtia ⁊ p notius. probibʒ enim nihil eque p̄dicantiũ notius eſſe aliqñ non cãm q̃re. p hãc erit demõſtratio. vt ꝙ ꝓpe ſunt planete p id ꝙ nõ ſcintillãt. Sit i quo c. planetes in quo. b. nõ ſcintilare: i quo. a. ꝓpe eſſe: verũ igit̃. b. ẽ de. c. dicere: planete eni nõ ſcintilant. Sed ⁊. a. de. b. non ſcintillãs. n. prope eẽ: hoc aũt accipit̃ pro inductione aut p ſenſum: neceſſe eſt ergo. a. ĩ pĩ. c. ineſſe: quare monſtratũ eſt ꝙ erratice ꝓpe ſunt. Hic igitur ſyllogiſmꝰ nõ eſt ꝑpter quid ſed ꝑpter ꝙ Non enim ex eo ꝙ nõ ſcintillãt ꝓpe ſunt: ſʒ ꝑpter id quod ꝓpe ſũt non ſcintillãt. Contigit aũt ⁊ p alterũ: alterũ monſtrare: ⁊ erit pp quid demonſtrationem: vt ſit. c. erratice: in quo. b. prope eſſe. a. nõ ſcintillare. Eſt igitur ⁊. b. in. c. q̃re ⁊ in. c. a. ⁊ i. b. a. q̄ꝺ eſt nõ ſcintilare: ⁊ erit pp quid ſyllogiſmꝰ: accepta ẽ enim prima cã. Jtem ſm lunam demonſtrãt: ꝙ p incrementa circularis fit: hic q̄deʒ igit̃ ipſiꝰ: ꝙ factꝰ eſt ſyllogiſmꝰ: ecõuerſo ãt poſito medio ipſius ꝑpter quid ſit: nõ enim ꝑpter augumẽta circularis eſt: ſʒ ꝙ circularis eſt accipit augumẽta hꝰi luna. in quo. c. in quo. b. augumẽtum ſit in quo. a. circularis. Jn q̄bus aũt media non conuertũtur ſed traſcẽdunt ⁊ eſt notius q̄ꝺ non ẽ cã: ꝙ demõſtrant̃ quidẽ ſed pp quid nõ amplius in q̄bus medium extra ponitur ⁊ in his enim ipſius: ꝙ nõ pp quid demonſtratio eſt. Nõ eniʒ dicit̃ cã vt q̃re nõ reſpirat paries: ꝙ non eſt aĩal. Si enim hic nõ eſt cauſa reſpirandi oportet aĩal cãm eſſe reſpirandi: vt ſi negatio cã eſt ipſius nõ eſſe affirmatio eſt eſſe: ſicut ſi ſine menſura eſſe calida ⁊ frigida non ſanãdi cauſa. ẽ: ⁊ cum mẽſura eſſe ſanãdi cã eſt. ſimiliter aũt eſt. Si affirmatio ipſius eẽ ⁊ negatio non eſſe: in his aũt ſic demonſtratis non cõtingit q̄ꝺ dictum eſt: non enim oẽ reſpirans animal. ſyllogiſmus autem fit huiuſmodi cauſe imediata figura vt ſi. a. animal i quo. b. reſpirare. in quo. c. paries: in quo. b. quidem igitur omni eſt. a. omne enim reſpirans animal eſt: in. c. autem nullo: quare. b. in. c. nullo eſt. nõ igit̃ reſpirat paries. Comparantur huiuſmodi cauſaruʒ ſm excellentiam dictis: hoc autem eſt plurimuʒ diſtantem medium dicere: ſic eſt illud quod anacarſidis vel anacarſidos ꝙ in ſcitis non ſunt ſibilatores neqʒ enim vites. ſm quidem igitur eandem ſcientiam ⁊ ſm eorundem poſitionem he differentie ſunt ipſius: quia ad eum qui eſt ꝑpter quid ſyllogiſmuʒ. Alio ãt modo differt ꝑpter quid ab ipſo: ꝙ quod ẽ p aliam ſcientiam vtrũqʒ ſpeculari. huiuſmodi autem ſunt quecũqʒ ſic ſe habent adinuicem ⁊ ꝙ alteꝝ ſub altero ẽ ut ſpeculatiã ad geometriam ⁊ machinatã ad ſtereometriã: ⁊ armonica ad arithmeticã: ⁊ apparẽtia ad aſtrologiã: fere autem uniuoce ſunt harum quedaʒ ſcientiarum: ut aſtrologia mathematicaque ⁊ que naualis eſt: ⁊ armonica mathematica que eſt ⁊ ſecundũ auditum. hoc enim ipſum quia ſenſibilium eſt ſcire: ſʒ propter quid mathematicorum. Hi. n. habent cauſarum demonſtrationes ⁊ multotiẽs neſciũt ipſũ quia ſicut vniuerſale ꝯſiderãtes multotieſ quedã ſingularium neſciũt pp id q̄ꝺ nõ itendũt. ſũt hoc quecũqʒ alteꝝ quid ſint ſecũdũ ſubſtãtiam ⁊ utuntur ſpeciebus. Mathemathici. n. circa ſpẽs ſũt. nõ. n. d ſubiecto aliquo. Si. n. ⁊ de ſubiecto aliquo. geometrice ſint: ſed nõ ſm ꝙ de ſubiecto ſũt. habẽt aũt ſe ⁊ ad ſpeculatiuã ſicut hoc ad geometriã ⁊ aliã ad iſtã ut eſt id q̄ꝺ ẽ de iride. ipſũ quidẽ quia phyſici eſt ſcire ſʒ pp q̄d ꝑſpectiui aut ſimpliciter aut ſm doctrinã. Multe aũt ⁊ nõ ſibi inviceʒ ſciaꝝ hñt ſicut medicia ad geometriã: ꝙ. n. vulnera circularia tardius ſanentur: medici eſt ſcire quia: propter quid autem geometre.

Capitulum. xiiii.

Jguraꝝ aũt magis ẽ faciẽs ſcire maxieqʒ prima ẽ: mathemathiceqʒ. n. ſciẽtiaꝝ p hãc p̄mã figurã demõſtratiões ferũt: ut arithmetica ⁊ geometria ⁊ pſpectiua: ⁊ fere dicere ẽ q̄cũqʒ pp q̄d faciũt ſpeculationẽ. aut. n. oio: aut ſicut freqũẽtius ⁊ in pluribꝰ p hãc figurã quidẽ ẽ pp quid ſit ſyllogiſmus: quare ⁊ propter hanc erit faciens ſcire propter quid ſpeculari. poſtea ipſius ꝙ quid eſt ſcientiam per ſolam hanc primaʒ figurã uenari poſſibile ẽ. Jn media quidem enim figura non fit cathegoricus ſyllogiſmus ſed ipſius ꝙ quid. ẽ ſcientia affirmationis eſt. Jn ultima autem fit quidem ſed non uniuerſaliter ſed id quod quid eſt vniuerſalium: ẽ non eniʒ quodammodo eſt animal: bipes: hõ: amplius hic quidem illis nihil indiget ille autem per has denſant̃ ⁊ augmentant̃ quouſqʒ vtiqʒ immediata veniant

UVA. BHSC. IyR_048_1

manifeſtū igitur eſt qđ maxime propriuꝫ ſcië
tie prima figura: ſicut autem eſſe.a.in.b. con
tingit indiuidualiter ſic ꝛ non eſſe cōceditur
dico autem indiuidualiter eſſe: aut non eſſe
cum nihil eſt eorū mediū. Cum igitur aut.a.
quidem aut.b.in toto quodaꝫ ſint aut ambo
non ꝯtingit.a.in.b. primo nō eſſe. Sit eni.a.
in toto.c.igitur ſi.b. non eſt in toto.c. poteſt
enim quidem.a.eſſe in quodam toto. ſed .b.
non eſſe in hoc ſyllogiſmus erit ꝙ nunc' ſit.
a.in.b. Si enim in.a.quidem omni eſt.c.i.b.
autem in nullo eſt.c.in nullo.b. eſt.a. Simi
liter aūt ē ꝛ ſi. b.in toto quodā eſt: vt in. d.d.
aūt in omni.b.eſt.a.autem i nullo.b.erit ꝑ ſyl
logiſmum: eodē autem modo demonſtrabiť
ꝛ ſi vtraqꝫ in quodam toto ſunt. Quod auteꝫ
ꝯtingit.b.nō eſſe i quo toto eſt.a.aut iteꝝ. a.
in quo ē.b. manifeſtū ex coordinationib⁹ eſt
quecūqꝫ non cōmutanť ad inuicem. ſi. n. ni
hil eoꝝ que ſūt in.a.c.d.coordinatiōe ð quo
nullo ꝑdicať que ſunt in.b.e.f.a.aūt in toto.
p.ſit in coordinatione.p.exiſtenti: manifeſtū
eſt ꝙ.b.non erit in.p.cōmutarenť.n. coordi
nationes. ſimiliter aūt eſt. ꝛ ſi.b.i toto quodā
eſt: ſi vo neutꝝ ſit in toto nullo nō eſt aūt.a.in
c neceſſe ē indiuidualiter nō eſſe. Si. n.erit
mediū neceſſe ē alteꝝ ipoꝝ in quodā toto eē
aut.n.in prima figura: aut in media erit ſyllo
giſm⁹. Si qdem igiť in pria figura.b.erit i to
to quodā affirmatiuā eni oportet ad hanc fie
ri ꝓpoſitionē. Si vo i media qðcūqꝫ cōtingit
ad vtrāqꝫ enim poſito ꝑuatiuo fit ſyllogiſm⁹
cum auteꝫ vtraqꝫ negatiua ſit nō erit ſyllogiſ
mus. Manifeſtum igiť eſt quod contingit ꝛ
aliud in alio non eſſe indiuidualiter: ꝛ qñ cō
tingit ꝛ quomodo diximus.

Capitulū.xv.

Gnorātia aūt non ſm negationeꝫ: ſꝫ
ſꝫ diſpoſitōnem dicta ē qdem ꝑ ſyllo
giſmū facta deceptio: hec aūt q̄ ſunt
in his q̄ ſunt primo aut nō ſunt ꝯtingit dupli
citer: aut eſt cuꝫ ſimpliciter accipiat eſſe: aut
non eſſe: aut cum per ſyllogiſmum accipiat
opinionem. Simplicis quidem igitur opi
nionis ſimplex deceptio: ſed q̄ eſt ꝑ ſyllogiſ
mum plures ſunt. Nō ſit enim.a.in nullo.b.i
diuidualiter igiť ſyllogiꝫet eſſe.a.in.b.mediū
accipiens.c.decept⁹erit ꝑ ſyllogiſmū. Conti
git qdem igitur vtraſqꝫ ꝓpoſitiones eē falſas
ꝯtigit alterā igř tantū. Si.n.neqꝫ.a.in nullo
c.neqꝫ.c.in nullo.b.accepta āt ſunt vtraqꝫ eꝯ
rio vtreqꝫ erunt falſe. Poteſt aūt ſic ſe habe
re.c.ad.a.ꝛ ad.b.ꝛ ꝙ neqꝫ ſub.a.ſit neqꝫ vni
uerſaliter.c.in.b.b.qdem impoſſibile eſt i to
to aliquo.primū enim dictū eſt in ipſo.a.non
eſſe.a.aūt nō neceſſe eſt in omnib⁹ que ſunt
ineſſe vniuerſaliter: q̄re vtreqꝫ falſe ſunt: ſed
alterā contingit veram accipe.non tñ quan-
libet contingētem: ſed que ē.a.c.nam.b.c.ꝓ
poſitio ſemp falſa erit ꝓpter id qđ.c.in nullo
eſt.b.ſed que ē.a.c.pōt vt ſi.a.in.c.ꝛ in.b.ē i
diuidualiter. Qum enim ꝑmū prediceť ideꝫ
de plurib⁹ neutrum in neutro ē. Differt aūt
nihil: neqꝫ ſi non indiuidualiter inſit: ipius q
deꝫ igitur eſſe deceptio per iſtā fit: ꝛ ſic fit ſo
lum: non enim erat in alia figura ipſius eē ſyl
logiſmus. Que vero ē eius non eſſe in qua ꝑ
ma ꝛ media figura eſt. Primum igiť dicam⁹
quot modis in prima ſit ꝛ quomodo ſe habē
tibus ꝓpoſitionibus. Contingit quidē igiť
vtriſqꝫ falſis: vt ſi.a.ꝛ in.c. ꝛ in. b. ſit indiui-
dualiter. ſi eni accipiať.a .quidem in.c.nullo
c.autem in oi.b.falſe ſunt ꝓpoſitiones. Con
tingit aūt ꝛ altera falſa ꝛ hac quacūqꝫ cōtin-
gente: poteſt enim que ē.a.c.veram eſſe: que
vero.b.c.falſam eſſe: ſed q̄ ē.a.c.quideꝫ verā
quoniā nō oib⁹ que ſūt ieſt. a.ſed que eſt.b.
c.falſā: quoniā ipoſſibile ē eſſe in.b.c.in quo
nullo ē.a.nō.n.vera erit que ē.a.c. ꝓpoſitio
Similiter aūt ꝛ ſi ſint vtreqꝫ vere concluſio
erit vera ſed ꝛ que ē.c.b.ꝯtigit verā eſſe quꝫ
altera ſit falſa: ut ſi.b.ꝛ i.c.ꝛ in.a.erit: neceſ-
ſe eſt.n.alteꝝ ſub altero eē: quare ſi accipiat
a.in nullo.c.falſa erit ꝓpoſitio. Manifeſtū
igiť ē quoniaꝫ ꝛ qñ altera ſit ꝛ in utriſqꝫ erit
falſus ſyllogiſmus. ſed i media figura totas
quidē eſſe ꝓpoſitiones vtraſqꝫ falſas nō cō
tingit. Qñ.n.a.in oi.b.ſit nihil erit accipere
quod in altero quidem omni: in altero uero
nullo erit. Oportet āt ſic accipere ꝓpoſitio-
nes: ꝛ ꝙ nihil quod ſit. ꝛ nihil aūt non ſit: ſi
uere erit ſyllogiſm⁹. ſi igitur ſic accipiať falſe
manifeſtū ē ꝙ ꝯtrarie econuerſo ſic ſe habe
bunt: hoc autem impoſſibile ē: in quodam āt
utranqꝫ nihil prohibet falſam eſſe: ut ſi.c.in
a.ꝛ in.b.quodā ē.ſi.n.a. quidem i omni acci
piať eē.c.i .b.āt nullo: falſe quidem vtreque
ꝓpoſitiōes: nō tñ tote ſꝫ i quodā ꝛ econuer-
ſo aut ꝓpoſito priuatiuo ſimiliter: alteram āt
falſā ꝛ quālibet ꝯtingit. Qđ.n.eſt in.a.om
ni ꝛ i.b.ē. Si igiť accipiať in.a.toto eſſe.c.in
b.autem toto nō eē que quidē.c.a. vera erit:
ſed que.c.b.eſt falſa. Iteꝝ qđ i. b.nullo ē ne
qꝫ in.a.omni erit: ſi.n.in.a.eſt: ꝛ i.b. ſed nō
erat. ſi igitur accipiatur accipiatur.c. in toto
quidem a.eſſe: in.b.autem nullo quidem.b.
c.ꝓpoſitio uera ē: altera uero falſa: ſimiliter
autem ſit tranſpoſito priuatiuo: quod enim i
nullo eſt.a.neqꝫ in.b.nullo erit. ſi igitur acci
piatur.c.in toto quidem.a.non eſſe .in. b.āt
toto eſſe: que quidem eſt.a.c.propoſitio ve/
ra eſt: altera autem falſa Et iterum quod in
omni.b.eſt in nullo accipere.a.non eē falſuꝫ
ē: neceſſe ē enim ſi in omni.b.ē.ꝛ in quedam
a: eſſe. ſi igitur accipiatur in omni quideꝫ. b.
eſſe.c.in.a.autem nullo que quidem ē. b.c.

UVA. BHSC. IyR_048_1

vera erit:que autem ē.c.a.falſa. Manifeſtū
igitur ē ꝙ utriſq; falſis ⁊ altera tantum erit
ſyllogiſmus deceptiuus in indiuiduis.

Capitulo.xvi.

N his āt que nō idiuidua ſūt aut ñ
ſūt cū quidem ꝑ ꝓpriū mediū fiat
falſitatis ſyllogiſmus non poſſibile ē utraſ-
q; falſas eſſe propoſitiones. ſed ſolum que ē
ante maius ultimū. dico autem propriū me-
dium per quod contradictionis ſyllogiſm⁹.
ſit enim.a.in.b.per medium.c.quoniam igi
tur neceſſe ē que ē.c.b.affirmatiua accipi ſyl
logiſmo facto manifeſtum ē ꝙ ſemper hoc ē
uera. non enim cōuertitur.ſed que ē.a.c. fal
ſa hac conuerſa contrario fiet ſyllogiſmus.
Similiter autem ē ſi ex alia ordinatiōe acci-
piatur medium.ut.d.quamuis in toto. a.ſit.
⁊ de.b.predicetur omni.neceſſe enim ē que
quidem.b.d.propoſitionem manere.alterā
autem conuertit:quare hoc quidem ſemper
uera illa uero ſemper falſa.⁊ fere huiuſmōi
deceptio eadem ē ei que fit per propriū me
dium.ſi vero non per proprium medium eſt
fiat ſyllogiſmus quū quidem ſub.a.ſit medi
um.in.b.autem nullo eſt. neceſſe ē vtraſque
falſas eſſe. Recipiendum enim utique con-
trario ſunt quam ſe habent propoſitiones ſi
debet ſyllogiſmus fieri ſic autē acceptis utre
que fiunt falſe. ut ſi.a.quidem in toto.d.d.
autem in nullo.b.conuerſis enim his ſyllo-
mis erunt vtreq; propoſitiones falſe. Qum
vero nō ſit ſub.a.mediū vt.d.que quidē ē.a.
d.vera erit q̄ uero eſt.d.b.falſa:q2 ſi eēt v͛a ⁊
cōcluſio eēt vera ſ; erat falſa:ſed per mediā
figurā facta deceptiōe ⁊ utraſq; quidē non
ꝯtingit falſas eē ꝓpoſitiōes totas.Qū enim
ſit.b.quidē ſub.a.nihil ꝯtingit in hoc oī qui-
dē:in illa aūt nullo eſſe ſicut dictū ē prius:al
tera v͛o falſa pōt eē ⁊ quecūq; ꝯtingit. Si.n.
c.⁊ in.a.⁊ in.b.eſt ſi accipiatur in.a.quidem
eſſe in.b.vero non eſſe que quidem.a.c.ve-
ra erit.altera autem falſa. Iteꝝ autem ſi i.b.
quidem accipiatur.c.eſſe:in.a.aūt nullo que
q̄dem eſt.c.b.vera erit:altera aūt falſa.ſi qui
dem igiť ꝑuatiuus deceptōis ſit ſyllogiſmus
dictum qñ ⁊ ꝑ que erit deceptio. Si v͛o ſit af-
firmatiuus tūc q̄dē per propriū mediū impoſ
ſibile vtraſq; eſſe falſas:neceſſe enim eſt que
ē.b.c.manere:ſi quidem erit ſyllogiſm⁹ ſicut
dictum ē ⁊ prius:quare.a.c.ſemꝑ erit falſa:h̄
enim ē cōuerſa:ſimiliter aūt ⁊ ſi ex alia ordia
tione accipiať mediū ſicut dictū eſt ⁊ in priua
tiua deceptione.neceſſe eſt enim que q̄dem ē
d.b.manere:que v͛o ē.a.d. conuerti ⁊ hec de
ceptio ē eadē priori. Qum v͛o ſit nō ꝑ propriū
ſi quidē ſit.d.ſub.a.hic q̄dem erit vera: alte-
ra autē falſa:pōt enim a in pluribus eſſe que
non ſunt ſub inuicē. Si v͛o nō ſit.d.ſub.a.h̄ q
dem ſemper manifeſtū ē: quoniam erit falſa
affirmatiua enim accipiť. Que v͛o ē de. b.cō
tingit ⁊ verā eſſe ⁊ falſā. nihil enim ꝓhibet
a.quidem in.d.nullo eſſe.d.aūt i omni. b. vt
animal ſciētia:ſcientia aūt muſca:non autem
iterū neq; .a.in nullo.d.neq;.d.in nullo.b.
Manifeſtum igiť ē quoniā,qum non ſit me-
diū ſub.a.⁊ vtreq; poſſunt falſe eſſe ⁊ quecū
cūq; contingit.quot q̄dem igitur modis ⁊ ꝑ
que poſſunt fieri per ſyllogiſmū deceptioneſ
⁊ in his q̄ ſūt ſine medio:⁊ in his que ſūt per
demonſtrationem manifeſtum eſt.

Capitulum. xvii.

Aniſeſtū aūt ē ⁊ ſi aliquis ſenſus de
fecerat:neceſſe ē ⁊ ſcientiā aliquam
deficere quam ipoſſibile eſt accipere
ſi vere addidimus:aut inductionem:aut de-
monſtrationem. Eſt autē demonſtratio qui-
dem ex vniuerſalibus: inductio aūt ex his q̄
ſunt ꝺm partem. Impoſſibile autē vniuerſa-
lia ſpeculari niſi ꝑ inductionē:quoniā ⁊ que
ex abſtractione dicūtur eſt per inductiones
nota facere ꝙ inſunt i vnoquoq; genere que
dam:⁊ ſi nō ſeparabilia ſint ꝺm ꝙ huiuſmo-
di vnūquodq; ē. Inducere autem non habē
tes ſenſum impoſſibile ē:ſingulariū ſenſus ē
enim.nō enim cōtingit accipere ipſoꝝ ſcien-
tiam.neq; eni ex vniuerſalib⁹ ē ſine inductiōe
neq; ꝑ inductiōe; ſine ſenſu. Eſt aūt omnis
ſillogiſm⁹ per tres terminos:⁊ hic q̄dē demō
ſtrare poſſile ē:quoniam ē.a.in.c. propter id
quod ē in.b.⁊ hic in.c. Sed priuatiuus ē alte
ram quidē propoſitionem habens:quoniam
ē aliud in alio:alteꝝ autem quoniā non ē.ma
nifeſtum igitur ē qḋ principia ⁊ dicte ſuppoſi
tiones hic ſunt. Accipientē eni; hic ſic neceſ
ſe ē demonſtrare:vt quia.a.ſit in.c.ꝑ.b. Ite-
rum autem quia.a.ſit in.b.ꝑ aliud mediū: ⁊
ꝙ.b.ſit in.c.ſimiliter.ꝺm q̄dem igitur opinio
nem ſyllogizantib⁹ ⁊ ſolum dialectice manife
ſtum ē ꝙ h̄ ſolum intendendū ſit ſi ex q̄b⁹ cō-
tingit veriſimilis fiat ſyllogiſm⁹ quare ⁊ ſi ē
aliquod in veritate eoꝝ que ſunt.a.b. mediū
vť autem non ꝑ hoc ſyllogizans ſyllogizatus
ē dialectice:ad veritatem autē ex his que ſūt
oportet intendere:habet autem ſe ſic. Quo-
niam autē ē ꝙ ipſum q̄dem de alio predicať
ñ ꝺm accidēs.dico āt ꝺ; accidēſ vt albū aliqñ
illud dicim⁹ hominē eſſe non ſimiliter dicen-
tes ⁊ hominem album. Quod quidem enim
cum non alterū aliquod ſit albū ē :album au-
tem quoniam accidit homini eſſe albū: ſunt
igitur quedam huiuſmodi qḋq; ꝺm ſe predi-
cantur.ſic igitur.c.huiuſmōi qḋq; ipſum qui
dem non etiā ſit in alio:in hoc autem. b.ſit p̄
mo ⁊ non eſt aliud medium. Iterum in.e.ſit
etiam ſimiliter ⁊ hic in.b.nūq̄d igitur hic ne-
ceſſe ē ſtare.aut contingit in infinitū ire. Et

UVA. BHSC. IyR_048_1

iterum ſi de.a.quidẽ nihil p̄dicatur per ſe
a.autem in.c.ẽ prio:mediũ aũt in nullo prio-
ri ⁊ in.c.⁊ in.i.⁊ hic in.b. nũquid ⁊ hoc ſtare
neceſſe eſt:aut ⁊ hoc contingit in infinitũ abi
re.differt autem hoc a priori quoniã hoc qui
dem eſt: nunquid contingit incepturum ab
huiuſmodi qđ in nullo ẽ in altero: ſed aliud ĩ
illo in ſurſum in infinitũ abire:alterum autẽ
incepturum ab huiuſmodi ꝙ ipſũ quidez de
alio:de illo autem nihil p̄dicatur in deorſum
intendere ſi cõtingit ĩ infinitum ire. Ampliꝰ
media nunq̄d contingit infinitare determi-
natis terminis.Dico autem vt ſi.a.ĩ.c.ſit me
dium aũt ipſorum ſit.b.ab ipſo autez. b.⁊ ab
a.alterũ ſed horũ alia:nunquid ⁊ hoc in infi-
nituz contingit abire aut impoſſibile eſt. Eſt
autem hoc intẽdere idem eſſe:⁊ ſi demõſtra
tiones in infinituz veniũt:⁊ ſi eſt demonſtra-
tio omnis rei:aut ad inuicem includant̄:ſimi
liter autem dico ⁊ in priuatiuis ſyllogiſmis ⁊
ꝓpoſitionibus:vt ſi.a.non ineſt vlli.b.aut p̄-
mo:aut aliquid infra cui priori non ineſt.a.vt
ipſi.c.quod ẽ in omni.b. Et iterum hoc etiaz
in alio priori:vt ſi.c.ẽ ꝙ ſit in omni.i.⁊ nanqz
in his aut infinita ſunt ĩ quibꝰ non ineſt prio
ribus:aut ſtatur.

Capitulũ.xviii.

Ed in ꝯuertentibꝰ non ſiliter ſe hꝫ
non enim eſt in eque p̄dicabilibꝰ
de quo p̄mo p̄dicatur aut vltimo:
omnia enĩ ad omnia ſic ſimiliter ſe habent:⁊
ſi ſunt infinita de ip̄o predicantia vtriqz ſunt
predicta in infinita niſi ſimiliter contingat cõ
uerti:ſed hoc q̄dez ſicut accidens:illud vero
ſicut predicamẽtum ꝙ q̄dez igitur media nõ
cõtingit infinita eſſe ſi in ſurſum ⁊ deorſum
ſtent p̄dicamenta manifeſtum ẽ.Dico autem
ſurſum quidẽ qđ in vniuerſale magis ẽ deor
ſum autem qđ in particulare. Si enim.a. pre
dicante đ.ʒ.infinita ſunt media in quibus.b.
mannifeſtum ẽ ꝙ contingit vtiqz: quare ab
a.in deorſum alterum de altero predicari cõ-
tingit in ĩfinitum.anteq̄ enim in.ʒ.veniat in
finita ſunt media ⁊.a.ʒ.in ſurſum infinita an
teq̄ in.a.veniat:quare ſi impoſſibilia ſunt: ⁊
ipſius.a.⁊.ʒ.impoſſibile eſt infinita eſſe me-
dia:neqz enim ẽ ſi aliquis dicat ꝙ hec quidẽ
que ſunt.a.b.c.contingentia ſunt:adinuicem
quare neceſſe eſt media hec :illa vero non eẽ
accipere nihil differt.Quod enim vtiqz acci-
pio eorum que ſunt.b.erit ad.a.aut ad.ʒ.aut
infinita media :aut non a quo iam ſunt pri-
mũ ĩfinita: ſiue ſtatĩ ſiue n̄ ſtatim nil differt:q̄
n. ſunt poſt hec infinita ſunt.Manifeſtũ eiz
eſt ⁊ in priuatiua demonſtratione quoniam
ſtatur:ſi quidem in predicatiua ſtatur ĩ vtriſ
qz ſic:ab vltimo enim non contingẽſ:neqz in

ſurſum ab eo in quo ſtatur infinitum ire.dico
in quo ſtatur ꝙ ipſum quidẽin alio nullo eſt:
ſed in illo aliud:vt:ʒ.neqz.a. primo ĩ id quod
ſtatur in vltimum.Dico autem primũ ꝙ ip̄z
quidez de alio:ſed de illo nullum aliud.ſi igi-
tur hic erũt ⁊ in negatiõe ſtabit̄. Tripliciter
enim demonſtrat̄ non eſſe:aut enim in quo q̄
dem.c.b.in omni ẽ:ſed in quo.b.nulli ieſt. a.
ipſius quidem igitur eſt.c.b ꝙ ſemꝑ alteriuſ
diſtare:neceſſe ire ĩ mediata predicatiua enĩ
hic eſt diſtantia:ſed alteruz manifeſtum ẽ ꝙ
ſi in alio nõ eſt priori:vt ĩ.d.hic indigebit in
omni.b.eſſe ⁊ ſi iterũ in alio ipſo.đ.priore nõ
fiunt illud indigebit in omni.d.eẽ quare quo
niam deorſum ſtatur ⁊ que eſt in ſurſum ſta-
bitur:⁊ erit quoddam p̄ncipium in quo non
erit. Item ſi.b.quidem ĩ omni.a.in.c.autem
nullo.a.in.c.nullo erit. Iterm ſi hoc oportet
demonſtrare manifeſtum eſt:quoniam aut ꝑ
ſurſum moduz demonſtrabitur:aut per hũc
aut per tertium primus quidem igitur dictꝰ
eſt ſecundus autem demonſtrabitur: ſic au-
tem vtique demonſtratur:ut. d.in.b. omni ẽ
in. c.autez nullo ſi neceſſe eſt aliquid eſſe.b.
Iteꝝ ſi hoc in.c.non erit aliud vero in.d.eſt
quod in.c.non eſt igitur ꝙ eſſe ſemper in ſu
periori ſtatur :ſtabit ⁊ non eſſe .Tertius aũt
eſt ſi.a.in.b.omni inſit.c.vero in nullo ſit cũ
non in omni ſit.c.in quo eſt.a. Iterum autẽ
hoc aut per ſuperiuſ dicta aut ſimiliter đmõ
ſtrabitur:illo autem monſtratur. Si v̄o ſic ẽ
iteꝝ accipietur .b.in.e.eſſe:in quo .c. non in
omni .e.⁊ hoc iterum ſimiliter:quoniam au-
tem conceſſum eſt ſtare ⁊ in deorſum: mani-
feſtum eſt ꝙ ſtabit ⁊ in.c.quod nõ eſt. Ma-
nifeſtum autem eſt quoniam ⁊ ſi nõ vna uia
demonſtraretur ſed omnibus aliquãdo qui
dem ex prima figura.aliquando vero ⁊ ſecũ-
da aut tertia quoniaz ⁊ ſic ſtabitur .finite. n.
ſunt vie:finita autez finitiue neceſſe eſt mul-
totiens finiri omnia.quod quidem igitur in
priuatione ſiquidem ⁊ ineſſe ſtatur manife-
ſtum eſt.

Ca.xix.

Ed quod in illis logice quidem ſpe
culentur hic manifeſtum ſit. In his
quidez igitur que quodquid eſt pre-
dicantur patens eſt. ſi enim eſt diffinire aut
ſi notum eſt ꝙ aliquid erat eſſe. Infinita au
tem non ẽ tranſire neceſſe eſt finiri in eo qđ
quid eſt predicantia. vniuerſale autem ſic di
cimus .Eſt enim uere dicere album ambula
re ⁊ magnum illud lignum eſſe.⁊ iterum li-
gnum magnũ eſſe ⁊ hominẽ ambulare. Alte
rum igitur ſic eſt dicere aut .illo modo.qum
enim quidez album eẽ dico lignum tũc dico
ꝙ cui accidit album eſſe lignum eſt.ſed non
quod ſubiectum ligno album ſit: ⁊ nãqz nec

UVA. BHSC. IyR_048_1

qum albū ē:neq; ꝙ vere albū aliquod factū
ē lignū ē quare nō eſt ſed aut ſm accidens.
cū vero huiuſmodi lignū albū eē dico nō ꝙ
alterꝝ aliquod ſit albū:illi aūt accidit lignum
eſſe:vt cū muſicū eē albū dico:tunc.n.quoni
am hō ē albū cui accidit muſicū eſſe dico.ſ;
lignū ē ſubiectū qꝺ vere factū ē nō qū alterū
aliquod ſit ꝙ qꝺ vere lignū ē aut lignū aliqꝺ
Si igitur opoꝛtet nomina ponere ſic ſit pꝛe-
dicari:ſed in illo modo aut nequaquā eni p
dicari aut pꝛedicari quidē nō ſimpliciter ſed
ſm accidēs pꝛedicari ē aūt tanꝙ albū quidē
qꝺ pꝛedicaꝛ ſed ſicut lignū ē de quo pꝛedica-
tur ſubiiciaꝛ igiꝛ pꝛedicatū pꝛedicari ſemper
de quo ſimpliciter ſed nō ſm accidens. Sic
n.demōſtrationes demōſtrāt. quare aūt qꝺ
quid eſt:aut quoniā qle:aut quātū aut ad ali
quid:aut faciēs.aut patiēs:aut vbi:aut qn cū
unū de vno pꝛedicabitur. Amplius ſubſtāti
am quidem ſignificātia qꝺ uere illud ē:aut
quod uere id aliquid ē ſignificant de quo p-
dicanꝛ.quecūq; vero nō ſubſtātiā ſignificāt
ſed de aliquo ſubiecto dicūꝛ neq; ꝙ uere id
eſt:neq; ꝙ vere illud aliquid eſt accidētia ſꝛ
vt de hoie albū.nō.n.ē hō neq; ꝙ ve albū ne
q; ꝙ ve albū aliqꝺ ē:ſ; aial foꝛſitan ꝙ ve eni
animal ē hō ē.Quecūq; vero nō ſubſtātiam
ſignificāt opoꝛtet de quodā ſubiecto pꝛedica
ri ⁊ nō eſſe aliquod albū ꝙ nō cū aliquid al-
terꝝ ſit albū ē:ſpecies enim gaudeant. mon-
ſtra.n. ſunt ⁊ ſi ſint nihil ad ratiōē ſunt:de
mōſtratōes eni ꝺ huiuſmodi ſunt.

Cap.xxx.

Amplius ſi hoc non eſt huiuſmodi
qualitas ⁊ illud huiuſmodi :neque
qualitatis : qualitas eſt impoſſibile
eſt eque pꝛedicari ad inuicem ſic: ſed nanq;
quidem contingit dicere eque aūt pꝛedicari
uere non contingit: aut enim ſicut ſubſtan-
tia pꝛedicabitur vt eſt:aut qu; genus ſit aut
differentia.hic autem oſtenſa ſunt quoniam
non erunt infinita nec in ſurſū nec in deoꝛſū
vt hō bipes:hic animal hꝰ aūt alterū eſt :neq;
animal de homine: hic aūt de callia:hic autē
de alio in eo qꝺ qd eſt.ſubſtantiā quide; oēm
ē diffinire hꝰi.infinita aūt non eſt tranſire in
telligentem:quare neq; in ſurſum:neq; in de
oꝛſum infinita ſunt.illam ei; non diffinire de
qua infinita predicanꝛ:ſi quidē igrꝛ genera ad
inuicem equaliter pdicanꝛ.erit enim ipſu; ꝙ
vere ipſum aliqd ē:neq; tñ de qualitate: aut
alioꝝ nullū niſi ſm accñs pꝛedicabitur. Oia
enim hic accidūt ⁊ de ſubiectis pꝛedicari:ſed
quoniā neq; in ſurſu; infinita erūt vnūqꝺq;
pꝛedicatur.quid ſignificat aut quale aliquod
aut quantum aliqꝺ:aut hꝰi:aut q ſūt in ſba h
āt ⁊ finita ſūt gña pdicamētoꝝ.aut.n.qle aut
ꝙtū aut aliqd:aut facere:aut pati:aut vbi:aut
ad qn. Conceſſu; autem ē vnū de vno pꝛedi
cari:ipſa aūt de ipſis quecūq; nō aliquid ſūt
non predicari.accñtia enim ſunt hec oia: ſed
hoc quidem ſm ſeipſa:illa vo ſm alterꝝ mo-
dum:hic aūt de quodā ſubiecto omnia pꝛedi
cari dicimus:ſm accñs aūt non eſſe ſubiectū
aliquod. Nihil eni taliū ponimus eſſe ſubie-
ctum qꝺ non alterū aliquod eſſe dicaꝛ quod
diciꝛ ſed ip; in aliis ⁊ alia quedam de altero
neq; in ſurſū ergo vnū de vno:neq; in deoꝛ
ſu; dicere.de quibꝰ quidē.n.dicunꝛ accidētia
quecūq; in ſubſtātia vniuſcuiuſq; ſūt :hic āt
non ſunt infinita :ſed ſurſum ipſaq; accñtia
vtraq; ñ infinita ſunt. neceſſe ē ꝗ eē aliqd de
quo pꝛimū pꝛediceꝛ:⁊ de hoc aliud:⁊ hoc ſta
re:⁊ eſſe aliquid qꝺ nō amplius:neq; de ali-
quo pꝛioꝛi:neq; de illo aliud priꝰ pꝛedicetur.
Unus quidē igiꝛ modus diciꝛ demonſtratio
nis huiuſmodi:adhuc aūt alius ſi de quibus
poꝛa qdā pdicāꝛ.erit hoꝝ dmōſtratio quoꝝ
dmōſtratio ē:neq; potiꝰ hrē pñt ad ipſa ꝙ ſci
re:neq; ſcire eſſe ſine demōſtratione. Si aūt
hic p hoc notu; ē:hic aūt neſcimus neq; me-
lius habemꝰ ad ipa ꝙ ſcire:neq; per hoc no-
tum ſciemꝰ. Si igitur eſt aliquid ſcire per de
monſtrationem ſimpliciter ⁊ nō ex aliquibꝰ
neq; ex ſuppoſitione manifeſtū eſt ſtare pꝛe-
dicamenta media. Si.n.non ſteterint ſed eſt
ſemper acceptio in ſuperiꝰ oium erit demon
ſtratio ſi non ꝯtingerit pcurrere infinita hic
non ſciemꝰ per demonſtrationem. Si igitur
neq; melius habemꝰ ad ipſa ꝙ ſcire:non erit
nil ſcire p demonſtrationē ſimpliciter ſed ex
ſupoſitione. logice quidē igitur ex his vtiq;
aliquis de eo quod dictū eſt:analectice aute;
manifeſtum eſt p hoc velocius ꝙ neq; in ſur
ſum:neq; in deoꝛſum infinita pꝛedicantia cō
tingit eſſe in demonſtratiuis ſcientiis de q-
bus intentio eſt. Demonſtratio quidem eni
eſt quecunq; ipſa inſunt ſm ſeipſa rebus:ſm
ſeipſa autem dupliciter.quecūq; enim nullis
inſunt in eo quod quid eſt:⁊ in quibus ipſa i
eo quod quid eſt inſunt ipſis ut nūero impar
ꝙ ineſt quidem numero. Eſt autem ipſe nu-
merus in ratione ipſius:⁊ iterum multitudo
aut diuiſibile in ratione numeri eſt:hoꝛu; au
tem contingit neutra eſſe infinita:nec vt in p
fectum numerum: Iterum ſi ipar aliud inſit
cui inerat exiſtenti:hic autem ē ſi pꝛimus nu-
merus inerat his que inſunt ipſi: ſi igitur nō
contingit infinita huiuſmodi eſſe i vno neq;
inſurſum erūt infinita. At vero neceſſe ē om
nia ineſſe pꝛimo vt numero:⁊ in illis numerꝝ
quare conuertibilia erunt:ſed nō excedentia
nec tñ quecūq; ſūt in eo quod qd eſt nec hec
ifinita ſunt:nec eſſet diffinire:quare ſi predi-
cantia quidem per ſe omnia dicunꝛ: hic autē
non infinita ſunt ſtabunt vtiq; in ſurſu;: qua

UVA. BHSC. IyR_048_1

re deorſum. Si autē ſic eſt ⁊ que ſunt in me
dio duorum terminorū ſemꝑ ſūt finita. ſi ve
ro hoc ē manifeſtū iam ē ⁊ demonſtrationū
ꝙ neceſſe eſt principiaqꝫ eſſe ⁊ non omnium
eſſe demonſtrationem: quod vere diximus
quoſdam dicere iuxta principia. Si eniꝫ ſūt
principia non omnia ſunt demonſtrabilia. ne
qꝫ in infinitum pn̄t ire. Eſſe enim horum qđ
hoc nihil aliud ē q̄ꝫ eſſe nullum ſpacium ſine
medio ⁊ indiuiſibile: ſed ſm ipſos omnia di-
uiſibilia. intus enim imittēdo terminum ſed
non aſſumēdo demonſtratur id quod demō
ſtratur: quare ſi hoc in infinitū contingit ire
contingat vtiqꝫ duorum terminorū infinita
eſſe interius media: ſed hoc impoſſibile ē ſi ꝑ̄
dicamenta ſteterint ſuperius ⁊ inferius: qđ
autem ſtent demonſtratum ē logice ꝑ̄us: ana
lectice vero nunc.

Capitulum. xxi.

Onſtratis autem his manifeſtum ē
ꝙ ſi aliqđ idem duob⁹ inſit: vt. a. ⁊ i
c. ⁊ in. d. non predicante altero de al
tero: aut nullo modo: aut nō de omni ꝙ non
ſemꝑ ſm cōe aliquid inerit vt ſcale nō ⁊ equi
tibile duob⁹ rectis equales habere ſm cōe ali
quid ineſt. ſm eni ꝙ figura quedā eſt ⁊ ſm al
teram non ē. hoc aūt non ſemper ſic ſe ſemꝑ
habet. Sit autem. b. ſm ꝙ eſt. a. in. c. d. mani
feſtum igitur ē. b. in. c. d. cōe eſt. ⁊ illud ſm al-
terum: quare duorum terminorū mediis in-
finiti vtiqꝫ incidūt termini. ſed hoc ē impoſſi
bile: ſm tamen cōmune aliquid eſſe nō neceſ
ſe ē ſemper idem ī pluribus: quoniā nec erūt
īmediata ſpatia. in eodem tamen genere ⁊ ex
eiſdem athomis neceſſe ē terminos eſſe ſi q-
dem his que ꝑ ſe ſunt erit cōmune: non enim
erit ex alio genere in aliud deſcendere cōmu
ne demonſtrat̄. manifeſtū eſt ⁊ qum. a. in. b.
ſit ſi quidem ē aliquod medium ē demonſtra
re ꝙ. a. i. b. ſit: ⁊ elementa huiuſmodi ſūt hec
⁊ tot quot media ſunt. īmediate enim ꝓpoſi-
tiones ſunt elemēta: aut omnes: aut vniuerſa
les. ſi vero non eſt medium nō amplius erit
demonſtratō ſed in principia via hoc eſt ſimi
liter autem erit ⁊ ſi. a. in. b. non ſit: ſi quidē. n.
aut erit mediū ē: aut pri⁹ cui nō inē erit demō
ſtratio. ſi vero nō non ē: ſꝫ ꝑ̄ncipia ⁊ elemēta
tot ſunt quot ſūt termini: horum ꝓpoſitiones
principia demōſtratiōis. ⁊ ſicut quedam pri-
cipia ſunt indemonſtrabilia ꝙ ſit hoc illud
⁊ ꝙ ſit hoc in illud ſic ⁊ ꝙ non erit hoc illud
nec ꝙ ſit hoc ī illud q̄re hoc quideꝫ eſſe aliqd
alia aūt non eſſe aliquid erūt principia. Quꝫ
autem indiget demonſtrare aliquid accipien
dum eſt qđ de. b. primum predicetur: ſicut. c.
⁊ de hoc ſimiliter. a. ⁊ ſic ſemper vadens ne
quaq̄ꝫ extra propoſitio cadat: neqꝫ extra eſſe
ipſius. a. accipiatur vt demonſtretur ſed ſem
per medium demonſtretur quouſqꝫ indiuiſi
bilia fiant ⁊ vnum: eſt autem vnum cum īme
diatum fiat ⁊ vna ꝓpoſitio ſimpliciter eſt im
mediata: ⁊ quēadmodum in aliis eſt principi
um ſimplex hoc aūt non ideꝫ vbiqꝫ ſed i gra
ui quidem vntia: in melodia autem tonus: in
membris autem diuiſio: aliud autem in alio
ſic eſt in ſyllogiſmo vna propoſitio īmediata.
In demonſtratione autem ⁊ ſcientia intelle-
ctus. in demonſtratiuis quidē igitur ſyllogiſ
mis eius quidē eſt nihil cadit extra: ſed in ꝑ-
uatiuis hoc quidē qđ oportet eſſe nihil extra
hoc cadit: vt ſi. a. nō eſt in. b. per. c. ſi eni in. b.
oī quidē eſt. c. in nullo. c. aūt eſt. a. Item ſi in-
digeat ꝙ in. c. a. nullo ſit mediuꝫ accipiendū
eſt ipſius. a. ⁊. c. ⁊ ſic ſemꝑ procedit. Si vero
indigeat demonſtrare ꝙ. d. in. e. non ſit in eo
qđ eſt. c. in. d. quoniā oī. in. e. āt nullo: aut nō
in oī nunq̄ꝫ extra. e. eadē hoc aūt ē cui non oꝫ
ineſſe. in tertio auteꝫ modo neqꝫ a quo optet
neqꝫ quod oportet priuari nequaquaꝫ extra
ibit. Cum autem ſit demonſtratio alia quidē
ꝑticularis alia vero vniuerſalis: ⁊ hoc quidē
cathegorica: illa uero priuatiua dubitatur q̄
lis potior ſit: ſimiliter āt ⁊ đ ea que demōſtra
re dicitur: ⁊ deducēti ad impoſſibile demon
ſtratione. primū quidem igit̄ ītendamus de
vniuerſali ⁊ de particulari. oſtēdentes auteꝫ
hoc ⁊ de hoc qđ demōſtrare dicit̄: ⁊ que ē ad
impoſſibile dicemus. Videtur quidem igit̄
fortaſſis vtiqꝫ quibuſdam ſic intendentibus
particularis eſſe dignior. ſi. n. ſm quā maxi
me ſcimus demonſtrationē potior eſt demō
ſtratio. hec. n. virtus demōſtratiōis ē magis
autem ſcimus vnū qum ipſum cognoſcim⁹
ſm ipſū q̄ꝫ ſm aliud: ut muſicum coriſcum:
qn̄ qum coriſcus muſicus ē q̄ꝫ cū hō muſic⁹
ſit. ſimiliter aūt ⁊ i aliis. ſꝫ uniuerſaliter quo
niam aliud non quoniā ipſū ꝯtingit demon
ſtrat ut quoniā equitibiaꝝ ē n̄ q² equitibiaꝝ
ſꝫ quoniā triangulus ſꝫ particularis quoniā
ipſū ē. Si igit̄ potior quidem eſt que ē ſcđm
ipſum huiuſmodi ē particularis vniuerſali
magis ⁊ potior vtiqꝫ ſm partem demonſtra
tio erit. Amplius ſi vniuerſale quidē non ē
aliquid ꝑter ſingularia. demōſtratio āt opi
nionē cōficit eē aliquid hoc ſm ꝙ đmōſtrat
⁊ quandā naturā eē hāc in his que ſūt. ut tri
angulus preter quoſdā ⁊ figure preter ali-
quas: ⁊ numeri preter numeros potior āt ē
que ē de eē q̄ꝫ de nō eē ⁊ ꝑꝑ quā nō errabitur
q̄ꝫ propter quā errabit̄. ē aūt vniuerſalis hu-
iuſmodi. ꝓcedētes. n. demōſtrāt qđ ē analo
gū qđ neqꝫ linea neqꝫ numerus neqꝫ ſolidū
neqꝫ planū ē ſed preterhoc aliquid. Si igit̄
vniuerſalis quidē magis hoc eſt de eo ꝙ eſt
minus q̄ꝫ particularis. ⁊ facit opinionē falſā

UVA. BHSC. IyR_048_1

idignioꝛ utiqȝ erit vniuerſalis ꝑticulari. aut primū quidem nihil magis i uniuerſali quā in particulari rō ē. Si.n.ꝙ duob⁹ rectis ieſt nō ē ſm ꝙ ē iſocheles ſed ſm ꝙ triāgulus ē cognoſcēs quoniā ipſū min⁹ cognouit iquātū ipſū ē quā cognoſcēs quoniā trāgul⁹ ē. ⁊ oino ſi nō ſit quidē ſm ꝙ ē triāgulus poſtea demonſtrat nō vtiqȝ erit demōſtratio. ſi vō ſit cognoſcēs vnunquodque ſm vnūquodqȝ ē magis cognouit. Si igit̄ triāgulus in plus ē ⁊ eadē rō ⁊ nō ſm equiuocationē triāgulus ē ⁊ ieſt oi triāgulo quod ē duobus rectis habens equales. nō utiqȝ ⁊ triāgulus iquātum equitibiaꝝ ſed equitibiarum ſm ꝙ ē triāgulus hȝ huiuſmōi angulos. quare vniuerſaliter ſciēs magis cognouit ſm ꝙ ē ꝙ̄ ſm partem. potioꝛ itaque ē vniuerſalis ꝙ̄ particularis Amplius ſiquidem ſit quedā rō vna ⁊ n̄ equiuocatio. vniuerſale erit utiqȝ nihil min⁹ quibuſdā ſm partem. ſed magis ē quanto icoꝛruptibilia in illis ſunt. que uero ſm partē ſūt coꝛruptilia ſūt magis. Ampliuſ neqȝ vna neceſſitas eſt opinari aliquid eſſe hoc pꝛeter hoc quātū vnū oſtēdūt nihil magis quā i aliis quecūqȝ nō aliquid ſignificāt. ſed aut quale aut ad aliquid aut facere. ſic ergo non demōſtratio eſt cā ſȝ male audiens.

Ca.xxiii.

Amplius ſi demonſtratio ē ſyllogiſmus demōſtratiuus cauſe ⁊ pꝛopter quid vniuerſale autem magis ē cauſa cui enim per ſe in eſt aliquid hoc idem ipſum cauſa eſt uniuerſale autem pꝛimum ē cā ergo vniuerſale ē: quare ⁊ demōſtratio dignioꝛ ē magis enim cauſa ē ⁊ quod pꝛopter qd eſt. Amplius uſqȝ ad hoc querimus ꝑpter quid ⁊ tunc opinamur ſcire qum non ſit aliquod aliud quā hoc: aut ꝙ fiat: aut qđ ſit finis enim ⁊ termin⁹ vltimus iam ſic eſt: ut cuius cā venerit vt accipiat argētū. hoc aūt eſt quatenus reddat cui debuit hoc autē eſt ut non iniuſte agat: ⁊ ſic pꝛocedentes qum non āplius ꝑpter aliud neqȝ alterius cā pꝛopter hoc ſicut finē dicimus venire ⁊ eſſe ⁊ fieri: ⁊ tūc cognoſcere magis ꝑpter quid venit. Si igit̄ ſe hȝ ſimiliter in aliis cauſis: ⁊ que ſūt ꝑpter quid. in his aūt quecūqȝ cauſe ſic ſiūt ſicut que eſt cuius cā ſic ſcimus maxime ⁊ i aliis. igitur tūc maxime ſcim⁹ quando nō āpli⁹ ſit hoc ꝙ̄ aliud ē. cū igitur cognoſcat̄ quidem ꝙ quattuoꝛ qui ſūt extra equales ſūt quoniā equitibiaꝝ adhuc deē ꝑpter quid. quia triangulus ⁊ hoc qđ ē figura recti linea. ſi aūt hoc non amplius pꝛopter quid aliud tunc marime ſcimus ⁊ vniuerſale autem tunc uel itaqȝ potioꝛ ē. Amplius quantocūqȝ vtiqȝ ſm ꝑtes ē in infinita cadit: uel aūt in ſimplex ⁊ finem: aut ſm ꝙ ſunt infinita nō ſunt ſcibilia: ſed ſm ꝙ ſunt finita ſcit illa ſūt. ſm itaqȝ ꝙ vniuerſalia ſūt magis ſūt ſcibilia ꝙ̄ q̄ ſūt ſm partē. demonſtrabilia ḡ magis ſūt vniuerſalia. Ex demr̄abilibus aūt magis ē demr̄atio. vnde cū magis vniuerſaliū minus ꝑticulariū ſimiliter eni magis ad aliquid ſūt. dignioꝛ ergo vniuerſalis ē ꝙ̄ quidē particularis ⁊ magis demonſtratio ē. Ampli⁹ ſi magis ꝓponēda ē ſm quā hoc ⁊ aliud ē ꝙ̄ ſm hoc ſolū cōgnouit. vniuerſale aūt hn̄s cognouit ⁊ ꝑticulare: hoc aūt vniuerſale nō ſciuit: quare ⁊ ſic vtiqȝ magis ꝓponenda erūt. Ampli⁹ autē ⁊ ſic vniuerſale. n. magis demr̄are ē ꝙ ē ꝑ mediū demonſtrare qū ꝓpinquius ſit in pꝛincipio. pꝛoxime autem eſt imediatum: hoc aūt eſt pꝛincipium. Si igit̄ que ex pꝛincipio eſt ea que nō eſt ex pꝛincipio que magis etiā ex pꝛīcipio ea que minus ē certioꝛ eſt demōſtratio eſt aūt huiuſmodi vniuerſalis magis dignioꝛ vtiqȝ erit vniuerſalis magis: ut ſi opoꝛtet demonſtrare. a. de. d. media ſūt in quibus ē. b. c. magis aūt ſurſum ſit. b. quare ſi per. b. vniuerſale magis ſed eoꝝ que dicta ſūt quedam logica ſūt. Maxime aūt māifeſtū ē ꝙ vniuerſalis magis ꝓpꝛia ſit quoniā ꝓpoſitionū hāc quidē habentes ſcim⁹ quodāmodo ⁊ poſterioꝛē ⁊ habemus potentiā. ut ſi aliquis cognouit ꝙ oīs triangulus habet angulos tres eq̄les duobus rectis ſciuit quodāmodo ꝙ iſocheles duobus rectis potētia ſit. ⁊ ſi non cognouit quidē ꝙ triāgulus ſit hanc hn̄s ꝓpoſitionē vniuerſale nullo modo cognouit neqȝ potentia neqȝ actu.

Capitulū. xxiiii.

Et vniuerſalis quidē intelligibilis ē ſȝ particularis in ſenſu ꝑficit̄ ꝙ vniuerſalis dignioꝛ ſit ꝑticulari tot nobis dicta ſū. ꝙ āt demr̄atiua ꝓbatiua hic māifeſtū ſit. Sit. n. demonſtratio dignioꝛ aliis eiſdem exiſtentib⁹ aut ex minoꝛibus qōnib⁹ aut ſuppoſitionibus aut ꝓpoſitionibus. ſi enim note ſint ſimiliter velocius cognoſcere ꝑ hec eſt hoc aūt appetibilius ē. Ratio aūt hui⁹ ꝓpōnis ꝙ melioꝛ ſit ex minoꝛibus vniuerſalibus ſic ē. ſi. n. ſimiliter erit cognita eē media pꝛiora aut notioꝛa: ſit eni ꝑ media demonſtratio eoꝝ que ſūt. b. c. d. ꝙ a in. e. ſit: altera vō ꝑ. b. c. ꝙ. a. in. d. ſit. Similiter igit̄ habet hoc ꝙ. a in. d. ſit ꝙ. a. in. e. ſit. ſed ꝙ. a. in. d. ſit pꝛius ē ⁊ cognoſcibilius ꝙ̄. a. in. e. ſcōm eni hoc illud demōſtrat̄. credibili⁹ aūt ē illud qđ ē ꝑ quid ⁊ que itaqȝ ꝑ minima erit demōſtratio: melioꝛ eſt aliis eiſdē exiſtentibus. vtreqȝ quidē igit̄ per tres terminos ⁊ ꝓpoſitiōes duas demōſtrant̄. ſed ⁊ hoc quidē eſſe aliquid accipit: illa vero ⁊ eſſe ⁊ non eſſe aliquid per plura itaqȝ quare indignioꝛ eſt. Amplius quoniam

UVA. BHSC. IyR_048_1

oſtenſū ē ipoſſibile ⁊ vtrāqʒ p̄uatiuaꝝ ꝓpō-
nū fieri ſyllogiſmū: ſed.vnā quidem oʒ huiuſ
modi eſſe: aliā v̄o quoniā eſt. Amplius iuxta
hoc oʒ hoc accipere p̄dicatiuaſ quidē augmē
tata demonſtratōe neceſſe ē fieri plures: pri-
uatiuas aūt impoſſibile eſt plures vna in om
ni ſyllogiſmo eſſe. ſit eniʒ in nullo eē.a.in qui
bus ē.b.in.c: autē ſit.b. Si igit̄ opus ē iteruʒ
augere vtraſqʒ ꝓpōnes mediū iniiciendū eſt
hꝰmōi ꝙ.a.b.ſit.d.ſʒ.b:c.ſit.e.e.qdē igit̄ ma
nifeſtū ē p̄dicatiuū eē.ſed.d.⁊.b. p̄dicatiuuʒ
quidē: ad.a.aūt tanq̄ priuatiuū ponit̄.d. qui
dem eni de oi.b.ſed.a.in nullo oʒ.d.eē. Fit
igitur vna priuatiua ꝓpō que ſē.a.d.idē autē
modus eſt in aliis ſyllogiſmis.ſemꝑ eni me-
diū quidē p̄dicatiuoꝝ terminoꝝ p̄dicatiuuʒ
in vtraqʒ ē: ſed priuationē in altera neceſſe ē
eſſe: quare hec vna fit ꝓpō.alie v̄o p̄dicatiue
Si igitur notiꝰ ē illud per quod demonſtrat̄
⁊ credibilius demōſtrat̄ aūt priuatiua quidē
per p̄dicatiuā: p̄dicatiua aūt per illā non de-
mōſtrat̄.prior ergo ⁊ notior ⁊ credibilior qū
ſit melior vtiqʒ erit. Amplius ſi principiuʒ
ſyllogiſmi ꝓpō vniuerſalis imediata ē: eſt au
tem in demonſtratiua affirmatiua: in priuati
ua aūt negatiua vniuerſalis ꝓpō. affirmati-
ua aūt negatiua prior ⁊ notior per affirmati-
uam.n.negatiua nota ē: ⁊ prior affirmatiua ē
ſicut prius ē q̄ꝫ non eſſe: q̄re potius ē princi-
piū demonſtratiue q̄ꝫ priuatiue. dignioribus
aūt principiis que vtit̄ dignior ē. Adhuc ⁊
principalior ē.ſine.n.demonſtratiua non eſt
priuatiua: ꝙ quidē cathegorica priuatiua di
gnior ſit manifeſtū ē. Ca.xxv.

Et ad impoſſibile ducente oʒ aūt ſcire
que differentia ſit ipſaꝝ. Si igit̄.a.in
nullo.b.ineſt.c.aūt oi.b.neceſſe eſt in
nullo.c.eſſe.a.aūt ſiquidē acceptis demon-
ſtratiua priuatiua erit demōſtratio. quoniam
a.in.c.nō erit. que v̄o ē impoſſibile ſic ſe hʒ ſi
opus eſt demr̄are ꝙ.a.in.b.nō ſit accipiēduʒ
eſſe.a.in.b.⁊.b.in.c. quare accidit.a.in.c.eē.
hoc autem ſit notū ⁊ certum ꝙ impoſſibile ē
eſſe: termini quidem ſimiliter ordinantur.
Differt aūt in quo ⁊ qualis ſit notior priua
tiua ꝓpō: vtꝝ igitur que eſt.a.b.non inē aut
a.in.c.non ineſt: cū igitur ꝯcluſio notior quo
niam non eſt ꝙ.a.b.eſt impoſſibile fit demō
ſtratio. cū autem in oi ſyllogiſmo ſit demon
ſtratiua eſt. natura autem prior eſt que eſt ꝙ
a.in.b.ſit q̄ꝫ.a.in.c. priora enim ⁊ notiora na
tura concluſione ſūt ex quibus eſt concluſio.
eſt aūt que eſt.a. quidem in.c.non eſſe cōclu
ſio.a.autem in.b.ex quibus eſt concluſio. nō
enim ſi contingit remoueri aliquid hec cōclu
ſio eſt illa autem ſunt ex quibus. ſed hoc qui
dem ex quo ſyllogiſmus eſt quod vtiqʒ ſic ſe
habet. Quod autem ut totū ad partem aut
pars ad totum ſe habet: ſed que ſunt.a.c.⁊.a
b.ꝓpoſitiones non ſic ſe habent ad inuicem
Si igitur ex notioribus ſit ⁊ credibilioribus
dignior eſt. ſunt autem vtreqʒ ex nō eſſe cre
dibiles: ſed hoc quidem ex priori: illa autem
ex poſteriori. prior ſimpliciter vtiqʒ erit ea q̄
eſt impoſſibile potior eſt priuatiua demōſtra
tio: quare ⁊ cuʒ hac dignior predicatiua. ma
nifeſtum eſt ꝙ adꝰ ea que eſt impoſſibile po
tior ſcientia eſt. Certior autem ſcientia eſt ⁊
prior quecunqʒ ipſius. quia ⁊ propter quid
eadem eſt: ſed non eſt ipſius quia extra eam
que eſt propter quid: ⁊ que non eſt de ſubie
cto illa que eſt de ſubiecto: ut arithmetica ar
monica: ⁊ que eſt ex minoribus ea que eſt ex
appoſitione: ut vnitas ſubſtantia ē ſine poſiti
one pūctū aūt ſubſtātia poſita hoc ex appo
ſitione vna aūt ſcīa ē que eſt vniꝰ generis q̄-
cūqʒ ex primis ꝯponit̄ ⁊ ꝑtes ⁊ aut paſſiōes
hoꝝ ſūt ꝑ ſe altera aūt ſcīa ē ab altera quorū
cūqʒ principia neqʒ ex eiſdē neqʒ ex alteris
ſūt. huiuſmodi āt ſignū ē qū idemōſtrabilia
veniāt.oʒ.n.ipſa in eodē genere eē his que d̄
mōſtrāt̄. ſignum aūt ē ⁊ huiuſmodi qū demō
ſtrabilia per ſe ipſa in eodem genere ſūt ⁊ ꝓ
xima. plures aūt demōſtrationes eē eiuſdeʒ
poſſibile ē ⁊ nō ſolū ex eodē ordine accipien
tium: ſed ſumēdo nō cōtinuū mediū: ut eoꝝ
que ſūt.a.b.c.⁊.d.⁊.ʒ. ſed ex altero: ut ſit.a.
trāſmutari in quo aūt.d.moueri. ſed.b.leta-
ri: ⁊ iteꝝ.i.quieſcere veꝝ igit̄ ē ⁊.d. de.b.⁊
a.de.b.predicari. letans.n.mouetur ⁊ quod
mouet̄ tranſmutat̄. iteꝝ ⁊.a.d̄.i.⁊.i.de.b.ve
ruʒ ē p̄dicari oīs.n.letās qeſcit: ⁊ qeſcēs trāſ
mutat̄: quare ꝑ altera media ⁊ nō ex eodē or
dine ſyllogiſmus ē: quare ⁊ neutrū de neu-
tro dici ꝯtingit medioꝝ. neceſſe ē.n.eidē ali
cui vtraqʒ ineſſe. itēdere āt ē per alias figu-
ras quot modis ꝯtingit eiuſdē fieri ſyllogiſ-
mum. Si eius quod ē a fortuna non eſt ſcien
tia per demonſtrationem. neqʒ eniʒ ſicut ne
ceſſariū ē: neqʒ frequenter quod ē a fortuna
ſed quod extra hoc ſit ſed demonſtratio al-
terius horum ē. omnis.n.ſyllogiſmus ē aut
per neceſſarias aut per eas que ſunt tanquā
frequenter propoſitiones. ⁊ ſiquidem propo
ſitiones neceſſarie ſunt: ⁊ concluſio neceſſa-
ria ē. ſi uero ſint ſic frequēter ⁊ concluſio hu
iuſmodi eſt: quar̄ ſi id quod eſt a fortuna ne
que ē ſicut frequenter neqʒ neceſſarium. ne
qʒ vtiqʒ ipſius erit demōſtratio. Ca.xxvi.

Eqʒ per ſenſum eſt ſcire. Si enim ⁊
eſt ſenſus talis quidem huiuſmodi
⁊ non huiuſmodi alicuius: ſed ſen
tire neceſſe eſt hoc aliquid ⁊ ubi ⁊ nunc.
Uniuerſale autem ⁊ in oibus impoſſibile
eſt ſētire. n̄.n.ē hᵒ nʒ nūc. n̄.n. vtiqʒ eēt vniuer
ſale. qd̄.n.ſꝑ ē ⁊ ubiqʒ ē vniuerſale eē. dicimꝰ

UVA. BHSC. IyR_048_1

Quoniā igit̃ demr̃ationes vniuerſales ſunt
has aūt nō eſt ſentire: manifeſtuȝ eſt ꝙ neqȝ
ſcire ꝑ ſenſū: ⁊ ſed māifeſtū ē quoniā ſi eſſet
ſentire triangulū duobus rectis equales ha-
bere angulos quererem⁹ vtiqȝ demonſtratio
nē ⁊ nō ſicut quidā fatentur ſciremus. ſentire
eni quidē neceſſe eſt ſingulariter: ſcia aūt eſt
in cognoſcendo vniuerſale. vnde ⁊ ſi in luna
eſſemus videremus obiectā terram nō vtiqȝ
ſciremus cām defectus. ſentiremus eni quo-
niā deficeret nūc ſed nō ꝑpter quid oio. non
eni eſſet vniuerſalis ſenſus ſed ex ꝯſideratio
ne antecedente hoc multotiēs vniuerſale ve
nantes demonſtrationē habem⁹. ex ſingula-
ribus. n. pluribus vniuerſale māifeſtū ē. vni-
uerſale aūt honorabilius eſt quoniā oſtendit
cām: quare de huiuſmodi vniuerſalis hono
rabilior eſt ſenſibus ⁊ cognitionibus quorū-
cūqȝ cā eſt: ſed de primis alia rō eſt. Manife
ſtū eſt igitur ꝙ īpoſſibile ſit ſentiendo ſcire
aliquid demr̃atoꝝ niſi iā aliquis ſentire hoc
dicat ſciam habere ꝑ demonſtrationē. ſūt tñ
quedā reducta ad ſenſus defectū in ꝑpoſitis
quedā. n. ſi nō videremus nō vtiqȝ querere
mus non tanq̄ ſcientes in videndo ſed tanq̄
hñtes vniuerſale ex eo ꝙ videā vt ſi vitrū ꝑ
foratū videremus lumen ꝑtranſiens: manife
ſtū vtiqȝ erit ⁊ ꝑpter quid ⁊ ſi ꝑpter id quod
videremus quidē ſeorſum in vtroqȝ uel vno
quoqȝ. Intelligere aūt ſimul ē quoniā in om
nibus ſic eſt. Ca. xvii.

Adē aūt principia eſſe oium ſyllogiſ
moꝝ: īpoſſibile ē primū quidē logice
ſpeculantibus. Hi quidē. n. veri ſunt
ſyllogiſmi: alii aūt falſi. Et ſi nanqȝ ſit veruȝ
ex falſis ſyllogizare: ſed ſemel hoc fit ut ſi. a.
de. c. verum ſit: mediū āt. b. falſum: neqȝ. n. a
in. b. ē neqȝ. b. i. c. ſed ſi hoꝝ media accipiāt
ꝑpōnū falſe erunt ex eo ꝙ oīs ꝯcluſio falſa
ex falſis ē: vera aūt ex veris. altere aūt ſūt ve
re ⁊ falſe: poſtea neqȝ falſe ex eiſdē ſūt. Eſt
eni falſas ab inuicē ⁊ ꝯtrarias ⁊ īpoſſibile ſi-
mul eē ut iuſticiā eē īiuſticiā: aut timorē ſȝ au
daciā ⁊ hoiem equū ⁊ bouē: aut equale maius
⁊ minus. ex oppoſitis aūt ſic ē. neqȝ. n. vero-
rum eadē ṗncipia oiuȝ ſunt. alia. n. multoruȝ
genere principia ſunt: neqȝ cōueniūt ut vni-
tates pūctis non ꝯueniūt. hec quidē eni non
hñt poſitionē aut illa hñt. neceſſe aūt ē i me-
dia ꝯuenire aut ad ſurſū aut ad deorſum aut
hos interius hr̃e: illos aūt exterius termioꝝ
ſed neqȝ coiuȝ principioꝝ pñt eſſe aliqua ex
quibus oia demonſtrabūtur. dico aūt cōmu-
nia ut oē affirmare ⁊ negare. genera. n. eoruȝ
ſūt altera ſūt ⁊ alia quidē in quantitatibus.
alia v̾o in qualitatibus ſunt ſolis cū quib⁹ de
monſtrant̃ ꝑ cōia. Amplius principia non
multo minora ſunt ꝯcluſionibus. principia q̄
dam. n. ꝑpōnes ſūt. ꝑpōnes aūt ſūt aſſūpti
termini aut īmiſſi ſūt: adhuc ꝯcluſiōes īfini-
te ſūt termini āt finiti. āpli⁹ ꝑicipia hec q̄dē
ex necitate: illa v̾o ꝯtingētia. ſic igit̃ i intētiōe
his hītis īpoſſibile ē eadē eē ꝑicipia. ampli⁹
ꝑicipia quidē alia eē aut finita qū īfinite ſūt
ꝯcluſiōes. Si v̾o aliter q̊ā mō dicat aliq̄ſ q̊
hec q̄dē geometrice: alia v̾o ſyllogiſmoꝝ. alia
aūt medicine quid vtiqȝ erit aliud q̊ dr̃ niſi
ꝙ ſūt ꝑicipia ſciaꝝ ſȝ eadē dicere deriſio eſt
quoniā eadē eiſdē eadē eēnt. oia. n. ſic ſūt ea
dē. at v̾o neqȝ ꝙ ē ex oib⁹ dm̃rare q̊libȝ hoꝝ
ē. nā hoc q̄rē oiuȝ ē eadē ꝑicipia. multū eni
inſipiēs ē neqȝ. n. i manifeſtiſ doctrinis neqȝ
in reſolutiōe poſſibile ē imediate. n. ꝑpōnes
ꝑicipia ſūt: altera āt ꝯcluſio accepta ſit ꝑpō
ne imediata. ſi āt dicit aliq̄s ꝑias imediatas
ꝑpōnes eē ꝑicipia vnū i vnoquoqȝ genere
eſt ſi vero neqȝ ex oib⁹ vt opus ē demōſtrari
q̊libet: neqȝ ſic ex altera: quare erūt vniuſ-
cuiuſqȝ ſcie altera. relinquit̃ igit̃ ſi ꝑxima ſūt
principia oiuȝ ſed ex his quidē hoc: ex illis
aūt illa. Manifeſtū aūt hoc eſt quoniam nō
ꝯtingit: mōſtrat̃. n. ꝙ altera principia gener̃
ſūt differentiū genere. ꝑicipia. n. duplicia ſt̃
ex quib⁹ ⁊ circa quid ex quib⁹ quidē igit̃ cō
munia ſūt: que aūt ſūt circa quid ꝑpria ſūt:
ut numerus magnitudo. Ca. xxviii.

Cibile aūt ⁊ ſcia differt ab opiabili ⁊
opione: quoniā ſcia vniuerſalis ⁊ ꝑ ne
ceſſaria ē Neceſſariū aūt nō ꝯtingit
aliter ſe habere. ſūt aūt quedā uera contingē
tia aliter ſe habentia. manifeſtū igit̃ eſt ꝙ cir
ca hoc ſcia nō eſt. eſſet. n. utiqȝ īpoſſibile ali-
ter ſe habere: poſſibilia aliter ſe haber̃: at ve-
ro neqȝ itellectus. Dico. n. itellectū ṗncipiū
ſcientie. neqȝ. n. ſcia eſt īdemōſtrabilis. hec
aūt opinio eſt imediate ꝑpoſitiōis. verus ē
n. itellectus ⁊ ſcia ⁊ opinio ⁊ q̊ per hoc dici
tur: quare relinquitur opinionē eē circa veꝝ
aut quidem falſū. ſed ꝯtingens eſt ⁊ aliter ſe
habere. hec aūt eſt acceptio imediate ꝑpoſi-
tionis ⁊ nō neceſſarie. ⁊ certū aūt eſt ſic ap-
parentibus: opinioqȝ. n. icertū eſt ⁊ natura
huiuſmodi eſt. Adhuc aūt nullus opinat̃ ꝑ
bare qū opinet̃ īpoſſibile aliter ſe habere ſȝ
ſcire licet aliquo quidē eē ſic ſed tñ nihil ali-
ter ꝑhibet tūc ꝑbare tāq̄ huiuſmōi quideȝ
opinionē eē ſed neceſſariū ſcietiā. qualiter
igit ē idem opinari ſcire ⁊ q̄re non erit opio
ſcia: ⁊ ſi quis poſuerit eē aut nihil ꝯtiger̃ opi
nari ꝯſequet̃ hᵒ quidē ſciēs. ille uero opinās
per media quouſque ad immediata veniat.
quare ſiquidē ille ſciuit ⁊ opinās ſciuit. ſicut
n. ⁊ qꝛ opinabilis eſt ⁊ ꝑpter quid hoc aūt
medium eſt: aut ut ſic quidem ſic arbitrabi-
tur nō ꝯtingentia aliter ſe habere ſicut hñt
diffinitiones per quas ſūt demr̃ationes non

UVA. BHSC. IyR_048_1

opinabiť ſed ſciet. Si aūt vera quidem eſſe
non tū hoc ipſis ineſſe ſubam ⁊ ſpeciem opi
nabiť ⁊ nō ſciet vere: ⁊ q2 ⁊ ꝓpter quid ſiqui
dem per īmediata opinabiť. Si vo nō ꝑ ime
diata ſolū ip̄m quia opiabitur: eiuſdē autem
opinio ⁊ ſcientia nō penitus eſt. Et ſicut fal
ſa ⁊ vera eiuſdem quodāmodo ē ſic ⁊ ſcia et
opinio eiuſdem: ⁊ opionem enī veram ⁊ fal-
ſam ſicut dicūt quidā eiuſdem eſſe incōueni
entia accidit appetere: aliaq3 non opinari qȯ
opinatur falſo. Ca.xxix.

Quoniā aūt idem multipliciter diciť ē
ſicut ꝯtingit. ē aūt ſicut non cōmenſu
ratā. n. eſſe diametrū vo incōueniens
opinari. ſed ꝙ diametros circa quā ſunt opi
niones idem ſic eiuſdez ē: ſed ꝙ aliquid erat
eſſe vnicuiq3 ſm rōnem ⁊ nō idem eſt. Simi
liter aūt ⁊ ſcia ⁊ opinio eiuſdem eſt: h̄ quidez
eni ſic aīal eſt ꝙ non ē ꝯtingere ſic eſſe aīal:
ſed illā quācunq3 eſt ꝯtingere ut ſi hoc qui-
dem qȯ vere hois illa vo hoīs ē quidem nō
aūt veri hois. idem. n. eſt quia hō hic aūt ſic
non idem. Manifeſtū aūt ex his eſt ꝙ neq3
opinari ſimul idem ⁊ ſcire ꝯtingit. ſimiliť. n.
vtiq3 habere opinionem aliter h̄n̄di ⁊ nō ali
ter idem eſſet qȯ vere nō ꝯtingit. In aliquo
enī vnūquodq3 eſſe ꝯtingit eiuſdem ſicut di
ctū eſt. ſed i eodem nihil ſic pōt eſſe: haberet
eni opionem ſimul: ut ꝙ hō eſſet ꝙ vere eſt
aīal. hoc. n. ſic ꝯtingere. Reliqua aūt quō
oportet diſtribuere in rōnem ⁊ intellectum ⁊
ſciam ⁊ artem ⁊ prudentiā ⁊ ſapiam hoc qȯ
quidem phyſice: illa vo ethice ſpeculationis
magis ſūt: Sollertia aūt eſt ſubtilitas q̄daz
in non ꝑſpecto tꝑe medii inueniēdi: ut ſi ali-
quis videns ꝙ ſplendorē ſemper habet a ſo
le luna ſtatim intellexit: ꝓpter quid hoc ſit:
quia ꝓpter id ꝙ illuſtrať a ſole aut diſputan
tem cum diuite cognouit quoniā accōmoda-
tus ē: aut ꝓpter id quod amici ſunt quia ini-
mici eiuſdem ſunt. omnes. n. cauſas medias
videns cognouit ⁊ vltimas. ſplendidū eſſe a
ſole ſit in quo. a. lucere a ſole. b. luna. c. ieſt āt
lune quidem. c. ipſi ineſt. b. quod eſt lucere a
ſole ipſi aūt. b. a. quod eſt hoc eſſe ſplendidū
a quo ſplendor: quare ⁊ ipſi. c. a. per. b.

Explicit liber p̄mus poſteriorum
anale. Ariſtotelis.

Incipit liber ſecundus poſte-
rioꝝ anale. Ariſ. Ca. j.

Q Ueſtiones
aūt ſūt eq̄les nūero
quecunq3 vere ſci-
mus. Querimus au
tem quattuor: quia:
propter quid: ſi eſt:
quid eſt. Cum qui-
dem enim vtꝝ h̄ aut
hoc ſit querimus in
numeꝝ ponentes vt
vtꝝ ſol deficiat aut non ipſū quia querimus.
Signū ē inueniētes. n. quia deficiet pauſaui
m⁹ ⁊ ſi in p̄ncipio ſcirem⁹ q2 deficeret nō q̄re
rem⁹ vtꝝ qū aūt ſciam⁹ ip̄m q2 ip̄m ꝓpť qd
querim⁹: vt ſcientes q2 deficit luna ⁊ q2 mo-
uetur terra ꝓpter quid deficit ⁊ ꝓpter qd ter
ra moueť querim⁹ h̄ quidē. igiť ſic intelligiť.
Quedā āt alio mō querimus: ut ſi ē aut non
ē centhaurus aut deus: hoc āt ſi ē aut nō eſt
ſimpliciter dico: ſed nō ſi albū ē aut nō. Co
gnoſcētes aūt q2 ſūt quid ē querim⁹. ut quid
igiť ē de⁹ aut quid ē hō. que quidē igiť queri
m⁹ ⁊ q̄ īueniētes ſcimus hoc ⁊ tot ſūt. Que
rim⁹ āt qū queram⁹ q2 aut ſi ē ſimpliciť vtꝝ
ſit mediū ipſi⁹ aut n̄. Qū aūt querim⁹ cogno
ſcētes aut q2 ē: aut ſi ē aut i parte aut ſimplici
ter: iteꝝ ꝑꝑ qd querim3. aut quid ē tūc queri
mus qd ſit mediū. Dico aūt q2 aut ſi ē i ꝑte
aut ſimpliciter. In ꝑte quidē igiť utꝝ deficit
luna aut augeť. ſi. n. ē aliquid aut nō ē aliqd i
huiuſmōi īquirim⁹. ſimpliciť aūt ē ſi ē aut nō
ē luna aut nox. Cōtingit itaq3 i oīb⁹ q̄ōnibus
querere: aut ſi ē mediū: aut qd ē medium. cā
quidē. n. mediū ē: i oīb⁹ āt hoc queriť vt utꝝ
luna deficiet vtꝝ ſit aliquid mediū aut nō. p⁹
hoc ſciētes q2 ē quid igitur hoc ſit querimus
cā. n. ipſi⁹ eē nō hoc aūt hoc: ſ3 ſimpliciter ſb
iectū aut nō ſimpliciter. ſ3 aliquid hoꝝ q̄ ſūt
ꝑ ſe aut ſm accn̄s mediū ē. Dico aūt ſimpli-
citer quidē ſub iectū ut lunā aut terram aut
triāgulū. quid āt ē de fectū eq̄litatē īequalita
tē ſi i medio terre ſit aut n̄. i oib⁹. n. his ē: ma
nifeſtū ē ꝙ idē ſit qȯ quid eſt ⁊ ꝓpter quid ē
Ampli⁹ quid ē defectus p̄uatio luminis a lu
na a terre obiectu ꝑꝑ quid ē d̄fect⁹ aut ꝑꝑ qȯ
deficit luna defectū luminis oppoſita terra.
qd ē armōia. i. ꝯſonātia rō numeroꝝ i acuto
graui ꝑꝑ qd ꝯ̄ſonat acutū graui ꝑꝑ id qȯ rō-
nē h3 nūeroꝝ acutū ⁊ graue vtꝝ ſit i nūeris
rō ipoꝝ accipiētes āt q2 ē qd igiť ē rō. Ca. ii.

Quod aūt medii ſit qō oñdiť: quātocū
q3. n. mediū ſenſibile ē. querimus nō
ſentiētes vt defectū ſi ē. Si vero eſſe-
mus ſuꝑ lunā nō vtiq3 quereremus nō ꝙ ſi
ſit n̄ ꝙ ꝑꝑ quid ſ3 ſimul māifeſtū eēt vtiq3. ex
eo. n. ꝙ ſētim⁹ ⁊ uniuerſale nobiſ factū ē ſciť.
Senſus quidē qȯ nō obiiciť ⁊ māifeſtū enī

UVA. BHSC. IyR_048_1

ẽ qđ nũc deficit. ex his aũt vniuerſale vtiqȝ
factũ ẽ. ſicut igitur diximus qđqd ẽ ſcire idẽ
ẽ ⁊ ꝓpter quid ẽ: hoc aũt aut ẽ ſimpliciter ⁊
nõ eoꝝ que inſũt aliquid ẽ aut que inſunt ut
quoniã duo recti ſũt: aut quoniã maius aut
quoniã minus ẽ: quod quidẽ igitur oĩa que q̃
runtur medii q̃ſtio ſit manifeſtũ ẽ.

Capitulũ. iii.

Quomodo aũt qđquid ẽ demonſtreť ⁊
quis modus introductiõis: ⁊ qd ẽ dif
finitio: ⁊ quoꝝ dicemus opponentes
p̃mũ de ipſis. p̃ncipiũ aũt ſit futuroꝝ ꝙ que
vere ſit magis ꝓpriũ habitis rõnibus. Dubi
tabit. n. aliqs vtꝝ ſit idẽ ⁊ ƀm idẽ diffinitiõe
ſcire ⁊ demr̃atione ſcire aut ĩpoſſibile. Diffi-
nitio quidẽ. n. qđquid ẽ ſcire videť. qđ autȝ
quid ẽ eſſe vniuerſale ⁊ p̃dicatiuũ ẽ. Syllo
giſmi aũt ſũt alii quidẽ p̃uatiui: aut non vni
uerſales ſicut in ſecũda quidẽ figura p̃uatiui
oẽs ſũt. In tertia v̾o non vniuerſales: poſtea
neqȝ eoꝝ q̃ ſũt i p̃ma figura oĩuȝ ẽ diffinitio
ut ꝙ oĩs triangulus duobꝰ rectis eq̃les hȝ.
huiuſmodi aũt rõ ẽ: quoniã ſcire demr̃are ẽ
demr̃ationẽ habere: q̃re ſi in talibus demon
ſtratio ẽ manifeſtũ ẽ qđ nõ erit ipſoꝝ ⁊ diffi
nitio. Scit. n. vtiqȝ aliquis ⁊ ƀm diffinitionẽ
nõ hñs demr̃ationẽ nihil ꝓhibet non ſimul
habere. ſufficit aũt fideſ ⁊ ex inductiõe. nihil
enĩ aliqñ diffiniẽtes cognoſcemus neqȝ eoꝝ
que ꝑ ſe ſũt: neqȝ que ſũt. n. ƀm accñs. Am
plius ſi diffinitio ſubſtantie quedã ẽ cognitio
huiuſmodi manifeſtũ ẽ ꝙ non ſint ſubſtan-
tie.

Ca. iiij.

Quod quidẽ igiť nõ eſt diffinitio oĩſ cu
ius ẽ ⁊ demonſtratio manifeſtũ ẽ. que
autẽ cuius eſt diffinitio nõ ꝙ oĩs ẽ de-
monſtratio aut nõ. vna quidẽ iam rõ ⁊ đ hac
eadẽ ẽ vnius. n. inquantũ vnius vna eſt ſcien
tia: quare ſi vere ſcire demonſtrabile eſt ſciaȝ
habere accidet quoddã ĩpoſſibile diffinitio-
nem. n. hñs ſine demonſtratione ſciret. Am
plius p̃ncipia demonſtrationũ diffinitiones
ſunt quaꝝ nõ eſſe demonſtrationes mõſtra-
tũ eſt p̃us. aut erũt p̃ncipia demonſtratiua ⁊
principioꝝ principia: ⁊ hoc in infinitũ abibit
aut primaꝝ diffinitiones erũt indemonſtra-
biles. Sed vtꝝ ſi non oĩs eiuſdẽ ſed cuiuſdã
eiuſdẽ ſit diffinitio ⁊ demonſtratio: aut ĩpoſ
ſibile ſit. Non. ẽ demonſtratio cuius eſt diffi
nitio: diffinitio quidẽ ipſius quid ẽ ⁊ ſubſtan
tie ẽ. ſed demõſtrationes videnť oẽs ſuppoſi
tionẽ ⁊ accipiẽtes qđ quid ẽ: ⁊ ut mathemati
ce quid vnitas: ⁊ quid impar: ⁊ alie ſil̃iter.
Amplius oĩs demõſtratio aliquid de aliquo
demonſtrat: ut quia ẽ aut non ẽ. in diffinitiõe
aũt nil alteꝝ de altero p̃dicať: ut ꝙ aĩal đ bi-
pide: neqȝ de hoc aĩali neqȝ de plano figura:
neqȝ enĩ planũ ẽ figura neqȝ figura planum.

Capitulũ. v.

Amplius alterũ ẽ qđ quid eſt. ⁊ q̃a eſt
demr̃are. diffiniti q̃dem igiť qđ qd eſt
oñdit. ſȝ demr̃atio q̃ ſi eſt h̾ đ h̾ aut ñ
alteriꝰ aũt altera demr̃atio eſt niſi ſit tanꝙ q̃
dã ꝑs totiꝰ. hoc aũt dico quoniam oñſũ eſt ꝙ
iſocheles duobꝰ rectis. Si oĩs oñſus eſt triã
gulꝰ: ꝑs. n. eſt h̾: h̾ aũt totũ hoc aũt ad ĩuicȝ
nõ ſe hñt ſic. ⁊ q̃ eſt ⁊ qd eſt. nõ. n. alterũ eſt
alteriꝰ ꝑs. manifeſtũ itaqȝ eſt ꝙ neqȝ cuiꝰ eſt
diffinitio oĩs ſit demr̃atio neqȝ cuiꝰ oĩs ſit de
mr̃atio huiꝰ oĩs ſit diffinitio: q̃re oĩo eiuſdȝ
nulliꝰ ꝯtingit hr̃e vtrũqȝ. Manifeſtũ igiť ẽ
ꝙ neqȝ diffinitio eſt demr̃atio neqȝ idȝ erũt
neqȝ altꝰuȝ i alťo ⁊ nãqȝ ſub̾a ſil̃iter ſe habere
h̾ qdȝ igiť vſqȝ h̾ oppoſita. ipſiꝰ ãt qd ẽ vtrũ
ſyllogiſmꝰ ſit aut demr̃atio ẽ aut ñ ſic̃ rõnem
ſuppoſuit ſyllogiſmꝰ quidẽ. n. aliqd de aliquo
demr̃at ꝑ mediũ. ſed. qd ẽ eẽ ꝓp̃ũ ẽ ⁊ i eo qđ
quid eſt predicatur hic aũt neceſſe ẽ cõuerti.
Si. n. a ipſi. c. ẽ propriũ manifeſtum ẽ quod
⁊. a. ipſi. b. ⁊ hoc ipſi. c. quare omnia ſunt ad
inuicem. At v̾o ⁊ ſi a. i eo qđquid eſt in oĩ. b.
⁊ uniuerſaliter. b. đ oĩ. c. in eo quodquidem
dicitur neceſſe ẽ ⁊. a. in eo quod quid eſt p̃di
cari de. c. ſi uero aliquis non accepit ſic redu
plicãs nõ neceſſe ẽ. a. i eo qđqd ẽ de. c. p̃dica-
ri: neqȝ đ quibus. b. i eo qđquid ẽ: ipſũ ãt qđ
quid eſt vtraqȝ habebit hoc: erit itaqȝ ⁊. b. đ
c. i eo qđquid ẽ. Si igiť qđquid ẽ ⁊ qd erat eẽ
vtraqȝ hñt. i medio erit prius qđ quid erat
eẽ: ⁊ oĩo ſi ẽ mõſtrať qui d ẽ hõ ſit. c. hõ. a. v̾o
qđquid ẽ ſiue aĩal bipes ſiue aliquid aliud ſi
igiť ſyllogizať neceſſe ẽ đ. b. a. oĩ predicari: ⁊
huiſmõi aũt erit alia media rõ: quare ⁊ hoc
qđqd ẽ hõ oȝ i duabꝰ ꝓpoſitiõibꝰ p̃mis ⁊ im
mediatis terminis ꝯſiderare. Maxie autȝ
mãifeſtũ ẽ qđ diciť ſic ꝑ ꝯuerſionẽ demõſtrã
tes qd ẽ aĩa ⁊ qd ẽ hõ. aut aliud qdlibet eoꝝ
q̃ ſũt qđ ẽ ex p̃ncipio petũt: ut ſi aliquis diffi
niat aĩam eẽ eãdẽ eiuſdẽ cãm viuẽdi hoc aũt
numeꝝ ſe ipſũ mouẽtẽ neceſſe ẽ aĩam repete
re ꝙ uere ẽ eſſe numeꝝ ſeipſũ mouẽtẽ: ſic ſi
cut idẽ. No. n. a. b. ⁊ hoc. c. erit i ipſo. c. a. qđ
quid erat eẽ: ſȝ veꝝ erat dicere ꝙ erit ſolũ: ne
qȝ ſi eſt. a. qđqd ẽ ⁊ de. b. predicari oĩ. nã aĩa
lis eẽ p̃dicať de hõis eẽ ſicut ⁊ dicimꝰ oẽȝ ho
minẽ eẽ aĩal ſȝ nõ ſic ſicut unũ ẽ eẽ. Si quid
igiť nõ ſic accipiat nõ ſyllogizať ꝙ. a. ſit in. c.
i eo qđquid erat eſſe i ſubſtãtia. Si v̾o ſic ac-
cipiat tũc prius erat accipiẽs ꝙ i. c. ẽ i eo qđ
quid eſſe. b. quare neqȝ demonſtratũ ẽ. quid
n. erat i pricipio accepit At v̾o neqȝ ꝑ diuiſi-
onẽ i eo qđquid ẽ ſyllogizare ſicut i reſolutio
ne circa figuras dictũ ẽ: nequaꝙ. n. neceſſe
ẽ illã rẽ qũ hoc ſint. ſȝ neqȝ ſicut ĩducẽs đmõ
ſtrat. nõ. n. oȝ ꝯcluſionẽ ĩterrogare. neqȝ cui
concedendo eſſe ſed neceſſe ẽ eſſe qum ſint

UVA. BHSC. IyR_048_1

illa ꝛ ſi non dicat reſpondēs:ut hō aīal ē aut
inaīatū:poſtea accepit aīal non ſyllogiʒatū ē.
Jtē oē aīal aut greſſibile aut aquatile:ꝛ ſi ac-
cepit greſſibile hominē totū aīal greſſibile hꝰ
nō neceſſe ē ex dictis ſed accepit hoc. differt
āt nihil in multis aut ī paucis ſic dicere idē ē
non ſyllogiſticus quidē vſus fit ſic ꝓcedenti
bus ꝛ de ꝯuenientibus ſyllogiʒare.qd.n.pro
hibet hoc veꝝ quidem oē eſſe de homine nō
tn̄ qḋ quid eſt neqꝫ qḋ quid erat eſſe oñdēs.
Amplius quid ꝓhibet aut apponere aliquid
aut auferre aut excellere ſubſtantias. hꝰ igit
dimittant quidē Contingit aūt ſoluere in ac
cipiendo in eo qḋ quid eſt oīa.ꝛ quid ē conſe
quenter diuiſionē facere que ſicut prius ꝛ ni
hil relinquere:hoc aūt neceſſariū eſt. Jndi-
uiduū enim ſpecie oportet eſſe. ſed ſyllogiſ-
mus tamen nō ineſt ſed vere ſi alio modo co
gnoſcere facit:ꝛ hoc quidē non ē incōueniēs
neqꝫ enim inducens fortaſſe demonſtrat ſꝫ
tamen oſtendendū aliquid.ſyllogiſmū auteꝫ
non dicat ex diuiſione dicens diffinitionem.
ſicut enī in ꝯcluſionibus q̄ ſine mediis ſūt ſi
aliquis dicat quoniā his exiſtentibus neceſ-
ſe eſt hoc eſſe ꝯtingit īterrogare ꝓpter quid
ſic ꝛ in diuiſiuis terminis quid eſt homo aīal
mortale bipes habēs pedes ſine pennis pro
pter qḋ ſm̄ vnāquāqꝫ appoſitionē.dicet eniꝫ
demonſtrabis diuiſionē ſicut opinat ꝙ om-
ne aīal aut mortale aut īmortale ſit. huiꝰmōi
aūt ratio non oīs eſt diffinitio: q̄re ꝙ̄uis di-
uiſione diuiſionē demonſtrauerit ſed diffini
tio non ſyllogiſmus eſt.

Capitulū.vi.

Ed vtꝝ ſit demonſtrare quod quid ē
ſm̄ ſubſtantiā ex ꝯditione accipiente
qḋ quid erat eſſe quod eſt ex his que
ſunt in eo qḋ quid ē ꝓpriis.hec aūt in eo qḋ
quid eſt ſola ꝓpriū eſt oē.hoc.n.eē illi aut ite
rū accepit quodquid erat eſſe:ꝛ in hoc neceſ
ſe eſt.n.per mediū mōſtrare. Amplius ſicut
neqꝫ in ſylogiſmo accipit quodquid ē ſyllogi
ʒare. Semꝑ enī totū aut pars ē ꝓpō ex q̄bus
eſt ſyllogiſmuſ.ſic neqꝫ quodquid eſt oportet
eſſe in ſyllogiſmo.ſed ſeorſū hꝰ appoſitis eſſe
ꝛad dubitantem ſyllogiʒatum eſt aut nō eſt
hoc contradicere quoniā hic erat ſyllogiſmꝰ
ꝛ adhuc ꝙneqꝫ quid erat eē ſyllogiʒatū ē quo
niā hoc.n.poſitū eſt nobis vtiqꝫ quodquid
erat eſſe q̄renecē ē ſine eo qḋ qd ē ſyllogiſmꝰ
aut ꝙ quid erat eē ſyllogiʒare aliquid. et ſi ex
ꝯditōe alia demōſtret ut ſi malo īeſt diuiſibile
eē ī ꝯtrario aūt ꝯtrarii oē ī quibꝰ ē contrariū
bonū aūt ꝯtrario malo ꝛ indiuiſibile diuiſi-
bili.Eſt itaqꝫ bonū eſſe indiuiſibile ꝛ hꝰ acci-
piens quodquid erat eē demonſtrat. Accipe
aūt ad demōſtrationē qḋquid erat eē alteruꝫ
tantū ſic ꝛ in demonſtrationibus ē quoniam

ē hoc de hoc ſed nō ipſū:neqꝫ cuius cā ē ipa
rō ꝛ cōuertit. Ad vtroſqꝫ aūt ꝛ ſm̄ diuiſionē
demonſtrantē ꝛ ad ſic ſyllogiſmū ē eadē op
poſitio ꝓpter quid ē hō aīal bipes greſſibile
ſed n̄ aīal ꝛ bipes. Ex acceptis enī neqꝫ vna
neceſſitas ē vnū fieri qḋ p̄dicat ſed vtiqꝫ idē
erit hō ꝛ grāmaticus ꝛ muſicus. Qualiter.n
diffiniēs demr̄abis ſubſtantiā: aut qḋquid ē
neqꝫ enī ſicut demōſtrans ex certis eſſe ma
nifeſtū faciet qḋ neceſſe ē qū ſint illa alterum
eſſe aliquod demonſtratio enim hec eſt: ne
qꝫ demonſtrabis ſicut inducens per ſingula
qū manifeſta ſint:quoniā oē ſic cui nō aliter
ē nō quid ē demōſtrat:ſed quoniā ē aut nō ē.
Quis igitur ē modus relictus.nō.n.mōſtra
bit ſenſu aut digito.

Capitulū.vii.

Amplius aūt quō mr̄abit qḋquid ē ne
ceſſe eſt eniꝫ quodquid eſt homo aut
aliqḋ quomodolibet ſcire qa ē.qḋ.n.
n̄ ē nullꝰ ſcit quoniā ē ſꝫ qd ſignificat diffini
tio quidem aut nomē qum dico tragelaphus
quid aūt eſt tragelaphus impoſſibile ē ſcire
at uero ſi demonſtrabilis quid eſt ꝛ quia eſt
ꝛ qualiter eadē ratiōe mōſtrabit. Diffinitio
n.quoqꝫ vnū aliquid ꝛdemōſtratio ē.id aūt
quodquid eſt hō ꝛ eſſe hominē aliud eſt. Po
ſtea ꝛ per demōſtrationē dico neceſſariū eſ-
ſe omne demonſtrare quia eſt niſi ſubſtātia
ſit eſſe aut ſi nulla ſubſtantia eſt:non enim ē
genus ꝙ ē demōſtratio vtiqꝫ erit quodquid
eſt:quod uere ꝛ nunc faciunt ſcientie. Quid
enim ſignificat triāgulus accepit geometra
quodquid autem eſt dmonſtrat.quid igitur
monſtrabis diffiniēs quid ē uel quia ut triā-
gulum ſciens itaqꝫ aliquis diffinitionem qḋ
quid eſt ſi eſt nō ſciet.ſed īpoſſibile ē manife
ſtum autem ē ſm̄ nunc modos terminorum
ꝙ nō demōſtrāt diffiniētes quia ē. Si enim
ꝛ ē ex medio aliquod equale ſed ꝓpter quid
ē diffinitur.ꝛ propter quid eſt circulus.eſſet
enim vtiqꝫ ꝛ montis enei dicere ipſam neqꝫ
enim ꝙ poſſibile ſit eē quod dicitur qum aſ-
ſignantur termini: neqꝫ quod illud ē cuiꝰ di
uiſione eſſe diffinitionem.ſed ſemper licꝫ di
cere propter quid. Si ergo diffiniens dmō
ſtrat.aut quid eſt autem quid ſignificet no
men ſed nō ē nullo mō eiꝰ quodquid eſt erit
vtiqꝫ diffinitio ratio nominis idē ſignificās
ſed inconueniens eſt.primū quidem ꝛ nō ſb
ſtantiarum vtiqꝫ eēt ꝛ eorum que non ſunt.
ſignificare.n.ē etiam que n̄ ſunt. Amplīꝰ dif
finitiones omnes ratiōes eſſent.eēt.n.utiqꝫ
nomen ponere cuilibet ratiōi:quare omnes
terminos vtiqꝫ diſputemꝰ ꝛ alias diffinitio
ſit. Amplius neqꝫ vna ſcientia demr̄at utiqꝫ
ꝙ hoc nomen eius quodquid eſt ſignificat.
neqꝫ diffinitiones igitur huius aſſignāt Ex

UVA. BHSC. IyR_048_1

his igitur neque diffinitio neq̄ ſylogiſmus veri exiſtens neq̄ eiuſdem ſyllogiſmus ⁊ diffinitio eſt. Adhuc aūt ꝙ neq̄ diffinitio nihil demonſtrant neq̄ demōſtrant̄ neq̄ qd̓ qd ē neq̄ diffinitione neq̄ demōſtratione cognoſcere eſt.

Capitulum. viii.

Tex aūt ſpeculādum eſt quid horum dicitur bene ⁊ quid nō bene: ⁊ quid ſit diffinitio ⁊ eius qd̓ quid eſt. nūquid quodāmodo eſt demōſtratio aut diffinitio aut nullo mō. quoniā aūt ſicut diximus idē ſcire qd̓ quid eſt ⁊ ſcire cauſam ipſiꝰ ſi eſt. Ratio autē huius eſt quoniā eſt aliqua cauſa ⁊ hoc aut eadē aut alia eſt: ſi vtiq̄ alia eſt aut demōſtrabilis aut indemōſtrabilis ē. ſi igit̄ eſt alia ⁊ cōtingit demonſtrare neceſſe eſt mediā cām eſſe ⁊ in figura prima demonſtrari. vniuerſaleq̄ eni ⁊ p̄dicatiuū eſt qd̓ demōſtrat̄. vnus quidem igitur modus exquiſitus per aliud qd̓ qd eſt monſtrare. ⁊ horu enim eſt quod qd neceſſe eſt medium eſſe qd eſt ⁊ ꝓpriorum ꝓpriū. q̄re hoc qdem mediū monſtrabit. illud v̓o nō mōſtrabit eoꝝ q̄ quidem erant eſſe eiuſdem rei. hic qdem igitur modus ꝙ nō ſit demōſtratio dictu eſt prius ſed ⁊ logicus ſyllogiſmus ipſius qd̓ qd eſt. Quo aūt modo cōtingat dicemuſ dicētes iterum ex principio. ſicut enim ꝓpter qd q̄rimꝰ habentes. q2 aliquando autem ⁊ ſimul manifeſta fiunt: ſed neq̄ prius propter qd poſſibile eſt cognoſcere q̄ꝙ q2 manifeſtum eſt ꝙ ſimiliter ⁊ quod qd erat eſſe non ſine q2 eſt. Impoſſibile eni eſt ſcire qd eſt ignorātes ſi eſt: hꝰ autem ſi eſt aliquando qdem ſm accn̄s habemus: aliquādo vero habētes qd̓ qd eſt ipſiuſ rei: ut tonitruū quoniam ſonus qdē nebulatū eſt ⁊ defectū quoniā p̄uatio q̄daz luminis ē: ⁊ hominē quoniā animal quoddā ē: ⁊ animā quoniā ſeipſum mouēs: ſed q̄cunq̄ qdez ſm accidens. ſcimus quia ſunt neceſſe nullo modo habere ſe ad quod eſt: neq̄ eni ſcimꝰ quia ſunt. querere autem qd eſt nō habentes quia eſt nihil querere eſt. Secūdum quecunq̄ aūt hēmꝰ q̄rere q2 ē qd ē facile ē q̄rere: quēadmodū habemus q2 ē ſic hēmꝰ ⁊ ad id qd ē quorum igitur habemus aliq̄d ipſius quod qd eſt: primū qdem ſit defectus in quo. a. luna in quo. c. oppoſitio terre in quo. b. vtrum qdem igitur deficit aut nō. b. querere eſt. Secūdum quecūq̄ aūt habemus quidem facile eſt: q̄re quēadmodum quia eſt habemus nō qdem aut non ē hoc aūt nihil differt querere q̄ꝙ ſi ē rō ipſius ⁊ ſi ſit hoc ⁊ illud dicimus eē aut q̄lis ꝯdictionis ē rō utꝝ habēdi duos rectos aut nō habendi. Qū aūt inueniamus ſimul: q2 ⁊ propter qd ē ſcimus ſi per media ſit ſi v̓o nō q2 ꝓpter qd aūt nō. Sit igit̄ luna. c. defectus. a. lunā plenā vmbrā nō poſſe facer̄ nullo noſtru medio exn̄te manifeſto in quo b. Si igit̄ in. c. eſt. b. qd̓ ē lunā nō poſſe facer̄ vmbrā qum nullus nr̄m medio ſit. In hꝰ autē a. qd ē deficere: q2 deficit qdem manifeſtu ē: ſed propter qd nōdum et quia defectus eſt qdem ſcimus qd aūt eſt neſcimus. Cum manifeſtum aūt eſt: quia. a. in. c. ſit ſed propter quid ē querere. b. eſt querer̄ quid eſt vtrū ſit obiectio aut cōuerſio lune: aut extinctio: hec aūt eſt rō alterius termini vt in his que ſunt ipſius. a. eſt enim defectus obiectio qd eſt tonitruū: ignis extinctio in nube. ſit nubes. c. tonitruū. a. extinctio ignis. b. In. c. igitur nubes eſt. b. extinguit̄ eni in ipſa ignis. hoc autem eſt. i. ſonus ⁊ eſt ratio ipſius. a. b. primi termini. Si autem iterum huius aliquid medium ſit ex reliquis erit rōnibus. Sicut quidem igitur accipit̄ quid eſt ⁊ ſit notum dictū ē: quare ſyllogiſmus quidem ipſius quid eſt nō ſit neq̄ d̓mōſtratio manifeſtū tamē ē per ſyllogiſmū ⁊ demōſtratiōe: quare neq̄ ſine demōſtratiōe eſt cognoſcere quid eſt cuiꝰ eſt cauſa aliqua: neq̄ eſt d̓mōſtratio ipſius ſicut ⁊ in opiniōibuſ diximꝰ. Eſt aūt quorūdā quidem quedam altera cauſa quorūdam autem non eſt.

Capitulum. ix.

Iffinitiōes quidē ſꝫ ſpēs facte nullum habēt mediū quo demōſtrent̄ ſed diffinitiōes ſm materiā facte poſſūt haber̄ mediū q̄re manifeſtū ē quoniā eoꝝ que ſūt quidē alia quidem ſine medio ⁊ p̄ncipia ſūt q̄ ⁊ eſſe ⁊ q2 ſūt ſupponer̄ oꝫ aut alio mō manifeſta facere quod uere arithmeticꝰ facit: ⁊ nāq̄ quidē vnitatē ſupponit: ⁊ q2 eſt ſed habētiū mediū quoꝝ eſt quedā altera cā ſubſtātie ⁊ ipſius eſſe eſt ꝑ demōſtratiōe ſicut dictū eſt oñdere nō qd̓ quid eſt demonſtrātes. Diffinitio aūt quoniā quidē rō ipſiꝰ qdē māifeſtū quonia aliq̄ rō ipſius qd̓ qd ē ſignificat nomē: aut erit rō altera noīa ponēſ vt quid ſignificās quid eſt ſm ꝙ triāgulꝰ eſt ꝙ vero habētes q2 ē querimus ꝓpter quid ē difficile aūt eſt ſic accipere que nō ſcimus: q2 ſunt. cā aūt prius dicta eſt difficultatis: q2 neq̄ ſi eſt: neq̄ ſi nō ſcimus ſed aut ſm accidēs Ratio aūt vna eſt duplex: hoc quidē cōiūctō eſt ut que eſt ilias. Alia v̓o vnū de vno oſtendens nō ſm accidens. rō aūt vna quidē igit̄ terminus eſt termini que dicta eſt. Alia uero terminus eſt ratio demonſtrans ꝓpter quid eſt: q2 p̄ma quidem ſignificat quoniā eſt. demōſtrāt āt nō. Que v̓o poſterius eſt manifeſtum eſt quoniā erit ut demōſtratio eius qd̓ quid eſt poſitiōe differens a demōſtratione. Differt eni dicere id qd̓ tonat: ⁊ quid eſt tonitruum: dicit eni ſic quidem ꝓpter id qd̓ exti-

UVA. BHSC. IyR_048_1

guitur ignis in nubibus. Quid tonitruũ eſt quare eadẽ ratio alio modo dicitur: ⁊ ſic quidem demõſtratio continua ſic aũt diffinitio. Amplius eſt terminuſ continuus ſonus i nubibus. hoc aũt eſt que eſt ipſius qd ẽ demonſtratiõis cõcluſio. Que aũt in medio diffinitio eſt ipſius quid eſt indemonſtrabilis: vna uero ſyllogiſmus ipſi⁹ quid eſt caſu differẽs a demonſtratiõe. Tertiũ aũt eſt que eſt ipſi⁹ quid eſt cõcluſio. Manifeſtũ igit̃ ex dictis ẽ ⁊ q̃liter eſt ipſius qđ quid ẽ demõſtratio: ⁊ quõ nõ eſt ⁊ quoꝝ ẽ ⁊ quoꝝ nõ. Ampli⁹ aũt diffinitio quot modis dicitur ⁊ qualiter qđ quid eſt demõſtret̃. ⁊ quõ nõ ⁊ quorum eſt ⁊ quorum non eſt.

Capitulum. x.

Hhuc autem ⁊ ad demõſtratiõem qũo ſe hꝫ. ⁊ quõ cõtingat ⁊ quõ ñ Quoniã aũt ſcire opinamur cũ ſcim⁹ cãm: cãe autem quattuor ſũt vna quidẽ qđ qd erat eſſe. vna uero qum hec ſit neceſſe eſt hoc eẽ. altera aũt aliquid p̃mo mouit. Quarta vero cauſa cuius oẽs he per mediũ mõſtrant̃. ⁊ h̊ eni ꝙ qum ſit hoc neceſſe eſt eẽ. vna quidem ꝓpoſitiõe accepta nõ eſt duabus aũt ad minus hoc aũt qum vnũ mediũ habeãt hoc igitur vno accepto cõcluſiõem neceſſe eſt eſſe. Manifeſtũ aũt eſt ⁊ ſic ꝓpter quid rectas i medio circulo quo exñte recta ẽ. ſit igit̃ recta in quo. a. duoꝝ rectoꝝ in quo. b. que ẽ in medio circulo in quo. c. a. igit̃ rectã eſſe in. c. q̃ ẽ in medio circulo cã. b. eſt hoc enim ipſi. a. equale eſt. qđ uero ẽ. c. ipſi. b. duarum eni rectarũ mediũ ẽ. Exñte igit̃ medio duaꝝ r̃ctarũ. a. in. c. eſt. hoc aũt erat in ſemicirculo rectã eẽ: huic aũt idẽ ẽ qđ quid erat eẽ cuꝫ hoc ſignificaret rõne. at v̊o ⁊ ipſius qđ quid erat eſſe cã monſtrata eſt media. Hoc aũt ꝑꝑ qd medoꝝ bellum factum eſt athenis. que cauſa eſt preliari athenĩẽſes quoniã in ſardoſ cõmiſerunt. ꝓpter hoc enim motũ eſt p̃mum ſit bellum in quo. a. prius cõmittẽs. b. athenienſes. c. eſt igit̃. b. in. c. prius eſt committere atheniẽſibus. a. autem in. c. debellant eni prius iniuſtos. eſt itaqꝫ in. b. a. debellari p̃us incipiẽtes. b. aũt prius in atheniẽſibus: prius enim inceperũt mediũ itaqꝫ hec cã eſt medium mouẽs: quorũcũqꝫ enim cã eſt ꝓpter aliquid ut ꝓpter quid ambulat ut ſanus fiat: illud ꝓpter id qđ ſaluet ꝓpter qđ poſt cenam oportet ambulare ⁊ cuiuſ gr̃a oꝫ nihil differt ambulare poſt cenã in quo. c. nõ eminere cibos in quo. b. ſanari in quo. a. ſic igitur i eo qui poſt cenam ambulat eſſe facere nõ ſupeminere cibos iuxta os ventris. ⁊ hoc eſſe ſanum. vident eni ineſſe ipſi ambulare qđ ẽ. c. b. qđ eſt nõ eminere cibos. In hoc aũt quod ſanatiuũ eſt. que igit̃ cã ẽ in. e. qđ. a. ſit ꝓpter quid ẽ. ſit. b. nõ eminere cibos. hoc aũt ẽ ſic illius rõ. a. eni ſic demõſtrabit ꝓpter quid. b i. c. ẽ quoniã hoc ẽ ſanari. Oportet aũt commutare rões ⁊ ſic magis vnaqueqꝫ apparebit. generatiõem aũt ecõtrario hic ⁊ in cauſis ſ̃m motũ ibi quidẽ eni mediũ oꝫ primum fieri. hoc aũt ipſum. c. vltimũ: vltimũ aũt eſt propter quid eſt.

Capitulum. ij.

Ontigit ãt idẽ ⁊ vnũ ⁊ qd ẽ ⁊ ꝑꝑ qd ẽ: ⁊ ex nec̃itate ut per lucerne pellẽ: lumen ⁊ vnaqueqꝫ ex neceſſitate diſgredit̃ qđ in parua eſt partibilius ꝑ maiores poros: ſic quidem ignis fit diſgrediendo ⁊ ꝓpter aliquid vt nõ offendam⁹ ita qꝫ ſi eſſe contingit ⁊ fieri contingit ſicut ſi tonat extracto igne neceſſe eſt ſiſire ⁊ ſonare. Et ſi eſt quẽadmodũ pythagorici dicũt minarũ cã his qui ſunt in tartaro q̃tenus time ãt: plurima autẽ huiuſmodi ſũt ⁊ maxime in his que natura ſubſiſtere ⁊ conſtãtibus hoc qđ ꝓpter hoc nã fecit. alia uero ex neceſſitate. Neceſſitas aũt duplex ẽ hoc quidẽ enim ſ̃m naturã ⁊ motũ ſicut lapis ex neceſſitate ⁊ ſurſum ⁊ deorſũ defert̃ ſed nõ ꝓpter eandẽ neceſſitatẽ ſed in his que ſũt ab intelligẽtia. alia quidẽ nequaꝙ̃ ſunt ab eo qđ ꝑ ſe fruſtra ẽ: ut domus aut effigies neqꝫ ex neceſſitate ſũt ſed ꝓp̃ hec: alia uero ſũt a fortuna: ut ſanitas ⁊ ſalus. Maxime aũt in quibuſcũqꝫ cõtingit. ⁊ ſic ⁊ aliter cũ nõ a fortuna generatio ſit: quare finis bonus propter aliquid fit: ⁊ aut natura aut arte. a fortuna aũt nihil propter aliquid fit. eadẽ aũt cã eſt ſ̃m ſubſtãtiã ⁊ in his que fiunt ⁊ factis ⁊ futuris q̃ v̊e eſt his que ſũt. Media eni cã eſt in his que ſũt que ẽ ipſis aũt que fiũt que fit: factis aũt facta ⁊ futuris futura: ut ꝑꝑ qd factus eſt defectus ꝑꝑ qd qđ i medio facta ẽ terra. fit autem ꝑꝑ id qđ fit. erit aũt ⁊ ꝑꝑ id qđ erit i medio ⁊ eſt propter id quod eſt ſimiliter ⁊ quid eſt cryllus. Accipiatur igitur quoniaꝫ aqua denſata eſt aqua. c. denſata in quo. a. cauſa media. in quo. b. defectus caloris penitus eſt igitur in. c. quidem. b. in hoc autem denſatum eſſe quod eſt i quo. a. Fit autẽ cryſtallus cum fiat. b. factũ eſt. a. facto. b. erit auteꝫ futuro. b. ſiquidẽ cã ⁊ cuius eſt cã ſimul fiunt qum fiant ⁊ ſunt qum ſint ⁊ in eo qđ factũ ẽ ⁊ in futuro ſimiliter eſt.

Capitulum. xii.

N his aũt que nõ ſimul ſũt nũqd ſũt in continuo tꝑe ſicut videt̃ nobis alias alioꝝ cãs eẽ hoc eſt facti eſſe altera facta ⁊ futura futuri. eius aũt qđ fit ſi aliquid antea factum eſt. Eſt igit̃ a poſterius facto ſyllogiſm⁹ p̃ncipiũ igit̃ horum

UVA. BHSC. IyR_048_1

eſt que facta ſunt vnde ⁊ in his que fiũt ſimi
liter ẽ: a priori aũt nõ eſt: ut quoniã hoc factũ
ẽ q₂ hoc poſterius factũ eſt ⁊ in futuro ſimili
ter: neq₃ eni infiniti aut finiti erit tp̃is: quare
quoniã hoc veꝝ eſt dicere factũ eſſe: hoc ve-
rũ ẽ dicere factũ eſſe poſteriuſ. In medio au
tem falſum eſſe dicere hoc iam altero facto
eadem aũt ratio eſt ⁊ in futuro neq₃ quoniaꝫ
hoc factũ ẽ hoc erit. Mediũ eni ſimul geni-
tuꝫ oportet eſſe factoꝝ factũ: futuroꝝ võ fu
tuꝝ cũ his que fiũt fieri cum his que ſũt eẽ
ſed futuꝝ eſſe ⁊ eſſe nõ contingit eſſe ſimul
genitũ. Amplius eni neq₃ infinitũ contingit
eſſe tempus mediũ neq₃ finitũ. falſum enim
erit dicere in medio. Speculãdũ ergo quid
eſt contingens: ut poſt id qđ factũ eſt fit fieri
in rebus. Aut manifeſtũ eſt ꝙ non eſt conti-
nuum cum facto eſſe qđ fit. neq₃ eni factum
quꝫ poſt facto eſſe. termini eni ſut ⁊ athomi
ſicut neq₃ pũcta ad iuicẽ ſũt copulata neque
que facta ſũt. vtraq₃. n. indiuiſibilia ſũt neq₃
igiť qđ fit cum eo qđ factũ eſt ꝑꝑ id. Quod
quidem eni fit diuiſibile eſt qđ aũt factũ eſt i
diuiſibile eſt. ſicut igitur linea ad punctuꝫ ſe
habet, ſic id qđ ad fit qđ factum eſt: ſunt eniꝫ
infinita facta in eo qđ fit. Magis aũt mani-
feſtum in vniuerſalibus de motu oportet di-
cere de his. de eo quidẽ igitur qđ quõ cuꝫ eo
qđ cõſequẽter ſic ſe habeat media cauſa intã
tum acceptũ ſit. Neceſſe eni ⁊ in his mediaꝫ
⁊ p̃mã ⁊ ſine medio eſſe: ut. a. factum eſt quo
niã. c. factũ eſt: ante aũt eſt. a. p̃ncipium igiť
ẽ. c: ꝓpter id qđ ꝓximũ eſt ipſi nunc qđ ẽ p̃n
cipiũ tẽporis. ſed. c. factũ eſt quoniã. d. factũ
eſt. d. igitur qum fiat. a. neceſſe eſt factũ eſſe.
Cauſa aũt eſt. c. d. eni facto. c. neceſſe eſt. c.
factum eſſe. c. aũt facto neceſſe ẽ. a. prius fu-
iſſe. Si aũc accipieſ aliqđ mediũ ſtabit alicui
ĩmediatũ: aut ſemꝑ extra eadem ꝓpter infi-
nitũ. non eni cõtinuũ factũ cum facto quem
admodũ dictũ eſt: ſed incipere tãtũ neceſſe ẽ
a medio ⁊ ab ipſo nunc p̃mo. ſimiliter autem
⁊ in eo qđ erit. Si eni verũ eſt dicere quoni
am erit. d. neceſſe eſt prius veꝝ dicere. quo-
niã. a. erit. huius aũt cã eſt. c. ſiquidem enim
d. erit p̃us. c. erit. ſi vero. c. erit priꝰ. a. erit: ſi
militer aũt erit deciſio infinita ⁊ in his. non
eni ſunt talia que erũt cõuenĩetia ad inuicem
p̃ncipiũ auteꝫ ⁊ in his ĩmediatũ. ſine medio
accipiendũ eſt: Habẽt aũt ſic ſe ⁊ in operibꝰ
ſi facta eſt domus neceſſe eſt deciſos eẽ lapi-
des ⁊ factũ eẽ hoc ꝓpter quid eſt quoniã ne
ceſſe eſt fundamẽtũ factũ eẽ. ſine eni funda-
mẽto ⁊ nõ domus facta ẽ. Si uero fundamẽ
tũ ẽ prius lapides eẽ factos neceſſe eſt. Iteꝝ
ſi erit domus ſimiliter prius erũt lapides. d
mõſtranť aũt per mediũ ſimiliter. erit eni fũ
damentũ prius. Quoniã aũt videmꝰ in his
que fiunt circulo quandã generatiõem eẽ ⁊
contingit hoc eẽ. Si eni cõſequãť ad inuiceꝫ
mediũ ⁊ termini. in his eni conuerti eſt oſtẽ
ſum eſt aũt hoc in prioribus ꝙ cõuertanť cõ
cluſiões: circulo aũt eẽ hoc eſt. In opibus au
tem videť ſic. depluta. n. terra neceſſe ẽ vapo
rem fieri: hoc aũt facto nubẽ hac vero facta:
neceſſe eſt terrã deplutã eſſe. hoc aũt erat ex
p̃ncipio: quare circulo circuiuit. Qum enim
vnũ hoꝝ qđlibet eſt alterum eſt: ⁊ qum illud
eſt alteꝝ eſt ⁊ qũ hoc primũ. Sunt aũt que-
dã quẽ fiunt vniuerſaliter ſemꝑ quidem ⁊ in
omni aut ſe habent aut fiunt: alia uero ſemꝑ
quidem non ſed ſicut frequenter ſunt ut non
ois homo maſculus ſed eſt ſicut frequenter.
taliũ igiť neceſſe eſt ⁊ mediũ ſicut frequenť
eſſe neceſſe ergo eſt mediũ ſicut frequenter
eẽ oẽ. Si eni. a. de. b. p̃dicať vniuerſaliter: ⁊
b. de. c. vniuerſaliter neceſſe eſt ⁊. a. de. c. ſem
per ⁊ de oĩ p̃dicari. hoc eni erat vniuerſaliť
⁊ de omni ⁊ ſemꝑ: ſed ſuppoſitũ eſt ſicut fre-
quenter eẽ: neceſſe ergo eſt mediuꝫ ſicut fre
quẽter eẽ qđ eſt in quo ẽ. b. erũt igiť ⁊ eoꝝ q̃
ſũt frequenter p̃ncipia ſine medio quecunq₃
frequenter ſunt ſic ſũt aut fiunt.

Capitulum. iꝫ.

Quomodo igiť qđ quid eſt iter ter-
minos aſſignatũ ẽ: ⁊ q̃liter demõ
ſtratio aut diffinitio ſit ipſius aut
nõ dictũ ẽ prius. Quõ aũt oꝫ venari in eo qđ
qd ẽ venãtia nũc dicamꝰ. Eoꝝ igiť que iſunt
vnicuiq₃ quedã extẽdũť in plus nõ tñ erunt
extra genus. dico aũt in plus eẽ quecũq₃ iſũt
quidẽ vnicuiq₃ vniuerſaliter. at võ ſꝫ ⁊ alii ut
ẽ aliqd qđ oĩ trinitati ineſt ſed ⁊ non trinitati
ſicut qđ ẽ ⁊ ẽ in plus trinitati ſꝫ ⁊ nõ nũero ſꝫ
impar ineſt oĩ trinitati ⁊ ẽ in plus: ⁊ nãq₃ ip-
ſis qnq₃ ineſt ſꝫ nõ extra genus. qnq₃ eni nu
merus eſt ipar: nullũ aũt impar eẽ numeruꝫ
eſt. huiuſmõi aũt accipiẽda ſunt vſq₃ ad hoc
quouſq₃ tot accipiãť. quoꝝ vnũqđq₃ quideꝫ
in plus ſit: oĩa aũt nõ ſunt in plus. hãc eni ne-
ceſſe eſt ſbam rei eẽ ut trinitati oĩ ineſt impar
nũerus p̃mus vtrobiq₃ ⁊ ſicut qđ eſt nõ mẽ-
ſurari numero ⁊ ſicut nõ cõponi ex numeris
hoc itaq₃ iã trinitas eſt impar numerus pri-
mus ⁊ ſic primo horum eni vnũqđq₃. aliud
quidem in paribus oĩbus ineſt: vltimũ auteꝫ
dualitati oĩa aũt nulli. Quoniã autẽ oñſum
eſt nobis in ſuperioribus ꝙ neceſſaria qdeꝫ
ſunt in eo qđ quid eſt p̃dicant ia. vniuerſalia
aũt neceſſaria ſũt: in trinitate auteꝫ ⁊ in vno
quoq₃ alio ſic accipiũť i eo qđ quid ẽ accepta
ſic aũt erit ex neceſſitate quidẽ trinitas hoc.
ꝙ aũt ſubſtãtia ſit ex his manifeſtuꝫ eſt. Ne
ceſſe aũt eſt niſi hoc eẽt trinitati vt genus ali
quod eẽ hoc autem eẽ nominatũ aut non no
minatum. erit igitur in plus q̃ꝫ trinitati ineẽ

UVA. BHSC. IyR_048_1

conceſſum eſt enim huiuſmodi eē genus qȯ eſt ſm potentiam in plus eſt. Si itaq; nulli inerunt alii ꝙ athomis trinitatis: hoc vtiq; erit trinitatis eē ſupponif. eſt eni; qȯ eſt ſba vni⁹cuiuſq; eē que eſt in illi⁹athomis vltimū predicamētum. quare ſimiliter ⁊ alii cuilibet ſic demonſtratiuoꝝ eidem eē inerūt. Cōgruum autem eſt cum totum aliquod aliquis negocief departiri genus in athoma ſpecie prima ut eſt numerus in trinitatem ⁊ dualitatē poſtea ſic illoꝝ diffinitiōes accipere tentare ut recte linee ⁊ circuli ⁊ anguli poſt hoc accipiendum quid genus ſit: vtrū quantitatis ſit aut qualitatis ꝓprias paſſiōes ſpeculari per cōia prima. cōpoſitis enim ex athomis cōueniētia ex diffinitiōibus erūt manifeſta ꝓpter quod principium eſt oiu; diffinitionū quod ſimplex eſt ⁊ ſimplicib⁹ per ſe ineſſe cōueniētia ſolis: aliis aūt ſm illa. Sed diffinitiones que ſunt ſm dr̄ias vtiles ſūt in his vt ſic adeamus ſicut tamē demonſtrāt dictu; eſt in ꝓoribus. utiles autem ſūt vtiq; ſic ſolū ad colligendum qȯ quid eſt ⁊ videf vtiq; nil vtile ſ; mox videnf accipere omnia tanꝙ ſi ex pn̄cipio acceperit aliquis ſine diuiſione. Differt aūt aliquod prius ⁊ poſterius p̄dicamētorū p̄dicari vt eſt dicere aīal māſuetū bipes: q: ⁊ bipes aīal māſuetū eſt. Et iteꝝ ex hoc differentia eſt huiuſmodi vt qȯlib; eſſe vnū ſic neceſſe eſt diuidentē repetere. Amplius aūt ad nil relinquendū in eo quod quid eſt ſic ſolūmō cōtingit: cum enim primū accipiatur genus ſiquidē alicuius inferioꝝ aliquā diuiſionē accipiat nō incidet oē nihil ut non oē aīal aut totū pennatum eſt aut diuiſu; pennis ſ; pennatū aīal eſt oē huiuſmodi differētia hoc eſt prima aūt eſt differētia aīalis i quā omne animal incidit. Similiter autē eſt in vnoquoq; aliorum ⁊ in his que extra gen⁹ ⁊ que ſub ipſis ſunt ut in aue in qua eſt oīs auis ⁊ in piſce in quo eſt oīs piſcis. ſic igitur ꝓcedit oīs ambulans quid eſt ſcire quādo nil relictū eſt aliter autē relinquere eſt neceſſe ⁊ non ſcire. Nihil autē oportet diffinientē ⁊ diuidētē oīa ſcire que ſunt. ⁊ tamē impoſſibile quide; dicūt eſſe differentias cognoſcere que ſunt ad vnū qȯq; nō cognoſcētē vnūqȯq;. ſine autē differētiis nō ē vnūqȯq; ſcire. a quo eni n̄ differt idem eē huic a quo aūt differt alterum ab h̄ Primum quidem igitur hoc falſū eſt: nō eni ſm oēm differētiā alteꝝ ē. multe eni ſunt differentie in eadē ſpecie ſed nō h; ſubſtātiā neq; per ſe. Poſtea ſi accipiātur oppoſita ⁊ ſm differētiā ⁊ cū oē incidat hinc aut inde ⁊ accipiat in altero qȯ querif eſſe. ⁊ hoc cognoſcit nihil differt ſcire aut neſcire in quibuſcunq; p̄dicāf de aliis differre. manifeſtū enim quoniā ſi ſic vadens veniat i hoc quoꝝ nō ā pli⁹ eſt differētia habebit rōne; ſubſtātiē. Omne autē incidere in diuiſionē ſi ſint oppoſita quibus nihil intereſt nō eſt r̄petitio. neceſſe enim eſt omne in altero ipſorum eſſe ſiquide; illi⁹ differentia eſt.

Capitulum. xiiii.

Ad probādum autē terminū p diuiſiones tria oportet coniecturari accipientē p̄dicātia i eo qȯ quid eſt ⁊ hoc ordinare quid primum aut ſecundum ⁊ quoniam hec ſunt. Eſt autem horum vnū primum per id quod poſſumus ſicut ad accidens colligere quoniā eſt ⁊ p gen⁹ probare. Ordinare autem ſicut oportet ſi primum accipiat. hoc autem erit ſi primum accipiatur quod omnibus inheret. illi aute; non omnia neceſſe eſt enim aliquod eſſe huiuſmodi. accepto autem hoc erit idem in omnibus inferioribus modus. Secundum autem alioru; primum erit ⁊ tertium habentium. remoto enim quod eſt ſurſum continuum aliorum p̄mum erit ſimiliter aute; eſt ⁊ in aliis. Qȯ autem omnia hec ſint manifeſtu; eſt ex hoc qȯ recipimus primum quidem ſm diuiſionem quoniā eē eſt aut hoc aut illud. Eſt autē hoc ⁊ iterum totius differentia a toto nil differre ſpē amplius hoc. manifeſtum enim ē quoniam neq; plus hoc apponitur. omnia enim in eo ꝙ quid eſt accipiunf: horum neq; deficere nihil: aut eni genus aut differentia vtiq; eſſet. Genus quidem igitur eſt primum ⁊ cū differentiis prius acceptum eſt: differentie autem omnes continenf: nō eni amplius ſūt vltima ſpecie enim differret ⁊ vltimum: hoc autem eſt dictum ⁊ non differre.

Capitulum. xv.

Querere autem oportet intendēte; in ſimilia ⁊ in differentia. primum quidem oīa idem habent: poſtea iterum in alteris que in eodem quidem genere ſunt in illis: ſunt autem ipſis quidē idē ſpecie. illorum autem alteri. Qum autē i his accipiaf quidem habeant omnia idem ⁊ in aliis ſimiliter. In acceptis iterum ſimiliter intēdendū ſi idem ſit quouſq; in vnam cōueniant rōnē hec autem erit diffinitio. Si vero nō vadit in vna; ſed in duas aut plures: manifeſtum eſt ꝙ vtiq; non eſt vnu; aliquod ꝙ queritur ſed plura. ut qum dico ſiquid ē magnanimitas querimus intendendum eſt in quoſdam magnanimos quos ſcimus ꝙ habeant vnum omnes inquantum ſunt huiuſmodi vt magnanimus alcides eſt: aut achilles aut aiax quid vnum omnes habent non tolerare iniuriam hoc quidem dimicauit: ille uero inſaniuit: h̄ āt interfecit ſeipſum. Iterum idem eſt in alteris ut in alexandro ⁊ ſocrate ſi iam indifferentes proſperitati ⁊ im-

UVA. BHSC. IyR_048_1

proſperitati hec duo accipiens intendendo quid idem commune habet: aut impaſſibilitas que eſt circa fortunas aut non tolerantiã iniuriarum. Si uero nullum ſit due ſpecies vtiqꝫ erũt magnanimitatis ſemper enim eſt omnis diffinitio vniuerſalis. non eniꝫ in quodam oculo dicit ſanabile medicus: ſed aut in omni aut in ſpecie determinans. Facilius eni eſt ſingulare diffinire ꝙ vniuerſale. vnde oportet ex ſingularibus in vniuerſalia aſcendere: nãqꝫ equiuocationes latẽt magis in vniuerſalibus ꝙ i differẽtibus ſpecie. Sicut in demõſtrationibus oportet ſyllogizari eẽ: ſic ꝛ in terminis certũ. hoc autem erit ſi ꝑ ea que ſingulariter dicũť ſit in vnoquoqꝫ genere diffinire ſeparatim: ut ſimile nõ omne ſed in coloribus ꝛ figuriſ ꝛ acutũ quod in voce eſt: ꝛ ſic neceſſe i re timentẽ ne equiuocatõ contingat. Si autem neqꝫ diſputare in metaphoris: neqꝫ quecũqꝫ dicũť i metaphoris diſputare enim neceſſe erit in metaphoriſ ut habeamus autẽ ꝓpoſita: eligere oportet deciſiones ꝛ diuiſiões. Sic aũt eligere ſubiectuꝫ genus cõe oĩum cõſimiliũ ut ſi aĩalia ſũt que ꝯſiderantur qualia oĩ aĩali inſunt. Acceptis aũt his reliquoꝝ oĩ qualia inherent vt ſi hic eſt auis qualia inhereant omni aui ꝛ ſic ſemper ꝓximo. Manifeſtum eni ꝛ quoniã habebimus iam dicere ꝓpter quid inſunt inherẽtia his que ſũt ſub cõi vt ꝓpter quid hoĩ aut equo inſunt: ſit aũt aĩal in quo. a. b. aũt inherentia oĩ aĩali. in quibus aũt ſunt. c. d. e. ſint quedã aĩalia: manifeſtũ igitur eſt ꝓpter quid eſt. b. in. d. ꝓpter. a. eniꝫ ſimiliter ꝛ in aliis ꝛ ſemꝑ in aliis deorſum eadem rõne: nũc quidem igiť ſm ea que aſſignanť cõia noĩa dicimus. Oportet aũt nõ ſolũ cõſiderare ſed ꝛ ſi aliud aliquod accipiť cõe accipiẽtes ſi aliqb⁹ hoc ĩhereat ꝛ qualia hoc ſequãtur: ut cornua habẽtia hoc hr̃e ventreſ latos nõ vtrobiqꝫ dicentes eſſe. Iterum cornua habere quedam ſequũtur manifeſtũ ꝓpter quid eſt i illis qȯ diciť ꝓpter id ſunt ꝙ cornua habent. Amplius alius modus eſt ſm analogũ eligere vnũ idem nõ eſt accipere qȯ oportet vocare ſepion ꝛ ſpinam ꝛ os. ſũt aũt que ſequũť ꝛ hoc tã quã natura vna huiuſ mȯ exiſtente: eadẽ autem ꝓpoſita ſũt que quidẽ idẽ mediũ habẽt. Amplius ut quoniã oĩa ꝯ̃rius ſtatus: horuꝫ aũt quedã genere ſũt eadeꝫ quecunqꝫ habẽt differẽtias ex quo alioꝝ aut aliter ſũt vt ꝓpť quid echo: aut propter quid forma apparet ꝛ ꝓpter quid iris oĩa eni hoc vnũ ꝓpoſituꝫ ſũt genere: oĩa eni repcuſſio ſũt ſed ſpecie altera. Alia aũt ex eo ꝙ mediũ quidem ſub alterum differũt ꝓpoſitoꝝ vt propter quid nilus finiente menſe magis fluit propter id qȯ vernior eſt finis menſis. propter quid auteꝫ eſt vernior finis menſis: propter id ꝙ luna deficit. hoc quidem primum ſic ſe habent ad inuicem.

Capitulum. xvi.

E cã autẽ ꝛ cuius eſt cã dubitabit aliquis nũquid ꝛ cũ cãtuꝫ eſt ꝛ cã eſt: ut ſi folia fluũt aut deficit luna ꝛ cã deficiẽdi ꝛ folia cadendi erũt: ut ſi hui⁹ eſt lata habere folia: deficiẽdi aũt terrã eẽ in medio. ſi. n. non alia aliqua erit cã ipſoꝝ ſiue cũ cã ſit ſimul ꝛ cauſatum eſt vt ſi in medio ẽ terra deficit: aut ſi latũ folium eſt fluit: ſi aũt ſic eſt ſimul itaqꝫ erunt: ꝛ ſi demonſtrẽť ꝑ alterã. ſit eni foliũ fluere in quo. a. latũ aũt folium in quo. b. vitis uero in quo. c. ſi aũt in. b eſt. a. omne eniꝫ latũ folium folio fluit. in. c. aũt. b. oĩs vitis eſt latũ foliũ: in. c. igiť. a. oĩs enim vitis folio fluit: cã aũt eſt. b. medium. Sed quoniã latis foliis vitis ſit eſt propter id quod folio fluit demonſtrare. Sit eni. d. q dem latum folium. e. autem folio quidẽ flueť vitis uero in quo. ꝫ. in. ꝫ. igiť eſt. e. qȯ eſt folio fluit. oĩs enim vitis in. e. aut. d. oẽ. omne eniꝫ fluens folio latũ eſt folium: oĩs enim itaqꝫ vitis latum eſt folium. cã aũt eſt folio flueť. Si autem non contingit cãs eẽ ad inuicem: cauſa eni prius eſt eo cuius eſt cã ꝛ deficiendi q dem cã eſt terrã eſſe in medio nõ eſt cã ꝺficere. Si igiť quidem per cãm eſt dmõſtratio ꝓpter quid eſt. ſi uero nõ per cãm ipſius: quia quoniã in medio eſt cognouit ꝓpter quid autem non. Qȯ aũt nõ deficere cauſa ſit in medio eẽ ſed hoc deficiẽdi cauſa manifeſtuꝫ eſt. In rõne enim deficiendi eſt qȯ eſt in medio q̃re manifeſtũ eſt ꝙ per hoc illud cognoſciť ſed nõ hoc per illud aut contingit vnius plures cauſas eſſe. ꝛ nãqꝫ ſi eſt idem de primis pluribus ꝑdicari: ſit. a. in. b. primo eſſe: ꝛ i. c. alio primo: ꝛ hoc ſit in. d. ꝛ. c. in. e. c. vtiqꝫ. a. in. d. ꝛ. e. cauſa autem eſt in. d. quidem. b. in e. autem. c. quare cum cauſa ſit neceſſe eſt rẽ eſſe ſed res cũ ſit non neceſſe eſt quidem ꝙ ſit cã: cãm quidem neceſſe eſt eẽ: nõ tamẽ oẽꝫ Aut ſi ſemꝑ eſt vniuerſale propoſitũ ꝛ cauſa quidẽ totum eſt: ꝛ cuius eſt cã vniuerſaliter ut folio fluere in toto quodã determinatum eſt ꝛ ſi ſpecies ipſius ſint ꝛ vniuerſaliter igiť aut plantis: aut huius plantis: quare mediũ equale oportet eſſe in his ꝛ cuius eſt cauſa ꝛ conuerti: ut propter quid arbores folio fluũt Si ergo ꝓpter denſitateꝫ huiuſmodi ſiue folio fluit arbor oportet eſſe denſitatẽ: ſiue dẽſitas eſt non in qualibet ſed in arbore folio fluente. Utrum autem contingit non eandẽ cauſam eiuſdem in omnibus ſed alteraꝫ aut non aut ſiquidem per ſe demonſtretur: aut non ſed ſm ſignum aut accidens non poteſt autem eſſe. ratio eni vltimi mediũ. ſi vero nõ

UVA. BHSC. IyR_048_1

ſic eſt contingit: eſt autem ⁊ cuius cauſam in quo conſiderare ſm accidens non tamen videntur propoſita eſſe: ſi autem non ſimiliter ſe habebit medium ſiquidem equiuocū ⁊ equocum medium eſt. ſi uero ſicut in genere ſit ſimiliter ſe habebit: ut propter quid cōmutabiliter eſt analogum. Alia enim eſt cauſa in numeris ⁊ in lineis ⁊ eadem inquantum aūt linea eſt non eadem eſt: inquantum autē habens augmenta huius eadem ſicut in omnibus. Similem autem eſſe colorem colori ⁊ figuram figure aliam cauſam eſſe: equiuocum enim eſt ſimile in omnibus: hoc quidem eſt fortaſſis ſm analogiam habere latera equalia ⁊ equales angelos. In coloribus autem vnū ſenſum eſſe aut aliquod aliud huiuſmodi: ſꝫ ꝗ̄t analogiā eiuſdem ſunt ⁊ medium ſe habet ſm analogiam.

Capitulum. xvii.

Habet autem ſic conſequi cauſam adinuicem ⁊ cuius eſt cauſa ⁊ in quo eſt cauſa. Unumqđqꝫ quidem accipienti ⁊ cuius eſt cauſa ⁊ cauſa in plus ē vt in quattuor equales qui ſunt extra in plus ſunt quam in triangulis aut quadrangulis: in omnibus autem ⁊ in equalibus. quecunqꝫ enim quattuor rectis equales que ſunt extra ⁊ medium ſimiliter eſt. eſt autem mediuꝫ ratio primi termini ex quo omnes ſcientie ſūt per diffinitiones. ut folio fluere ſimiliter ſequitur vitem: ⁊ excellit ficum ſed non omnia ſed equalium eſt. Si uero accipiat aliquis p̄mum medium ratio fluendi foliū eſt. erit. n. primum quidem quod in altera mediuꝫ quoniam huius ſunt omnia: ſit huius medium quoniam ſuccus denſatur aut aliquid huiuſmodi quid autem eſt folio fluere denſari in cōtactum ſeminis ſuccum. In figuris autē ſic aſſignabit querentibus conſecutiōem eſſe ⁊ cuius eſt cauſa. Sit enim. a. quidem in. b. oī b. autem in vnoquoqꝫ eorum que ſunt. d. b. quidē vniuerſaliter vtiqꝫ in ipſis erit. d. hoc autem dico vniuerſale quod non cōuertitur. omnia aūt conuertūtur ⁊ excedunt. In ipſis igitur eſſe cauſa ipſius. a. b. eſt. oportet itaqꝫ a in plus q̄. b. extendi. ſi vero non quid magis erit cauſa hoc illius. Si ergo in omnibuſ e. eſt. a. erit aliquod vnum: illa omnia aliud a. b. ſi enim nō quomodo erit dicere: quoniā in quo eſt. e. ſit. a. omni in quo autem. a. non omni ſit. e. ꝓpter quod enim erit aliqua cauſa: ut. a. ſit in omnibus. e. ſi itaqꝫ que ſunt. d. erunt aliquod vnum conſiderari oportet: ⁊ ſit. c. Contingit igitur ⁊ plures cāſ eſſe eiuſdem ſed non eiuſdem ſpecie: ut longe vite eē quadrupedia cauſa eſt non habere choleraꝫ volatilia autem ſicca eſſe aut aliqua alia. Si autem in athomo non ſtatim veniūt nō ſolū vnū medium eſt ſed plura ⁊ cauſe alures ſūt Et qualis eſt cauſa mediorꝫ que ad vniuerſale prima eſt: aut que ad ſingularꝭ ſingulariſſimum manifeſtum igitur eſt ꝙ magis proxime vnicuiqꝫ proxima eſt cauſa. primū quidē ſub vniuerſali eſſe hec eſt cauſa ut in. d. quod eſt. c. ipſius. b. cauſa eſt in. d. quidem igiꝭ eē c. cauſa eſt ipſius. a. in. c. autem. a. b. in hoc autem eadem eſt. De ſyllogiſmo ⁊ demonſtratione quid vnūquodqꝫ ſit ⁊ quomodo ſit manifeſtum eſt: ſimiliter autem ⁊ de ſcientia demonſtratiua idem enim eſt.

Capitulum. xviii.

E principiis autē quomodo fiūt cognita principia ⁊ quis eſt cognoſcens habitus hinc eſt manifeſtuꝫ dubitantibus quidem primum ꝙ quidē igiꝭ non contingit ſcire per demonſtrationeꝫ nō cognoſcentem prima pricipia immediata dictum eſt prius. Immediatorum autem cognitionem vtrum eadem eſt aut non eadem dubitabit vtiqꝫ aliquis ⁊ vtrum ſcientia vtriſqꝫ aut eſt aut non eſt aut huius quidem ſciētia illius autem alteruꝫ aliquod genus ſit ⁊ vtꝝ cum non inſunt habitus fiant: aut cum inſint lateant. Siquidem igitur habemus ipſos inꝯueniens eſt. contingit autem ⁊ certiſſimas habitas cognitiones demonſtrantem latere Si autē accepimus non habentes prius itaqꝫ qualiter cognoſcimus ⁊ addiſcim⁹ ex nō preexiſtēti cognitiōe: impoſſibile enim eſt ſicut in demōſtratiōe dixim⁹. Manifeſtū igiꝭ eſt quoniā neqꝫ habere poſſibile eſt ignorantibus ⁊ neqꝫ non habentibus habitū fieri neceſſe itaqꝫ habere eſt quādam quidem potētiam huiuſmodi autem non habere aut erit his honorabilior ſm certitudineꝫ. Videꝭ autem hoc ineſſe omnibus animalibus: habēt autem naturalem potētiam iudicatiuam quā vocamus ſenſum. cum autem inſit ſenſus animalibus in his quideꝫ aīaliū manſio ē ſenſibilis: in aliis aūt nō ſit. In qbuſcūqꝫ igitur nō ſit: aut oīno aut circa que nō ſit nō ē i his cognitio vltra quā ſentiūt. In quibuſcunqꝫ aūt eſt ſentientibus habere vnūqđqꝫ in aīa. Multis igiꝭ factis huiuſmodi iā differētia q̄dam ſit. quare in his quandā eſt fieri rōnē ex taliū memoria: in aliis uero nō. Ex ſenſu ſit memoria ſicut diximus ex memoria autē multotiens facta experimētū. multe eni memorie experimētū eſt vnū numero ⁊ expimēto āt oī qeſcēte i vniuerſali aīa vno ꝑter multa qđ qū in oīb⁹ vnū ſit ⁊ idē illud ē artis ꝓncipiū ⁊ ſcie ſiqđ circa generatiōem artis eſt: ſi vo circa eē ſcie neqꝫ igiꝭ determinati habit⁹ neqꝫ ab aliis habitib⁹ fiūt notiorib⁹: ſꝫ a ſenſu ut i machine euerſiōe. ut vno. n. ſtāte alter ſtetit poſtea alꝭ quouſqꝫ in ꝓncipiuꝫ ueniat.

UVA. BHSC. IyR_048_1

Aia aũt cũ huiuſmõi ſit q̃lit̃ poſſit pati h̃ qd
dc̃m ẽ. Iteꝝ dicamꝰ: ſtãte.n.vno idifferẽtiũ
ꝑmũ quidẽ vniuerſale i aia ẽ: ⁊ nãqȝ ſẽtire q̃
dem ſingulare eſt: ſenſus aũt vniuerſale ẽ: ut
hois nõ callie hois. Iterũ in his ſtat̃ ⁊ itur
quouſqȝ vtiqȝ impartibilia ſtẽt ⁊ vl̃ia: ut huiꝰ
aialis quouſqȝ aial: ⁊ in hoc ſimilit̃: manife-
ſtum eſt quoniam nobis ꝑma inductione co
gnoſcere neceſſariũ eſt: ⁊ nãqȝ ſic ſenſus vni
uerſale facit. Quoniam aũt circa intelligenti
am habituũ quibus verũ uel falſum dicimꝰ:
alii quidem ſemper veri ſunt: alii aũt recipi-
unt falſitatẽ: ut opinio ⁊ ratio: veri aũt ſunt
ſemꝑ ſcientia ⁊ intellectus ⁊ nil eſt ſcientie
certius aliud genus ꝙ̃ intellectus: principia
demonſtrationũ ſunt notiora: ſcientia autem
omnis cum ratione eſt: ꝑ̃ncipiorum quidem
ſcientia non vtiqȝ erit. Quoniam aũt nihil
verius contingit eſſe ſcientie ꝙ̃ intellectus.
Intellectus vtiqȝ erit principioꝝ ex his con
ſiderantibus ⁊ quod quidem demonſtratio-
nis principiũ ſit non demonſtratio: q̃re neqȝ
ſcientie ſcientia eſt: ſi igit̃ nil aliud ſm ſcienti
am genus habemus veꝝ. Intellectus vtiqȝ
erit ſciẽtie principiũ: ⁊ principiũ principiis:
hoc autem omne ſimiliter ſe habet ad omne
genus rerum.

Explicit liber ſecundus poſterioꝝ Ariſ.

Incipit liber primus topicoꝝ Ariſ.
Capitulũ.i.

[P]ropoſitum
quidẽ negocii ẽ metho
dum inuenire a q̃ poteri
mus ſyllogizare de om-
ni problemate ex ꝓba-
bilibus. Et nos ipſi di-
ſpoſitionem ſuſtinẽtes
nihil dicemꝰ repugnãs.
Primum enim dicen-
dum quid eſt ſyllogiſmus: ⁊ q̃ eiꝰ drĩe q̃tenꝰ
ſumatur dialecticus ſyllogiſmus: hic enim q̃
rimus ſm propoſitũ negociũ. Eſt igitur ſyllo
giſmus oratio in qua poſitis quibuſdã aliqd
aliud apoſitis ex neceſſitate accidet ꝑ ea que
poſita ſunt. Demonſtratio g̊ eſt qñ ex veris
⁊ ꝑmis ſyllogiſmus erit aut ex talibꝰ que per
aliqua ꝑma ⁊ vera eius que circa ipſa eſt co-
gnitionis ꝑ̃ncipiũ ſumpſerunt. Dialecticus
aũt ſyllogiſmus eſt qui ex ꝓbabilibꝰ eſt ſyllo
gizatus. Sũt aũt vera quidẽ ⁊ ꝑma que non
ꝑ alia ſed ꝑ ſeipſa fidem hñt. Nõ oportet aũt
in diſciplinalibꝰ ingrere ꝑ̃ncipiis ꝓpter qd
ſȝ vnũquodqȝ ꝑ̃ncipioꝝ ipſuȝ eſſe fidẽ. Pro
babilia autẽ ſũt q̃ vident̃ omnibꝰ aut ꝑlibus
aut ſapientibꝰ: ⁊ his uel omnibꝰ uel ꝑlibꝰ uel
maxime notis ⁊ ꝑ̃cipuis ꝓbabilibꝰ. Litigio
ſus aũt eſt ſyllogiſmus qui ex his que viden
tur ꝓbabilia non ſunt aũt: ⁊ qui ex ꝓbabili-
bꝰ aut ex his q̃ vident̃ ꝓbabilia eſt apparẽs.
non.n.oẽ quod videt̃ probabile etiã eſt ꝓba
bile. Nihil enim eoꝝ que vident̃ ꝓbabilia ĩ
ſuꝑficie hȝ oĩo fantaſiaȝ: velut circa litigioſa-
rum orationũ diſputationum principia acci-
dit ſe habere. ſtatim.n. ⁊ ſepius eis etiaȝ qui
⁊ parua videre pñt manifeſta in his eſt falſi-
tatis natura: g̊ ꝑmꝰ ſiquidẽ eoꝝ qui dicti ſũt
litigioſus ſyllogiſmꝰ eſt ⁊ ſyllogiſmus dicat̃
reliquꝰ v̊o litigioſus q̄dẽ ſyllogiſmꝰ: ſyllogiſ
mus aũt nõ eo ꝙ videt̃ ſyllogizari: nõ tñ ſyllo
gizatur. Amplius aũt ꝑ̃ter oẽs q dicti ſũt ſyl-
logiſmos ex his q̃ ſũt circa aliq̃s diſciplinas
cõueniẽtia fiũt parologiſmi: quẽadmodũ in
geometria eſt ⁊ huic cognatis accidet hr̃i. vr̃
aũt modus hic differre a ꝑ̃dictis ſyllogiſmiſ.
nam neqȝ ex primis ⁊ veris ſyllogizat falſi
graphus: neqȝ ex probabilibus: nam in diffi-
nitionem probabilis non cadit: neqȝ enim q̃
omnibus videntur ſumit: neqȝ que pluribꝰ:
neqȝ probabilibus: neqȝ que ſapientibus et
his: neqȝ omnibus: neqȝ pluribus: neqȝ pro-
babilioribus ⁊ precipuis: ſed ex conuenienti
bus quidem diſcipline ſumptis Non ex
veris autem ſyllogiſmum facit. nam in eo ꝙ
aut ſemicirculos deſcribit nõ ut oportet aut

UVA. BHSC. IyR_048_1

líneas quas dicit nõ ut ducẽde ſũt paralogiſ
mũ facit. Spẽs igiť ſyllogiſmoꝝ ut figuraliť
ſit cõpleti ſunt q̃ dicte ſunt. vniuerſaliť autez
dicendũ de oibꝰ p̃dictis ⁊ q̃ his q̃ poſtea ſũt
dicenda intantũ nobis determineť: eo ꝙ de
nullo eoꝝ ſubtilẽ rõnez aſſignare appetimꝰ:
ſʒ aliquantulũ de his figuraliť volumꝰ ꝑtrã
ſire oio ſufficiẽs arbitrãtes ſm ꝓpoſitaz me
thodũ poſſe cognoſcere quoquomodo vnuz
quodqʒ eorum.

Capitulũ.ij.

Equens autẽ erũt hijs q̃ p̃dicta ſũt
dicere ad quot ⁊ ad q̃ vtile ſit hꝰ ne
gociũ. Eſt aũt ad tria ad exercitatiões ad ob
uiatiões ad ſm phiam diſciplinas. Quoniaz
g̊ ad exercitationẽ eſt vtile ex his manifeſtũ.
Methoď.n. hñtes facile ď ꝓpoſito argumẽ
tari poterimꝰ: Ad obuiationẽ v̾o eo ꝙ annu
merantes multoꝝ opiniones nõ ex ex̃neis ſʒ
ex proprijs doctrinis ſermocionabimur ad
eos tranſmutãtes quicq̃d nõ bñ videť nobis
dicere. Ad ſm aũt philoſophiaz diſciplinas
quoniã potentes ad vtraqʒ dubitare facile in
ſingulis ſpeculabimur veꝝ ⁊ falſuz. Ampliꝰ
aũt ad p̃ncipia eoꝝ que ſunt circa vnãquãqʒ
diſciplinã. nã ex ꝯuenientibꝰ ſm ꝓpoſitã di
ſciplinã p̃ncipijs impoſſibile eſt aliquid dice
re de his eo ꝙ p̃ma p̃ncipia oium ſunt. ꝑ ea
v̾o q̃ ſũt circa ſingula ꝓbabilia neceſſe eſt de
eis ꝑtranſire: hꝰ aũt ꝓprium uel maxime con
ueniens eſt dialectice. Cuʒ.n. ſit inq̃ſitiua ad
omniũ methadoꝝ p̃ncipia viã hʒ: habemus
aũt ꝑfecte methodũ qñ ſimiliť habemꝰ: ut ĩ
rhetorica ⁊ medicina ⁊ huiuſmodi potẽtijs.
hoc aũt ex ꝯtingentibꝰ facere que appetimꝰ
neqʒ.n. rhetor oio ꝑſuadebit. neqʒ.n. medi
cus oio ſanabit. ſed ſi ex contingentibꝰ nihil
omiſerit ſufficienť cũ dicemꝰ hr̃e diſciplinã.

Capitulũ.iij.

Rimũ g̊ ꝯſideranduz ex q̃bus eſt
methodus. Si aũt ſumpſerimus
ad quot ⁊ que ⁊ ex quibus or̃ones ⁊ q̃uo his
abundemꝰ habemꝰ ſufficienť ꝓpoſitũ. Sũt
aũt numero eq̃lia ⁊ eadẽ ⁊ ex quibꝰ oratiões
⁊ de quibꝰ fiunt ſyllogiſmi. Sunt aũt oratio
nes ex ꝓpoſitionibus: de quibꝰ aũt ſunt ſyl
logiſmi ꝓblemata ſunt oĩs aũt ꝓpoſitio ⁊ oẽ
problema aut propriũ aut genꝰ aut accñs in
dicat. Eteniʒ dr̃a cũ eſt generalis cũ genere
ordinanda eſt. Quoniã aũt ꝓprium hic q̃dẽ
quid eſt eſſe ſignificat: illud aũt nõ diuidatur
propriuʒ in vtraſqʒ diſcretas partes ⁊ voceť
quidẽ illud qď quideſt eſſe ſignificat terminꝰ
reliquũ v̾o ſm cõem de ipſis aſſignatã noia
tionem nuncupeť ꝓpriũ: palã g̊ ex his que di
cta ſunt ꝓpter quid ſm p̃ſentem diuiſionez:
quatuor oia accidet fieri aut ꝓpriũ aut termi
num aut genus aut accidẽs. Nemo aũt nos
opineť dicere ꝙ vnumquodqʒ hoꝝ per ſe di
ctũ ꝓpoſitio uel ꝓblema eſt. ſed quoniaʒ ab
his ⁊ ꝓblemata ⁊ ꝓpoſitiones fiunt. Diffe
runt aũt ꝓblema ⁊ ꝓpoſitio hoc modo. Si
enim dr̃ putaſne aialis greſſibile bipes diffi
nitio hoīs eſt: ⁊ putaſne aial genus eſt hois:
propoſitio fit. Si.n. vtrũ aial greſſibile bipeſ
diffinitio eſt hominis uel nõ: problema fit: ſi
militer aũt ⁊ in alijs. quare aũt eq̃lia nume
ro merito ꝓblemata ⁊ ꝓpoſitiones ſunt: nã
ab oĩ ꝓpoſitiõe ꝓblema facies trãſũpto mõ.

Capitulum.iiij.

Icendũ aũt quid terminꝰ: q̃d pro
priũ: quid genꝰ: q̃d accñs. Eſt au
tem terminꝰ quidẽ oratio quid eſt eſſe ſigni
ficans. Aſſignať aũt aut or̃o ꝓ noie aut ora
tio pro oratione. Poſſibile enim ⁊ eoꝝ q̃ ſub
oratione ſignificanť quedaʒ terminari. Qui
cunqʒ aũt quolibet modo nomine aſſignatio
nem faciunt manifeſtum eſt quoniaʒ nõ aſſi
gnant huius rei diffinitionẽ eo ꝙ ois diffini
tio eſt oratio quedam: diffinitiuuʒ tamen et
huiuſmodi ponendum: ut quoniam bonum
eſt idẽ quod honeſtũ: ſimiliter aũt ⁊ vtꝝ idẽ
ſenſus ⁊ diſciplina uel diuerſum. Etenim.n.
circa diffinitionem vtrũ idem uel diuerſum
plurima ſit attritio: ſimplicit̃ autẽ oia diffini
tiua dicantur quecunqʒ ſub eadem ſunt me
thodo cum diffinitionibus. Quoniã aũt oia
que nunc dicta ſunt huiuſmodi ſunt palã ex
his: potentes.n. quoniam idem ⁊ quoniam
diuerſum diſputare: eodẽ aũt mõ ⁊ diffinitio
nes conari facile poterimus. Oſtendẽtes.n.
quoniã nõ idẽ eſt interimentes erimꝰ diffini
tionem nõ tñ ꝯuertitur qď nunc dictũ eſt. nõ
enim ſufficiens eſt ad ꝯſtruendũ diffinitio
nem oſtẽdere idẽ eſſe: tñ ad deſtruenduʒ ſuf
ficiens eſt oſtendere quoniã non idem. Pro
prium aũt eſt qď non indicat quid eſt eſſe. ſo
li aũt ineſt et conuerſum p̃dicatur de re. ut ꝓ
priũ eſt hois grãmatice eſſe ſuſceptibile. naʒ
ſi hõ eſt: grãmatice ſuſceptibilis eſt: ⁊ ſi grã
matice ſuſceptibilis eſt hõ eſt. Nemo.n. pro
priũ dicit qď contingit alij ineſſe: ut dormire
homini nec ſi forſitã ꝑ aliqď tẽpus ſoli ineſt.
Si aũt forſitã dicať aliquid taliũ ꝓprium nõ
ſimpliciter ſed quando uel ad aliquid diceť.
nam a dextris quidem eſſe quando propriuʒ
eſt: bipes autem ad aliquid proprium eſt di
ctu: ut homini ad equum et canem. Quoniã
aũt eoꝝ que ꝯtingunt alij ineſſe nullũ ꝯuer
ſim predicatur manifeſtum eſt: nõ.n. q̃cquid
dormit neceſſariũ eſt eſſe hominem. Genus
autem eſt quod de pluribus differentibus
ſpecie in eo quod quid eſt predicatur. In
ea autez quodquideſt predicari talia dicunť
quecũqʒ ꝯuenit eũ q̃ interrogatꝰ ẽ reddere.
Quid eſt quod ꝓpoſitũ eſt quemadmodũ in
hoie ꝯuenit eũ qui interrogatuſ eſt q̃d eſt qď

UVA. BHSC. IyR_048_1

ꝓpoſitũ eſt dicere aial. Generale aũt ẽ vtꝝ in eodẽ genere aliud eſt cũ alio uel ĩ diuerſo: nã huiuſmõi ſub eadẽ methodo cadũt gñi. Diſputantes aũt quoniã aial eſt genus hoĩs ſimilĩ aũt ⁊ bouis diſputãtes erimꝰ quoniã hic ſub eodẽ genere. Si aũt alterius quidem oſtenderimus quoniã genꝰ eſt: alteriꝰ aũt quoniam nõ eſt: oſtendentes erimꝰ quoniã in eodem genere nõ ſunt. Accidens aũt eſt qđ nihil hoꝝ eſt neqꝫ diffinitio neqꝫ ꝓpriũ neqꝫ genus ineſt aũt rei. Et qđ ꝯtingit ineſſe cuilibet vni ⁊ eidẽ ⁊ nõ ineſſe: ut ſedere contingit ineſſe alicui eidẽ ⁊ nõ ineſſe: ſimilĩ aũt ⁊ album eſſe: nã idẽ nihil ꝓhibet qñqꝫ albũ quãdoqꝫ nõ albũ eſſe. Eſt aũt accidentis diffinitio ſecunda melioꝛ. nã pͥma dicta neceſſariũ eſt ſi dꝫ quis intelligere p̄ſcire quid eſt diffinitio genꝰ ⁊ ꝓprium: ſecunda aũt ꝑ ſe finita melioꝛ eſt ad cognoſcendũ quid eſt qđ dr̃ ꝑ ſe. Adiacent autẽ accedenti ⁊ que ad ſe inuiceꝫ ſunt cõparationes quolibet mõ ab accidẽte dicte: ut vtrũ pulchꝛũ uel bonũ: aut qđ expedit ſit magis eligendum: ⁊ vtrũ que eſt ẜm virtutẽ aut ẜm frugalitatẽ ſuauioꝛ vita ⁊ quicquid aliud eſt ſimilĩ his dictũ: ĩ omnibꝰ. n. talibꝰ magis p̄dicatũ accidit queſtio fit. Manifeſtum aũt ex eiſdẽ quoniã accidens nihil prohibet: ⁊ qñ ⁊ ad aliqđ fieri ꝓpriũ: ut ſedere cũ accidẽs ſit qñ qs ſolꝰ ſederit tũc qñ propriũ erit nõ ſolo aũt ſedente ad nõ ſedentes ꝓprium q̄re ⁊ ad aliquid ⁊ qñ nihil ꝓhibꝫ accidens ꝓprium fieri. ſimplicĩ aũt ꝓpriũ accidens nõ erit. Nõ lateat aũt nos quoniã q̄ ad ꝓpriũ ⁊ ad genus ⁊ accñs oĩo ⁊ ad diffinitiones cõueniet dici. Oſtẽdentes. n. quoniaꝫ ſoli nõ ineſt qđ eſt ſub diffinitione quẽadmodum in ꝓprio: aut quoniã non genꝰ ⁊ qđ aſſignatũ eſt in diffinitione. aut quoniã nõ ineſt aliqđ eoꝝ que in diffinitione dicta ſunt qđ et in accidẽte dicebaĩ interimẽtes erimꝰ diffinitionẽ q̄re ẜm pͥus aſſignatã rõnem oĩa erunt quodãmodo diffinitiua q̄ enunciata ſũt. Sꝫ propĩ hoc nõ in oĩbꝰ vnaꝫ vniuerſalẽ methoduꝫ q̄rendũ. neqꝫ. n. facile inuenire hanc eſt ⁊ ſi inueniaĩ oĩo incerta ⁊ raroꝰ vtilis erit ad propoſitũ negocium: ꝓpria aũt in vnoquoqꝫ determinatoꝝ geneꝝ aſſignata methodo facile ex his q̄ circa vnũquodqꝫ ſunt ꝯuenientibus exitus ꝓpoſiti fiat: q̄re autẽ figuraliter quidẽ quẽadmodũ dictum eſt priꝰ dicenduꝫ eſt. Reliquoꝝ v̄o q̄ maxime ſunt ſingulis cõuenientia ad iungendũ diffinitiua ⁊ gnãlia nuncupantes ea pene aũt cõiuncta ſunt q̄ dicta ſunt ad ſingula: pͥmum auteꝫ oĩum de eodem determinandum quotiens dicatur.

Capitulum.v.

Idebiĩ aũt ideꝫ ut figuralĩ ſic ſumere triplicĩ diuidi. aut. n. numero. aut ſpẽ aut genere. Idem ſolemꝰ appellare numero quidẽ quoꝝ noĩa plura. res aũt vna. ut tunica et veſtis ſpecie aũt q̄ cuꝫ ſint plura indr̃ia tñ ẜm ſpeciẽ ſunt idẽ: ut hõ homini ⁊ equus equo. nã huiuſmõi dicunĩ ſpecie eadẽ q̄cunqꝫ ſub eadẽ ſpecie ſunt: ſimilĩ autẽ ⁊ genere eadem ſunt quecunqꝫ ſub eodem genere ſũt ut equꝰ homini: videbiĩ aũt ab eodẽ fõte aq̄ q̄ eadẽ dr̃ hr̃e aliã dr̃iam p̄ter dictos modos nõ tñ ſꝫ huiuſmõi in eodem ponaĩ his q̄ ẜm vnã ſpẽm quolibꝫ mõ dicta ſunt: oĩa. n. talia cognata ⁊ ꝓxima ſibi inuicẽ eſſe videnĩ. naꝫ oĩs aq̄ omni aque eadem ſpẽ dr̃ eo ꝙ habeat quandã ſimilitudinem. Ab eodem aũt fonte aqua nullo mõ differt q̄ꝫ ꝙ validior eſt ſimilitudo: q̄re nõ ſeparamus ab his que ẜm vnaꝫ ſpẽm quolibet mõ dicunĩ. idẽ maxime aũt in dubitanĩ qđ vnũ eſt numero idẽ ab omnibꝰ dici vr̃. Solet aũt hic aſſignari multiplicĩ ꝓprie aũt ⁊ pͥmo qñ noĩe vel diffinitione aſſignatũ idem fuerit: ut veſtis tunice ⁊ aial greſſibile bipes hoĩ. Secundo aũt qñ ꝓprio ut diſcipline ſuſceptibilis hoĩ: ⁊ qđ natura ſurſuꝫ ferĩ igni. Tertio v̄o qñ accñte: ut ſedẽs uel muſicũ ſocrati. oĩa. n. hoc vnũ nũero volunt ſignificare. Quoniã aũt veꝝ eſt qđ nunc dictũ eſt ex ꝑmutantibꝰ appellationes aliqs addiſcet: ſepe. n. p̄cipientes noĩe vocari aliquẽ ſedentiũ ꝑmutamꝰ qñ forte nõ intelligit his cui p̄ceptũ facimꝰ. uel ut ab accñte eo magis intelligẽte: ⁊ iubemus ſedentẽ uel diſputantẽ vocare ad nos: palã quoniam eundẽ opinantes ⁊ ẜm nomẽ ⁊ ẜm accidens ſignificare. ergo idem quemadmodũ dictũ eſt diuidamꝰ.

Capitulũ.vi.

Uoniã aũt ex pͥus dictis ſũt orões ⁊ ꝑ hoc ⁊ ad hoc vna qdẽ fides ẽ ꝑ inductiõem. Si. n. qs ꝯſideret vnãquanqꝫ ꝓpoſitiõuꝫ ⁊ ꝓblematũ videbiĩ aut a diffinitione aut a ꝓprio aut a genere aut ab accñte factã eſſe: alia. n. fides ꝑ ſyllogiſmũ eſt. neceſſe eſt. n. omne qđ de aliq° p̄dicaĩ aut ꝯuerſum p̄dicari de re aut nõ: ⁊ ſi ꝯuerſim p̄dicaĩ diffinitio uel ꝓpriũ erit. nã ſi ſignificat qđ ẽ eſſe diffinitio. ſi aũt ñ ſignificat ꝓpriũ hͦ aũt erit propriũ qđ cõuerſim p̄dicaĩ non ſignificans aũt qđ eſt eſſe: ſi aũt nõ cõuerſim p̄dicatur de re aut ex his q̄ in diffinitiõe dicunĩ aut nõ: ⁊ ſi ex his q̄ in diffinitiõe dicũĩ genꝰ aut differẽtia erit eo ꝙ diffinitio ex gñe ⁊ differẽtijs eſt. ſi v̄o nõ ex his q̄ in diffinitiõe ponunĩ palã quoniã accñs erit: nã añs dicebaĩ qđ neqꝫ genꝰ neqꝫ diffinitio neqꝫ ꝓpͥuꝫ ẽ: ineſt ãt rei.

Capitulũ.vij.

Oſt hoc aũt oportet determinare genera p̄dicamentoꝝ in quibꝰ ſũt decẽ dicte quattuoꝛ dr̃ie: ſũt aũt hic numero decẽ: quid eſt: q̄le eſt. quantũ eſt: ad aliquid

UVA. BHSC. IyR_048_1

vbi:qn̄:ſitū eſſe:habere:facere:pati. Semꝑ
enim accn̄s ꝛ genus ꝛ ꝓpꝛium ꝛ diffinitio in
vnoquoqȝ hoꝝ p̄dicamentoꝝ erit. nā oēs ꝓ
poſitiones ab his: aut quid eſt: aut q̄le. aut
quantū. aut alioꝝ aliquid p̄dicamentoꝛuȝ ſi-
gnificat. Manifeſtū eſt aūt ex eiſdē quoniaȝ
quid eſt ſignificat qn̄qȝ ſubſtantiā: qn̄qȝ aūt
q̄le: qn̄qȝ aliqđ alioꝝ p̄dicamentoruȝ ſignifi
cat. Nā qn̄ poſito hoīe dixerit qđ eſt qđ po-
ſitū eſt hoīem eſſe uel aīal: ꝛ qđ ē dicit ꝛ ſub
ſtantiā ſignificat qn̄ v̓o coloꝛe albo poſito di
xerit qđ poſitū eſt albū eſſe uel coloꝛē qđ eſt
dicit ꝛ q̄le ſignificat. Similiꝛ aūt ꝛ ſi bicubita
bili magnitudine poſita dixerit qđ poſitū eſt
bicubitalē eſſe magnitudinē et quid eſt dicit
ꝛ quantū ſignificat: ſimiliꝛ aūt ꝛ in aliis vnū
quodqȝ. n. taliū ſiue idē d̓ eodē dicaꝛ: ſiue ge-
nus de hoc eodem quid eſt ſignificat: qn̄ aūt
de alio nō quid eſt ſignificat ſȝ quantū ꝛ q̄le
uel aliquid alioꝝ pꝛedicamentoꝛum.

Capitulū. viij.

Uare de quib⁹ ſunt diſputatiōes ꝛ ex quib⁹ hic ꝛ tāta ſūt. Q̄uo aūt ſumem⁹ ꝛ ꝑ q̄ facile poterim⁹ poſt
hic dicendū. Pꝛimū igiꝛ determinandū qđ ē
ꝓpō dialectica: ꝛ quid ꝓblema dialecticū. nō
eni oēm ꝓpoſitionē nec oē ꝓblema dialecticū
ponendū eſt. Null⁹. n. ꝓponet qui mentē ha
beat qđ nulli vꝛ nec ꝓponet qđ omnib⁹ ma-
nifeſtū uel plib⁹: nā hic quidē nō hn̄t dubita-
tionē: illa aūt nemo ponet. Eſt aūt ꝓpoſitio
dialectica interrogatio ꝓbabilis aut oībus
aut plib⁹ aut ſapientib⁹: ꝛ his uel oīb⁹ uel pli
b⁹ uel maxīe notis nō extranea: ponet. n. ali-
quis qđ vꝛ ſapientib⁹ niſi ꝯriū plurimoꝝ ſit
opinionib⁹. Sūt aūt dialectice ꝓpoſitiōes et
q̄ ꝓbabili⁹ ſūt ſimilia ꝛ ꝯria his q̄ videnꝛ eē
pꝛobabilia ſm ꝯdictioneȝ ꝓtenſa et q̄cunqȝ
opiniones ſūt ſm artes inuente. Si. n. ꝓba-
bile eſt ꝯrioꝝ eandē eſſe diſciplinā ꝛ ſenſū eē
eundē ꝯrioꝝ ꝓbabile apparebit. ꝛ ſi vnā nu-
mero eſſe grāmaticā ꝛ muſicā vnā: ſi aūt plu
res grāmaticas ꝛ muſicaſ plures: oīa. n. ſimi
lia et cognita hic eſſe videnꝛ: ſimiliꝛ aūt ꝛ ea
q̄ ꝓbabilib⁹ ſūt ꝯria ſm ꝯdictionē ꝓtenſa ꝓ
babilia eſſe videnꝛ. Si. n. ꝓbabile eſt qđ oȝ
amicis bn̄facere: ꝛ quoniā nō oȝ amiciſ male
facere ꝓbabile eſt. Eſt. n. ꝯrium quidē quo-
niā oȝ malefacere amicis ſm aūt ꝯdictioneȝ
ꝓtenſa quoniā nō oȝ malefacere. Similiꝛ āt
ꝛ ſi oȝ amicis bn̄facere: inimicis aūt nō opoꝛ
tet: eſt aūt hic ſm ꝯtradictionē ꝯrioꝝ. nā cō-
trariū eſt quoniā oȝ inimicis bn̄facere. ſimi-
liꝛ aūt et in alijs. Pꝛobabile aūt apparet ī pa
rabola ꝛ ꝯtrariū d̓ ꝯtrario: ut ſi oȝ amiciſ bn̄
faceꝛ inimicis male: apparebit aūt ꝛ ꝯtrariū
hic qđ eſt amicis bn̄facere ei qđ eſt inimicis
male: vtrū aūt ſm veritatē ſe habeat uel nō
ī his q̄ d̓ ꝯrio dicenꝛ ꝯn̄diꝛ. Palā aūt quoniā
q̄cunqȝ ſunt opiniōes ſm artes dialectice ꝓ
poſitiones ſūt. Ponet aūt aliquis ea q̄ viden
tur his qui in eis ꝓbata ſūt: ut de his que in
geometria: ut geometer: de his v̓o que ī me-
dicina: ut medic⁹. Pꝛoblema aūt dialecticū ē
ſpeculatio ꝯtendens uel ad electionē uel ad
fugā uel ad veritatē ꝛ ſciētiā aut ad ipſū aut
ut adminiculās aut aliquid aliud huiuſmōi.
de q° neutro mō opinamur aut ꝯrie plimi ſa
pientib⁹ aut ſapiētes plurimis aut vtriqȝ idē
eiſdē. Quedā. n. ꝓblematū vtile ad eligēdū
uel fugiendū ut vtꝝ voluptas ſit eligēda uel
nō. Quedā aūt ad ſciendū tantū ut vtꝝ mū-
dus ſit eternus an nō. Quedā v̓o ipſa quidē
ꝑ ſe ad neutꝝ hoꝝ adminiculantia aūt ſūt
ad aliq̄ taliū: plima. n. ipſa ꝓpꝛ ſe quidē non
volum⁹ ſcire: ꝓpꝛ aliquid aūt: ut ꝓpꝛ hic ali
quid aliud cognoſcam⁹. Sunt aūt ꝓblema-
ta ꝛ d̓ quib⁹ ſūt ꝯrii ſyllogiſmi: dubitatiōȝ. n.
hȝ vtrū ſic ſe habeat uel nō eo ꝙ in vtriuſqȝ
ſine rōnes veriſimiles: ꝛ de quib⁹ rōem non
habemus cū ſint magna difficile arbitrātes
eſſe vnū q̄re aſſignare: ut vtꝝ mundus ſit eꝛ
nus uel nō: nā huiuſmōi q̄ret aliqs: ꝓblema
ta aūt ꝛ ꝓpoſitioneſ ut dictū eſt determinēꝛ.

Capitulū. ix.

Oſitio aūt ꝛ opinio ex̄nea alicui⁹ notoꝝ ſm phiam: ut quoniā nō ē
ꝯdicere quemadmodū dixit antiſtenes: ꝛ q°
niā oīa mouenꝛ ſȝ heraclitū: aut quoniā vnū
eſt ens quēadmodū melliſus dicit: nā quoli-
bet ꝯria opinionibus ſapientis ꝓferente ſol
licitū eſſe ſtultū eſt: aut d̓ his d̓ q̄bus rōnem
habemus ꝯriam opinionib⁹ ſapiētis ut quo-
niā nō oē qđ eſt uel factū ē uel eternū quēad-
modū ſophiſte dicūt: nā muſicū grāmaticuȝ
eſſe. neqȝ factū neqȝ eternū eſt. hic. n. ꝛ ſi ali-
cui nō videaꝛ videbiꝛ vtiqȝ eo ꝙ rōnem hēat
Eſt igiꝛ oīs potentia quidem ꝓblema nō au
tem oē ꝓblema poſitio eo ꝙ quedā ꝓblema
tū talia ſūt d̓ quib⁹ neutro mō opinamur. q°
niam aūt eſt ꝛ poſitio ꝓblema palā eſt: neceſ
ſe eſt. n. ex his q̄ dicta ſunt ꝛ plures ſapienti
b⁹ circa poſitionē dubitare: aut vtroſlibȝ ſibi
met eo ꝙ opinio ex̄nea quedā poſitio ē. Pe-
ne aūt nunc oīa ꝓblemata dialectica poſitio-
nes vocanꝛ. differt aūt nihil quolibet mō di
ctū: nō. n. nouū nomen facere volentes diui
ſimus ſic ea ſȝ ut nō lateant nos q̄ eoꝝ ꝯtin-
gūt differentie. Nō opoꝛtet aūt oē ꝓblema
nec oēm poſitionē ꝯſiderare. Sȝ qn̄ dubita-
bit aliquis rationis indigentiū ꝛ nō pene ſen
ſuſue: nā qui dubitant vtrū opoꝛteat deos ve
reri ꝛ parentes honorare uel non pene indi-
geant: qui v̓o vtrū ſit nix alba uel nō ē ſenſus
neqȝ enim quoꝝ ꝓpinqua eſt demonſtratio
neqȝ vero quoꝝ valde longe. Nam hic qui-

UVA. BHSC. IyR_048_1

dē nō hñt dubitationē. illa vō magis quoniā ſm exercitatiuam. Capitulū .x.

Eterminatis autem his oportet determinare quot dialecticarꝫ ra/tionum ſunt ſpecies. Eſt autem qdem hic inductio: illa aūt ſyllogiſmus: ꝛ ſyllogiſmus quidem quid eſt dictū eſt ꝑus. Inductio eſt quidem ad vliia, a ſingularibꝰ ꝓgreſſio. ut ſi eſt gubernator eruditus optimus et auriga ꝛ oīs q eruditus eſt acceptus eſt. Eſt aūt inductio veriſimilior ꝛ planior ꝛ ſm ſenſum notior ꝛ pluribus cōius. Syllogiſmus aūt violētior uel ꝛ ad cōtradicendū efficatior

Capitulū .xi.

Rgo genera de qbus diſpoſitiōes ꝛ ex quibus quemadmodū dictuꝫ eſt determinent. Inſtrumenta autem ꝑ que abundemus ſyllogiſmis ſunt qtu/or: vnū qdem ꝓpoſitiones ſumere: ſecundū vō quotiens vnūquodqꝫ dr̄ poſſe diuidere: tertiū differentias inuenire. quartū veriſili/tudinis ꝯſideratio. Sunt aūt quodammodo tria horꝫ ꝓpoſitiones ſumere. Eſt. n. vnum/quodqꝫ iſtorꝫ ꝓpoſitionem facere: ut quoniā eligendū eſt qđ bonū eſt uel ſuaue uel quod expedit: ꝛ quoniā differt ſenſus a diſciplina eo ꝙ hanc: qdem amittenti poſſibile eſt rur/ſus ſumere: illud aūt impoſſibile. ꝛ quoniam ſimiliter ſe hꝫ ſanatiuū ad ſanitateꝫ ꝛ euechiuum ad euechiam eſt autē ꝑma ꝓpoſitio ab eo qđ multipliciter dr̄ ſecunda aūt a differentijs: tertia vō a ſimilibus. Ergo ꝓpoſitiones qdem eligendū quotiens determinatū eſt in propoſitione aut opiniones omniū ꝓponenti: aut pluriū: aut ſapientū: ꝛ horꝫ vel omniū uel plurimorꝫ uel notiſſimorꝫ: aut etiam ꝯ̄rias apparentibꝰ: ꝛ qcunqꝫ opiniones ſm ar/tem ſunt. Oportet aūt ꝑtendere ꝛ ꝯ̄rias his qui apparent ꝓbabiles ſm ꝯ̄dictionem quē/admodū dictū eſt ꝑus vtile aūt et facere eas in eligēdo non ſolum q ſunt ꝓbabiles ſꝫ ꝛ ſi/miles eis: ut quoniā ꝯtrariorꝫ eadeꝫ diſciplina: naꝫ ꝛ idem ſenſus: ꝛ quoniā videmus inter ſuſcipientes aliqd non extramittentes. nam ꝛ in alijs ſenſibus ſic: nanqꝫ audimus intus ſuſcipientes aliqd nō extramittentes: ꝛ olfaciētes eodē modo: ſimiliter aūt ꝛ in ali/is. Amplius quecunqꝫ in omnibꝰ uel pluri/bus videntur ſumendū ut principiū apparē/tem ꝓpoſitionem: ponunt enim q nō ꝯſpici/unt in aliquo nō ſic. Eligere aūt oportebit ex ſcriptis rōnibus deſcriptiones aūt facere in vnoquoqꝫ genere ꝓponentes extra: ut ō bono aut de aīali: ꝛ de bono qdem omni incipientes ab eo qđ quid eſt. Aſſignare aūt ꝛ ſin/gulorum opiniones: ut quoniā Empedocleſ quattuor dixit corporꝫ elemēta eſſe: ponet autem aliquis ꝙ ab aliquo ꝓbabili dictum eſt.

Sunt aūt ut figuraliter ſic cōplecti ꝓpoſitionum ꝛ ꝓblematū partes tres: nam alie ſunt ethice ꝓpoſitiones: alie phyſice: alie logice. Ethice aūt ſunt ut huiuſmodi: ut vtruꝫ oporteat parētibꝰ magis aut legibꝰ obedire ſi diſſentiāt. Logice vō ut quoniā ꝯ̄triorum eadē eſt diſciplina vel non. Phyſice ut vtrū mun/dus eternus vel non: ſimiliter aūt ꝛ ꝓblemata. Quales aūt ſunt ſingule earꝫ q dicte ſunt diffinitionē non facile aſſignare de eis: ea autem q ꝑ inductionem eſt ꝯſuetudine tentan/dum cognoſcere vnāquanqꝫ earꝫ ſm ꝑdicta exempla. Conſideranti ğ ad phiam quideꝫ ſm veritatem de his negociandū dialectice ad opinioneꝫ. Sumendū aūt ꝙ maxime vniuerſales oēs ꝓpoſitiones ut quoniā omniū oppoſitorꝫ eadē diſciplina: ꝛ deinde quoniaꝫ cōtrariorꝫ ꝛ quoniā ad aliquid: eodē aūt mō ꝛ ipſa rurſum diuidenda ſunt donec ꝯtingit diuidendū ut quoniā boni ꝛ mali ꝛ albi ꝛ nigri ꝛ frigidi ꝛ calidi ſimiliter aūt ꝛ in alijs: ꝛ de ꝓpoſitionibꝰ ſufficiant dicta.

Capitulū .xij.

Uotiens aūt negociandū nō ſolū qcunqꝫ dicunt ſm diuerſitatiſ modum: ſed ꝛ rōnes eorꝫ tentanduꝫ aſſignare: ut ſi ſolū quoniā bonum alio qui/dem mō dr̄ iuſticia ꝛ fortitudo euechiuuꝫ et ſanatiuū alio modo. Sed quoniaꝫ et hic quidem eo ꝙ ipſa qualia qdam ſunt: hic autē eo ꝙ ꝑfectiua alicuius et nō in eo ꝙ qlia quedā eadem ſunt. ſimiliter aūt et in alijs. Utrum aūt multipliciter aut ſimpliciter ſpecie dicū/tur poſt hꝯ ꝯſiderandū. Primū in ꝯ̄rio ꝓſpiciendum ſi multipliciť ſiue noīe ſiue ſpē diſſo/nent: qdam enim ſtatiꝫ et noībus diuerſa ſūt ut acuto i voce quidē ꝯ̄riū eſt graue i magni/tudine obtuſū. pꝫ ğ quoniā ꝯ̄riū acuto multipliciter dr̄: ſi aūt hic ꝛ acutū: nā ſm horꝫ vtrūqꝫ diuerſum erit ꝯ̄riū: nō. n. idē acutū obtuſo ꝛ graui erit ꝯ̄riū vtriqꝫ. n. acutū ē ꝯ̄riū. Rur/ſum graui qdeꝫ in voce acutū erit ꝯ̄riū i magnitudine leue: qre multipliciť graue dr̄ eo ꝙ ꝯtrariū. Similiť aūt ꝛ bono ei quidē qđ eſt in aīali feduꝫ: ei vō qđ eſt in domo peſtilēs: qre equiuocū bonū. In qbuſdā aūt noībus quidē nihil diſſonat ſpecie aūt manifeſta eſt in eis dr̄ia ſtatim: ut in albo ꝛ nigro: vox aūt alba et nigra dr̄. ſimiliť aūt et color: ğ noībus quidē nihil: ſpecie aūt manifeſta ē in eis dr̄ia ſtatim: nō. n. ſimiliť et color albꝰ dr̄ et vox. palam aūt et hic ꝑ ſenſū: nā eorꝫ q ſunt idē ſpē idem eſt ſenſus: albū aūt qđ in voce et colo/re nō in eodē ſenſu iudicabimꝰ. ſed hic quidē viſu: illud vō auditu: ſimiliť aūt et obtuſū ꝛ acutū i humoribꝰ ꝛ magnitudinibꝰ: ſꝫ hꝯ qdem tactu. illō vō guſtu: nā hic neqꝫ i noībꝰ diſſo/nant: neqꝫ in ſeipſis: neqꝫ in ꝯ̄riis obtuſum

UVA. BHSC. IyR_048_1

aũt vtriqꝫ contrarium. Amplius ſi huic qui
dem aliquid contrarium eſt: illi autem nihil
ut ei que eſt a potu delectationi ea que eſt a
ſiti triſticia contrarium. ei autem que eſt ab
eo qđ eſt conſiderare quoniam diameter eſt
coſte aſſimeter nihil: quare multipliciter dr̃
delectatio. et ei quod eſt ſm animam amare
odire contrarium eſt: ei auteꝫ que eſt ſm cor
poralem actum nihil. palam ergo quoniam
amare equiuocum eſt. Amplius in medijs ſi
huic quidem eſt medium aliquid: illi autem
nihil. aut ſi vtriſqꝫ quidem eſt non auteꝫ idẽ
ut albi ꝛ nigri in coloribus fuſcũ. in voce au
tem nihil. aut ſi forte raucum quemadmodũ
quidam dicunt raucam vocem mediaꝫ eſſe:
quare equiuocum album ſimilit̃ ꝛ nigrum.
Amplius ſi horum quidem plura media. illo
rum autem vnum. ut in albo et nigro. nam
in coloribus plura media in voce autem vnũ
ſcilicet raucum. Rurſum aũt in eo qđ ſm cõ
tradictionem opponitur ꝯſiderandũ ſi mul-
tipliciter dicitur: nam ſi hic multiplicit̃ dicit̃
ꝛ quod huic contradictione opponitur mul-
tipliciter dicitur. ut non videre multipliciter
dicitur. vnum quidem nõ habere viſum. alte
rum autem non vti viſu. ſi hoc autem multi
pliciter dicitur neceſſarium eſt ꝛ videre mul
tipliciter dici: vtriqꝫ enim non videre oppo-
nitur quidem ut ei qđ eſt non habere viſum.
aut illi qđ eſt nõ vti viſu. Amplꝰ in his que
ſm ꝓuationem ꝛ habitum dicunt̃ perſpiciẽ-
dum ſi enim alterum multipliciter dicitur ꝛ
reliquum. ut ſi ſentire multipliciter dicitur ꝛ
ſm animã ꝛ ſm corpus ꝛ inſenſibile multipli
citer dicetur ꝛ ſm aĩam ꝛ ſm corpus. Quo-
niam autem ſm priuationem ꝛ habitum op
ponuntur que nunc dicta ſunt. palam eſt eo
ꝙ nata ſunt vtrũqꝫ ſenſum habere animalia
ꝛ ſm animam ꝛ ſm corpus. Amplius in caſi
bus conſiderandum: nam ſi iuſte multiplici-
ter dr̃ ꝛ iuſtum multipliciter: nam ſm vtrũqꝫ
iuſtorꝫ eſt iuſtum. ut ſi iuſte dicitur et ſm co-
gnitionem iudicare ꝛ ut oportet ſimiliter et
iuſtum. Eodem autem modo ꝛ ſi ſanatiuum
multipliciter dicitur ꝛ ſanatiue: ut ſi ſanatiuũ
quidem dicitur hic effectiuuꝫ ſanitatis. illud
autem conſeruatiuum. illud võ ſignificatiuũ
ꝛ ſanatiue ſimiliter effectiue uel cõſeruatiue
uel ſignificatiue dicetur: ſimiliter autem ꝛ in
aliis qñ ipſum multipliciter dictũ fuerit ꝛ ca
ſus multiplicit̃ ab eo dicet̃: ꝛ ſi caſus ꝛ ipſũ.
Conſiderare autem oportebit genera ſm no
men predicamentorꝫ ſi eadeꝫ ſint in omnibꝰ
nam ſi non eadem manifeſtum quoniam eq
uocum eſt qđ dicit̃. ut bonum in cibis quidẽ
effectiuũ voluptatis: in medicina autem effe
ctiuum ſanitatis: in anima võ qualem eſſe. ut
aſtam uel fortem uel iuſtam: ſimiliter auteꝫ
in homine. Aliquotiens aũt ꝛ qñ ut in tẽpo-
re bonum: bonum eniꝫ dicitur in tpe plerũqꝫ
aut quantum ut in mediocri. dicitur auteꝫ ꝛ
mediocre bonum: bonũ quare equiuocũ bo-
num: ſimiliter autem ꝛ album in corpore qui
dem color: in voce autem bene audibile. ſimi
liter autem ꝛ acutũ non autem idem ſimilit̃
in omnibus dicitur: nam vox quidem acuta
velox eſt ſicut dicunt qui ſm numeros armo
nici ſunt angulus aũt acutus q minor recto
eſt. cultellus autem eſt acutus quia acuti an
guli eſt. Conſiderare auteꝫ genera eorꝫ que
ſub eodem noĩe ſunt ſi diuerſa ꝛ nõ ſubalter
na. vt aſinus ꝛ vas ꝛ animal: diuerſa eniꝫ ſm
nomen ratio eorꝫ: nam hic qdem animal qua
le qd ſignificat: illud võ vas q̃le qd. Si auteꝫ
ſubalterna genera ſunt non neceſſarium di-
uerſas eſſe rationes: vt corui aĩal ꝛ auis ge-
nus eſt: quando ergo dicimus coruum auem
eſſe ꝛ animal q̃le qd dicimꝰ eundem eſſe q̃re
vtraqꝫ genera de eodem predicant̃: ſimiliter
autem ꝛ quando animal volatile bipes eun-
dem coruũ dicimus auem dicimus eundem
eſſe: ꝛ ſic ergo vtraqꝫ genera predicãtur de
coruo et ratio eorꝫ: in non ſub alternis auteꝫ
generibus non accidit hic: neqꝫ enim quan-
do vas dicimus animal ſignificamus: neqꝫ
quando animal vas. Conſiderare non ſolũ
ſi propoſiti diuerſa ſunt genera ꝛ non ſubal-
terna ſed oportet in contrario. ſi enim cõtra
rium multipliciter dicitur palam quoniaꝫ et
propoſitum. Utile autem ꝛ ad diffinitionem
inſpicere que ex cõpoſito fit: ut albo colore et
alba voce. perempto enim proprio eandem
rõnem oportet relinq: hic autem non accidit
in equiuocis ut in his que nunc dicta ſunt.
nam hic quidem erit corpus talem hñs colo
rem: illud autem vox bene audibilis: interẽ-
pto aũt corpore ꝛ voce non idem eſt i vtroqꝫ
qđ reſtat: oporteret autem ſi vniuocum eſſet
album quod in vtroqꝫ dicitur. Sepe autem
ꝛ in ipſis diffinitionibus latet aſſequens eq-
uocum: quapropter ꝛ in ipſis diffinitionibuſ
conſiderandum: ut ſiquis perfectiuum vel ſi
gnificatiuum ſanitatis quod mediocriter ſe
habeat ad ſanitatem dicat eſſe non diſceden
dum ſed inſpiciendũ quid mediocriter ſm
vtraqꝫ dixerit: ut hic quidem tantum. ut eſſe
facere ſanitatem. illud autem tale. ut ſignifi-
care qualis quidem ſit habitus. Amplius ſi
non comparabilia ſm magis uel ſimiliter. ut
alba vox ꝛ alba veſtis ꝛ acutus humor ꝛ acu
ta vox. hic enim neqꝫ ſimiliter dicentur alba
uel acuta: neqꝫ magis alterum altero quare
equiuocum album ꝛ acutum. nam vniuocuꝫ
omne cõparabile. aut enim ſimiliter dicetur
aut magis alterum altero. Quoniam autem
diuerſorum generum ꝛ non ſubalternatim

UVA. BHSC. IyR_048_1

poſitoꝝ diuerſe ſūt ſpẽs ⁊ differẽtie: ut aīal
⁊ ſcientie: diuerſe autem differentie hoꝝ cō
ſiderandū ſi que ſūt ſub eodẽ noīe diuerſoꝝ
geneꝝ ⁊ nō ſubalternatoꝝ differentie ſūt: ut
acutū vocis ⁊ magnitudinis. differt. n. vox a
voce eo ꝙ acuta ſit ſimiliter ⁊ magnitudo a
magnitudine: quare equiuocū acutū. diuer-
ſoꝝ eni geneꝝ ⁊ non ſubalternatoꝝ diuerſe
ſūt differentie. Rurſus ſi eoꝝdẽ: que ſūt. ſub
eodẽ noīe diuerſe ſūt differentie: ut coloris q
ẽ in corporibus ⁊ qui in melodiis. nā eius q ẽ
in corporibus ẽ diſgregatiuū ⁊ ꝯgregatiuum
eſt viſus. eius v̈o qui ẽ in melodiis nō eedẽ
drīe: q̄re equiuocū color. nā eorūdẽ nō eedẽ
differentie. Amplius quoniā ſi ſpẽs nullius
eſt differentie. nā hō ⁊ bos nullius ẽ differẽ
tia. ſed ſpẽs ſingulū eoꝝ inſpiciendū ſi eorū
que ſūt ſub eodẽ noīe hoc quidẽ ſpẽs eſt. illḋ
autẽ differentia: ut albū quidẽ in corpore ſpe
cies coloris. quod aūt eſt in voce differentia
eſt. differt eni vox a voce eo ꝙ alba. igiť ḋ eo
qḋ multipliciter dicitur ꝑ hoc ⁊ huiuſmōi ꝑ-
ſpiciendum. Differentias autem ⁊ in ipiſ ge
neribus que ſūt ad ſe inuicem conſiderādū
vt quoniā differt iuſticia a fortitudine ⁊ pru
dentia a temperantia. hec. n. oīa ex eodẽ ge
nere ſūt. ⁊ ex alio ad aliud his que nō nimiū
differunt: ut in quo differt ſenſus a ſcia. nam
in his que nimiū differunt manifeſte ſūt om
nino differentie. Ca. xiiii.

Jmilitudinẽ aūt ꝯſiderandum ⁊ i his
que ſunt in diuerſis generibus ut alte
rum ad alterum quidem ſic aliud ad
aliud: ut ſicut diſciplina ad diſciplinatum ſic
ſenſus ad ſenſatū. ⁊ ut alteꝝ in altero aliquo
ſic aliud in alio: ut quẽadmodū viſus in ocu-
lo: mens in aīa: ⁊ ut tranquillitas in mari: ſe-
renitas in aere. Maxime aūt in hiſ que mul
tū diſtant exerceri oportet. facile. n. in reliq̄s
poterimus ſimilia conſpicere. Conſiderādū
aūt ⁊ in ea que ſunt in eodem genere ſi quid
oībus ineſt idem: ut hōi ⁊ equo ⁊ cani. nam
ſi quid ineſt eis idẽ in eo ſunt ſimilia. vtile au
tem quotienſ diciť conſiderare ad manifeſta
tionẽ. magis. n. quis ſciet quid ponať palam
māifeſto quotiẽs dr̄ ⁊ ad fieri ſm̄ eādẽ rẽ ⁊ n̄
ad nomen ſyllogiſmos. ſi. n. ſit obſcuꝝ quoti
ens dicitur ꝯtigit nō ad idẽ ⁊ qui reſpōdet ⁊
qui interrogat ferre intellectū. Manifeſtū
autem quotiens dicitur ⁊ ad quid ferens po
nat ridiculoſus videbitur interrogās ſi non
ad idem ſermonem faciet. Utile autē ⁊ ad
nō paralogizari ⁊ paralogizare. ſcientes enī
quotiens dicitur non ꝑalogizari ⁊ paralogi-
zare. ſcientes eni quotiens diciť nō ꝑalogiza
bimur. ſed ſciemus ſi non ad idem ſermonẽ
faciet qui interrogat. ⁊ ipſi interrogantes po
terimus paralogizare niſi ſcit ſciens ⁊ reſpō
det quotiens diciť. hoc aūt nō in oībus ſem-
per poſſibile: ſed quādo fuerit eoꝝ que mul-
tipliciter dicūtur: alia quidem vera: alia autẽ
falſa. Eſt autem nō conueniens modus hic
dialectice: quare oīo verendū dialecticis hꝰ-
modi ad nomen diſputare niſi quis aliter nō
poſſit de ꝓpoſito diſputare. Ca. xv.

Jfferentias aūt vtile īuenire ad ſyl-
logiſmos de eodẽ ⁊ diuerſo ⁊ ad co
cognoſcẽdū q̄d ẽ vnūquodq̄ʒ. Quo
niam aūt ⁊ ad ſyllogiſmos de eodē ⁊ diuer
ſo vtile manifeſtū ẽ. Jnueniẽtes. n. differen
tiā ꝓpoſitoꝝ quālibet oñdentes erimꝰ quo-
niā non idẽ. Ad cognoſcendū aūt quid ẽ. eo
quod propriam ſubſtantie cuiuſq̄ʒ rationem
his que circa vnumquodq̄ʒ conuenientibus
differentiis ſeparare ſolemus. ſimilitudiniſ
aūt ſpeculo vtilis ẽ ⁊ ad inductiuas ratiocia
tiones. ⁊ ad ſillogiſmos ex hypotheſi: ⁊ ad
diffinitionū aſſignationẽ. Ad īductiuas rō
cinatiōes eo ꝙ circa ſingula in ſimilibus in-
ductione vniuerſale aggredimur īducere. n̄
eni facile eſt inducere ignorantibus ſimilia
Ad ſyllogiſmos aūt ex hypotheſi eo ꝙ pro-
babile eſt quemadmodū ī vno ſimiliū ſe ha
bere ſic in reliquis: quare ad quodlibet eoꝝ
diſputare poterimus ſi precōfitebimur quẽ
admodū ī his ſe habet ſic in prepoſito ſe ha
bere. oſtendentes autem illud ⁊ propoſitum
ex hypoteſi oſtendentes erimus. ſi. n. mon
ſtrauerimus quomodo in his ſe habet ſic ⁊
in propoſito ſe habere demonſtrationem fa
cimus. Ad diffinitionum aſſignationem eo
ꝙ potentes conſpicere quid in unoquoque
idem non dubitabimus in quid oporteat ge
nus diffinientes ponere propoſitum. nā cō-
munium quod maxime in eo quodquideſt p̂
dicatur genus eſt. Similiter autem ⁊ in mul
tum diſtantibus vtilis ad diffinitiones ſimi
litudinis conſideratio: ut quoniam idem trā
quillitas in mari ⁊ ſeueritas in aere: utrūq̄ʒ
n. quies. ⁊ quoniā punctū in linea ⁊ unitas ī
numero: utrunq̄ʒ. n. principium: quare com
mune i omnibus genus aſſignantes opina-
bimur non extranee diffinire: pene autem ⁊
determinantes ſic ſolent aſſignare. nā ⁊ vni
tatem principium numeri ⁊ punctū principi
um linee dicent eſſe: manifeſtum ergo quoni
am ad commune vtrunq̄ʒ genus ponunt Jn
ſtrumenta autem per que ſyllogiſmi hec ſūt
loci autem ad quos vtilia ſunt predicta hi ſť.

UVA. BHSC. IyR_048_1

Jncipit liber ſecundus topicoꝝ Ariſ. Ca. i.

Unt autem ꝓblematū alia qdeꝫ vniuerſalia alia ꝑticularia. Uniuerſalia vt q° niam omnis voluptas bonū ē: ⁊ quoniam nulla voluptas bonū particularia vero vt quoniam quedam voluptas eſt bonum: ⁊ quoniā ē q̄dā voluptas nō bonū. Sūt āt ad vtraqꝫ genera ꝓbleumatum ꝯia vniuerſalia ⁊ cōſtructiua ⁊ deſtructiua. oñdētes. n. ⁊ quoniam omni ineſt ⁊ quoniam alicui eſt oñdētes erimus. Similiter autem ⁊ ſi quoniam nulli ineſt oſtenderimus: ⁊ quoniam alicui nō ieſt oſtendentes erimus. primū igitur de vniuerſalibus deſtructiuis dicēdum eo ꝙ cōia ſunt huiuſmodi ad vniuerſalia ⁊ ꝑticularia ⁊ qꝛ magis poſitiōes afferāt in eo qꝺ ieſt ꝙ̄ non diſputantes āt deſtruāt.

Ca. ii.

St aūt difficilimū ꝯuerti que eſt ab accidēte ꝯueniētem denominationem. Nam quo ⁊ non vniuerſaliter cōtingit in ſolis accidentibus. nam a diffinitione ⁊ ꝓprio ⁊ a generāte neceſſariū ē conuerti denomiationē. nā ſi ineſt alicui animal greſſibile bipes eſſe conuertentē erit veꝝ dicere quoniā animal greſſibile bipes ē ſimilit̄ aūt ⁊ a genere. ⁊ nā ſi animal ineſt alicui animal eſt eodē mō ⁊ in proprio. Si. n. ineſt alicui grammatice ſuſceptibile eſſe grammatice ſuſceptibile ē. nihil. n. hoꝝ ſm qd ꝯtigit ieſſe uel nō ieſſe ſed ſimpliciter ineſſe uel nō ieſſe. Jn accidētibꝰ aūt nihil ꝓhibet ſecūdū quid ineſſe uel non ineſſe: ut albedinē uel iuſticiā: quare non ſufficit oſtendere quoniā ineſt albedo uel iuſticia ad oſtendendū qnoniā albus uel iuſtus eſt. Habet. n. dubitationem quoniā ſm quid albus uel iuſtus ē quare nō eſt neceſſariū in accidentibus conuerti. Determinari autē oportet ⁊ peccata que ſūt in ꝓblematibus quoniā duo ſūt uel in eo ꝙ mentiunt̄ uel in eo ꝙ poſitā noiationem tranſgrediunt̄. nā mentientes ⁊ qui qꝺ nō ineſt alicui ineſſe dicūt peccāt. ⁊ qui nominibus extraneis res appellant: ut plantā hominē tranſgrediuntur poſitam nominationem.

Capitulū. iij.

Nus ergo locus ē inſpicere ſiqꝺ ſcꝺꝫ aliquē aliū modū ineſt vt accidens aſſignauit peccatum maxime hec circa genera vt ſi quis dicat albo colorem eſſe accidens. nō. n. accidit albo colorem eſſe: ſed genus eius color ē. Contingit igit̄ ⁊ ſm nominationē determinare eū qui ponit: ut quoniā accidit iuſticie v̓tutē eē. Sepe aūt ⁊ nō determinanti manifeſtū quoniā genus ut accidēs aſſignauit: ut ſi quis albedinem colorari dixerit uel ambulationē moueri. a nullo eni genere denoiatiue p̄dicatio de ſpecie dr̄: ſed oia vniuoce de ſpēbus genera p̄dicant̄. nā nomē ⁊ rationē geneꝝ ſuſcipiūt ſpēs. qui igit̄ coloratū dixerit album: neqꝫ vt genus aſſignauit quoniā denoiatiue dixit: neqꝫ ut ꝓpriū neqꝫ ut diffinitionē: nā diffinitio ⁊ ꝓpriū nulli alii ineſt. colorant̄ aūt multa ⁊ ex aliis: ut lignuꝫ lapis homo equus. Manifeſtū ergo quoniā ut accidens aſſignauit.

Ca. iiii.

Lius locus eſt inſpicere quibus ieſſe aut oibus aut nulli dictū ē. Conſiderare autē oꝫ ſm ſpēs ⁊ nō in infinitis via: n. magis ⁊ in paucioribus ꝯſideratio. oꝫ aūt cōſiderare ⁊ incipere a p̄oribꝰ ſic: deinde vſqꝫ ad indiuidua vt ſi oppoſitoꝝ eandē diſciplinā dixerit eſſe ꝑſpiciendū ſi eorum que ſunt ad aliquid ⁊ cōtrariorum ⁊ eorum que ſunt ſm p̄uationē ⁊ habitū ⁊ eorum que ſūt ſm affirmationē ⁊ negationē dr̄ eadem diſciplina. ⁊ ſi in his manifeſtū non ſit rurſus eadē diuidendū vſqꝫ ad indiuidua: ut ſi iuſti ⁊ iniuſti uel dupli ⁊ dimidſi uel cecitatis uel viſus uel eſſe uel nō eſſe. Nā ſi in aliquo oſtendat̄ quoniā nō eadē interimentes erimus ꝓblemata: ſimiliter aūt ⁊ ſi nulli ineſt. Jſte aūt locus cōuertit̄ ad cōſtruendū ⁊ deſtruendū. ſi. n. in oibus videat̄ diuiſionem ꝓferētibus uel in pluribus ꝓcedendū uel vniuerſaliter ponere aut inſtantiā inferre in aliquo nō ſic: nam ſi neutrum horum faciat incōueniēs videbitur eſſe non ponens.

Ca. v.

Lius aūt locus diffinitiōes facere accidentis ⁊ cui accidit aut vtriuſqꝫ ſm ꝙ vtrūqꝫ aut alterius. deinde cōſiderare ſi qꝺ nō verū ſit in diffinitōibꝰ vt veꝝ ſit ſūptū: ut ſi in deo iiuſticiā facere. qd iiuſticiā facē ſi. n. nocere ſponte manifeſtū ē quoniā ñ eſt deo iiuſticiā facere. nō. n. ꝯtingit nocere deo. Et ſi iuidus quis ſtudioſus ⁊ quis inuidus ⁊ que iuidia. nā ſi inuidia ē triſticia i apparenti ꝓſperitate alicuius initium manifeſtum quoniā ſtudioſus nō inuidus ē: prauuſ eni eſſet. Et ſi rep̄henſor inuidus quis vterqꝫ eorum. ſic eni manifeſtum erit vtrum verum uel falſum quod dictum ē: ut ſi inuidus quidem qui triſtat̄ in bonorum opibus ⁊ ꝓſperitatibus. rep̄henſor autē qui in maloruꝫ ꝓſperitatibus triſtatur: palā ꝙ non erit inuidus rep̄henſor. Sumere aūt oꝫ ⁊ pro ꝓ hiſ q̄ in diffinitionibus ſūt nōibus diffinitiones ⁊ nō dimittere donec ad notū veniat. ſepe eni

UVA. BHSC. IyR_048_1

tota quidē diffinitiōe assignata nō palā ē qḋ
querit. ꝑ aliquo aūt eoꝝ que in diffinitione
sūt noīuꝫ diffinitiōe data manifestū fit. Am/
plius ꝓpōnem facientē sibi instare: nā istan
tia argumētū ad ꝓpositū erit. ē aūt locus dic
pene idē huic ꝯsiderare quib⁹ incē uel oībus
uel nulli dictū ē: differt aūt in mō. Ca. vi.

Ampli⁹ determiare que oꝫ dicē ut plu
res ꝛ que nō: vtile aūt ad ꝯstruendū ꝛ
destruendū ut quoniā noiatiōib⁹ qdē
res nūcupandū ut plures. que autē reꝝ sunt
huiusmōi uel nō huiusmōi iā nō attendēduꝫ
ut pluref: ut sanatiuū quidē pfectiuū sanitatis
vtꝝ aūt ꝓpositū pfectiuū sit sanitatis uel nō
nō iā ut plures aiūt dicēdū ſꝫ ut medici.

Ampli⁹ si multipliciter dr Ca. vii.
ꝓpositū ut quoniā inē aut nō inest oꝫ
alterā mōstrare eoꝝ que multipliciter
dicūtur si nō vtꝛqꝫ ꝯtingat. Utendū aūt in
his que latēt: nā si nō latent que dicūt multi
pliciter instabit respondēs quoniā nō mōstra
tū ē qḋ ipse dubitabat ſm alteꝝ. Hic aūt loc⁹
ꝯuertit ꝛ ad ꝯstruendū ꝛ ad destruendū. nā
ꝯstruere volētes oñdemus quoniā alteꝝ iest
si ābo nō poterimus: destruētes aūt quoniā
non iest alteꝝ oñdemus: si ambo non poteri
mus: Sed destruēti quidē nihil oꝫ ex ꝯcōces
siōe disputare. neqꝫ si omni neqꝫ si nulli ineē
dictū sit. si. n. oñderimus quoniā nō inest cui
libet interimētes erim⁹ oī inesse: siliter aūt ꝛ
si vni ostenderimus inesse interimētes erim⁹
nulli ineē. Cōstruentibus aūt ꝯcōfitendū est
quoniā si cuilibet vni iest oī inest. ꝛ si ꝯsilis
sit ꝓpō. nō. n. sufficit ad ostendendū quoniā
oī inest in vno disputasse: ut si hoīs aīa est im
mortalis nō ꝓpter h̄ oīs aīa imortalis. quare
ꝯus ꝯcedendū ē quoniā si quedā aīa imorta
lis oīs imortalis. Hoc aūt non semp faciēdū
ē uel ꝯcedendū sed quando non facile possu
mus vnā communem rationem in omnibus
dicere queadmodū geometer quoniā triāgu
lus duobus rectis eq̄les hꝫ tres angulos. Si
aūt non lateat qḋ multipliciter dr diuidendū
est quotiēs dr ꝛ interimere ꝛ ꝯstruere ꝯtīgit
ut si opportunū ē expediēs aut bonum ambo
ꝯstituere uel interimere de ꝓposito tētandū
ut quoniā bonū ꝛ quoniā expediēs aut quo
niā neqꝫ bonū neqꝫ expediens. Ca. viii.

Si aūt nō ꝯtingat vtrꝛqꝫ alteꝝ tñ ostē
dendū significatū quoniā hoc quideꝫ
iest: illud vo. ñ eadē āt rō ꝛ si plura sūt
in que diuidat. Rursus quecūqꝫ nō ſm equi
uocationē multipliciter dicūt sed alio modo
ut amphibologiā ut disciplina vna plurium:
aut ut finis: aut ut eius qḋ ē ad finē: ut medi/
cina sanitatē faciendi uel cibandi: aut ut am
boꝝ finiū uel ut ꝯrioꝝ eadē est disciplina. ni
hil. n. magis finis alteꝝ altero. aut ut eius qḋ
est p se: aut eius quod est p accidēs ut p se qui
dē quoniā triāgulus duob⁹ rectis eq̄les tres
angulos hꝫ. p accidens aūt ut quoniā equila
terus: quoniā aūt accidit triāgulo equilaterū
esse p hoc cognoscimus quoniā duobus re
ctis equales hꝫ. si ergo nullo mō ꝯtingit ean
dē esse pluriū disciplinā: manifestū quoniā nō
oīo ꝯtingit eē uel si aliquo modo ꝯtingit: ma
nifestū ē quoniā ꝯtingit. Diuidere aūt quoti
ens vtile vt si volumus huiusmodi ꝯstruere
addendū ē quecūqꝫ ꝯtingūt uel diuidendū i
ea tantū quecūqꝫ vtilia ad ꝯstruendū sunt. si
aūt destruere volum⁹ addēdū q̄cūqꝫ non cō
tingūt reliq̄ aūt omittendū. Faciēdū aūt ꝛ i
his qñ latuerit quotiēs dr. eē aūt hoc uel nō
eē ex eisdē locis ꝯstruēdū ē: ut disciplinā hāc
aliqd h⁹mōi: aut ut finis: aut ut eoꝝ q̄ sūt ad
finē: aut ut eoꝝ q sūt p accñs: uel rursus ñ eē
huiusmōi ſm nullū predictoꝝ mōꝝ. Eadeꝫ
āt rō ꝛ de desiderio ꝛ quecūqꝫ alia dicūt eē
pluriū ē aūt desideriū huiusmōi aut vt finis
vt sanitatis. aut vt eoꝝ que sūt ad finē: ut cō
ficere. aut vt eoꝝ q̄ sūt ſm accidēs ad fine ue
lut i vino amicū dulce nō quoniā vinū ſꝫ quo
niā dulce ē. nā p se desideraf dulce vinū āt p
accñs. Si. n. austeꝝ sit nō iā desiderabit. p
accñs. ḡ desiderabit vtilis āt loc⁹ ē h̄ i his q̄
sūt ad aliqd. pene auteꝫ talia eoꝝ que sūt ad
aliquid. Ca. ix.

Amplius trāsferr ad euidēti⁹ nomē
vt ꝑ certo i opiniōe planū: ꝛ ꝑ inuesti/
gare inquirere euidētiori. n. facto qḋ
dictū ē facilius argumētabilis ē ꝓpō. Est āt
ꝛ h̄ loc⁹ ad utrūqꝫ cōis: ꝛ ad ꝯstruendū ꝛ ad
destruēdū. Ad ostēdendū āt ꝯria eidē iesse
cōsiderādū i gnē: ut si volum⁹ oñdere quo/
niā ē circa sensū rectitudo ꝛ pctū. sētire aūt
iudicare ē: iudicare āt ē recte ꝛ nō recte ꝛ cir
ca sensū erit rectitudo ꝛ peccatū: nūc ḡ ex ge
nere circa spēm demōstratio. nā iudicare ge
nus ad sētire nā q sentit iudicat aliquo mō.
Rursū ꝛ spē generi: quecūqꝫ. n. spēi isūt ꝛ ge
neri. vt si ē disciplina praua ꝛ studiosa ꝛ erit
dispositio ꝑua ꝛ studiosa. nā dispositio disci/
pline gen⁹ ē ergo primus quidē falsus ē lo/
cus ad ꝯstruēdū secudus āt ver⁹. Nō. n. ne
cessariū est q̄cūqꝫ generi isūt ꝛ spēi iesse. nā
aīal ē uolatile uel q̄drupes. hō aūt nō. q̄cūqꝫ
spēi isūt necessariuꝫ ꝛ generi. si. n. hō studio
sus ꝛ aīal studiosū. Ad destruēdū aūt qdē ꝑ/
mus uer⁹ secūd⁹ aūt falsus. Quecūqꝫ. n. ge/
neri nō isūt nec spēi: q̄cūqꝫ vo spēi nō isunt ñ
necesse ē generi nō inesse. Ca. x.

Quoniā aūt necessariū ē dē qb⁹ gen⁹ ꝑ
dicaf ꝛ spēꝝ aliq̄ ꝑdicari. uel quecū
qꝫ hñt genus vel dnōinatiue a gene
re dicūt ꝛ spēꝝ aliq̄ necesse ē habere vel de
nominatiue ab aliqua spēꝝ dici: ut si de ali/

UVA. BHSC. IyR_048_1

quo diſciplina dicat̄ ꝛ grāmatica uel muſica aut aliq̄ aliarū p̄dicabit̄. ꝛ ſi aliq̄s hȝ diſciplinam uel denoīatiue a diſciplia dr̄ ꝛ grammaticam hēbit uel muſicā uel aliquā aliarum diſciplinarum uel denoīatiue ab aliqua earum dicetur: ut grāmatic⁹ uel muſic⁹. Si ḡ aliqd p̄oatur dictum de aliquo gnē aliquo modo: ut aiam moueri ꝯſiderandū eſt ſi ſm̄ aliquā ſpecierū motus ꝯtingit aiam moueri uel augeri uel minui uel corrumpi uel generari uel q̄cunqȝ ſunt ſpecies alie motus. nam ſi ſcdm̄ nullā palā eſt quoniam non mouetur. hic autem locus cōis eſt ad vtrunque ꝛ ad ꝯſtruendum ꝛ ad deſtruendum. Si.n.ſm̄ aliquam ſpēm mouetur manifeſtum quoniam mouetur: ꝛ ſi ſm̄ nullam ſpecierum mouetur: palā quoniam non mouetur. Ca.xi.

Non idoneo aūt conari ad poſitionem intendendū ē: ꝛ ex diffinitionib⁹: aut que ſunt ꝓpoſite rei: aut que vidētur ꝛ ſi non ab vna ſed a pluribus. facile.n.diffinientibus argumētari erit: nam ad diffinitiones facilis erit argumentatio. Ca.xii.

Conſiderandū autē in ꝓpoſito quo exiſtente añcedente neceſſe eſt ꝓpoſitū eſſe: aut qđ eſt ex neceſſitate ſi ꝓpoſitum ē. Conſtruere quidē volenti quo exiſtente antecedente ꝓpoſitum erit ex neceſſitate. nā ſi illud oſtendat̄ eſſe ꝛ ꝓpoſitū ꝯñs oñſū erit. Deſtruere aūt volenti quid ē ſi ꝓpoſitū eſt. nā ſi oſtenderimus ꝯñs propoſitum non ineſſe interimentes erim⁹ propoſitum.

Capitulū.xiii.

Amplius ad tēpus eſt inſpiciendū ſi alicubi diſſonat ut ſi qđ nutrit̄ dixerit ex neceſſitate augeri. nutriunt̄.n.ſemper aīalia: augent̄ aūt nō ſp̄. Similiter autēȝ ꝛ ſi ſcire eſt reminiſci: hoc.n.p̄teriti tp̄is eſt. illud aūt ꝛ p̄ſentis ꝛ futuri. ſcire.n.dicimur ꝛ p̄ſentia ꝛ futura: ut quoniā eſt uel erit ſol⁹ defectus. reminiſci aūt nō ꝯtingit aliud q̄ p̄teritum. Ca.xiiii.

Amplius ſophiſticus modus ducere ad tale ad qđ idonei ſumus argumentoꝝ: hoc aūt qñqȝ neceſſariū: qñqȝ apparens neceſſariū: qñqȝ neqȝ apparens neqȝ neceſſariū. Neceſſariū quidē quando negante eo qui rñdet aliquid vtilū ad poſitiōeȝ ad hoc rōcinatiōes facit. Cōtingit autē hoc taliū eē ad que abundare ē argumentis. ſilr̄ autē ꝛ qñ inductionē p̄ hoc qđ poſitū ē facieſ interimere conat̄. hec.n. interemptio ꝛ ꝓpoſitum iterimit̄. Apparens āt neciuȝ eſt qñ qdem videt̄ vtile ꝛ ꝯueniens poſitioni. nō ē āt ad qđ fiunt diſpōnes ſiue negāte eo qui orationem ſuſtinet: ſiue ab inductiōe ꝓbabili p̄ poſitionem ad idem factā interimere conat̄ idē. Reliquū.n.qñ neqȝ neceſſariū neqȝ apparens ē ad qđ fiunt rōcinationes: ſed ut redarguere accidit reſpondenti. Oportet autē cauere poſtremū p̄dictoꝝ modoꝝ oīno eniȝ ſemotus ꝛ extraneus videtur a dialectica: q̄re oȝ ꝛ reſpondentē non diſcolū eſſe ſȝ ponere que vtilia nō ſūt ad poſitionē deſignātem tñ quoniā non videt̄. magis autē dubitare plerunqȝ accidit interrogantibus oib⁹ talib⁹ ꝯceſſis eis ſi non concludunt. Ca.xv.

Amplius oīs qui dixerit vnum quidlibet quodāmodo multa dixit ex eo q̄ plura ſunt ex neceſſitate vnicuique cōſequētia ut qui hoīem dixerit eſſe: ꝛ quoniā aīal eſt dixit: ꝛ quoniā aīatum dixit: ꝛ quoniam bipes ꝛ quoniā mentiſ ꝛ diſcipline ſuſceptibile: quare quolibet vno ꝯſeq̄ntium interempto ꝛ interimitur quod in principio eſt dictum. Cauere autem oportet ꝛ huiuſmōi eo q̄ non difficilior aſſumptio fiat. quandoque eni facile eſt ꝯſequens interimere: quandoque autem ip̄m qđ antecedit. Ca.xvi.

Quib⁹ ſubſtātiis āt neceſſe alterum tātum ineſſe ut homini egritudinem aut ſanitatē ſi ad alterū facile poterimus diſputare quoniā ineſt uel quoniā ñ ieſt ꝛ ad reliquū poterimus: hͦ āt ꝯuertitur ad utrūqȝ Oñdentes.n.quoniā alteꝝ ieſt uel quoniā ñ ieſt reliquū oñdētes erimus. Si aūt quoniā non ineſt oſtendimus quoniam ieſt reliquū oſtendentes erimus: palam ergo quoniā ad vtrunqȝ conueniens eſt hic locus. Ca.xvii.

Amplius aūt transferentē argumētari nomē i oratiōes velut maxime cōgruū aſſumere quā ut poſitū ē nomen: ut eq̄nimū ñ modeſtū vt poſitū ē ſed equā aiam habētem. Similiter aūt ꝛ bene fortunatū cuius fuerit fortuna ſtudioſa: quēadmodū xenocrates dixit bene fortunatū eē qui animā hȝ ſtudioſā: hāc.n. vniuſcuiuſcūqȝ eſſe fortunam. Ca.xviii.

Quoniam aūt reꝝ alie quidē ſunt ex neceſſitate. alie aūt ſūt ut i plurib⁹: alie autem ad utrunlibet. Siquod ex neceſſitate eſt ut in pluribus. ponatur vt quod in pluribus ex neceſſitate: aut ipſum aut ꝯriū ei qđ ē i plurib⁹ ſp̄ dat locū argumētatiōis. nā ſiqđ ex neceſſitate ē i pluribus ponat̄ manifeſtū qđ ñ oī dicit ineſſe qum iſit oī q̄re peccauit: cum vͦ qđ ē i plurib⁹ dr̄ ex neceſſitate dixit oī ieſſe qum nō iſit oī. ſimiliter āt ꝛ ſi ꝯriū ei qđ eſt i plurib⁹ dixit ex neceſſitate ieſſe. ſp̄.n.i paucioꝛib⁹ dicit̄ ꝯriuȝ eſſe ei qđ eſt ut iplurib⁹. ſunt āt vt in plurib⁹ praui hoies: boni āt ut i paucioribus: q̄re pecauit magis ſi bonos ex neceſſitate dixit. ſimiliter āt ſiqđ vtrunlibet eſſe ex neceſſitate dixit uel ut i pluribus neqȝ ex neceſſitate vtrunlibet neqȝ ut i pluribuſ. Cōtigit āt ꝛ ſi nō determi

UVA. BHSC. IyR_048_1

nans dixerit vtꝝ ut in pluribus uel ex neceſ-
ſitate dr̄. ſit aūt res ut in pluribus diſputare
velut ex neceſſitate dixerit: vt ſi prauoſ ex he
redandos dixerit non determinans velut ex
neceſſitate iſ dixerit diſputare.

Capitulū. xix.

Amplius ⁊ ſi idē ſibi accn̄s poſuit ut
alterū eo ꝙ alterū ſit nomē quēadmo
dū ꝓdigus diuidebat voluptatē i gau
diū ⁊ iocūditatē ⁊ leticiam. hec. n. oia
eiuſdē. i. voluptatis noia ſūt. ſi ergo aliqſ gau
dere ei qd̄ eſt letari pōet accidere idē ſibi dic
accide. Amplius aūt ꝯria ꝯplectunť qdē ſibi
inicē. vi. modis: ꝯrietatem aūt faciunt qdru-
pliciter ꝯplexa oꝫ accipere ꝯria quolibet mō
vtile fuerit ⁊ deſtruēti ⁊ ꝯſtruenti. Ca. xx.

Uoniā āt ſex modis ꝯplectimur palā
eſt. aut. n. vtrūqꝫ ꝯriorū vtriqꝫ ꝯriorū
ꝯplectiť: hꝰ autē dupliciter: vt amicis
benefacere ⁊ inimicos male: uel ecōuerſo ini
micis bene amicis male. aut quando ābo de
vno ⁊ hoc dupliciter. aut amicis bene ⁊ ami-
cis male: vel inimicis bene ⁊ inimicis male.
aut vnum de vtriſque: ⁊ hoc quoque dupli-
citer: ut amicis bene ⁊ inimicis bene: uel
amicis male ⁊ inimicis male. Sic ꝑme qdē
due dicti ꝯplexiones nō faciunt ꝯrietatē nā
id qd̄ eſt amicis bn̄facere ei qd̄ eſt inimicis
male nō eſt ꝯriū: vtraque. n. eligenda ⁊ eiuſ-
dē moris: neque id qd̄ ē amiciſ male ei qd̄ eſt
inimicis bene: nā ⁊ hꝰ vtraque ſpnēda ⁊ eiuſ-
dē moris. Nō videť āt ſpnendū ſpnendo ꝯ
rium eſſe: niſi hoc qdem ſm̄ ſupabūdantiā:
illud vō ſꝫ egeſtatē dictū ſit. nā ſupabūdātia
ſpnendoꝝ videť eē. ſiliter aūt ⁊ egeſtas: reliq
vō quatuor oia faciūt ꝯrietatē nā id qd̄ ē ami
cis bn̄facere ei qd̄ ē amicis male contrariū ē
nā a ꝯrio more ſūt: ⁊ hꝰ quidē eligendū: illud
aūt ſpnendū. ſiliter aūt ⁊ in aliis: nā in vnaq
qꝫ ꝯiugatione vnū eligendū ⁊ aliud ſpnēdū
⁊ vnū boni moris: ⁊ aliud ꝑui. Palā ḡ ex his
q̄ dicta ſūt quoniā eidē ꝯria ſūt plura accidit
fieri. nā ei qd̄ ē amicis benefacere id qd̄ ē ini
micis benefacē ⁊ id qd̄ ē amicis male ꝯrium
Siliť āt ⁊ in aliis ſingulū eodē mō ꝯſiderāti
bus dico ꝯria apparebūt. accipe ḡ ꝯriorū q-
cūqꝫ erit ad poſitionē vtile. Ca. xxi.

Amplius ſi ē aliqd ꝯtrariū accn̄ti ꝯſi-
derandū ſi ieſt cui accn̄s dictū ē ineſſe
nā ſi hꝰ ieſt illud nō inerit ipoſſibile. n.
ē ꝯria eidē ſimul ieſſe. aut ſi qd tale dictū ē ꝯ
aliquo qd̄ cū iſit necē ē ꝯria ineē: ut ſi formas
in nobis dixerit eē: nā ⁊ moueri ⁊ qeſcē eadē
accidet. Amplꝰ aūt ſenſibiles ⁊ inſenſibiles
eē. videť aūt forme qeſcē ⁊ itelligibiles eē hiſ
q ponūt formas eē. cū āt ſint i nobis ipoſſibi-
le eſt imobiles eſſe. nā mouētibꝰ nobiſ neciūꝫ
⁊ q̄ i nob ſt oia ſimul moueri. palā āt quoniā
etiā ſēſibiles ſi i nob ſūt: nā ꝑ ſēſū qui circa vi
ſū ē eā que i vnoquoqꝫ eſt formā cognoſcimꝰ
Rurſū ſi poſitū eſt accn̄s cui eſt aliqd ꝯrium
ꝯſiderandū ſi ⁊ ꝯrii eſt ſuſceptibile qd̄ eſt ac
cidentis: nā idem ꝯriorum ſuſceptibile: ut ſi
odiū ſeq irā dixerit erit odiū i furoris ſpecie
illic. n. ira ꝯſiderandum ḡ ſi ꝯrium in furoris
ſpē. Nā ſi nō ⁊ in ꝯcupiſcibili eſt amicitia nō
ſeqť odiū irā. ſiliť āt ⁊ ſi ꝯcupiſcibile ignoraŕ
dixerit. erit. n. ⁊ diſciplie ſuſceptibile ſi quidē
ignorantie quod non videtur ꝯcupiſcibile ſu
ſceptiuum eſſe diſcipline. Deſtruenti ḡ quem
admodum dictuꝫ eſt vtendum. aſtruenti vō
quoniā ieſt qdē accn̄s nō vtilis ē locuſ hꝰ quo
niam autem contingit ineſſe vtilis. Oſtēden
tes eni quoniā nō ſuſceptibile eſt ꝯtrarii oſtē
dentes erimus quoniā nō ineſt accidēs neqꝫ
ꝯtingit ineſſe. Si autē oſtēderimus quoniaꝫ
ieſt ꝯriū aut ipſū ſuſceptibile ē ꝯrij nondum
oñdētes erimꝰ quoniā et accn̄s ieſt ſꝫ quoni
aꝫ ꝯtigit ieſſe i hꝰ tātū oñſū erit. Ca. xxii.

Uoniā āt oppoſitiōes ſunt q̄tuor ꝯſi
derādū ex ꝯtradictōibꝰ quēadmodū
a ꝯſequētia et ecōtrario et iterimēti ⁊
ꝯſtruēti ſumēdū ex iductōe: ut ſi hō aial non
aial nō hō: ſimiliter āt et i aliis. nā hoc econ-
trario ꝯñtia. nā hominē aial ſequitur nō ho
minē aūt nō aial nō ſed ecōtrario nō aial n̄
hō. ergo i oibus huiuſmodi ē ꝓcedēdū: ut ſi
bonum ſuaue et non ſuaue non bonū. ſi autē
non hec nec illico: ſimiliter autem ſi non ſua
ue nō bonū bonū ſuaue: manifeſtū ergo quo
niā ad vtrūqꝫ ꝯuertiť que ſm̄ cōtradictionē
ē ꝯñtia ecōtrario facta. In ꝯriis aūt ꝯſiderā
dū ſi ꝯriū ꝯriū ſequiť: aut i ipſo aut econtra
rio ⁊ iterimēti ⁊ ꝯſtruēti: ſumēdū aūt ⁊ huiꝰ
cemodi ex iductione iquātū vtile. In ipſo er
go ꝯñtia ē vt i fortitudine ⁊ debilitate: nam
hāc quideꝫ ſeqtur virtus illā aūt vitiū: ⁊ hāc
quidē ſequitur eligēdū: illā aūt ſpernēdū: er
go ⁊ ipſa ⁊ hoꝝ ꝯñtia. ꝯriū. n. ē eligēdū ſper-
nēdo: ſimiliter aūt ⁊ i aliis. Eꝯrio āt ꝯſequē
tiā vt euechiā quidē ſanitas ſequiť cachechi
am āt egritudo nō ſꝫ egritudinē cachechia:
manifeſtū ē ergo quoniā eꝯrio i his ꝯñtia ſit
raro āt eꝯrio accidit i ꝯriis ſꝫ i pluribꝰ i ipſo
ꝯñtia: Si ḡ neqꝫ i ipſo ꝯriū ſequiť ꝯriū neqꝫ
eꝯrio palā quoniā neqꝫ eoꝝ que dicta ſūt al
terū ſequiť alteꝝ. ſi āt ⁊ i ꝯriis ⁊ i his q̄ dicta
ſūt neceſſe ē alteꝝ ſeq alteꝝ. Similiter aūt ꝯ
riis ⁊ in priuatiōe ⁊ hitu ꝑſpiciēdū: ſed nō ē i
priuatiōibꝰ eꝯrio ſꝫ i ipſo ꝯſequētiā neceſſa-
riū ſemper fieri: velut viſū quidē ſenſum ce
citatem aūt iſenſibilitatē. opponiť. n. ſenſus
iſenſibilitati: ut priuatio ⁊ habitus. nā hoc q
dē hitꝰ eoꝝ: illud āt ꝑuatio. ſimiliter ꝑuatiōi
⁊ i his que ſūt ad aliquid vtēdū. In ipſo. n. ⁊
hoꝝ ꝯñtia: ut ſi triplū multiplex ⁊ ſubtriplū

UVA. BHSC. IyR_048_1

ſubmultiplex. dr̄. n. triplū quidē ad ſubtriplū multiplex aūt ad ſubmultiplex. Rurſuſ ſi ſcia opio ꝛ ſcibile opiabile ꝛ ſi viſus ſenſus ꝛ viſibile ſenſibile. Inſtantia quoniā nō neceſſe ē in his que ſunt ad aliquid ↄſequentiam fieri quemadmodū dictū eſt. nam ſenſibile ſcibile eſt: ſenſus aūt nō eſt ſcia: non tamen va inſtantia videtur eſſe. multi. n. nō dicūt ſenſibiliū eſſe ſciam. Amplius ad ↄtrariū nō min⁹ vtile quod dictū ē: ut quoniam ſenſibile non eſt ſcibile: neqꝫ. n. ſenſus ſciētia. Ca. xxiii.

Urſus in ↄiugatis ꝛ caſibus ꝛ interimenti ꝛ ↄſtruenti dicūtur aūt cōiugata quidē huiuſmodi: ut iuſta ꝛ iuſt⁹ iuſticie: ꝛ fortia ꝛ fortis fortitudini. ſiliter autē ꝛ pfectiua ꝛ ↄſeruatiua: ↄiugata illi cuius ſūt pfectiua uel ↄſeruatiua vt ſalubria ſāitatis ꝛ euechiua euechie: eodem aūt modo ꝛ i aliis. ergo coniugata quidem talia ſolent dici. Caſus autē: ut iuſte ꝛ fortiter ꝛ ſalubriter ꝛ que cunqꝫ eodem mō dicunt̄. Vident̄ aūt ꝛ que ſunt ꝑm caſus ↄiugata eſſe: vt iuſte iuſticie ꝛ fortiter fortitudini. Cōiugata aūt dicunt̄ ꝑm eandē ↄiugationē oīa: ut iuſticia iuſtꝫ iuſte. Manifeſtū ğ quoniā vno quolibet oñſo eorū que ꝑm eandē cōiugationē bono uel laudabili ꝛ reliqua oīa oſtenſa ſūt: ut ſi iuſticia eſt laudabiliū ꝛ iuſtus ꝛ iuſtū ꝛ iuſte laudabiliū dicere ergo iuſte ꝛ laudabiliter ꝑm eundē caſū a laudabili quēadmodum iuſte a iuſticia. Conſiderandū aūt nō ſolū in eo qḋ dictū eſt ſed in ↄtrario cōtrariū: ut quoniā bonū non ex neceſſitate ſuaue: neqꝫ. n. malū triſte: aut ſi hoc ꝛ illud: ꝛ ſi iuſticia ē ſcia ꝛ iniuſticia ignorātia. ꝛ ſi qḋ iuſte ē ſcienter ꝛ experiēter ꝛ iniuſte ignoranter ꝛ inexpienter. ſi autē hoc non neqꝫ illa velut in hoc qḋ nūc dictū ē: magis autē apparebit qḋ iniuſte ē experiēter ꝙ inexpienter. ħ aūt modus dictus prius in cōtrario ꝛ conſequētiis. nihil. n. aliud oſtēdim⁹ ꝙ contrariū ſequi cōtrariū. Ca. xxiiii.

Amplius in generatiōibus ꝛ corruptionibus ꝛ efficiētibus ꝛ corrūpentibus ꝛ interimēti ꝛ cōſtruenti quoꝝ ſūt generationes bone ꝛ ipſa ſūt bona. ꝛ quoꝝ generationes male ꝛ ipſa mala ſūt. in corruptionibus aūt ecōtrario. ſi. n. corruptiones bōe ipſa quoqꝫ mala ſunt. ſi aūt corruptiones male ipſa bona ſūt. eadē ratio ē in efficientib⁹ ꝛ corrūpentibus. quorū. n. effectiua bona ꝛ ipa bona: quorū vero corruptiua bona ꝛ ipſa mala. Capitulū. xxv.

Urſus in ſimilibus ſi ſiliter ſe habent ut ſi diſciplina vna pluriū ꝛ opinio. ꝛ ſi viſum habere ē videre ꝛ auditū habere ē audire: ſimiliter aūt ꝛ in aliis ꝛ in his que vident̄ Utilis autem locus hic ad vtrūqꝫ: nam ſi in aliquo ſimiliū ſe habet ꝛ in aliis ſimilibus. Conſiderandū autem ꝛ ſi in vno ꝛ in pluribus ſi ſimiliter ſe habet aliquotiens enim differt: ut ſi ſcire eſt intelligere: ꝛ multa ſcire eſt multa intelligere: hoc autem non verum. contingit enim plura ſcire: intelligere autem non. ſi autem non hoc neqꝫ illud qḋ i vno quoniā ſcire intelligere eſt.

Capitulū. xxvi.

Amplius ex magis ꝛ minus. Sūt aūt eius quod eſt magis loci quatuor. vn⁹ quidem ſi magis ſequitur magis: vt ſi voluptas bonum ꝛ magis voluptas magis bonum. ꝛ ſi iniuriam ferre malum ꝛ magis iniuriam ferre magis malum vtilis autē ad vtrūqꝫ hic locus. nam ſi conſequens ē ſubiecti incremēto accidentis icremētū quēadmodū dictū ē: māifeſtū quoniā accidit. ſi āt n̄ ſequitur nō accidit: ħ āt īductiōe ſumēdū Amplius vno ḋ duobus dicto. ſi. n. cui magis vr̄ ieſſe nō ieſt nec cui qḋ min⁹. et ſi cui min⁹ vr̄ ieſſe ineſt et cui magis. Rurſū duob⁹ de vno dictis ſi qḋ magis vr̄ ieſſe nō ieſt: nec quod minus. ſi uero quod minus videtur ineſſe in eſt et quod magis. Ca. xxvii.

Ampli⁹ duob⁹ de duob⁹ dictis ſi quod alteri magis vr̄ ieſſe nō ineſt nꝫ qḋ reliquū reliquo: aut ſi qḋ min⁹ videtur alteri ineſſe ieſt et reliquꝫ reliquo. Ampli⁹ ex eo qḋ ſimilit̄ ieſt nobis vr̄ ieſſe tripliciter quēadmodū ī eo qḋ magis: vt i poſterius dictis trib⁹ locis dicebat̄. Qū. n. vnū quidē duob⁹ ſimiliter ieſt aut vr̄ ieſſe ſi alteri n̄ ieſt nꝫ alteri: ſi alteri āt ieſt et reliquo. ſiue duo eidē ſimiliter ſi alteꝝ nō inſit nec reliquū: ſi aūt alterum et reliquū. Eodē aūt mō et ſi duo duob⁹ ſimiliter iſūt: nā ſi alteꝝ alteri n̄ ieſt neqꝫ reliquū reliquo. ſi aūt ieſt alteꝝ alteri et reliquū reliquo. Ex magis ğ et minus et ſimiliter tot mōis ↄtingit argumētari.

Capitulū. xxviii.

Ampli⁹ āt ex appoſitiōe ſi alteꝝ ad alteꝝ appoſitū facit bonū vel albū qḋ n̄ fuit prius albū uel bonū quod appoſitū ē erit albū vel bonū quale et totū fac. Amplius ſi hoc qḋ erat appoſitū quidē magis facit tale quale erat et ipſū erat huiuſmōi: ſimiliter aūt et ī aliis. vtilis aūt nō i oībus hic locus. ſed i qīb⁹ ei⁹ qḋ ē magis icremētū accidit fieri. iſte vo loc⁹ nō ↄuertitur ad deſtruēdū: nā ſi nō faciat qḋ appoſitū ē bonū nondū manifeſtū ē ſi ipſū nō ſit bonū. nā bonū malo appoſitū nō ex neceſſitate bonum totum facit neqꝫ albū nigro.

Ca. xxix.

Urſus ſi qdē magis et minus dr̄ ꝛ ſimplicit̄ ieſt. qḋ. n. n̄ ē bonū uel albū: nꝫ

magis ⁊ minus bonũ uel albũ dicere: nã ma
lũ de nullo magis vel minus bonũ ſꝫ magis
malũ vel minus dicere. Nõ ꝯuertit̃ ãt neqꝫ
hic locꝰ ad deſtruendũ. multa. n. eoꝝ que nõ
dicũt̃ magis ſimpliciter ĩſunt. hõ. n. nõ dicit̃
magis ⁊ minus ꝑꝑ hoc nõ ẽ nõ hõ. Ca. xxx.

Odẽ mõ ꝯſiderãdũ ⁊ ĩ his que ſũt
ſꝫm quid ⁊ qñ ⁊ vbi. naꝫ qđ ſꝫm qd ⁊
qñ ⁊ ubi dr̃ et ſimpliciter dr̃. nã qđ
ſimpliciter ẽ ĩpoſſibile: neqꝫ ſꝫm quid: neque
qñ neqꝫ vbi ꝯtingit. Inſtãtia quoniã ſꝫm qd
quidẽ ſũt naturaliter ſtudioſi: vt liberales et
caſti. ſimiliter aũt et qñ quidẽ ꝯtingit corru-
ptibiliũ aliquid nõ corrũpi ſimplciter aũt nõ
corrũpi: eodẽ ãt mõ vbi quidẽ expedit huiuſ
modi dicta vti in egrotatiuis locis: ſimplici-
ter aũt nõ expedit. Amplius quidẽ vbi tantũ
vnũ poſſibile ſimpliciter aũt ñ poſſibile unũ
tantũ eſſe. Eodẽ ãt mõ ⁊ ubi quidẽ bonũ ma
ctare patrẽ interuallis ſimpliciter autem nõ
bonum: aut hoc quidẽ nõ ubi ſignificat ſed q
buſdam. nihil enim differt vbi ſint. vbiqꝫ. n.
ſint eis erit bonũ vt ĩteruallis. rurſus qñqui-
dem expedit medicari: ut qñ egrotat. ſimpli
citer aũt non aut neqꝫ hoc qñ ſignificat in
eo ꝙ afficitur aliquo mõ. nihil. n. differt quã
docũqꝫ ſi ſic tãtũ affectus ſit. ſimpliciter aũt
ẽ quod nullo addito dicis: ut huoniã bonum
ẽ aut contrarium: ut patrẽ mactare non dicit̃
bonũ eẽ ſed quibuſdã bonũ eẽ. non ergo ſim
pliciter bonum: ſed deos honorare bonũ di-
cis nihil addens. ſimpliciter enim bonũ eſt:
quare ꝙ nullo addito videtur bonuꝫ uel pra
uum uel aliquod talium. ſimpliciter dicere:

Incipit liber tertius topicoꝝ Ariſ. Ca. i.

Trum Autez ſit ma-
gis eligẽdũ aut me
lius duum vel plu
riuꝫ ex his ꝑſpiciẽ
dum. Primũ. n. de
terminet̃ quoniam
conſideratiõnẽ fa-
cimus nõ de pluri-
mum diſtãtibus ⁊
magnã ad inuiceꝫ
drñam hñtibus. nullus eñi dubitat vtrũ btitu
do vel diuitie magis appetenduꝫ: ſed de his
ꝓpinqua ſunt: ⁊ de quibꝰ dubitamꝰ vtrũ opor
teat apponere magis eo ꝙ nullã videmus al
terius ad alteꝝ ꝑeminentia. Palaꝫ igr̃ in his
oſtẽſa ꝑeminẽtia vel vna vel pluribꝰ cõſtitue
re intellectus quoniã hic ẽ magis appetendũ
qđ eſt eoꝝ ꝑeminẽs. Primũ ergo qđ diutur-
niꝰ ⁊ certius magis eligendũ ẽ ꝙ eo minꝰ hꝰi
Et ꝙ magis eligit prudẽſ vel bonꝰ vbi vel lex
recta vel ſtudioſi circa ſingula dicti ĩ eo ꝙ ta
les ſũt vel ĩ vnoquoqꝫ genẽ ſciẽtes vel q̃cũqꝫ
plures uel oẽs: ut ĩ medicina vel in edificiiſ q̃
plures medicoꝝ vel oẽs vel q̃cũqꝫ oĩo pluref
vel oẽſ uel oĩa vt bonũ: oĩa. n. bonũ appetũt.
Oꝫ ãt ducẽ ad qcqd fuerit utile ꝗ̃ dicẽdũ ẽ: ẽ ãt
ſimplicit̃ qdẽ meliꝰ ⁊ magis eligẽdũ qđ hꝫ me
liorẽ diſciplinã: alicui ãt ꝙ hꝫ ꝓꝑãꝫ. Deinde ꝙ
hoc aliqd eo ꝙ nõ ĩ gñe: ut iuſticia iuſto: nã h̃
qdẽ ĩ gñe bonũ illud ãt nõ: ⁊ qdẽ ꝙ bonũ: illđ
ãt nõ. nihil. n. dr̃ ꝙ genꝰ qđ nõ eſt in gñe: ut al
bus hõ nõ eſt ꝙ color: ſĩlĩter ãt ⁊ in aliis. ⁊ ꝙ
ꝑꝑ ſe eligendũ eo qđ ꝑꝑ aliud magis eligen-
dum: ut ſanũ eſſe ꝗ̃ exercitari: hoc aũt ꝑꝑ ſe
eligendũ: illud aũt ꝑꝑ aliud. ⁊ qđ ꝑ ſe eo qđ ꝑ
accñs: vt amicos iuſtos eẽ eo ꝙ inimicos. h̃
n. ꝑ ſe eligendum: illud autem ꝑ accñs: nam
inimicos iuſtos eſſe ſꝫm accidẽs eligimꝰ ut ni
hil nos noceant: ẽ ãt hoc idẽ ei qđ añ hoc. dif
fert aũt in mõ: nã amicoſ qdẽ iuſtos eẽ ꝑ ſe eli
gimꝰ ⁊ ſi nihil nob̃ debeat fieri: ⁊ ſi ĩ idia ſint
ĩimicos ãt ꝑꝑ alterum ut nihil nos noceant.

Cap. ii.

Tꝫ cã boni ꝑ ſe ea q̃ ꝑ accidẽs queãd
modũ uirtꝰ a fortũa: nã h̃ ꝑ ſe: illa ãt
ꝑ accñs ẽ cã bonoꝝ ⁊ ſi qd aliud hꝰi
ſimiliter ãt ⁊ in ꝯ̃rio. nã ꝙ ꝑ ſe eſt cã mali ma
gis fugiendũ eo qđ ꝑ accñs: vt vitiũ q̃ꝫ cãus
nam hoc quidẽ ꝑ ſe malũ caſus ãt ꝑ accñs. et
qđ ſimpliciter bonũ eo qđ alicui magis eligẽ
dũ vt ſanũ fieri q̃ꝫ ſeccari: nã h̃ qdẽ ſimplicit̃
bonũ illud ãt alicui indigẽti. ſ. ſectiõe. ⁊ ꝙ nã
ẽ bonũ eo qđ nõ nã: vt iuſticia iuſto. h̃. n. nã il
lud ãt acquiſitũ. ⁊ ꝙ meliori ⁊ honorabiliori
ĩeſt magis eligendũ: vt qđ deo ꝗ̃ hoĩ: ⁊ aĩe ꝗ̃

UVA. BHSC. IyR_048_1

corpori. Et qd melioris ꝓprium melius ꝙ qd
peioris vt qd dei q̄ȝ qd hominis. nam ſm commu/
nia in vtriſqȝ nihil differunt adinuicē: ꝓpriis
aūt alterū ab altero differentiis ſuperat. Et
qd in melioribus vel prioribus vel honorabi/
lioribus ē melius ut ſanitas robore ⁊ deco/
re: nam hoc quidē in humidis ⁊ ſiccis. Sim
pliciter autem dicendum ex qbus prius con/
ſtitutum eſt animal illa vero in poſterioribus
nam robur ⁊ neruis ⁊ oſſibus: decor autē mē
brorum quedam cōmenſuratio videtur eſſe.
Et finis his que ſunt ad finem magis eligen
dū videt̄ eſſe. et duum qd propinquius eſt fi
ni. et omnino qd ad vite finē appetibili⁹ ma
gis q̄ȝ qd ad aliquid aliud: vt qd ad beatitu/
dinem contendit ꝙ qd ad prudentiam. nam
ꝙ ad beatitudinem contendit magis eligen/
dum ⁊ poſſibile impoſſibili. Amplius duo/
bus effectiuis exiſtentibus cuius finis me/
lior ipſum melius. Ex effectiuo autē fine ex
ꝓportione quando plus finis ſuperat finem
ꝙ ille proprium effectiuum: vt beatitudo pl⁹
ſuperat ſanitatem ꝙ ſanitas ſanatiuum: qua/
re effectiuum beatitudinis melius ſanitate.
nā quantū beatitudo ſuperat ſanitatē tantū
⁊ effectiuum beatitudinis ſanatiuum ſanitaſ
autem ſanatiuū min⁹ ſuperabat: quare plus
ſuperat effectiuū beatitudinis ſanatiuum ꝙ
ſanitas ſanatiuū. Palam ergo quoniā magis
eligendū effectiuū btitudinis ꝙ ſanitas: naȝ
idem plus ſupat. Ampli⁹ qd meli⁹ ē ꝑ ſe ⁊ ho
norabili⁹ ⁊ laudabilius: ut amicitia diuitiis:
⁊ iuſticia ſanitate ⁊ robore. nā hoc quidē ꝑ ſe
honorabilium ⁊ laudabiliū. illa nō per ſe: ſed
pp aliud: nullus honorat diuitias ꝓpter ſe: ſȝ
pp aliud: amicitiā vero pp ſe: ⁊ ſi nihil nobis
debeat ab ea aliud eſſe. Cap. 3.

Amplius qū duo aliqua fuerit valde
ſibimetipſis ſimilia nō poterim⁹ pe/
minētiam aliquā ꝯſpicere alteri⁹ ad
alterum videndū ex his q̄ ſequunt̄: nā cui cō
ſequens ē magis bonū hoc magis eligenduȝ
Si āt ſeqntia mala cui ꝯñs ē min⁹ malū ma/
gis eligendū. cū. n. vtraqȝ ſint eligēda nihil ꝓ
hibet difficile aliqd ſequi. Duplex aūt ab eo
qd eſt ſeqˀs cōſideratio: nā ⁊ prius ⁊ poſte/
rius ſeqns: vt diſcentē ignorare qdem pri⁹ ſci
re aūt poſterius: meli⁹ āt plerūqȝ quod poſte
rius ſequit̄. ſumendū ergo eoꝝ q̄ ſequuntur
vtruȝ erit utile. Amplius bona plura paucio
ribus vel ſiliter vel qū altera alterius inſunt
pauciora in plurib⁹. Inſtantia ſic vbi alteruȝ
ꝓpter alterū nihil magis eligendū vtrūqȝ ꝙ
vnū ut ſanū fieri ⁊ ſanitas eo qd ſanū fiēi pp
ſanitatem eligimus ⁊ nō bona bonis nihil ꝓ
hibet eē magis eligenda: vt btitudinē ⁊ aliud
aliqd qd nō ē bonū iuſticia ⁊ fortitudine: ⁊ ea
dē cū voluptate magiſ q̄ȝ ſine voluptate: ⁊ ea
deȝ ē ſine triſticia q̄ȝ cū triſticia. Et vnūqdqȝ
in quo tpe magis valet ⁊ hoc ēt magis eligen
dū: vt triſticia i ſenectute magis ꝙ in iuuētu
te. magis. n. in ſenectute valet. ſm autē hoc ⁊
prudētia in ſenectute magis eligendū: nemo
enī iuuenes eligit duces eo ꝙ nō ꝯſtat ipſos
eſſe prudētes: fortitudo aūt ecōtrario. In iu
uentute. n. magis neceſſaria ſm fortitudinē
opatio. Similiter aūt tpantia magis. n. iuue/
nes ꝙ ſenes a concupiſcētiis moleſtant̄. ⁊ ꝙ
in oī tpe vel in pluribus vtilius: vt iuſticia ⁊
tēpantia fortitudie: nā hec ſemp: illa āt aliqū
vtilis. et ꝙ in oib⁹ habentibus nihil altero in
digeremus ꝙ ꝙ hñtibus idigeremus reliq⁹
velut i iuſticia ⁊ fortitudie. nā ſi oēſ eēnt iuſti
nihil vtilis eſſet fortitudo. ſi vo oēs eēnt for
tes utilis iuſticia. Amplius ex corruptiōibuſ
⁊ abiectiōib⁹ ⁊ generatiōib⁹ ⁊ ſūptiōib⁹ ⁊ cō
trariis: quoꝝ. n. corruptiōes magis fugiēde
ipſa magis eligēda: ſimiliter aūt ⁊ i abiectio/
nibus ⁊ ꝯriis. nā ſi abiectio vel ꝯriū magis
fugiēda ipſū magis eligēdū. In generatōib⁹
āt ⁊ ſumptionib⁹ ecōtrario. quoꝝ. n. ſumpti/
ones ⁊ generatiōes magis eligēde ipſa ma/
gis eligenda. Ca. iiii.

Alius locus ꝙ proximum bono me
lius ⁊ magis eligendū: ⁊ quod ſimi
lius bono vt iuſticia iuſto: ⁊ qd meli
ori eſt eorum ſimilius. quēadmodum aiacē
vlixe dicunt aliqui meliorem eſſe eo ꝙ ſimi/
lior eſt achilli. Inſtantia huius quoniam nō
verum. nihil enim prohibet non in eo ꝙ opti
mus eſt achilles in hoc ſimiliorem aiacem
eē altero quidem exiſtēte bono non ſimiliter
autem. conſiderandum autem ſi ⁊ ridiculo/
ſioribus ſit ſimile velut ſimia homini ꝙ equ⁹
qum non ſit ſimilis: non enim melior ſimia ſi
ſimilior eſt homini. Rurſum in duobus ſi hͦ
quidem meliori: illud autem peiori ſit ſimili
us erit melius: quod meliori ſimilius: habet
aūt in hoc inſtantiam. nihil enim prohibet ⁊
hoc meliori parum ſimile eſſe: illud autē pe
iori valde: vt ſi aiax quidem achilli parum:
vlixes autem neſtori valde. Et ſi hoc quidē
meliori in peioribus: illud autem peiori i me
lioribus: ut equ⁹ aſino ⁊ ſimia homini: et qd
nobilius eo quod minus tale: ⁊ qd difficiliuſ
magis. n. amamus qum habemus quod nō
eſt facile ſumere. ⁊ quod magis proprium eo
quod communius: ⁊ quod malis incommu/
nius: magis enim eſt eligendum. quod nulla
difficultas ſequitur quam quod ſequit̄. Am
plius ſi hoc illo melius ⁊ optimū eoꝝ qum
hͦ melius eo quod i altero optimū: ut ſi meli
or eſt homo ꝙ equus. ⁊ optimus homo opti
mo equo melior: ⁊ ſi optimum optimo meli/
us ⁊ ſimpliciter hoc illo melius vt ſi optim⁹
homo optimo equo melior et homo ſimi/

UVA. BHSC. IyR_048_1

liter equo melioꝛ. Ampli⁹ que ad amicos magis percipere eligenda ꝙ que nõ: ⁊ q̃ ad amicum magis agere volum⁹ ꝙ que ad quãlibet hec magis eligenda: vt iuſte agere ⁊ bene facere magis ꝙ videri: nam amicis benefacere volumus magis ꝙ putari: quibuſlibet autez econtrario: Et que ex circunſtantia neceſſariis melioꝛa aliquãdo autem ⁊ magis eligenda. Melius eniz bene viuere ꝙ viuere: bene autẽ viuere ex circũſtantia eſt: ipſum autem viuere neceſſarium. Aliquãdo autez melioꝛa nec etiam magis eligenda: non enim ⁊ ſi melioꝛa neceſſario ⁊ magis eligenda: ergo philoſophari melius ꝙ ditari: ſed non magis eligendum indigenti neceſſariis. Ex circunſtãtia autem ẽ quando exiſtentibus neceſſariis alia quidem ad inſtrumẽtuz bonoꝝ: pene autem foꝛtaſſe magis eligendum quod neceſſariũ ẽ melius aũt qͦ ex circunſtantia: ⁊ quod non eſt ab alio poſſe q̃z eſt ab alio: quale poſſe ẽ iuſticia ad foꝛtitudinẽ. ⁊ ſi hic ſine illo qͦ eligendũ illud autez ſine hoc non vt poteſtaſ ſine prudentia non eligenda prudentia: ſine poteſtate eligenda.

Capitulum. v.

Duum ſi alterum negamus vt reliquum videatur nobis ineſſe illud eligendum magis qͦ volumus videri ineſſe vt ſtudere negamus: vt in genio ſi eſſe videamur. Amplius cuius abſentia minus increpandum grauiter ferenti ⁊ cuius abſentia magis ĩcrepandum nõ grauiter ferẽtib⁹ h magis eligendum. amplius eoꝝ que ſunt ſub eadem ſpecie qͦ habet ꝓpꝛiam virtutez ꝙ ꝙ non habet. utriſq; autem habentibus qͦ magis habet. Amplius ſi hoc quidẽ facit bonum illud cui adeſt. illud autem nõ facit magis eligendum quẽadmodum calidi⁹ qͦ facit eo quod nõ ſit ſi autez vtrunq; facit qͦ magis facit: aut quod melius ⁊ pꝛincipalius facit bonum ut ſi hoc quidem anima illud ãt coꝛpus Ca. vi.

Amplius autem a caſibus ⁊ uſibus ⁊ actib⁹ ⁊ operib⁹ ⁊ hoc ab illis. ſequũtur. n. ſe ĩuicem. ut ſi quidẽ iuſte magis eligẽdũ ꝙ qͦ foꝛtiter ⁊ iuſticia foꝛtitudine magis eligenda. ⁊ ſi iuſticia ꝙ foꝛtitudo magis eligẽdũ ⁊ iuſte magis quã foꝛtiter ſimiliter autem ⁊ in aliis. Amplius ſi alio eodem hoc quidem magis bonũ: illud autẽ minus magis eligendum magis: ⁊ ſi maioꝛ magis alterum: ſed ⁊ ſi duo quedã vno alio magis ſunt eligenda qͦ maius ẽ eligẽdũ eo qͦ minus ẽ magis eligendum Amplius cuius ſuperabundantia magis ipſũ magis eligendũ. ut amicitia pecunia: nam magis eligẽda ſuperabũdantia amicitie ꝙ pecuniaꝝ: ⁊ cui⁹ magis eligit quis cãm eſſe ꝙ cuius alteꝝ: vt amicos pecuniis. amplius ex appoſitione ſi eidẽ appoſitũ qͦ totũ magis eligit facit. Cauere autem opoꝛtet pꝛotendere ea in quibus altero appoſitoꝝũ utitur commune vel alteꝝ quolibet modo ei comparatur: reliquo autez ñ vtiť nec coopatiuũ ẽ: ut ſerrã ⁊ falcez cura fabꝛicatoꝛia. nã magis eligẽda ẽ ſerra ꝯſociata ſimpliciter autem nõ magis eligẽdum. rurſuz ſi minoꝛi appoſitũ quid totum facit magis: ſimiliter autem ex ablatione: quo eni ab lato ab eodem quod reſtat eſt minus bonum illud magis eligendum erit quod ablatum reliquum magis facit. Cap. vii.

Et ſi hoc quidez pꝛopter ſe: illud autem pꝛopter gloꝛiam eligenduz: vt ſanitas decoꝛe diffinitio autem ei⁹ qͦ eſt ad gloꝛiam ẽ quod nullo cõſciente non feſtinat ineſſe: aut ſi hoc quidem ꝓpter ſe ⁊ ꝓpter gloꝛiam: illud aũt pp alterum tantũ. Et vtrũ de duob⁹ magis ꝓpter ſe honoꝛandum hoc etiam meli⁹ ⁊ magis eligẽdũ. Honoꝛabilius aũt erit ꝓpter ſe qͦ qum nihil aliud debeant eẽ pp ſe eligim⁹ magis. Amplius diuidendum quotiens q̃dẽ qͦ eligendũ eſt diciť. quoꝛum grã videnť: aut expedientis vel boni vel delectabilis. nã ꝙ ad oĩa vel plura ẽ vtile eſſe magiſ eligendũ eo qͦ non ſic ſit. Si ãt eadẽ vtriſq; inſunt vtro magis inſunt ꝯſiderandũ vtrũ delectabilius: vel meli⁹: vel expedientius. Rurſus qͦ pp meli⁹ eſt magiſ eligẽdum vt qͦ pꝛopter virtutem ꝙ pp delectõez ſimiliter aũt ⁊ in fugiendis nõ magis ẽ fugiẽdum qͦ impedit virtutes: vt egritudo feditate: nam voluptatis ⁊ ei⁹ qͦ eſt ſtudioſuz eſſe ꝓhibentioꝛ ẽ egritudo. Amplius ex ſimilitudine monſtrare fugiẽdum ⁊ eligẽdũ qͦ ꝓpoſitum ẽ. minus enim eligendũ eſt h⁹i qͦ ⁊ eligit aliquis ſimiliter ⁊ fugiet altero qͦ eligendum eſt tantum. Cap. viii.

Uod ergo ad ſe inuicem ſunt ꝯparationes quẽadmodũ dictũ eſt faciẽdũ Jdem aũt loci ſunt vtiles ⁊ ad demõſtrandum qͦlibet eligendũ: auferre eteni tãtum oꝫ eam q̃ ad alterũ tantũ ẽ ꝓeminentiaz. Si eni hoc honoꝛabilius magis eſt eligendũ ⁊ honoꝛabile ẽ eligẽdũ. Si. n. qͦ vtili⁹ ẽ magiſ eligẽdũ: ⁊ utile ẽ eligẽdũ. ſiliť ãt ⁊ i aliiſ q̃cũq; h⁹i hñt comparationẽ. Jn aliquib⁹ aũt ſtatim ſm eam que ad alterũ ẽ ꝯparationẽ ⁊ quoniã eligẽdum vtrũq; vel alteꝝ dicim⁹: vt quoniã hoc qͦ natura bonum illud aũt non natura bonum dicimus. nam ꝙ naturaliter eſt bonũ palam quoniam eligendum. Capi. ix.

Umendum aũt quoniaz maxie vniuerſales locos de magis ⁊ minoꝛe ſũpti autem ſic ad plures erũt vtiles. Eſt autem eoꝛundem qui dicti ſunt quoſdaz vniuerſales magis ferr paꝝ traſmutãti ħz ap

pellationē: vt ꝙ natura tale magis tale ꝙ̄ qḋ
non natura tale: ſi hoc quidem facit illud au-
tem non facit tale cuicūq; ineſt magiſ tale qḋ
facit ꝙ̄ quod non facit ſi autem vtrūq; facit
tale qḋ magis facit hoc tale. Amplius ſi eo-
dem aliquo hoc quidem magis: illud autē mi
nus tale. ⁊ ſi hoc qdē tali magis tale illḋ vo n̄
tali magis tale manifeſtum primum magis ē
tale. amplius ex additione ſi eidem additum
totū facit magis tale: aut ſi ei qḋ minus eſt ta
le additum totū magis tale facit: ſimiliter au
tem ⁊ ex ablatione: nam quo ablato reliquū
minus tale ipſum magis tale: ⁊ que in contra
riis in permixtione magis talia ſunt vt albiꝰ
nigro impermixtius. Amplius preterea que
dicta ſunt ſuperius quod magis ſuſcipit pro-
priam propoſiti rōnem: ut ſi albi eſt ratio co-
lor diſgregatiuus viſus ⁊ albus eſt color ma-
gis diſgregatiuus viſus. Cap. x.

Si autē particulariter ⁊ non vniuer
ſaliter problema ponaẗ primum qui
dem dicti loci vniuerſaliter conſtru
ctiui vel deſtructiui omnes vtiles: vniuerſali
ter autem interimētes vel conſtruentes par-
ticulariter monſtramꝰ: nam ſi omni inē ⁊ ali-
cui ⁊ ſi nulli nec alicui. Maxime autem com
petentes ⁊ conuenientes loci qui ſunt ex op-
poſitis et coniugatis ⁊ caſibus. naꝫ ſimiliter
opinabile cōcedere: ſi omnis voluptas ⁊ om-
nem triſticiam malam eſſe: vel ſi aliqua volu-
ptas bonum ⁊ triſticiam aliquā malam eſſe.
Amplius ſi aliquis ſenſus non ē poteſtas ⁊ i
ſenſibilitas quedam non eſt impotētia. Et ſi
quoddam opinatum diſciplinatum ⁊ opinio
quedam diſciplina. Rurſum ſi quidem iuſtū
bonum ⁊ iniuſtū quidem malū. rurſum ſi qui
dem iniuſtum malū ⁊ iuſtum quidē bonū: ⁊
ſi delectabile fugiendū ⁊ delectatio fugienda
ſm hoc autem ⁊ ſi quidē delectabile pficiēs
delectatio quidē bona i corruptiuis āt ⁊ gene
ratōibꝰ ⁊ corruptibilibꝰ ſilit̄. Nā ſi aliqd corru
ptiuū delectatōis ⁊ diſcipline bonū erit que
dam delectatio ⁊ diſciplina eſt malorū: ſimi-
liter autem ⁊ ſi corruptio quedam diſcipline
bonorum eſt ⁊ generatio malorū erit quedā
ſcientia malorū: vt ſi obliuiſci: que quis fede
egit bonoꝝ eſt ⁊ reminiſci malorū eſt: erit ſci
re que quis fede egit malorū: ſimiliter autem
⁊ in aliis. in omnibus enim ſimiliter opinabi
le eſt: amplius ex magis ⁊ minus ⁊ ſimiliter.
Si enim magis quidē ex his que ſunt ex alio
genere aliquid tale illorum autem nihil ē ne-
q; quod dictum erit tale: vt ſi magis autē di
ſciplina quedā bonum ꝙ̄ voluptas nulla au-
tem diſciplina bonum: neq; voluptas erit.
Et ſimiliter autem ⁊ minus eodē modo erit
interimere ⁊ conſtruere: ſed ex ſimiliter qui-
dem vtrunq; ex minus autem conſtruere de

ſtruere autem non. Si enim ſimiliter quedā
poteſtas bonum ⁊ diſciplina eſt quedam po-
teſtas: ergo ⁊ diſciplina. ſi autem nulla pote-
ſtas nec diſciplina. ſi autē minꝰ quedā pote-
ſtas bonum quā diſciplina: ⁊ quedam pote-
ſtas bonum ergo ⁊ diſciplina. Si autem nul-
la poteſtas bonum non neceſſe nullā eſſe bo-
nam: maniſeſtū ergo quoniā conſtruere tan
tū ex minimis ē. Non tantū autē ex alio ge
nere ē deſtruere: ſ; ex eodē ſumētiq; ḋ maxie
tale vt ſi poſitum diſciplinam quandam bo-
num ſi oſtendatur quoniā prudentia non bo
nū nec aliqua vlla erit quia nec que maxime
videtur. Amplius ex hypoteſi ſimiliter pro-
bantem ſi vni ⁊ omni ineſſe vel non ineſſe: vt
ſi anima hominis eſt mortalis ⁊ alias īmorta
les: ſi aūt hic nō nec alias. Si igiẗ alicui ineē
poſitum eſt oſtendendum quoniam non ieſt
alicui conſequitur ꝓpter hypotheſim nulli i
eſſe: Si autem alicui ineſſe poſitū eſt oſtēdē-
dū quoniā ieſt alicui: nā ⁊ ſic conſequitur oī
bus ineſſe. Palā ergo ē quoniā qui hypothe
ſi vtiẗ facit ꝓblema vniuerſale pp ꝓpoſitū:
nā pticulariter ꝯcedētē vniuerſaliter ꝓbat
confiteri eo ꝙ vni ⁊ omni ſimiliter probat i
eſſe. Ca. ii.

Um āt idiffinitum ⁊ problema vno
modo deſtruere contingit. vt ſi dixe
rit uoluptatē bonū uel non bonum
eſſe nihil aliud determinans. Si. n. dixerit
aliquam uoluptatem bonum eſſe oſtendēdū
quoniam nulla vniuerſaliter ſi debeat interi
mi propoſitum. ſimiliter autem ⁊ ſi dixerit
aliquam voluptatē nō eſſe bonū oſtendendū
vniuerſaliter. quoniā oī ſi debeat interimi ꝓ
poſitū. aliẗ vo nō ꝯtigit iterimere Si. n. oſtē
derimus quoniā quedā voluptas bonū ⁊ n̄
bonū nōdū iterimiẗ ꝓpoſitū. palā igiẗ quo
niam iterimere quidē vno mō diciẗ. Cōſtru
ere autē dupliciter ſiue. n. vniuerſaliter oſtē-
derimus quoniam voluptas oīs bonū ſiue
quoniā ē qdā voluptas bonū: oñſū erit qḋ ꝓ
poſitum ē. Similiter āt ⁊ ſi oporteat diſputa
re quoniā quedā uoluptas n̄ ē bonū ſi oſtē
derimus ꝙ nulla bonū uel quoniā qdā nō
bonū oñdētes erimꝰ quoniā vtrunq; ⁊ uni
uerſaliẗ ⁊ pticulariẗ quoniā ⁊ qdā voluptas
nō bonum. Quū autē fuerit determinata po
ſitio dupliciter iterimere erit: vt ſi ponaẗ ali
cui qdē ieſſe voluptati bonū alicui autē n̄ in
eſſe. ſiue. n. uoluptas oīs oñdaẗ bonum ſiue
nulla iterēptū erit ꝓpoſitū. Si autē unam
uoluptatē tantū poſuerit bonum eſſe tripli
citer contingit interimere: oſtendentes enī
quoniam omnis uel quoniam nulla. uel quo
niam plures quam vna bonum eſt. interimē
tes erimus quod propoſitū ē. Plus vo poſi
tiōe determiata ut quoniā prudētia ſola vna

UVA. BHSC. IyR_048_1

virtutum ſcientia eſt q̃druplicitereſt interi-
mere oſtenſo enim quoniã virtus oĩs eſt ſcié
tia vel quoniã aliqua a'ia virtꝰ vt iuſticia vel
quoniã eadem prudẽtia non ſcientia interem
ptum erit ꝓpoſitum. Utile autẽ eſt inſpicere
ſingularia in quibus ineſſe aliquod vel nõ di-
ctum eſt quẽadmodum in vniuerſalibus pro
blematibus. Amplius aũt ⁊ in generibus in
ſpicienti diuidendũ ſm ſpecies vſqz ad indi-
uidua ſicut prius dictũ eſt. nam ſiue omni vi-
deat̃ ineſſe ſiue nulli multa proferenti probã
dum vniuerſaliter confiteri autem ferre ſtan
tiam in aliquo non ſic.. Amplius in quibus ẽ
determinare: aut ſpecie: aut numero accñs ꝑ
ſpiciendum ſi nullum horuz ineſt: vt quoniã
tempore non modo nec eſt motus numerãti
quidem ſunt ſpecies motuũ quot. naz ſi nihil
horum ineſt tempori: manifeſtũ quoniam nõ
modo neqz ineſt motus. Similiter aũt ⁊ quo
niam anima non eſt numerus diuidẽti: quo/
niam omnis numerꝰ: aut abundans: aut per
fectus. nam ſi anima: neqz abundans: neqz ꝑ
fectum palam quoniaz non eſt numerꝰ: ergo
accñs per huiuſmodi: ⁊ ſic argumentum.

Incipit liber q̃rtus topicoꝝ ariſ. Ca. i.

Oſt hec autẽ de his que ad genus ⁊ ad propri um perſpicienduz Sᷓ autem hec ele- menta horum que ad diffinitiones. De eiſdem autem in his raro cõſide- ratões fiunt diſpu tantibus: Si ergo
ponat̃ genus alicuius exiſtentium primum
inſpiciendum ad omnia que cognata ſunt ei
quod dicitur ſi de aliquo non predicetur quẽ
admodum in accñte: velut ſi voluptatis bo-
num ponat̃ genus: ſi aliqua voluptas nõ bo-
num: nam ſi hic palam quoniam nõ genꝰ bo-
num voluptatis: naz genus de omnibus que
ſunt ſub eadem ſpecie predicatur. Deinde ſi
non in eo quod quid eſt predicatur ſed ut ac
cidens eſt velut album de niue: ⁊ de anima
mobile per ſe: neqz enim nix quod albũ: qua
propter non eſt genus album niuis: neqz ani
ma qđ mobile. accidit. n. moueri ei quemad-
modũ ⁊ i animali frequenter ⁊ ambulare ⁊
ambulans eẽ. Amplius nõ mobile quid eſt
ſz quid faciẽs vel patiẽs ſignificare uidetur.
Similiter aũt ⁊ albũ. nõ. n. quid ẽ nix ſed q̃/
le quid idicat. quare neutrũ hoꝝ in eo quod
quid eſt predicat̃. Maxime ãt in accidentis
diffinitione iſpiciendũ ſi aptat̃ ad dictũ ge-
nus vt que nunc dicta ſunt. Contingit. eniz
quid mouere idẽ ſeipſũ ⁊ nõ ſimiliter ⁊ albũ
eſſe ⁊ nõ eſſe: quare neutrũ hoꝝ genꝰ ſed ac
cidens eo qđ accidẽs diximꝰ qđ contingit ei
dẽ alicui ieſſe nõ. amplius ſi nõ eadẽ diuiſio/
ne genuſ eſt ⁊ ſpẽs ſed hoc quidẽ ſubſtãtia: il
lud aũt: quale: aut hoc qdẽ ad aliquid: illđ ãt
quale: ut nix quidẽ ⁊ cignus ſubſtãtia: albuz
ãt nõ ſubſtãtia ſz q̃le: ſz quare ñ ẽ genꝰ albuz
niuis neqz cigni. Rurſum diſciplina quidez
ad aliqd: bonũ ãt ⁊ pulchrũ q̃le q̃re non eſt
genuſ bonũ ⁊ pulchꝝ diſcipline. nã eoꝝ que
ſũt ad aliquid genera ⁊ ipſa ad aliquid oz eẽ
vt dupli ci eteni multiplex eſt genus dupli. ⁊
ipſũ eoꝝ ſũt ad aliquid ẽ. Uniuerſaliter aũt
dicẽdum ſub eadẽ diuiſione oz genus eẽ ſpe
ciei. nã ſi ſpẽs ſubſtãtia ⁊ genus: ⁊ ſi qualem
ſpecies ⁊ genus quale qd: vt ſi albũ quale qd
⁊ color: ſimiliter autem et in aliis. Rurſum ſi
neceſſe eſt uel contingit genus participare
quid poſitũ ẽ in genere. Diffinitionẽ autem
participare ẽ ſuſcipere participati rõnẽ: ma-
nifeſtũ ergo quoniã ſpẽs quidẽ participant
ſua genera. genera aũt ſpecies nõ: nã ſpecieſ
ſuſcipit generis rationem: genus ãt ſpẽi nõ.

UVA. BHSC. IyR_048_1

Conſiderandum ergo ſi contingit aſſignatū genus participare ſpēm: vt ſi aliquis gen⁹ entis, vel vni⁹ aſſignauerit quid: accidit.n.gen⁹ pticipare ſpeciem: nam de oib⁹ que ſunt ens ⁊ vnum p̄dicat̄: quare ⁊ ratio eorū. Amplius ſi de aliquo aſſignata ſpecies vera ē gen⁹ aūt non: vt ſi ens aut ſcibile opinabilis genus ponatur: nam de nō ente opinabile p̄dicat̄. multa enim nō entia opinabilia: quoniā autē ens vel ſibile non predicat̄ de non ente manifeſtū eſt: quare nō eſt ens genus: neq; ſcibile opinabilis. de quib⁹ enim ſpecies predicat̄ ⁊ genus oʒ predicari. Rurſum ſi nullam ſpērum contingit pticipare q̄ poſitū eſt in genere. nā impoſſibile eſt participare genus qȯ nullam ſpecierū pticipat niſi aliqua ſm primā diuiſionem ſpecierum ſit: he autem tantum genus participant. Si ergo mot⁹ genus voluptatis ponat̄ conſiderandū ſi neq; corruptio: neq; alteratio voluptas: neq; vniuerſalis reliquorum aſſignatoꝝ motuum. Manifeſtū enim quoniam nullam ſpecierū participabit: quare nec gen⁹ eo ꝙ neceſſarium ꝙ genus participat ⁊ ſpecierum aliquaʒ participare: quare non erit ſpecies motus voluptas nec indiuiduorum aliquid q̄ ſub ſpecie mot⁹: nam indiuidua participant ⁊ gen⁹ ⁊ ſpeciem vt aliquiſ homo ⁊ hoīem participat ⁊ aial. Amplius ſi de plurib⁹ dicit̄ q̄ genus ꝙ in genere poſituʒ eſt: vt opinabile q̄ ens. naʒ ens ⁊ nō ens opinabile: quare non erit opinabile ſpecies entis: de plurib⁹.n. ſemper genus q̄ ſpecies p̄dicat̄. Rurſus ſi genus de equalib⁹ ⁊ ſpecies dicant̄: vt ſi eorum que oīa ſequūtur hoc quidem ſpēs: illud auteʒ gen⁹ ponatur velut ens ⁊ vnum oia eni ens ⁊ vnum: quare neutrum neutri genus eo ꝙ de equalib⁹ dicant̄. Similiter aūt ⁊ ſi primum ⁊ principium ad ſe inuicem ponūtur: nam ⁊ principium eſt primū ⁊ primū eſt principium: quare aut vtraq; dicta ſunt idem aut neutrū neutri gen⁹. Elementum aūt eſt ad omnia huiuſmodi qȯ de pluribus: ergo q̄ ſpecies ⁊ quā differentia dicitur de paucioribus autem differentia q̄ genus. Videndū autem ⁊ ſi alicuius eoruʒ que non differunt ſpecie: ſed nūero nō eſt gen⁹ quod dictum ē vel non videat̄. Conſtruēti autem ſi eſt alicuius idem eni oīum que nō differūt ſpecie genus. Si ergo vnius monſtret̄ manifeſtum eſt quoniā omnium ⁊ ſi vnius nō manifeſtum eſt quoniā nullius: ut ſi qs inſecabiles ponat lineas ⁊ indiuiſibile earum dicat genus eſſe: nam linearū habentiuʒ diuiſionē non eſt quod dictum ē genus qum ſint indifferentes ſm ſpecieʒ omnes recte linee.

Capi.ii.

Onſiderandum aūt ⁊ ſi qȯ aliud genus eſt aſſignate ſpeciei qȯ neq; cōtinet aſſignatum genus: neq; ſub illo eſt: vt ſi quis ponat ſcientiam iuſticie genus: eſt eniʒ uirtus genus ⁊ neutrum genus continet reliquum. quare non erit ſcientia genus iuſticie videtur eniʒ quando vna ſpecies ſub duobus generibus continetur ⁊ alterum ſub altero contineri. Habet enim dubitationem in quibuſdam quod huiuſmodi eſt: videtur eni a quibuſdam prudentia ⁊ uirtus ⁊ ſcientia eſſe: ⁊ neutrum generum a neutro contineri: n̄ tamen ab omnibus conceditur prudentiam ſcientiam eſſe: Et ſiquis admittat quod dictum eſt uerum eſſe: attamen ſubalterna uel ſub eodem ambo fieri que eiuſdem genera ſunt neceſſariuʒ videbitur eſſe quēadmodū in uirtute ⁊ ſcientia: utraq; enim ſub eodem genere ſunt: nam vtrunq; horum habitus ⁊ diſpoſitio eſt. Conſiderandum ergo ⁊ ſi neutrum ineſt aſſignato generi. ſi enim iſunt ſub alterna genera: neq; ſub eodē ambo non erit quod aſſignatum eſt genus. Conſiderandū autem eſt ⁊ genus aſſignati generis: ⁊ ſic ſp ſuperius genus ſi omnia predicantur de ſpecie ⁊ in eo quod quid eſt. nam omne ſuperi⁹ genus predicari oportʒ de ſpecie in eo quod quid eſt: Si ergo alicui diſſonat palā quoniā non ē genus qȯ aſſignatum eſt. Rurſuʒ ſi genus participat ſpeciem vel ipſuʒ vel aliquod aliorum ſuperiorū generum nullū inferius participat qȯ ſuperi⁹ eſt. Deſtruēti igitur quēadmodum dictū eſt vtendū. Aſtruenti aūt conceſſo quidē in eſſe ſpeciei qȯ dictum eſt gen⁹. Quoniā autē vt genus dubitato ineſſe ſufficit oſtendere aliqȯ ſuperioꝝ in eo qȯ quid ē de ſpecie predicari. vno enim in eo qȯ quid ē predicari oſtenſo omnia ſupiora huius ⁊ iferiora de quibus ſi predicantur in eo quodquideſt predicantur: quare ⁊ aſſignatum genus in eo quodquideſt predicatur: Quoniam autem vno in eo quodquideſt predicando omnia etiam reliqua ſi predicantur in eo quodquideſt predicabuntur per inductionē ſumendum. Si autem ſimpliciter ineſſe aſſignatum genus dubitetur non ſufficit oſtēdere ꝙ aliud ſuperiorum generum in eo qȯ quid eſt predicatur de ſpecie: vt ſi ambulationis aſſignetur latio genus non ſufficit oſtēdere quoniam motus eſt ambulatio ad oſtēdendum quoniam latio eo ꝙ alii motus ſūt ſed oſtendendum quoniaʒ nullū participat ambulatio eorum que ſecundum eandem diuiſionem niſi lationem: nam neceſſe eſt ꝙ genus participat ⁊ ſperum aliquam participare niſi ſecundum primā diuiſioneʒ. Si ergo ambulatio neq; augmentum neq; diminutionem neq; alios motus participat: manifeſtum eſt quoniam lationeʒ participabit quare erit genus latio āmbulationis. Rurſus

UVA. BHSC. IyR_048_1

de quibus ſpecies que eſt poſita ut genus ꝑ
dicatur conſiderandū eſt ſi et aſſignatū gen⁹
in eo quodquideſt predicatur de eiſdē ipſis
ꝺ quibus ſpēs: ſimilit͛ āt ⁊ ſi oīa q̄ ſupra gen⁹
ſunt: nā ſi alicui diſſonat palā quoniā non eſt
genus quod aſſignatū eſt. Si enim eſſet ge
nus oia ſuperiora ⁊ hoc ipſum in eo quodqd
eſt predicarent͛ de quib⁹ ſpēs in eo quodqd
eſt predicatur. Deſtruenti aūt vtile eſt ſi nō
predicat͛ in eo quodquideſt genus de quib⁹
⁊ ſpēs predicatur. Conſtruenti aūt ſi predi
catur in eo quodquideſt vtile eſt: accidit eni
genus ⁊ ſpēm de eodē in eo quodquideſt ꝑ
dicari: quare ⁊ ipſum ſub duobus generibuſ
eſſe: neceſſe eſt ergo ⁊ genera ſubalterna eē.
Si g̊ oſtendatur genus qđ volumus cōſtrue
rit non eſſe ſub eadem ſpecie: palā quoniam
ſpecies ſub hoc ere quare eſtenſum erit quo
niam genus erit. Conſiderandū aūt ⁊ rōes
genez ſi appropriant͛ ad aſſignatam ſpēm ⁊
ad participantia ſpēm. Neceſſe eſt. n. genez
rationes de ſpecie ꝑdicari ⁊ de his que ſpēm
participant: ſi ergo in aliquo diſſonet palam
quoniam non eſt genus quod aſſignatū eſt.

Capitulū. iij.

Urſum ſi differentiā ut genus aſ
ſignauit ut immortale genus dei.
nam differentia eſt aialis immor
tale eo ꝙ animaliū alia mortalia alia immor
talia: palā g̊ quoniā peccauit nullius eni dr̄ia
eſt genus. Quoniam aūt hoc eſt vez mani
feſtum eſt: nulla. n. differentia ſignificat qd
eſt ſed magis quale: ut greſſibile ⁊ bipes. Et
ſi differentiā in genus poſuit ut abundans
quod numerū: differentia eni numeri abun
dans ⁊ nō ſpēs eſt: nec videt͛ participare dif
ferentia genus. Naz omne qđ participat ge
nus uel ſpēs eſt uel indiuiduū: palam g̊ quo
niam non participat genus differentia. qua
re neqȝ abundans ſpēs erit ſȝ differētia quo
niam non participat genus differentia. Am
plius ſi genus in ſpēm poſuit. ut contiguitatē
quod ꝯtinuitatē aut mixtaȝ qđ temperantiā:
aut ut plato diffiniuit ſm locū mutationem:
non. n. neceſſariū eſt contiguitatē ꝯtinuatio
nem eſſe: ſȝ econtrario contiguitatem ꝯtinui
tatem: nō. n. omne qđ eſt ꝯtiguū ꝯtinuatur:
ſed omne qđ ꝯtinuat͛ cōtiguū eſt. ſimilit͛ aūt
⁊ in ceteris: nam neqȝ mixtura omniū tēpe
rantia: nam ſiccoz mixtura tēperantia nō eſt
neqȝ ſm locū mutatio oīs latio: nam ambula
tio latio nō videt͛ eſſe. pene. n. in his q̄ inuo
luntarie ꝑmutant ex loco locū latio dr̄ quēad
modū accidit ⁊ inanimatis: palā aūt quoniā
de plibus dr̄ ſpecies ꝙ genus in aſſignatis
cū oporteat econtrario fieri. Rurſū ſi dr̄iam
in ſpēm poſuit: ut immortale qđ deū: accidet
enim de equis aut plibus ꝙ differentia ſpēȝ
dici: nam dr̄ia ſemper de equis aut plibus ꝙ
ſpēs dr̄. Amplius ſi genus ut differentiā po
ſuit ut colorē qđ congregatiuū aut numeruȝ
qđ impar. Et ſi genus ut differentiaȝ dixit.
poſſibile. n. aliꝙ ⁊ huiuſmodi afferre aut ſu
ſcipere rationē: ut tēperantie mixturā dr̄iam
aut lationis ſm locū mutationē. Perſpicien
dum aūt oia huiuſmodi ꝑ eandē ꝯſideratōȝ.
Cōmunicant. n. loci: de plibus enim genus
ꝙ differentiam oportet dici ⁊ nō ꝑcipere dif
ferentiam: ſic aūt aſſignato neutrū eoz que
dicta ſunt poſſibile eſt accidere. naȝ ⁊ ꝺ pau
cioribus dr̄ genus ⁊ participabit dr̄ia. Rur
ſum ſi nulla differentia generis predicatur
de aſſignata ſpē. neqȝ genus predicabitur. ut
de anima: neqȝ abundans: neqȝ perfectuū ꝑ
dicabitur neqȝ numerus.

Capitulum. iiij.

Mpli⁹ ſi prior natura ſpēs ⁊ ſimul
interimit genus: tūc male aſſigna
tum eſt genus: videt͛. n. eſſe contrariū. Am
plius ſi cōtingit amittere dictū genus uel dif
ferentiam: ut aiam moueri uel opinationem
vez uel falſuȝ: neutrū erit dictoz genus uel
differentia: vr̄. n. dr̄ia ſequi ⁊ gen⁹ donec ſit
ſpecies. Intendendū aūt ⁊ ſi qđ ī genere po
ſitū eſt participat aliqđ contrariū generi. aut
ſi contingit participare: nā idem ſimul ꝯ̄ria
participabit eo ꝙ gen⁹ quidē nunꝙ amittit
aut participat aut ꝯ̄rium aūt cōtingit parti
cipare. Amplius ſi aliquid cōmunicat ſpēs
qđ impoſſibile eſt oīo ineſſe ī his que ſub ge
nere ſunt. ut ſi aīa vite cōmunicat numeroz
aut nullū poſſibile eſt viuere numeri nō erit
ſpēs aīa. Conſiderandūȝ ⁊ ſi equiuoca ſpēs
generi: elementis aūt vtendū que dicta ſunt
ad equiuocū: vniuocū. n. genus ⁊ ſpēs. Quo
niaȝ aūt oīs generis plures ſpēs ꝑſpiciendū
ſi non ꝯtingit alterā ſpēm eſſe dicti generis:
nam ſi nō manifeſtū quoniā non erit verum
genus qđ dictū eſt. Conſiderandūȝ aūt ⁊ ſi
genus tranſlatiue dictū eſt. neqȝ enim genuſ
aſſignauit: ut temperantiam ꝯſonantiā. nam
omne genus de ſuis ſpecieb⁹ predicat͛ ꝓprie
cōſonantia vo de temperantia non ꝓprie ſȝ
tranſlatiue oīs cōſonantia in ſonis eſt.

Capitulū. v.

Mplius ſi ꝯ̄rium aliquid ſpeciei
cōſiderandū: eſt aūt multiplex cō
ſideratio. Primū quoqȝ ſi in eodē
genere ⁊ eius ꝯ̄rium cū non ſit ꝯ̄rium gene
ri: oportet. n. ꝯ̄ria in eodē genere eſſe ſi nihil
ſit contrariū generi. Cū aūt ē ꝯ̄riū generi cō
ſiderandū ſi ꝯ̄rium in ꝯ̄rio: neceſſe eſt enim
ꝯ̄riū in ꝯ̄rio eſſe: ſi ſit ꝯ̄riū qdē generi palā ē
vnumqđqȝ eoz ꝑ inductionē. Rurſū ſi oīo ī
nullo genere qđ ſpeciei ē ꝯ̄riū ſȝ ē ipm gen⁹
ut bonū: nā ſi hoc non in genere nec ꝯ̄rium

UVA. BHSC. IyR_048_1

ſn genere erit: ſed ipſum genus ut in bono ꝛ
malo accidet neutrũ.n. horum in genere ſed
vtrũqꝫ hoꝝ genus. Deinde ſi contrariũ eſt
alicui genus ꝛ ſpẽs: ꝛ hoꝝ quidẽ eſt mediuꝫ:
illoꝝ aũt nihil: nã ſi geneꝝ eſt mediũ ꝛ ſpẽꝝ
ꝛ ſi ſpẽꝝ ꝛ geneꝝ: ut in virtute ꝛ vitio ꝛ iuſti
cia ꝛ iniuſticia: vtriſqꝫ enim aliqð mediũ eſt.
Inſtãtia huiuſmodi quoniã ſanitatis ꝛ egri
tudinis nihil eſt mediũ: boni aũt ꝛ mali eſt.
aut ſi eſt quidẽ aliquod vtriſqꝫ mediũ generi
bus ꝛ ſpeciebus nõ ſimiliter aũt ſi hoꝝ qui-
deꝫ ſm negationẽ: illoꝝ vͦo ſm ſubiectũ: pro-
babile enim eſt qð vtriſqꝫ ſimul eſt ut in vir-
tute ꝛ vitio: ꝛ iuſticia ꝛ iniuſticia: vtriſqꝫ eniꝫ
ſm negationẽ mediũ. Amplius qñ nõ eſt ꝯriũ
generi conſiderandũ nõ tantũ ſi ꝯtrariũ i eo
dem genere ſed etiã mediũ: in quo enim ſum
ma ꝛ mediũ ꝛ in albo ꝛ nigro: nam color ge-
nus ꝛ medioꝝ ꝛ coloꝝ. Inſtantia quidẽ quo
niam egeſtas ꝛ ſuperabundantia in eodem:
in malo enim ambo: mediocre aũt cuꝫ ſit me
dium hoꝝ nõ in malo ſꝫ in bono eſt. Conſi-
derandũ aũt ſi genus quidẽ contrarium eſt
alicui. ſpẽs aũt nulli. nam ſi genus eſt ꝯrium
alicui ꝛ ſpẽs quemadmodũ virtus ꝛ vitiuꝫ ꝛ
iuſticia ꝛ iniuſticia: ſimilit̃ aũt ꝛ in alijs cõſi-
deranti manifeſtũ videbitur eſſe. Inſtantia
in ſanitate ꝛ egritudine: ſimplicit̃ aũt ſanitas
egritudini cõtraria: quedã enim egritudo cũ
ſit ſpecies egritudinis nulli ꝯrium eſt: ut fe-
bris ꝛ ophthalmia: ꝛ vnumqðqꝫ alioꝝ. In-
terimenti ergo tot modis pſpiciendum. ſi enim
nõ inſunt que dicta ſunt: palã quoniã nõ eſt
genus quod aſſignatũ eſt. Conſtruenti vͦo
tripliciter: primũ quidem ſi ꝯriuꝫ ſpeciei i di
cto genere cũ nõ ſit ꝯrium generi: nam ſi cõ-
trariũ in hoc manifeſtum ꝛ quod ꝑpoſitum
eſt. Amplius ſi mediuꝫ in dicto genere: nã ꝛ
in quo mediũ et extrema. Rurſum ſi ꝯrium
quid eſt generi conſiderandũ ſi ꝯrium in ꝯ
rio: nã ſi ſic palã quoniã ꝑpoſitũ in ꝑpoſito.

Capitulũ. vi.

Urſum in caſibus ꝛ cõiugatis ſi-
militer ſequit̃ interimẽti ꝛ ꝯſtruẽ-
ti: ſimiliter enim vni ꝛ omnibus inſunt: uel ñ
inſũt: ut ſi iuſticia diſciplina quedã ꝛ qð fit iu
ſte ꝛ diſciplinate ꝛ iuſtus ꝛ diſciplinatus. ſi
aũt hoꝝ aliquid nõ nec reliquoꝝ. Rurſus in
his q̃ ſimilit̃ ſe hñt ad inuicẽ: ut ſi ſimiliter
ſe habet ſuaue ad voluptatẽ ꝛ pficiens ad bo
nũ: vtrũqꝫ eniꝫ vtriſqꝫ pfectiuũ: ſi ergo voluptas
qð bonũ ꝛ ſuaue qð pficiens erit: manifeſtuꝫ
quoniã boni erit effectiuũ eo ꝙ voluptas bo
num. Similit̃ aũt in generationibus ꝛ corru
ptionibus: ut ſi edificare operari: edificaſſe
eſt operatũ fuiſſe: ꝛ ſi diſcere eſt reminiſci et
didiciſſe eſt recordatũ eſſe. ꝛ ſi diſſolui ẽ cor-
rumpi: diſſolutũ eſſe eſt corruptũ eſſe: ꝛ diſ
ſolutio eſt corruptio. Et in generatiuis ꝛ cor
ruptiuis: ſimilit̃ ꝛ in potentijs ꝛ vſibus: ꝛ oĩo
ſm ꝗlibet ſimilitudinẽ ꝛ interimenti ꝛ con-
ſtruenti. Perſpiciendũ queadmodũ in gene
ratione ꝛ corruptione: nã ſi corruptiuũ diſſo
lutiuũ ꝛ corrũpi diſſolui: ꝛ ſi generatiuũ effe
ctiuũ: ꝛ generari fieri: ꝛ generatio factio. Si
militer aũt ꝛ i potentijs ꝛ vſibus. nam ſi po-
tentia diſpoſitio ꝛ potens fieri diſpoſitione:
ꝛ ſi alicuius vſus actus: ꝛ vti ager̃: ꝛ vſũ eẽ egiſſe

Capitulũ. vij.

I aũt priuatio ſit qð oppoſitum eſt
ſpeciei duobus modis interimere: p̃
mũ quidẽ ſi in aſſignato genere ẽ
oppoſitũ: aut enim in nullo genere ſimplicit̃
priuatio: aut nõ in vltimo genere: ut ſi viſus
in vltimo genere eſt ſenſus cecitas nõ erit ſẽ
ſus. Secundo aũt ꝛ ſi generi ꝛ ſpeciei oppo-
nitur priuatio: ſi.n. nõ eſt oppoſitũ in oppoſi-
to. nec qð aſſignatũ eſt in aſſignato erit. In-
terimenti aũt queadmodũ dictũ eſt vtendũ.
Conſtruenti aũt vno modo: nã ſi oppoſituꝫ
in oppoſito ꝛ ꝑpoſitũ in ꝑpoſito. ut ſi ceci-
tas inſenſibilitas quedã: viſus autẽ ſenſus.

Capitulũ. viij.

Urſum in negationibus cõſiderã
dum ecõtrario queadmodũ in ac
cidente dicebat̃: ut ſi ſuaue qð bo-
num nõ ſuaue qð nõ bonũ. Impoſſibile eſt
enim ſi bonũ eſt genus ſuauis eſſe aliqð non
bonũ ſuaue: nã de quibus genus nõ predica
tur nec ſpecieꝝ vlla. Et couenienti aũt ſim-
pliciter pſpiciendũ: nã ſi nõ bonũ non ſuaue
ꝛ ſuaue bonũ. q̃re genus erit bonũ ſuauis.

Capitulũ. ix.

I aũt ad aliqd ſit ſpẽs conſideran
dum ſi ꝛ genus ad aliqd eſt: naꝫ ſi
ſpẽs ad aliqd ꝛ genus velut in du
plici ꝛ multiplici. vtrũqꝫ.n. ad aliquid. Si au
tem genus ad aliquid nõ neceſſario eſt ꝛ ſpe
cies ad aliqd: nam diſciplina ad aliquid eſt:
grãmatica aũt non. Aut nec ſi ſpẽs ſit ad ali-
quid ꝙ genus ſit ad aliqd: nõ aũt qð prius di-
ctum eſt verũ videbit̃. nã virtus quod bonũ
ꝛ qð pulchrũ: ꝛ virtus qdem ad aliqd: bonũ
vͦo ꝛ pulchrũ nõ ad aliqd ſꝫ q̃lia. Rurſũ ſi nõ
ad idẽ dr̃ ſpẽs ſm ſe ꝛ ſm genus. ut ſi duplũ di
midij dr̃ duplum: ꝛ multiplex dimidij multi-
plex oportet dici. ſi aũt nõ: nõ erit multiplex
genus dupli. Amplius ſi nõ ad idẽ ꝛ ſm genus
dicitur ꝛ ſm oĩa generis genera: nã ſi duplex
dimidii multiplex ꝛ tranſcendẽs dimidii di-
cere ꝛ ſimilit̃ ſm oĩa ſuperiora genera ad di
midium dicere. Inſtantia quoniã non neceſ
ſe eſt ſm ſe ꝛ ſm genus ad idẽ dici. nã ſciẽtia
ſcibilis dr̃. habitus aũt ꝛ diſpoſitio nõ ſcibi-
lis ſꝫ aĩe. Rurſum ſimilit̃ dicit̃ genus ꝛ ſpẽs
ſm caſus: ut ſi alicui ꝛ alicuius aut quolibet

UVA. BHSC. IyR_048_1

aliter. nā ut ſpēs ⁊ genus velut in duplo ⁊ ſuperioribus: alicuiꝰ. n. ⁊ duplū ⁊ multiplex. ſimiliter aūt ⁊ in ſcīa: alicuiꝰ. n. ⁊ hoc ⁊ genera ut diſpoſitio ⁊ habitus. Inſtantia aūt quoniam aliquotiens nō ſic. nā differens ⁊ contrarium alicui: diuerſum aūt cū ſit genus horuꝫ nō alicui ſed aliquo: diuerſū enīꝫ aliquo dicitur. Rurſum ſi ſimilit̄ ad aliqd ſm̄ caſus dicta nō ſimilit̄ ꝯuertunt̄ velut in duplo ⁊ multiplici. vtrūqꝫ. n. hoꝝ alicuiꝰ ⁊ ſm̄ idem ⁊ ſꝫ conuerſionē dr̄ alicuiꝰ enim ⁊ dimidiū ⁊ ſubmultiplex. Similit̄ aūt in diſciplina ⁊ opinione: nā ⁊ hic alicuiꝰ ⁊ ꝯuertitur: ſimilit̄ ⁊ opinabile diſciplinatū eſſe alicuiꝰ: ḡ ſi nō ī quibꝰdam conuertit̄: palā quoniā nō eſt alterū alterius. Amplius ſi nō ad equalia dr̄ genus ⁊ ſpēs. Similit̄ aūt ⁊ eq̄liter videt̄ dici vtrūqꝫ quenadmodū in dono ⁊ datione: nā ⁊ donū et alicuiꝰ ⁊ alicui dicit̄: ⁊ datio ⁊ alicuiꝰ ⁊ alicui: eſt enim datio genus doni: nā donum eſt datio irredibilis. In aliquibꝰ aūt nō accidit ad equalia dici: nam duplū alicuius dupli: ſuperans aūt ⁊ maius aliquo ⁊ ſm̄ quid: oē enī ſuperans ⁊ maius aliquo ⁊ aliqd ſuperat: q̄re nō ſunt genera q̄ dicta ſunt dupli eo ꝙ nō ad equalia ſpēi dicunt̄ nō aūt vniuerſalit̄ verum ad eq̄lia genus ⁊ ſpeciem dici. Videndum eſt aūt ⁊ ſi oppoſiti eſt oppoſitū genus: ut multiplicit̄ dupli ⁊ dimidij ſubmultiplex: oportet enim oppoſitū oppoſiti eſſe genus ſi ḡ ponat aliqs ſcientiā qꝺ ſenſum oportebit. ⁊ ſcibile ⁊ ſenſibile eſſe ſꝫ nō eſt: nō . n. oportet eſſe ſcibile ſenſibile: nā intelligibiliū quedaꝫ ſcibilia ſunt q̄dam aūt nō ſunt: q̄re nō eſt genus ſenſibile ſcibilis: ſi aūt h̄ nō eſt neqꝫ ſenſus ineſſe. Quoniā aūt eoꝝ que ad aliquid dicunt̄: alia quidē ſunt ex neceſſitate in illis aut circa illa ad que dicunt̄: ut diſpoſitio ⁊ habitus ⁊ mediocritas: in alio. n. nullo poſſibile ē eſſe ea q̄ dicta ſūt niſi in illis ad que dicta ſunt. Alia aūt nō neceſſe quidem in illis eſſe ad que dicunt̄: cōtingit aūt ut ſcibile eſt ī aīa nihil. n. ꝓhibet ⁊ ſui ſcientiā habere aīaꝫ nō neceſſariū aūt eſt. poſſibile ē aūt eſſe ⁊ ī alio hanc eandē. Alia ꝟo ſimplicit̄ nō ꝯtingit in illis eſſe ad que dicta ſunt: ut contrariū in cōtrario neqꝫ ſcientiā inſcibili niſi ſit ſcibile hō uel aīa. Conſiderare aūt oportet ſi aliquis ī genere ponat ꝙ huiuſmodi qꝺ eſt nō huiuſmodi: ut ſi memoriā manſionē ſcientie dixit. oīs. n. māſio in manenti ⁊ circa illud eſt. q̄re et ſcientie manſio in ſcientia ḡ memoria ī ſciētia quoniā manſio eſt ſcīe: hoc aūt nō contingit: memoria. n. oīs in aīa eſt. Eſt aūt ꝗ dictꝰ eſt locus et accn̄tis cōmunis: nihil enim differt memorie manſionem genus differre aut cōſiteri accidere. n. hic: nā ſi quolibꝫ mō ē memoria manſio ſcīe eadeꝫ optabit̄ de ea ratio.

Capitulum. x.

Rurſum ſi habitū in actū poſuī aut actū in habitū: ut ſenſum motuꝫ ꝑ corpus: nā ſenſus habitus motus aūt actus. Similit̄ aūt ⁊ ſi memoriā habituꝫ contentiuū dixit opinionis: nā nulla memoria habitꝰ ſꝫ actus magis. Peccauit aūt ⁊ qꝺ habitū in conſequentē potentiā ordinant ut manſuetudinē abſtinentiā ire et fortitudinē et iuſticiā timoꝝ et lucroꝝ: nam fortis et mitis qui nō patit̄ dicit̄: abſtinens aūt qui patitur et nō deducit̄. fortaſſe ḡ ſequit̄ potentia vtrunque talis ut ſi paſſus fuerit non duci ſed tenere: non tn̄ eſt hic hūc quidem fortem: illū aūt mitē eſſe. ſꝫ oīo nihil pati ab huiuſmodi. Aliquotiens aūt et qꝺ conſequitur quolibet modo vt genus ponunt: ut triſticiaꝫ ire et opinionem fidei vtraqꝫ enim ſequūtur predicta quodā modo aſſignatas ſpēs: neutrū aūt eoꝝ genus eſt: nam qui iraſcit̄ triſtatur ꝑore in eo facta triſticia: nō enim ira triſticie ſed triſticia ire cauſa eſt: quare ſimpliciter ira nō ē triſticia: ſꝫ hic neqꝫ fides ē opinio contingit enim eandē opinionē credentem et nō credentē habere. nō ꝯtinget auteꝫ ſi fides eſſet ſpes opinionis: nō enim cōtingit idem amplius ꝑmanere ſi qꝺ ex ſpecie oīo ꝑmutatum ſit: quemadmodū nec ideꝫ aīal q̄nqꝫ hominē eſſe q̄nqꝫ nō. Si aūt quis dicat ex neceſſitate opinantē credentē de equalibꝰ fideſ et opinio dicet̄. q̄re neqꝫ ſic erit genus de plibus enim oportet genꝰ dici. Videndū eſt autem et ſi in aliquo eodē nata ſūt vtraqꝫ fieri. In quo enī ſpēs et genus: in quo albū et color. et in quo grāmatica et diſciplina. Si ḡ verecundiā timorē dicit aut irā triſticiā. nō accidit in eodē ſpēm et genꝰ eſſe. nā verecundia quidē in rationabili. timor aūt in animoſitate: et triſticia quidē in concupiſcibili. In hoc enim voluptas: ira aūt in animoſitate. quare nō ſunt genera q̄ aſſignata ſunt eo ꝙ in eiſdē ſpēbus nata nō ſunt fieri. Similit̄ aūt et ſi amicitia in concupiſcibili nō erit voluntas: oīſ enim volūtas in rōnabili. Utilis autē hic locus et ad accn̄s et cui accidit: q̄re niſi in eodē videat̄ palā quoniam non accidit.

Capitulū. xi.

Rurſum ſi ſm̄ quid genus dictum ſpēs participat. nō enim videt̄ ſm̄ genus participare ſpēi. nā nō ē ſm̄ quid hō aīal neqꝫ grāmatica diſciplina. vniuerſalit̄ aūt et in aliis. Conſiderandū ḡ ſi ſꝫ quid in aliquibꝰ participat̄ genus. ut ſi aīal qꝺ ſenſibile uel qꝺ īſenſibile dicat̄. nā ſm̄ qd inſenſibile uel ſenſibile aīal. ſm̄ corpꝰ. n. aīal ſenſibile et viſibile ſm̄ aīam non. q̄re nō erit genus ſenſibile et inſenſibile aīalis. Latent enī q̄nqꝫ totū in partē ponētes. ut aīal corpꝰ

UVA. BHSC. IyR_048_1

ſenſibile:nullo.n.mō pars predicat̄ de toto:
quare nō erit corpus genus aialis eo ꝙ pars
eſt. Videndum ſi aliquod vituperabiliū aut
fugiendoꝝ impotentiā aut poſſibile poſuit:
ut ſophiſtā uel detractorē uel latronē eū qui
valeat latenter extranea furari nemo.n.pre
dictoꝝ in eo ꝙ poſſit aliquid horuꝫ talis dr̄.
Poteſt.n.ꝛ deꝰ et ſtudioſus praua facere ſed
nō ſūt huiuſmodi:nam oēs praui ſm̄ appeti
tuꝫ dicūt̄. Ampliꝰ ois poteſtas eoꝝ q̄ eligen
da ſunt:nā et prauoꝝ poteſtates eligendū eo
ꝙ deū et ſtudioſum hr̄e eas dicimꝰ. pn̄t eniꝫ
praua agere:q̄re nulliꝰ vituperabilis erit po
teſtas:ſi aūt nō:accidet vituperabiliuꝫ aliqđ
eligendū eſſe.erit enim quedā poteſtas vitu
perabilis. Et ſiqđ propter ſe eligibiliū uel ho
norabiliū in poteſtatē vel poſſibile uel effecti
uumꝰ poſuit.nā ois poteſtas uel poſſibile uel
effectiuū ꝓpter aliud eligendū. Aut ſiqđ eo
rum q̄ ſunt in duobꝰ generibꝰ uel pluribꝰ in
alterum poſuit:quedā.n.nō eſt in vnū genꝰ:
ut ſeductorē ꝛ detractorē:neqꝫ enim q appe
tit impoſſibilia:nō potens aūt aut neqꝫ q po
teſt nō appetēs aūt detractor uel ſeductor ē:
ſed qui vtraqꝫ hic habet:q̄re nō ponendum
in genus vnū ſed in vtraqꝫ q̄ dicta ſunt.

Capitulum.xij.

Amplius aliquotiēs ecōtrario ge
nus quidē ut drīam: differentiam
aūt ut genus aſſignant ut ſtuporē
ſupabundantiā admiratiōis ꝛ fidē vehemē
tiam opiniōis:nā neqꝫ ſuperabundātia neqꝫ
vehementia genus ſed differentia. Videtur
enim ſtupor admiratio eſſe ſupabundans et
fides opinio vehemens:q̄re genus admira
tio ꝛ opinio: ſupabundantia aūt ꝛ vehemen
tia differentie. Ampliꝰ ſiquis ſupabundanti
am ꝛ vehementiam.ut genera aſſignēt inaia
ta fidē facient ꝛ ſtupefacient. nā cuiuſcunqꝫ
vehementia ꝛ ſupabundantia eſt adeſt illi cu
ius eſt ſupabundātia:ſi g̃ ſtupor ſupabundā
tia eſt admirationis aderit admirationi:qua
re admiratio ſtupefaciet:ſimilit̄ autē ꝛ fides
opinioni aderit ſiquidē vehemētia opiniōis
eſt:q̄re opinio fidē faciet. Amplius accidet
ſi aſſignanti vehementiā vehementē differē
tie ꝛ ſupabundantiā ſuperabundantē: eſt.n.
fides vehemēs:ſi g̃ fides vehementia eſt ve
hemētia erit vehemēs. Similit̄ aūt ꝛ ſtupor
ſupabundans eſt. Si g̃ ſtupor ſupabundātia
eſt ſupabundantia erit ſupabundans: nō vr̄
aūt neutꝝ hoꝝ quemadmodū nec diſciplina
diſciplinatū nec motus mobile. Qn̄qꝫ auteꝫ
peccant ꝛ paſſionē in paſſuꝫ genus ponētes:
ut quicūqꝫ immortalitatē vitā ſempiternā di
cunt eſſe paſſio.n.vite ꝛ caſus immortalitas
eē vr̄. Quoniā aūt vnuꝫ eſt qđ dr̄ palā eſt ſi
quis cōcedet ex mortali aliꝗ fieri immortalē
nullus.n.dicit eū aliā vitam ſumere ſed caſū
aliquē uel paſſionē huic eidē aggregari. q̄re
nō eſt genus vita immortalis. Rurſum ſi paſ
ſionē cuiꝰ eſt paſſio illius dicunt genus eſſe:
ut ventū aerē mobilē:magis enim motus ae
ris ventus:nā aer idē ꝑmanet qn̄ mouetur ꝛ
qn̄ nō mouetur: q̄re nō eſt oio aer ventus eſ
ſet enim nō moto aere ventus ſiquidē idem
aer ꝑmanet quemadmodū erat ventus:ſimi
liter aūt ꝛ in alijs huiuſmodi. Si g̃ et etiam
hoc oportet cōcedere quoniā ventus eſt aer
mobilis ſed nunꝗ de huiuſmodi omnibꝰ aſ
ſignandū eſt de quibꝰ nō eſt verū genus ſed
inquantū vere p̄dicatur aſſignatū genꝰ. Nā
in quibuſdam nō videt̄ verū eſſe ut in luto ꝛ
in niue:nam niuē dicunt aquam coagulatam
eſſe:lutū aūt terrā humido tēperatam.eſt au
tem neqꝫ nix aq̄ neqꝫ lutū terra:quare neu
trū aſſignatoꝝ generꝝ genus erit:oportet.n.
genus verū eſſe ſemp de omnibꝰ ſpeciebus.
Similit̄ aūt neqꝫ vinū eſt aqua putrefacta:
ſicut empedocles dixit putrefactam in ligno
aquā:nā ſimplicit̄ nō eſt aqua. Amplius ſi
oio qđ aſſignatū eſt nullius eſt genus mani
feſtum enim quoniā neqꝫ genus qđ dictū ē.
Conſiderandū aūt ex eo ꝙ uel differunt ſpē
que participant aſſignatū genꝰ.:ut alba nihil
differunt ſpecie ipſa a ſe inuicē:ois aūt gene
ris ſunt ſpecies differentes quare nullius al
bum erit genus. Rurſum ſi qđ oia ſequit̄ ge
nus uel drīam:plura enim ſunt q̄ oia ſequun
tur:ut ens ꝛ vnū eoꝝ q̄ ſunt que oia ſequunt̄
Si g̃ ens genus aſſignauerimꝰ palā quoniā
oium erit genus eo ꝙ predicat̄ de eis de nul
lo.n.genus niſi de ſpeciebus p̄dicatur. quar̄
ꝛ vnū erit ſpecies entis. Accidet g̃ de omni
bus de quibus genus predicatur ꝛ ſpēm pre
dicari eo ꝙ ens ꝛ vnū de omnibꝰ ſimiliter p̄
dicantur: oportet aūt ſemp de paucioribus
predicari ſpēm. Si aūt qđ oia ſequit̄ differē
tiam dixit: palā quoniā de eq̄libus vel plibꝰ
differentia ꝙ genus dicetur nam ſi ꝛ genus
oia ſequit̄ de equalibꝰ: ſi aūt nō oia ſequitur
genus de plibus drīa dicet̄ ꝙ ipſum. Ampli
us ſi in ſubiecta ſpecie aſſignatū genus dicit̄
velut albū in niue:quare palā quoniā nō erit
genus:de ſubiecta enim ſpecie tantum genꝰ
dicitur. Conſiderandū aūt ꝛ ſi non vniuocū
ſit genus ſpeciei:nā de omnibꝰ ſpeciebus.

Capitulū.xiii.

Amplius quādo exiſtēte ꝛ ſpeciei
ꝛ generi ꝯrio qđ melius eſt ꝯrio
rum in peius genus ponitur:acci
dit enim reliquum in reliquo eſſe eo ꝙ ꝯria
in cōtrariis generibus: quare quod meliꝰ eſt
in peiore erit:videtur enim melioris ꝛ genꝰ
eſſe melius. Et ſi eodē ad vtraqꝫ ſe habenti
ſimiliter in peius ꝛ nō in melius poſuit genꝰ:

UVA. BHSC. IyR_048_1

ut aiam q̊ motuꝫ aut q̊ mobile. Similiter
enim eadē ⁊ ſtabilis et mobilis videt̄ eſſe. q̄-
re ſi melius ſtatio in hoc oportet genus po-
nere. Amplius ex magis ⁊ minus differen-
ti quidē ſi genus ſuſcipit magis ⁊ minus ſpe
cies aūt nō ſuſcipit: neqꝫ ipſa neqꝫ quod ſm
ipſam dr̄ ut ſi virtus ſuſcipit magis ⁊ minus
⁊ iuſticia ⁊ iuſtus dr̄. iuſtus. n. alter altero iu
ſtior: ſi g̊ aſſignatū quidē magis genus ſuſci-
pit ſpēs autēꝫ non ſuſcipit: neqꝫ ipſa neqꝫ q̊
ſm ipſam dr̄ nō erit genus q̊ aſſignatū eſt.
Rurſum ſiq̊ magis videt̄ nihil ſimilr̄ nō ē
genꝰ: palā quoniā nec q̊ aſſignatū eſt. Uti-
lis aūt hic locus maxime in quibꝰ palā vidē-
tur in eo quodquideſt p̄dicata ſi nō determi
natū ſit neqꝫ huiuſmodi differentie: q̄le g̊ ge
nus: ut de ira triſticia ⁊ opinio in ea q̊quid
eſt predicari videtur: ꝯtriſtatur enim ⁊ iratꝰ
⁊ opinatur exanimaſſe. Eadem cōſideratio
⁊ in ſpecie ad aliud aliq̄d cōparanti: nā ſiq̊
magis aut ſimiliter videt̄ eſſe in aſſignato ge
nere nō eſt in genere palā neqꝫ aſſignata ſpe
cies erit in genere: g̊ interimenti quemadmo
dum dictū eſt vtendū. Aſtruenti v̊o ſiq̄d ſu-
ſcipit magis q̊ aſſignatū eſt genus ⁊ ſpēs nō
vtilis eſt iſte locus: nihil enim ꝓhibet vtro-
rumqꝫ ſuſcipientiū non eſſe alterū alterius
genus: nā bonū ⁊ albū ſuſcipit magis ⁊ neu-
trum neutrius generis: generꝝ aūt ⁊ ſpecierꝝ
a ſe inuicē cōparatio vtilis. ut ſimilr̄ hic ⁊ h̄ ge
nus: ſi alterū genus ⁊ alterū: ſimiliter aūt ſi
magis ⁊ minus: ut ſi continētie poteſtas ma
gis eſt ꝙ virtus genus: virtus aūt genus et
poteſtas. Eadē de ſpecie ꝯueniunt dici: naꝫ
ſimiliter hic ⁊ hec ꝓpoſiti ſpecies ſi alteruꝫ
ſpecies ⁊ reliquū ⁊ q̊ minus videt̄ ſpecies
eſt ⁊ q̊ magis. Amplius ad conſtruendum
perſpiciendū ſi de quibus aſſignatū eſt genꝰ
in eo quodquideſt predicat̄ cū nō ſit: vna aſ-
ſignata ſpēs ſed plures ⁊ differentes palam
enim quoniā erit genus. Si aūt in aſſignato
ſpecies eſt conſiderandū ⁊ ſi de alijs ſpēbus
genus eſt in eo quodquideſt predicat̄. Rur-
ſum enim accidet de plibus ⁊ differentibus
idem predicari.

Capitulū. xiiij.

Quoniā aūt videt̄ quibuſdam ⁊ dif
ferentia in eo quodquideſt predi-
cari de ſpeciebus ſeparandum eſt
genus a differentia vtenti p̄dictis elemētis.
Primū quidē quoniam genus de plibus dr̄
ꝙ differentia. Deinde quoniam ſm eius q̊
quideſt aſſignationem magis ꝯuenit genus
ꝙ drīam dicere. nā qui aial eſſe hominē ma-
gis indicat quid eſt homo ꝙ qui greſſibile.
Et quoniā differentia quidē qualitatem ge-
neris ſemꝑ indicat genus aūt differentie nō
naꝫ qui dicit greſſibile quale quid animal di-
cit: qui v̊o aial dic̄ nō dicit quaquid greſſi bi
le. g̊ differentia a genere ſeparanda eſt ſic.

Capitulū. xv.

Quoniā aūt videt̄ muſicū in eo ꝙ
muſicum eſt ſciens quidem eſſe ⁊
muſica eſſe ſcientia: ⁊ ſi ambulans
in eo ꝙ ambulat mouetur: ambulatio motus
quidā eſt ꝯſiderandum in quo genere volue
rit conſtruere ſm p̄dictum modū: ut ſcientia
quod fidem ſi ſciens ſm ꝙ ſcit fidit: manife-
ſtum quidem quoniam ſcia fides quedā erit
eodem aūt modo ⁊ in alijs huiuſmodi. Am
plius quoniam ꝙ ſequit̄ aliquid ſemꝑ ⁊ non
conuertitur difficile eſt ſeparare quoniā nō
ſit genꝰ. Si h̄ quideꝫ ſequitur oē illud. illud
v̊o nō omne iſtud: ut tranquilitatē qes ⁊ nu-
merum diuiſibile ecōtrario aūt nō: nā diuiſi-
bile nō omne numerus. neqꝫ quies tranquili
tas. Ipſum quidem vti ut genere q̊ eſt ſem
per ꝯſequens uel nō conuertitur alterū. alio
autem precedente nō in omnibus obedire ē.
Inſtantia huius quoniam nō ens ſequitur
omne illud q̊ fit. nam q̊ fit nō eſt ⁊ nō con
uertitur: nō enim omne q̊ non eſt fit. ſed tm̄
non eſt genus nō ens eius q̊ fit. nō enim ſūt
nō entis ſpecies. De genere ergo quemad-
modum dictum eſt tranſeundum.

UVA. BHSC. IyR_048_1

Incipit liber quintus topicoꝝ Ariſ. Capitulū.i.

Trum autē ꝓprium uel nō ꝓprium qȯ dictū eſt ꝑ hoc perſpiciendum. Aſſignatur aūt proprium aut ꝑ ſe ⁊ ſemp: aut ad aliud ⁊ qn̄: per ſe quidē hominis ut manſuetuꝫ animal natura. Ad aliud aūt ut anime ad corpus quoniā hoc quidem imperatiuum illud aūt eſt adminiſtratiuum: ſemp aūt ut dr̄ aial immortale qn̄ anteꝫ ut alicui⁹ hoīs ambulare in theatro. Eſt aūt propriū quod ad alterū aſſignatū eſt aut duo problemata aut quatuor. nā ſi de hoc aſſignatum quidē fuerit: de illo vō negatū idē ipſuꝫ: duo tantū ꝓblemata fiūt uel ut hoīs ad equū propriū: quoniam bipes equ⁹ aūt nō: nā quoniam hō nō bipes eſt conabitur qs ⁊ quoniā equus bipes: vtrūqꝫ aūt interimet ꝓprium. Si aūt de vtroqꝫ vtrūqꝫ aſſignatum eſt ⁊ de vtroqꝫ negatū quattuor ꝓblemata erunt velut hominis ad equū propriū: quoniā hic qdem bipes: ille vō q̄drupes eſt: nā ⁊ quoniaꝫ homo nō bipes eſt ⁊ quoniā quadrupes nat⁹ eſt conari ⁊ quoniā equus bipes ⁊ quoniā ñ q̄drupes poſſibile eſt conari: quolibet ḡ mō oſtenſo interimere qȯ ꝓpoſitū eſt. Eſt aūt ꝑ ſe propriū quideꝫ qȯ ad oīa aſſignat᷑ ⁊ ab oī ſeparat quemadmodū hoīs mortale aial diſcipline ſuſceptibile eſt propriū. Ad aliqd āt qȯ nō ab oī ſed ab aliquo ſtatuto determinat velut virtutis ad diſciplinā: quoniā ſiquideꝫ in plibus: illa aūt in rōnabilibus tantū ⁊ in habentib⁹ rōneꝫ nata eſt fieri. Semp aūt qȯ ſm oē tēpus veꝝ eſt ⁊ nunq̄ relinquit ſuum ſubiectū velut aial ex corpore ⁊ aīa compoſitum eſt: Et qn̄ vō qȯ ſm aliqȯ temp⁹ veꝝ eſt ⁊ nō ex neceſſitate ſemp conſequit᷑ velut alicuius hoīs ambulare in foro. Eſt aūt ad alterum ꝓpriū aſſignare differentiā dr̄e. aut in omnib⁹ ⁊ ſemp: aut ſepius ⁊ in plibus: ut in omnib⁹ quidē ⁊ ſemp velut hoīs ꝓprium ad equū quoniā bipes: nam ⁊ hō quidē ⁊ ſemp ⁊ oīs eſt bipes equus aūt nullus eſt bipes ⁊ nunq̄. Sepius aūt ⁊ in plibus velut rōnabilis ꝓpriū ad concupiſcibile ⁊ iraſcibile quod hic quidē imperat: illa aūt miniſtrat: nā neqꝫ rōnabile ſemp imperat ſꝫ qn̄qꝫ ⁊ imperatur: neqꝫ cōcupiſcibile ⁊ iraſcibile ſemp imperantur: ſed imperant qn̄qꝫ cuꝫ fuerit pverſa aīa hominis. Proprioꝝ aūt ſūt rationabilia maxime q̄ ꝑ ſe ⁊ ſemp ⁊ que ad aliud: nā qȯ ad aliud eſt ꝓprium plura ꝓblemata ſunt quemadmodū ⁊ ꝑ̄us dixim⁹: nā aut duo aut quattuor ex neceſſitate fiunt problemata. plures autem rationes fiunt ad hoc. Quod autem ꝑ ſe ineſt ⁊ ſemp ad multa argumentari ⁊ ad plura tꝑe obſeruare: nā qȯ ꝑ ſe quidē ad multa nā ad vnūquodqꝫ eoꝝ q̄ ſūt oportet ineſſe ꝓpriū ei: q̄re aūt ſi nō ⁊ ad oīa ab omni ſeparat nō erit bene aſſignatū propriū. Quod autem ſemp ad plura tꝑa oportet obſeruare ſiue non ineſt ſiue nō infuit aut nō erit nō erit propriū. Quod vō qn̄qꝫ ad illud qȯ vnicum dr̄ tantū tempus ꝯſideramus: nō igit᷑ rōnes ſunt ad ipſum plures. Rationale aūt eſt hoc problema ad qȯ rationes ſunt ſpiſſe ⁊ bone.

Capitulū.ij.

Rgo ad aliquid quidem dictū ꝓpriuꝫ ex his que ſunt de accn̄te locis ꝑſpiciendū ſi huic qdem accidit: illi vō nō accidet de his aūt q̄ ſemp ⁊ q̄ ꝑ ſe poſt hoc ꝯſiderandū. Primū qdem ſi non bn̄ aſſignatū propriū eſt aut bn̄: ei⁹ aūt quod eſt nō bene aut bene vnū quidē ſi nō ꝑ notiora aut ꝑ notiora poſitū eſt: ḡ deſtruenti qdeꝫ ſi non ꝑ notiora. Eius aūt qȯ nō ꝑ notiora ē hoc quidē ſi oīo ignotius poſitū eſt ꝓprium qȯ aſſignatū eſt illo cui⁹ ꝓprium dixerit: nō erit. n. bn̄ poſitū proprium. Naꝫ propter noticiam propriū facim⁹. nā deſcendi cā ⁊ proprium ⁊ diffinitionis facim⁹ ꝑ noticiā ḡ reddendum eſt. ſic enim erit cognoſcere ſufficiēter magis: ut qꝛ qui ponit ignis proprium eē ſimillimū aīe ignotiore q̄ ignis vtit᷑ aīa: magis enim ſcimus q̄ eſt ignis q̄ anima: nō. n. erit bene poſitū ſimillimū anime. Aliud aūt eſt ſi nō notius eſt hoc huic ineſſe: oportet. n. non ſolū notius eſſe re ſed ⁊ huic ineſſe notius eſſe: nam qui nō ſcit ſi huic ineſt: neqꝫ ſi illi ſoli ineſt cognoſcit: quare quolibet hoꝝ accidente obſcuꝝ ſi propriū: ut quia qui ponit ignis proprium in quo ꝑ̄mo eſt aīa eſſe nata ignotiore vtit᷑ q̄ ſit ignis hoc quidem qȯ eſt ſi in hoc ineſt aīa ⁊ ſi primo ineſt non bn̄ erit poſitū propriū ignis in quo ꝑ̄mo aīa nata eſt eſſe. Conſtruenti aūt ſi ꝑ notiora poſitū ē ꝓpriū. ⁊ ſi ꝑ notiora ſm vtrūqꝫ moduꝫ: erit. n. bn̄ ſm hoc poſitū propriū: nā affirmatiuorū locoꝝ de eo qȯ bene: alij qdem ſm hoc ſolū. Alij aūt ſimpliciter demonſtrabunt quoniā bene ut qꝛ q dixit aīalis ꝓpriū ſenſū hr̄e ꝑ notiora ⁊ notius aſſignauit ꝓprium ſm vtrūqꝫ modū erit bene aſſignatū ſm h̄ aīalis ꝓpriū ſenſum habere.

Capitulum.iij.

Eſtruēti deinde ſi qȯ nominū qȯ in ꝓprio fuit aſſignatū multiplicit᷑ dr̄ uel etiā tota orō plura ſignificat: ñ. n. erit bene poſitū propriū: ut quoniā ſentire multa ſignificat: vnum quidem ſenſum habere: alterum aūt ſenſu vti nō erit animalis ꝓpriū bn̄ poſitū qȯ natū ſit ſentire: propter hoc aūt nō vtendū ē noīe qȯ multiplicit᷑ dr̄: neqꝫ orone

UVA. BHSC. IyR_048_1

q̄ plura ſignificat quoniā qđ multipliciter dr̄ obſcuꝝ facit qđ dictū eſt dubitāte eo q dꝫ argumentari vtꝝ forte dicit eoꝝ q̄ multipliciť dicūť: nā ꝓpriū diſcēdi gratia aſſignať. Amplius aūt ad hoc neceſſariū eſt increpatiōem aliquā fieri ſic aſſignātibꝰ propriū qū indiſſonātē qs faciat ſyllogiſmū de eo qđ multipliciter dr̄. Aſtruēti autē ſi nō plura ſignificet: neqꝫ noīum qdem neqꝫ tota oratio. erit eniꝫ ſm hoc bene poſitū propriū: ut qꝛ neqꝫ corpus plura ſignificat: nqꝫ mobiliſſimū in ſuperiorem locū: neqꝫ totū qđ ex his ꝯpoſitū ē erit bene poſitū ſꝫ hoc ignis propriū corpuſ mobiliſſimū in ſuperiorē locū. Deinde deſtruēti quidē ſi multipliciter dicıť illud cui proprium aſſignať nō determineť aūt cuius eoꝛuꝫ propriū ponať. non eni bene erit aſſignatuꝫ proprium: ob quas aūt cās nō dubiuꝫ eſt ex his que p̄us dicta ſūt. nā eadē accidere neceſſariū eſt: ut quoniā ſcire hec plura ſignificat vnū eni ſciam hr̄e ipſū: alteꝝ aūt ſcia vti ideꝫ aliud v̄o ſciam eē eius: aliud autē ſcia vti eiuſ nō erit eius qđ eſt ſcire hoc bene aſſignatū ꝓprium vllū nō determinato cuiꝰ poniť hoꝛuꝫ propriū. Aſtruēti uero ſi nō dicıť multipliciter hoc cuius propriū poniť ſed ⁊ vnū ⁊ ſimplex. erit eni bene poſitū ſm hoc propriū: ut quoniā homo ſimplex dicıť erit bene poſitū ſm hoc hoīs proprium aīal manſuetum nulla.

Capitulum. iiii.

Deinde deſtruēti quidem ſi frequēter dictū eſt idē in proprio. ſepe. n. latēt hoc faciētes ⁊ in propriiſ quēadmodū ⁊ in diffinitiōibꝰ. nō erit aūt bn̄ poſitum propriū qđ hoc paſſū eſt. cōturbat eni audiētē qđ frequēter dicıť incertum: ergo neceſſarium eſt fieri ⁊ ad hoc exercitari videnť. Eueniet aūt frequēter dicere duobus mōis: vno quidē qn̄ noīauerit frequēter ideꝫ velut ſiquis proprium aſſignet ignis corpꝰ tenuiſſimum corpoꝝ. hoc eni frequēter dixit corpꝰ. Secundo aūt ſiquis aſſignet diffinitiōes ꝓ noībus velut ſiquis terre reddat proprium ſbam etiā maxime corpoꝝ ſm nām ferť in inferiorem locū. Deinde aſſignat pro corporibꝰ huiuſmodi ſubſtātias. vnū. n. ⁊ idē eſt corpus ⁊ huiuſmodi ſba. erit ergo huiuſmōi ſba frequenter dicta. quare neutꝝ hoꝝ erit bene poſitum proprium. Aſtruēti v̄o ſi nullo vtıť frequenter noīe eodem erit bene ſm hoc aſſignatum proprium vt quoniā qui dixerit hoīſ proprium diſcipline ſuſceptibile non uſus ē frequēter eodem noīe erit ſm hoc bene aſſignatum proprium hominis.

Capitulum. v.

Deinde deſtruenti quidem ſi tale aliquid aſſignauit in proprio ꝙ oībus inſit: inutile eni erit ꝙ nō ſeparat ab aliquo. Qđ autem in propriis dicıť ſeparať oꝫ velut ⁊ q̄ in diffinitiōibus. Nō eni erit bene poſitum proprium: ut quoniā qui poſuit ſcie proprium opinionē irreprobabilem ſub rōe vnum exiſtent tali aliquo vſus eſt in proprio vno qđ in omnibus ineſt nō erit bene poſitū ſm hoc proprium ſcie. Aſtruenti aūt ſi nullo vſus eſt cōiuꝫ ſed ab aliquo ſeparet erit bene poſitum ſm hoc proprium: ut quoniā qui dixit aīalis proprium aīam habere nullo vſus eſt cōi erit ſm hoc bene poſitum propriū aīalis animam habere.

Capitulum. vi.

Deinde deſtruenti quidem ſi plura propria aſſignet eiuſdē nō deťminās quoniā plura ponit. nō. n. bn̄ erit propriū poſitum. Nā quēadmodū nihil in diffinitiōibꝰ oꝫ p̄ter eaꝫ que indicat ſbam orationi adiacere aliquid plus ſic nec in propriis p̄ter eā que facit proprium qđ dictum ē nihil uel coaſſignādum cōſiderādum eſt orationi. Inutile eni fit huiuſmodi vt quoniā q dixit proprium ignis corpus tenuiſſimum ⁊ leuiſſimum plura aſſignauit propria. vtrum qꝫ. n. de ſolo igne veꝝ eſt dicere nō erit bene poſitum ignis corpꝰ ſubtiliſſimū ⁊ leuiſſimū Aſtruēti v̄o ſi nō plura eiuſdē ꝓpria aſſignauit ſed vnū. erit. n. ſm hoc bene poſitū proprium: ut quoniā qui dixit humidi propriū corpus qđ in oēm figurā dum vnū aſſignauit ꝓprium ſed non plura erit ſm hoc hūidi bene poſitum proprium.

Capitulum. vii.

Deinde deſtruēti qdē ſi eodē vſus ē propriū cuiꝰ aſſignauit aut aliquo eoꝝ q̄ ſunt eiꝰ. nō. n. erit bene poſitum proprium. Nā diſcēdi cā aſſignať proprium: ergo idē quidē eidē ſimiliter ignotum ē. Qđ autē ē alicuiꝰ eoꝝ que ſūt eius poſteriꝰ nō ergo notiꝰ. q̄re nō fit ꝑ hoc magis aliqđ diſcere: ut quoniā qui dixit aīalis proprium ſbaꝫ cuiꝰ ſpēs eſt hō aliquo vſus eſt eoꝝ que ſūt aīalis nō erit bn̄ poſitū propriū. Aſtruēti āt ſi neqꝫ eodē neqꝫ q̄ ſūt eiꝰ aliquo vtıť. erit eni ſm h̄ bn̄ poſitum proprium: ut quoniā q poſuit aīalis ꝓpriū ex aīa ⁊ corpe ꝯpoſitū eē neqꝫ eodē neqꝫ eoꝝ q̄ ſūt eiꝰ aliquo vſus eſt erit bn̄ ſm hoc aſſignatū aīalis propriū: eodē aūt mō ⁊ in aliis cōſiderādū eſt que non faciunt noticiam.

Ca. viii.

Deſtruēti qdē ſi aliquo vſus ē aut oppoſito aut oīo ſimul nā: aut poſteriore aliquo: nō eni erit bn̄ poſitū ꝓpriū. nā oppoſitū ſimul nā. Qđ aūt ſimul ē nā ⁊ poſterius non faciet notiuſ. ut quoniā q dixit boni propriuꝫ qđ malo maxime oppōıť oppoſito vſus ē boī n̄. n. erit bn̄ aſſignatū ꝓp̄ū boī. Aſtruēti āt ſi

UVA. BHSC. IyR_048_1

nullo vſus eſt neqꝫ oppoſito: neqꝫ oīo ſimul
nā: neqꝫ poſteriore erit ſm hoc bñ poſitū ꝓp
um ut quoniā qui poſuit diſciplīe ꝓpriū opi-
nioni maxime faciētē fidē nullo vſuſ eſt neqꝫ
oppoſito neqꝫ oīo ſimul nā neqꝫ poſteriore
erit bene ſecundū hoc poſituꝫ diſcipline pro
prium.

Capitulum. ix.

Einde deſtruenti quidē ſi qꝺ non
ſemꝑ ſequit̄ ꝓpriū aſſignauit ſed
hoc qꝺ qñqꝫ ſit nō ꝓpriuꝫ nō erit
bene ꝓlatū ꝓpriū. nā neqꝫ in quo cōprehen
dimus ineſſe idem de hoc ⁊ nomē ex neceſſi
tate veꝝ erit: neqꝫ in quo nō cōprehēdit̄ ieē
nomē ⁊ ꝺ hᵒ ex neceſſitate n̄ dicet̄ ideꝫ. quare
nō erit bene poſitū ꝓpriū. Amplius autē ad
hoc neqꝫ qñ aſſignauit ꝓpriū nō erit manife
ſtum ſi ineſt ſumere ſiquidē huiuſmodi eſt ut
amittere ſic: nō ergo erit ꝓprium ꝓlatuꝫ: vt
quoniā qui poſuit aīalis ꝓpriū moueri quā-
doqꝫ ⁊ ſtare tale aſſignauit ꝓpriū qꝺ non ſit
qñqꝫ ꝓpriū nō bñ erit poſitū ꝓpriū. Aſtruē
ti aūt ſi qꝺ ex neceſſitate ſemꝑ eſt ꝓpriū aſſi-
gnauit erit bñ poſitam ſm hoc proprium: vt
quoniā qui poſuit v̄tutis ꝓpriū qꝺ hñtē faci
at ſtudioſū qꝺ ſꝑ ſeqt̄ ꝓpriuꝫ aſſignauit erit
ſm hoc bene aſſignatū virtutis ꝓpriū. Dein
de ꝺſtruēti quidē ſi qꝺ nūc ꝓpriū ē aſſignās
nō determinauit quoniā nūc ꝓpriū aſſigna-
uit. nō. n. erit bñ poſitū ꝓpriuꝫ aſſignatum.
Primū quidē quoniā qꝺ ex̄ moꝛē fit oēꝫ ſem
per determinatiōe indiget. ſolēt aūt plerūqꝫ
oēs qꝺ ſemꝑ ſeqtur ꝓpriuꝫ aſſignare. Scꝺo
aūt obſcurus eſt qui non determinauit ſi qꝺ
nūc eſt ꝓpriū voluerit ponere: nō ergo dāda
eſt increpatiōis occaſio: ut quoniā qui poſnit
alicuiꝰ hoīs ꝓpriū ſedere cū aliquo hoīe qꝺ
nunc ꝓprium eſt poſuit nō erit bñ ꝓpriū aſ-
ſignatū ſi nō determinās dixit quoniā nūc ꝓ
priū. Aſtruēti aūt ſi nūc ꝓpriū aſſignās det̄
minādo poſuit quoniā nūc propriū poſuit:
erit. n. ſm hoc bene poſitū ꝓpriū: ut quoniā
qui dixit hoīs propriū ābulare nō ſegregans
poſuit hoc bene erit poſitū propriū. Deinde
deſtruēti quidem ſi tale aſſignauit proprium
qꝺ manifeſtū nō eſt aliter ineſſe ꝙ ſenſu. nō
eni erit bñ poſitū proprium: naꝫ oē ſenſibile
ex ſenſu factum incertum fit. Dubium. n. eſt
ſi adhuc ineſt eo qꝺ ſenſu ſolo cognoſcitur:
erit autem verum hoc in his que nō ex neceſ
ſitate ſemꝑ cōſequit̄: ut quoniā qui poſuit ſo
lis proprium aſtrum qꝺ fert̄ ſuꝑ terram luci
diſſimum tali aliquo vſus eſt in proprio. ſ. ſu
per terraꝫ ferri qꝺ ſenſu cognoſcitur nō erit
bene ſolis aſſignatū proprium. Ignotū eniꝫ
erit cum occiderit ſol ſi adhuc feratur ſuper
terram eo ꝙ nos tūc amiſimus ſenſū. Aſtru
enti vero ſi tale aſſignauit propriū quod nō
ſenſu eſt manifeſtum: aut qum ſit ſenſibile ex
neceſſitate ineſſe palā ē erit ſm hoc bene po
ſitum proprium: ut quoniā qui poſuit ſuꝑfi-
ciei proprium quod primum coloratum eſt
ſenſibile quidem aliquo coloꝛari vſus eſt tali
autem quod manifeſtum eſt ineſſe ſemꝑ erit
ſecundum hoc bene aſſignatum ſuperficiei
proprium.

Capitulum. x.

Einde deſtruenti quidem ſi diffi-
nitionē vt propriuꝫ aſſignauit: nō
eniꝫ oꝫ indicare quid eſt eē ꝓpriū
vt quoniā qui dixit hoīs proprium aīal greſ-
ſibile bipes qd ē eē aſſignās aſſignauit hoīs
propriū nō ergo bñ aſſignatū ē hoīs propꝛ̄uꝫ
Aſtruēti aūt ſi qꝺ ꝯuerſiꝫ p̄dicat̄ qd aſſigna
uit ꝓpriū nō indicāſ aut qd eſt eē erit. n. ſꝫ hᵒ
bene aſſignatū propriū: ut quoniam q̲ poſuit
hoīs ꝓpriū aīal māſuetū natura qꝺ cōuerſiꝫ
quidē predicat̄ aſſignauit hoīs propꝛiū: non
aūt quid eſt eē ſigniſicās erit ſm hoc bñ aſſi
gnatū hoīs propriū. Deinde deſtruēti q̲dem
ſi nō inquit eſt ponēs aſſignauit propꝛiū: oꝫ
eni in propriis quēadmodū in diffinitiōibuſ
propriū aſſignare genus: deinde iam ſic ad-
dere reliqua ⁊ ſeparare: q̄re qꝺ nō hᵒ mō poſi
tū eſt propriū nō erit bene aſſignatū: ut quo-
niā q̲ dixit aīalis propriū aīam habere nō po
ſuit inquit eſt eē aīal nō erit bene poſitū pro-
priū aīalis. Aſtruēti v̄o ſiq̲dē ē inquit ponēs
cuiꝰē propriū aſſignauit ⁊ reliq̄ addat erit ſꝫ
hoc bene aſſignatū ꝓpriū: ut quoniā q̲ dixit
propꝛium hoīs aīal diſcipline ſuſceptibile in
q̲d eſt ponēs aſſignauit propriū hoīs erit ſm
hᵒ bñ poſitū propꝛiū hoīs: vtꝝ ergo bñ aut n̄
bñ aſſignet̄ propriū per hoc perſpiciēduꝫ.

Capitulum. xi.

Trū ergo propꝛiū eſt oīo qꝺ iā di
ctū eſt: aut nō propꝛium ex his cō
ſiderādum. nā loci qui ſimpliciter
cōſtituunt propriū quoniā bene poſitum eſt
idem erit his qui proprium oīo faciunt in il
lis ergo dicunt̄. Primum ergo deſtruētē qui
dē inſpicere in vnūqꝺqꝫ cuiꝰ propriū aſſigna
uit: aut ſi nulli ineſt: aut ſi non ſecundum hoc
uerum eſt aut ſi non eſt proprium cuiuſqꝫ eo
rum ſecundum illud cuiꝰ propriū aſſignauit
nō eni erit propriū qꝺ poſitū eſt eē propꝛiuꝫ
ut quoniā de geometra veꝝ eē infallibilē nō
eſt ſub rōne: fallit̄ eni geometra in falſo ꝺſcri
bēdo nō erit hoc ſcientis propriū nō falli ſub
rōne. Aſtruēti aūt ſi de oī veꝝ eſt ⁊ de hᵒ veꝝ
erit. erit. n. propriū qꝺ poſitū eſt eē propriuꝫ
vt quoniā aīal diſciplīe ꝑceptibile de oī hoīe
veꝝ ē ⁊ in eo ꝙ hō erit hoīs propꝛiū aīal di-
ſcipline ſuſceptibile. Eſt aūt hic locꝰ deſtru
enti quidē ſi nō de quo ⁊ nomē ⁊ rō verū eſt
⁊ ſi nō de quo ratio ⁊ nomen. Cōſtruēti aūt

UVA. BHSC. IyR_048_1

ſi de quo nomē ꝛ ratio predicat̄: aut ſi ꝺ quo rō ꝛ nomē p̄dicat̄. Deinde deſtruētem quidē ſi nō de quo rō ꝛ nomē: aut ſi non de quo nomen ꝛ rō. nō eni erit propriū qꝺ poſitū ē eſſe ꝓpriū vt quoniā aial quidē diſcipline perceptibile: verū eſt de deo: hō autē nō p̄dicat̄ de deo nō erit hoīs ꝓpriū aial diſcipline pceptibile. Aſtruēti aūt ſi de quo rō ꝛ nomē p̄dicat̄ ꝛ ſi de quo nomē ꝛ rō. erit eni ꝓpriū qꝺ poſitum eſt nō eſſe ꝓpriū: ut quoniā de quo hr̄e aīam aial uerum eſt: ꝛ de quo aial animā habere erit animam habere animal ꝓprium.

Capitulum. xii.

Einde deſtruētem quidem ſi ſubiectū ꝓpriū aſſignauit eius qꝺ in ſubiecto dicit̄ nō erit ꝓprium qꝺ poſituꝫ eſt eē propriū: ut quoniā qui aſſignauit ꝓpriū ſubtiliſſimi corporis ignē ſubiectū aſſignauit ꝓpriū nō erit ignis ꝓpriū ſubtiliſſimū corporis: ꝓpter hoc autem nō erit ſubiectū eius quod in ſubiecto dicit̄ ꝓpriū eo ꝙ idem erit pluriū ꝛ differētiū ſpecie ꝓprium nam eidē plura quedā differētia ſpecie īſunt de ſolo dicta quoꝝ oīum erit propriū qꝺ ſubiectū eſt ſiquis ſic ponat ꝓpriū.. Aſtruētem ꝟo ſi qꝺ in ſubiecto eſt aſſignauit ꝓpriū ſubiecti: erit eni ꝓpriū qꝺ poſitū eſt nō eſſe proprium. Si quod de ſolo p̄dicat̄ qꝺ dictuꝫ eſt eſſe ꝓpriū. vt quoniā qui dixit terre ꝓpriuꝫ corpus grauiſſimum in ſua ſpē ſubiecti aſſignauit ꝓpriū qꝺ de ſola dicit̄ re ſiue terra: ꝛ ut ꝓpriū p̄dicat̄ erit terre ꝓpriū recte poſitum. Deinde deſtruētē quidē ſi ſecūdū pticipatiōem aſſignauit ꝓpriū: nō eni erit ꝓpriū qꝺ poſitū eſt eſſe ꝓpriū. nā qꝺ ſm pticipatione īeſt ad quid eſt eſſe cōducit. erit eni hui⁹ modi differētia quedā de aliqua ſpecie dicta vt quoniā qui dixit hoīs propriū greſſibile bipes ſm pticipatiōem aſſignauit proprium nō erit hoīs propriū greſſibile bipes. Aſtruentē aūt ſi nō ſm pticipatiōem aſſignauit ꝓpriū nec qꝺ eſt eſſe ſignificās cōuerſim p̄dicata re. Erit. n. ꝓpriū qꝺ poſitū eſt nō eē propriū ut quoniā qui poſuit aial ꝓpriū quod natuꝫ eſt ſentire: neqꝫ ſm pticipatiōem aſſignauit proprium: neqꝫ quid eſt eſſe ſignificans conuerſim re predicata erit aialis proprium qꝺ poſitum non eſt eē propriū qꝺ ſentire natum eſt. Deinde deſtruentem quidem nō cōtingit ſimul ineſſe propriū ſed poſterius uel p̄us quoniā nomē cuius eſt. nō eni erit proprium qꝺ poſitum eſt eē ꝓprium: uel nec qn̄qꝫ uel nec ſemp ut quoniā contingit ꝛ p̄us alicui ineſſe ꝛ poſterius ambulare p forum ꝙ hoiem nō erit ambulare per forum hoīs ꝓprium uel nec quādoqꝫ uel nec ſemp. Aſtruentem ſi ſimul ex neceſſitate ſemp ineſt: quꝫ neqꝫ diffinitio neqꝫ dr̄ia ſit: erit eni ꝓprium quod poſitū eſt nō eſſe propriū: ut quoniam aial diſcipline ſuſceptibile eſt ꝓpriuꝫ hoīs ꝛ ſimul ꝛ ex neceſſitate ꝛ ſemp ineſt hoī: qum nec dr̄ia ſit neqꝫ termin⁹ erit aial ſuſceptibile diſcipline propriū hoīs. Deinde deſtruētē quidē ſi eorūdē in eo ꝙ eadē ſūt nō eſt idem ꝓpriū. n̄ eni erit qꝺ poſitū ē ꝓpriū: ut quoniam nō eſt ꝓpriū aſſequendi videri quibuſdā bonū: neqꝫ eligēdi erit propriū videri qbuſdam bonū: idē eni aſſequendū ꝛ eligendum. Aſtruentē ſi eiuſdem in eo qꝺ eſt idē idē eſt ꝓpriū: erit eni ꝓpriū qꝺ poſitū eſt nō eē proprium: ut quoniā hoīs in eo ꝙ homo dicitur ꝓpriū aīam habere tripliciter: ꝛ mortalis in eo ꝙ mortalis eſt erit propriū tripliciter aīaꝫ habere. Utilis aūt locus iſte ꝛ in accn̄te. naꝫ hiſdem in eo ꝙ eadem ſunt eadeꝫ oꝫ ineſſe ꝛ non ineſſe.

Capitulum. xiii.

Einde deſtruentem quidem ſi eorū que eadē ſūt ſpē. nō idē ſemper ſpē propriū eſt: neqꝫ. n. ei⁹ qꝺ dc̄m eſt erit propriū qꝺ poſitū eſt eē propriū: ut quoniā idē eſt ſpecie hō ꝛ equ⁹ nō. ſemp autē equi eſt proprium ſtare in ſeipſo: nec hominis erit ſemp propriū mouere in ſeipſo: idē enꝫ eſt ſpecie mouere ꝛ ſtare in ſe eo ꝙ aimal eſt vtrūqꝫ eoꝝ ſm ꝙ accidit. Aſtruentem auteꝫ ſi eorum que eadē ſūt ſpecie idē ſpecie ſemp proprium. Erit enim proprium quod poſitum eſt nō eē propriuꝫ. ut quoniā hominis propriū eſt eē greſſibile bipes: ꝛ auis erit ꝓprium eſſe volatile bipes. vtrumqꝫ enim horum eſt idem ſpecie in eo quod hoc quidem ut ſub eodem genere ſunt ſpecies qū ſint ſub anima'i: illa autem ut generis differentie animalis. Hic autem locus falſus eſt quomodo alterum quidem eorum que dicuntur vni alicui ineſt ſoli ſpeciei. alterum vero in pluribus velut greſſibile quadrupes.

Capitulum. xiiii.

Uoniā aūt idē ꝛ diuerſū multipliciter dr̄ laborē ē ſophiſtice ſumenti vni⁹ aſſignare ꝛ alicui⁹ ſoli⁹ propꝰum. nā qꝺ ineſt alicui cui accidit aliqꝺ ꝛ accn̄ti inerit ſumpto cum eo cui accidit: ut qꝺ ieſt hoī⁹ ꝛ albo hoī inerit in eo ꝙ eſt albus homo ꝛ quod albo homini ineſt inerit ꝛ homini. Accuſabit autem aliquis huiuſmodi propa qꝺ ſubiectū eſt aliud hꝫ ſe faciens: aliud autē cum accidente ut aliud quidem hominem eē dicet: aliud vero albū hoiem. Amplius autē diuerſū faciens habitū ꝛ qꝺ ſm habitū dicit̄ nā qꝺ habitui ineſt ꝛ ei qꝺ hꝫ habitū inerit dicitur: ꝛ ꝙ ei qꝺ ſm habitū dr̄ ineſt ꝛ habitui inerit: ut quoniā ſciēs hꝫ ſciaꝫ dr̄ diſponi erit ſcientie propriū irreprobabile ſub rōe: nā ſciens irreprobabiliſ erit ſub rōe. Cōſtruēti āt

UVA. BHSC. IyR_048_1

dicendū quoniā nō eſt diuerſum vel idē ſim-
pliciter cui accidit ⁊ accñs cū eo cui accidit
ſūptum: ſed aliud dicit̃ eo ꝙ diuerſum ſit eiſ
eē. nō eni idē eſt hoi hoiem eſſe ⁊ albo hoi eē
album hoiem. Amplius aūt cōſiderādū ei q
ꝓpter caſus dicit eo ꝙ neq̄ ſciēs irreproba-
bile ſed improbabilis ſub rōne ſed irreproba
bilis ſub ratiōe. neq̄ ſcientia irreprobabilis
ſub ratione. nā ei qui oino inſtat oino eſt ad
uerſandū. Deinde deſtruētē quidē ſi qd̓ na-
turaliter ineſt volēs aſſignare hoc modo po
nit ſm locutiōem: ut qd̓ ſemꝑ ineſt ſignificet
videbit̃ eni moueri qd̓ poſitū eſt eſſe ꝓpriū
ut quoniā qui dixit hois propriū bipes vult
quidē qd̓ naturaliter eſt aſſignare. ſignificat
aūt ſm locutiōem qd̓ ſemꝑ ineſt nō erit hois
ꝓprium bipes. non ei ois homo eſt duos pe
des habens. Conſtruētem aūt ſi vult qd̓ nā-
liter ineſt proprium: aſſignare ⁊ locutionem
hoc modo ſignificat. Non eni mouebit̃ ſm
hoc propriū: ut quoniā qui hois aſſignauit
ꝓpriū aīal diſcipline ſuſceptibile vult quidē
locutiōe ſignificare qd̓ naturaliter ineſt non
mouebit̃ ſm hoc ꝓprium: quoniā nō eſt ho-
minis propriū aīal diſciplie ſuſceptibile. Am
plius quecūq̄ dicūt̃ vt ſm aliud aliquid ꝑ̓uſ
aut ut ꝑ̓us ipſum opa eſt aſſignare taliū pro
prium. Nam ſi eius qd̓ eſt ſm aliud propriū
aſſignauerit ⁊ de priori uerū erit. Si autem
ꝑ̓oris poſuerit ⁊ de eo qd̓ eſt ſecūdū aliud ꝑ̄
dicabitur: ut ſiquis ſuperficiei aſſignet colo-
ratum eſſe ⁊ quod de corpore uerū erit colo-
ratum eſſe. Si autem de corpore ⁊ de ſuꝑfi-
cie predicabit̃. quare non de quo rō ⁊ nomē
verum erit.

Capitulum. xv.

Cidet aūt in quibuſdā propriis
plurimūq̄ fieri aliquod peccatū
eo ꝙ non dterminẽt quō ⁊ quorū
ponūt propriū: oēs eni conātur aſſignare ꝓ
prium: aut qd̓ naturaliter ineſt: ut hois bipeſ
aut qd̓ nunc nō ineſt. ut hois alicuiꝰ quattu-
or digitos habere: aut ſpecie velut ignis ſub
tiliſſimum aut ſimpliciter velut aīal viuere.
Aut ſcdm̓ aliud velut aīe prudēs aut ut ꝑ̓us
velut rōnabilis prudēs aut in eo ꝙ habet ut
ſcientis irreprobabile ſub rōne. Nihil enim
alid̓ ꝙ̃ habere aliquid erit irreprobabile ſub
ratione: aut in eo qd̓ habeat̃ ut ſcientie irre-
probabile ſub rōe aut ī eo qd̓ ꝑticipat̃: ut aīa-
lis ſentire. ſentit enim ⁊ aliud quid ut homo
ſed participans iam hoc ſentit: aut in eo ꝙ ꝑ
ticipat ut alicuius aīalis viuere. ergo qui nō
addit quidem naturaliter peccat eo ꝙ conti
git quod naturaliter ineſt non ineſſe illi cui
naturaliter ineſt velut homīs duoſ pedes ha
bere. Qui vͦo non determinat quoniā nūc hͦ
quod ineſt aſſignat quoniam non erit huiuſ
modi quale nunc eſt illud uelut quattuor di-
gitos hominem habere. Qui autem non in-
dicat quoniam ut prius: aut ut ſm aliud po-
nit quoniam nō de quo ratio ⁊ nomen verū
erit uelut colorari ſiue ſuperficiei ſiue corpo
ris aſſignauerit proprium. Qui uero non ꝑ̄
dicit ſm quid. aut in eo ꝙ eſt habere: aut in
eo ꝙ eſt haberi proprium aſſignauerit eo ꝙ
non eſt proprium quod aſſignatum eſt. ierit
enim ſi in eo ꝙ habetur aſſignauerit propri
um ⁊ habenti. ſi autem habenti ⁊ ei quod ha
betur velut irreprobabile ſub ratione ſciētie
uel ſcientis poſitum proprium. Qui uero nō
preſignificat in eo ꝙ participat uel participa
tur eo ꝙ ⁊ in aliis quibuſdam inerit propriū
Si in eo quidem quod participatur aſſigna-
uerit participātibus inerit. Si uero in eo ꝙ
participat his que participantur uelut ſi ali-
cuius animalis viuere poſuit viuere propriū
Qui autem non diuidit ſpecie quoniam vni
ſoli eorum inerit que ſub hoc ſunt cuius pro
prium ponit. Nam ſm ſuꝑabūdantiam vni
ſoli inerit. ut ignis leuiſſimum. Aliquotiens
autem ⁊ ſpecie addens peccat. oportebit eni
vnam ſpeciem eſſe eorum que dicuntur quā
do ſpecie addiderit. hoc autem in quibuſdā
non accidit vt nec in igne. Non enim eſt vna
ſpecies ignis. diuerſum enim eſt carbo ⁊ flā
ma ⁊ lux ſpecie. vnumquodq̄ autem horum
ignis. propter hoc autem non oportet quan
do ſpecie additur diuerſam eſſe ſpeciē eius
quod dicitur. Quoniā aliis quidem magis
aliis autem minus inerit quod dictum eſt ꝓ
prium: uelut in igne ſubtiliſſimum: ſubtilior
eſt lux carbone ⁊ flamma: hec autem non o-
portet fieri niſi tunc quando ⁊ nomen magiſ
predicat̃ de quo ratio magis eſt. Si autē nō
non erit de quo ratio magis ⁊ nomen magiſ
Amplius autem ad hoc idem eſſe accidit ꝓ-
prium eius quod ſimpliciter ⁊ eius ꝙ maxi-
me eſt in eo ꝙ ſimpliciter eſt tale uelut ī igne
ſe habet ſubtiliſſimum. nam ⁊ ſimpliciter ⁊
ignis ⁊ lucis erit huiuſmodi proprium. ſubti
liſſima enim eſt lux.

Capitulum. xvi.

Lio igitur ſic aſſignante propriū
conandum eſt ſic eidem: aut non
danda hec inſtantia: ſed ſtatim po
nenti proprium determinandum eſt quomo
do ponit proprium. Deinde deſtruentē qui
dem ſi idem eiuſdem poſuit proprium. non
enim erit proprium qd̓ poſitū eſt eē propriū
Nā idē eidē oē eſſe indicat. Qd̓ aūt eſſe idi
cat nō propriū ſ; diffinitiue ē: vt quoniā q di-
xit honeſti propriū decens idē eiuſdē ꝓꝑ̓ū
aſſignauit: idē eni ē honeſtū ⁊ decēs ñ erit de
cens honeſti propriū. Conſtruentem autē
ſi non eiuſdem ꝓprium aſſignauit cōuerſū

UVA. BHSC. IyR_048_1

autem ꝑ̄dicatum poſuit.erit.n.ꝓpriuꝫ quod
poſitū eſt non eſſe ꝓprium ut quoniā qui po
ſuit aīal ꝓprium ſubſtantia aīata non idem
eiuſdem ꝓprium aſſignauit:conuerſim autē
ꝑ̄dicatᷣ poſitum aſſignauit erit aīal ꝓprium
ſubſtantia aīata. Deinde de his que ſimiliuꝫ
partium ſunt cōſiderandum eſt. Deſtruenti
quidē ſi quod totius eſt ꝓprium non verum
eſt de parte aut per ꝑtes nō dicitᷣ de vniuer
ſo.non enim erit proprium quod poſitū eſt
eſſe ꝓprium. Accidit enim in aliquibus hoc
fieri.aſſignabit autem aliquis in his que ſi-
miliū ꝑtiū ſunt ꝓprium aliquotiens quidem
vniuerſum intuens. Aliquotiēs autem ī his
id quod ꝑticulariter dicitur ipſe ſeipm̄ intel-
ligens ⁊ ideo magis increpandus.erit enim
neutrum recte aſſignatū vt in vniuerſo qui-
dē qui dixit maris ꝓprium plurimā aquam
ſalſam ſimilis partis qꝺ cuiuſdam poſuit ꝓ-
prium.tale autem aſſignauit qꝺ non verum
eſt de ꝑte. Si.n.erit qꝺdā mare plurima aq̄
ſalſa non ergo erit maris proprium plurima
aqua ſalſa. In ꝑte āt ut quoniā poſuit aeris
proprium ſpirabile. ſimilis quidem partis
alicuius dixit proprium:tale autē aſſignauit
quod de aliquo aere verum eſt.de vniuerſo
aūt nō dicitᷣ.nō enī erit vniuerſus ſpirabilis
nō erit aeris ꝓpriuꝫ ſpirabile. Aſtruenti aūt
ſi verum eſt de vnoquoqꝫ ſimiliū ꝑtiū qꝺ eſt
proprium eoꝝ ſm̄ vniuerſū.erit.n.ꝓpꝛium
qꝺ poſitū eſt non eſſe propriū:ut quoniam
neꝫ eſt de oī terra deorſum ferri ſm̄ naturā
eſt aūt hoc propriū ⁊ alicuius terre ſm̄ vni-
uerſū: naꝫ ſꝫ terrā erit terre propriū deorſū
ferri ſm̄ naturā.

Capitulum.xvii.

Einde ex oppoſitis ꝯſiderādum
ꝑ̇mū quidē ex ꝯ̄riis deſtruēti q̄dē
ſi ꝯ̄rii nō ē ꝯ̄riū propriū.neqꝫ enī
ꝯ̄riū erit ꝯ̄rii propriū:ut quoniaꝫ ꝯ̄rium eſt
iuſticia quidem iniuſticie optimū aūt peſſi-
mo.non eſt aūt iuſticie propriū optimū non
erit iuſticie propriū peſſimū. Aſtruenti uero
ſi ꝯ̄riū ꝯ̄rii proprium eſt:⁊ cōtrarii ꝯ̄riū pro
prium erit:ut quoniā cōtrariū eſt bono qui-
dem malū eligendo autem fugiendum. Eſt
autem boni proprium eligendum erit mali
proprium fugiendum. Secundo autem ex
his que ad aliquid ſunt deſtruenti quidem ſi
hoc qꝺ ad aliquid eius quod eſt ad aliud nō
eſt proprium.neqꝫ enim hoc qꝺ ad aliquid ē
eius quod eſt ad aliquid erit propriū:ut quo
niam dicitur duplum quidem ad dimidium
ſuperās quidem ad ſuperatum non .eſt aūt
duplicis proprium ſuperans non erit dimi-
dii ſuperatum. Aſtruenti auteꝫ ſi eius quod
eſt ad aliquid hoc quod ad aliquid eſt erit ꝓ-
prium ⁊ eius quod eſt ad aliquid ad aliquid
erit proprium: ut quoniam dicitur duplum
quidem ad dimidium:duo autem ad vnum
eſt autem duplicis proprium ut duo ad vnuꝫ
.i.ita ſe habere ad dimidium ut duo habēt ſe
ad vnū erit dimidii proprium ſe habere ad
duo:vt vnū ad duo. Tertio deſtruēti quideꝫ
ſi habitus hoc qꝺ ſm̄ habitū dicitᷣ nō eſt pro
prium. Neqꝫ enī ꝑ̇uatōis hoc qꝺ ſm̄ ꝑ̇uatio
nem dicitᷣ erit proprium ⁊ ſi priuationis hoc
qꝺ ſm̄ ꝑ̇uatiōem dicitᷣ non eſt ꝓprium neqꝫ
habitus hoc ꝙ ſm̄ habitum dicitᷣ erit ꝓpriū
ut quoniam non dicitᷣ ſurditatis ꝓprium in-
ſenſibilitatē eſſe: neqꝫ auditꝰ erit ꝓpriū ſen
ſum eſſe. Conſtruenti v̇o ſi qꝺ ſm̄ habitum
dicitᷣ eſt habitus ꝓprium:naꝫ ⁊ priuationis
hoc qꝺ ſm̄ priuationem dicitur erit propriū
⁊ ſi priuationis qꝺ ſm̄ ꝑ̇uatiōeꝫ dᷣ eſt ꝓpriū
⁊ habitꝰ hoc qꝺ ſm̄ habitū dicitur erit ꝓp̄uꝫ
ut quoniam viſus eſt propriuꝫ videre ſm̄ ꝙ
habemus viſus erit cecitatis proprium non
videre ſm̄ ꝙ nō habemus viſuꝫ apti nati au
tem habere. Deinde ex dictiōibꝰ ⁊ negatio-
nibus:primum quidem ex his que ꝑ̄dicantᷣ
Eſt autem locus hic vtilis deſtruēti tātū ut
ſi affirmatio ⁊ qꝺ ſm̄ affirmatiōem dicitᷣ eiꝰ
eſt ꝓpriū. Nō enī erit eiꝰ negatio neqꝫ qꝺ ſꝫ
negatiōem dicitᷣ propriū. Si aūt ſit negatio
aut qꝺ ſm̄ negatiōem dᷣ eiꝰ propriū nō erit
affirmatio:neqꝫ qꝺ ſm̄ affirmatiōem dᷣ pro
priū ut quoniā aīalis propriū ē aīatū nec erit
aīalis propriū nō aīatū. Scꝺo aūt ex ꝑ̄dica-
tis uel etiā nō ꝑ̄dicatis ⁊ de q̄bus ꝑ̄dicatᷣ vel
nō ꝑ̄dicatᷣ. Deſtruēti q̄dē ſi affirmatiōis nō ē
propriū:neqꝫ negatio negatiōis erit ꝓpri-
um ⁊ ſi negatiōis nō ē propriū:neqꝫ affirma
tio affirmatiōis erit propriū:ut quoniā nō ē
ꝓpriū hoīs aīal neqꝫ nō hoīs erit ꝓpriū nō
aīal.ſi aūt nō hoīs videtᷣ non aīal:neqꝫ hoīs
erit ꝓpriū aīal. Aſtruēti aūt ſi affirmationis
affirmatio ē ꝓpriū.nā ⁊ negationis negatio
erit ꝓpriū. Si aūt negatiōis negatio ē ꝓpriū
⁊ affirmatio affirmatiōis erit ꝓpriū : ut quo
niā nō aīalis ē ꝓpriū nō viuere erit aīalis ꝓ
prium viuere:⁊ ſi aīalis ꝓpriū viuere videtᷣ
⁊ nō aīalis ꝓpriū.videbitᷣ nō viuere: Tertio
ex ipſis ſubiectis deſtruenti quidem ſiquidē
aſſignatū eſt ꝓpriū affirmationis eſt ꝓpriū
nō enī erit idē ⁊ negatiōis ꝓpriū. Si aūt ne
gatiōis eſt ꝓpriū qꝺ aſſignatū eſt nō erit af
firmationis ꝓprium:ut quoniā animalis ꝓ
prium eſt aīatū nō aīalis nō erit ꝓpriū aīatū
Conſtruenti v̇o ſi aſſignatū ꝓpriū nō ē affir
matiōis.ꝓprium erit enim negationis . hoc
aūt locus falſus ē. affirmatio enī negatiōis
⁊ negatio affirmatiōis nō eſt ꝓpriū. nā affir
matio negationum oīno nō ineſt:negatio au
tem affirmationi ineſt quidē ut ꝓpriū āt nō.

Ca.xviii.

UVA. BHSC. IyR_048_1

Eide ex hiſ que e diuerſo diuidūť ďſtruēti quidē ſi eoꝝ que e diuerſo diuidūtur quidē nullius que e diuerſo diuidūtur eſt ꝓpriū. neq; eni quod ponit eſt huiuſmodi eſt propriū ut quoniam aial ſenſibile nulli⁹ alioꝝ mortaliū eſt aialiū ꝓpriū nō erit aial intelligibile dicit propriū Aſtruēti aūt ſi reliquoꝝ q̄ e diuerſo diuiduntur quidlibet ſumptū eſt propriū ſinguli hoꝝ que e diuerſo diuidūtur. nā reliquū erit hui⁹modi proprium cuius poſitū eſt nō eſſe proprium: ut quoniā prudētie eſt propriū per ſe natam rōnalis virtutē eſſe ꝛ aliaꝝ virtutum ſic vniuſcuiuſq; ſumpte erit tēperātie proprium proprium per ſe natam eſſe concupiſcibilis virtutem eſſe.

Capitulum. xviiii.

Einde ex caſibus deſtruēti quidē ſic caſus nō eſt caſus propriū: neq; enim caſus erit ꝓpriū caſus: ut quoniā nō eſt eius qđ eſt iuſte propriū hoc quidem bene neq; iuſti ꝓpriū bonū. Cōſtruenti autem ſi caſus eſt ꝓprium caſus: nam ꝛ caſus erit caſus ꝓpriū: ut quoniā hominis eſt ꝓpriū greſſibile bipes ꝛ hoī erit ꝓprium greſſibili bipedi dici. nō ſolū aūt in eo qđ dictū eſt ꝺm caſus eſt cōſiderādū: ſed ꝛ in oppoſitis quēadmodū ꝛ in ꝓprioribus locis dictū eſt. Deſtruēti quidem ſi oppoſiti caſus nō eſt ꝓprium oppoſiti caſus. neq; eni oppoſiti caſus erit proprium oppoſiti caſus: ut quoniam nō eius quod iuſte eſt propriū quod bene neq; iniuſti erit ꝓpriū qđ male. Cōſtruenti ꝟo ſi oppoſiti caſus eſt propriū oppoſiti caſus. nā ꝛ oppoſiti caſus erit propriū oppoſiti caſus: ut quoniā boni ē ꝓpriū optimū ꝛ mali erit ꝓpriū peſſimū.

Capitulum. xx.

Einde ex his que ſimilit ſe habēt deſtruēti quidem ſi quod ſimiliter ſe habet eius qđ ſimiliter ſe habet nō eſt propriū neq; qđ ſimiliter ſe habet ei⁹ qđ ſimiliter ſe habet erit ꝓprium: ut quoniā ſimiliter ſe habet ad faciendum edificium edificator ꝛ medicus ad faciendam ſanitatē nō eſt aūt propriū medici facere ſanitatē: neq; edificatoris erit propriū facere edificium Conſtruēti aūt ſi quod ſimiliter ſe habet ei⁹ qđ ſimiliter ſe habet eſt ꝓpriū. Nā ꝛ qđ ſimiliter ſe habet eius qđ ſimiliter ſe habet erit ꝓprium: ut quoniā ſimiliter ſe habet medicus ad pfectiuū eſſe ſanitatis ꝛ gomates ad pfectiuū eſſe euechie. Eſt aūt propriū gomatis pfectiuū euechie: propriū erit ꝛ medici pfectiuū ſanitatis. Deinde ex his que ſic ſe hūt deſtruēti quidem ſi quod ſic ſe habet eius qđ ſic ſe habet non eſt proprium: neq; qđ ſic ſe habet eius qđ ſic ſe habet erit proprium. Si aūt eius qđ ſic ſe hȝ hoc qđ ſic ſe habet eſt ꝓprium eius nō erit propriū cuius poſitū ē eē propriū: ut quoniā ſic ſe habet prudentia ad pulcrū ꝛ fedū eo ꝙ diſciplina vniuſq; eoꝝ eſt nō aūt eſt prudētie diſciplinam eſſe pulcri non erit propriū eius diſciplinam eſſe fedi. Si vero eſt propriū prudētie diſciplinā eſſe pulcri nō erit propriū eius diſciplinā eē fedi impoſſibile eſt enim idem eſſe pulcrum proprium. Cōſtruēti uero nihil locus vtilis. nā qđ ſic ſe habet vnū ad plura ꝓpatur. Deinde deſtruenti quidem ſi qđ ꝺm eſſe dicitur: non ei⁹ qđ hȝ eē dicit propriū. neq; eni corrumpi eius qđ ꝺm corrūpi. neq; qđ generari ei⁹ qđ ꝺm generari dicit erit propriū: ut quoniā nō eſt hoīs propriū eſſe aial: neq; eius qđ ē hominē generari erit propriū generari aial: neq; eius qđ eſt hoīem corrūpi erit proprium corrūpi aial. Eodē aūt modo accipiēdū eſt ꝛ ex generari ad eē ꝛ corrūpi: ꝛ ex corrūpi ad eſſe ꝛ generari quēadmodū dictū eſt nō ex eē ad generari ꝛ corrūpi. Cōſtruēti aūt ſi eius qđ eſt ꝺm eſſe poſitum propriū eſt qđ ꝺm eē poſitum eſt. nam ꝛ eius qđ ꝺm generari dicitur erit hoc qđ hȝ generari dicit propriū ꝛ ei⁹ qđ ꝺm corrūpi hoc qđ ꝺm corrūpi eſt aſſignatum: ut quoniā hoīs eſt proprium eſſe mortale ꝛ eius qđ eſt generari hoīem erit proprium generari mortale: ꝛ eius qđ eſt corrumpi hoīē corrūpi mortale. Eodem aūt modo accipiēdum eſt ꝛ ex generari ꝛ corrūpi ad eſſe ꝛ ad ea que ex eis ſunt velut ꝛ in deſtruenti dictum eſt. Deinde inſpiciendum eſt in ſpeciem poſiti uel ſubiecti. deſtruēti quidē ſi ſpeciei non ineſt aut ſi non ꝺm hoc ꝺm qđ dicit illud qđ proprium aſſignatum eſt. non eni erit proprium qđ poſitum eſt eſſe proprium: ut quoniā eidem homini non ineſt quieſcere in eo ꝙ homo eſt ſed in eo ꝙ ſpecies nō erit hominis proprium quieſcere. Conſtruenti aūt ſi ſpeciei ineſt ꝛ ꝺm ꝙ ineſt dicit de eodem illo cuius eſt proprium poſitum eſſe: erit eniȝ proprium qđ poſitum eſt non eſſe propriū ut quoniā ineſt eidem aiali ex aīa ꝛ corpoř cōpoſitum eē ꝛ in eo ꝙ aiali eidē ineſt hoc erit aialis propriū ex anima ꝛ corpore compoſitum eſſe.

Capitulum. xxi.

Eindeex magis ꝛ minus primū qdem ꝺſtruēti ſi qđ magis ē ei⁹ qđ magis nō ē ꝓpriū. neq; enim eius quod minus eſt erit proprium minus: neq; quod minime eſt quod minime neq; qđ maxime eſt eius quod maxime: neq; qđ ſimpliciter eſt eius quod ſimpliciter: ut quoniā nō eſt magis colorari magis corporis propriū

UVA. BHSC. IyR_048_1

neq̄ʒ minus colorari minus corporis ꝓpriuʒ
erit. neq̄ʒ colorari corporis oīno. Conſtruēti
āt ſi qͦ magis ē eiꝰ qͦ magis ē ꝓp̄uʒ. nā ⁊ ꝙ
minus eius quod minꝰ erit propriū: ⁊ ꝙ mini
me eius: quod minime ⁊ quod maxime ē eiꝰ
quod maxime neq̄ʒ quod ſimpliciter eſt eiuſ
quod ſim pliciter ut quoniam magis viuen-
tis magis ſentire eſt proprium: et minus ui-
uentis minus ſentire erit proprium. ⁊ eiꝰ qͦ
maxime qͦ maxime ⁊ eius quod minime ꝙ
minime. ⁊ eius quod ſimpliciter qͦ ſimplici
ter. Et eo autem qͦ ſimpliciter ad eadem cō
ſiderandū. Deſtruēti quidē ſiquod ſimplici-
ter eius quod ſimpliciter non eſt proprium:
neq̄ʒ enim quod magis eſt eius quod magis
neq̄ʒ quod minus ē eius qͦ minus. neq̄ʒ qͦ
maxime eſt eius quod maxime: neq̄ʒ qͦ mi-
nime ē eius quod minime erit proprium. ut
quoniam non eſt hominis propriū ſtudioſū
neq̄ʒ magis hominis magis ſtudioſū erit ꝓ
prium. Conſtruenti aūt ſiquod ſimpliciter ē
eius quod ſimpliciter eſt proprium. nam ⁊ hͦ
quod magis eius quod magis: ⁊ qͦ minus ē
eius quod minus ⁊ quod minime eius quod
minime ⁊ qͦ maxime eius qͦ maxime erit
proprium: ut quoniam ignis ē proprium ſur
ſum ferri ſm naturā: ⁊ magis ignis erit pro-
prium magis ſurſū ferri ſm naturam. Eodē
aūt mō ꝯſiderādū ē ⁊ ī aliis ad oīa huiuſmōi
Secūdo āt deſtruenti quidē ſiqͦ magis ē nō
ē eius quod magis ꝓpriū: neq̄ʒ. n. qͦ minus
eſt eius quod minus erit ꝓpriū: ut quoniam
magis ē ꝓpriū animalis ſentire q̄ꝫ hominis
ſcire. nō ē āt ꝓpriū animalis ſentire non erit
hominis ꝓprium ſcire. Cōſtruēti āt ſiqͦ mi
nus eius quod minus ē ꝓpriū. Nā ⁊ qͦ ma
gis eius quod magis erit ꝓprium vt quoniā
minus eſt hominis ꝓprium māſuetum natu
ra q̄ꝫ animalis uiuere: ē autem proprium ho
minis manſuetum natura erit proprium ani
malis viuere. Tertio uero deſtruenti quideʒ
ſi cuius magis eſt proprium non eſt: neq̄ʒ
enim cuius minꝰ eſt propriū erit ꝓpriū eius.
Si āt illius ē ꝓpriū non erit hꝰi ꝓpriū: vt quo
niā colorari magis ſupficiei q̄ꝫ corpis ē ꝓpriū
non ē aūt ſupficiei ꝓprium non erit corporis
proprium colorari. Si vͦo ē ſupficiei ꝓprium
non erit corporis ꝓpriuʒ. Conſtruēti vͦo nul
lus eſt locus hic vtilis. impoſſibile. n. eſt ideʒ
plurium proprium eē. Quarto deſtruēti qui-
dem ſi qͦ magis ē ꝓprium non eſt ꝓpriū: ne
q̄ʒ enim ꝙ minus eſt eius ꝓprium erit propri
um: ut quoniā magis eſt proprium animalis
ſentire q̄ꝫ partibile: non ē aūt proprium aīaliſ
ſentire non erit animalis partibile proprium
Conſtruenti aūt ſi quod minus eſt propriuʒ
eius ꝓprium eſt. nam ⁊ ꝙ magis eſt propriū
erit proprium: vt quoniā minus eſt propriuʒ
animalis ſentire q̄ꝫ viuere: eſt aūt aīalis pro-
prium ſentire erit aīalis ꝓpriū viuere.

Capi. xxii.

Einde ex his q̄ ſimiliter ſunt: p̄muʒ
q̄dem deſtruenti ſi qͦ ſilr̄ eſt ꝓpri
um non eſt propriū illius cuiꝰ eſt ſili
ter proprium: neq̄ʒ. n. ꝙ ſimiliter ē ꝓpriū erit
illius cuiꝰ ſimiliter ē ꝓpriū: vt quoniā ſimilr̄
eſt propriū ꝯcupiſcibilis cōcupiſcere ⁊ rōna-
bilis rōcinari. non eſt aūt ꝓprium ꝯcupiſci-
bilis ꝯcupiſcere non erit rōnabilis rōcinari
ꝓprium. Cōſtruenti vͦo ſi qͦ ſimiliter ē pro-
prium. Nam ⁊ ꝙ ſimiliter eſt proprium eſt
proprium huius cuius ſimiliter eſt propriuʒ
vt quoniā ſilr̄ ē rōcinabilis primū prudenſ
⁊ ꝯcupiſcibilis primū temperās. Eſt aūt rō-
nabilis primum prudēs erit ꝯcupiſcibilis p̄-
mū temperās. Secūdo aūt deſtruēti q̄dem ſi
qͦ ſimiliter eſt ꝓprium non ē propriū eiꝰ. nā
neq̄ʒ qͦ ſimiliter ē propriū erit propriū eius
vt quoniā ſilr̄ eſt ꝓpriū hoīs videre ⁊ au-
dire: non eſt āt ꝓprium hoīs videre: non erit
hoīs ꝓpriū audire. Conſtruenti vͦo ſi qͦ ſili
ter eſt eius ꝓpriū eſt propriū. nam ⁊ ꝙ ſimi-
liter eius proprium: vt quoniā ſimiliter eſt ꝓ
prium partis eius ꝯcupiſcibile eſſe ⁊ rōnabi
le prime. eſt aūt propriū anime partis eiꝰ eſſe
ꝯcupiſcibile prime. erit propriuʒ aīe ꝑtis eiꝰ
eē rōcinabile prime. Tertio vͦo deſtruenti q-
dem: ſi cuius ſimiliter eſt ꝓpriū non eſt ꝓpri
um: neq̄ʒ. n. cuiꝰ ſimiliter eſt propriū erit pro
priuʒ. Si vͦo illius ē propriū non erit alteriꝰ
proprium: vt quoniā vrere ſimiliter ē propri
um flāme ⁊ carbonis: non ē aūt propriuʒ flā
me vrere: non erit propriū carbonis. ſi autēʒ
eſt flāme proprium: non erit carbonis ꝓpriū
vrere. Conſtruenti autem hic locus non eſt
vtilis. Differt aūt qui eſt ex ſilr̄ ſe hn̄tibus
ex eis q̄ ſimiliter inſūt quoniā hoc quidē ſm
ꝓportionem ſumitr̄ non in eo ꝙ ineſt aliquid
tantū ꝯſiderandum: illud autē in eo qͦ ineſt
alicui comparatr̄.

Cap. xxiii.

Einde deſtruēti quidem non ꝑtāte
propriū aſſignās ⁊ ad hoc qͦ non ē
aſſignatum ꝓprium ꝑtāte non con-
tingēte quidē ꝑtāte ei qͦ non ē ineſſe. Nō. n.
erit ꝓprium qͦ poſitum ē eſſe ꝓpriū: vt quo
niam qui dixit aeris ꝓprium ſpirabile ꝑtāte
quidē aſſignatum propriū. nam hꝰi ut ſpirari
ſpirabile eſt: aſſignauit aūt ⁊ ad hoc qͦ non ē
propriuʒ. nā ⁊ ꝙ non ē animal qͦ ſpirare na
tum eſt aera contingit aerem eſſe: nō tn̄ qum
nō eſt aīal poſſibile ē ſpirare: q̄re neq̄ʒ aeris
eſt proprium huiuſmodi ut ſpirari poſſit qū
aīal non erit huiuſmōi ſpirare. nō ergo erit
aeris ꝓp̄um ſpirabile. Conſtruenti autem ſi
ꝑtāte aſſignās proprium: aut ad hoc qͦ ē aſſi
gnauit propriū: aut ad hoc qͦ non ē contigē

l

UVA. BHSC. IyR_048_1

te ptāte ei quod nō eſt ineſſe:erit.n.propriuꝫ quod poſitū eſt non eſſe propriuꝫ:vt quoniā qui aſſignauit proprium entis poſſibile pati aut facere ptāte aſſignans proprium ad hoc qꝺ eſt aſſignauit ꝓprium. nam qum ens ē ⁊ poſſibile pati qd aut facere erit:q̄re erit ꝓp̄uꝫ entis poſſibile:pati quid aut facere. Deinde deſtruēti qdē ſi ſupabūdantiā poſuit ꝓp̄ū:nō n.erit ꝓp̄ū qꝺ poſitū eſt eſſe propriū:accidit n.ſic aſſignantibꝯ propriū nondū de quo rōnem ⁊ nomen verum eē:corrupta enim re nihil minus erit rō. Nā eorum que ſunt alicui maxime inerit ut ſi quis aſſignet ignis proprium corpus leuiſſimum:corrupto eni igne erit aliquid corporis quod leuiſſimum erit: quare non erit ignis proprium corpus leuiſſimum. Conſtruenti autem ſi non ſuperabūdantiam poſuit proprium:erit enim ſm hoc bene poſitum proprium:vt quoniam qui poſuit hominis proprium animal manſuetum natura non ſuperabundantiam aſſignauit ꝓprium:erit ſm hoc bene poſitum proprium.

Incipit liber ſextus topicoꝝ Ariſ. Ca.i.

Juſ Auteꝫ ꝙ ē circa diffinitiones negocii ptes ſūt qnqꝫ. Aut n.quoniā oīo non verum eſt dicere ꝺ quo nomē ⁊ rōneꝫ Oꝫ.n. hoīs diffinitionem de oī homine verā eſſe. Aut quoniā genere exiſtente non poſuit in genus vel nō inconueniens genꝯ poſuit. Oꝫ.n.ꝙ diffinitur in genꝯ ponentē differentias addere:nā maxime eoꝝ que ſunt in diffinitōe genꝯ vr̄ diffiniti ſubſtantiā ſignificare. Aut quoniā nō ꝓpria eſt diffinitio.oꝫ eniꝫ diffinitionē propriā eſſe quēadmodum ⁊ prius dictum eſt. Aut ſi oīa que dicta ſunt faciens non determinauit neqꝫ dixit quid ē eſſe diffinitio:reliquū auteꝫ preterea que dicta ſunt ſi determinauit quid eſt non bene aūt. Si ergo non veꝝ ē de quo nomen ⁊ ratio ex eis que ſunt ad accn̄s locis conſiderandū.nā illic vtrum verū vel non verum omnis conſideratio fit..Quādo.n. quoniam ineſt accn̄s diſputamus quoniā verum dicimꝯ.Quādo aūt quoniam non ineſt: quoniam non verum. Si vero non incōueniente genere poſuit aut ſi non propria eſt aſſignata ratio ex his que ſunt ad genus ⁊ ꝓprium dictis locis perſpiciendum. Reliquum autem ſi non diffiniuit:aut ſi non bene diffiniuit aliquo modo tranſeundo dicere.

Cap.ii.

Rimū ergo inſpiciēdū ſi nō bn̄ diffiniuit:facilius.n.ē quēlibet feciſſe ꝙ bn̄ feciſſe palā ergo quoniā peccatū circa hoc maius eo ꝙ laborioſius:quare argumētatio facilior que ꝯ hoc ꝙ que ꝯtra illꝺ fit. Sunt aūt eius qꝺ ē nō bene partes due vnū quidē obſcura iterpretatione vti. Opor enim diffinientem planiſſima iterpretatiōe vti eo qꝺ inoteſcēdi cā reddit̄ diffinitio. Secūdū āt ſi amplius dixit diffinitionē ꝙ oporteat.nam omne quod appoſitum eſt ī diffinitione ſuperfluum.rurſus autem vtrunqꝫ qꝺ dictū ē ī plures partes diuidit̄. Unus ergo locus eius quod obſcure ē ſi ſit equiuocū alicui qꝺ dictū ē:ut quoniā generatio eſt ductio ad ſubſtantiaꝫ:⁊ quoniā ſanitas ꝯmēſuratio calidoꝝ ⁊ frigidoꝝ equiuoca.n.ē ductio ⁊ cōmenſuratio. Incertum ergo vtrum vult dicere eoꝝ que ſignificant̄ ab eo quod multipliciter dicitur. Similiter autē ⁊ ſi diffinito multipliciter dicto diuidens nō dixit. Incertum eni vtrius diffinitioneꝫ aſſignauit.contingit autem calūniari velut non cōueniēte ad oīa quoꝝ diffinitionē aſſignauit maxime autem

UVA. BHSC. IyR_048_1

huiuſmodi fieri contingit latente equiuocati
one. contingit autem ⁊ diuidentem quotienſ
dicitur hoc quod ĩ diffinitione aſſignatum ẽ
ſyllogiſmũ facere. nam ſi ſm nullum modoꝝ
ſufficienter dictũ ẽ manifeſtum quoniam dif
iniens erit non ſm modum. Amplius ſi ſm
trãſlationẽ dixit. ut ſcientiam incadibilẽ aut
terrã nutricem aut temperantiam ꝯſonãtiã.
oẽ.n.ĩcertũ qđ ſm trãſlationẽ dr̃. Cõtigit ãt
⁊ trãſlationẽ dicẽtẽ calũniari velut nõ ꝓprie
dicẽtẽ. nõ.n. aptabiť dicta diffinitio: ut ĩ tẽpe
rantia. Nã oĩs cõſonantia in ſonis. amplius
ſi eſt genus ꝯſonantia temperantie duobus
generibꝰ erit idẽ nõ ꝯtinentibus ſe ĩuicẽ: naꝫ
neqꝫ ꝯſonantia uirtutẽ: neqꝫ uirtus continet
ꝯſonãtiaꝫ. amplius ſi ñ poſitis nomibus uti
tur: ut plato unbriciliũ oculũ aut falãgio pu
tri mordax aut medulla aſſigenã. naꝫ oẽ ob
ſcuꝝ qđ ĩuſitatũ. Quedã aũt neqꝫ ſꝫ equiuo
cationẽ neqꝫ ſꝫ tranſlationẽ neqꝫ proprie di
cũť: vt lex menſura vel imago eoꝝ que natu
raliter iuxta ſunt. ſunt aũt huiuſmodi peiora
tranſlatiõe. nã trãſlatio facit quodãmõ notũ
qđ ſignificatum ẽ ꝑ ſimilitudinẽ. Oẽſ.n. trãſ
ferẽtes ſm aliquã ſimilitudinẽ tranſferunt.
Qđ ãt huiuſmodi ẽ nõ facit notũ. nã neqꝫ ſi
militudo ineſt ſm quam menſura vel imago
lex ẽ neqꝫ ſolet dici: quare ſi proprie menſu
ram vel imaginẽ legẽ dicit eẽ mẽtitur. Ima
go.n.ẽ cuius generatio per ſimilitudinẽ ẽ. h̾
aũt nõ ineſt legi. ſi aũt nõ proprie palã quoni
am obſcure dixit ⁊ peius quolibet eoꝝ q̃ ſm
trãſlationẽ dicuntur. amplius ſi nõ manife
ſta eſt ꝯrii rõ ex hoc quod diciť: nam qui hñ
aſſignant cõtraria conſignificant. aut ſi per
ſe dicta nõ ſit manifeſta cuius diffinitio ẽ ſꝫ
velut ea que ſunt antiquoꝝ ſcriptoꝝ niſi qs
ſuperſcripſerit non cognoſcebant quid eſt
vnũquodqꝫ. ergo ſi non plane ex huiuſmodi
eſt inſpiciendum.

Capitulũ. iiii.

I aũt amplius dixit diffinitionẽ pri
mum quidẽ conſiderandum ẽ ſi quo
vſus eſt ꝙ oĩbus inſit vel oĩo vel ſim
pliciter exiſtentibus vel his que ſub eodẽ ge
nere ſunt diffinito. amplius.n. dici neceſſari
um eſt hoc. Oꝫ enim genus quidẽ ab aliis ſe
parare differentiam ab aliquo eorũ que ſunt
in eodẽ genere: ergo ꝙ in oĩbus quideꝫ ineſt
ſimpliciť ſeꝑat a nullo. qđ vͦ oĩbꝰ q̃ ſub eodẽ
gñe ſunt ineſt nõ ſeꝑat ab his que ſũt in eodẽ
genere quare vanũ huiuſmodi appoſitum.
Aut ſi eſt qdem propriũ ꝙ appoſitũ eſt: abla
to aũt hic ⁊ reliqua diffinitio proprio erit ⁊ ĩ
dicat ſubſtãtiam. Simpliciter aũt dicẽdũ oẽ
ſuꝑfluum quo ablato qđ reliquũ eſt manife
ſtuꝫ facit ꝙ diffinitur. Talis aũt eſt ⁊ aĩe dif
finitio ſi eſt numerꝰ ipſe ſeipum mouens: nã
ſeipſam mouẽs eſt anima ſicut plato diffini
uit. Aut proprium quidẽ eſt qđ dicitur non ĩ
dicat aũt ſubſtantiã interempto nũero. quolꝫ
ergo mõ ſe hẽat difficile ẽ explanare. vtendũ
ergo eſt in oĩbus que latent ad expediens: vt
phlegmatis diffinitio hũidum primũ a cibo ĩ
digeſtũ: vnũ.n. primũ non multa q̃re ſuꝑfluũ
ĩdigeſtũ apoſitũ: nã h̾ ablato reliq̃ erit ꝓpria
diffinitio. nõ enĩ ꝯtingit a cibo ⁊ aliud qdẽ ꝓ
priuꝫ eſſe aut nõ ſimpliciť ꝑmũ a cibo phleg
ma: ſed indigeſtoꝝ primũ: q̃re addendũ ẽ in
digeſtum: nã illo qdem mõ dicta nõ vera erit
diffinitio ſi quidẽ nõ oĩuꝫ primũ eſt. aut ſi qd
eoꝝ que ſunt diffinitione nõ oĩbus ineſt que
ſunt ſub eadẽ ſpecie: nã talis peius diffiniuit
ꝙ qui vſi ſunt qđ ineſt oĩbus q̃ ſunt: nã illo q
dem mõ reliqua ꝓpria erit diffinitio ⁊ tota ꝓ
pria erit. Simpliciter ad quodlibꝫ addito ve
ro tota diffinitio ꝓpria fit. ſi vero aliqd eorũ
que ſũt in diffinitõe nõ oĩbꝰ inſit que ſunt ſub
eadẽ ſpecie impoſſibile eſt totam diffinitionẽ
propriam eſſe: nõ enim cõuerſim predicabiť
de re vt aĩal greſſibile bipes tetracubitũ. naꝫ
hꝰi diffinitio eo qđ non oĩbus ineſt que ſub
eadẽ ſpecie ſunt tetracubitũ. Rurſum ſi ideꝫ
frequẽter dixit: vt q cõcupiſcentiã appetitum
delectatõnis dixit: nã omnis concupiſcentia
delectationis eſt: q̃re ⁊ idem ꝯcupiſcentie de
lectatio erit. Si ergo diffinitio concupiſcẽtie
appetitꝰ delectationis: nihil enim differt con
cupiſcentiam dicere aut appetitum delecta
tionis: quare vtrũqꝫ eoꝝ delectatio erit: aut
hoc quideꝫ nihil incõueniens: nã ⁊ homo bi
pes eſt: quare ⁊ de hoĩe bipes erit: eſt autem
homĩ animal greſſibile bipes: quare animal
greſſibile bipes: bipes ẽ: ſed nõ ꝑꝑ hoc incon
ueniens aliquid accidit: non eniꝫ de animali
greſſibili bipes predicatur. Sic enim bis de
eodem bipes predicaretur. Sed de animali
greſſibili bipede bipes diciť: quare ſemel tã
tum bipes predicatur. Similiter aũt ⁊ incon
cupiſcentia: non enĩ de appetitu delectationẽ
eſſe predicať ſed de vniuerſo: quare ſemel ⁊ h̾
predicatio fit: nõ enim vnum bis dicere idem
nomen incõuenientiũ ſed frequẽter ď aliquo
idem ꝑ̃dicare: ſicut xenocrates prudentiã de
terminatiuã ⁊ cõtemplatiuam eorũ que ſunt
dicit eſſe: nam determinatiua contemplatiua
quedã eſt: quare bis idẽ dicit addens rurſus
contemplatiuã. Similiter aũt ⁊ quicunqꝫ ref
rigidationeꝫ priuationem caloris qui eſt ſm
nãm dicunt eſſe: nam omnis priuatio eius ẽ
quod ſm naturam eſt: quare ſuꝑfluum eſt ad
dere ſm naturam: ſed ſufficit fortaſſe dicere
priuationeꝫ caloris eo ꝙ ipſa priuatio euidẽs
facit quoniã eius qđ eſt ſm naturam dicitur.
Rurſum ſi vniuerſali dicto addidit ⁊ particu
lare vt ſi clementiã diminutionem expedien

UVA. BHSC. IyR_048_1

tium ⁊ iuſtorum: nam iuſtum expediēs quid quare continetur in expediente abundanſ ergo iuſtū. Nam qui dixit vniuerſale addidit ⁊ particulare: ⁊ ſi medicinam diſciplinam ſanatiuorum animali ⁊ homini: aut legem imaginem eorum que naturaliter ſunt bona ⁊ iuſta nam iuſtum bonū quidem quare frequenter idem dicit: vtrum ergo bene vel non bene diffiniunt per hoc ⁊ huiuſmodi proſpiciendꝫ.

Cap. iiii.

Trum vero diffiniuit ⁊ dixit quid ē eſſe vel non ex his. Primum ergo ſi non ꝑ priora ⁊ euidentiora fecit diffinitionem. Nam quia diffinitio reddit̄ cauſa cognoſcendi quod dicit̄ cognoſcemus autem non ex quibuſlibet: ſed ex prioribꝰ ⁊ euidentioribus quēadmoduꝫ in demonſtrationibus Si enim omnis doctrina ⁊ omnis diſciplina habet fieri: manifeſtum ergo quoniaꝫ qui nō per huiuſmodi determinauit non diffiniuit: nam ſi diffiniuit plures erūt eiuſdem diffinitiones. palam ergo quoniam ⁊ qui ꝑ priora ⁊ euidentiora amplius ⁊ melius diffiniuit. quare vtreqꝫ erunt eiuſdem diffinitiones: huiuſmodi autem nō videtur nam vnicuiqꝫ eoruꝫ que ſunt vnum ē eſſe qđ eſt: q̄re ſi plures erūt eiuſdem diffinitiones idem erit ei qđ diffinitur eſſe quod ſm̄ vtranqꝫ diffinitionem ſignificatur: hoc autem non eadem ſunt eo quod diffinitiones ſunt diuerſe. manifeſtum ergo quoniā non diffiniuit qui nō ꝑ̄ora ⁊ euidentiora determinauit. Igitur nō per euidētiora quidē dici diffinitionē dupliciter ē accipe: aut. n. ſiplicit̄ ex ignotioribꝰ aut nob̄ ig̊tioribꝰ ꝯtingit. n. eni vtrūqꝫ: ergo ſimplicit̄ q̄dē euidētiꝰ qđ priꝰ eſt poſteriore: vt punctū linea ſuꝑficie ⁊ ſuꝑficies ſoliditate: quēadmodū ⁊ vnitas nūero: priꝰ enī ⁊ principiū oīs nūeri. Similiter autem ⁊ littera ⁊ ſyllaba: nobis āt ecōtrario qn̄qꝫ accidit. nā maxime ſolidū ſb̄ ſenſu cadit q̄ ſuꝑficies: ſuꝑficies aūt magis q̄ linea: quare magis plures huiuſmodi cognoſcūt. nā hoc quidē a quolibet: illa ſubtili ⁊ abundanti intellectu comprehendere eſt. Simpliciter ergo meliꝰ ꝑ priora poſteriora tentare cognoſcere: diſciplinabilius eniꝫ huiuſmodi eſt. Verꝫ ad eos qui īpotentes ſunt cognoſcere ꝑ huiuſmodi neceſſariū fortaſſe ꝑ ea que illis ſunt cognita facere diffinitionē ſunt aūt taliū diffinitiones queqꝫ puncti ⁊ linee ⁊ ſuperficiei. Omnes. n. ꝑ poſteriora priora idicāt: nā hoc quidē linee: illud aūt ſuperficiei: illud vere ſoliditatis terminos dicunt eē. Nō aūt oportet latere que ſic diffinire n̄ contingit quid ē eſſe diffiniti idicare: niſi contingat idem ⁊ nobis notius eē ⁊ ſimpliciter notius: ſiquidem oportet per genus ⁊ differentias diffinire eū qui diffiniuit bene. hoc autem ſimpliciter ſunt priora ⁊ euidētiora q̄ ſpecies. Interimit enim genus ⁊ differētia ſpecies quare priora hoc q̄ ſpecies ſūt ⁊ euidentiora: nā ſpecie quidē nota neceſſe ē ⁊ genus ⁊ differentias cognoſci. nam qui hominem ſcit: ⁊ animal greſſibile ſcit: genere autē vel differentia notis non neceſſe eſt ⁊ ſpeciē cognoſci: quare ignotior ſpecies. ampliꝰ his qui ſm̄ veritatem huiuſmodi diffinitiones dicūt eē que ſūt ex his que ſingulis ſūt nota plures eiuſdē diffinitiones eſſe accidet dicere. nā alia aliis ⁊ nō eadē omnibus contingit notiora eſſe. quare ad vnumquodqꝫ diuerſa erit diffinitio aſſignanda: ſiquidē ex his que vnicuiqꝫ ſunt notiſſima diffinitionē oportet facere. amplius alio tꝑe eiſdē alia magis nota. nam ex principio quidem ſenſibilia certioribus āt factis ex cōtrario. quare neqꝫ ad eūdem ſemper eadem diffinitio aſſignāda his qui per que ſingulis ſūt notiora diffinitionē fatentur aſſignandam eſſe. Palā ḡ quoniam non determinanduꝫ ꝑ ea que huiuſmodi ſūt ſed per ſimpliciter notiora: ſola enim ſic vna ⁊ eadem diffinitio ſemꝑ fiet. Fortaſſe autē ⁊ q̄ ſimpliciter notū non eſt qđ omnibus notū ſed q̄ bene diſpoſitis itellectu velut ⁊ ſimpliciter ſanatiuum q̄ his qui bene habēt corpuſ oportet ergo vnūqđqꝫ talium ſubtiliter inueſtigare: vti autem diſputantes ad hoc qđ expedit. Maxime autē indubitanter interimere contingit diffinitionem ſi neqꝫ ex ſimpliciter notioribꝰ: neqꝫ ex aliis que nobis contingat fieri. vnus ergo locus ē eius qđ non per notiora per poſteriora priora ſignificare quēadmodum prius diximꝰ. amplius aūt ſi eius quod eſt inquiete ⁊ diffinitum ꝑ infinita ⁊ q̄ i motu ſunt aſſignata eſt diffinitio. prius enim eſt ⁊ euidentiꝰ qđ permanens ē ⁊ determinatum eo q̄ infinitum ⁊ in motu eſt.

Cap. v.

Ius aūt qđ non ē ex prioribꝰ tres ſūt loci. primus q̄dem ſi ꝑ oppoſituꝫ oppoſitum diffiniuit: ut ſi per malū bonum: ſimul enim natura oppoſita: q̄buſdā āt ⁊ eadē diſciplina vtriſqꝫ videt̄ eſſe: quare nō notius alterū altero: Oportet aūt non latere quoniā quedā fortaſſe nō ē diffiniri aliter: vt duplum ſine dimidio: ⁊ quecūqꝫ per ſe ad aliquid dicunt̄. Nam oībus huiuſmodi eſt eſſe idem ad aliquid quodāmodo ſe hēre: quare non eſt poſſibile ſi nō altero alterū cognoſcere eo qđ neceſſarium eſt i alterius diffinitōe ſimul ſumi ⁊ alterum cognoſcere quidem oꝫ huiuſmodi omnia: vti autem eis ⁊ in his que videbitur expedire. Alius ſi eodem vſus eſt ei quod diffinit̄: latet autem qum non eodeꝫ diffiniti nomine vtitur: vt ſi ſolem ſtellaꝫ que

UVA. BHSC. IyR_048_1

die apparet diffiniuit: nã qui die vtitur ⁊ ſole utitur. Oportet autem ad deprehendendum talia accipere pro noĩe diffinitionem: ut quoniam dies eſt ſolus latio ſup terrã: patet eniꝫ quoniã qui lationẽ ſolis dixit ſoleꝫ dixit: q̃re vtitur ſole qui die vtitur. Rurſum ſi eo qḋ ex diuerſo diuidiť illud qḋ e diuerſo diffiniuit: vt abundãs qḋ vnitate maius eſt pfecto. Simul.n. natura que ex eodẽ generꝫ e diuerſo diuidũtur: abundans aũt ⁊ perfectũ e diuerſo diuidunť: ambo eniꝫ numeri differre. Similiter autem ⁊ ſi per inferiora ſuperiora diffiniuit: ut perfectuꝫ numerũ qui bipartite diuiduntur: aut bonum habitũ virtutis. nam ⁊ bipartite a duob⁹ ſumptum eſt que pfecta ſunt ⁊ virtus bonum quidẽ: quare inferiora hec q̃ illa ſunt. Amplius aũt neceſſe eſt eũ qui inferiorib⁹ vtitur ⁊ eodem vtinaꝫ ⁊ ꝗ virtute vtiť bono vtitur eo ꝙ bonum quidem. Similiter auteꝫ ⁊ qui bipartite vtiť ⁊ pfecto vtitur eo ꝙ in duo diuidi ſignificat biptite diuidi: duo autem perfecta ſunt. Uniuerſaliter auteꝫ dicendum vnus eſt locus nõ per priora ⁊ euidentiora feciſſe diffinitionem: partes autem que dicte ſunt.

Capitulũ. vi.

Ecũdus aũt ſi cum eſt in genere res non ſita eſt in genere: in omnib⁹ eni huiuſmodi peccatum ẽ in quib⁹ non prius ponitur genus in ratione quid ẽ: vt corporis diffinitio quid habꝫ tres dimenſiones aut ſi quis hominẽ diffinierit ſcitum numerare. Non eni dictuꝫ eſt ꝗd eſſe tres hꝫ dimenſiones: uel quid eſſe ſcit numerare. Gen⁹ aũt vult quid ẽ ſignificare: ⁊ primo poniť eorum que in diffinitiõe ponũtur. amplius ſi ad plura dicto eo qḋ diffinitur non ad oĩa aſſignauit: vt ſi grãmaticam ſcientiam ſcribendi qḋ ꝓfertur: indiget enim quoniam ⁊ cognoſcendum. nihil enim magis ſcribendi q̃ intelligẽdi aſſignans determinauit: q̃re nõ aliis ſꝫ qui vtraqꝫ hoc dicit eo ꝙ plures nõ ꝯtigit eiuſdẽ diffinitiones eſſe. ergo in quibuſdã quidem ſm ueritatem ſe habet ſicut dictũ ẽ. In quibuſdam autem non: ut in quibus non per ſe ad utrunqꝫ diciť velut medicina ſanitatem ⁊ egritudinem facere: naꝫ de hoc quidem per ſe dicitur de illo autem per accidens. Simpliciter. n. alienũ a medicina egritudinem facere quare nihil magis diffinnit qui ad utrũ qꝫ aſſignauit quã qui ad alteruꝫ ſed fortaſſe ⁊ peius eo ꝙ reliquoꝝ quibuſlibet põt egritudinẽ facere. Amplius ſi non ad melius ſed ad peius aſſignauit qum ſint plura ad que dicitur quod diffiniť. nã oĩs diſciplina ⁊ poteſtas eius quod eſt optimũ videtur eſſe. Rurſũ ſi non poſituꝫ ẽ in proprio eius genere qḋ dictũ ẽ ꝯſiderandũ ex his que ad genera ſũt elemẽtis ſicut prius dictũ ẽ. rurſuꝫ ſi tranſcẽdens dixit genera ut iuſticiam habituꝫ equalitatis affectiuũ vel diſtributiuũ equi tranſcẽdit enim qui ſic diffiniuit virtutẽ: relinquens n. iuſticie genus nõ dicit quidem eſſe: nã ſubſtantia cuiuſqꝫ cũ genere eſt. Eſt autem hoc quidem qḋ nõ ĩ proximũ genus ponere: naꝫ qui uirtutem dixit ⁊ habitũ dixit. nã qui ĩ ꝓximũ poſuit omnia ſuperiora dixit eo ꝙ omnia ſuperiora genera de inferioribus predicantur. Quare aut in proximũ genus ponẽdum aut oẽs differẽtias ſuperiori generi addendum per quas determinant proximum genus: ſic enim nihil erit pretermiſſum ſꝫ ꝓ noĩe in diffinitione dictũ erit iferius genus. Qui vero ipſũ tãtũ ſuperius genus dixit nõ dicit inferius genus. Nam qui plantã dicit non dicit arborẽ.

Ca. vii.

Urſum ĩ differentiis ſimiliter conſiderãdũ ſi ⁊ differẽtias dixit generis: nã ſi ñ rei diffiniuit differẽtiis aut ſi ⁊ oĩo aliquid huiuſmodi dixit qḋ nullius contingit differentiam eſſe: ut animal aut ſubſtantiam palam quoniam non diffiniuit: nullius enim differentia que dicta ſunt. Uidẽdum autem ⁊ ſi eſt aliquid quod ediuerſo diuiditur dicta differentia. nam ſi non eſt palam quoniaꝫ nõ erit que dicta eſt generis differentia. nõ omne genuſ his que e diuerſo diuiduntur differentiis diuidiť velut animal ⁊ greſſibili ⁊ volatili ⁊ bipedi. aut ſi eſt quidem e diuerſo diuerſa differentia. non eſt autem vera de genere: palam enim quoniaꝫ neutra erit generis differentia. oẽs eniꝫ que e diuerſo diuiduntur differentie uere ſũt de proprio genere. Similiter autem ⁊ ſi uera quideꝫ eſt non facit autem appoſita generi ſpeciẽ: palã enim quoniam non erit hic ſpecifica generis differentia. nam omnis ſpecifica differentia cum genere facit ſpecem: ſi autem hoc non ẽ differẽtia nec que dicta eſt: quia ea e diuerſo diuiditur: amplius ſi negatione diuidiť gen⁹ uelut qui lineam diffiniũt longitudine ſine latitudine eſſe: nihil eni aliud ſignificat q̃ quoniam non habet latitudinem. accidet genus participare ſpeciem. nam omne ſine latitudine aut latitudinem habens eſt. nam de omni aut affirmatio: aut negatio uera eſt: q̃re ⁊ genus linee longitudo ſine latitudine: aut latitudinem habẽs eſt. longitudo auteꝫ ſine latitudine ſpeciei ẽ ratio: quare genus ſuſcipiet ſpeciei rationem. Similiter autem ⁊ differre eo ꝙ altera dictarum differentiarũ ex neceſſitate ꝑdicať de genere. eſt aũt dict⁹ locus vtilis ad eos qui ponũt formas eſſe. Nam ſi eſt eadem longitudo quodammodo predicabiť de genere quoniam latitudinem habet: aut ſine

UVA. BHSC. IyR_048_1

latitudine eſt: oportet eniȝ de oī longitudine alterū eorum verum eſſe. Si quideȝ de genere uerum eſſe debeat: hoc autem non accidit ſunt enim ⁊ ſine latitudine ⁊ latitudinem habentes longitudineȝ: quare ad illos ſolos vtilis hic locus quicūqȝ genus vnū numero dictum eſſe. hic autem faciunt qui formas ſolas ponunt: nam eandē longitudinem ⁊ ideȝ animal genus dictum eſſe. Fortaſſe aūt in quibuſdam neceſſarium eſt negatōne uti diffinientem ut in priuationib⁹: nam cecū eſt qd̄ nō habȝ uiſum qum natū eſt habere. Differt autem nihil negatione diuidere genus: aut huiuſmodi affirmatione q̄ negatione neceſſe ē e diuerſo diuidi: ut ſi longitudinem habens latitudinem diffiniuit: nam habenti latitudinem e diuerſo diuiditur aliud autē nihil: q̄re negatione rurſus diuiditur genus.

Cap. viii.

Rurſum ſi ſpeciem ut differentiam aſſignauit uelut qui fraudem iniuriam cum illuſione diffiniuit: naȝ illuſio iniuria quedam: quare nō differentia: ſed ſpecies eſt illuſio. Amplius ſi genus ut differentiam dixit: ut uirtutē habitū bonū uel ſtudioſum. nam bonū genus eſt virtus: aut non genus eſt bonum: ſed differentia ſi quidē verum non contingit idem in duob⁹ generibus eſſe nō contingentib⁹ ſe inuicem: nā neqȝ bonum continet habitum: nec habitus bonum: nō enim omnis habit⁹ bonū: neqȝ omne bonū habitus: quare non erūt genera ambo. Quoniam ergo habitus gen⁹ virtutis: palaȝ quoniā bonū non genus ſed magis differentia. amplius habitus quidem qd eſt ſignificat virtus bonū autem nō quid eſt ſed quale: videtur autem differentia quale quid ſignificare. Videndū autem ⁊ ſi non quale quid ſed hoc quid ſignificat aſſignata differētia: videt̄ eniȝ quale quidē oīs differentia ſignificare. Intendendū aūt ⁊ ſi differentia diffinitio ſcȝ accidens ineſt: nulla enim differentia eorum eſt que ſm̄ accidens inſunt ſicut nec gen⁹ non enim ꝯtingit differentiam ineſſe alicui ⁊ non ineſſe. amplius ſi predicatur de genere differētia vel ſpecies aut inferius aliqd ſpecie nō erit diffiniens: nullum enī eorum q̄ dicta ſūt contingit de genere p̄dicari eo ꝙ gen⁹ ampliſſime omnium dicit̄. Rurſum ſi predicatur genus de differentia. nō enim de differentia: ſȝ de quib⁹ differentia gen⁹ videt̄ predicari: ut animal de homine ⁊ boue ⁊ aliis greſſibilib⁹ animalibus non de ea differentia que de ſpecie dicitur. Nā ſi ſm̄ vnāquanqȝ differentiarum animal p̄dicaret̄: multa animalia de ſpecie predicarentur: nam differentie de ſpē predicantur. Amplius differentie omēs: aut ſpecies: aut idiuidua erūt ſi quidem ſunt animalia: nam vnūquodqȝ animaliū: aut ſpecies ē aut indiuiduum. Similiter aūt perficienduȝ ⁊ ſi ſpecies: aut inferiorū aliquid de differentia predicat̄. Impoſſibile enim eo ꝙ ampli⁹ differentia q̄ ſpecies dicitur. amplius accidet differentiam ſpeciem eſſe ſi quidem predicabitur de ea aliqua ſpecierū. nam ſi predicatur homo palam quoniam aliqua differentia homo eſt. Rurſum ſi non prior eſt differentia ſpecie. Nam poſteriorem quidem genere: ſpecie autem priorem differentiam oportet eſſe. Conſiderandum autem ⁊ ſi diuerſi generis eſt dicta differentia: neqȝ contenti: neqȝ continentis. Non videtur enim eadem differentia duum generum eſſe non continentiuȝ ſe inuicem. Si aūt nō accidet ⁊ ſpēm eandem in duobus generib⁹ eſſe non ꝯtinentibus ſe inuicē. infert. n. vnāquanque differentiaꝝ ꝓpriū genus: velut greſſibile ⁊ bipes animal iferūt: quare de quo differentia ⁊ geneꝝ vtrunqȝ: palā ergo quoniā ſpecies in duobus generibus nō cōtinētibus ſe inuicem. Aut non impoſſibile eandem differētiam duū generum eſſe nō cōtinētiū ſe iuiceȝ ſed addendū neqȝ vtriuſqȝ ſub eodē exiſtentis: nā greſſibile animal atqȝ volatile animal genera ſunt non continentium ſe inuicem: ⁊ utrinſqȝ eoꝝ eſt bipes differentia: quare addendū quoniā neqȝ ſub eodē utriuſqȝ exiſtentis. nā hoc ābo ſub animali ſunt. Palam auteȝ quoniā nō neceſſe eſt differentiaȝ oēȝ ꝓprium genus inferre eo ꝙ cōtingit eandeȝ duum generum eē non continentium ſe inuicē. ſed alteꝝ tātū neceſſe ē iferre ⁊ ſuperiora hec omnia: ut bipes greſſibile uel uolatile infert animal.

Capi. ix.

Videndū autē ⁊ ſi in aliquo differentiā aſſignauit ſubſtantie: non videt̄ enī differre ſubſtantia a ſubſtantia i eo ꝙ vbi ē quare ⁊ eos qui i greſſibili ⁊ uolatili diuidunt aīal icrepāt: uelut greſſibile et aquatile vbi ſignificet. Aut in his quidem n̄ recte icrepant: nō. n. i aliquo neqȝ vbi ſignificat aquatile ſȝ quale quid: nā et ſi i ſicco ſit ſimiliter aquatile ē. Similiter autem et terreſtre ⁊ ſi in humido ſit terreſtre ſed non aquatile erit: attamē ſi qn̄ ſignificat i aliquo differentiā palam quoniam peccans erit: rurſum ſi differētiaȝ paſſionē aſſignauit. Omnis. n. paſſio magis facta abiicit a ſubſtantia: differentia aūt nō huiuſmodi. naȝ magis ſaluare videt̄ differentia cuius ē differentia: et ſimpliciter ipoſſibile eſt eſſe ſingulum ſine propria differentia. naȝ cū nō ē differentia greſſibile nō erit hō. Simpliciter autem dicēdū ſm̄ que alterat̄ habens nihil hoꝝ differētia

UVA. BHSC. IyR_048_1

illius: oia eniꝫ huiuſmodi cū magis fiūt abij
ciūt a ſubſtantia: quare ſi aliqua huiuſmodi
differentiam aſſignauit peccauit: ſimpliciter
eni nō alteramur ſm differentias ſpecificas.

Capitulū.x.

Et ſi alicuius eoꝝ que ſunt ad aliquid
nō ad aliud quid differentiam aſſigna
uit. nam eoꝝ que ſūt ad aliquid ⁊ dif
ferentie ad aliquid vt in diſciplina. Specula
tiua ⁊ actiua ⁊ poetica dicitur: vnūqꝫqꝫ eoꝝ
ad aliquid ſignificat: ſpeculatiua. n. alicuius
⁊ actiua alicuius ⁊ poetica alicuius. Cōſide
randū autē ⁊ ſi ad quod natū eſt ſingulū eoꝝ
que ſūt ad aliquid aſſignauit diffiniens. naꝫ
quibuſdam quidē ad qꝺ natū eſt ſingulū eo
rum que ſunt ad aliquid ſolum eſt vti ad
aliud autem nihil vt viſum ad videndum.
Quibuſdum autem ⁊ aliud aliquid ut ſubte
lare quo hauriet aliquis: attamen ſi quis dif
finiuit ſubtelare inſtrumentū ad hauriendū
peccauit: non eni ad hoc natum ē. Diffinitio
autem eius ad quod natum eſt ad quod vt eſt
prudens ⁊ circa ſingula ꝓpria diſciplina.
Amplius ſi non primi aſſignauit quando cō
tingit ad plura dictū eſſe: ut prudentia hoīs
v̄tutē aut aīe ⁊ ñ rōnalis p̄mi. n. rōnabilis pru
dētia eſt v̄tus: nam ſm hoc ⁊ anima ⁊ hō pru
dens dicitur. Amplius ſi non ſuſceptibile eſt
cuius diſtincta paſſio uel diſpoſitio uel quid-
libet aliud peccauit. nam omnis diſpoſitio ⁊
omnis paſſio in illo nata eſt fieri cuius ē diſ-
poſitio vel paſſio: ut ⁊ ſcīētia in anima diſpoſi
tio exiſtens anime. Aliquando vo peccant in
talibus: ut quicunqꝫ dicūt quoniam ſomnus
eſt impotentia ſenſus: ⁊ dubitatio equalitas
ꝯtraria ꝝ rōcinationum: ⁊ dolor diſtantia na
turaliū partiū cum vi: nam neqꝫ ſomnus inē
ſenſui: oporteret autem ſi impotentia ſenſus
eſſet. Similiter autem neqꝫ dubitatio cōtra-
riis ratiocinationibus neqꝫ dolor naturalibꝰ
partibus ineſt: dolebūt enim inanimata ſi do
lor eis ineſt. Talis autem ⁊ ſanitatis diffini-
tio ſi eſt mediocritas calidoꝝ ⁊ frigidorū: ne
ceſſe eſt enim ſana eſſe calida ⁊ frigida: nam
ſinguloꝝ mediocritas in illis eſt quoꝝ ē me-
diocritas: quare ſanitas inerit eis. Amplius
hoc qꝺ fit in effectiuū aut econtrario accidit
ponere ſic diffinientibus: non. n. dolor diſtan
tia naturaliū partium ſed effectiuū doloris:
nec in impotentia ſenſus ſomnus ſed effecti
uū alterum alterius: aut enim ꝓpter impotē
tiam dormiemus: aut ꝓpter ſomnum impo-
tentes ſumus. ſimiliter autē ⁊ dubitatiōis vi
debitur effectiuū eſſe contrariarū equalitas
ratiocinationū. Quando enim in vnaquaqꝫ
rōcinantibꝰ nob ſimiliter omnia videntur ſm
vtrūqꝫ fieri dubitamus vtrum agamus.

Capitulū.xi.

Amplius ſm tempora omnia conſide
randū ſic vbi diſſonat: ut ſi immortale
diffiniuit animal nūc incorruptibile eē
naꝫ nūc incorruptibile animal nūc īmortale
erit. aut nihil quidem non accidit peccatum:
dubium enim eſt nūc incorruptibile eſſe: aut
enim quoniam non corrūpitur nūc ſignificat
Aut quoniam non poſſibile corrumpi nunc
aut quoniam huiuſmodi eſt nunc vt nūquaꝫ
corrūpi. Quando enim dicimus quoniaꝫ in
corruptibile nunc eſt animal non hoc dicimꝰ
quoniam tunc tale eſt animal ſed ut nunquā
corrumpi hoc antem immortali idem erat:
quare non accidit nunc idem immortale eſſe
ſed tamen ſicubi accidit quidem ſm diffiniti
onem quidem aſſignatum eſt ineſſe nūc vel
prius quod ſm nomen non ineſſe nō erit idē
vtendum ergo loco hoc quēadmoū dictuꝫ ē.

Ca.xii.

Erſpiciendū aūt ⁊ ſi ſm aliud quid
magis dicitur qꝺ diffinit̄ ꝙ̄ ſm aſſi
gnatā rationē: vt ſi iuſticia potētia equi diſtri
butiua ē. iuſtus. n. magis q eligit equū diſtri
buere eo qui poteſt: quare nō erit iuſticia po
tentia equi diſtributiua: nā ⁊ iuſtus eſſet qui
poſſet equū diſtribuere. Amplius ſi res qui-
dē ſuſcipit magis qꝺ aūt ſm diffinitionē aſſi
gnat̄ nō ſuſcipit: aut ecōtrario qꝺ ſm diffini-
tionē aſſignatur ſuſcipit res: aut nō: oportet
enim aut utraqꝫ ſuſcipere: aut neutruꝫ ſiqui
dem idem eſt quod ſm diffinitionē aſſignat̄
rei. Amplius ſi ſuſcipiūt quidem utraqꝫ ma
gis non ſimul: aut augmētum vtraqꝫ ſumūt
vt ſi amor concupiſcentia coitus eſt: nam ma
gis amans non magis concupiſcit coitum:
quare non ſimul vtraqꝫ non ſuſcipiunt ma-
gis: oporteret autem ſi idem eſſet. Amplius
ſi duobus aliquibꝰ propoſitis de quo res ma
gis dicitur hoc ſecundum diffinitionem mi-
nus dicitur: ut ſi ignis eſt corpus ſubtiliſſi-
mū: ignis. n. magis flamma ꝙ̄ lux: corpus āt
ſubtiliſſimum minus flamma ꝙ̄ lux oportet
autem vtraqꝫ magis eidem ineſſe ſi eadem
eſſēt rurſum ſi hoc quidem ſimiliter vtriſqꝫ
ineſt propoſitis. illud autē non ſimiliter utriſ
qꝫ ſed alteri magis.

Cap.xiii.

Amplius ſi ad duo diffinitionem aſ
ſignauerit ſecundum alterutrum: ut
bonum quod per uiſum aut per au-
ditum delectabile ⁊ ens quod poſſibile ē pa-
ti aut facere. Similiter enim idem ⁊ bonum
⁊ nō bonū ē. ſimiliter autem ⁊ ens ⁊ non ens
naꝫ per auditū delectabile idē bono erit qua
re qꝺ nō delectabile eſt per auditū nō bono
idem. nam eiſdem ⁊ oppoſita eadeꝫ erūt: op
ponitur autem bono quidem non bonuꝫ per

UVA. BHSC. IyR_048_1

auditum autem delectabiliter per auditū nō
delectabile. Palam ergo quoniam idem non
delectabile per auditum nō bono: ſi ergo ali-
quid eſt per viſum quidem delectabile per
auditum autem non ⁊ bonum ⁊ non bonū
erit. ſimiliter autem oſtendemus ⁊ quoniam
idem ens ⁊ non ens. Ca. xiiii.

Amplius ⁊ in generibus ⁊ in differen
tiis ⁊ in aliis omnibus que in diffiniti
one ſunt aſſignatis eos qui diffinitio
nes ꝓnominibus faciūt conſiderare ſi quid
diſſonat. Si autem ſit ad aliquid qḋ diffinit̄
aut per ſe aut ſm genus. Conſiderandum ſi
non dictū eſt in diffinitione ad qḋ dicitur aut
ipm̄ aut ſm genus: ut ſi ſciam diffiniuit opi-
nionem ratā: aut voluptatē appetitū ſine tri-
ſticia. omnis enī ad aliquid ſubſtantia ad al-
teꝝ eo ꝙ idem fuit vnicuiqꝫ eoꝝ que ſunt ad
aliquid eſſe ad aliquid quodāmodo ſe habe-
re. Oportebat ergo ſcientiā dicere opinionē
ſcibilis ⁊ voluptatē appetitū boni. ſimilit̄ au
tem ⁊ ſi gramaticā diffiniuit ſcientiā litteraꝝ
oꝫ enim aut ad qḋ ipſum dr̄ aut ad quod ge-
nus in diffinitione aſſignari. Aut ſi alicuius
ad aliquid dicti non ad finē aſſignauit: finis
autem in vno quoqꝫ eſt qḋ optimū aut cuius
gratia alia. dicendū ergo aut optimū aut vlti
mū aut concupiſcentia nō delectabilis ſed de
lectationis. nā ꝓpter hanc ⁊ delectabile eli-
gimus. Conſiderandū aūt ⁊ ſi generatio eſt
ad quā aſſignauit vel actus: nihil. n. talium fi
nis: nā magis egiſſe ⁊ generaſſe finis ꝙ̄ fieri
⁊ agere: aut non in oībus verū huiuſmōi: pe-
ne enī plurimi delectari magis volūt ꝙ̄ quie
uiſſe delectari: quare agere magis finē faciet
ꝙ̄ egiſſe. Ruſū in quibuſdā ſi non determīa
uit qualis uel quanti uel vbi uel ſm alias dif
ferentias: ut ambitioſus qualis ⁊ quanti ap
petens ē honoris: nā oēs appetūt honorem:
quare nō ſufficit ambitioſuꝫ dicere qui appe
tit honorem ſed addendū dictaſ differētias.
Siliter āt ⁊ auarus quantas appetit pecuni
as: aut luxurioſus circa quales voluptates:
non. n. qui a qualibet voluptate retinetur lu
xurioſus dicitur ſed qui circa aliquas. Aut
rurſum ſi diffiniuit noctē vmbrā terre: aut ſiſ
mon motū terre: aut nubē denſitatē aeriſ aut
ventū motum aeris: addendū. n. quanti uel
qualis aut vbi ⁊ a quo: ſimiliter aūt ⁊ in aliis
talibus relinquens differentiā quālibet non
indicat quid eſt eſſe. oportet auteꝫ ſemper ad
indigenſ conari. non. n. quolibet modo terra
mota neqꝫ quantacunqꝫ ſiſmon erit. Simili
ter autem neque aere quolibet modo neque
quantoque motu aeris ventus erit. Ampli
us in appetitibus ſi non appoſitum eſt quod
videtur: ⁊ in quantis aliis cōuenit: vt quoniā
voluptas appetitus boni: concupiſcentia au-
tem appetitus delectationis ſed non apparē
tis boni uel delectabilis. Plerunqꝫ enim la
tet appetentes quod bonum aut delectabile
eſt: quare non neceſſariū bonum uel delecta
bile eſſe ſed apparens tantū. oportebat ergo
ſic ⁊ aſſignationem facere. Si autem aſſigna
uerit quod dictum eſt in ſpecies dicendum
eum qui ponit formas eſſe. non enim eſt for-
ma nullius apparētis: ſpecies autem ad ſpe-
ciem videtur dici: vt per ſe concupiſcentia ꝑ
ſe delectabilis ⁊ per ſe voluptas per ſe boni.
apparentis autem boni non erit per ſe volu
ptas neqꝫ apparentis delectabilis per ſe con
cupiſcētia. incōueniens enī eſt eſſe ꝑ ſe appa
rens bonū uel delectabile eſſe. Amplīꝰ ſi ſit
quidē habitꝰ diffinitio ꝯſiderandū ī illud qḋ
hꝫ ſi aūt habētis in habitū. Similiter autem
⁊ ī aliis talibus: ut ſi iuuatio ē qḋ delectatio
⁊ delectatus iuuatus. Uniuerſaliter āt dicē-
dū ī huiuſmodi diffinitiōibꝰ quodammodo
plura vno accidit determinātē diffinire: naꝫ
qui ſcientiam diffiniuit quodāmodo ⁊ igno
rantiā diffiniuit. Similiter aūt ⁊ ſciū ⁊ neſci
um ⁊ ſcire ⁊ ignorare: nā primo palā facto ⁊
reliqua quodāmō palā fiūt. perſpiciēdū ḡ in
oībus talibus ne quid diſſonet ei qui elemen
tis vtitur ex ꝯ̄riis ⁊ ꝯiugatis. Amplius ī his
que aliquid ſunt ꝯſiderandū ſi ad qḋ genus
aſſignat̄ ⁊ ſpecies quidē ad illud aſſignat̄: ut
ſi opinio ad opinatū: ⁊ quedā opinio ad qḋ
dam opinatū ⁊ ſi multiplex ad ſubmultiplex
⁊ quoddā multiplex ad quoddam ſubmulti
plex. Si autem non ſic aſſignatur palaꝫ quo
niam peccatur.

Cap. xv.

Jdendum auteꝫ ⁊ ſi oppoſiti oppo
ſita diffinitio: ut ſi dimidii que op-
poſita eſt ei que eſt duplicis: nā ſi du
plex ē quod in equali ſuperat dimidiū quod
in equali ſuperatur. Et in contrariis autem
ſimiliter. nam contrarii contraria diffinitio
erit ſm unanquāqꝫ cōplexionē ꝯtrarioꝝ: ut
ſi iuuatiuum idem ē qḋ effectiuū boni: noci-
uū effectiuū mali aut corruptiuū boni: alteꝝ
n. hoꝝ neceſſarium eſt cōtrarium eē ei quod
ex principio dictum ē. Si ergo neutrū cōtra
rium eſt ei qḋ ex principio dictum eſt palam
quoniam neutra erit earum que poſteriꝰ ſūt
aſſignare diffinitio contrarij quare neqꝫ que
ex principio aſſignata eſt diffinitio recte aſſi
gnata eſt. Quoniā aūt quedam contrariorū
priuatione alterius dicuntur: vt inequalitas
priuatio equalitatis videtur eſſe: īequalia. n.
que non ſunt equalia dicuntur. Palam quo
niam quod ſm priuationem quidem dicit̄ ꝯ̄
riū neceſſariū diffiniri ꝑ alteꝝ: reliquū vō n̄
iā oꝫ per id qḋ ſm ꝓ̄uationē dicit̄ diffiniri:
nō. n. contigit alterutꝝ ꝑ alterutꝝ cognoſci

UVA. BHSC. IyR_048_1

Conſiderandū ergo in cōtrariis huiuſmodi peccatū: ut ſi quis diffiniuit equalitatē ↄtrariū inequalitati: nā per hoc ꝙ ſm priuationē dr̄ diffinit̄. Amplius ſic diffinientē neceſſe ē eo qḋ diffinit̄ vti. palā aūt hoc ſi accipiat̄ ꝑ noīe diffinitio: nāqꝫ inequalitas nihil differt ⁊ priuatio equalitatis: quare eodē erit vſus. Si aūt neutrū ↄtrariū ſm priuationē dicitur aſſignetur autē rō ſimiliter vt bonū contrarium malo. palam. n. quoniā ↄtrariū malū bono erit. nam ſic ↄtrariorum ſimiliter rō aſſignanda: quare rurſum eodē qḋ diffinitur accidit vti. ineſt. n. i mali rōne bonū quare quoniam bonum eſt malo ↄtrariū: malum autez nihil differt uel bono ↄtrariū erit bonū ↄ̄riū boni ↄ̄rio. palā ergo quoniā eodem vſus eſt

Capitulum. xvi.

Amplius ſi qḋ ſm priuationem ſequit̄ nō aſſignauit cuius eſt ꝑuatio: vt habitus aut ↄtrarij ſi horum ē priuatio: ⁊ ſi non in quo natuꝫ eſt fieri: uel ſimpliciter uel in quo primū natū ē fieri: ut ſi ignorantiā dicens ꝑuationē non ſcie priuationem dixit aut ſi non addit in quo natū eſt fieri: aut addens nō in quo primuꝫ aſſignauit: ut quoniā non in rōnabili ſed in hoīe anima: nā ſi qḋſi bet horum non faciat peccauit. ſiliter autē ⁊ ſi cecitatē non viſus priuationē in oculo dixit. Oportet. n. bene aſſignantē diffinitionē quid eſt ⁊ cui⁹ ē priuatio aſſignare ⁊ qd ē qḋ ꝑuatum eſt. Uidendum autē ⁊ ſi nō ſm ꝑuationē dictā priuationē diffiniuit ut ⁊ ignorātia videbit̄ eſſe huiuſmodi peccatū his q nō ſm negationem ignorantiā dicunt. nam qḋ non habet ſciam non videt̄ ignorare ſed magis qui fallitur: ꝑpter quod neqꝫ inaīata neqꝫ pueros dicimus ignorare: quare non ſcḋꝫ priuationē ſcientie dicitur ignorantia.

Capitulū. xvii.

Amplius ſi ſimilibus noīs caſibus ſimiles diffinitionis caſus aptantur: ut ſi iuuatiuū eſt effectiuū ſanitatis iuuatiue effectiue ſanitatis: ⁊ iuuans efficiens ſanitatē. Conſiderandū aūt ⁊ in formā ſi aptabitur dicta diffinitio. in quibuſdā eni nō accidit: ut quēadmodū plato diffiniuit mortale addens in diffinitionibus aīalium: nam forma non erit mortalis ut per ſe hō quare non aptabitur in formā diffinitio. Simpliciter āt in quibus aptabitur effectiuū aut paſſiuum neceſſe eſt diſſonare in forma diffinitionem Impaſſibiles enim ⁊ imortales vidētur forme eſſe his qui dicūt formas eſſe: ad hos aūt et huiuſmodi rationes vtiles.

Capitulū. xviii.

Amplius ſi eoꝝ que ſm equiuocationem dicūtur vnam diffinitionē oīum aſſignauit cōem. Uniuoca enim quorum vna eſt ſm vnū nomen ratio: quare nullius eoꝝ que ſub nomine ſūt aſſignata ratio eo ꝙ ſimiliter ad omne vniuocum aptatur. paſſa eſt autem hoc ⁊ dionyſii vite diffinitio. Si quidem eſt motus generis nutribilis naturaliter aſſequens. nihil eni hoc magis animalibus ꝙ̄ plantis ineſt: vita autem non ſm vnam ſpeciem videtur dici: ſed altera quidez animalibus: altera autem plantis ineſt: ergo contingit quidem ⁊ ſm electionem ſic aſſignare diffinitionem: ut ſi vniuoca ⁊ ſm vnam ſpeciem diceretur omnis vita. Nihil autē ꝓhibet ut eum qui conſpicit equiuocationez ⁊ qui alterius velut diffinitionem aſſignare latere non propriam ſed cōmunem vtriuſque rationem aſſignare: ſed nihil minus ſi vtroli bet modo fecit peccauit. Quoniam autē quedam latent equiuocoꝝ: interroganti quidem ut vniuocis vtendum: non enim aptabitur diffinitio alterius in alterum: quare videbit̄ non diffiniri ſm modū oportet enim i omne vniuocū aptari: idē aūt diuidēti reſpōdēduꝫ Quoniā aūt quidā reſpondentiū vniuocuꝫ quidem equiuocū dicūt eſſe quādo nō aptatur ad omne aſſignata ratio: equiuocū autez uniuocū ſi ad utrunqꝫ aptatur prius confitēdum ē de talibus: aut preſyllogizanduꝫ quoniam uel equiuocum uel uniuocum vtrū fuerit: magis enim concedunt non preuidenteſ qḋ accidere ē. ſi āt non facta cōfeſſione dixerit aliquis uniuocum equiuocum eſſe eo qḋ non aptatur nihil aſſignata ratio. Cōſiderādum ſi huiuſmōi ratio aptatur ⁊ ad reliqua: palā. n. quoniā vniuocū erit reliquis. ſi autē non plures erunt diffinitiones reliquorum nam due ſm nomen rationes aptabūt̄ ad eadem que prior aſſignata eſt ⁊ poſterior. rurſum ſiquis diffiniēs aliquod eoꝝ que multipliciter dicuntur ⁊ ratio non conuenit i oīa: quoniam equiuocū quidē non dicat nomen aūt non dicat i oīa aptari: quoniā nec diffinitio. Dicendum cōtra talē quoniā nominatio ne quidē oꝫ uti que tradita eſt ⁊ que ſequitur ⁊ non mouere talia: quedā āt non dicendum ſimiliter pluribus.

Ca. xviiii.

Si aūt alicuius eoꝝ que complectūtur aſſignetur diffinitio: conſiderādum ē alicuius eoꝝ que complectūtur rationem afferenti ſi ⁊ reliqua reliqui. nā ſi nō palā quoniā nec tota totius: vt ſi diffiniuit lineam finalem rectā finē palā habentē fines cuius ſuperaddit̄ medium finib⁹ ſꝫ finalis linee ratio ē finis palā habēs fines recti oportet eſſe reliquū cuius mediū ſupaddit̄ finibus ſed infinita neqꝫ medium neqꝫ fines habet: recta autem eſt: quare nō ē reliqua reliqui diffinitio. amplius ſi cuꝫ ſit ↄpoſitū qḋ diffinit̄ diffinitio equiuoca aſſignet̄

UVA. BHSC. IyR_048_1

Diffinitio autē equicola dr̄ eſſe quāta fuerit
compoſita. tanta ⁊ in diffinitione noīa ⁊ v̄ba
fuerint: neceſſe enī in talibus ipſorū nōiuȝ ꝑ
mutationē fieri aut oīuȝ aut aliquorum eo ꝙ
nihil plura nūc q̄ꝫ ꝑus noīa dicta ſūt. Opor-
tet autē diffinientē rationem pro nominibus
aſſignare maxime quidē oībus: ſi autem nō
pluribus. ſic eniȝ ⁊ in ſimplicibus qui nomē
tranſumit nō diffiniēs erit ut ꝓ tunica veſtē
Amplius aūt maius peccatum ſi ⁊ per notio
ra noīa tranſſumptionē fecerit: ut ꝓ tunica
nigra colobium atrum: neqȝ enim diffiniuit
cum minus ſit planū: quod ſic dicitur. Con
ſiderandum ⁊ ſi ꝑmutatione noīum nō idē
iam ſignificat: ut qui contemplatiuā ſcientiā
opinionē contemplatiuā dixit: nam opinio
ſcientie non idē oporteret autem ⁊ ſi deberet
idem totum eſſe. nā contemplatiuum quidē
comune in vtriſqȝ orationibus eſt reliquum
v̄o differens. Amplius ſi alterius nominuȝ
tranſumptionē faciens nō differre: ſed gene
ris ꝑmutationē facit velut in eo qđ dictum ē
ignotius enī contēplatiua q̄ꝫ ſcientia . nā hoc
quidem genus illa autem differentia omni-
bus euidentius genus. cōmunius. n. ē: quare
non generis ſed differentie oportebat trāſū-
ptionem fieri eo ꝙ ignotior eſt. Aut hec qui-
dem ridiculoſa increpatio. nihil. n. ꝓhibȝ dif
ferentiam quidē notiſſimo nomine dici ge-
nus aūt non ſic autem ſe habentibus palam:
quoniā differre magis q̄ꝫ generis ⁊ non dif-
ferentie ſ꧀m nomen tranſumptio facienda.
Si aūt non nomen pro nomine tranſſumit ſȝ
rationem ꝓ nomine palam quoniam differē
tia magis q̄ꝫ generis diffinitio aſſignāda: eo
ꝙ notificandi cauſa diffinitio aſſignat᷑. nam
minus differentia q̄ꝫ genus notū. Si autem
differentie terminū aſſignauit ꝯſiderandum
ſi ⁊ an cuius aliꝰ cōis eſt aſſignata diffinitio:
ut cū imparem numeꝝ mediū habentem di-
xerit: nam numerus quidē cōis in vtriſqȝ ora
tionibus eſt: jmparis aūt tranſumpta eſt dif-
finitio. habent autem ⁊ linea ⁊ corpus medi
um cū non ſint imparia: quare non erit diffi-
nitio hec īpar is. Si aūt multipliciter dicitur
mediū terminandū quomodo ſe habet medi
um: quare autem increpatio erit aut ſyllogiſ-
mus quoniam non diffiniuit.

Capitulū. xx.

Urſum ſicuius quidem rationem aſſi
gnauit eorum que ſunt eſt. ꝙ autē ſub
rōne non ē eorū que ſūt: ut ſi albū diffi
niuit colorem igni permixtuȝ: impoſſibile. n.
incorporeum corpori permiſceri: quare non
erit color igni permixtus: album vero ē. Am
plius quicunqȝ non diuidunt in his que ſunt
ad aliquid ad quod dicitur. ſed in pluribꝰ cō
plectentes dicunt: aut in aliquo: aut omnino
mentiuntur: ut ſi quis medicinam diſciplinā
eius quod ē dixit. nā ſi nullus quidem eorū
que ſunt medicina eſt diſciplina. palam quo-
niam tota ratio falſa eſt. Si aūt alicuius qui
dem alicuius aūt non: non in aliquo mētitur
Oportet enim de omni ſi per ſe ⁊ non ſ꧀m ac
cidens dr̄: quēadmodū in aliis ſe hȝ que ad
aliquid ſunt. nā oē diſciplinatū ad diſciplinā
dicitur. ſimiliter autem ⁊ in aliis eo ꝙ cōuer
tuntur omnia ad aliquid. Amplius ſi his q̄
non per ſe ſed ſ꧀m accidens aſſignationeȝ fe
cit recte aſſignauit: non ad vnū ſed ad plura
ſingulū eorū que ſūt ad aliquid dicitur: nihil
n. prohibet ⁊ ens albū ⁊ bonū eſſe. Quare q
ad qđlibȝ horum aſſignauit recte aſſignauit.
ſi qs ſ꧀m accidens aſſignauit: recte aſſignauit
Ampliꝰ aūt īpoſſibile ē hꝰmōi rōnē ꝓpriā aſ
ſignanti eſſe: non enī ſola medicina ſȝ plures
aliarū diſcipliarū adeſſe dicunt᷑: q̄re vnaq̄qȝ
entis diſciplina erit: palā ergo quoniā nulliꝰ
talis diſcipline erit diffinitio. propriā. n. ⁊ n̄
cōmunē oportet diffinitionē eſſe. Quādoqȝ
aūt diffiniūt nō rem ſed rem bene ſe haben
tem aut finitā: talis aūt ⁊ rhetoris ⁊ latronis
diffinitio ſi tales ſūt: rhetor quidem qui pōt
qđ in vno quoqȝ ē veriſimile conſiderare et
nihil ꝑtermittere: latro aūt qui clā ſumit: pa-
lam aūt quoniā cū talis ē uterqȝ. hic quideȝ
bonus latro: ille aūt bonus rhetor erit: nō. n.
qui clā ſumit ſed qui vult clam ſumere latro
eſt. Rurſū ſiquod per ſe eligendum eſt ut ef
fectiuū uel operatiuū uel quolibet mō ꝑ aliđ
eligendum aſſignauit: ut qui iuſticiam legū
ſaluatricem dixit ſapientiam effectiuum be
atitudinis: nam ſaluatiuum ⁊ effectiuū eorū
que per aliud eligūtur. Aut nihil quidē pro-
hibet quod per ſe eligēdum eſt ⁊ aliud per eſ
ſe eligendū: ſed nihil minus peccauit qui ſic
diffiniuit quod per ſe eſt eligendū. Naȝ vni
uſcuiuſqȝ optimū in ſubſtantia maxime me-
lius auteȝ quod per ſe eligendū q̄ꝫ quod per
aliud quare hoc ⁊ diffinitionē oportebat ma
gis ſignificare.

Capitulo. xxi.

Onſiderandum autem ⁊ ſiquis ali-
cuiꝰ diffinitionē aſſignauit hec: aut
quod ex his aut hoc cū illo diffini-
uit. Nam ſi hoc accidit ambobus ⁊ neutro ī
eſſe: vt ſi iuſticiam temperantiam ⁊ fortitudi
nem diffinierit: nam ſi ſint duo ⁊ vterqȝ alte
rum habeat vtriqȝ iuſti erunt: ⁊ neutrū eo ꝙ
ambo quidem habent iuſticiam vterqȝ autē
non habet. Si autem nondum quod dictum
eſt hȝ īconueniēs valde eſt eo ꝙ ⁊ in aliis ac-
cidat huiuſmodi nihil prohibet ambos ha-
bere iuſticiā cū neutrū habeat. ſed tamē con
traria ineſſe eidē omnino īcōueniēs videbit᷑
eſſe. accidet autem hoc quidē temperantiā ⁊

UVA. BHSC. IyR_048_1

debilitatem habeat: ille aūt fortitudinē & luxuriam: ambo enim iuſticiam & iniuſticiam: nam ſi iuſticia temperantia & fortitudo ē: iniuſticia debilitaſ & luxuria erit. Et omnino per quecūq; ē argumentari quoniam non idem ſunt & partes & totū omnia vtilia ad hoc qđ nūc dictum eſt: videtur autem qui ſic diffinit partes toti eadem eſſe cōfiteri. Maxime aūt cōuenientiores fiūt rationes in quibus manifeſta ē partiū cōpoſitio: velut in domo & ī aliis talibus. palam enim quoniā qum ſint partes nihil ꝓhibet totū non eſſe: quare nō idē partes toti. Capitulū. xxii.

I autē nō hec ſed quod ex his ē dixit eſſe quod diffinitur. Primū quidē cōſiderandū ſi nihil natū eſt fieri ex his que dicta ſūt. quedam eni ſic ſe habent ad inuicem ut nihil ex eis vnū quid fiat: ut linea & nūer⁹. Ampli⁹ ſi diffinitū quidē ī vno aliquo natum ē primo fieri: ex quibus autem dixit ipſum eſſe non in vno nata ſunt fieri primo: ſed vtrunq; in vtroq;: palam autem quoniā non erit ex his illud. in quibus enim partes et totum neceſſe eſt ineſſe: quare non in vno totum primo ſed in pluribus. ſi autem & partes & totum in vno aliquo primo conſiderandū ſi non in eodem ſed in altero totum et in altero partes: nam in quo totū in illo et partes eſſe videntur. Rurſum ſi toti ſimul interimūtur parteſ: econtrario. n. oportet accidere partibus peremptis perimi totū: toto vo pempto non neceſſe ē et partes ꝑimi. aut ſi totum quidem bonum uel malum: parteſ autem neutrū: aut econtrario partes quidē bone uel male: totum autē neutrū: nā neq; ex neutris poſſibile bonū quid vel malum fieri neq; ex malis vel bonis neutrū. aut ſi magis quidem alterū bonū ꝙ alterum malū: quod autem ē ex his non magis bonū ꝙ malū: ut ſi ipudicitia ex fortitudine et falſa opinione. magis. n. bonū fortitudo ꝙ malū falſa opio. oporteret ergo et quod ex his eſt ſequi illud qđ magis ē et eſſe uel ſimpliciter bonum uel magis bonū ꝙ malū. Aut hoc quidē non neceſſariū niſi vtrūq; ſit per ſe bonū uel malū. Multa. n. effectiuoꝝ per ſe quidē nō ſūt bona: ꝑmixta aūt quibuſdā fiunt bona: aut ecōtrario vtrūq; quidē bonum: permixta autem mala uel neutꝝ. Maxime aūt manifeſtū in ſanatiuis & egrotatiuis: nam quedā medicamentoꝝ ſic ſe hn̄t ut vtꝝq; quidē ſit bonum. Si aūt ambo dent̄ mixta mala. Rurſū ſi qđ ex meliore peiore ē: nō eſt totū peiore quidē melius: meliore autem peiuſ. Aut nec hoc neceſſariū niſi per ſe ſint ex quibus cōponitur bona. nā in his que ꝑ ſe ſunt bona: nihil ꝓhibet totū non fieri bonum: ut in his que modo dicta ſunt. Amplius ſi vniuocū eſt totū alteri non oportet eniꝫ velut nec in ſyllogiſmis nulli enim litterarum ex quibus cōponitur ſyllaba vniuoca eſt. Amplius ſi non dixit moduꝫ compoſitionis: non enim ſufficiens eſt ad cognoſcendum dicere ex his. non enim qđ ex his eſt ſinguli ſuppoſitorū ſubſtantiam ut in domo. non eniꝫ ſi quolibet modo componantur hec domus eſt.

Capitulū. xxiii.

I autem hoc cū illo aſſignauit primū quidē dicendū: quoniā hoc cū illo aut hꝫ aut illud dr̄ aut hꝫ ex illis. Nā qui dicit mel cū aqua: uel mel & aquam dicit uel qđ ex melle & aq̄: quare ſi quilibet eoꝝ que dicta ſunt idem ꝯfitebit̄ eſſe hoc cū illo: eadē conueniet dicere que ad vtrūq; eoꝝ dicta ſūt prius. Amplius diuidenti quotiēs dr̄ alterū cū altero: conſiderandū ſi nullo mō hoc cū illo: ut ſi dr̄ alterum cum altero: aut in aliquo eodē ſuſceptibili velut iuſticia & fortitudo in aīa aut ī loco eodē: aut in tēpore eodem. nullo autem modo ſit verum quod dictū eſt in his manifeſtum quoniam nullius aſſignata diffinitio ſi nullo modo hoc cum illo eſt. Si autem diuiſo quotiēs dicitur cū altero veꝝ erit in eodē tempore vtrūq; eē: ꝯſiderādū ſi contingit non ad idem vtrūq; dici. ut ſi fortitudinem audaciā cū intellectu recto diffiniuit: ꝯtingit eni audaciā quidē habere fraudādi: rectū aūt itellectū circa ſanatiua ſed nō fortiſ qui ī eodē tēpore hoc cū illo habet. Ampliuſ ſi & ad idē ambo dicūt̄ ut ad medicinalia: nihil. n. prohibet audaciam & rectuꝫ intellectū habere ad medicinalia: ſed tamen nec ſic fortis hoc qui cū illo habet: neq;. n. ad alterum eoꝝ utrunq; oportet dici: neq; ad idē quidlibet: ſed ad fortitudinis finē: ut ad preliorūꝫ pericula: aut ſiquid magiſ huius finis. Que dā āt ſic aſſignatoꝝ nullo mō ſb dictā cadūt diuiſionē. ut ſi ira triſticia ē cū opinione deſiciendi. Nā qn̄q; ꝑꝑ huiuſmōi opinionē triſticia fit hoc uult aſſignare: ꝑpter hoc aūt fieri aliquid: non ē idē ei qđ ē hoc quidē cū illo ſm nullum dictoꝝ modoꝝ. Ca. xxiiii.

Urſum ſi hoꝝ cōpoſitionem dixit totum aūt ut anime & corporis ꝯpoſitionē aīalis. primū quidē conſiderādum ſi non dixit qualis compoſitio uelut ſi carnē diffiniēs aut os ignis aeris & terr̄ dixit cōpoſitionē. nō. n. ſufficit ꝯpoſitionē dicere ſed & qualis: & que eſt compoſitio determinādū non enim quolibet modo compoſitis his caro fit: ſed ſic quidem compoſitis caro ſic uero os. Uidetur autem neq; eſſe omnino compoſitioni idem neutrum eorum que dicta ſunt. Componi enim omni diſſolutio contraria dictorum aūt neutri nihil. Amplius ſimiliter eſt uériſimile omne compoſituꝫ

UVA. BHSC. IyR_048_1

oppoſitionem eſſe uel nullũ: aialiũ aũt ſingulũ cum ſic compoſitum non eſt cõpoſitio neque alioꝝ vllũ compoſitorũ oppoſitio erit. Rurſũ ſimiliter in aliquo nata ſunt eſſe cõtraria: diffiniuit aũt per alterutrũ. palam quoniaz nõ diffiniuit. Si aũt non plures eiuſdez accidet diffinitiones eſſe quidem. magis.n.qui per hoc ꝙ̄ qui per alterum diffiniens dixit: eo ꝙ ſimiliter vtraque nata ſunt fieri in eodez. Talis autem eſt anime diffinitio: ſi anima ẽ ſubſtantia diſcipline ſuſceptibilis: nam ſimiliter ⁊ ignorantie ẽ ſuſceptibilis.

Capitulũ.xxv.

Oportet autem ſi non ad totam habeat aliquis conari diffinitionem eo ꝙ nõ euidens ſit tota ad aliquam partium conari ſi ſit nota ⁊ non bene videatur aſſignata: nam parte interempta ⁊ tota diffinitio interimitur. Quecunqz autem obſcure ſunt diffinitionum corrigentem uel confirmãtem ad indicandum aliquid ⁊ habendũ argumẽta ſic conſiderare. Neceſſe ẽ enim respondẽti aut ſuſcipere quod ſumptum ẽ ab interrogante: aut eundem declarare quid ẽ qḋ oſtenſum eſt in diffinitione. Amplius quẽadmodum in cõuentionibus ſolent inducere legez ⁊ ſi ſit melior que inducit̃ interimit anteriorẽ ſic ⁊ in diffinitionibus faciendum ⁊ diffinitio alia ferenda. nam ſi videtur melior ꝙ̄ p̊or ⁊ magis manifeſtum eſt quod diffinitur: palam quoniam interempta erit que poſita eſt prius eo ꝙ non ſunt eiuſdem plures diffinitiones. Ad omnes v̊o diffinitiones non minimũ elementum ad ſe directe diffinire ꝓpoſitum aut bene dictam diffinitionem reſumere. Neceſſe eſt enim velut ad exemplum conſiderantem ⁊ quod minus eſt his que oportet habere diffinitionem: ⁊ quod appoſitum eſt ſuperflue inſpicere: quare argumenta magis abundare. Ergo que circa diffinitiones ſunt in tantum dicantur.

Incipit ſeptimus liber Topicorũ Ariſ.

.C.i.

Utrum autem idez aut diuerſũ ſm principaliorem eorũ qui dicti ſunt de eodez modũ. dicebatur eni p̃ncipaliter idem ꝙ numero vnũ conſiderandum ex caſibus ⁊ cõiugatis ⁊ oppoſitis. naz ſi iuſticia idem eſt fortitudini ⁊ iuſtus forti ⁊ iuſte fortiter. Similiter autem ⁊ oppoſitis: naz ſi hec eadẽ ⁊ oppoſita hiſ eadem ſm quãlibet dictarum oppoſitionũ. nihil.n. differt hoc uel hoc oppoſitũ ſumere eo ꝙ eadez ſunt. Rurſũ ex effectiuis ⁊ corruptiuis ⁊ generationibus ⁊ corruptionibus ⁊ ideo ex his que ſimiliter ſe habent ad alterutrũ. nam quecunqz ſimpliciter eadem ⁊ generationes eorũ ⁊ corruptiones, eedem ⁊ effectio ⁊ corruptio.

Capitulũ.ii.

Conſiderandũ autem ⁊ quorũ alteruz maxime dr̃ quodlibet ⁊ ſi alterum ipz ſm idem maxime dicitur. Sicut xenocrates beatam vitam ⁊ ſtudioſam aſſignauit eandem eo ꝙ omniũ vitarũ maxime eligẽda ſtudioſa ⁊ beata. Unũ.n. maxime eligenduz ⁊ maximum ſimiliter ⁊ in aliis huiuſmodi. Oportet autem vtrunqz vnum numero eſſe quod dicitur maximũ ⁊ maxime eligenduz. Si aũt non non erit oſtenſum quod idem. ñ neceſſarium enim ſi fortiſſimi grecorum ſũt peloponij ⁊ lacedemonii: eoſdez eſſe peloponios ⁊ lacedemonios: eo ꝙ nõ vnus numero peloponius ⁊ lacedemoniꝰ. ſed contingit quidem alterum ab altero contineri neceſſario: ut lacedemonii ⁊ a peloponiis. Si autez non accidit ſeipſis inuicem meliores: ſi non continentur alteri ab alteris. nam omnibus reliquis ſunt meliores. Similiter autem ⁊ lacedemones neceſſe ẽ meliores eſſe peloponiis: nam ⁊ iſti oibus ſũt meliores: quare ſeinuicẽ meliores fiunt: manifeſtũ ergo: quoniã vnũ numero oportet eſſe qḋ optimũ ⁊ maximũ dicit̃. ſi dz idem oſtendi: propter quod ⁊ xenocrates non aſſignauit: non enim numero beata ⁊ ſtudioſa vita: quare non neceſſarium eandem eẽ: eo ꝙ ambe maxime eligende ſed altera ab altera continet̃.

Ca.iii.

Rurſum conſiderandũ ſicui alteruz ⁊ alterum. nam ſi non ſunt ambo eidem eadẽ palã quoniã nec ſibi inuicẽ ſunt eadem. Amplius ex his que ſibi accidunt conſiderandũ: nam quecunqz alteri accidunt ⁊ alteri oportet accidere: ⁊ quibus alterum eorũ accidit ⁊ alterum oportet accide

UVA. BHSC. IyR_048_1

re. ſi autem aliquid boꝛuꝫ diſſonet. palã quo
niam non eadem. Uidendum autem ⁊ ſi nõ
in vno genere predicamenti vtrũqꝫ ſed hoc
quidem quale. illud autem quantum uel ad
aliquid indicere. Ruſum ſi genus vtriuſqꝫ
non idem. ſed hoc quidem bonum illud aũt
malum: aut hoc quidem virtus. illud autem
ſcia. Aut ſi genus quidem idem: differentie
autem non eedem de vtroqꝫ predicant̃ ſed õ
hoc quidem quoniam contemplatiua ſciẽtia
de illo autem quoniam actiua. ſimiliter autẽ
⁊ in aliis. Amplius autem ex magis ſi hoc q
dem ſuſcipit magis illud autem non. Aut ſi
ambo ſuſcipiunt quidem ſed non ſimul. ve
lut qui magis amat nõ magis concupiſcit co
ituꝫ: quare non idem amoꝛ ⁊ concupiſcentia
coitus. Amplius ex appoſitione: ſi idem ad
vtrũlibet appoſitum non facit totum idem.
Aut ſi idem ab eodem: ablato quod relinqui
tur alterum. ut ſi dupluꝫ dimidii ⁊ multiplex
dimidii idẽ dixit eſſe: ablato. n. ab vtroqꝫ di
midio reliquum idem oportet ſignificare. nã
multiplex duplum non eadẽ ſignificant. Cõ
ſiderandum autem non ſolum ſi aliquid ali
cui accidit impoſſibile eſt poſitioneꝫ. Sed ſi
poſſibile ex hypotheſi fieri velut is qui vacu
uꝫ ⁊ plenum aere idem dicunt. palam enim
quoniam ſi exeat aer vacuũ non minus ſed
magis erit. plenum autem aere nõ ideo erit
quar̃ poſito aliquo ſiue uero ſiue falſo: nihil
enim differt ſi alterum quidem interimat̃ al
terũ autem non: quare non idem. Uniuerſa
liter auteꝫ dicẽdũ ex his que quolibet modo
de vtroqꝫ p̃dicant̃: ⁊ de quibus hoc p̃dican
tur: cõſiderãdũ ſi alicui diſſonet. Nã quecũ
qꝫ de altero p̃dicat̃ ⁊ de altero oportet ⁊ de
quibus alteꝝ predicat̃ alteꝝ predicari opoꝛ
tet. Amplius quoniam multipliciter eadem
dicunt̃: cõſiderãdũ ſi ſm aliũ aliquẽ modũ
eadem ſunt: nam ſpecie uel genere eadeꝫ nõ
neceſſe numero eadem eſſe. Conſiderandũ
autem vtrum ſic uel nõ ſic eadem. Amplius
ſi poſt alterum ſine altero eſſe: non eniꝫ erit
idem. Ergo ad idem loci tanti dicunt̃. Palã
autem ex his que dicta ſũt quoniam omnes
ad idem ſunt deſtructiui loci ⁊ ad diffinitio
nes vtiles ſunt quẽadmoduꝫ dictum eſt. nã
ſi non idem indicet ⁊ nomen ⁊ diffinitio: pa
lam quoniã non erit diffinitionis aſſignata
ratio. Conſtructiuoꝛum autem locoꝛũ ⁊ ter
minãtium idem nullus vtilis ad diffinitiõeꝫ
Nõ eniꝫ ſufficit oſtendere ⁊ idem quod ſub
ratione ⁊ nomine eſt ad conſtruendum. quo
niaꝫ diffinitio ſed ad alia oportet omnia ha
bere: que annunciata ſunt ad diffinitionem
Interimere ergo diffinitioneꝫ ſic ⁊ per hoc
ſepe tentandum.

Capitulum. iiii.

I autem conſtruere volumus. p̃
mum quidem ſcire opoꝛtet: quoni
am nullus uel pauci diſputantiuꝫ
diffinitionem ſyllogiʒant: ſed omnes princi
pium quod tale eſt accipiunt qui circa geo
metriam uel numeros uel alias diſciplinas
huiuſmodi. Deinde ſubtilitatem quidem al
terius negocii eſt aſſignare: ⁊ quid diffinitio
eſt ⁊ quõ diffinire oportet. Utrum autẽ quã
tum ſufficit ad preſentem vtilitatem tãtum
modo dicendum: quoniam poſſibile eſt fieri
diffinitionem ⁊ eius quod quid eſt eſſe ſyllo
giſmum. Nam ſi diffinitio eſt oꝛatio: que q̄d
eſt eſſe rei ſignificat ⁊ oportet ea que in diffi
nitionẽ ponunt̃ in eo qõ q̄d eſt de re ſola pꝛe
dicari. predicantur in eo quod quid de re ge
nera ⁊ differentie. Manifeſtum quoniam ſi
quis ſumat ea que tantum de re in eo quod
quid eſt predicantur quoniam ratio hoc ha
bens diffinitio ex neceſſitate erit. Non eniꝫ
contingit diffinitionem eſſe aliud q̃ rem eo
ꝙ nihil aliud in eo quod quid eſt de re predi
catur. Quoniam ergo contingit ex diffinitio
ne ſyllogiſmum fieri manifeſtum. Ex quibuſ
autem oportet conſtruere determinatum eſt
quidem in aliis ſubtilius. ad propoſitam au
tem methodum idem loci vtiles.

Capitulũ. v.

Exſpiciendum ergo in contrariis
⁊ in aliis oppoſitis ⁊ totas rõnes
⁊ particulariter conſiderãti. naꝫ ſi
oppoſita oppoſite ſpeciei ⁊ eam que dicta eſt
propoſite neceſſe eſt eſſe: quoniam contrari
orum. plures auteꝫ complexiones ſumende
ſunt contrarioruꝫ: cuius maxime apparebit
contraria diffinitio. ergo totas quidem diffi
nitiones: quemadmodum dictum eſt conſi
derandum. Particulariter autẽ hoc modo.
Prima quidem quoniam aſſignatum genus
recte aſſignatum eſt. Nam ſi contrarium in
contrario: propoſitum autem non in eodem
palam quoniam in contrario erit: eo ꝙ neceſ
ſe eſt contraria in eodem genere uel in con
trariis generibus eſſe. Et differentias auteꝫ
contrarias de contrariis probamus predica
ri velut ⁊ albo ⁊ nigro. nam hoc quidem diſ
gregatiuum: illud autem congregatiuũ: qua
re ſi de contrario contrarie predicantur de
propoſito que aſſignate ſunt predicabitur:
quare quoniam ⁊ genus ⁊ differentie recte
aſſignate ſunt palam quoniam diffinitio erit
que aſſignata eſt. Aut non neceſſariuꝫ eſt de
contrariis contrarias differentias predicari
niſi in eodem genere ſint contraria: quoꝛum
autem genera ſunt contraria nihil prohibet
eandem differentiam de vtriſqꝫ dici ut de in

m

UVA. BHSC. IyR_048_1

ſticia ⁊ iniuſticia. Nam hoc quidem virtus
illa autem vitium anime: quare anime diffe-
rentia in vtriſqz dicitur eo ꝙ corporis eſt vir
tus ⁊ vitium: ergo hoc verum: quoniam con
trariorum aut contrarie aut eedem differen
tie ſunt. Si ergo de contrario contraria pre
dicantur: de hoc autem non palam quoniam
que dicta eſt de hoc predicabitur. Vniuerſa
liter autem dicendum ſi diffinitio eſt ex ge-
nere ⁊ differentiis ſi ſit cōtrarii diffinitio ma
nifeſta ⁊ propoſiti erit diffinitio manifeſta.
Non contrarium in eodem genere uel in cō
trario. Similiter autem ⁊ differentie aut cō
trarie aut de contrariis aut eedem predicā-
tur: palam quoniam de propoſito ut idez ge
nus predicabitur quidez de contrario. diffe
rentie autez contrarie uel omnes uel alique
relique autem eedem: aut econtrario differē
tie eedem. genera vero contraria: aut ambo
contraria genera ⁊ differentie. nam ambo ea
dem eſſe non contingit. Si autem non: diffi
nitio eadem contrariorum erit.

Capitulum. vi.

Amplius ex caſibus ⁊ coniugatis
neceſſe eſt enim conſequentia ge
nera generibus ⁊ diffinitiōes dif-
finitionibus. ut ſi obliuio eſt ſcientie amiſſio
⁊ obliuiſci ſcientiam amittere: ⁊ oblituz eſſe
amiſiſſe ſcientiam: vno ergo quolibet eorum
que dicta ſunt cōceſſo: neceſſe eſt reliqua cō-
cedere. Similiter autez ⁊ ſi corruptio eſt diſ
ſolutio ſubſtantie ⁊ corrumpere diſſoluere
ſubſtantiam ⁊ corruptiue diſſolutiue. Si cor
ruptiuuz diſſolutiuū ſubſtantie: ⁊ corruptio
diſſolutio ſubſtantie: ſimiliter ⁊ in aliis. quare
in vno quolibet ſumpto ⁊ reliqua omnia cō
ceduntur. Ex ſimilibus ſe habentibus inui-
cem. nā ſi ſalubre effectiuum ſanitatis ⁊ eue-
chiuū effectiuū euechiui erit: ⁊ iuuatiuū effe
ctiuū boni. Nam ſimiliter vnumqdqz eorū
que dicta ſunt ad proprium finem ſe habent
quare ſi vnus eorum diffinitio eſt effectiuuz
eſſe finis ⁊ reliquū: ſic erit diffinitio ſinguli.

Capitulum. vii.

Amplius ex magis ⁊ ſimiliter quo
tiens contingit conſtruere duo ad
duo comparantem ut ſi magis hoc illius ꝙ̄
hoc illius diffinitio. hec minus diffinitio eſt
⁊ hoc magis ⁊ hoc ſimiliter illius. Si alte-
ra alteri ⁊ reliqua relique. Vna autem diffi-
nitione ad duas comparata. aut duabus diffi
nitionibus ad vnam: nihil valet que ex ma-
gis conſideratio. nam neqz vna duarum: ne
qz duas eiuſdem diffinitiones poſſibile ē eē

Sunt autē ⁊ opportuniſſimi locorum qui dicti
ſunt ⁊ q ex caſibus · ⁊ qui ex cōiugatis. Qua
re oportet maxime continere ⁊ promptos ha
bere hos: vtiliſſimi enim ad plura. ⁊ aliorum
autem eos qui maxime ſunt cōmunes. nam
iſti maxime reliquorum operatiui: ut inſpice
re in ſingularibus ⁊ ſpeciebus cōſiderare ſi
conueniat diffinitio: eo ꝙ vniuoca eſt ſpeci-
es. Eſt hic autem locus vtilis ad eos qui po
nunt formas eſſe: ſicut prius dictum eſt. Am
plius ſi transferens dixit nomen aut ſi idem
de eodem predicauit ut diuerſum ⁊ ſiquis ali
us communis ⁊ comparatiuus locorum.

Capitulum. viii.

Quoniam autem difficilius eſt con
ſtruere ꝙ̄ deſtruere diffinitionem
ex his, que poſt hec dicuntur ma-
nifeſtum. Nam noſſe eam ⁊ ſumere ab inter
rogantibus huiuſmodi propoſitiones nō ſa-
tis facile: ut quoniam eorum que ſunt in aſſi
gnata diffinitione hoc quidem eſt genus: id
vero differentia. Et quoniam in eo quod qd
eſt genus tantum ⁊ differentie predicantur
ſine his impoſſibile eſt fieri ſyllogiſmum. nā
ſi quedam ⁊ alia in eo quod quid eſt de re ꝑ-
dicantur. incertum vtrum que dicta eſt: aut
alia eius diffinitio eſt eo ꝙ diffinitio eſt ora-
tio quid eſt eſſe ſignificans. Palam ⁊ ex his
facilius enim vnum concludere ꝙ̄ plura. er
go ⁊ interimenti quidem ſufficit ad vnum
argumentari. vnde enim quidlibet deſtruen-
tes interimentes erimus diffinitiones. Con
ſtruenti autem omnia neceſſe eſt conuenire
quoniaz inſunt que in diffinitione ſunt. Am
plius conſtruenti vniuerſaliter conſtruen-
dum ſyllogiſmum: oportet de omni de quo
nomen rationez predicari. Amplius ad hoc
conuerti de quo rationem ⁊ nomen: ſi debe-
at eſſe propria aſſignata diffinitio. deſtruen-
ti vero non neceſſe eſt vniuerſaliter. ſufficit
enim oſtendere quoniam non vera erit de a-
liquo eorum que ſunt ſub nomine diffinitio
⁊ ſi oporteat vniuerſaliter deſtruere. nunc au
tem quoniam conuerti neceſſarium ⁊ in de-
ſtruendo. ſufficit enim deſtruenti vniuerſa-
le oſtendere. quoniam de nullo de quibus no
men predicatur ratio predicatur. econtrario
vero non neceſſarium ad oſtendendum quo
niam de quibus non predicatur ratio nomē
non predicatur. Amplius ſi ⁊ omni ineſt qd
ſub nomine eſt: non ſoli autem interempta
ſit diffinitio. Similiter autem ⁊ circa propri
um ⁊ genus ſe habet: in vtriſque enim de-
ſtruere quam conſtruere facilius. Ergo
de proprio quidem manifeſtum eſt ex

UVA. BHSC. IyR_048_1

his que dicta ſunt: naʒ ut in pluribus ⁊ in cōplexione quidem propriuʒ aſſignatur. Quare deſtruere quidem vnum eſt interimenti. Conſtruenti vero omnia ſyllogizare neceſſe eſt: pene autem ⁊ reliqua omnia quecūqʒ ad diffinitiōem ⁊ ad proprium contingit dici. Nam ⁊ omni oportet quod ſub nomine eſt conſtruentem monſtrare quoniam ineſt. Deſtruenti autem ſufficit oſtendere vni non ineſſe. Si uero ⁊ omni ineſt: non ſoli autem ⁊ ſic deſtructū ſit: ſicut ⁊ in diffinitione dicebatur. De genere autem quoniam cōſtruere quid eſt neceſſe eſt: vno modo omni oſtendēti ineſſe: deſtruenti aūt dupliciter: nam ſiue nulli ſiue alicui oſtenſum ſit nō ineſſe interemptum eſt quod in principio eſt. Amplius quideʒ conſtruenti non ſufficit quoniā ineſt oſtendere: ſed quoniā ut genus ineſt oſtēdēdum. deſtruenti autem ſufficit oſtendere nō ineſſe: uel alicui uel non omni. videtur auteʒ quemadmodū ⁊ in aliis corrumpere ꝙ facere facilius ſic ⁊ in his deſtruere ꝙ conſtruere. In accidente vero vniuerſale facilius deſtruere ꝙ conſtruere: nam conſtruenti quidē oſtendere quoniam omni: deſtruenti autem ſufficit vni oſtendere non ineſſe. Particulari uero econtrario: facilius conſtruere ꝙ deſtruere. Nam conſtruenti quideʒ ſufficit oñdere alicui ineſſe: deſtruenti oſtēdendū quoniam nulli ineſt.

Capitulum. ix.

Aniſeſtum autem ⁊ quoniam omniū facilius diffinitiōem deſtruer̄ plurima enim ſunt in ea aſſignata pluriū que dicta ſūt. ex pluribus autem citi⁹ fit ſyllogiſmus. Veriſimile aūt in multis magis ꝙ in paucis peccatum fieri. Amplius ad diffinitiōem quidē contingit ⁊ per alia argumentari: ſiue enim non propria ſit diffinitio ſiue nō genus qđ aſſignatuʒ eſt: ſiue nō ineſt aliquid coꝝ que ſunt in diffinitiōe interēpta ſit diffinitio. Ad alia autē neqʒ que ex diffinitiōibus neqʒ alia contingit oīa argumētari. Sola eni que ad accidēs cōia ſunt oīum predicatorū: ineſſe enim oportet ſingulū eorum que dicta ſunt. Si autem nō ut propriū ineſt genus nōdum interemptū eſt genus. Similiter aūt ⁊ propriū: non neceſſarium ut genus neqʒ accidēs ut genuſ aut propriū: ſed ineſſe tantū: quare nō poſſibile ex aliiſ ad alia argumentari niſi in diffinitiōe tantū. Manifeſtū quoniā facillimū oīum diffinitiōeʒ interimere. Conſtruere autem difficillimū. Nam ⁊ omnia illa oportet ſyllogizare: quoniā inſūt que dicta ſunt: ⁊ quoniā genus quod aſſignatū eſt: ⁊ quoniā propria diffinitio ē ⁊ adhuc preter hec quoniam indicat quid eſt eſſe oratio ⁊ hoc bene feciſſe. Aliorum autem propum maxime huiuſmodi: nam interimere quidem eo ꝙ ex pluribus pluriumqʒ fit: conſtruere autem difficillimū: quoniam multa oportet conuenire ⁊ ad hoc quoniam ſoli ineſt: ⁊ quoniam conuerſim predicatur de re. Facillimum autem omnium conſtruere accidens nam in aliis quidem non ſolum ineſſe: ſed ⁊ quoniam ſic inſunt oſtendendum. In accidēte vero quoniam in eſt tantum ſufficit oſtendere. Deſtruere auteʒ difficillimū accidens quoniam minima in eo data ſunt. non enim ſignificat in accidēte quomodo ieſt: quare in aliis quidē dupliciter eſt interimere uel oſtēdenti quoniam non ineſt: uel quoniam non ſic ineſt. In accidente vero non eſt interimere niſi oſtendenti quoniam non ineſt. Loci ergo per quos idonei erimus argumentari pene ſufficienter enumerati ſunt.

UVA. BHSC. IyR_048_1

Incipit liber octauus Topicorum Ariſto
telis. Pars prima de opere opponentis.

Capitulum. j.

OSt hec autem đ ordine ⁊ quo modo oportet inter-
rogare dicenduꝫ eſt Oportet autem pri-
mum quidem inter-
rogare eum qui dici
tur locum inuenire
vnde argumentādū
Secundo autem in-
terrogatiões formare ⁊ ordinare ſingula ad
ſe. Reliquum uero ⁊ tertium dicere iam ea
ad alterum: ergo donec inueniat locum: ſimi
liter philoſophi ⁊ dialectici cõſideratio. Iaꝫ
vero hoc ordinare ⁊ interrogare proprium
dialectici: ad alterum enim qđ huiuſmodi ē:
philoſopho autem ⁊ querenti nihil pertinet
Si uera quidem ſint ⁊ nota per que ſyllogi-
ꝫat. non auteꝫ ponat ea qui reſpondet: eo ꝙ
propinqua ſint eorum que ex principio ⁊ p̄-
uideat qđ accidere eſt: ſed forte ⁊ feſtinabit
quoniaꝫ maxime note ⁊ propinque ſunt ma
xime ꝓpoſitiones. ex his enim diſciplinales
ſyllogiſmi. Ergo loci quidem vnde oportet
ſumere dicti ſunt prius.

Capitulum. ii.

E ordine autem ⁊ interrogatione
dicendum. diuidenti ꝓpoſitiones
quecunqꝫ ſumende ſunt preter ne
ceſſarias. Neceſſarie auteꝫ dicuntur ꝑ quas
ſyllogiſmus fit. Que auteꝫ preter has ſumū
tur quatuor ſunt: aut enim inductionis gra-
tia ut detur vniuerſale: aut in magnitudineꝫ
orationis: aut ad celatiõem cõcluſionis: aut
ut manifeſtior ſit oratio: preter has nulla ſu-
menda eſt ꝓpoſitio. Sed per has augere ⁊ i
terrogare tentandum eſt.

Capitulum. iii.

Vnt autem que ad celatiõem cer-
taminis gratia: ſed omne huiuſ-
modi negocium ad alteruꝫ eſt: ne
ceſſe eſt ⁊ in his vti: ergo neceſſarias quideꝫ
per quas fit ſyllogiſmus non ſtatim preordi
nandum: ſed diſcedenduꝫ in ſuprema: ut nõ
contrariorum ponere eandem diſciplinam:
ſi hoc uoluerit ſumere: ſed oppoſitorum: po-
ſito enim hoc: ⁊ quoniā eadē cõtrarioꝝ ſyllo
giꝫabitur eo ꝙ oppoſitorum ſunt contraria
Si non uero ponat per inductionem ſumen
dum intendenti in particularibus cõtrariis:
nam aut per ſyllogiſmū aut per inductioneꝫ
neceſſarias ſumendum: aut has quidē indu
ctione: illas autem ſyllogiſmo. Quecunqꝫ au
tem valde manifeſte ſunt ⁊ eas protendere.
Nam ⁊ obſcurius eſt in diſceſſione ſemper
⁊ inductione qđ accidere eſt. Et ſimul ipſas
vtiles ꝓtendere ⁊ ei qui non poteſt vllo mo-
do ſumere parate: que uero preter has ſum-
pte ſunt accipiendum quidem propter has.
Vnaquaqꝫ autem taliter vtendum eſt: nota
autem magis que ſm̄ ſenſum: uel ſimpliciter
uel pluribus inducenti quidem a ſingularibꝰ
in vniuerſale ⁊ a notis in ignota. Celanti ve
ro p̄ſyllogiꝫare ea per que ſyllogiſmus eiꝰ qđ
ex principio eſt fieri debeat ⁊ hoc ut plurima
Erit autem hoc ſiquis non ſolum neceſſari-
as: ſed ſi earuꝫ que ad has ſunt vtiles aliquā
ſyllogiꝫauerit. Amplius concluſiones nõ di
cere ſed poſtea ſyllogiꝫare ſubitas. ſic enī lon
giſſime diſcedet que eſt ex principali poſitio
ne. Vniuerſaliter autem dicendū ſic oportet
interrogare eum qui celanter inquirit: ut in-
rogata omni rõne ⁊ dicta cõcluſione: queraᵗ
ꝓpter quid. hoc aūt erit maxime per ante di-
ctum modum: nam ſola vltima concluſione
dicta. dubium eſt quomodo accidit. eo ꝙ nõ
preuiderit reſpondens ex quibus accidit nõ
enodatis prioribꝰ ſyllogiſmis. Minime aūt
enodatur ſyllogiſmus cõcluſione non ipſas
ꝓpoſitiones nobis ponentibus ſed illas a q
bus ſyllogiſmus fit. Utile autem ⁊ non cõti-
nuas ꝓpoſitiões ſumere ex quibus ſyllogiſ-
mi. ſed ꝑmutatim ad aliam ⁊ aliam cõcluſio-
nē. Poſitis enī cõuenietibus iuxta ſe. magis
qđ accidit ex ipſis manifeſtum. Oportet aūt
⁊ diffinit iõem ſumere in qbus contingit vni
uerſalem ꝓpoſitiõem nõ in ipſis ſed in cõiu-
gatis. ꝑalogiꝫant enī ſeipſos. quādo in coniu
gato ſumitᵗ diffinitio velut non vniuerſaliter
concedentes. ut ſi oporteat ſumere quoniaꝫ
qui iraſcitur appetit penam ꝓpter apparen-
tem examinatiõem. Sumatᵗ aūt. Ira eſt ap-
petitus pene ꝓpter apparentē examinatiõeꝫ
manifeſtum autem eſt quoniaꝫ hoc ſumpto
habebimus vniuerſaliter qđ p̄elegimus. Eiſ
autem que in ipſis pretendunt ſepe ex ipſis
obſiſtere: accidit reſpondentem. eo ꝙ magis
ſe habeat in ipſo inſtantia. ut quoniā non om
nis qui iraſcitur appetit penam. Nam parē-
tibus iraſcimur quidem. non autem penam
appetimus. Fortaſſis autem non vera inſtā
tia eſt a quibuſdam enim ſufficiens pena eſt
tantum ⁊ triſtari ⁊ facere penitere verumta-
men habet aliquid veriſimile: ut non videatᵗ
irrationabiliter negare ꝓpoſitum. In ire au
tem diffinitione non ſimiliter facile inſtanti-
am inuenire. Amplius ꝓponere oportet nõ
ut propter ipſum: ſed alterius gratia preten-
dentem. verentur autem que ad poſitionem
ſunt vtilia. Simpliciter autem dicendum ꝙ̄
maxime facere dubium vtrum quod propo
nitur aut oppoſitum ſumere velit. dubio enī
exiſtente quod ad poſitioneꝫ eſt vtile magis

UVA. BHSC. IyR_048_1

quod videtur eis ponunt. Amplius per ſi-
militudinez inquirere. nam ⁊ veriſimile etiã
latet magis vniuerſale: ut quoniam quemad
modum diſciplina ⁊ ignorantia contrariorũ
eadem ſic ⁊ ſenſus contrariorum idem: aut
eo econuerſo eo ꝙ ſenſus idem contrariorũ
⁊ diſciplina. Hoc autem eſt ſimile inductioni
non tamen idem. Nam illic quidem a ſingu-
laribus vniuerſale ſumitur. in ſimilibus autẽ
nõ eſt quod ſumitur vniuerſale: ſub quo om
nia ſimilia ſunt. Oportet autem ⁊ ſibi meipꝫ
quandoqꝫ inſtantiam ferre. Inſuſpecte eniꝫ
ſe habent reſpondentes ad eos qui videntur
iuſte argumentari. Utile etiam dicere quoni
am conſuetum eſt ⁊ dicitur huiuſmodi pigre
ſcunt enim quod ſolitum eſt mouere inſtanti
am non habentes ſimul etiam quia vtuntur
ipſi talibus cauent mouere ea alius. Ampli-
us non properare ⁊ ſi omnino vtile ſit: nam
contra properantes magis obſtant. Et ut in
parabola proponere. Nam quod propter a-
liquid aliud proponitur non propter ipſum
vtile proponent magis alius. Amplius non
ipſum proponere quod oportet ſumere ſed
cui hoc conſequens eſt ex neceſſitate. Nam
⁊ magis conceditur: eo ꝙ non ſimul manife
ſtum ſit: quod accidere eſt ⁊ ſumpto hoc ſum
ptum eſt ⁊ illud. Et in vltro iterrogare quod
maxie vult ſumere maxie eni pria rẽnuũt: eo
ꝙ pluresꝫ iterrogãtiũ pria iterrogant: circa q̃
maxime properant. Ad quoſdam autem pri
ma que talia ſunt pretendere. Nam graues
⁊ primam maxime admittunt: niſi omnino
manifeſtum ſit quod accidere eſt: in fine au-
tem aduerſantur. Similiter autem ⁊ quecun
qꝫ arbitrantur acres eſſe in reſpondendo po
nentes enim prima in fine franguntur: velut
non accidat ex his que poſita ſunt. ponũt eni
credentes habitui ⁊ ſuſpicãtes nihil eſſe paſ
ſuros. Amplius prolongare ⁊ iterimere que
nihil ſunt vtilia ad orationem. quemadmo-
dum falſo deſcribentes. nam cum ſint plura
dubium in quo falſum ſit: quare ⁊ latent quã
doqꝫ interrogantes in abſconſo ponentes q̃
per ſe poſita non ponerentur: ergo ad celan-
dum quemadmodum dictum eſt vtendum.

Capitulum. iiii.

D ornatum vero inductione ⁊ di-
uiſione eorum que cognata ſunt:
ergo inductio quidem quale quid
eſt manifeſtum. Diuidere autem huiuſmodi
eſt ut quoniam diſciplina a diſciplina melior
aut in eo ꝙ certior eſt aut ꝙ melior: ⁊ quoniã
diſciplinarum alie quidem ſunt ſpeculatiue
alie actiue. alie autem poetice. nam vnumqđ
qꝫ talium coornat quidem orationez non ne
ceſſaria autem ad concluſionem.

Capitulum. v.

D explanationem autez exempla
⁊ parabolas ferendum. extra autẽ
conuenientia ⁊ ex quibus ſcimus
qualia habens homer⁹ nõ qualia habẽs che
rulus. Sic eniꝫ planius erit qđ proponitur.

Capitulum. vi.

Tendum autez in diſputando ſyl-
logiſmo quidẽ ad dialecticos ma-
gis ꝙ̃ ad plures. Inductione vͦ
econtrario ad plures magis dictum eſt autẽ
de his ⁊ prius. Eſt autem in aliquibus indu
cẽti poſſibile interrogare vniuerſale. In ali-
quibus vero non facile eſt eo ꝙ non poſitum
eſt in ſimilitudinibus nomen omnibus com-
mune: ſed quoniam oportet vniuerſale ſume
re ſic in omnibus talibus dicunt. Hoc autez
diuidere difficillimorum eſt: quale ſunt eo
rum que proferũtur huiuſmodi ⁊ qualia nõ
⁊ propter hoc plerunqꝫ ſe ad inuicem retun-
dunt in diſputationibus: alii quidem dicẽtes
ſimilia eſſe que non ſunt ſimilia. alii uero du-
bitãtes que ſũt ſimilia non eſſe ſimilia. Qua
re tentandum eſt in omnibus talibus nomẽ
facere. ut neqꝫ reſpõdẽti liceat dubitare: quo
niam non ſimiliter quod infertur dicit̃. Ne
qꝫ interroganti calumniari velut non ſimili-
ter dicto. eo ꝙ plura eorum que ſimiliter nõ
videntur. ſimiliter videãtur dici. Quando au
tem inducenti in omnibus non dedit vniuer
ſale tunc iuſtum eſt inſtantiam exigere. non
docente autem eo in aliquibus ſic non iuſtuꝫ
eſt exigere in aliquibus non ſic. Oportet enĩ
inducentem prius ſic inſtantiam exigere. Et
probare inſtantias non in eo quod proponit̃
proferri niſi vnum tantum huiuſmodi ſit ve
lut dualitas pariuꝫ numerus ſolus primus.
Oportet enim enim qui inſtat in altero inſtã
tiam inferre aut dicere quoniam hoc ſolum
eſt tale. Amplius ad hos qui inſtant vniuer
ſaliter non in eo autem inſtantiam ferunt ſꝫ
in equiuoco. ut quoniam habebit aliquis nõ
ſui colorem uel pedem uel manum. Habebit
enim pictor colorez. ⁊ cocus pedem non ſuũ
diuidentem ergo in talibus interrogare. nã
latente equiuocatione bene videbitur inſta-
re propoſitioni. Si autem nõ ĩ equiuoco ſed
in eodem inſtans prohibet interrogationeꝫ
afferentem. oportet in quo inſtantiam ꝓpo-
nere. reliquum vniuerſaliter faciente donec
ſumat quod utile eſt. ut in obliuione ⁊ in obli
tum eſſe. non enim concedetur eum qui ami
ſit diſciplinam oblitum eſſe: eo ꝙ trãſcendẽ-
te: amiſit qdẽ diſciplinã oblit⁹ aũt nõ ẽ. dicen
dum ergo auferenti in quo inſtantia eſt. reli

UVA. BHSC. IyR_048_1

quum ut ſi permanente re amiſit diſciplinā quoniam oblitus eſt. Similiter autem ꝛ circa inſtantes: quoniā maiori bono magis opponitur malum. proferunt enim quoniam ſanitati cum ſit minus bonum ꝙ euechia maius malū opponitur. Nam egritudines maius eſſe malum cbacbecbia. auferendū ergo ꝛ in hoc in quo inſtantia eſt. nam ablato magis ponunt: ut quoniam maiori bono maius malum opponitur: niſi conferat alterū alteri uelut euecbia ſanitati. Non ſolum autem inſtare hoc faciendum eſt: ſed ꝛ ſine inſtātia ſi negat eo ꝙ preuideat aliquid talium. ablato enim aliquo talium in quo inſtātia eſt cogetur ponere in reliquo: in aliquo nō ſic. Si autem non ponat expetitus inſtantiam non habebit reddere. Sunt autem huiuſmodi ꝓpoſitiones que in alio quidē falſe in alio autem vere. in his enim eſt auferentem reliquū verum relinquere. Si autem in multis proponente non ferat inſtantia dignum eſt ponere. nam dialectica propoſitio eſt contra ꝙ ſic in pluribus ſe habentem non eſt dare inſtantiam.

Capitulum. vii.

Quoniam autem contingit idem ꝛ ſine impoſſibili ꝛ per impoſſibile ſyllogizare. demonſtranti quidē ꝛ non diſputanti nihil differt vel ſic uel illo modo ſyllogizare. diſputanti autem non eſt vtendum ſyllogiſmo per impoſſibile. nam ſine impoſſibili quidem ſyllogizante non erit dubitare: quando vero impoſſible ſyllogizāt niſi ualde manifeſtum ſit falſum eſſe non impoſſibile dicunt eſſe. quare non ſit interrogātibus quod volunt. Oportet autem proponere quecunqꝫ in pluribus quidem ſic ſe habent. inſtantia autē aut omnino non eſt aut non in ſuperficie eſt conſpicere. nam qui nō poſſunt conſpicere ut uerū quidem illud ponunt. Non oportet quidem concluſionem interrogationem facere. Si autem non renuēte non videbitur fieri ſyllogiſmus. Sepe enī ꝛ non interrogante ſed ut accidentem inferēte negant: ꝛ hoc facienteſ non videntur arguere his qui non conſpiciunt quoniā accidit ex his que poſita ſunt: quando ergo non dicens accidere interrogabit illo negante omnino non videtur fieri ſyllogiſmus. Non videtur autem omne vniuerſale dialectica propoſitio eſſe: ut quid ē homo: aut quot modis dicitur bonū. Eſt autē dialectica propoſitio ad quam eſt reſpondere ſic uel non. ad dictaſ autem non eſt. quare non ſunt dialectice huiuſmodi interrogationes: niſi ipſe determinans uel diuidens dicat: ut putaſne bonum uel ſic uel ſic dicitur: nā ad talia facilis reſpōſio uel affirmāti uel negāti: quaꝓpter tentādū ſic ꝓponeꝛ huiuſmodi ꝓpoſitiōes. Similiter aūt ꝛ iuſtū fortaſſe inquirere quot mōiſ dicitur bonum uel qn̄ eo ꝓponēte uel diuidēte nullo modo conceſſerit. Quiſqꝫ aūt vnā orationē multo tpe iterroget male inquirit nā ſi reſpōdente qdē iterrogato qđ interrogaꝛ. palā quoniā multaſ iterrogat aut frequēter eaſdē: q̄re aut inueniaꝛ aut nō hꝫ ſyllogiſmū. nā ex paucis ois ſyllogiſmꝰ: ſi vo nō rn̄dēte quoniā nō increpat uel recedit. Eſt aūt ꝛ conari difficile ꝛ ſuſtinere facile eaſdē hypotheſeſ. ſūt āt talia ꝛ q̄ nā ſūt pͥma ꝛ poſtrema. Nā pͥma qdē diffinitiōe idigēt. poſtrema vo ꝑ multa terminātur volenti cōtinuū ſumere a pͥmis aut ſophyſmatice videꝛ argumētatiōes. ipoſſibile enī demōſtrare aliquid eum qui nō incipit a primis pͥncipiis ꝛ copulat vſqꝫ ad vltima: ergo diffinire quidē nō ꝓbāt reſpōdentes: neqꝫ ſi interrogās diffiniat attendūt nō facto aūt manifeſto quidē qđ poſitum eſt non facile argumētari. Maxime autē huiuſmodi circa principia accidit: nā alia qdē ꝑ hꝫ mōſtraꝛ ipſa vo nō cōtingūt per alia ſꝫ neceſſe eſt diffinitiōe vnūqđqꝫ taliū cognoſcere. Sūt aūt vix ꝓbanda ꝛ q̄ valde ꝓxima ſint principio. non enim contingit plures ad hec rōnes inuenire cū ſint pauca media ꝛ eiꝰ ꝛ principii ex quibus neceſſe eſt monſtrare ea q̄ poſt ipſa ſūt. Diffinitionū aūt difficillime oium argumētabiles ſūt quecūqꝫ vtūꝛ talibꝰ noibꝰ que pͥmū obſcura ſūt ſiue ſimpliciter ſiue multipliciter dicūtur. Adhuc aūt neqꝫ nota vtꝝ pͥncipaliter uel ſm trāſlatiōē ꝺ diffinito dicātur. nā q̄ incerta ſunt nō habēt argumēta. quia vero ignoratur ſi propter hꝫ ꝙ ſm trāſlationem dicunꝛ talia ſūt nō habēt increpatiōem. Omnino aūt omnis ꝓpoſitio ſi eſt difficile ꝓbabilis uel diffinitiōe indigeꝛ eſt arbitrāda vel eoꝝ q̄ multipliciter uel eorū que ſm tranſlatiōem eſſe dicūtur uel nō lōge a pͥncipiiſ aut q̄ nō manifeſtū eſt primū nobis hꝫ idē ſm quē dictoꝝ modoꝝ eſt ꝙ dubitatiōem preſtat. Nā qum eſt manifeſtꝰ modus palā quoniā aut diffinire oportebit aut diuidere aut medias ꝓpoſitōes inuenire: nā ꝑ hoc mōſtraꝛ vltima. Sed in pluribꝰ ꝓpoſitiōibus non bene aſſignata diffinitiōe nō facile diſputare ꝛ conari ut vtꝝ vnum vni contrariū vel plura. diffinitis aūt contrariis ſm modū facile eſt oſtendere vtꝝ ꝯtingit plura eidē eē ꝯ̄ria uel nō. eodē aūt modo ꝛ in aliis diffinitiōe indigētibus. Videꝛ autem ꝛ in diſciplinis quedam ob diffinitiōis defectiōem oino nō facile mōſtrari. ut que iuxta latus ſecat planū linea ſimiliꝛ diuidit ꝛ lineā ꝛ locū Diffinitione autem dicta ſtatim manifeſtū

UVA. BHSC. IyR_048_1

eſt qȯ ꝺr̄:nam eandem ablationē habēt loca
⁊ linee:eſt autem ꝺiffinitio eiꝰ rationis hec.
Simpliciter aūt pᷓma elementoꝝ poſitis qui
dem ꝺiffinitionibꝰ: ut quid linea ⁊ quid locꝰ
facillime oſtendere:verū nō multa ad vnum
quodqꝫ eoꝝ eſt argumētari eo ꝙ nō ſint mul
ta media. Si aūt nō ponātur principioꝝ ꝺif-
finitiones ꝺifficile foꝛtaſſe autē impoſſibile
omnino:ſimiliter aūt his ⁊ in his que ſunt
circa oꝛationes ſe habꝫ. Non ergo opoꝛtet la
tere quoniā ꝺifficile argumentabilis eſt poſi
tio quoniā paſſa eſt aliquid eorum que ꝺicta
ſunt. Quādo aūt erit ad anxioma ⁊ pꝛopoſi-
tionē maioꝛ laboꝛ ꝺiſputare ꝙ̄ ad poſitioneꝫ
Dubitabit āt aliqͥs vtrū ponēda ſint talia uel
nō. Nam ſi nō ponat ſed pꝛobet ⁊ ad hoc ꝺi-
ſputare maiꝰ percipiet ꝙ̄ quod in pꝛincipio
poſitum eſt:ſi vᵒ ponat credet ex minus cre-
dibilibus:ꝗ ſi opoꝛtet nō ꝺifficiliꝰ pꝛoblema
facere ponēdum. Si autem per notioꝛa ſyllo
gizare nō ponēdum:aut ꝺiſcenti quidem nō
ponēdum niſi notius ſit:exercenti vᵒ ponen
duꝫ ſi veꝝ ſolū videat̄:quare manifeſtū quo
niam nō ſimiliter interroganti ⁊ ꝺicēti eſt ꝺi-
gnum ponere. Quomodo interrogare ⁊ oꝛ-
dinare opoꝛtet pene ſufficiūt que ꝺicta ſunt.

Pars ſecunda de opere reſpōdentis.

Capitulū.i.

E reſpōſione aūt pꝛimū ꝺeter-
minandū quod eſt opus bene
reſpondentis ſicut bn̄ interro
gantis. Eſt aūt interrogantis
quidem ſic inducere oꝛationē ut faciat reſpō
dentē impꝛobabiliſſima ꝺicere ꝙ̄ q̄ pꝛopter
poſitionem ſunt neceſſaria. Reſpōdentis aūt
non ꝓpter eum videri accidere impoſſibile:
aut quod preter opinionē ſed ꝓpter poſitio-
nem. Diuerſum enim foꝛtaſſe peccatū pone
re pᷓmum qȯ nō opoꝛtet ⁊ poſitum nō ſerua-
re ſm̄ modum. Quoniā aūt ſunt infinita his
qui ꝓpter gymnaſiū uel experimentū ratio-
cinationes faciūt: nō enim conſiderationes
eedem ⁊ ꝺocentibus ⁊ ꝺiſcentibus ⁊ colluctā
tibus:neqꝫ his ⁊ his qui exercēt ſe inuicem
perſpectionis cauſa. Nam ꝺiſcēti quideꝫ po-
nenda ſunt ſemꝑ ea que videntur:neqꝫ enim
conat̄ vllus falſum ꝺicere. Colluctantiū aūt
interrogantē quidē videri aliquid facer̄ opoꝛ
tet omnino: reſpondentē aūt nihil videri pa
ti. In ꝺialecticis autem conuentionibus his
qui nō colluctationis cauſa ſed experimenti
⁊ perſpectionis ꝺubitationes faciunt nōduꝫ
enodatum eſt quid opoꝛteat cōiecturare re-
ſpondentē ⁊ qualia nō ad bene ſeruandū po
ſitionem. Quoniam ergo nihil habemus tra
ditum ab alijs ipſi aliquid tentemus ꝺicere.

Capitulum.ij.

Eceſſe autem ſuſtinere oꝛationeꝫ
ponētem aut ꝓbabilē aut impꝛoba
bilē poſitiōꝫ aut neutrā. Eſt āt ſim
plicit̄ pꝛobabilem uel impꝛobabilē aut indiffi
nite:ut huic alicui uel eidem. Nihil autē ꝺif-
fert quolibet mō pꝛobabilis aut impꝛobabi-
lis ſit:nam idem modus erit bene reſpondē-
diꝰ ⁊ ꝺandi uel nō ꝺandi qȯ interrogatuꝫ eſt.
Nam cū impꝛobabilis eſt poſitio neceſſe eſt
concluſionē fieri ꝓbabilem:cū vᵒ pꝛobabilis
impꝛobabilē:nā oppoſitū ſemꝑ poſitioni in-
terrogans concludet. Si autē neqꝫ ꝓbabile
neqꝫ impꝛobabile quod poſitū eſt ⁊ cōcluſio
erit talis. Quoniam aūt qui bn̄ ſyllogizat ex
pꝛobabilioꝛibus ⁊ notioꝛibus pꝛopoſitū ꝺe-
monſtrat. Manifeſtum quando ſimpliciter
eſt impꝛobabile quod ponitur nō ꝺanduꝫ eſt
reſpōdenti:neqꝫ que nō vident̄ ſimpliciter:
neqꝫ que videntur quidem minus aūt cōclu-
ſione:nā cū impꝛobabilis eſt poſitio pꝛoba-
bilis concluſio:quare oīa que ſumunt̄ pꝛoba
bilia eſſe ⁊ magis pꝛobabilia quam quod po
nitur ſi ꝺebet per notioꝛa quod minus notū
eſt concludi:quare ſiquid eoꝝ que interrogā
tur non tale eſt nō ponendum eſt reſponden
ti. Si aūt ſimpliciter pꝛobabilis eſt poſitio:
palam quoniam concluſio impꝛobabilis. po-
nendum ergo et que videntur omnia ⁊ eoꝝ
que nō videntur quecūqꝫ minus ſunt impꝛo
babilia concluſione: nam ſufficienter videbi
tur tractuꝫ eſſe. Similiter etiā ſi neqꝫ pꝛoba
bilis neqꝫ impꝛobabilis eſt poſitio:nam ⁊ ſic
⁊ que vidētur omnia ꝺandum ⁊ eoꝝ que nō
videntur quecūqꝫ magis ſunt pꝛobabilia cō
cluſione. Sic enim pꝛobabiliores accidet ꝺi-
ſputationes fieri:ergo ſi ſimpliciter quidem
pꝛobabile uel impꝛobabile qȯ ponitur ad ea
que videntur ſimpliciter ſm̄ reſponſionē fa-
cienduꝫ. Si aūt nō ſimpliciter pꝛobabile uel
impꝛobabile ſit quod ponitur. ſed reſpondē
ti ad ipſum qȯ videtur ⁊ quod nō videtur iu
dicantem ponendum uel nō ponendum. Si
vᵒ alterius opinionem obſeruare reſpondēs
palam quoniam ad illius intellectum aſpiciē
ti ponendum ſingula uel negandum. Quare
⁊ qui ferunt extraneas opiniones : ut bonuꝫ
⁊ malum eſſe idem ſicut heraclitus ꝺicit non
concedunt non adeſſe ſimul eidem contra-
ria non quia videatur eis hoc ſed quoniam
ſm̄ heraclitum ſic ꝺicendum. Faciunt auteꝫ
hoc ⁊ qui ab alijs a ſe ſuſcipiunt poſitiones:
coniectant enim ut ꝺicit qui ponit. Manife
ſtum ergo que coniectanda reſpondenti ſiue
ſimpliciter pꝛobabile ſiue alicui pꝛopoſituꝫ.

UVA. BHSC. IyR_048_1

Capitulū.iij.

Uoniam aūt neceſſe eſt omne qđ
interrogatur aut pꝛobabile aut im
pꝛobabile aut neutrū eſſe ⁊ ad oꝛa
tionem uel non ad orationem eſſe:ſi ſit qdeꝫ
apparens ⁊ nō ad orationē dandū eſt dicēti
videri. Si vͦo nō apparens ⁊ nō ad oꝛationē
dandum quidē ꝯſignificanduꝫ aūt quod nō
videt̃ ad cautelā fatuitatis. Si vͦo ſit ad oꝛa-
tionem ⁊ videatur dicendū quoniā videtur
quidem:ſed valde pꝛopinquū ei quod in pͥn-
cipio eſt: ⁊ interimitur hoc pꝛopoſito qđ po-
ſitum eſt. Si aūt ad oꝛationē quidē valde au
tem impꝛobabile anxioma accidere quidē fa
tendum hoc poſitū ſed valde fatuū eſſe ꝓpo
ſitum. Si vͦo neqꝫ pꝛobabile neqꝫ impꝛobabi
le ſi nihil quidē ad oꝛationē dandum nihil de
terminanti. Si aūt ad oꝛationē aſſignandū
quoniā interimitur poſito qđ in pꝛincipio ē.
Nam ſic ⁊ qui reſpondet nihil videbit̃ ꝓpt̃
hoc pati ſi pꝛeuidens ſingula poſuerit: ⁊ qui
interrogat aſſequetur ſyllogiſmū poſitis ab
eo pꝛobabilioꝛibus concluſione. Quicunqꝫ
vͦo ex impꝛobabilioꝛibus ꝯcluſione conantuꝛ
ſyllogizare.palaꝫ quoniā nō bene ſyllogizāt:
quare ſic interrogantibus non ponendum:

Capitulū.iiij.

Jmiliter aūt ⁊ in his que obſcure
⁊ multipliciter dicunt̃ obuianduꝫ
eſt. Quoniam autē conceſſum eſt
reſpondenti non intelligenti dicere quoniaꝫ
nō intelligo ⁊ multipliciter dicto non ex ne-
ceſſitate ꝯfiteri uel negare: palam quoniam
pꝛimū quidem niſi planū ſit quod dicit̃ non
pigritandū dicere non intelligere.nā ſepe ex
eo ꝙ non plane interrogantibus dant obui-
at aliquid difficile. Si aūt notū quidē ſit mul
tipliciter aūt dictum ſi in omnibus quidē ve-
rum uel falſum ſit quod dicit̃ dandū ſimplici
ter vel negandū. Si vͦo in aliquo quidē ſit fal
ſum:in aliquo autē verū ſignificandum eſt:
quoniaꝫ multipliciter dicitur: ⁊ pꝛopter hoc
aliud quidem falſum aliud aūt verum: poſte
rius enim diuiſio incertū eſt ſi ⁊ in pꝛincipio
conſpexerit dubiū. Si autem non pꝛeuiderit
dubium ſed in alterū inſpiciens poſuerit di-
cendū ad eum qui alterū ducit: quoniā non
ad hoc inſpiciens dedi ſed ad alterū eoꝝ:nā
plibus exiſtentibus que ſub eodem nomine
uel ſub eadē orone ſūt facilis ē dubitatio. Si
vͦo ⁊ planuꝫ ſit ⁊ ſimplex qđ interrogat̃ aut
ſic aut non reſpondendum eſt.

Capitulū.v.

Uoniam aūt omnis ꝓpoſitio ſyl-
logiſtica aut eaꝝ aliqua eſt ex qui-
bus ſyllogiſmus:aut pꝛopter aliꝗ̃
harum:palam aūt quoniam alterius gratia
ſumitur ex eo ꝙ plura ſimilia interrogāt: nā
aut per inductionem aut per ſimilitudinem
plerūqꝫ vniuerſale ſumunt: ergo ſingularia
quidem oīa ponendum ſi ſint vera ⁊ pꝛoba-
bilia. Ad vniuerſale aūt tentandū inſtantiā
ferre.nam ſine inſtantia uel que ſit uel que vi
deatur pꝛohibere oꝛationē pꝛoteruire eſt. Si
ergo in multis apparente nō dederit vniuer-
ſaliter qui non habet inſtantiā: manifeſtum
quoniā pꝛoteruit. Amplius autem ſi nō ꝯ ar
gumentari habeat quoniā non eſt verū mul-
to magis videbit̃ ꝓteruire ꝙ̃uis nec hic ſuf-
ficiat:nam plures habemus oꝛationes con-
trarias opinionibus quas difficile eſt ſolue-
re velut zenonis quoniā non contingit moue
ri:neqꝫ ſtadium pertranſire ſed non pꝛopter
hoc que ſunt oppoſita his nō ponendum eſt.
Si ergo qui neqꝫ cōtra argumentatur habet
nec inſtare non ponit palā quoniā pꝛoteruit.
Eſt enim diſputationibus pꝛoterua reſpon-
ſio pꝛeter pꝛedictos modos ſyllogiſmi coꝛru-
ptio. Inferre aūt poſitionem ⁊ diffinitioneꝫ
ipſum ſibi argumentantē opoꝛtet:naꝫ ex qui-
bus interimunt inquirentes pꝛopoſitū:palā
quoniam his aduerſandū. Impꝛobabile vͦo
poſitionē cauendum inferre. Erit aūt impꝛo
babilis multipliciter:nam ex qua inconueniē
tia contingit dicere:ut ſi oīa dicat aliquis mo
ueri aut nihil: ⁊ quecunqꝫ ſunt peioꝛis ꝯſue-
tudinis eligere ⁊ repugnantia ꝯſilijs:ut quo
niam voluptas bonū ⁊ iniuriam facere ꝙ̃ pa
ti melius. Non enim ſermocinationis cau-
ſa odiunt inferenteꝫ:ſed ut ea que ſibi videā
tur dicentem odiunt. Quecunqꝫ vͦo oꝛatiōes
falſam ſyllogizant ſoluendū interimenti pꝛo
pter quid ſit falſum:non enim qui quodlibet
interimit ſoluit:ſi hoc falſum eſt qđ interimi
tur:habebit enim plurmia falſa oꝛatio: ut ſi-
quis dicat eum qui ſedeat ſcribere:ſocratem
vͦo ſedere:accidet enim ex his ſocratem ſcri-
bere. Interēpto eniꝫ ſocratē ſedere nihil ma
gis ſoluta ē oꝛatio ꝙ̃uis falſū anxioma: ſꝫ nō
pꝛopter hoc oꝛatio falſa: nam ſi ſit quideꝫ ali
quis ſedens nō ſcribens autem nō iam con-
ueniet in hoc eadem ſolutio:quare non hoc
interimendum ſed ſedentem ſcribere:nō.n.
omnis qui ſedet ſcribit ſoluit ergo omnino
qui interimit pꝛopter quid ſit falſum. Nouit
autem ſolutionem qui ſciuit quoniam pꝛopt̃
hoc oꝛatio ſit falſa:velut in his que falſo ſcri
buntur:non enim ſufficit inſtare:ut ſi falſuꝫ
ſit quod interimitur ſed et pꝛopter quid fal-
ſum aſſignādum: ſic enim erit manifeſtum
vtrum pꝛeuidens quidem uel non faciat in-
ſtantiam.

Capitulū.vi.

St aūt oronem ꝓhibere concludi
q̃druplicit̃.aut.n.interimere a qͦ
ſit falſū:aut ad iteꝛrogantē iſtantiā

UVA. BHSC. IyR_048_1

inferre. ſepe. n. non ſoluit quod interrogans
nō longius proferre poteſt. Tertium aūt ad
interrogata dicere inſtantiā: accidit enim ex
interrogatis quidē non fieri ꝙ volumus eo
ꝙ non bene interrogata ſunt: addito aūt ali-
quo fieri cōcluſionem contingit. Si ergo nō
amplius poteſt ꝓducere interrogans ad int̄
rogantē erit inſtantia. ſi autē poteſt ad inter-
rogata. Quarta autē ⁊ peſſima inſtātia ē ad
tempus qdem enim in talibus inſtāt ad que
diſputare pluris eſt temporis q̄ p̄ſentis ex
ercitationis. ergo inſtantie ut dictū eſt prius
quattuor modis fiunt. Solutio aūt eaꝝ que
dicte ſunt prima: relique autem prohibitiōes
quedā ſunt ⁊ impedimenta concluſionis.

Capitulū. vij.

Increpatio vō oratiōis ⁊ ſm̄ ipſaꝫ
orationē: ⁊ quando eadē nō eſt in
terrogatur. Plerūqꝫ enim ꝙ non
bn̄ diſputat oratio qui interrogatur eſt cauſa
eo ꝙ non concedat ex quibus plane erat di-
ſputare ad poſitionē: nō enim eſt in altero tā
tum bene finire opus cōmune. Neceſſariuꝫ
ergo quandoqꝫ ad eū qui dicit ⁊ non ad poſi
tionem quandoqꝫ conari qn̄ is qui reſpōdet
cōtraria interroganti obſeruat ſuadens gra-
uantes ḡ ⁊ certatiuas ⁊ nō dialecticas faciūt
exercitationes. Quoniā aūt propter gymna
ſium ⁊ experimentū ſed non propter doctri-
nam huiuſmodi ſunt orationes: palā quoniā
non ſoluꝫ vera ſyllogizandū: verū etiā falſū:
neqꝫ per vera ſemper ſed quandoqꝫ et per
falſa. Sepe enim vō poſito interimere neceſ
ſe eſt diſputantē: quare pretermittēda falſa.
Quandoqꝫ autē ⁊ falſo poſito interimendū
eſt per falſa: nihil enim prohibet alicui vide
ri que nō ſunt magis q̄ vera: quare ex his q̄
illi videntur argumētatione facta magis erit
ſuaſus q̄ adiutus. Oportet aūt eum qui bn̄
transfert dialectice ⁊ nō litigatorie transfer-
re. ut geometrē geometrice ſiue falſum ſiue
veꝝ ſit quod concludendū eſt: quales autem
dialectici ſyllogiſmi dictū eſt prius. Quoniā
autem prauus ſocius eſt qui impedit cōmu-
ne opus: palā quoniam ⁊ in oratione: cōmu
ne enim ⁊ in his quidem qꝺ propoſitū eſt p̄
ter certantibus. His aūt nō eſt vtriſqꝫ idem
euenire: plures enim vno impoſſibile eſt vin
cere. Differt aūt nihil ſiue in reſpōdendo ſi-
ue interrogando fiat hoc: nam ⁊ qui litigato-
rie interrogat praue diſputat: ⁊ qui reſpon-
dendo non cōcedit qꝺ videt̄ neqꝫ ſuſcipit qc
q̄ qꝺ vult interrogans inquirere. Manife-
ſtum ḡ ex his q̄ dicta ſunt quoniā nō ſimilit̄
increpandum ⁊ per ſe orationeꝫ ⁊ interrogā
tem. nihil enim prohibet orationem quidem
prauam eſſe. interrogantē vō ut cōtingit op-
time contra reſpondentē diſputare. Nam cō
tra diſcolos non poſſibile fortaſſe ſtatim qua
les quis vult ſed quales cōtingit facere ſyllo
giſmos. Quoniam aūt eſt indefinitū quan-
do contraria ⁊ ea que ſunt in principio acci-
piunt homines: plerūqꝫ enim per ſe dicen-
tes contraria dicunt ⁊ renuentes prius dant
poſterius eo ꝙ interrogantes cōtraria in p̄n
cipio plerūqꝫ ſubaudiunt neceſſe eſt prauas
fieri diſputationes. Cauſa autem eſt ille qui
reſpondet hec quidem non cōcedens: illa au
tem talia concedens. Manifeſtum autē quo
niam non ſimiliter increpandū ⁊ interrogā-
tes ⁊ orationes.

Capitulū. viij.

Er ſe autem orationes quinqꝫ ſūt
increpatiōes. Prima quidē qn̄ ex
interrogatis nō concluditur neqꝫ
quod propoſitum eſt neqꝫ omnino nihil cuꝫ
ſint vel falſa uel improbabilia aut omnia aut
plura in quibus eſt concluſio: ⁊ neqꝫ ablatis
quibuſdam neqꝫ additis: neqꝫ ablatis his q
dem: illis vō additis fit concluſio. Secunda
autem ſi non fiat ad poſitionem ſyllogiſmus
ideſt ex talibus ſicut dictum eſt prius. Ter-
tia vō ſi additis quibuſdam fit ſyllogiſmus.
hec autē ſunt peiora his que interrogantur ⁊
minus probabilia concluſione. Rurſuꝫ ſi ab
latis quibuſdam. nam quandoqꝫ ſumūt plu-
ra neceſſarijs: quare non in eo ꝙ hic ſunt fit
ſyllogiſmus. Amplꝰ ſi ex improbabilioribꝰ
⁊ minus credibilibus concluſione: aut ſi ex
veris ſed plene opera indigentibus demon-
ſtrari q̄ problema. Non oportet autem ex
omnibus propoſitionibus ſyllogiſmos dice-
re ſimiliter probabiles eſſe ⁊ veriſimiles: na-
turaliter autem ſunt ſtatim aliqua quidem fa
ciliora: alia vō difficiliora eorum que querū-
tur: quare ſi ex quibus contingit maxime ꝓ
babilibus connexerit diſputatum eſt bene.
Manifeſtum ergo quoniam nec orationis
eadem increpatio ⁊ ad propoſitum ⁊ per ſe:
nihil enim prohibet orationem per ſe quideꝫ
eſſe vituperabilem: ad problema autem lau-
dabilem: ⁊ rurſum econuerſo per ſe quidem
laudabilem. ad problema autem vituperabi-
lem quando ex pluribus eſt facile probabili-
bus ex vere concludere. Erit autem quan-
doqꝫ oratio concluſa nō cōcluſa peior quādo
hic quidem ex fatuis concluditur cum nō ſit
huiuſmodi propoſitio. illa autem indigeat
talibus que ſunt probabilia ⁊ vera ⁊ non in
aſſumptis fit oratio. Eos autem que per fal-
ſa verum concludunt nō iuſtum increpare:
nam falſum quidem ſemper neceſſe eſt per
falſum ſyllogizare. verum autem quandoqꝫ
eſt ⁊ per falſa ſyllogizare: manifeſtum autem
hoc ex analecticis.

UVA. BHSC. IyR_048_1

Capitulū.ix.

Quoniam autem demonſtratio eſt alicuius dicta oratio ſi aliquid eſt aliud quod ad concluſionem nullo modo ſe habet non erit de illo ſyllogiſm⁹. Si autem videatur ſophiſma erit demōſtratio. Eſt autem philoſophiſma ſyllogiſmus q̄dem demonſtratiuus. Argumentū ſyllogiſmus dialecticus. Sophiſma vō ſyllogiſmus litigatorius. Aporiſma aūt ſyllogiſmus dialecticus contradictionis. Si vō ex vtriſq; q̄ videantur aliquid oſtendatur non autem videantur ſimiliter: nihil prohibet quod oſtenditur magis altero videri. Sed ſi hoc quidē videatur illud autē neutro modo: aut ſi hoc quidem videatur: illud autem non videatur ſed ſimiliter quidem ſimiliter erit ⁊ non: ſi autem magis alterū ſequitur quod magis. Eſt autem quoddam ⁊ idem circa orationes peccatū quando oſtenditur per longiora q̄ð ineſt p̄ minora: ⁊ que orationi inſunt: ut quoniam eſt opinio magis altera q̄ altera. Si quis petijt idem ſingulum magis eſſe. Eſt aūt opinabile idē vere: quare magiſ q̄ quidā eſſe ipſū adhuc aūt quod dicitur magis magis eſſe. eſſe autē ⁊ eandem opinionem que erit magis certa q̄ quedā. petitum eſt autē ⁊ eandem opinionem verā eſſe ⁊ idem ſingulum magis eſſe: quare eadē opinio vera certior eſt: q̄ autem nequitia maior q̄ que facit circa quam oratio eſt latere cauſam. Oratio autem palam eſt vno quidem modo ⁊ publiciſſimo ſi ſit concluſa ſic ut nihil oporteat interrogare vno autē ⁊ qui maxime dicitur q̄n quidem ſumpta ſunt ex quibus neceſſarium eſt eſſe. Eſt autem per concluſiones ꝯcluſū: amplius ſi deeſt quod valde probabile eſt.

Capitulū.x.

Falſa aūt dicitur oratio quadrupliciter vno quidē modo quando videtur ꝯcludi q̄ð non concluditur: vocatur aūt apparens litigioſoꝝ ſyllogiſm⁹. Alio aūt quando cōcluditur quidē non autē ad propoſitum: q̄ð accidit maxime in his q̄ ad impoſſibile ducunt. Aut ad propoſitū q̄dem concludunt non tamen ſm̄ propriā diſciplinam: hoc autem eſt quando que nō eſt medicinalis videtur medicinalis eſſe: aut q̄ non eſt geometrica videtur geometrica: aut que non eſt dialectica videtur dialectica ſiue verum ſiue falſum ſit quod accidit. Alio aūt mō ſi per falſa concluditur: hec autē erit cōcluſio quandoq; quidem vera quandoq; autem falſa: nam falſum quidem ſemper p̄ falſa concluditur: verum aūt ꝯtingit ⁊ non p̄ vera ut dictū eſt prius: ergo falſam orationē eſſe dicentis peccatum magis eſt q̄ orationeis et neq; dicentis ſemper ſed quando latet eū eo q̄ per ſe pluribus veris recipim⁹ magis ſi ex his que maxime videntur interimit aliquod verū. nam cū talis eſt aliorum verorum demonſtratio erit oportet enim poſitorum aliquid nō eſſe omnino: quare erit huiuſmodi demonſtratio. Si autem verū concludatur per falſa ⁊ valde ſtulta plurib⁹ erit peius falſum ſyllogizantibus: erit autē huiuſmodi et que concludit falſum: quare palā quoniā prima quidem conſideratio orationis per ſe ſi concludit: ſecunda autem vtrum verū vel falſum: tertia vō ex qualibet quibuſdā: nā ſi ex falſis quidē: probabilibus aūt rationalis. Si aūt ex exiſtentibus quidē improbabilib⁹ aūt praua. Si aūt et falſa ⁊ valde improbabilia: palā quoniā praua aut ſimplicit̄ aut ad rem.

Capitulum.xi.

In principio autem et contraria quomodo petit interrogās ſm̄ veritatem quidē in analecticis dictū eſt ſm̄ opinionē q̄dem nunc dicendū. Petere autem videntur hic quod eſt in principio quinq; modis manifeſtiſſime quidē ⁊ p̄mū ſiquis idē quod mōſtrari oportet petat. hoc autē in ipſo quidem nō facile eſt latere: i vniuocis aūt ⁊ in q̄bus nomen ⁊ ratio ſignificat magis. Secundo autē q̄n q̄ð particulariter oportet demonſtrare vniuerſaliter q̄s petat: ut q̄ conatur quoniā ꝯtriorum eadē diſciplina oīo oppoſitoꝝ probauit vnā eſſe: videtur enim q̄ð oportebat per ſe oſtendere cū alijs petere. Tertiū ſiq̄s q̄ð vniuerſaliter eſt oſtēdere ꝓpoſito particulariter petat ut ſi ō omnib⁹ ꝯrijs ꝓpoſito de aliquib⁹ probet. videt̄ enim hic q̄ð cū plibus oportebat oſtēdere p̄ ſe eꝝ petere. Rurſū ſiq̄s diuidēs petat q̄ð ꝓpoſitū eſt: ut ſi oporteat oſtendere medicinā ſanatiui ⁊ egrotatiui eꝝ vtrūq; probet. Aut ſiquis eoꝝ q̄ ſequunt̄ ſe inuicē ex neceſſitate alterum petat: ut latus incōmenſurabile eſſe diametro cum oporteat oſtendere quoniam diameter lateri. Equaliter aūt ⁊ ecōtrario petere ei q̄ð ex p̄ncipio. Nā p̄mum ſiq̄s oppoſita petit ſm̄ affirmationē ⁊ negationē. Secundo aūt ſi ꝯtraria ſm̄ poſitionē: ut bonū ⁊ malū idē. Tertio vō ſiq̄s vniuerſalit̄ ꝓbās particulariter petierit ꝯdictionē: ut ſiq̄s ſumpſit ꝯtrarioꝝ vnā diſciplinā: ſanatiui ⁊ egrotatiui alterā probauerit. Aut ſi hoc petens i vniuerſali vniuerſalit̄ ꝯdictionem tētauerit ſumere. Rurſum ſiquis petat ꝯrium ei quod ex neceſſitate accidit per ea q̄ poſita ſunt. et ſiq̄s ea quidem non ſumat que oppoſita. Talia autem petat duo ex quibus erit oppoſita contradictio. Differt aūt contraria accipere ab eo q̄ð eſt in principio tantū: quoniā huius quidē eſt peccatum ad concluſionē: nam ad illam aſpicientes q̄ð in principio eſt

UVA. BHSC. IyR_048_1

dicimus petere. Contraria aūt ſunt in ꝓpo
ſitionibus in eo ꝙ habent ſe aliquo modo ħ
adinuicē.

Capitulū.xii.

De exercitationē autē ⁊ meditatio-
nem taliū orationū. Primū quidē
ꝯuerti aſſueſcere oportet orones.
ſic enim ⁊ ad hoc qđ dicit̄ magis habebimꝰ
idonei ⁊ in paucis plures faciemꝰ oratiões.
Nā ꝯuerti eſt tranſſumētem ꝯcluſionē cum
reliquis interrogationibꝰ interimere vnum
eoꝝ q̄ data ſunt. Neceſſe eſt enim ſi ꝯcluſio
nō eſt vnā aliquā interimere ꝓpoſitionuꝫ ſi
omnibꝰ poſitis neceſſe erat ꝯcluſionē eſſe.
Ad oēm aūt poſitionē ⁊ quoniā ſic ⁊ quoniā
nō ſic argumentū conſiderandū ⁊ inueniēti
ſolutionē ſtatim querenduꝫ. ſic.n. ſimul acci
det ⁊ ad interrogandū ⁊ ad reſpōdendū ex-
exceri ⁊ ſi ad nullū aliū habemꝰ ad nos ipos
Et alternatim eligendū q̄ ſunt ad eandē po
ſitionem argumenta: hoc.n. ad cognoſcendū
multā idoneitatē facit: ⁊ ad arguēdū magnū
hꝫ adiutoriū qn̄ idoneꝰ eſt aliqs ⁊ quoniā ſic
⁊ quoniā nō ſic. nā ad ꝯ̄ria accidit fieri obſer
uantiā. Et ad cognitionē ⁊ ad ħꝫ philoſophi-
am prudentiā poſſe ꝯſpicere ⁊ ꝯſpexiſſe q̄
vtrinqꝫ accidit dicer̄ ex hypotheſi nō paruū
inſtrumentū. nā reliquū hoꝝ eſt iuſte eligere
alteꝝ. Oportet aūt ad huiuſmodi eſſe boni
ingenii. ⁊ ħ eſt ſm veritatē bonū ingeniū poſ
ſe bn̄ eligere veꝝ ⁊ fugere falſum q nati ſunt
bn̄ pn̄t facere bn̄: nā q amant ⁊ q odiunt hoc
qđ profert̄ facile diſcunt optimū. Et ad ea q̄
ſepe incidūt ꝓblemata ſcire oportet orones
⁊ maxime de p̄mis poſitionibꝰ in his.n. con
tendunt ſepe reſpondētes. Ampliꝰ termino
rū idoneū eſſe oportet ⁊ ꝓbabiliū ⁊ p̄moruꝫ
hr̄e ſe ꝓ̄ptos. nā ꝑ hos ſyllogiſmi fiunt. Tē
tandū aūt ⁊ q̄ ſepe incidunt ſermocinationeſ
tenere. nā quemadmodū in geometria ante
opꝰ ē circa elemēta exercitatū eſſe ⁊ in nume
ris circa capitales ꝓ̄pte ſe hr̄e multū ꝯfert
ad id qđ eſt aliū quoqꝫ numerū cognoſcere
multiplicatū. Similit̄ aūt ⁊ in oronibus pro
poſitiones ſcire memorit̄ oportet nā velut in
memoriali tantū loci poſiti ſtatim faciunt ea
dē memorare: ⁊ ħ faciunt magis ſyllogiſtice
eo ꝙ determinatas eas magis inſpiciūt ſm
numeꝝ. Propoſitionē quoqꝫ cōeꝫ magis ꝙ
oronem ad memoriā ponendū: nā p̄ncipii ⁊
hypoſtaſeos idoneū eſſe mediocrit̄ difficile.
Amplius oronem vnam plures facere aſſue
ſcendū: ut obſcuriſſime abſcōdentibꝰ: huiuſ-
modi aūt erit ſiquiſꝙ plimuꝫ abſcedat a co-
gnatione đ quibꝰ eſt oratio. Erunt aūt ponē
tes oronum q maxie vniuerſalit̄ ħ pati pn̄t.
ut quoniā nō eſt vna plium diſciplina. ſic.n.
⁊ in his q̄ ſunt ad aliqđ ⁊ in ꝯ̄riis ⁊ ꝯiugatiſ
eſt. Oportet aūt ⁊ rememoratiões vniuerſa
lit̄ facere oronum. ⁊ ſi fuerit diſputās parti-
cularit̄: ſic.n. ⁊ plures poſſibile eſt vnā face
re: ſimilit̄ aūt ⁊ in rhetoricis enthymemati-
bꝰ. Eundē aūt ꝙ maxie fugere in vniuerſale
ferre ſyllogiſmos. ⁊ ſēꝑ oportet ꝯſiderare ora
tiones ſi in plibus diſputātur: nā oēs particu
lares in vniuerſali diſputate ſunt: ⁊ ineſt in
particularibus vniuerſalis demonſtratio eo
ꝙ non eſt ſyllogizare quicꝙ ſine vniuerſali.
Exercitationē aūt aſſignandū inductiuaruꝫ
quidē ad rudē ſyllogiſticarum aūt ad erudi
tum ⁊ tentandū accipere a ſyllogiſticis qdeꝫ
propoſitiones: ab inductiuis aūt parabolas.
In ħ.n. exercitate vtreqꝫ ſunt oio autem ab
exercitatione diſputantiū tentandum affer-
re. aut ſyllogiſmū đ aliqͦ: aut ꝓpoſitionē: aut
ſolutionē: aut inſtantiaꝫ ſiue recte qs dixerit
ſiue nō recte uel ipe uel alt̄ ⁊ circa qđ vtrūqꝫ
Ex his.n. poteſtates: exercitiū auteꝫ cā pote
ſtatis ⁊ maxie circa ꝓpoſitiones ⁊ inſtātias.
Eſt.n. ut ſimplicit̄ dicat̄ dialecticꝰ ꝓpoſitiuꝰ
⁊ inſtātiuus. Eſt aūt ꝓponere qdem vnū fa-
cere q̄ ſunt plura: oportet enim vnū oīno ſu-
mere ad qđ eſt diſputatio: inſtare aūt ꝙ vnū
eſt facere plura: nā aut diuidit aut interimit:
ħ quidnm dans: illud aūt nō dans eoꝝ q̄ po
ſita ſunt. Nō eſt aūt omni diſputandū nec ꝯ̄
quēlibet exercitandū. neceſſe eſt enim ꝯ̄ ali-
quos prauas fieri diſputationes. Nā ꝯ̄ eum
q omnino tētat videri ꝓfugere iuſtū quideꝫ
tētandum ſyllogiſmū facere: nō pulchrū aūt
eo ꝙ nō oportet ꝯſiſtere ſtatim ꝯ̄ quoſlibet:
neceſſe eſt.n. laborioſum ſermonē accidere:
nā qui exercitati ſunt nō poſſunt abſtinere a
diſputatiōe certatoria. Oportet aūt ⁊ factas
hr̄e orones ad huiuſmodi interrogationes
in quibꝰ minimis abundantes ad plima vti-
les habebimur eſſe v̄o ſunt vniuerſales ⁊ ad
quas abundare difficile eſt continuo.

Explicit liber.viij.topicoꝝ Ariſ.

UVA. BHSC. IyR_048_1

Incipit liber primus Elenchoꝝ Ariſ.

Capitulū.i.

E ſophiſticis autem elenchis ⁊ de his qui videntur quidem elenchi: ſed nō ſunt: ſunt aūt parologiſmi: dicemus incipientes ſm̄ naturā a primis. Quoniam ergo alij quidem ſūt ſyllogiſmi: alij autem cum non ſint videntur manifeſtū ē. Nam quemadmoduꝫ ⁊ in alijs hoc fit: uel propter quandam ſimilitudinem ſic ⁊ in orationibus ſe habet. Etenim habitum alii quidem habent bene: alii auteꝫ videntur tribualiter inflantes ſe ⁊ fingētes ſe. Et pulchri alii quidem propter decorem: alii autem videnť componentes ſe. Et in inanimatis quidem ſimiliter: nam ⁊ horum hoc quidem argentum: illa ꝟo aurum ſunt vere: alia autem nō ſunt quidem: videntur autem ſm̄ ſenſum: ut lytargiria quidem ⁊ ſtagnea: argētea: aurecalcea: felle ꝟo tincta aurea. Eodem autem modo ſyllogiſmus ⁊ elenchus: hoc quidem eſt: ille ꝟo non eſt: videtur autem propť imperitiam. nam imperiti velut diſtantes lōge ſpeculantur. Nam ſyllogiſmus quidem ex quibuſdam poſitis eſt ut dicatur diverſuꝫ quid ex neceſſitate: ab his que poſita ſunt. Elenchus autem ſyllogiſmus eſt cum cōtradictione concluſionis: illi ꝟo hoc quidem nō faciunt. Videntur autem ob multas cauſas: quoꝝ vnus aptiſſimus eſt ⁊ publiciſſimus ꝑ nomina. Nam quoniā nō eſt res ipſas ferētes diſputare ſed nominibus pro rebus vtimur notis. Et ideo quod accidit in nominibus in rebus arbitramur accidere. velut in numeris ratiocinantibus. Hoc autē non eſt ſimile: nam nomina quideꝫ finita ſunt: ⁊ orationum multitudo: res autem numero infinite. Neceſſe ergo erit plura eandē orationem ⁊ vnū nomen ſignificare. Ergo quēadmodū illi qui nō ſunt prompti numeros ferre a ſciētibus expelluntur: eodē modo ⁊ in orationibus qui nominū virtutis ſunt ignari paralogizantur: ⁊ ipſi diſputātes ⁊ alios audiētes. Ob hanc igitur cauſam ⁊ eas que dicende ſunt: eſt ⁊ ſyllogiſmus ⁊ elenchus eſt apparens non exiſtens autem. Quoniam autē eſt quibuſdam magis opere preciū videri ſapientes: ꝙ eſſe ⁊ nō videri. Etenim ſophiſtica apparens ſapientia: non exiſtens aūt. Et ſophiſta copioſus ab apparente ſapientia et nō exiſtente. Palam quoniā neceſſarium eſt his ⁊ ſapientis opus videri facere magis: ꝙ facere nō videri. Eſt aūt ut ſit ad vnū dicere in vnoquoqꝫ opus ſcientis nō mentiri quidē eū de quibus novit: ⁊ mentientē aūt manifeſtare poſſe. Hec autē ſunt: hoc quidem in eo ꝙ poteſt dare orationē: illud aūt in eo ꝙ ſumere. Neceſſe eſt ergo eos qui volunt ſophiſtice agere dictarū diſputationum genera inquirere. Opere preciū enim eſt: nam huiuſmodi poteſtas videri faciet ſapientes: cuius ſunt deſiderium habētes. Quoniā ergo huiuſmodi genus eſt quidem diſputationum. ⁊ quoniam huiuſmodi appetunt poteſtateꝫ hi quos vocamꝰ ſophiſtas manifeſtū eſt. Quot autem ſunt ſpecies diſputationum ſophiſticarum: ⁊ ex quot numero poteſtas ea cōſtat. ⁊ quot partes ꝯtingit eſſe negocii. ⁊ de aliis q̄ ſuffragantur ad hanc artem nunc dicemus.

Capitulū.ii.

Sunt ergo diſputationū genera q̄tuor doctrinales: dialectice: tentative: litigioſe. Doctrinales quidē que ex propriis principiis cuiuſqꝫ diſcipline ⁊ non ex his que videntur eſſe reſpondenti ſyllogizant. Oportet enim eum credere qui diſcit. dialectice aūt que ex ꝓbabilibus ſunt collective contradictionum. Tentative ꝟo q̄ ex his que videntur reſpondenti. Et neceſſarium eſt ſcire ei qui ſimulat habere ſcientiā: quemadmodum determinatū eſt in aliis. Litigioſe ꝟo que ex his que videntur ꝓbabilia: non ſunt autē: ſyllogizant: ǧ de demonſtrativis quidem in analecticis dictuꝫ eſt. De dialecticis ꝟo ⁊ tentativis in aliis. De agoniſticis autem ⁊ litigioſis nunc dicemus. Primū ergo ſumendum quot cōiectant qui in diſputationibus decertant: ⁊ corrixātur. Sunt autem quinqꝫ hoc numero: redargutio: falſum: inopinabile. ſoloeciſmus: ⁊ quintū facere nugari eum qui cōtra agit: hoc auteꝫ eſt frequēter cogere idem dicere. Aut quod non ſit: ſꝫ quod videatur eſſe ſinguluꝫ eorum: nam maxime volunt videri redarguentes. Secundū aūt falſum aliquid mōſtrare. Tertium ad h̄ quod p̄ter opinionē eſt ducere. Quartuꝫ ꝟo ſoloeciſmo vti facere: hoc autē eſt facere ſm̄ locutionē barbarizare ex oratione reſpondētem. Vltimū autem frequenter ideꝫ dicere. Modi aūt arguendi ſunt duo quidem: nam alii quidem ſunt ſm̄ dictionem: alii ꝟo extra dictionem. Sunt autem ea que ſm̄ dictioneꝫ faciunt fantaſiam ſex numero. Sunt autem hec equivocatio: amphibolo: cōpoſitio: diviſio: accentus: figura dictionis. Huiuſmodi autem fides ⁊ que per inductionem eſt: ⁊ ſyllogiſmus: ⁊ ſiquis ſumatur alius. Et quoniā totidem modis: ſi eiſdem nominibus ⁊ orationibus non idem ſignificamus. Sunt autē ſm̄ equivocationeꝫ huiuſmodi orationes: ut

UVA. BHSC. IyR_048_1

quoniã diſcunt ſcientes:nã ƀm os grãmatici
diſcunt. Diſcere enim equiuocũ ad intellige
re eum qui vtitur diſciplina:⁊ accipere diſci-
plinam. Et rurſus quoniã mala bona: naȝ q̃
expediunt bona:mala aũt expediũt. Duplex
enim expediens:⁊ neceſſariũ qḋ accidit ple-
rũqȝ.etiam in malis. Eſt enim malũ quideȝ
neceſſariũ:⁊ bona quoqȝ expediẽtia dicim⁹
eſſe. Amplius eundem ſedere ⁊ ſtare ⁊ labo
rare ⁊ ſanũ eſſe:nam qui ſurgebat ſtat: ⁊ qui
ſanabitur ſanus eſt. Surgebat aũt ſedens ⁊
ſanabatur laborans: nã laborantẽ quidlibet
facere aut pati nõ vnũ ſignificat : ſed qñqȝ q
dem quoniã qui nunc laborat aut ſedet:qñqȝ
aũt qui laborat prius. Verum ſanabatur qui
deȝ ⁊ laborans ⁊ nõ laboraŋ ꝫ ſanus eſt auteȝ
nõ laborans: ſed laborãs nõ nunc ſed prius.
Secundum autẽ amphiboliã tales uelle me
accipere pugnantes. Et putas qḋ quis ſcit h̃
ſcit.naȝ ſcientẽ ⁊ ſcitũ ꝯtingit ut ſcientẽ ſigni
ficari hac oratione. Et putas quod videt qs
hoc videt: videt aũt columnã:quare videt co
lumnã. Et putas h̊ qḋ tu dicis eẽ h̃ tu dicis.
dicis aũt lapidẽ eſſe. tu g̃ lapis dicis eſſe. Et
putas eſt tacentẽ dicere. Duplex enim eſt ta-
centem dicere:⁊ hunc dicere tacentem ⁊ que
dicuntur. Sunt aũt tres modi ƀm equiuoca-
tionem ⁊ amphiboliã. Unus quidem qñ uel
oratio uel nomẽ p̃ncipaliter ſignificat plura:
ut piſcis uel canis. Amplius aũt qñ ſic ſoliti
ſumus dicere. Tertius v̊o quando cõpoſitũ
plura ſignificat:ſeparatũ v̊o ſimplicit̃: ut ſcit
ſeculũ:nam vtrũqȝ ſi cõtingat: vnũ quideȝ ſi
gnificat ⁊ ſcire ſeculũ:ambo aũt plura:aut ſe
culum ipſũ ſcientiã habere:aut ſeculi aliuȝ:g̊
amphibolia ⁊ equiuocatio circa hos modos
ſunt. Secundũ cõpoſitionem aũt ſunt huiuſ
modi:ut poſſe ſedentẽ ambulare: ⁊ nõ ſcribẽ
tem ſcribere:nõ enim ideȝ ſignificant. Si di
uidens quis dicat ⁊ cõponens quoniã poſſi-
bile eſt ſedentẽ ambulare ⁊ nõ ſcribentẽ ſcri-
bere ⁊ hoc ſimiliter. Si quis cõponat nõ ſcri
bentẽ ſcribere: ſignificat enim quoniã habet
poteſtatẽ non ſcribens ſcribat. Si aũt nõ cõ-
ponat quoniã habet poteſtatẽ ꝙ non ſcribit
ut ſcribat: et diſcere nunc litteras ſiquidẽ di-
dicit quas ſcit. Amplius ꝙ vnũ ſoluȝ poteſt
ferre.plura poſſe ferre. Secundum diuiſio-
nem v̊o quoniam quinqȝ ſunt duo ⁊ tria ⁊ pa
ria ⁊ imparia:⁊ maius ⁊ equale:tantundem
enim maius ⁊ adhuc amplius:nam eadẽ ora
tio ⁊ diuiſa ⁊ cõpoſita: non idem ſemp̱ ſigni-
ficare videbitur:ut ego poſui te ſeruũ entem
liberum:ex quinquaginta virorum centũ reli
quit diuus achilles. Secundũ accentũ auteȝ
in his quidem que ſunt ſine ſcriptura diale-
cticis non eſt idoneũ facere orationẽ. In ſcri
pturis aũt ⁊ poematibus magis:ut metuo lõ
gas pereũte noctes lydia dormis. Et heu qr
nam tanti cinxerunt ethera nimbi. g̊ circa ac
centũ quidem huiuſmodi fiunt. Que autem
ƀm figurã ſunt dictionis accidunt:qñ nõ idẽ
interpretat̃ ſimiliter:ut maſculinũ:femininũ
uel femininũ maſculinũ : uel quod inter hoc
eſt alterũ hoꝝ: uel reſponſũ q̃le quantuȝ:uel
quantũ quale:uel faciens patiens:uel diſpoſi
tum facere:⁊ alia ut determinatuȝ eſt prius .
Eſt enim quod nõ eſt eoꝝ que ſunt facere:
velut eoꝝ que ſunt facere quidem dictione ſi
gnificare ut vigere. Similiter figure dictio-
nis dicitur ei quod ſecare uel edificare:ꝙuis
hoc idem quale quid ⁊ affectũ quodãmodo
indicat:illud v̊o facere quid eodẽ modo ⁊ in
alijs:g̊ ƀm dictionẽ redargutionis ex his lo-
cis ſunt.

Capitulum.iij.

Orum v̊o qui extra dictionẽ ſunt
paralogiſmoꝝ ſpecies ſunt ſeptẽ.
Una quidẽ ƀm accidens. Secun-
da aũt in eo quod ſimpliciter ⁊ nõ ſimplicit̃:
ſed quidẽ aut vbi aut qñ aut ad aliquid dicit̃
Tertia v̊o ƀm elenchi ignorantiaȝ. Quarta
v̊o ƀm conſequens. Quinta aũt ƀm ꝙ in p̃n-
cipio eſt ſumere. Sexta qḋ nõ eſt cãȝ ƀm cãȝ
ſumere. Septima v̊o plures interrogatiões
ut vnaȝ facere:ergo ƀm accidens quidẽ para
logiſmi ſunt qñ ſimiliter quidlibet aſſignatũ
fuerit rei ſubiecte ⁊ accidenti ineſſe: nã quo-
niam eidem accidunt multa nõ neceſſe eſt oi
bus predicatis ⁊ de quo predicantur hec oia
ineſſe.nam oia ſic erunt eadem.ut ſi coriſcus
alter eſt ab hoie.ipſe eſt a ſe alter. eſt.n. hõ.
Aut ſi a ſorte alter ſor.aũt homo. alterũ eſſe
ab hoie aiũt conceſſum eſſe eo ꝙ accidit a q°
dixerit alterũ eſſe hunc eſſe hominẽ. Secũ-
dum aũt ꝙ ſimpliciter dicitur h̊. aut quo et
nõ ꝑprie qñ particulariter dicit̃ : ut ſimplici
ter dictũ ponitur.ut ſiquod nõ eſt opinabile
eſt:quoniã qḋ nõ eſt eſt.non enim ideȝ eſt eſ
ſe quid ⁊ eſſe ſimpliciter. Aut rurſum quoni
am quod eſt nõ eſt. Si eoꝝ q̃ ſunt quid nõ ẽ.
ut ſi nõ homo nõ enim eſt idem nõ eſſe quid
⁊ ſimpliciter non eſſe. Videtur autẽ eo ꝙ ꝑ
xima ſunt dictione ⁊ parũ differant eſſe quid
⁊ eſſe.⁊ non eſſe quid ⁊ non eſſe. Similit̃ au
tem eſt:⁊ qḋ eſt ƀm quid ⁊ ſimpliciter ut cuȝ
ſit niger albus eſt dentibus indus.albus g̊ ⁊
nõ albus eſt. Aut ſi ambo quo.quoniã ſimul
ꝯ̃ria inerunt. Huiuſmodi aũt in quibuſdam
omni cõſiderare facile eſt.ut ſi ſumens ethio
pem eſſe nigrũ dentibus dicat quoniaȝ alb⁹.
Si g̊ ibi albus quoniam niger ⁊ nõ niger pu
tabitur diſputaſſe ſyllogiſtice:cũ ꝑfecerit int̃
rogationem. In quibuſdã v̊o latet frequent̃
in quib⁹ qñqȝ quo dr̃ ⁊ ſimpliciter videt̃ ſeq.
⁊ in quib⁹ nõ facile eſt conſiderare vtrũ eoꝝ

UVA. BHSC. IyR_048_1

ſit aſſignandũ. Fit aũt huiuſmodi in quibuſ
ſimiliter ſunt oppoſita. Videt̃ enim aut am-
bo aut neutrũ eſſe ꝯcedendum ſimplicit̃ pre
dicari. ut ſi dimidiũ quidem albũ: dimidiuꝫ
v̾o nigrũ: vtrum albũ uel nigrum uel neutrũ
Quoniã aũt ſm qꝺ nõ determinat̃ quid ſyl-
logiſmus aut quid elenchus ſm diminutiõꝫ
fuerit rationis: nam elẽchus eſt ꝯdictio eiuſ
dem ⁊ vni⁹. non noĩs ſed rei ⁊ noĩs nõ ſyno-
nimi ſed eiuſdem: ex his q̃ data ſunt ex ne-
ceſſitate nõ connumerato quod erat in p̃nci-
pio ſm idem ⁊ ad idem ⁊ ſimiliter ⁊ in eodeꝫ
tpe. Eodem aũt modo eſt: ⁊ mentiri ꝺ aliq̊.
Quidã aũt omittẽtes aliquid ex eis que da-
ta ſunt videntur arguere: ut quoniã idem du
plum. nam duo vnius quidem duplũ triũ au
tem nõ duplũ. Aut ſi idem eiuſdẽ duplũ ⁊ nõ
duplũ: ſed non ſm idem. nam ſm longitudi-
nem duplum ſm latitudineꝫ v̾o non duplũ.
Aut ſi eiuſdem ⁊ ſm idem ⁊ ſimiliter ⁊ nõ ſi
militer. quare eſt apparens elẽchus. Trahet
autem aliquis in his que ſm dictioneꝫ. Qui
autem in eo quod idem in p̃ncipio erat ſume
re fiunt quidem ſic: ⁊ totidẽ modis quotiens
contingit: id qꝺ in p̃ncipio eſt petere. Vide
tur aũt arguere eo ꝙ nõ poſſint inſpicere idẽ
⁊ diuerſum. Qui v̾o ſm ꝯſequẽs eſt elench⁹
eo ꝙ putent conuerti conſequentiã. naꝫ ſicut
eſt hoc ex neceſſitate illud ſit: ⁊ cum illud eſt
putant ⁊ alterũ eſſe ex neceſſitate: vnde ⁊ q̃
circa opinionem ſunt ex ſenſu fallacie fiunt.
Sepe enim fel mel ſuſpicati ſunt. eo ꝙ ſequi
tur rubeus color mel: ⁊ quoniam accidit ter-
ram pluuia fieri madidaꝫ: ⁊ ſi ſit madida opi
namur pluiſſe: hoc aũt non neceſſariũ. Et in
rhetoricis que ſm ſigna ſunt ex adiunctis in
ſunt demonſtrationes: volentes enim oſten-
dere. quoniam adulter: quod adiunctũ eſt ac
cipiunt quoniam cõptus: aut quoniam in vo
ce videtur errabundus: plibus aũt hec quidẽ
inſunt: predicatũ v̾o nõ ĩeſt. Similiter aũt ⁊
in ſyllogiſticis: ut melliſij ratio: quoniã infini
tum eſt vniuerſum. Sumẽs vniuerſũ quidẽ
ingenitũ eſſe. Nam ex nihilo nihil fieri. Qꝺ
autem factũ eſt ex p̃ncipio fieri. Si g̊ non fa
ctum eſt principiũ nõ habet vniuerſuꝫ quare
infinitũ. Nõ neceſſe eſt autẽ h̊ accidere. Nõ
enim oẽ quod factũ eſt p̃ncipiũ habet. ⁊ quic
quid p̃ncipiuꝫ habet factũ ẽ: velut nõ ſi febris
eſt calor ⁊ calidũ neceſſe eſt febreꝫ eſſe. Qui
v̾o ſm nõ cauſam ut cauſã: cũ aſſumit̃ qꝺ nõ
cauſa velut ꝓpter illud fiat redargutio. Acci
dit aũt huiuſmodi in ſyllogiſmis ad impoſſi-
bile: nam in his neceſſariũ interimere aliqd
ex his que poſita ſunt. Si g̊ enumeret̃ in ne
ceſſarijs interrogationib⁹ aut qꝺ accidit im
poſſibile videbit̃ ꝓpter hoc fieri ſepe redar-
gutio: ut quoniam nõ eſt aĩa ⁊ vita idem. Nã
ſi corruptioni generatio ꝯ̃riuꝫ ⁊ alicui corru-
ptioni quedaꝫ erit generatio ꝯ̃ria. Mors au
tem corruptio quedã ⁊ cõtrariũ vite: quare
vita generatio ⁊ viuere generari hoc aũt im-
poſſibile. nõ g̊ idem anima ⁊ vita. Nõ auteꝫ
ſyllogizatum eſt: accidit enim ⁊ ſi nõ dicat ali
quis idem animã ⁊ vitam impoſſibile: ſed ſo
lum contrariũ quideꝫ vitã morti cũ ſit corru
ptio: corruptioni aũt generatiõe: ergo in ſyl
logizate quideꝫ ſimpliciter nõ ſunt huiuſmo
di orationes: ad ꝓpoſitũ autẽ in ſyllogizate.
Et latet plerũqꝫ nõ minus ipſos interrogan
tes huiuſmodi: g̊ ꝓpter conſequẽs. ⁊ ꝓpter
nõ cauſam huiuſmodi argumentationes ſũt.
Qui aũt in eo ꝙ duas interrogatiões ut vnã
faciunt qñ plures latet eſſe: ⁊ quaſi vnius aſ
ſignatur reſponſio vna. In aliquibus facile
videre quoniã plures: ⁊ quoniã nõ reddẽda
reſponſio vna: ut vtrũ tantũ mare eſt aut ce-
lum. In aliquibus aũt minus: ⁊ quaſi vna ſit
aut ꝯcedunt in eo ꝙ non reſpondeant ad in
terrogatũ: aut redargui videntur: ut putaſne
hic ⁊ hic eſt homo. quare cum aliquis percuſ
ſerit hunc ⁊ hunc hominem ſed nõ hoĩes ꝑ
cutiet. Aut rurſũ quoꝝ hec quidem ſunt bo-
na illa aũt nõ bona oĩa: aut bona aut nõ bona
Vtrũ enim dixerit eſt quidẽ elenchũ aut fal
ſum apparens videbitur facere: nam dicere
eoꝝ que non bona ſunt aliquid eſſe bonum:
aut eorum que bona ſunt nõ bonum falſum.
Quandoqꝫ aũt aſſumptis quibuſdã. ⁊ elen-
chus fiet verus: ut ſiquis cõcedat ſimlit̃ vnũ
⁊ plura dici alba ⁊ nuda ⁊ ceca. Nam ſi cecũ
eſt quod nõ habet viſum natũ autem habere
⁊ ceca erunt q̃ nõ habent viſum nata aũt ha-
bere. Qando g̊ hoc quidem habet viſũ illud
aũt nõ habet: ambo erunt uel videntia uel ce
ca quod eſt impoſſibile.

Capitulũ. ij.

Vnt ergo ſic diuidẽtes apparen-
tes ſyllogiſmos ⁊ elẽchos: aut om
nes reducendum in elenchi igno-
rantiam: his qui hanc p̃ncipiuꝫ faciunt. Eſt
enim omnes reſoluere dictos modos in elen
chi diffinitionem. Primũ quidẽ ſi immodifi-
cati. Oportet enim ex his q̃ poſita ſunt acci-
dere concluſionẽ: ut dicatur ex neceſſitate: ſꝫ
non videatur. Deinde ⁊ ſm partes diffinitio
nis: nam eoꝝ que ſunt in dictione. hi quideꝫ
ſunt ſm duplex. ut equiuocatio ⁊ oratio. ⁊ ſi-
milis figuratio. Cõſuetum enim eſt hec oĩa
ut hoc aliquid ſignificare. Compoſitio autẽ
⁊ diuiſio ⁊ accentus in eo ꝙ nõ eadẽ eſt orõ.
uel nomẽ differẽs. Oportebat aũt ⁊ hoc: quẽ
admodum ⁊ rem eandẽ: ſi debeat elenchus
uel ſyllogiſmus fieri: ut ſi tunica non veſtis.
ſed tunica ſyllogizetur: nam verum ⁊ illud. ſꝫ
nõ ſyllogizatũ eſt: ſed adhuc interrogatione

UVA. BHSC. IyR_048_1

indiget: quoniam idē ſignificat ⁊ ad eū qui i terrogat quare. Qui vō ƀm accidens diffini to ſyllogiſmo manifeſti fiunt: nam eandē diffinitionem oportet ⁊ elenchi fieri verū adiacere ꝯdictionem. nam elenchus ſyllogiſmus eſt contradictionis. Si ergo non eſt ſyllogiſmus accidentis: nō fiet elenchus. Non eniꝫ ſi cum hoc ſit neceſſe hoc eſſe hoc autem eſt albū: neceſſe ē albū eſſe ꝑ ſyllogiſmū. Neqꝫ ſi triangulus duobus rectis equales hꝫ tres angulos: accidit aūt ei figuram eſſe. uel primū uel pꝛincipium: quoniam figura uel pꝛimū uel pꝛincipiū hoc eſt: non enim ꝙ figura i eo ⁊ quod pꝛimū uel pꝛincipiū: ſed in eo ꝙ triāguli demonſtratio. Similiter autē ⁊ in alijs. quare ſi elenchus ſyllogiſmus quis nō erit ꝗ ƀm accidens fit elenchus: ſed ƀm hoc ⁊ artifices ⁊ omnino ſcientes arguunť ab inſcijs. Secundū accidens enī faciunt ſyllogiſmos ꝯ ſapientes. Qui vō non poſſunt diuidere: aut interrogati concedunt: aut cum nō dent putanť dediſſe. Qui aūt ƀm quid ⁊ ſimpliciť quoniam nō de eodem affirmatio ⁊ negatio. Nam ƀm quid albū ƀm quid non albuꝫ. ſim pliciter aūt albi: ſimpliciter nō albuꝫ negatio. Si ergo dato ƀm quid eſſe albū ut ſimpliciť datū accipit non facit elenchum. videtur aūt eo quod ignoꝛatur quid eſt elenchus. Mani feſtum aūt omniū qui pꝛius dicti ſunt ƀm elēchi diffinitionē: quare ⁊ nuncupati ſunt ſic. Nam ƀm rationis omiſſionem fantaſia fit. ⁊ diuidentibus ſic: cōmunis in omnibꝫ his po nenda eſt oꝛationis diminutio. Qui vō in eo ꝙ ſumitur hoc quod erat in pꝛincipio ⁊ non cauſa ut cauſa ponitur: manifeſti fiunt ꝑ diffinitionem. Opoꝛtet etenim ꝯcluſionem eo ꝙ hoc ſinit accidere: qꝺ nō erat i nō cauſis. Et rurſum nō enumerato eo qꝺ ex pꝛincipio. qꝺ nō habent qui ſunt ƀm petitionem eius qꝺ i pꝛincipio. Qui vō ƀm cōſequens: partes ſūt accidentis. Nam conſequens accidit: differt autē ab accidente: quoniā accidens quidem eſt in vno ſolo ſumere: ut idem eſſe rubeuꝫ ⁊ mel: ⁊ albū ⁊ cignum. Qui aūt ƀm conſequēſ ſemꝑ in ꝑlibus. Nāqꝫ que vni ⁊ eidem ſunt eadem: ⁊ ſibi inuicem ꝓbamus eſſe eadem. propter quod. fit ƀm conſequens elenchus. Eſt autem nō omnino verum: ut ſi ſit ƀm ac cidens: nam nix ⁊ cignus albo idem. Aut rurſum ut in melliſſi ratione: idem eſſe accipit factū eſſe: ⁊ pꝛincipium habere: aut equalia fieri. ⁊ eandē magnitudinē accipeꝛe. Quo niam enim quod factuꝫ eſt habet pꝛincipiū: ⁊ qꝺ habet pꝛincipiū factū eſſe pꝛobat. tanꝙ ambo eadem ſint in eodem ꝙ pꝛincipiū hn̄t factum eſſe ⁊ terminatum. Similiter autem ⁊ in his que equalia facta ſunt. ſi eandeꝫ magnitudinem ⁊ viam ſumentia: equalia fiunt: ⁊ que equalia facta ſunt: vnam magnitudinē accipiunt. Quare conſequens ſumet. quoniam ergo ƀm accidens elenchus in ignoꝛantiam elenchi eſt: manifeſtum eſt quoniam ⁊ ꝗ ƀm conſequens. Perſpiciendum autem hoc ⁊ aliter. Qui vō in eo ꝙ plures interrogationes vnam faciunt in eo ꝙ non enodamus ꝑ poſitionis diffinitionem. Nam pꝛopoſitio vnum de vno eſt: nam eadem diffinitio vniꝰ ſolius ⁊ ſimpliciter rei: ut hominis ⁊ vnius tantum hominis: ſimiliter autem ⁊ in alijs. Si ergo vna tantum pꝛopoſitio eſt. que vnuꝫ de vno aſſignat: ⁊ ſimpliciter erit pꝛopoſitio huiuſmodi interrogatio. Quoniam autem ſyllogiſmus ex pꝛopoſitionibꝰ eſt. elenchus aūt ſyllogiſmus: ⁊ elenchus eſt ex pꝛopoſitionibus. Si ergo pꝛopoſitio vnum de vno: manifeſtum quoniam ⁊ hoc eſt in elenchi ignoꝛantiam. Videtur enim eſſe pꝛopoſitio que non eſt pꝛopoſitio: ſi ergo dedit reſponſionē ut ad vnam interrogationem erit elenchus. Si autem non dedit ſed videtur apparens elenchus: quare omnes loci cadunt in ignoꝛantiaꝫ elenchi. Ergo qui ſunt ƀm dictionē. quoniam apparens contradictio. quod erat pꝛopꝛium elenchi. Alij autem ƀm ſyllogiſmi diffinitionem.

Capitulū. v.

Fallacia autem fit in his quidem ꝗ ſunt ƀm equiuocationem ⁊ oꝛationem: cum non poteſt diuidi quod multipliciter dicitur. Quedam enim non eſt idoneum diuidere: ut vnum ⁊ ens ⁊ idem. In his autem que ſunt ƀm compoſitionē et diuiſionem. eo ꝙ nihil putať differre. cōpoſita ⁊ diuiſa oꝛatio. velut in ꝑlimis. Similiter autem ⁊ in his que ſunt ƀm accentum. Non enim aliud videť ſignificare remiſſa ⁊ intenſe oꝛatio. in nullo aūt aut non in ꝑlibus. Eorū vō que ſunt ƀm figuram. pꝛopter ſimilitudinem dictionis. Difficile. n. diuidere que ſimiliť ⁊ diuerſe dicunť. Pene. n. qui hꝛ poteſt facere. pꝛope eſt videre verum. Maxime autem ſciet annuere. quoniā omne qꝺ de aliqꝰ pꝛedicať. opinamur hoc aliquid. ⁊ ut vnum intelligimus. Nā vnum ⁊ ſubſtantiā maxie videtur ſequi hoc aliquid ⁊ ens. quare i his que ſunt ƀm dictioneꝫ hic locus ponendus. Pꝛimū quidē quoniā magis fallacia fit his qui cum aliis conſiderant. ꝙ qui per ſe. nam que cū alio eſt conſideratio ꝑ oꝛationes. que autem ꝑ ſe nō minus per ipſaꝫ rem. Deinde ⁊ per ſe falli accidit. cum in oꝛationem facit conſiderationem. Amplius fallacia. quidem ex ſimilitudine. ſimilitudo autem ex dictiōe. In his autem que ſunt ƀm accidens. eo ꝙ nō poteſt diiudicare idem ⁊ diuerſum ⁊ vnū

UVA. BHSC. IyR_048_1

⁊ multa: neqꝫ qualibus predicationibus oīa hic. ⁊ rei acciderunt ⁊ accidenti. Similiť aūt ⁊ in his que ſunt ſm conſequens. Pars eniꝫ quedam accidentis eſt conſequens. Ampli⁹ autē ⁊ in plibus: videtur ⁊ probatur ſic. Si hoc ab illo nō ſeparetur. neqꝫ ab altero ſeparari alterum. In his vero que ſunt ſm diminutiōeꝫ rationis. ⁊ in his que ſm quid ⁊ ſimpliciter: in eo ꝙ pene fallacia eſt: nam quaſi nihil conſignificat: qd aut quo: aut quomodo: aut nūc vniuerſaliter concedimus. Similiter autem ⁊ in his ꝙ que in pncipio ſumūt ⁊ in nō cauſis. Et quicunqꝫ interrogationes plures ut vnam faciunt. In omnibus enim eſt fallacia in eo ꝙ pene. Non enim ſubtiliter diſcernimus neqꝫ propoſitionis neqꝫ ſyllogiſmi diffinitionem. propter predictam cauſam.

Capitulū. vi.

Quoniam autē habemus ſm quot fiunt apparentes ſyllogiſmi: habemus ⁊ ſm quot ſophiſtici ſyllogiſmi ⁊ elenchi. Dico aūt ſophiſticum elenchuꝫ ⁊ ſyllogiſmū. non ſolum eum q̄ videtur ſyllogiſmus uel elenchus: non eſt aūt: ſed etiaꝫ q̄ eſt quidem: videtur aūt nō conueniens rei. Sunt aūt hi qui non ſm rem arguunt ⁊ mōſtrant ignorantes: quod erat tentatiue. Eſt autē tentatiua pars dialectice: hec aūt poteſt ſyllogizare falſum propter ignorantiam eius qui dat orationem. Sophiſtici auteꝫ elenchi ⁊ ſi ſyllogizent contradictionem non faciunt manifeſtum ſi ignoret: nam ⁊ ſcientem impediunt his orationibus. Quoniam autem habemus eos eadem via manifeſtum. Naꝫ ſm que videntur audientibus velut interrogata ſyllogizare: ſm hec ⁊ reſpondēti videbitur. quare erunt ſyllogiſmi falſi per hec: aut oīa aut quedam. Quod enim non interrogatus arbitratur dādum: ⁊ interrogat⁹ ponet idē. Uerum in quibuſdam ſimul accidit ⁊ interrogare qd̄ deeſt ⁊ falſum oſtendere uel apparere: ut in his que ſunt ſm dictionem ⁊ ſoloeciſmū. Si g̊ paralogiſmi contradictionis ſm apparentem elenchū ſunt: manifeſtum quoniam propter tot erunt ⁊ falſorum ſyllogiſmi ſm quot ⁊ apparens elenchus. Apparēs autem ſm particulas veri. nam cum ſingulum deerit videbitur elenchus: ut ſm accidere ꝓpter orationem. qui ad impoſſibile: ⁊ qui duas interrogationes vnam facit ſm propoſitionem: ⁊ propter idem qui ſm accidens: et huiuſmodi pars qui ſm conſequens. Amplius ſm nō in re ſed in oratione accidere. Deinde propter vniuerſalē ꝯdictionē ⁊ ſm ideꝫ ⁊ ad ideꝫ: ⁊ ſimiliter ⁊ ſm quot in aliquo. uel ſm ſingulū hoꝝ. Amplius ſm nō cōnumerato quod in pncipio: qd̄ erat in principio accipere. Quare habebim⁹ ſm quot fiunt paralogiſmi. Nam ſm plura nō erunt: ſm autem que dicta ſunt erunt oēs. Eſt autem ſophiſticus elenchus non ſimpliciter elench⁹ ſed ad aliquē: ⁊ ſyllogiſmus ſimiliter. Nam ſi non ſumat ⁊ qui ſm equiuocationē eſt vnū ſignificare: ⁊ qui ſm ſimilē formam ſolū hoc: ⁊ in aliis ſimiliť: neqꝫ elēchi neqꝫ ſyllogiſmi erūt neqꝫ ſimpliciter. neqꝫ ad eū qui interrogať. Si aūt ſumat ad eū quidem qui interrogať erunt: ſimpliciter aūt non erunt. Non enim vnum ſignificatū ſumpſerunt ſꝫ apparens ⁊ ſm reliq̄. Scōm auteꝫ que arguunt qui elenchis vtuntur: non oportet tentare ſumere ſine omniū que ſunt ſcientia. hoc aūt nō vni⁹ eſt artis. Infinite enim ſunt fortaſſe ſcientie. Quare manifeſtum quoniam ⁊ demonſtrationes: elenchi autem ſunt ⁊ veri. Nam quecunqꝫ eſt demonſtrare. erit ⁊ redarguere eū qui ponet contradictionē veri. ut ſi cōmenſurabilem coſte diametrū poſuit: arguet quis demōſtratione quoniā ſit incōmenſurabilis. Quare omniū oportebit ſciētes eſſe. nā alii quidem erunt ſm ea que in geometria ſūt pncipia: ⁊ horum cōcluſiones. Alii aūt ſm que ea que in medicina. Alii vero ſm ea que ſunt aliarum diſciplinarum: ſed ⁊ falſi elenchi ſimiliter in infinitis erunt. Nā ſm vnāquāqꝫ artē eſt falſus ſyllogiſmus: ut ſm geometreꝫ geometricus: ⁊ ſcōm medicinaꝫ medicus: dico autem ſcōm artem ſcōm illius principia. Manifeſtum g̊ quoniam non omnium elenchorum. ſed eorum qui ſunt ſcōm dialecticaꝫ ſumendi loci: nam hi cōes ad omnem artem ⁊ potentiam. Et eū qui eſt ſcōm quamqꝫ diſciplinam elenchū: ſcientis eſt conſiderare: ſiue cum non ſit videtur: ſiue eſt qua re eſt: euꝫ autem qui ex cōmunibus eſt ⁊ ſub nullā artē cadit: dialecticorum eſt. Nam ſi habem⁹ ex quibus probabiles ſyllogiſmi in quolibet: et habebimus ex quibus elenchi: nam elench⁹ eſt contradictionis ſyllogiſmus. aut vnū aut duo ſyllogiſmi contradictionis elenchus eſt. Habemus ergo ſcōm que omnes huiuſmodi ſunt. ſi autem hic habemus ſolutiones habem⁹. nā hoꝝ inſtātie ſolutiones ſunt. Habemus ſcōm que fiunt ⁊ apparentes. apparentes autem non cuilibet: ſed talibus: infinita enim ſunt ſiquis cōſideret ſcōm que apparēt quibuſlibet. Manifeſtum quoniam dialectice eſt poſſe ſumere ſcōꝫ que fit per cōmunia. uel qui eſt elenchus. uel apparens elēchus. uel dialecticus. uel apparens dialecticus uel tentatiuus.

Capitulum. vij.

Non eſt autem differētia orationuꝫ qua dictuꝫ eſſe: has quidem ad nomen. illas autem ad intellectū. inconueniens eſt enim opinari alias ad nomē

UVA. BHSC. IyR_048_1

eſſe orationes: alias autem ad intellectum. ſʒ
non eaſdē. Quid. n. eſt nō ad intellectū: niſi
quoniā nō vtit̄ noīe qui putatur interrogare.
ad quod is qui interrogatus dedit: idem aūt
hoc eſt ꝛ ad nomen: ad intellectū aūt: quoniā
ad hoc dedit intelligens. Si aūt aliquis plu-
ra ſignificante noīe vnū putet ſignificare in-
terrogās ꝛ interrogatus: ut forte ens ꝛ vnū
plura ſignificant. ſʒ ꝛ reſpondens ꝛ interro-
gans zeno vnū putans eſſe interrogat: ꝛ eſt
oratio: quoniam vnū oīa: hoc aūt ad nomen
eſt. aut ad intellectū interrogātis diſputata.
Si vō aliquis multa putet ſignificare. palaʒ
quoniā non ad intellectū eſt. primum ḡ circa
huiuſmodi orationes eſt ꝛ ad nomen ꝛ ad in
tellectū quecūqʒ plura ſignificant: deinde cir
ca quālibet. non enim in oratione eſt ad intel
lectum eſſe. ſed in eo ꝙ reſpondens ſe habet
aliquo modo ad ea que dantur. Deinde ad
nomen oēs eas contingit eſſe. nam ad nomē
non ad intellectum eſſe. hoc eſt loco. nā ſi nō
omnes erunt quedā alie: neqʒ ad intellectuʒ
neqʒ ad nomen: hoc vō dicunt oēs ꝛ diuidūt
uel ad nomen uel ad intellectū eſſe oēs. aliaſ
aūt non. Attamen quicūqʒ ſyllogiſmi ſunt in
eo ꝙ multipliciter ſunt horum aliqui qui ſm
nomen ſunt. nam incōuenienter dictū eſt ſʒ
nomen dicere eſſe oēs qui ſm dictionem. Sʒ
ſunt quidam paralogiſmi non in eo ꝙ reſpō
dens ſe habet ad eos aliquo modo. ſed ꝙ hu
iuſmodi interrogationem oratio ipſa hʒ que
plura ſignificat: ſed omnino incōueniens de
elencho diſputare: ꝛ non pˀus de ſyllogiſmo.
nam elenchus ſyllogiſmˀ eſt. quare oportet
ꝛ de ſyllogiſmo pˀus ꝙ̄ de falſo elencho. Eſt
aūt huiuſmodi elenchus apparens ſyllogiſ-
mus ꝯdictionis: quare aut in ſyllogiſmo erit
cauſa: aut in ꝯdictione: adiacere enim opor-
tet contradictionem: quādoqʒ aūt in vtriſqʒ
erit apparens elenchus: eſt aūt de eo quideʒ
qˀ eſt tacentē dicere in ꝯdictione. non in ſyl
logiſmo de eo qˀ eſt quod nō habet aliquis
dare in vtriſqʒ: de eo aūt quod eſt. quoniam
homeri poema figura eſt per circulū in ſyllo-
giſmo. qui aūt in vtroqʒ verus ſyllogiſmus.
Sed vnde ſermo venit priˀ que in diſciplinis
ſunt orationes ad intellectū ſunt uel nō. ꝛ ſic
videtur plura ſignificane triāgulus: ꝛ dedit
ut hanc figuram de qua concludebat: quoni-
am duo recti: vtrū ad intellectuʒ hic diſputa
uit illius uel non. Amplius ſi plura quidem
ſignificat nomen. ille aūt non intelligit: neqʒ
putat quomodo hoc non ad intellectū diſpu-
tauit. aut quomodo oportet interrogare. niſi
dantē diuiſionem ſiue interroget aliquis: ſi
eſt tacentem dicere aut nō eſt quidem ut nō:
eſt autem ut ſic. Si autē aliquis de nullo mo
do. ille aūt diſputet. ḡ nō ad intellectū diſpu
tat nec ad nomen. ꝙ̄uis oratio videat̄ eoruʒ
que ſm nomē ſunt eſſe. Non ḡ aliquis genˀ
orationū ad intellectū: ſed hee quidē ad nomē
ſunt: ꝛ huiuſmodi nō oēs neqʒ elenchi. neqʒ
apparentes elenchi. Sunt enim ꝛ non ſm di
ctionē apparentes elenchi ut q ſm accidens
ꝛ reliqui. Si aūt aliquis ꝓbet diuidere. quo-
niam dico eſt tacentē dicere: hec quidem ſic.
illa aūt ſic. tñ hˀ eſt ꝑmum quod inconueniēs
probare. Quandoqʒ enim nō videt̄ interro-
gatuʒ multipliciter ſe habere. impoſſibile aūt
videre quod nō putat: deinde docet̄ qd aliud
erit: manifeſtū enim faciet ut habet ei q neqʒ
conſiderat neqʒ ſcit: neqʒ opinatur quoniaʒ
alter dicitur. Deinde ꝛ in nō duplicibus qd
prohibet hic pati uel facere: ut putas equaleſ
ſunt vnitates binarijs in quaternarijs. Sūt
aūt binarij hi quidē ſic vniti: illi aūt ſic: ꝛ pu-
tas ꝯtriorum vna eſt diſciplina uel non. ſunt
aūt ꝯtria hoc quidē nota: illa vō ignota. Qua
re videtur ignorare qui hoc probat. quoniaʒ
aliud eſt docere ꝙ̄ diſputare: ꝛ quoniā opor-
tet docentē quidē nō interrogare. ſed eos ma
niſeſtos facere. illū aūt interrogare. Ampliˀ
ut dicant uel negent probare nō mōſtrantis
eſt. ſed experimentū ſumentis: nā tentatiua
eſt dialectica quedā: quapropter de omnibˀ
inſpicit ꝛ ꝯſiderat non ſcientē: ſed ignorantē
ꝛ aſſimilantē. Qui ḡ ſm rem ꝯſiderat cōia
dialecticˀ. q aūt hˀ apparent̄ facit ſophiſta ē.

Capitulū. viij.

T ſyllogiſmus litigioſus ꝛ ſophi-
ſticus eſt vnus quidē apparēs ſyl-
logiſticus: de quibˀ dialectica tēta-
tiua eſt. ꝛ ſi vera ſit concluſio: nam eius q pro
pter quid deceptorius eſt. ꝛ quicūqʒ cū non
ſint ſm ſingulorꝝ viam paralogiſmi vident̄r
eſſe ſm artē. Nam falſe deſcriptiones nō liti
gioſe. nam ſm ea que ſub arte ſunt paralogiſ
mi. neqʒ ſi q̄ eſt falſa deſcriptio circa veruʒ.
ut hippocratis aut antiphonis quadratū per
lunulas. ſed ut briſſo quadrauit circulū. Nā
ꝛ ſi quadrat̄ circulus: tñ non ſm rem: ꝛ ideo
ſophiſticus: quare et qui de his eſt apparenſ
ſyllogiſmus: litigioſa oratio. ꝛ q ſm rem ē ap
parens ſyllogiſmus: ꝛ ſi ſit ſyllogiſmus. liti-
gioſa orō. nā apparēs eſt ſm rem. quare fal-
lax ꝛ iniuſtus. Quemadmodū. n. q̄ in certa
mine eſt iniuria ſpēm quandā hʒ veri. ꝛ eſt q̄
dam iniuſta certatio. ſic in ꝯdictione iniuſta
contētio eſt litigioſa: nā ꝛ illic qui omnino vi
cere volunt. oīa apprehendunt. ꝛ hi litigioſi.
ḡ qui ob victoriam ipſam tales ſunt litigioſi
homines. ꝛ rixe amici vident̄ eſſe. qui aūt ꝓ
pter gliam q̄ i differētiis ſophiſtici: nā ſophi
ſtica ē dialectica q̄daʒ: ut diximˀ ab apparēte
ſapientia. propter quod apparentē demon-

UVA. BHSC. IyR_048_1

ſtrationem appetunt. Et in orationibus eiſ-
dem qui ſunt litium amatores ⁊ ſophiſte. ſed
non propter eadē: ⁊ oratio eadē que erit ſo-
phiſtica ⁊ litigioſa: ſed non ſ̃m idē: ſed in eo
quidē ꝙ ꝓpter apparentē victoriā litigioſa.
in eo v̄o ꝙ propter ſapientiam ſophiſtica. nā
ſophiſtica eſt apparens q̄dam ſapientia. nō
aūt exiſtens. Litigioſus aūt eſt qui quodam
modo ſic ſe habet ad dialecticum. ut falſigra
phus ad geometricū. Nam ex eiſdē dialecti
ce paralogizat: velut ⁊ falſigraphus geome-
trice: ſed hic quidē nō litigioſus: quoniam ex
p̃ncipijs ⁊ concluſionibus que ſunt ſub arte
falſo deſcribit. Qui aūt ex his eſt que ſunt
ſub dialectica circa alia quidē: quoniā litigio
ſus ſit manifeſtū eſt: ut quadratura que eſt q̄
dem ꝑ lunulas nō litigioſa: briſſonis aūt liti-
gioſa. Et hunc quidem non eſt transferre ni
ſi ad geometricā tantū: eo ꝙ ex ꝓpriis ſit p̃n
cipiis. Illū aūt ad plures quicūqꝫ non ſciūt
quid poſſibile eſt ī vno quoqꝫ: ⁊ quid impoſ-
ſibile. Aptabitur enim idē: ut antipho q̄dra
uit: uel ſiquis dicat nō melius eſſe poſt cenā
deambulare ꝑ zenonis rōem: non medicina-
lis cōmunis enim. Si ergo omnino ſimplici
ter ſe haberet litigioſus ad dialecticū. ut falſi
graphus ad geometrem: nō eſſet de illis liti-
gioſus. Nunc aūt nō eſt dialecticus circa ge
nus aliqđ determinatū: neqꝫ oſtenſiuus vlli
us neqꝫ talis qualis vniuerſalis: neqꝫ enim
ſunt oīa in vno aliquo genere: neqꝫ ſi eſſent.
poſſibile ſub eiſdem p̃ncipiis eſſe ea q̄ ſunt.
Quare nulla ars demonſtratiua alicuius na
ture interrogatiua eſt: nō enim poſſibile vtrā
libet partiū dare. Nam ſyllogiſmus nō fit ex
vtriſqꝫ: dialectica aūt interrogatiua eſt: ſi au
tem oſtendit: ⁊ ſi nō omnia: ſed p̃ma ⁊ ꝓpria
principia nō interrogauit. nam ſi nō daret: iā
non haberet ex quibus amplius diſputaret
ad inſtantiā: talis autem eſt tentatiua talis ē
qualis eſt geometrica: ſed quam habeat ⁊ nō
ſciens aliquis. Eſt enīꝫ experimentū ſumere
non ſcientis ⁊ eum qui neſcit rem: ſiquidem
dat non ex quibus nouit: neqꝫ ex ꝓpriis: ſed
ex conſequentibus: quecūqꝫ talia ſunt q̄ ſciē
tem quidem nihil prohibet non ſcire artem.
non ſcientē aūt neceſſe eſt ignorare. Quare
manifeſtum. quoniaꝫ nullius determinati tē
tatiua diſciplina eſt. nam oēs artes vtuntur
communibus quibuſdam. Quare oēs etiam
idiote quodāmodo vtunt̄ ⁊ dialectica ⁊ ten-
tatiua. nam omnes vſqꝫ ad quid conant̄ diiu
dicare pronunciantes: hec aūt ſunt commu-
nia: nam ea nihil minus ſciunt ipſi: q̄uis vi-
deantur valde extra dicere. Arguunt g̊ oēs:
nam ſine arte participant id de quo artificia
liter dialectica eſt: ⁊ arte ſyllogiſtica tentati-
uus ⁊ dialecticus. Quoniam aūt ſunt multa
quidem hic. ⁊ de omnibus: nō talia aūt ut na
tura quedam ſit ⁊ genus: ſed velut negatio-
nes: alia aūt non talia: ſed propria. Eſt enim
de his omnibus experimentū ſumere. ⁊ eſſe
artem quandam: ⁊ non talem eſſe qualeſqꝫ
monſtrant: eo ꝙ litigioſus non eſt ſic ſe ha-
bens omnino: ut falſigraphus. Non eni erit
paralogiſmus ex determinati cuiuſdaꝫ gene
ris p̃ncipiis: ſed circa genꝰ omne erit litigio
ſus. Loci ergo de ſophiſticis elenchis hi ſūt
quoniam aūt eſt dialecticis conſiderare de
his ⁊ poſſe ea facere non difficile eſt videre.
nam que circa propoſitiones eſt methodus.
omnem habet hanc ſpeculationē. ⁊ de elen-
chis quidem apparentibus dictum eſt.

Capitulū. ix.

Alſum aūt in aliquo oſtendere. et
orationeꝫ inopinabile ducere: hoc
enim fuit ſ̃m propoſitū ſophiſtice
voluntatis. Primū quidem eſt ex eo ꝙ inter
rogat quodāmodo: ⁊ per interrogationē ma
xime accidit: nam ad nullū determinatum ꝓ
poſitum interrogare. venatiuū eſt horum. nā
vane dicentis peccant magis. vane autem di
cunt quando nihil habent propoſitū: ⁊ inter
rogare multa q̄uis determinatū ſit ad quod
diſputat. ad ea que videntur dicere ꝓbare fa
cit quandam idoneitatem: ut ad inopinabile
ducat uel falſum. ⁊ ſi interrogatus dicat aūt.
neget aliquid horum ducere ad que argumē
tari idoneus eſt. poſſunt aūt non minus lede
re per hoc q̄ꝫ prius. exigunt eniꝫ quid hoc ad
id quod eſt in principio. Elementum autem
eueniendi. aut ad falſum aliquod. aut inopi-
nabile nullam ſtatim interrogare poſitionē.
ſed confiteri ob hoc ſe interrogare quod di-
ſcere velit. locum enim argumentatio facit.
conſideratio hec facit. Ad mentientem au
tem oſtendendum proprius locus ſophiſticꝰ
eſt ducere ad talia ad que abundet orationi-
bus. eſt autem ⁊ bene ⁊ non bene hec facere.
quemadmodum dictum eſt prius. Rurſum
ut quod extra opinionem eſt dicat conſidera
re ex quo genere eſt qui diſputat. deinde in-
terrogare eſt quod pluribus. hi dicant inopi
nabile. eſt autem ſingulis aliquid tale. Ele
mentum autem horum ſingulorū ſumere po
ſitiones in propoſitionibus. Solutio vero
horum competens fertur. ſed oſtendere quo
niam non propter orationem accidit impro-
babile. ſemper autem hoc vult qui contendit
Amplius autē ex voluntatibus ⁊ manifeſtis
opinionibus. non enim eadem ⁊ volunt ⁊ di
cunt. ſed dicūt ꝙ decoratiſſimas orationes.
volunt aūt ea que videntur prodeſſe. ut bene
mori magis q̄ꝫ viuere voluptuoſe dicūt opor
tere ⁊ egere iuſte magis q̄ꝫ diuitiis affluere
praue nolūt autem contraria. Ergo euꝫ qui

UVA. BHSC. IyR_048_1

dicit ſm volūtates ad manifeſtas opinioneſ
ducendū. eum vo qui ſm has ad abſconſas
vtrūqꝫ enim neceſſariū extra opiniōem du-
cere. aut eniꝫ ad manifeſtas aut ab obſcuras
opiniones dicunt contraria. Plurimus autē
locus eſt faciendi que extra opinioneꝫ ſunt
dicere ſicut ⁊ calides in gorgia ſcriptus ē di-
cens ⁊ uere res omnes arbitrati ſunt accide
re in eo ꝙ ſm naturam ⁊ ſm legem. contra
ria enim eſſe naturam ⁊ legem dicunt ⁊ iuſti
ciam ſm legem quidem eſt bonum ſm natu-
ram autem non bonum. Oportet ergo ad eū
quidem qui dicit ſm naturam ſm legem ob
uiare. ad eum uero qui ſm legem in naturaꝫ
ducere. vtrunqꝫ enim dicere eſt qđ extra opi
nionem eſt. erant autē eis ſm naturā quideꝫ
verum. ſm legē aūt qđ pluribus videt̄. Qua
re manifeſtum quoniā ⁊ illi quemadmoduꝫ
⁊ qui nunc aut arguere aut ad quod extra o-
pinionē eſſet dicere reſpondentē conabātur
facere. Quedam autem interrogatiōes hn̄t
vtrāqꝫ improbabilē eſſe reſponſionē ut vtꝝ
ſapiētibuſ: aut patri oporteat obedire ⁊ expe
dientia facere aut iuſta ⁊ iniuriam pati me-
lius ꝙ nocere. Oportet autem ducere ad ea
que pluribus ⁊ ſapiētibus ſunt cōtraria. Nā
ſi dicat aliquis ut qui circa rōnes ad ea que
pluribus. ſi autē ut plures in ea que his qui
in rōne. dicunt enim hi quidem ex neceſſita
te beatū iuſtū eſſe. pluribus autem improba
bile eſt regem non felicem eſſe. Erit autē ad
ea que ſic ſunt iprobabilia ducere idem qđ ⁊
in eam que eſt ſm naturā ⁊ ſm legem cōtra-
rietatē ducere. nā lex opinio pluriū eſt. ſapiē
tes aūt ſm naturam ⁊ ſm veritatem dicunt:
⁊ ea quidem que ſunt extra opinionē ex his
oportet querere locis.

Capitulum. x.

E facere nugari quid dicimus nu
gari iam monſtrauimus. omnes
autem huiuſmodi orationes hoc
volunt facere ſi nihil differat nomen uel ora
tionē dicere. duplum autem ⁊ dimidii duplū
idem. ſi ergo eſt duplum dimidii dupluꝫ erit
dimidii dimidii duplum. ⁊ rurſum ſi pro du
plo duplum dimidii ponatur: ter erit dictum
dimidii dimidii dimidii duplum. Et putas
eſt concupiſcētia delectationis. hoc autē eſt
appetitꝰ delectatiōis. eſt ǵ cōcupiſcētia appe
titꝰ delectatiōis đlectatiōis. Sūt aūt oēs hu
iuſmōi orōneſ ⁊ in ad aliqd. quecūqꝫ nō ſolū
genera. ſꝫ ⁊ ipſa ad aliquid dicūtur ⁊ ad idē
⁊ vnum aſſignantur vt appetitus alicuiuſ ap
petitus ⁊ cōcupiſcētia alicuius cōcupiſcētia
⁊ duplum alicuius duplum ⁊ duplum dimi-
dij ⁊ quorumcunqꝫ ſubiecta qum non ſint a
liquid omnino quorum ſunt habitus aut paſ
ſiones aut aliquid huiuſmodi in oratione eo
rum qum deſignantur predicatorum de his
ut abundans eſt numerus medium habens
eſt autem numerus abundans. eſt ergo nu-
merus numerus mediū habens. Et ſi ſimuꝫ
cauitas naris eſt. eſt autē naris ſima. eſt igit̄
naris naris caua. videntur aūt facere nō faci
entes quādoqꝫ eo ꝙ non iterrogant ſi ſigni-
ficat aliquid per ſe dictum duplum aut nihil
⁊ ſi aliquid ſignificat. vtrundem aut diuerſū
ſed cōcluſiōem dicunt ſtatim ⁊ videtur eo ꝙ
nomen idem ſit idem ⁊ ſignificare.

Capitulum. xi.

Oloeciſmus autē quale quid eſt:
dictum eſt prius. eſt autē hoc ⁊ fa
cere ⁊ nō faciētem videri ⁊ facien
tē non videri quēadmodū Cecilianus dicit
ſi ficus ſit ſecunde declinatiōis. nā qui dicit
ficus maturas. ſoloeciſmū quidē facit ſm il-
lū. non videt̄ aūt pluribus qui vero ficos vi
detur quidem. ſed non facit. eodem modo ſi
finis ſolū maſculini generis ſm quoſdā naꝫ
qui dicit certam ſoloeciſmum facit ſm eos.
Manifeſtū ergo. quoniā ⁊ ars quedam hoc
poteſt facere eo ꝙ multe orationes non colli
gentes ſoloeciſmū. vidētur ſyllogizare velut
in elenchis. Sūt autem pene omnes apparē
tes ſoloeciſmi ſecundū hoc ⁊ quoniaꝫ caſus
neqꝫ maſculinū neqꝫ femininū indicat: ſed
neutrum. nam hoc maſculinū ſignificat: hoc
autem femininū. hoc vero vult quidem neu
trum ſignificare. Sepe autem ſignificat ⁊ il
la vtraqꝫ ut quid eſt hoc: calliopea. ligṅuꝫ co
riſcus ergo maſculini ⁊ femini differunt ca-
ſus omnes. neutri autem alii. quideꝫ alii au
tem non. dato ergo ſepe hoc ſyllogizant qua
ſi dictum ſit hunc ſimiliter ⁊ alium caſum ꝑ
alio. Paralogiſmus autem fit eo ꝙ cōmune
ſit hoc plurium caſuum. nam hoc ſignificat
quandoqꝫ quidem hoc. quādoqꝫ autē hunc.
Oportet autem permutatim quidem ſignifi
care qum eſt quidem hic. qum eſſe autē hūc
ut eſt coriſcus eſſe coriſcum ⁊ in femininis ſi
militer nominibus. nam in omnibus ſimilit̄
eſt. ⁊ eſſe facient differentiam. Et quodāmō
ſimilis eſt in his ſoloeciſmus elenchis qui di
cuntur ſecundum ꝙ nō ſimilia ſimiliter. nā
quemadmodum in rebus illis ſic his nomi-
nibus accidit ſoloeciſmum facere. nam ho-
mo ⁊ album ⁊ res ⁊ nomen eſt. Manifeſtuꝫ
ergo quoniam ⁊ ſoloeciſmum tentandum ex
dictis caſibus ſyllogizare. Specieſ igitur ſūt
he agoniſticarum diſputationum ⁊ partes
ſpecierum ⁊ modi qui dicti ſunt.

Capitulum. xii.

UVA. BHSC. IyR_048_1

Jffert aūt non parū ſi oꝛdinentur
quodāmō ea que circa interroga-
tiōez ſūt ut lateāt velut in dialecti
cis. Deinceps ergo his que dicta ſūt hoc pri
mū dicendū. Eſt ergo ad arguēdum vnū q̄-
dem longitudo. difficile enim ſimul multa cō
ſpicere. ad longitudinē vero predictis elemē
tis vtendū. vnū uero feſtinatio. nā tardiores
minus preuident. eſt autē ira ⁊ contentio. cō
turbati enī minus poſſunt cōſeruare oꝛatio-
nes elemēta autem ire ⁊ manifeſtū eum face
re q̄d velut iniuſte agere ⁊ circa oē impuden-
tem eſſe. Amplius permutatim interrogatio
nes ponere ſiue ad idem plures aliquis ha-
beat iterrogatiōes ſiue ⁊ quoniam ſic ⁊ quo-
niam non ſic. Simul enī accidit aut ad plura
aut ad cōtraria facere obſeruatiōem. oīno au
tem oīa que ad occultatiōem dicta ſunt priuſ
vtilia ⁊ ad agoniſticas diſputatiōes. nam oc-
cultatio eſt latendi cā. lateret autem cā falla-
cie. Ad abnuētes autez quecūq3 opinā̄t eſſe
ad oꝛatiōem ex negatiōe interrogādū velut
ↄ̄rium velit ſumere: aut duabus etiā ex equo
interrogatiōem facere: nā qum dubiū ē quid
velit ſumere minus graues fiunt. Et quādo
in partibus dedit aliquis ſingulare inducēti
vniuerſale. ſepe non interrogādū ſed ut con
ceſſo vtendū: nā quādoq3 putant ⁊ ipſi dediſ
ſe ⁊ audientibus vident̄ ꝓpter inductionis
memoꝛiā velut non interrogata ſtulte ⁊ in q̄-
bus nō noīe ſignificātur vniuerſale: ſed ſimi
litudine vtendum ad hoc quod expedit. La
tet enī ſimilitudo plerūq3 ⁊ ad ſumendū pro
poſitiōez. cōtrariū opoꝛtet admittentē inqui
rere. ut ſi debeat ſumere: quoniā opoꝛtet pr̄i
oīa obedire. utrum oīa opoꝛteat obedire pa-
rentibus aut oīa inobedire etiā ſepe multa:
vtrum multa concedenda aut pauca. magis
enim ſi neceſſe eſt videbūtur eſſe multa. ap-
poſitis enī iuxta ſe cōtrariis ⁊ maioꝛa ⁊ ma-
gna vidētur ⁊ peioꝛa ⁊ melioꝛa hoībus. Val
de enī ⁊ ſepe facit videri r̄dargui maxime ſo
phiſtica calūnia inter interrogantiū. qum ni
hil ſyllogizātes nō interrogatiōez faciunt de
hoc q̄d vltimū eſt ſed cōcluſiue dicunt velut
ſyllogizāteſ non ergo hoc ⁊ hoc. Sophiſticū
aūt ⁊ poſito inopinato probare hoc q̄d videt̄
reſpondere ꝓpoſito eo q̄d videtur ex pꝛinci
pio ⁊ interrogatiōem taliū ſic facere: vtrū ti-
bi videt̄. Neceſſe eſt enī ſi ſit interrogatio ex
quibus ſyllogiſmus eſt aut elenchum: aut in
opinabile fieri: aut ſimile elencho: qum dat q̄
dem elenchum qum autē non dat neq3 vide
ri fatet̄ inopinabile: qum vero nō dat. viōri
autem fatet̄ elenchi ſimile. Amplius quēad-
modū in rhetoriciſ ⁊ in elenchis ſimiliter cō
trarietates cōſiderādū. aut ad ea que ab eo
ſunt dicta: aut ad quos confitet̄ bene dicere

uel facere. Amplius ad eos qui vidētur hu-
iuſmodi aut ad ſimiles vel ad plures vel ad
oēs ⁊ ſicut reſpondētes ſepe: qum redarguū
tur faciūt duplex. ſi ōbeat accidere redargui
Et interrogantibus vtendū quandoq3 hoc
contra inſtantes ſi ſic quidem accidit. ſic au
tem non quoniā ſic ſumpſit ut deophon facit
in mandrabulo. Opoꝛtet etiā abſtinētes ab
oꝛatione reliqua argumēta incidere ⁊ reſpō-
denti ſi preſenſerit prius inſtare ⁊ predicere
Conādu3 autem quādoq3 ⁊ ad alia ab eo q̄d
dictum eſt. illud ex tra ſumentibus ſi non ad
hoc q̄d propoſitū eſt habeat aliquis argumē
tari q̄d Lycophron fecit ꝓpoſito lyram ex-
tollere. Ad eos autem qui exigunt ad q̄d co-
nant̄ argumentari. quia videtur opoꝛtere aſ
ſignare cauſam. dictis autem quibuſdam ob
ſerabilius q̄d vniuerſaliter accidit in elēchis
dicere contradictiōem: quoniā q̄d dixit nega
re: aut quod negauit dicere ſed non quonia3
contrarioꝝ eadem diſciplina aut eade3. Nō
oportet autem concluſiōem aut ꝓpoſitiōem
interrogare ſed ut conceſſis vti. Ex quibus
ergo interrogationes ⁊ quō interrogandum
in agoniſticis exercitationibus dictum eſt.

UVA. BHSC. IyR_048_1

Incipit liber ſecundus Elenchoꝛum Ariſt. Capitulum. j.

E reſponſi

one āt ⁊ quō oꝫ ſolue
re ⁊ qd ⁊ ad quaꝫ vti
litatē huiuſmodi ora
tiones proſunt poſt
hoc dicendum. Uti-
les ergo ſūt ad phi-
loſophiā quidem ꝓ
pter duo. Primum
quidem: quoniā ſepe que ſm dictioneꝫ fiunt
melius habere faciunt quotiens ſingulum di
citur. ⁊ que ſimiliter ⁊ que aliter rebus acci-
dunt ⁊ in noībus. Secundum autem ad eas
que ꝑ eundeꝫ ſunt queſtiones. Nam qui ab
alio facile paralogizaṫ ⁊ hoc non ſentit ⁊ ip̄e
a ſe hoc patitur ſepe. Tertiū v̄o ⁊ reliquū ad
huc ad gloꝛiā circa omnia exercitatum eē vi-
deri ⁊ in nullo inſcie ſe habere: Nam ⁊ ſi is
qui cōicat oꝛationibus uel opinionibus ſper
nit oꝛationes qum nihil habeat determinare
de vitio earum: ſuſpitionē dat ꝙ videtur gra
uis eſſe: non quia verum ſed propter imperi
tiā. Reſpondentibus autem quomodo obui
andum ad huiuſmodi oꝛationes manifeſtuꝫ
eſt ſiquidem recte diximus prius ex quibus
ſunt paralogiſmi ⁊ que inquirende ſunt ſuꝑ
abundantias ſufficienter diuiſimus. Nō eſt
autem idem ſumentē oꝛatiōem videre ⁊ ſol-
uere vitium ⁊ interrogāti poſſe obuiare velo
citer. nam qꝺ ſcimus ſepe trāſpoſitū ignoꝛa-
mus. Amplius autem quēadmodū in diſpu
tationibus citius ⁊ tardius ex exercitatione
fit magis: ſic ⁊ in aliis ſe habet: quaꝛ̄ ſi mani
feſtum nobis ſit immeditati aūt ſumus falli
mur tꝑibus frequenter. Accidit autem quan
doqꝫ ſicut in deſcriptionibus. nam ⁊ illic ſol
uentes quādoqꝫ componere rurſum nō poſ-
ſumus: ſic ⁊ in elenchis ſcientes ſm quid oꝛa
tionem accidit connectere ſoluere orationeꝫ
dubitamus. Primū ergo ſicut ſyllogizare di
cimus probabiliter quādoqꝫ magis ꝙ̄ vere
eligere oportere ſic ⁊ ſoluendū quādoqꝫ ma
gis ꝓ̇babiliter ꝙ̄ ſm ueꝝ. Omnino eni con-
tra litigioſos obſtādū non ut arguentes. ſed
ut apparentes. non enim dicimus eos ſyllo-
gizare: quare ut non videanṫ coꝛrigendi ſūt.
nam ſi eſt elenchus cōtradictio nō equiuoca
ex quibuſdam nil opus eſt diuidere ad āphi
boliam ⁊ equiuocationē. non enim facit ſyllo
giſmum: ſed ob nil aliud cōdiuidendum: niſi
quia concluſio videtur elencho ſimilis. Nō
ergo redargui. ſed videri cauendū. eo ꝙ iter
rogare amphiboliam ⁊ que ſunt ſm equiuo-
catiōem: ⁊ quecunqꝫ alie huiuſmodi obtuſio
nes ⁊ uerum elenchum obnubilant ⁊ arguen
tem ⁊ non arguentem dubiuꝫ faciunt. Nam
quia licet in fine concluſi non quod affirma-
uit negare dicere: ſed equiuoce ⁊ ſi quod ma
xime contingit in idem ferant dubium ſi re-
dargutuſ eſt: dubium enim ſi uera dicit nunc
Si uero diuidens interrogaſſet equiuocum
aut amphiboluꝫ non dubius eſſet elenchus.
Et qui querunt nunc quidem minus. prius
autem magis litigioſi uel ſic: uel non reſpon-
dere interrogatum neceſſe. Nunc autem:
quia non bene interrogant inquirētes neceſ
ſe eſt ut reſpondeat aliquid is qui interroga
tur coꝛrigens vitium propoſitionis: quoni-
am diuiſio ſufficienter: uel ſic uel non neceſ-
ſe eſt dicere reſpondentem. Si autem aliqs
putet eum qui ſecundum equiuocationem e-
lenchum eſſe quodammodo non eſt reſpon-
dentem effugere redargutionem: nam in vi-
ſibilibus neceſſarium quod dixit negare il-
lud: ⁊ quod negauerit affirmare. Naꝫ ut coꝛ
rigunt quidam nihil prodeſt. non enim co-
riſcum aiunt eſſe muſicum ⁊ non muſicum:
ſed hunc coriſcum muſicum ⁊ hunc coriſcū
non muſicum. nam eadem erit oratio: co-
riſcum uel hunc coꝛiſcum muſicum eſſe uel
non muſicum: quod ſimul affirmant uel ne-
gant: ſed fortaſſe non idem ſignificat. nam
nec illic nomen: quare in aliquo differre. Si
autem huic quidem ſimpliciter dicere coꝛiſ-
cum aſſignet. illi autem addat aliquem aut
hunc inconueniens. nihil enim magis alteri
vtrolibet enim nihil differt: non autem diffe-
ret. Sed quia dubium quidem eſt qui non
determinauit amphiboliam. vtrum redargu
tus eſt uel non. Conceſſum eſt autem in di-
ſputationibus diuidere. manifeſtum quoni-
am non determinantem dare interrogatio-
nem ſed ſimpliciter peccatum eſt: quare ⁊ ſi
non ipſe. tamen diſputatio redargute ſimilis
eſt. Accidit autem ſepe videntes amphiboli
am pigreſcere diuidere: eo ꝙ frequenter ta-
lia proponantur: ne ad omnia videantur gra
ues eſſe. Deinde non putantibus propter hͦ
fieri orationem: ſepe obuiant improbabile:
quare quoniam datum eſt diuidere non pi-
gritandum: quemadmodum dictum eſt pri-
us. Si autem duas orationes ut vnam face-
ret quis non propter equiuocationem ⁊ am
phiboliam fieret paralogiſmus: ſed uel elen
chus uel non. Quid enim differt interroga-
re ſi callias ⁊ themiſtocles muſici ſunt ꝙ̄ ſi
ābobus vnū nomē eēt exiſtētibꝰ diuerſis. nā
ſi plura ſignificet vno noīe plura interroga-
uit. Si ergo nō rectū ad duas īterrogatiōes
vnā reſpōſiōem probare ſumere ſimpliciter
māifeſtū quoniā nulli eoꝝ que equiuoca ſūt
cōuenit reſpondere ſimpliciter. Nec ſi de oī

UVA. BHSC. IyR_048_1

bus verum ſit ut volunt quidam. nihil enim hoc differt ꝙ ſi interrogaſſet coriſcus ⁊ callias: vtruȝ domi ſint uel non domi ſiue preſentibus vtriſqȝ ſiue non preſentibus. vtrinqȝ enim propoſitiones plures: non enim ſi veruȝ eſt dicere. propter hoc vna eſt interrogatio. Poſſibile autem ⁊ mille alia interrogata omnia: uel ſic uel non uerum eſſe dicere. attamen non reſpondendum vna reſponſione Interimitur enim diſputare hoc autem ſimile tanquam ſi idem nomen ponatur diuerſis Si ergo non oportet ad duas interrogatiões vnam reſponſionẽ dare: manifeſtum quoniã nec in equiuocis ſic uel dicendum eſt: neqȝ enim qui dixit reſpondit ſed dixit. Sed contendunt quodãmodo in diſputatione: eo ꝙ lateat qđ accidit. Sic ergo diximus: quoniã elenchi quidam videntur eſſe qui non ſunt: eodeȝ modo ⁊ videntur ſolutiones eſſe quedam que non ſunt quas dicimus quandoqȝ magis oportere ferre: quas ueras in agoniſticis diſputationibus ⁊ ad duplex in obuiatione.

Capitulum. ii.

Eſpondendum autẽ in his quidẽ que videntur ſic dicentẽ. eteni ſic minime fiet ad ſe elẽchus. ſi vero aliquid quod extra opininem ſit cogatur dicere. hoc maxime addendum videri ſic eniȝ neqȝ elenchus neqȝ inopinatum videbit̃ fieri. Quoniam quomodo petit̃ quod eſt in ꝓncipio manifeſtum. putant auteȝ omnino ſi ſit propinquum interimendũ non concedẽduȝ eſſe quedam velut quod in principio eſt petẽte ⁊ quando aliquid tale probauerit quis qđ neceſſarium quidem accidere ex poſitione. Eſt autem falſum vel inopinatuȝ idem dicẽdum nam que ex neceſſitate accidunt: eiuſdẽ videntur eſſe poſitionis. Amplius quando vniuerſale non nomine ſumitur: ſed in parabola dicendum. quoniam non vt datum eſt: neqȝ ut propoſuit ſumit: naȝ propter hoc fit ſepe elenchus. Si autem prohibeatur is ad hoc. quoniam non bene oſtenſum eſt eundeȝ obuiando ſm dictaȝ determinationẽ. In his ergo que proprie dicũtur nominibus neceſſe eſt reſpondere uel ſimpliciter uel diuiſim. Que autem ſubintelligentes ꝓponimus: ut quecunqȝ non plane. ſed truncatim interrogantur ꝑpter hoc accidit elenchus. ut putaſne quicquid eſt danaũ: poſſeſſio eſt danaum utiqȝ? Similiter aũt ⁊ in aliis ſed hõ eſt aĩalium dicimus vtiqȝ: poſſeſſio ergo homo eſt animalium. Nam hominẽ animalem dicimus quoniaȝ animalis eſt: ⁊ lyſandruȝ lacedemoniorum quoniã lacedemonius eſt. Manifeſtum ergo: quoniam in quibus obſcurum eſt quod proponit̃ non concedendum ſimplicit̃ quando autem duobus exiſtentibus quum alterum quidem eſt ex neceſſitate alterum eſſe videtur: quum autem alterum hoc non ex neceſſitate eſt: interrogatum prius oportet qđ minus eſt dare: difficilius enim ſyllogiȝare ꝯ pluribus. Si autem conetur. quoniam huic quidem eſt contrarium. illi autem non eſt: ſi oratio vera ſit contrarium dicere reſpondenti. nomen autem non eſſe alterius. Quoniaȝ autem quidam quedam eoruȝ que dicuntur plures eum qui non concedit mentiri inquiunt quidam autem non ut quecunqȝ vtrinqȝ opinantur. vtrum enim corruptibilis uel immortalis ſit anima animalium non determinatum eſt multis. In quibus ergo dubium eſt. vtro modo ſoleat dici propoſitum: vtruȝ ut conceptiones. uocant enim conceptiones ⁊ ueras opiniones ⁊ totas negationes ut diameter incõmenſurabilis. Amplius cuius uerum vtrinqȝ opinantur maxime transferens aliquis noĩa: in his latebit. Nã q² dubiũ eſt vtro mõ ſe hẽat veꝝ nõ opinabit̃ ſophiſma agere. q² võ vtriqȝ opinãt̃: nõ putabit̃ mẽtiri nã trãſlatio faciet orõnẽ ſine elencho videri Ampliuſ qſcũqȝ aliquis ꝓſenſerit interrogationũ prius inſurgendũ ⁊ ꝓdicendũ. ſic eniȝ maxime interrogantem prohibebit.

Capitulum. iii.

Uoniaȝ aũt eſt recta quidem ſolutio manifeſtatio falſi ſyllogiſmi ſȝ quãlibet interrogationem accidit falſũ. Falſus aũt ſyllogiſm⁹ fit dupliciter: aut eni ſyllogiȝatũ eſt falſũ: aut q nõ ẽ ſyllogiſm⁹ videt̃ eẽ ſyllogiſm⁹ erit ⁊ que nũc dicta ẽ ſolutio ⁊ apparẽtis ſyllogiſmi ſm quã videt̃ int̃rogationũ correctio. quare accidit orões ſyllogiſticas quidẽ interimẽtẽ. apparẽtes aũt diuidentẽ ſoluere. Ruſũ aũt quoniã ſyllogiȝataꝝ orõnũ. he quidẽ verã ille autem falſaȝ habẽt concluſiõem. eas quidem que ſm concluſionẽ ſunt falſe duobus modis contingit ſoluere. Naȝ ⁊ in eo ꝙ interimit̃ aliquid eorũ q̃ interrogata ſũt ⁊ in eo ꝙ oſtẽdit̃ cõcluſionẽ ſic ſe hñre eas võ q̃ ſm ꝓpões in eo ꝙ interimit̃ qđ tãtũ: nã cõcluſio vã. Quare volẽtibus ſoluere orõnẽ. ꝓmũ qđẽ ꝓſpiciẽdũ ſi ſillogiȝata ẽ aut nõ ſyllogiȝata. Deinde vtꝝ ſit vã cõcluſio an falſa. quaten⁹ uel diuidentes uel interimẽtes ſoluamus ⁊ interimẽtes uel hoc modo uel illo ſicut dictuȝ eſt prius. Differt autem plurimũ interrogatã uel nõ interrogatã ſoluere orationẽ. nã ꝓuidere quidem difficile: ꝑ vacationẽ videre facile.

Capitulum. iiii.

Orũ igit̃ qui ſũt ſȝ equocationẽ ⁊ ãphiboliã elẽchoꝝ. Alii qđẽ hñt iterrogatiõeȝ aliquã plura ſigni

UVA. BHSC. IyR_048_1

ſicantem. Alii autem concluſioné multiplici
ter dictam: ut in eo quidem quod eſt tacenté
loqui concluſio duplex eſt. in eo uero quod
eſt non conſcire ſcienté vna interrogationũ
amphibolia. Et duplex quandoqz quidem é
quandoqz auté non eſt: ſed ſignificat duplex
hoc quidem ens: illud uero non ens quibus
ergo in fine multiplex eſt niſi prius ſumpſe-
rint contradictioné non fit elenchus ut in eo
quod eſt cecum videre naz ſiue contradictio
non erit elenchus. Quibus vero interroga-
tionibus non neceſſe eſt prius negare quod
duplex eſt. nam non ad hoc: ſed propter hoc
oratio. ergo in principio duplex ⁊ nomen ⁊
orationé ſic reſpondendum: quoniam eſt ut
ſic eſt autem ut non ut tacentem loqui quoni
am eſt ut ſic: eſt autem vt non: ⁊ que expedi
unt faciendum ſunt quue ſic: ſunt autem que
non. nam expedientia dicũtur multipliciter
ſi autem lateat in fine addentem interroga-
tionem corrigere: ergo eſt tacentez loqui nõ
ſed hunc tacentem. Et in his autem que ha
bent multipliciter in propoſitionibus ſimili-
ter non ergo conſciunt quoniaz ſciunt vtiqz
ſed non ſic ſcientes non eim idem eſt quoni
am non eſt conſcire. ⁊ quoniã ſic ſcientes nõ
eſt: ⁊ omnino obſtandum etiã ſi ſimpliciter
ſyllogizet: quoniam non rem quam dixit ne-
gauit ſed nomen quare nõ eſt elenchus. ma-
nifeſtum autem ⁊ eos qui ſunt ſm diuiſionez
⁊ compoſitioné quomodo ſoluendum. nam
ſi diuiſa ⁊ compoſita oratio aliud ſignificat
concluſa contrarium dicendum. Sunt auté
omnes huiuſmodi orationes ſm compoſitio
nem uel diuiſionem: putaſne quo vidiſti tu
hunc percuſſuz hoc percuſſus eſt hoc: ⁊ quo
percuſſus eſt hoc tu vidiſti. Habet ergo ali-
quid ⁊ dubiarum interrogationũ ſed eſt ſm
compoſitionem non eni eſt duplex quod ſm
diuiſionem. non enim eadem oratio ſit diui-
ſa: ſiquidem non malum ⁊ malum ſm accen
tum prolata ſignificant aliud: ſed in ſcriptis
quidem idem nomen: qum ex eiſdem elemé
tis ſcriptum eſt ⁊ ſimiliter. ⁊ illic autem iam
ſigna faciunt prolata autem non eadem: qua
re non duplex qđ ſm diuiſionem eſt. Mani
feſtum autem etiam: quoniaz non omnes e-
lenchi ſm duplex ſicut quidam dicunt. diui-
dendum ergo ei qui reſpondit. non enim idé
eſt oculis videre percuſſum ⁊ dicere videre
oculis percuſſum. Et euthidimi autem ora-
tio putaſne vidiſti tu nunc coexiſtentes na-
ues in ſicilia ens: Et rurſum putaſne bonuz
ſutorem malum eſſe. erit autem quis bonus
ſutor malus. Putaſne quorum ſcientie bone
bonas diſciplinas: mali autem bona diſcipli
na. bona ergo diſciplina maluz: at vero ⁊ ma
lum ⁊ diſciplina eſt malum. quare mala diſci
plina malum: ſed eſt malorum diſciplina bo-
na. Putaſne verum dicere nunc: quoniaz tu
factus es. ergo nunc: aut aliud ſignificat diui
ſum. uerum enim dicere nunc quoniaz factꝰ
ſed nunc non factus es. Putaſne vt potes ⁊
que potes: ſic ⁊ ipſa facies non citharizãs au
tem habes poteſtatem citharizandi: citheri-
zabis ergo non citharizans aut nõ huiuſmo
di habet poteſtatem: ut non citharizãs citha
rizet ſed quz non facit vt faciat. Soluunt au-
tem hunc quidaz ⁊ aliter: nam ſi dedit ut po-
teſt facere non dicunt accidere non citharizã
tem citharizare. non eni ut poteſ oĩno facere
dicunt datum eſt quoniam faciet. non idem
autem eſt ut poteſt: ⁊ omnino ut poteſt face-
re ſed manifeſtum quoniaz bene non ſoluũt
Nam orationum que propter idem: eadem
ſolutio: hec autem non conueniet in omnes
nec omnino interrogatas ſed eſt ad interro-
gantem. non ad orationem ſm accentum au
tem orationes non ſunt. neqz in his que ſcri
buntur. neqz in his que dicuntur. excepto ſi
que pauce fiant vt hic iuſtos viros oportet
pendere. iuſtos viros non oportet pendere
idem ergo oportet pati iuſtos viroſ ⁊ nõ pati
Quomodo autem ſoluendũ palam. non eni
idem ſignificat grauiter ⁊ acute prolatum.

Capitulum. v.

Alã autez ⁊ in hiſ que fiũt in eo ꝙ
ſimiliter dicuntur que non ſunt ea
dem: quomodo obuiandum eo ꝙ
habemus genera predicamentorũ. nam hoc
quid dedit interrogatus non eſſe quid eorũ
que quid eſt ſignificat. ille uero oſtendit eſſe
quid eorum que ſunt ad aliquid uel quanti-
tates. videntur autem quid eſt ſignificare ſz
dictiõem vt in hac oratione. Putaſne contin
gat idem ſimul facere ⁊ fieri non. at uero vi-
dere aliquid ſimul ⁊ videri idem ⁊ ſm idem
contingit. Putaſne eſt quidem eorũ que ſũt
pati facere quid ergo ſecatur. vtitur operaꝛ:
ſimiliter dicuntur ⁊ omnia quid pati ſignifi-
cant. Rurſum autem dicere. currere. ſcribe
re. ſimiliter ſibi inuicem dicuntur. ſed ſcribe
re quidez operari quid eſt ⁊ quare pati quid
ſimiliter autem ⁊ facere. Si autem aliquis il
lic dans non contingere ſimul idem facere
⁊ fieri videre ⁊ videri. dicat cõtingere nõduz
elẽchꝰ factus eſt. ſi nõ dicat videre facere qd
ſed pati. indiget eni hac interrogatiõe ſed ab
audiẽte opinaꝛ datũ eſſe. qum ⁊ ſecare faceꝛ
quid ⁊ ſecari fieri dedit ⁊ quecũqz alia dicũꝛ
ſimiliter. nã reliquũ ipſe addit q audit uelut
ſimiliter dictũ: hoc aũt quidem diciꝛ nõ ſimi
liter. videꝛ aũt ſm dictiõem. Idẽ autem acci
dit qđ i equiuocatiõibꝰ. Putat aũt in equiuo
cis inſcius orõnũ q dixit negare rẽ nõ nomẽ
hoc aũt adhuc eget interrogatõe: ſi ad vnum

UVA. BHSC. IyR_048_1

reſpiciens equiuocum dicat. ſic enim dante erit elẽchus. Similes autem ⁊ he orationes his ſiquod quis habens. poſtea non habet: amiſit. nam vnum ſolum amittens digituꝫ nõ habebit decem digitos aut quod non habet quidem prius habens amiſit. quantum autẽ non habꝫ uel quanta non neceſſe eſt tanta amittere ergo interrogans quod habꝫ colligit in eo ꝙ quanta: nam deceꝫ quanta. Si ergo dixiſſet ex principio: ſi quanta quis non habet prius habens putaſne amiſit tanta nullꝰ dedixiſſet ſed aut tanta aut horum aliquid. Et quoniã dabit quis quod non habet. non enim habet vnum ſolum denarium. Aut nõ dedit quod non habuit ſed ut nõ habuit vnũ nam ſolum hoc non ſignificat neqꝫ ſoluꝫ: neqꝫ tale: neqꝫ tantum. ſed ut habet ad aliquid vt quoniam non cum alio. Quemadmodum ſi ſic dicat: putaſne ꝙ non aliquis habet hoc dabit. non dicente autem interroget: ſi dabit quis cito quod non habet cito: dicente auteꝫ ſyllogizet. quoniam dabit quis quod non habet ⁊ manifeſtum quoniam non ſyllogizauit nam cito non hoc dare ſed hoc modo dare ẽ ut auteꝫ non habet: dabit aliquis ut quod delectabiliter habet cum triſticia dabit. Similes autem ⁊ huiuſmodi omnes: putaſne quẽ non habet manu percutiet: aut quem non habet oculo videbit. non enim habet vnum ſolum. Soluunt autem quidam dicentes ⁊ ut habet vnum ſolum oculum ⁊ aliud quodlibꝫ qui plura habet. Quidaꝫ vero ⁊ ut quod habet accepit. dedit enim hoc vnum ſolum denarium. ⁊ hoc habet vnum ſolum adhuc denarium. accepit enim ab hoc: ergo vnum ſolum habet hoc denarium. Alii autem ſtatim interrogationem interimentes. quoniam cõtingit quod non accepit habere: ut vinum accipientem ſuaue: corruptum in acceptiõe habere acre. ſed quod dictũ eſt ut prius. hi omnes non ad orationem ſed ad hominem ſoluunt. Nam ſi eſſet ſolutio hec dantem oppoſitum non poſſibile ſoluere ſicut in aliis ut ſi eſt quidem quod eſt: eſt autem quod non ſit ſolutio: ſed ſi plura debet dici concludenduꝫ ſi autem non concludit non erit ſolutio. in p̂dictis autem omnibus datis nec dicimus fieri ſyllogiſmum. Amplius autem ⁊ he ſunt ex huiuſmodi orationibus: putaſne quod ſcriptum eſt ſcripſit quis ſcriptum auteꝫ eſt nũc quoniam tu ſedes: falſa oratio erat autem vera qum ſcribebatur ergo ſimul ſcribebat̃ vera ⁊ falſa. Nam falſam ⁊ uerã orationem uel opinionem eſſe non hoc: ſed tale ſignificat: nam eadem oratio ⁊ in opiniõe. Et putas qͦ diſcit diſcens: hoc eſt quod diſcit: diſcit autẽ aliquis hoc eſt tardum cito non ergo quod diſcit ſed ut diſcit dixit. Et putas ꝙ aliquis ambulat: calcat: ambulat autem totam diem. aut quod non ãbulat: ſed qum ambulat dixit ſed nec quando cyphũ bibit quod bibit: ſed exquo. Et putas quod quis nouit uel inueniens uel diſcens nouit ex quibus hoc quidem inuenit: illud autem didicit ambo neutrum aut quod quidẽ omne. illa auteꝫ non omnia. Et quoniam eſt quis certius homo a ſe ⁊ ab vnoquoqꝫ. nam homo ⁊ omne cõmune non hoc aliquid ſe quale quid: vel aliquid aliquo modo: uel huiuſmodi quid ſignificat. Similiter autem ⁊ paralogiſmiſ coriſcus ⁊ coriſcꝰ muſicus. vtrum ipſum uel alterum nam hoc quidem hoc aliquid. illud autem quale ſignificat. quare non eſt ipſum exponere verum: exponere nõ facit tertiuꝫ hominẽ ſed idem quod hoc aliquid eſſe cõcedere. non eni erit hoc aliquid eſſe idẽ quod callias ⁊ idẽ quod homo eſt: neqꝫ ſiquis expoſitum non idem quod ad aliquid eſſe dicat. ſed id quod quale nihil diſtabit. erit enim quod preter plureſ vnum quid ut homo. Manifeſtuꝫ ergo quoniam non dandum hoc aliquid eſſe quod cõmuniter predicatur de omnibus ſed aut quale aut ad aliquid aut quantum. aut talium aliquid ſignificare. Omnino autem in his que ſm dictionem ſunt orationibus: ſemper per oppoſitum erit ſolutio ꝙ̃ ſm quod eſt oratio ut ſi ſm poſitionẽ eſt oratio ſolutio diuidendi. ſi autem ſm diuiſionem ſolutio per cõpoſitionem.

Capitulum. vi.

Urſum ſi ſm acutũ accentum grauis accentus ſolutio: ſi autem ſm grauẽ acutus. Si aũt ſm equiuocationem eſt oppoſitum non dicentem ſoluere. ut ſi animatũ acciderit dicere: negantẽ nõ eſſe monſtrare quod eſt inanimatũ ſi vero inanimatũ dixit. hoc auteꝫ animatũ collegit dicere quod eſt inanimatũ. Similiter autem ⁊ in amphibolia: ſi autem ſm ſimilitudinem dictionis oppoſituꝫ erit ſolutio. ergo quod nõ habet dabit aliquis: aut qͦ non hꝫ: ſꝫ vt non hꝫ vt vnum ſolũ denariũ. ergo quod qs ſcit inueniens vel addiſcens ſcit: ſed non que ſcit ⁊ ſi ꝙ ambulat calcat. ſed nõ qũ: ſimiliter autem ⁊ in aliis.

Capitulum. vii.

D illos uero qui ſunt ſm accidẽs vna quidem ſolutio ⁊ eadẽ ad omnes. nam quia indefinituꝫ eſt quãdo de re dicendum qum in accidente eſt ⁊ in quibuſdam quidem videtur ⁊ dicunt. in quibuſdam autem non dicunt: neceſſarium eſſe dicere concordes. ſimiliter ad omnes. quoniam non neceſſarium. habere autem oportet

UVA. BHSC. IyR_048_1

ut proferre. Sũt autem huiuſmodi oẽs ora
tiones ſecũdũ accidẽs. ergo noſti ꝙ debeo te
interrogare ergo cognoſcis venientem vel
coopertum. ergo ſtatua tuũ opus eſt aut pa
ter tuus canis. ergo rara pauca pauca. Ma
nifeſtum enim in omnibus his quoniaꝫ non
neceſſe eſt quidem de accidẽte ⁊ de re verum
eſſe. ſolis eni his que ſm ſubſtãtiam ſunt in
differentia ⁊ que vnũ ſunt. omnia videntur
eadem in eſſe. bono autem non idem eſt ⁊ bo
num eſſe ⁊ futurum eſſe interrogari. Neqꝫ
venienti uel cooperto ⁊ veniẽtem eſſe ⁊ coriſ
cũ quare ſi ñ cognoſco curiſcum. ignoro autẽ
nenientẽ eundem cognoſco ⁊ ignoro. Neqꝫ
ſi hoc eſt meum. eſt autem opus meum opuſ
ſed uel poſſeſſio uel res vel opus vel aliud
aliquid. eodem autem modo ⁊ in aliis. Sol
uunt aũt quidam interimentes interrogatio
nem. dicunt enim contingere eandẽ rem noſ
ſe ⁊ ignorare. ſed nõ ſm idem. nam veniẽteꝫ
quidem non cognoſcentes coriſcuꝫ autẽ noſ
centes. eundem quidem noſſe ⁊ ignorare di
cunt ſed nõ ſm idem. Quãuis primũ quidẽ
ſicut iam diximus oportet earum que ſm idẽ
ſunt orationũ eandẽ eſſe correctiõeꝫ. hoc au
tem nõ erit ſiquis non in noſſe ſed in eſſe vel
in aliquo modo ſe habere idem probamentũ
accipiat. ut ſi hoc eſt pater eſt autem tuus:
nam ſi in quibuſdam hoc eſt uerum ⁊ contin
git idem noſſe ⁊ ignorare. tamẽ hic nihil cõi
cat qͦd dictum eſt. Nihil aũt prohibet eãdeꝫ
oratiõem plures occaſiones fallendi habere
ſed non omnis fallatie demonſtratio ſolutio
eſt. contingit eni quãdoqꝫ falſum ſyllogizatũ
oſtendere aliquãdo ſm quid autem non oſtẽ
dere ut zenõis orationẽ quoniã nõ eſt moue
re. Quare ⁊ ſiquis conet̃ colligere velut ipoſ
ſibile deducens ad impoſſibile peccat ⁊ ſimi
les ſyllogizet. non enĩ hec eſt ſolutio. erat au
tem ſolutio manifeſtatio falſi ſyllogiſmi ſm
qd falſus ẽ. Si ergo ſimiliter nõ ſyllogizauit.
uel verum uel falſũ colligere conet̃. manife
ſtatio illius ſolutio eſt. Fortaſſe aũt ⁊ in qui
buſdam uerĩſ hoc nihil prohibet accidere ve
rum in his uero nec hoc videbit̃ nam ⁊ cori
ſcum quoniã coriſcũ noſcit ⁊ ueniens. quoni
am veniẽs contingere aũt videbit̃ idem noſ
ſe ⁊ non. ut quoniã albũ quideꝫ noſſe. quoni
am autẽ muſicũ non noſſe. ſic enim idem no
ſcit ⁊ non noſcit. ſed non ſm idem. veniẽtem
aũt ⁊ coriſcũ ⁊ quoniã ueniẽs ⁊ quoniã cori
ſcus noſcit. Similiter autẽ peccant ⁊ qui ſol
uunt ⁊ quoniã omĩs numerus paucus ſicut
quos diximus. nam ſi nõ cõcluſio hoc obmit
tentes verũ cõcluſum eſſe dicant. oĩa eni eẽ
⁊ multum ⁊ paucũ peccãt. Quidam autem
⁊ duplices ſoluũt ſyllogiſmos ut quoniã tuꝰ
eſt pater uel filius uel ſeruus. quãuiſ manife
ſtuꝫ quoniã ſi in eo qͦd multipliciter dicit̃. vi
detur elenchus. oportet nomen uel orationẽ
principaliter eſſe plurium. hunc autem eſſe
huius natum nemo dicit proprie ſi dominuſ
eſt nati ſed ſm accidens compoſitio eſt. Pu
taſne hoc eſt tuũ vtiqꝫ: eſt autẽ hoc natũ ⁊ tu
um ergo hoc natũ eſt. quoniã accidit ⁊ tuum
⁊ natũ eſſe. ſed nõ tuũ natũ eſſe. Et eſſe ma
loꝝ quoddã bonũ. nam prudẽtia eſt diſcipli
na maloꝝ. hoc aũt hoꝝ eſſe non dicit̃ multi
pliciter. ſed poſſeſſio ꝙ ſi forte multipliciter
nam et hominẽ aialium dicimus eſſe. ſꝫ non
poſſeſſionẽ ⁊ ſiquid ad mala dicitur ut alicu
ius ꝓpter hoc maloꝝ eſt. ſed nõ hoc maloꝝ
Secũdũ quid ergo ⁊ ſimpliciter videt̃ ꝙuis
cõtingit fortaſſe bonũ eſſe aliquid maloꝝ du
pliciter. at nõ in hac oratione. ſed ſiquid ſer
uum ſit bonum mali magis. fortaſſe autem
non ſic. non enim ſi bonum ⁊ huius bonum
huiuſmodi. Similiter autem neqꝫ homineꝫ
dicere animaliũ eſſe dicitur multipliciter. nõ
enim ſi quandoqꝫ ſignificamus quid auferẽ
tes hoc dicitur multipliciter. nam et dimidi
um dicentes verſum da mihi hyliada ſigni
ficamus. ut iram pande dea.

Capitulum. viii.

Os vero qui ſunt in eo ꝙ princi
paliter hoc vel quo vel vbi vel ali
quo modo vel ad aliquid dicũtur
⁊ non ſimpliciter. Soluenduꝫ conſideranti
concluſionem ad contradictionem ſi contin
git horum aliquid paſſa eſſe. nam contraria
⁊ oppoſita ſm affirmationem ⁊ negationem
ſimpliciter quidem impoſſibile ineſſe eidem
quo autem vtrunqꝫ uel ad aliquid uel aliquo
modo aut hoc quidem quo. illud autem ſim
pliciter nihil prohibet. Quare ſi hoc quideꝫ
ſimpliciter. illud autem quo nondũ elenchuſ
hoc autem conſideranduꝫ in concluſione ad
contradictionem. Sunt autẽ huiuſmodi om
nes orationes hoc habentes. ergo contingit
quod non et eſſe. fit autem quid quod non
eſt. Similiter autem et quod eſt non erit. nõ
enim erit eorum que ſunt. ergo contingit eũ
dem ſimul bene iurare et periurare. ergo poſ
ſibile eſt eundem ſimul eidem ſuadere ⁊ diſ
ſuadere. Aut non et eſſe quid et eſſe idem:
quod auteꝫ non eſt: non ſi eſt quid et eſt ſim
pliciter. Neqꝫ ſi bene iurat hoc: aut ſm hoc
neceſſe eſt ⁊ bene iurare. nam qui iurat ſe ꝑ
iuraturũ bene iurat periurans hoc ſolum.
bene autem iurat non. Neqꝫ qui diſuadet.
ſuadet. ſed quid ſuadet. Similiter autẽ oratõ
⁊ de eo qͦd eſt mentiri eundem. ſimul ⁊ veꝝ
eſſe. ſed quia non eſt facile iſpicere vtro mo
do qs aſſignet ſimpliciter veꝝ eſſe uel mẽtiri

UVA. BHSC. IyR_048_1

difficile vr̃. ꝓhibet autẽ eũdem nihil ſimpliciter quidẽ eſſe mẽdacẽ. quo aũt verũ uel aliquo. ⁊ eſſe verum aliquo. verũ aũt non. Similiter aũt ⁊ in aliquid: ⁊ vbi. ⁊ quando. oẽs huiuſmodi orationes ſm hoc accidunt. ergo ſanitas uel diuitie bonũ. ſed inſipienti ⁊ nõ recte vtenti. non bonũ. bonũ ergo ⁊ non bonum. Ergo ſanum eſſe uel poſſe in ciuitateꝫ bonum. ſed eſt quãdo nõ melius. idem ergo eidem bonum ⁊ nõ bonũ: aut nihil prohibet quod ſimpliciter eſt bonũ. huic nõ eſſe bonũ aut hoc huic quidem bonũ. ſed nõ nunc. uel non in hoc bonũ. ergo quod non valet ſapiẽſ eſt malum. amittere aũt nõ vult bonũ. maluꝫ ḡ bonũ. Non enim ideꝫ dicere malũ eſſe bonum ⁊ amittere bonum. Similiter aũt et ꝗ de fure eſt oratio. non enim ſi malũ eſt. fur ⁊ ſumere eſt malũ. non ergo malũ vult. ſed bonum. nam ſumere bonũ eſt bonum. Egritudo malũ eſt. ſed nõ amittere egritudinẽ. ergo iuſtum iniuſto. ⁊ quod iuſte. eo quod iniuſte magis eligendum. ſed mori iniuſte magis eligendum ꝙ iuſte oportet. ergo iuſtum eſt ſua habere quenqꝫ. Que aũt magis aliquis iudicat ſm opinionẽ ſuam. ⁊ ſi ſit falſus. ſingula ſua ſunt ex lege. idẽ ḡ iuſtũ ⁊ iniuſtũ. Et vtrũ oporteat iudicare eum qui iuſta dicit. uel qui iniuſta. At vͦ eum qui iniuriã paſſus eſt. iuſtum eſt vincere. quare ⁊ ſufficient dicere ꝗ paſſus eſt. Ea aũt erant iniuſta. non enim ſi pati aliquid iniuſte eligendum hoc qͦd nõ iuſte eligendũ magis ꝙ quod iuſte. hoc autẽ nihil prohibet iniuſte ꝙ iuſte. ⁊ habere ſua iuſtum. aliena aũt non iuſtum. Iudicium vero hoc iuſtum eſſe nihil prohibet. vt ſi ſit ſꝫ opinionem iudicantis. nõ enim ſi iuſtuꝫ hoc. uel ſic ⁊ ſimpliciter iuſtum. Similiter aũt ⁊ que iniuſta ſunt nihil prohibet ea dicere iuſta eẽ. non enim ſi dicere iuſtum neceſſe eſt iuſta eẽ ſicut nec ſi vtile eſt dicere vtilia. ſimiliter aũt ⁊ iniuſtus. quare non ſique dicuntur iniuſta qui dicit iniuſta. vincit. dicit enim que dicere eſt iuſtum. ſimiliter aũt ⁊ pati iniuſta.

Capitulum. ix.

S aũt que ſm diffinitionem fiunt elenchi. quemadmodum ſcriptuꝫ eſt ꝑ̃us obuiare conſiderantes cõcluſionẽ ad ꝯ̃dictionem. ut ſit idem ⁊ ſm idẽ ⁊ ad idem: ⁊ ſimiliter ⁊ in eodem tpe. Si vͦ in principio interroget non fatendũ. quoniã impoſſibile eſt eſſe idem duplũ et nõ duplũ. Sed dicendũ non ſic autẽ ut erat redarguere conceſſum. ſunt aũt oẽs he orationes ſm hoc. putaſne qui ſcit ſingularem. quoniã ſingularem vocauit rem. ⁊ qui ignorat ſimilit̃. Sciẽs ãt quis coriſcũ. quoniã coriſcus ignorabat. quoniam muſicus. quare idem ſcit et ignorat. Putaſne tetracubitũ tricubito maiꝰ fiet aũt ex tricubito tetracubitus ſm longitudinẽ. maius aũt minore maius. ipſum ergo ipſo ſm idem maius ⁊ minus. Illos aũt qui fiunt in eo qͦd petunt ⁊ accipiunt qͦd in principio queſitũ eſt. interrogantibꝰ qͦd ſi ſit manifeſtum. non dandum. nec ſi probabile ſit dicenti vex. Si aũt lateat ignorantia propter moleſtiã taliũ orationũ ad interrogantẽ trãſuertendum vult non arguentem. Nam elenchus ſine eo qͦd ex principio. deinde quia datum eſt. nõ ut ad hoc vteretur. ſed ut ad hoc diſputaret contrariũ velut in extra elenchis: ⁊ eos qui per conſequens concordes in ipſa oratione mõſtrare. Eſt aũt dupliciter ſequẽtium conſequẽtia. aut enim in particulare ſequitur vniuerſale. vt hominẽ animal. probãt enim ſi hoc cũ illo. ⁊ illud eſſe cum hoc. Aut ſm oppoſitiones. nã ſi huic eſt illud ꝯſequẽs ⁊ oppoſito oppoſitũ. ſꝫ ꝙ eſt. Melliſſi ratio nam ſiquod factũ eſt habet principiũ ingenitum probat non habere. quare ſi ingenitum eſt celum ⁊ infinitũ. hoc aũt non eſt. econtrario enim ꝯſequentia. Qui aũt in eo ꝙ addit aliquid ſyllogizatur. conſiderandum ſi ablato accidit nihil minus impoſſibile. deinde ħ oſtendendum ⁊ dicendum. quoniam dedit. non vt videretur. ſed ut faceret ad orationẽ. qui vͦ vſus eſt nil ad orationem. Ad eos vͦ qui plures interrogationes vnã faciunt ſtatim in ꝑ̃ncipio determinandũ. nam interrogatio eſt vna. ad quam vna eſt reſponſio. Quare nec plura dicta de vno. nec vnum de multis. ſed vnum de vno dicendum. uel negandum. Sicut autẽ in equiuocis quandoqꝫ quidem ambobus. quandoqꝫ autem neutri ineſt. quare cum non ſimplex eſt interrogatio. ſimpliciter reſpondentibus nihil accidit pati. ſimiliter ⁊ in his. Quando ergo plura vni. uel vnum pluribꝰ ineſt. uel non ineſt ſimpliciter danti ⁊ delinquenti hoc peccatuꝫ. nihil contrarium accidit. Quando autem accidit huic quidem illi autem non. aut plura de pluribus. ⁊ eſt quando inſunt ambo ambobus. eſt autem quando non inſunt rurſum. quare hoc formidandum. vt in his orationibus. ſi hoc quidem eſt bonum illud auteꝫ malum. quoniam hoc verum eſt dicere. quoniã bonum ⁊ malum. ⁊ rurſum neqꝫ bonuꝫ neqꝫ malum. Non enim eſt vtrumqꝫ vtriqꝫ. quare idẽ bonum ⁊ malũ: ⁊ rurſum neqꝫ bonum neqꝫ malum. Et ſi ſingulum ipſum ſibi idẽ. ⁊ alij eſt diuerſum. quoniam autem nõ alijs eadẽ ſed ſibi. ⁊ diuerſa aliis ipſa ſibimet diuerſa ⁊ aliis eadẽ. Amplius ſi bonũ quidem malũ ſit. malũ autem bonum eſt. duo fiant. ⁊

UVA. BHSC. IyR_048_1

duū inequalium vtrunque ipſum ſibi equale quare equalia ⁊ inequalia ipſa ſibi. Cadunt ergo he orationes ⁊ in alias ſolutiones: nam ambo ⁊ omnia plura ſignificant. Non ergo idem preter nomen accidit dicere ⁊ negare: hoc autem non erat elenchus. Sed manifeſtū quoniam ſi non vna interrogatio plures fiant: ſed vnum de vno dicat uel neget nō erit impoſſibile.

Capitulum. x.

In illis autem qui deducunt ad idez frequenter dicere: manifeſtum quoniam non dandum eorum que ad aliquid dicuntur ſignificare quidem ſeparatas per ſe predicationes: ut duplum ſine eo qđ ē duplum dimidii: quoniam in eo videtur: naz ⁊ decem in vno minus decem: ⁊ facere ⁊ non facere: ⁊ omnino in negatione dictio. Nō tamen ſi quis dicit hoc non eſſe album: dicit album idem eſſe. Duplum autem neqȝ ſignificat nihil fortaſſe quemadmodum neque qđ in dimidio eſt: quod ſi forte ſignificat: ſed nō idem et copulatur. Neqȝ ſcientia in ſpecie ut ſi eſt ſcientia medicina ipſum quod commune: illud autem erat ſcientia ſcibilis. in his autem per que oſtenduntur predicamentis hoc dicendum: quoniam non idem eſt extra ⁊ in oratione quod oſtenditur: nam cauū communiter quod idem ſignificat in ſimo ⁊ ricbo: additum autem nihil ꝓhibet hoc quidez naſo: illud autem exuri ſignificare nam hoc quidem ſimum: illud autem ricbum ſignificat: ⁊ nihil differt dicere naſus ſimus naſus cauus Amplius non eſt danda dictio ẜm nominatiuum: falſum enim hoc eſt: non enim eſt ſimū naſus cauus: ſed naſi hoc ut paſſio: quare nihil inconueniens ſi naſus ſimus naſus ē habens cauitatem naſi. De ſoloeciſmis autem ẜm quid quidem videntur accidere diximus prius. Quomodo autem ſoluendum in ipſis orationibus manifeſtum. omnes enim huius hoc volunt conſtruere. Putas quod dicis vere eſſe hoc vere eſt. Dicis āt quidē eē lapidē: ē: ẜ qd lapidē aut dicere lapidē ñ ē dicere qđ ſed quem: nec hoc ſed hunc. Si ergo dicat aliquis putaſne quem vere dicis eſſe ē hunc non videtur loqui romane: quemadmodum neqȝ ſi dicat putas quam tu dicis eſſe eſt hic lignum autem dicere ſic uel quecunqȝ neque femininum neqȝ maſculinum ſignificat: nihil differt: quare non fit ſoloeciſmus. Sed quod dicis eſſe eſt hic: lignum autem dicis eē eſt ergo lignum: lapis autem ⁊ hic maſculini habēt declinationez. Quod ſi quis dicat putaſne eſt hic illa: deinde dicat rurſum ꝙ aūt non eſt hic coriſcus: ita dicet: eſt ergo hic illa non ſyllogizauit ſoloeciſmum: nec ſi coriſcus

ſignificet idem quod illa. non det autez qui reſpondet ſed oportet hoc ad interrogare. ſi autem neqȝ eſt verum: neque dat non ſyllogizauit neqȝ ī eo quod eſt quid: neqȝ ad eum qui interrogatus eſt. Similiter autem ⁊ illic oportet lapidem ſignificare hic. ſi autez neqȝ eſt neqȝ dant non eſt dicenda concluſio. Apparet ergo eo ꝙ diſſimilis videtur caſus nominis: ut putas verum eſt dicere quoniaȝ eſt iſta id quod ais eam eſſe: ais autem eſſe aſpidem: eſt ergo iſta aſpidem. Aut non neceſſe eſt: ſi non iſta aſpidem ſignificat: ſed aſpis aſpidem autem iſtam: neqȝ ſi quem dicis eē: hunc eſt hic: dicis autem cleonem eſſe. eſt ergo hic cleonem: non enim eſt hic cleonem. dictum eſt enim quoniam quem dico eſſe hūc: eſt hic non hunc: neque enim romane dicet ſic interrogatio iſta dicta. Putas ſcis hoc: ẜ autem eſt lapis: ſcis ergo lapis. Aut non idē ſignificat hoc: in putas ſcis hoc: ⁊ in hoc autem lapis: ſed in primo quidem hunc: in poſteriore quidem hic. Putaſne cuius ſcientiā habes: ſcis hoc ſcientiam autem habes lapidis: ſcis ergo lapidis. Aut huius quidem lapidis dicis: hunc autem lapidem: datum eſt autem cuius ſcientiam habes ſcis. non hui⁹ ſed hoc: quare non lapidis ſed lapidē. Quoniam ergo hui⁹ orationes non ſyllogizāt ſoloeciſmum ſed videntur: ⁊ ꝑpter quid videntur. ⁊ quomodo ē obuiandū eis: manifeſtū ex his que dicta ſunt. Oportet autem intelligere quoniam omnium orationum: alie ſunt faciles conſpici: alie autem difficiliores ẜm quid ⁊ in quo paralogizatum audientem frequenter eedem illis. nam eandem orationē oportet vocare que ẜm idem fit. Eadem autem oratio: aliis quidem ẜm dictionem: aliis autem ẜm accidens: aliis autem ẜm aliquid videbitur eſſe: eo ꝙ tranſlatum vnūquodqȝ non ſimiliter ē manifeſtum. Quemadmodū ergo in his que ẜm equiuocationem ſūt qui modus videtur eſſe leuiſſimus paralogiſmorum hec quidem ⁊ quibuſlibet ſunt manifeſta. nam ⁊ orationes pene ridiculoſe omnes ſunt ẜm dictionem: ut vir ferebatur gradati ſedens ⁊ boreas purus nō perdidit eni pauperem ⁊ vtra boum pariet antea neutra ſed poſterius ambe. Eodem autem modo ⁊ aliarum pene plures. illa autem ⁊ peritiſſimos videntur latere. Signum autem hoꝝ quoniam litigant ſepe de nominibus ut vtrū idē ſignificet de omnibus ens ⁊ vnum uel aliud Aliis enim videtur idem ſignificare ens ⁊ vnum uel aliud. Alii autem zenonis orationem ⁊ parmenidis ſoluūt eo ꝙ multipliciter dicant vnū dici ⁊ ens. ſimiliter autem ⁊ in accidente ⁊ in aliis ſingulis. Alie quidē orōnū erunt faciles videri. alie uero difficiliores:

UVA. BHSC. IyR_048_1

⁊ ſumere ī quo genere. ⁊ vtrum elenchus uel
non elenchus. non facile ſimiliter in omnibꝰ
Eſt autē acris oratio que dubitare facit ma-
xime: mordet enim hoc maxime. Dubitatio
autem eſt duplex: hec quidem in ſyllogizatis
quam eligat quis interrogationum. Illa au-
tem in litigioſis quomodo dicat quis propo
ſitum. Quapropter in ſyllogiſticis acriores
orationes querere magis faciunt. Eſt autē
ſyllogiſtica oratio quidem acerrima: ſed ex q̄
maxime apparentibus quam maxime proba
bile interimit. Nam cū vna eſt oratio tranſ-
poſita cōtradictiōe omnes ſimiliter habebit
ſyllogiſmos. Semper enim ex probabilibus
ſimiliter probabile interimet vel conſtruet.
Quapropter neceſſarium dubitare. maxime
ergo huius acris que ex equo concluſionem
facit interrogantibus. ſecunda autem que
ex omnibus ſimilibus hoc enim ſimiliter fa-
cit dubitare: que interrogationum interimē-
da eſt: hoc autem difficile: nam interimēduꝫ
quidē: quid aūt īterimēdū dubiū. Litigioſa-
rū aūt acerrima quidē eſt que primū ſtatim
dubia eſt: utrū ſyllogizata eſt vel non: ⁊ utrū
ſꝫ falſū vel ſm diuiſionem ſolutio. ſecūda āt
aliarū que manifeſta quidē ſm diuiſionē uel
interemptionē ē: Non eſt autem euidēs per
quam interrogationū interemptio vel diui-
ſio: ſic ſoluenda eſt ſed vtrum ſm cōcluſionē
aut ſm aliquam interrogationū eſt. Quādo
qꝫ non ſyllogizata oratio facilis eſt: ſi ſint val
de improbabilia uel falſa que ſumūtur. Qn̄
qꝫ āt nō digna deſpici: nā qn̄qꝫ deeſt aliqua
talium īterrogationū: de qua oratio ⁊ ꝓpter
quā. ⁊ nō aſſumit hāc ⁊ non ſyllogizat: ⁊ ſtul
tus eſt ſyllogiſmus. Qn̄qꝫ aūt eaꝝ que extrī
ſecus: non deſpiciendus vllo modo: ſed ora-
tio quide habilis eſt. interrogans aūt inter-
rogauit non bene. Et quenadmodū ſoluere
quādoqꝫ quidē ad oratiōꝫ qn̄qꝫ aūt ad inter
rogantem ⁊ īterrogationem: quādoqꝫ vero
ad neutrum horum. ſimiliter ⁊ interrogare
⁊ ſyllogizare eſt: ⁊ ad propoſitionem ⁊ ad re
ſpondentem ⁊ ad tempus: qn̄ pluris tempo-
ris egens ſolutio quā pn̄tis temporis diſpu
tatio ad ſolutionem.

Ca. ij.

Ex quantis igit̄ ⁊ qualibus fiunt di-
ſputantibus paralogiſmi: ⁊ quomō
oſ̄demus: falſū ⁊ que extra opinio-
nem ſuut dicere faciemus. Amplius autem
ex quibus accidit ſyllogiſmus: ⁊ quomodo ī
terrogandum: ⁊ quis ordo interrogationum
Amplius aūt ad quid ſint vtiles huiuſmodi
oratōes. Et de reſponſiōe ſimiliter omni. Et
quomodo ſoluendū diſputationes ⁊ ſyllogiſ
mos. dicta ſunt de omnibus nobis hec. Re-
liquū eſt autem de eo quod ex pn̄cipio erat ꝓ
poſitum reminiſcentibus aliquid dicere bre
uiter ⁊ finem imponere dictis: ergo ſumpſi-
mus inuenire poteſtateꝫ aliquam ſyllogiſti-
cam de propoſito ex his que inſunt ꝙ ꝓbabi
liſſima: hoc enim opus eſt dialectice ⁊ tenta-
tiue per ſe. Quoniā āt cōformatur ad ea ꝓ-
pter ſophiſtice vicinitatem: vt non ſolū expe
rimētū poſſit ſumere dialectice: ſed etiā qua
ſi ſciens: propter hoc non tantū dictū opus
negocii propoſuimus: orationeꝫ poſſe ſume
re: ſed etiam vt orationem ſuſtinentes obſer
uemus poſitionē velut ꝑ ꝓbabiliſſima ſimili
modo cauſam diximus huiꝰ: quia et propter
hoc ſocrates interrogabat: ſed non reſpōde-
bat. fatebat̄. n. neſcire. Manifeſtū ē aūt ī pri
oribus: ⁊ ad quot et ex quot hoc erit: ⁊ vnde
idonei erimus horum: Amplius aūt quomō
interroganda et ordinanda queſtio omnis. ⁊
de reſponſionibus ⁊ ſolutionibus que ſunt
ad ſyllogiſmos patefactum eſt: et ď aliis que
cunqꝫ eiuſdem vie ſunt oratōes. Preter hec
autem de paralogiſmis pertractauimus ſic̄
iam diximus prius: quoniam ergo habent fi
nem ſufficienter que propoſuimus manife-
ſtum eſt. Oportet autem nos non latere qđ
accidit circa hoc negocium. Nam eorū que
inueniuntur omnium: que quidem ab aliis
ſūpta ſūt: priꝰ elaborata particulariter augē
tur ab eis. qui accipiūt poſtea: que āt ex pn̄-
cipio īueniuntur paꝝ ī primis augmentū ſo
lēt ſumere: vtiliꝰ āt plurimū illo qđ poſtea ex
his fit augmētū. Maximū. n. fortaſſe prin
cipiū oīuꝫ vt dr̄ quare ⁊ difficillimū. Quāto
enim optimum poteſtate: tanto paruiſſimum
magnitudine: difficillimū eſt aūt uideri: hoc
autem inuento: facile eſt addere ⁊ augere re-
liquum. Quod ⁊ circa rhetoricas orationeſ
accidit: pene autem ⁊ circa alias omēs artes.
Nam qui principia inuenerūt: oio ad paruū
quid perduxerunt. Qui aūt nunc famoſioreſ
ſunt aſſumentes a multis velut ex ſucceſſiōe
ꝑticulariter coligentes ſic auxerunt: Tyſias
quideꝫ poſt priores Tyſimacus vō poſt tyſiā
Theodorus autem poſt hunc: ⁊ multi multaſ
coadunauerunt partes. Quapropter nimi-
rum eſt ſi habet multum ars. Huius autē ne-
gocii: non hoc quidem erat: illud antem non
erat ꝑſcrutatū: ſed nil oino erat. Nam eoruꝫ
q̄ circa litigioſas erant ꝛ̄ones mercēnarii: q-
dam erat doctrina gorgie negotio. Oratiōes
enim hi quidem rhetoricas. illi autem inter-
rogatiuas dicebant ediſcere: in qua ſepius
cadere ſolebant vtriqꝫ alternorum oratōneſ.
Quapropter velox ꝙ ſine arte āt erat doctri
na diſcentibꝰ ab eis. Non. n. artē: ſed q̄ ab ar
te ſunt dantes: erudire arbitrati ſunt: velut ſi
quis dicat diſciplinā tradere ut non doleant

UVA. BHSC. IyR_048_1

pedes .Deinde ſutoriaz q̄dē non doceat: nec vnde poſſint iueniri talia: dedit aūt plura gñā oium modorum calciamentorum: hic.n. pro fuit q̄ad vtilitatem: artē aūt nō tradidit. Et de rhetoricis quidez erāt multa ⁊ antiq̄ dicta De ſyllogiſmis aūt nihil habuimus oio prius aliud dicere q̄ꝑ in attritione querentes multū tpis laboraremus. Si āt videt̄ ꝯſiderantibꝰ nobis velut ex his que a pricipio eſſe exit hē re ars ſufficienter ſupra alia negocia: que ex traditione adducta ſūt: reliquū erit oium ve-ſtrum: vel eoꝝ q̄ audierūt hoc opus: omiſſis āt artis indultionē: inuentis autē multas ha-bere grates.

Explicit liber Elenchoꝝ Ariſ.

Venetijs p Baptiſtaz de Tor-tis. M.cccc.lxxxiiij. die xxvij. Januarij.

Regiſtruz.

a
Prima alba
Incipit liber
ſingulare eſt
hobus ⁊ de
b
Nihil de his
nanq̄z oibus
huiuſmodi creature
c
Incipit liber ſecūdꝰ
vero eſt neceſſarium
incipit lib. i. priorum
d
Tradictionis
quoniam non
accidebat
e
Deductione.
eorum que ſunt
eſſe concluſionem
f
Mativas eſſe
tionem ne
tionis quarum
g
differunt ab his
vera erit
quum album
h
His igitur
eſt que facta
proſperitati hec
i
Poſitoꝝ diverſe
tota quidem
nans dixerit.
k
De quibus ſpēs
aliter nam
vt aiam q̄ꝑ
l
Neq̄z minus
huiuſmodi fieri
die apparet
m
Re ſi autem
his que dicta
quod videt̄
n
Quoniā diſcūt
indiget
eſſe oratōnes
o
Vt proferre
duum inequalium

Finis.

UVA. BHSC. IyR_048_1

UVA. BHSC. IyR_048_1

UVA. BHSC. IyR_048_1